Bilaga 1 till Miljökonsekvensbeskrivningen, Samrådsredogörelse

Samrådsredogörelse

Samrådsredogörelse för avgränsningssamråd och kompletterande avgränsningssamråd för tillståndsansökan enligt miljöbalken till

- Muddring och övertäckning i vattenområde m.m. för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl.

- Dumpning av muddermassor i Askrikefjärden inom fastigheten Lidingö Lidingö 6:76 alternativt allmänt vatten vid Ekoknölen, Kanholmsfjärden eller Almagrundet

2025-03-19

Innehållsförteckning

1 Allmänt 6

2 Avgränsningssamråd 6

2.1 Hur samrådet har bedrivits 6

2.1.1 Bilagor till samrådsredogörelsen 7

2.2 Samrådsmöte med länsstyrelsen i Stockholm och miljöförvaltningen Stockholms stad 7

2.3 Länsstyrelsen meddelande om utfört samråd 11

2.4 Samråd med myndigheter, organisationer/föreningar, fastighetsägare och enskilda. 12

2.4.1 Boverket 12

2.4.2 Bryggsamfälligheten för Edlunda/Östra Granholmen 12

2.4.3 Djurgården Lilla Värtans miljöskyddsförening (DLV) 14

2.4.4 Försvarsmakten 15

2.4.5 Havs- och vattenmyndigheten 15

2.4.6 Kommunstyrelseförvaltningen Haninge 16

2.4.7 Kommunstyrelsen Lidingö stad 16

2.4.8 Kulturmiljöförvaltningen Stadsmuseet kulturmiljö 19

2.4.9 Miljöförvaltningen Stockholms stad 19

2.4.10 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) 19

2.4.11 Naturskyddsföreningen Vaxholm 19

2.4.12 Naturvårdsverket 20

2.4.13 Norra Innerstadens stadsdelsförvaltning (Stockholms stad) 20

2.4.14 Statens geotekniska institut (SGI) 20

2.4.15 Sveriges geologiska undersökningar (SGU) 23

2.4.16 Sjöfartsverket 23

2.4.17 Skanova (Telia Company) AB 26

2.4.18 Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) 26

2.4.19 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) 27

2.4.20 Statens Maritima och Transporthistoriska Museer (SMTM) 27

2.4.21 Stockholm Exergi 27

2.4.22 Stockholm Vatten och Avfall (SVOA) 29

2.4.23 Svenska Kraftnät 30

2.4.24 Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund 30

2.4.25 Trafikförvaltningen (Region Stockholm) 30

2.4.26 Trafikverket 31

2.4.27 Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt (Länsstyrelsen i Västmanlands län) 32

2.4.28 Vaxholm Edlunda 1:42 32

2.4.29 Vaxholm Granholmen 1:2 33

2.4.30 Vaxholm Granholmen 2:3 & 2:13 33

2.4.31 Vaxholms stad 34

2.4.32 Värmdö Djurö 6:7 34

2.4.33 Värmdö Skarpö 1:7 35
2.4.34 Värmdö Skarpö 1:7 37
2.4.35 Värmdö Skarpö 1:8 38

3 Kompletterande samråd 39
3.1 Grund för kompletterande samråd 39
3.2 Hur det kompletterande samrådet har bedrivits 39
3.2.1 Bilagor till samrådsredogörelsen 40
3.3 Kompletterande samråd med myndigheter, organisationer/föreningar, fastighetsägare och enskilda 40
3.3.1 Boverket 40
3.3.2 Djurgården Lilla Värtans miljöskyddsförening 40
3.3.3 Enskild (fastighetsuppgift saknas) 42
3.3.4 Enskild (fastighetsuppgift saknas) 43
3.3.5 Enskild (fastighetsuppgift saknas) 43
3.3.6 Fastighetsaktiebolaget Stora Höggarn 43
3.3.7 Föreningen Hjorthagens Intresseförening Norra Djurgårdsstaden (HIND) 44
3.3.8 Försvarsmakten 44
3.3.9 Havs- och Vattenmyndigheten 45
3.3.10 Haninge kommunstyrelseförvaltning 45
3.3.11 Käppalaförbundet 45
3.3.12 Lidingö Stad 46
3.3.13 Länsstyrelsen i Stockholm 47
3.3.14 Miljöförvaltningen Stockholm stad 49
3.3.15 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) 49
3.3.16 Naturskyddsföreningen Vaxholm 49
3.3.17 Naturvårdsverket 50
3.3.18 Riksantikvarieämbetet 50
3.3.19 Statens Geotekniska Institut (SGI) 50
3.3.20 Statens Fastighetsverk 50
3.3.21 Stockholm Vatten och Avfall (SVOA) 51
3.3.22 Sjöfartsverket 51
3.3.23 SMHI 53
3.3.24 Svenska Kraftnät 53
3.3.25 Sveriges Fiskares Producentorganisation (SFPO) 54
3.3.26 Sveriges Geologiska Undersökningar (SGU) 54
3.3.27 Södermalmsparkernas Vänner 54
3.3.28 Trafikförvaltningen (Region Stockholm) 55
3.3.29 Trafikverket 55
3.3.30 Vaxholm Granholmen 1:2 56
3.3.31 Vaxholm stad 57
3.3.32 Värmdö kommun 58
3.3.33 Värmdö Djurö 6:7 59
3.3.34 Värmdö Skarpö 1:7 59
3.3.35 Värmdö Skarpö 1:7 60
3.3.36 Värmdö Vindö, Skarpö 62

Bilagor

Bilaga 1. Samrådsunderlag

Bilaga 2. Kungörelse

Bilaga 3. Inbjudan till samråd

Bilaga 4. Sändlista samråd

Bilaga 5. Protokoll samrådsmöte med länsstyrelsen och Miljöförvaltningen Stockholms stad den 2 september 2024

Bilaga 6. Länsstyrelsens meddelande om utfört avgränsningssamråd gällande vattenverksamhet vid Kolkajen, Stockholms Stad

Bilaga 7 - 40. Yttranden

Kompletterande samråd (4 januari – 1 februari 2025)

Bilaga 41. Kompletterande samrådsunderlag

Bilaga 42. Kungörelse kompletterande samråd

Bilaga 43. Inbjudan till kompletterande samråd

Bilaga 44. Sändlista kompletterande samråd

Bilaga 45-X. Yttrande kompletterande samråd

1 Allmänt

Stockholms stad avser att utveckla område Kolkajen-Ropsten som är beläget inom Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen innebär att kajlinjen flyttas ut och stadsdelen växer ut i Lilla Värtan genom utfyllnad och konstruktioner i vattenområde. Innan uppförande av konstruktioner genomförs i vattenområde behöver även muddring av sediment och övertäckning genomföras. I samband med muddringen kommer vissa muddermassor att avvattnas före borttransport till godkänd extern mottagningsanläggning. En del av muddermassor kommer att dumpas inom ett annat vattenområde.

2 Avgränsningssamråd

Ett avgränsningssamråd har genomförts under perioden 24 maj till 22 juni 2024 för tillståndsansökan enligt miljöbalken.

2.1 Hur samrådet har bedrivits

Staden har genomfört ett avgränsningssamråd gällande planerade åtgärder för stadsdelsutvecklingen av Kolkajen-Ropsten inför ansökan om tillstånd enligt miljöbalken inom fastigheterna Hjorthagen 1:1, 1:3, 1:10, Ladugårdsgärdet 1:9, 1:40 och Norra Djurgården 1:1 i Stockholms kommun samt för genomförande av dumpning inom vattenområde. Samrådet har genomförts under perioden 25 maj 2024 till 22 juni 2024. Se **bilaga 1** för samrådsunderlaget.

Samråd med allmänhet, enskilda, myndigheter och berörda organisationer har skett genom kungörelse i DN, SvD, Mitt i Östermalm, Mitti Haninge, Mitti Nacka/Värmdö, Mitti Lidingö samt digital kommunikation (e-post och information på Stockholm Stads webbplats). Kungörelsen gick ut i tidningarna lördagen den 25 maj 2024, se **bilaga 2**.

Enskilda fastighetsägare har inbjudits till samrådet via brevutskick per den 24 maj 2024, se **bilaga 3**. Staden har tagit fram en lista över enskilda fastighetsägare som kan anses vara särskilt berörda, se **bilaga 4**. En av fastighetsägarna till Granholmen 2:3 saknar adressuppgifter i utdrag från Lantmäteriet, varför inbjudan till denne inte kunde ske.

Samrådsmöte med länsstyrelsen och Miljöförvaltningen Stockholms stad har hållits den 2 september 2024, se **bilaga 5**.

Följande instanser fick förlängd svarstid: Sjöfartsverket till och med den 30 juni 2024, Djurgården Lilla Värtans miljöskyddsförening till och med den 15 augusti 2024 och Miljö- och stadsbyggnadsnämnden Lidingö stad till och med den 10 september 2024.

Harö Fiskevårdsområdesförening tillika Harö Byalag fick en brevinbjudan med förlängd svarstid till den 17 augusti 2024, då samrådsinbjudan gick ut den 19 juni 2024. Samrådsinbjudan skickades ut sent till Fiskevårdsområdesföreningen på grund av att kontaktuppgifter till Fiskevårdsområdesföreningen erhölls sent.

En enskilt berörd fick förlängd svarstid till och med den 28 augusti 2024 med anledning av att första inbjudan gått i retur och ny inbjudan skickades ut den 1 juli 2024 via brev.

I samrådet med allmänheten inkom uppgifter gällande försvarets intressen i område i närheten av en av dumpningsplatserna. Med anledning av den inkomna informationen fick Försvarsmakten en kompletterande fråga och Fortifikationsverket bjöds in till avgränsningssamrådet. Både Försvarsmakten och Fortifikationsverket gavs svarstid till och med den 28 augusti 2024. Inbjudan till Försvarsmakten och Fortifikationsverket gick ut den 28 juni 2024 via mejl.

2.1.1 Bilagor till samrådsredogörelsen

Samrådsunderlaget bifogas i **bilaga 1**.

Kungörelserna bifogas i **bilaga 2**.

Inbjudan till skriftligt samråd bifogas **bilaga 3**.

Sändlista för samråd med myndigheter, organisationer och enskilda fastighetsägare återfinns i **bilaga 4.**

Protokoll samrådsmöte med länsstyrelsen och miljöförvaltningen återfinns i **bilaga 5**.

Länsstyrelsens meddelande om utfört avgränsningssamråd gällande vattenverksamhet vid Kolkajen, Stockholms Stad återfinns i **bilaga 6**.

Samtliga yttranden presenteras i korthet under avsnitt 2.3. Yttranden i sin helhet återfinns i **bilaga 7 – 40**.

2.2 Samrådsmöte med länsstyrelsen i Stockholm och miljöförvaltningen Stockholms stad

Ett samrådsmöte hölls med länsstyrelsen och miljöförvaltningen den 2 september 2024. Mötet hölls fysiskt och digitalt. Protokoll från samrådsmötet återfinns i **bilaga 5**.

Viktigaste synpunkterna från samrådsmötet:

- Länsstyrelsen uppger att det är viktigt att tydligt förklara hur man har avgränsat vart man vill muddra till hård botten och vart man ska övertäcka samt motivera och resonera ur ett föroreningsperspektiv.
- Länsstyrelsen undrar vilka halter som finns kvar i sedimenten efter muddring.
- Länsstyrelsen efterfrågar förtydliganden kopplade till tillståndsklassificeringen av sediment och anser att Staden bör redovisa förekommande halter för förståelse.
- Länsstyrelsen undrar om det i driftskedet kommer att tas fram ett kontrollprogram.
- Länsstyrelsen undrar om man har någon erfarenhet utifrån den tidigare anmälan om övertäckning som Staden genomfört och föreslår att man ser över resultatet från det försöket.
- Länsstyrelsen framför att det är viktigt att det finns tillräckligt med information för att samrådsparterna ska kunna ta del av samrådet i

enlighet med mark- och miljödomstolens redovisning i avvisningsbeslutet.

- Länsstyrelsen efterfrågar förtydliganden kopplade till hantering av muddermassorna för anläggningsändamål och de konsekvenser som kan uppkomma till följd av hanteringen. Vidare efterfrågas även förtydligande gällande ansvarsfördelningen mellan Stadens och Stockholm Parkerings AB:s verksamheter.
- Länsstyrelsen lyfter fram att det finns flera avloppsreningsverk som släpper ut stora flöden i Askrikefjärden. Länsstyrelsen noterar att Käppalaförbundet inte är med i samrådskretsen.
- Länsstyrelsen undrar varför man har valt dumpning som bortskaffande när den är lägst ner i avfallshierarkin. Länsstyrelsen lyfter vidare att dumpning i princip är förbjudet och att man behöver dispens. Viktigt att man beskriver hur man kommit fram till att dumpning är bästa alternativet utifrån avfallshierarkin. Länsstyrelsen önskar också att man förklarar i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen varför man inte kan använda massorna för anläggningsändamål inom projektet (på samma sätt som man gjort på mötet).
- Länsstyrelsen önskar att åtgärderna ska motiveras utifrån föroreningsgrad samt att det beskrivs noggrant hur föroreningar är spridda på platsen och utifrån det motivera vilka åtgärder man har valt. Värmeverket är en viktig effekt att ta hänsyn till. Länsstyrelsen önskar att man beskriver utifrån rapporten som finns om strömningsförhållandena och hur de påverkas av pumpens flöden.
- Länsstyrelsens kulturmiljövård har informerat om att det kan komma att behövas marinarkeologiska utredningar. Samråd för detta sker i så fall separat med Länsstyrelsens kulturmiljövård.

Efter samrådsmötet inkom Länsstyrelsen i Stockholm och Miljöförvaltningen (Stockholms stad) med sammanställning på de synpunkter som de kort föredrog på samrådsmötet. De viktigaste punkterna sammanställs nedan.

Miljöförvaltningen (se bilaga 5A):

- Hydromorfologi behöver beaktas utifrån att vattenområdet påverkas och tas i anspråk för stadsutveckling i kommande utredning.
- I kommande MKB behöver det tydligt redogöras för riskerna och konsekvenserna vid varje enskilt moment. Kommande underlag med förslag på försiktighetsmått behöver tydligare beskriva hänsyn till rådande föroreningssituation och den påverkan som kan uppkomma till följd av planerade arbeten.
- Miljöförvaltningen ställer sig frågande till varför muddermassorna inte kan användas som anläggningsmaterial i det aktuella projektet.
- Kommande handlingar behöver redovisa hur farligt avfall ska avskiljas från övriga massor, vilka ämnen som har provtagits samt föroreningshalterna i massorna som avses dumpas, behandlas respektive hanteras på mottagningsstation.

- Kommande miljökonsekvensbeskrivning behöver redogöra för vilka kontroller av bergmassor som kommer att genomföras samt vilka miljökrav som kommer att ställas.
- I handlingar behöver det redovisas hur det säkerställs fullständig oxidering av muddermassor genomförs för behandlade massorna; hur kontroller genomförs för massorna som avses överlämnas till Stockholm Parkering samt riskerna med hantering av oxidationsmedel och lakning från stabiliserade massor behöver belysas.
- Påverkan på strömningsförhållanden till följd av den sökta verksamheten behöver beskrivas samt eventuellt tillkommande konsekvenser till följd av detta.
- Kontrollprogram samt teknisk livslängd för övertäckningen behöver redovisas.
- Tillsyn av miljöfarlig verksamhet berör exempelvis: buller, transport, föroreningar, masshantering, länshållningsvatten, kemikaliehantering, luft samt avfallshantering.

Länsstyrelsen (se bilaga 5B)**:**

- Länsstyrelsen anser att Staden behöver beskriva påverkan på miljökvalitetsnormerna för vatten till följd av den sökta verksamheten. För Hydromorfologiska kvalitetsfaktorer ska detta göras på kvalitetsfaktornivå.
- Länsstyrelsen anser att Staden behöver beskriva risk för erosion av bottensediment och risk för spridning av föroreningar i både bygg- och driftskede samt eventuella följder.
- Länsstyrelsen anser att Staden behöver genomföra en fullständig bedömning för risken för otillåten försämring i såväl bygg- som driftskede på kvalitetsfaktornivå samt för hydromorfologiska kvalitetsfaktorer även uppskatta förändringen i påverkanstryck till följd av den sökta verksamheten.
- Länsstyrelsen anser att Staden behöver genomföra ytterligare undersökningar för att ha likvärdig information om nuvarande förhållande och risk för påverkan på dumpningsområdena. Staden behöver utreda följande:
    - Dumpningens miljöpåverkan på befintliga kustvattenförekomster behöver beskrivas utifrån nuvarande statusklassificering och beslutade miljökvalitetsnormer.
    - Om bottnarna är syresatta
    - Vilken bottenfauna som finns på respektive plats och i dess närområde.
    - Om bottnarna är erosions-, transport- eller ackumulationsbottnar
    - Sedimentationstakten på respektive lokal
    - Risken för bioackumulation i näringskedjan

- Grumling och utbredning av grumling och dess effekter på omgivande miljöer och känsliga organismer genom omvärldsanalys med fokus på Egentliga Östersjön
- Om dumpningen i sig kommer att bidra till några andra föroreningar (undervattensbuller m.m.)
- Dumpningsplats 2 (Ekoknölen) och 4 (Almagrundet) behöver man relatera åtgärderna till aktuella Havsplaner.

Stadens bemötande:

Staden tackar för Länsstyrelsen och Miljöförvaltningens synpunkter. Se protokollet, **bilaga 5**, för redovisning av Stadens bemötande i de enskilda frågorna från samrådsmötet.

Staden har efter genomfört avgränsningssamråd 2024 arbetat fram ett nytt alternativ för hantering av sådana massor i tillståndsklass 5 som inte utgör farligt avfall. Det nya alternativet består av att sådana muddermassor, liksom den mindre mängd massor i tillståndsklass 5 som utgör farligt avfall, avvattnas och transporteras till en godkänd extern mottagningsanläggning. Därmed har oxidering och stabilisering utgått som åtgärd. Se **bilaga 41** Kompletterande samrådsunderlag för beskrivning av nytt alternativ.

Staden kommer i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen att beskriva påverkan på miljökvalitetsnormerna och bedöma risken för otillåten försämring på kvalitetsfaktornivå för samtliga kvalitetsfaktorer. Påverkanstryck för hydromorfologiska kvalitetsfaktorer kommer att beräknas och redovisas i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

Staden kommer genomföra erforderliga undersökningar av ansökt dumpningsområde. En dumpningsutredning med spridningsberäkningar kommer att tas fram för det dumpningsområde som Staden avser att sökta dispens för. I den kommande miljökonsekvensbeskrivningen kommer Staden att beskriva risk för föroreningsspridning i både bygg- och driftskede samt rådande föroreningssituation.

I den kommande miljökonsekvensbeskrivningen kommer riskerna till följd av anläggningsskedet att tydligt redogöras för samt eventuella konsekvenser som kan följa av den ansökta verksamheten.

Gällande användande av muddermassorna inom projektet har Staden tittat på det alternativet men det föreligger svårigheter i hanteringen av massorna. Konstruktionsmaterialet fungerar bäst om man gjuter det på plats, och den möjligheten finns inte utifrån hur arbetsgången för projektet ser ut. Möjligheten till lagring av muddermassor saknas utifrån projektets genomförande. I den kommande ansökan kommer Staden att förtydliga detta.

Staden kommer att redovisa hur farligt avfall ska avskiljas från övriga massor, vilka ämnen som har provtagits, samt föroreningshalterna i massorna som avses dumpas respektive hanteras på mottagningsstation i den kommande ansökan. Staden avser även att redovisa vilka kontroller som ska genomföras för de bergmassor som avses nyttjas i projektet.

Erforderliga delar för kontrollprogrammet kommer att beskrivas i den kommande ansökan.

2.3 Länsstyrelsen meddelande om utfört samråd

Den 12 december 2024 inkom Länsstyrelsen i Stockholm med ett meddelande om utfört avgränsningssamråd.

Länsstyrelsen har meddelat att verksamhetsutövare som har utsläpp i berörda dumpningsområden behöver tas med i samrådskretsen, och lägger till PreZero som en samrådspart.

Länsstyrelsen beskriver att miljökonsekvensbeskrivningen i förekommande fall bör belysa möjligheterna till ekologisk kompensation när det finns behov av det samt en redogörelse för planerade åtgärder vid avslutande av verksamheten.

Länsstyrelsen uppger i meddelandet att det är särskilt viktigt att behandla följande aspekter i miljökonsekvensbeskrivningen:

- Staden ska motivera valda alternativ för handhavande av förorenade massor.
- Staden behöver beskriva föroreningarna i sedimenten och beskaffenheten hos dessa föroreningar noggrant samt riskbedömning och åtgärder kopplas till uppmätta halter av förorenade ämnen.
- Staden ska visa att den valda åtgärden (oxidering och stabilisering) av de mest förorenade massorna är bästa möjliga teknik för att behandla denna typ av föroreningar.
- Staden ska tydligt motivera vilka ytor som valts för utfyllnad, muddring eller annan åtgärd utifrån föroreningsinnehåll.
- Värmeverkets påverkan på strömningsmönster är en viktig effekt att ta hänsyn till. Staden behöver i tillståndsansökan beskriva strömningsförhållandena och hur de påverkas av pumpens flöden.
- Staden behöver i ansökan beskriva varför marinparken anses vara en förbättrande åtgärd för fiskbestånden.
- Länsstyrelsens kulturmiljövård har informerat om att det kan komma att behövas marinarkeologiska utredningar. Samråd för detta sker i så fall separat med Länsstyrelsens kulturmiljövård.

För fullständigt meddelande om utfört avgränsningssamråd se **bilaga 6**.

Stadens bemötande:

Staden kommer att redovisa och motivera hur farligt avfall ska avskiljas från övriga massor, vilka ämnen som har provtagits, masshantering samt föroreningshalterna i massorna som avses dumpas respektive hanteras på mottagningsstation i den kommande ansökan. I den kommande miljökonsekvensbeskrivningen kommer Staden även att beskriva risk för föroreningsspridning i både bygg- och driftskede samt rådande föroreningssituation.

Staden har efter genomfört avgränsningssamråd 2024 arbetat fram ett nytt alternativ för hantering av sådana massor i tillståndsklass 5 som inte utgör farligt avfall. Det nya alternativet består av att sådana muddermassor, liksom den mindre mängd massor i tillståndsklass 5 som utgör farligt avfall, avvattnas och transporteras till en godkänd extern mottagningsanläggning. Därmed har

oxidering och stabilisering utgått som åtgärd. Se **bilaga 41** Kompletterande samrådsunderlag för beskrivning av nytt alternativ.

Staden kommer att beskriva påverkan på strömningsförhållandena vid Kolkajen till följd av den ansökta verksamheten. Vidare kommer Staden att redogöra för Marinparkens påverkan.

Staden noterar Länsstyrelsen information gällande marinarkeologiska utredningar och kommer vid behov att kontakta Länsstyrelsens kulturmiljövårdsenhet.

2.4 Samråd med myndigheter, organisationer/föreningar, fastighetsägare och enskilda.

2.4.1 Boverket

Boverket har inga synpunkter i ärendet.

För fullständigt yttrande se **bilaga 7**.

Stadens bemötande:

Staden noterar att Boverket inte har några synpunkter i samrådet.

2.4.2 Bryggsamfälligheten för Edlunda/Östra Granholmen

Bryggsamfälligheten, via fastighetsägare för Vaxholm Granholmen 1:2, inkommer med yttrande och anser att dumpning av muddermassor i havet inte ska tillåtas utan att massorna bör ska tas om hand på deponi.

Vidare uppges att det framstår som oklart hur giftigt avfall kommer att tas om hand och hur hanteringen av muddermassor i klass 5 kommer att genomföras.

Bryggsamfälligheten framställer att man anser att det inte enbart är fiskerättshavare som berörs utan samtliga boende/fastighetsägare på öarna Granholmen och Edlunds berörs av den planerade dumpningen.

Bryggsamfälligheten lyfter att miljökonsekvenserna för bad, fiske, båtliv och spridningsrisker bör leda till att dumpning inte sker.

Bryggsamfälligheten efterfrågar tidigare synpunkter från Lidingö stad och Vaxholms kommun.

Slutligen hänvisas även till yttrande från fastighetsägare av Granholmen 1:2 i samband med Stadens kompletterande samråd 2023 tillhörande Stadens tidigare ansökan, sammanfattat löd yttrandet:

”Fastighetsägare inkommer med synpunkter på den planerade dumpningen vid Stora Höggarn och motsätter sig den föreslagna dumpningsplatsen.

Fastighetsägare motsätter sig dumpning av muddringsmassor enligt förslag i samrådsunderlaget och föreslår att muddermassorna deponeras hos en godkänd deponi. De yttrande motsätter sig förslaget enligt nedan synpunkter:

- Avsaknad av redovisning av kemiska och geologiska ämnen i muddermassorna i underlaget, samt hur lättflytande dessa är i vattnet efter avslutad dumpning.
- Avsaknad av miljökonsekvensbedömning för de presenterade alternativen i underlaget.
- Fastighetsägare uttrycker oro för påverkan på fiskebeståndet runt fastigheten och muddermassornas påverkan på fiskens tillväxt och närvaro.
- Fastighetsägaren undrar om de dumpade massorna kommer att bindas genom ex. övertäckning eller lämnas som de är.
- Fastighetsägare uttrycker oro över påverkan på badvattnet kring Östra Granholmen/ Edlunda.
- Fastighetsägaren uppger att underlaget är otydligt för hur de olika alternativen för hantering av muddermassorna förhåller sig till varandra. Vidare undrar fastighetsägarna om allt muddringsmaterial kan omhändertas på en dumpningsplats.”

För fullständigt yttrande se **bilaga 8**, för hänvisat yttrande se **bilaga 8A**.

Stadens bemötande:

Gällande hanteringen med dumpning av muddermassor i havet har Staden för bedömning och klassning av sediment tillämpat SGU:s bedömningsgrunder och Havs- och Vattenmyndighetens riktlinjer gällande klassning av sediment. Muddermassor som dumpas innehåller generellt lägre halter av särskilda förorenade- och prioriterade ämnen än nuvarande bottnar i området och dumpningen förutses därför innebära att den nya bottenytan har lägre föroreningsgrad än nuvarande ytsediment. Staden kommer att genomföra en påverkansbedömning för dumpningen av massor vid valt dumpningsområde i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

Gällande hanteringen av muddermassor i tillståndsklass 5 gör Staden ett förtydligande i samrådsunderlaget för kompletterande samråd, se **bilaga 41**.

I föreliggande samråd har berörda myndigheter, sakägare och allmänheten haft möjlighet att yttra sig över den planerade verksamheten. De som kan anses vara särskilt berörda av den planerade verksamheten har inbjudits till samrådet via brev och övrig allmänhet har inbjudits till samrådet, samt tidigare genomförda samråd, genom kungörelse i dagstidningar.

Staden avser att lämna fullständiga beskrivningar av påverkan på den akvatiska miljön, inklusive fisk, till följd av den sökta verksamheten i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen som tas fram och lämnas in med ansökan.

Samrådsredogörelse från tidigare samråd skickas till bryggsamfälligheten via den fastighetsägare för Vaxholm Granholmen 1:2 som inkommit med synpunkterna.

2.4.3 Djurgården Lilla Värtans miljöskyddsförening (DLV)

Ordförande för Djurgården Lilla Värtans miljöskyddsförening ber via telefon om anstånd för inkommande av synpunkter till och med den 15 augusti.

Stadens bemötande:

Djurgården Lilla Värtans miljöskyddsförening får anstånd till och med den 15 augusti.

Djurgården Lilla Värtans miljöskyddsförenings yttrande:

Föreningen Djurgården Lilla Värtans miljöskyddsförening hänvisar till tidigare yttrande i Stadens kompletterande samråd 2023 tillhörande Stadens tidigare ansökan (se nedan) och lämnar kompletterande synpunkter.

Sammantaget ställer sig Djurgården Lilla Värtans miljöskyddsförening kritiska till de planerade åtgärderna inom Kolkajen och lyfter fram detaljplanens utformande, strandskydd, skyddet för Nationalstadsparken, isolationsövertäckningens utformning samt bergrumgaraget, som kompletterande kritiska områden/frågor.

Tidigare yttrande från Djurgården Lilla Värtans miljöskyddsförening (DLV) i samband med kompletterande samråd 2023:

”Djurgårdens Lilla Värtans Miljöskyddsförening har inga synpunkter gällande de verksamhetskoder som den planerade verksamheten bedöms beröra.

Djurgården Lilla Värtans miljöskyddsförening inkommer med yttrande där man hänvisar till granskningsskrivelser som tidigare lämnats som förslag till ny detaljplan för Kolkajen. Sammantaget ställer sig Djurgården Lilla Värtans miljöskyddsförening kritiska till de planerade åtgärderna inom Kolkajen och lyfter fram detaljplanens utformande, strandskydd, strandskoning, isolationsövertäckningens utformning, dumpning, bergrumgaraget, vattenförekomsten samt påverkan på vattenlevande djur och växter som kritiska områden/frågor.”

För fullständigt yttrande se **bilaga 9**, för hänvisat yttrande se **bilaga 9A**.

Stadens bemötande:

Tillståndet för vattenverksamhet enligt 11 kap. och miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken samt de verksamhetskoder som bedöms tillämpliga enligt 29 kap. miljöprövningsförordningen (2013:251) avser de åtgärder (muddring och övertäckning) samt konstruktioner som ska utföras i vattenområde inklusive hantering av muddermassor. Stockholm stad bedriver en parallell detaljplaneprocess för utvecklingen av området.

Gällande hanteringen med dumpning av muddermassor i havet har Staden för bedömning och klassning av sediment tillämpat SGU:s bedömningsgrunder och Havs- och Vattenmyndighetens riktlinjer gällande klassning av sediment. Vidare kommer Stockholms stad att genomföra en påverkansbedömning för dumpningen av massor vid valt dumpningsområde i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

Gällande övertäckningen har grundliga utredningar gjorts, där staden har utfört beräkningar och utredningar för att säkerställa metodens lämplighet och att det övertäckta sedimentet inte riskerar att läcka ut och påverka vattenförekomsten negativt. Vidare kommer Stockholms stad att genomföra en

påverkansbedömning för b.la. vattenkvalitet och akvatiskt liv till följd av åtgärderna kring Kolkajen i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

Staden har efter genomfört samråd arbetat fram ett nytt alternativ för hantering av massor i tillståndsklass 5 som inte utgör farligt avfall. Det nya alternativet består av att sådana muddermassor avvattnas och transporteras till en godkänd extern mottagningsanläggning. Därmed kommer muddermassor i tillståndsklass 5 som utgör icke-farligt avfall att hanteras på samma sätt som de muddermassor som utgör farligt avfall. Detta alternativ ersätter tidigare presenterad lösning som bestod i att massor i tillståndsklass 5 som inte utgör farligt avfall behandlas och därefter överlåts till Stockholm Parkering som återvinner och använder massornas som anläggningsmaterial för sitt planerade bergrumsgarage i Södra Värtan. För synpunkter gällande bergrummet och dess utformning hänvisar Staden till Stockholms Stads Parkerings AB, som är sökande för det planerade bergrumgaraget i Antwerpen (Värtaparkens P-hus), se mål nr M 2921–23, Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen.

För synpunkter gällande de planerade åtgärdernas påverkan på skyddet för Nationalstadsparken kommer hela utbyggnationen ske utanför Nationalstadsparken med undantag för att en begränsad del av isolationsövertäckningen i vattenområde går in i nationalstadsparken. Staden har erhållit rådighet för den planerade åtgärden som ingår i Nationalstadsparken. I kommande miljökonsekvensbeskrivning kommer Staden att göra en bedömning av påverkan på Nationalstadsparkens till följd av den planerade verksamheten.

2.4.4 Försvarsmakten

Försvarsmakten förordar dumpning i Askrikefjärden och har i övrigt inget att erinra i rubricerat ärende.

För fullständigt yttrande se **bilaga 10.**

Stadens bemötande:

Staden noterar Försvarsmaktens inställning.

2.4.5 Havs- och vattenmyndigheten

Havs- och Vattenmyndigheten inkommer med synpunkter om att det tydligt i ansökan och miljökonsekvensbeskrivning bör framgå hur sökanden beaktat avfallshierarkin när överväganden och bedömningar gjorts, hur avgränsning av föroreningar i plan och djupled sker samt hur planerad övertäckning är beständig över tid.

För fullständigt yttrande se **bilaga 11.**

Stadens bemötande:

Staden kommer att redogöra för hur avfallshierarkin har beaktats i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

Staden avser att förtydliga hur avgränsningar av föroreningar i plan och djupled sker samt hur planerad övertäckning är beständig över tid i kommande

miljökonsekvensbeskrivning och teknisk beskrivning som ska tas fram till ansökan om tillstånd.

2.4.6 Kommunstyrelseförvaltningen Haninge

Kommunstyrelseförvaltningen Haninge inkommer med fråga om Haninge kommun och/eller Södertörns Miljö- och Hälsoskyddsförbund (SMOHF) har deltagit och /eller yttrat sig i ärendet vid detta eller tidigare samråd samt om tidigare samrådsredogörelse finns att ta del av.

Stadens bemötande:

Svar lämnas via e-post att Södertörns Miljö- och Hälsoskyddsförbund (SMOHF) har yttrat sig i detta avgränsningssamråd. I Stadens kompletterande samråd 2023 tillhörande Stadens tidigare ansökan var varken Haninge kommun eller SMOHF remissinstanser och ingen av instanserna har yttrat sig i tidigare samråd.

Staden skickar tidigare samrådsredogörelser till kommunstyrelseförvaltningen.

Kommunstyrelseförvaltningen Haninges yttrande:

Kommunstyrelseförvaltningen har tagit del av Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbunds yttrande i ärendet och instämmer i synpunkterna om behovet av utvecklingen av miljökonsekvensbeskrivningens innehåll. Förvaltningen anser att det behövs ett mer utvecklat underlag innan ställning kan tas i frågan.

Förvaltningen vill även komplettera med att det på Södra Nåttarö finns ett Natura 2000-område.

För fullständigt yttrande se **bilaga 12.**

Stadens bemötande:

Staden tackar för kommunstyrelseförvaltningen Haninges yttrande och noterar kommunstyrelsens information om att det på Södra Nåttarö finns Natura 2000-område.

Se avsnitt 2.4.24 för bemötande av Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbunds inkomna synpunkter.

2.4.7 Kommunstyrelsen Lidingö stad

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden ber om anstånd för inkommande av synpunkter först till och med den 28 augusti 2024 för att hinna ta upp ärendet i nämnden. Senare önskas en förlängning till och med den 10 september 2024 för att möjliggöra att lyfta ärendet till Kommunstyrelsen.

Stadens bemötande:

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden får anstånd till och med den 28 augusti 2024. Anståndet förlängs på begäran till den 10 september 2024.

Kommunstyrelsens yttrande:

Lidingö stad motsätter sig hanteringen av förorenade muddermassor genom dumpning i djuphåla samt hanteringen av kvarvarande sediment i vattnet vid

Kolkajen genom övertäckning. Lidingö stad vill se miljömässigt bättre lösningar, för att värna vattenkvalitén, och växt- och djurliv i Lilla Värtan och Askrikefjärden.

Lidingö stad anser att underlaget till samrådshandlingarna innehåller en lång rad oklarheter och bör återtas för revidering:

- Lidingö stad anser att den metodik som presenteras i samrådsunderlaget för hanteringen och klassificering av föroreningsklasser är bristfällig och behöver göras om.
- Samrådsunderlaget saknar redogörelse för påverkan på grundvattennivån i området till följd av den planerade verksamheten.

Vidare anser Lidingö stad att dumpning i Askrikefjärden är helt utesluten. Lidingö stad framför att vattnet är viktigt som reproduktionslokal för ett antal fiskarter, att det angränsar strandskyddat område samt med hänseende till miljökvalitetsnormer i vattenförekomsten. Givet risken för spridningen av föroreningar vid dumpning bedömer Lidingö stad att miljörisken är stor.

Lidingö stad informerar om att vattenområdena inom Bogesundslandets naturreservat och Långängen-Elfviksnaturreservat (även grunda vattenmiljöer med högsta naturvärde: Gråviken och Ekholmsnässjön) ligger nära angränsande till den föreslagna dumpningsplatsen i Askrikefjärden. Båtsmanshättan med ett rikt fågelliv även den i närheten av föreslaget dumpningsområde.

Lidingö stad ställer sig kritiska till val av muddringsmetod och menar att val av metod måste utgå från att minimera föroreningsspridning till ytvattenförekomsten. Vidare lyfts att avvattning bör genomföras med mekanisk avvattning och/eller i geotuber.

Lidingö stad lyfter att blandningen av cement och masugnsslagg för stabilisering av botten måste vara CE-certifierad i enlighet med standarden SS-EN 15167.

Lidingö stad ställer sig tveksamma till kemisk oxidation som behandlingsmetod för stabilisering av klass-5 massor som ska nyttjas som fyllnadsmassor. Lidingö stad lyfter att för flertalet föroreningar kommer oxidation inte att minska massornas farlighet utan riskerar att få motsatt effekt.

Vidare ställer sig Lidingö stad kritiska till kvarlämnade massor, och anser att endast övertäckning av förorenade massor inte ger ett långsiktigt och hållbart skydd då framtida åtgärder blir svåra att utföra utan risk för spridning av föroreningar.

Lidingö stad önskar att belastningen på Lilla Värtan ses i ett helhetsperspektiv för alla de verksamheten som planeras för i området gällande påverkan på vattenkvalitén, växt- och djurlivet, uppgrumling under byggfaserna, buller och de ökade fartygsrörelserna med mera. Lidingö stad lyfter att påverkan på Lidingöbron måste genomföras.

Slutligen önskar Lidingö stad ta del av den kommande ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen.

För fullständigt yttrande se **bilaga 13.**

Staden bemötande:

Staden noterar Lidingö kommunstyrelses inställning.

Staden har genomfört ett kompletterande samråd under januari 2025 för att förtydliga ett antal aspekter i underlaget. I den kompletterande samrådshandlingen har hanteringen och klassificering av föroreningsklasser förtydligats. I det kompletterande samrådet presenteras också ett nytt alternativ till hantering av sediment i tillståndsklass 5. För kompletterande samrådsunderlag, se **bilaga 41**.

Gällande påverkan på befintliga grundvattennivåer bedöms dessa inte komma att påverkas i någon väsentlig utsträckning. När uppfyllningen är utförd kommer en grundvattenyta att bildas i denna och grundvattennivån kommer, liksom idag, att bestämmas av vattenståndet i Lilla Värtan, infiltration av nederbörd inom den nya ytan samt tillrinning från bakomliggande ytor. Befintliga nivåer bakom den nya fyllningen kan möjligen öka något till följd av dämning, emellertid kommer fyllningen att vara mycket permeabel. Den framtida infiltrationen av nederbörd kommer att vara mer begränsad på grund av en stor andel hårdgjorda ytor och takytor.

Eventuell påverkan på miljökvalitetsnormer i vattenförekomsten inom valt dumpningsområde kommer att beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

Staden tackar för informationen om närliggande känsliga miljöer och strandskyddat område. Staden kommer tillse att en dumpningsutredning med tillhörande spridningsberäkningar genomförs för valt dumpningsområde. Staden kommer vidare att genomföra en bedömning av konsekvensen till följd av genomförd dumpning för de miljöer som ligger i närheten av det planerade dumpningsområdet i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

Arbete med muddring kommer att utföras med hjälp av lämplig teknik anpassad för hantering av förorenade massor samt förekommande tjära i fri fas. Arbetsmetod för muddring samt avvattning kommer att beskrivas utförligare i kommande teknisk beskrivning.

Vid blandningen av cement och masugnsslagg för stabilisering av botten kommer CE-märkning och svensk standard att tillämpas där detta är möjligt.

Gällande övertäckningen av sediment som inte muddras har Staden utrett hur övertäckningen ska ske i syfte att innestänga föroreningar ut till ca 15 m djup, specifikt utifrån platsens föroreningssituation. Staden planerar att genomföra muddring och övertäckning utifrån en riskbedömning baserad på dagens situation. Om det i framtiden uppstår ett annat behov av att hantera eventuella kvarliggande föroreningar som anses utgöra en miljö- och hälsorisk behöver Staden ta ställning till det om den situationen uppstår.

I den kommande miljökonsekvensbeskrivningen kommer Staden att bedöma påverkan och konsekvensen till följd av den sökta verksamheten på bland annat vattenkvalitén, växt- och djurlivet, uppgrumling under byggfaserna, buller och de ökade fartygsrörelserna samt Lidingöbron. Staden kommer beakta de kumulativa effekterna till följd av sökta verksamheten och omkringliggande tillståndsgivna verksamheter.

Tillståndsansökan med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning kommer att skickas in till mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt under våren 2025. När domstolen anser att ansökan är komplett kommer domstolen att kungöra

ansökan. Det står alla fritt att höra av sig till domstolen och begära ut handlingarna.

2.4.8 Kulturmiljöförvaltningen Stadsmuseet kulturmiljö

Stadsmuseet hänvisar i detta ärende till Stadsmuseets remissvar inom det pågående planarbetet för Kolkajen, del av Norra Djurgårdsstaden, del av Hjorthagen 1:3 m.fl., dnr 2013–01629 (se nedan).

Tidigare remissvar från Kulturmiljöförvaltningen i samband med framtagande av detaljplanen för Kolkajen, dnr 2013–01629:

”Kulturmiljöförvaltningen anser att förslaget har förbättrats i och med förändringarna i planförslaget.”

För fullständigt yttrande se **bilaga 14**, för hänvisat yttrande se **bilaga 14A.**

Stadens bemötande:

Staden tackar för Kulturmiljöförvaltningen Stadsmuseet kulturmiljös inkomna synpunkter. Staden noterar att synpunkterna berör detaljplanens utformning och att Kulturmiljöförvaltning är positiva till den reducerade utbyggnaden i det norra vattenrummet.

2.4.9 Miljöförvaltningen Stockholms stad

Miljöförvaltningen Stockholms stad inkommer med fråga om det är något planerat samrådsmöte eller om samrådet enbart genomförs genom inkommande med skriftliga synpunkter.

För fullständigt yttrande se **bilaga 15.**

Stadens bemötande:

Svar lämnas via e-post att inget möte är planerat men att miljöförvaltningen är välkomna med skriftliga synpunkter.

Länsstyrelsen efterfrågar senare ett samrådsmöte, till vilket Miljöförvaltningen bjuds in. För protokoll från mötet och Miljöförvaltningen inkomna synpunkter se ***bilaga 5****.*

2.4.10 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

MSB avstår från att yttra sig angående det kompletterande samrådet.

För fullständigt yttrande se **bilaga 16.**

Stadens bemötande:

Staden noterar att MSB inte har några synpunkter i samrådet.

2.4.11 Naturskyddsföreningen Vaxholm

Naturskyddsföreningen Vaxholm efterfrågar samrådsredogörelser från tidigare samråd tillhörande tidigare ansökningar i projektet.

För fullständigt yttrande se **bilaga 17.**

Stadens bemötande:

Staden skickar tidigare begärda handlingar till Naturskyddsföreningen Vaxholm.

2.4.12 Naturvårdsverket

Naturvårdsverket avstår från att yttra sig i ärendet.

För fullständigt yttrande se **bilaga 18**.

Stadens bemötande:

Staden noterar att Naturvårdsverket inte har några synpunkter i samrådet.

2.4.13 Norra Innerstadens stadsdelsförvaltning (Stockholms stad)

Norra innerstadens stadsedelförvaltning har i remissvar på förslaget till detaljplan för Kolkajen samt i tidigare avgränsningssamråd för vattenverksamheten som behöver genomföras i samband med utbyggnaden framfört att man är positiv till utbyggnaden Kolkajen-Ropsten. Dessa synpunkter gäller även för detta samråd.

Förvaltningen vill framhålla att det är viktigt att de ekologiska höga värden, både i Nationalstadsparken och i Lilla Värtan, värnas på bästa möjliga sätt.

Förvaltningen vill även framhålla vikten av att boende i närheten, både i Hjorthagen och i Norra Djurgårdsstaden, får information kring när arbete som bidrar till buller kommer att genomföras.

För fullständigt yttrande se **bilaga 19.**

Stadens bemötande:

Staden noterar att Norra innerstadens stadsdelsförvaltnings är positiva till projektet.

Staden genomför en muddring av botten i Lilla Värtan som kommer innebära borttagande av förorenade sediment, vilket kommer förbättra miljöförhållandena i Lilla Värtan. Efter muddringen kommer risken för spridning av förorenade sediment vara mycket begränsad jämfört med idag. Staden kommer i kommande miljökonsekvensbeskrivning att bedöma påverkan på ekologiska värden.

Staden bedömer att det kan finnas viss risk för tillfällig bullerstörning i byggskedet i en mycket avgränsad del av nationalstadsparken som vetter mot utbyggnadsområdet vid Kolkajen-Ropsten. Staden kommer i kommande miljökonsekvensbeskrivning att fördjupa utredningen kring byggbuller i syfte att se om bostäder både idag och bostäder i kommande planering kommer påverkas av byggbuller.

2.4.14 Statens geotekniska institut (SGI)

SGI har tidigare lämnat synpunkter i det här ärendet (SGI:s diarienummer 5.3.2-2205-0521, datum 2022.06.27 samt SGI:s diarienummer 5.3.2-2302-0172,

datum 2023.02.15) samt mål M 2921–23 (SGI:s diarienummer 5.3.2-2308-0941, datum 2024.04.24). SGI vidhåller synpunkterna i dessa tidigare yttranden, se nedan. Tidigare yttrande från SGI i samband med avgränsningssamråd 2022:

”SGI saknar beskrivning av organiskt material och föroreningshalter i sedimenten och anser att det inte är acceptabelt att dumpa massor med hög föroreningsgrad oavsett om platsen innehåller högre halter.

SGI förutsätter att sedimentövertäckningen utreds och bör efterföljas med kontrollprogram för att se att det fungerar över tid. Information om sedimentens organiska halt och risk för gasbildning saknas.

SGI efterfrågar information om erosionsskärm och uppger att kajkonstruktionen kan försvåra framtida saneringsåtgärder samt efterfrågar vidare information gällande föroreningsspridning i kommande handlingar.

SGI uppger att föroreningsspridning kopplat till påldäck och de flytande konstruktionerna/bostäder bör diskuteras i ett långsiktigt perspektiv. Vidare påpekar SGI att påldäcket kan försvåra framtida saneringsåtgärder.

SGI efterfrågar mer information kring massorna för de slänter längs viken som ska återskapas. Information efterfrågas om massorna är förorenade och hur massorna ska hanteras.

Vidare rekommenderar SGI att vattenparkens utformning beskrivs närmare i kommande handlingar.

SGI anser att massornas geotekniska och miljötekniska egenskaper måste undersökas för att säkerställa att lakning av oönskade ämnen inte kommer pågå under längre tid samt hur lakvattnet hanteras.

Utöver detta bör handlingar kompletteras med planritningar och principritningar samt de befintliga och blivande förhållandena inklusive de geotekniska förhållandena. Vidare bör det klargöras vilken typ av grundläggning som avses i Figur 9 beträffande av huset (nr 13).”

Tidigare yttrande från SGI i samband med kompletterande samråd 2023:

”SGI har begränsad erfarenhet av att bedöma vilka verksamhetskoder i miljöprövningsförordningen som är lämpliga att använda vid behandling av muddermassor. SGI anser att den föreslagna verksamhetskoden skulle kunna användas under förutsättning att massorna klassas som icke-farligt avfall, och uppfattar det som att den behandlade massan ska betraktas som avfall.”

Tidigare yttrande från SGI i mål nr M 2921–23:

”SGI har ingivit ett remissvar gällande Stockholms Stads Parkerings AB tillståndsansökan för grundvattenbortledning under anläggande och drift av bergrumsgarage utifrån ett antal frågor från domstolen.

SGI:s har inga invändningar mot de bedömningar som har gjorts på samlingsprovet, men önskar att förtydliganden görs gällande varför PFAS inte beaktats vid bedömningen av om muddermassorna är farligt avfall och varför det skannas en jämförelse med gränsvärdena i bilaga IV till förordningen (EU) nr 2019/1021 och ämnen i 3 § punkt 2 och innehållet av dessa ämnen i muddermassorna.

SGI uppger att beaktat tillgänglig information om områden som skulle kunna klassas som farligt avfall tyder på att bolaget har viss kunskap om var dessa

sediment ligger. Detta innebär att det kan finnas möjligheter att muddra, samla in och hantera dessa massor separat. SGI anser att detta bör beaktas av domstolen vid en eventuell bedömning av om kraven i 12 § [avfallsdirektivet] har uppfyllts.

SGI:s är av uppfattningen att det bör vara tidsmässigt och tekniskt möjligt att utföra provtagningar på muddermassorna vid muddring, transport och mellanlagring. SGI uppger att det är verksamhetsutövarens ansvar att utforma ett kontrollprogram med provtagningspunkter, tidsintervall och analyser och kontrollprogrammet bör förankras med den berörda tillsynsmyndigheten och vill poängtera vikten av att provtagningsplanen utformas så att provtagningen blir representativ för massorna.

SGI uppger att en åtgärd ska betraktas som återvinning av avfall för anläggningsändamål, om det finns behov att ersätta annat material och om avfallet är lämpligt för ändamålet. SGI ställer sig frågande om den utfyllnad som planeras för att skapa ett parkeringsplan är en optimal användning av det aktuella bergrummet. Vidare lämnar SGI det upp till domstolen att bedöma ur kravet i punkt 46 i EU-dom C-147/15 på samma försiktighetsåtgärder oberoende av material ska tillämpas i detta fall och hur detta påverkar bedömningen av om användningen av stabiliserade muddermassor är ett återvinningsförfarande.”

För fullständigt yttrande se **bilaga 20,** för hänvisade yttranden se **bilaga 20A, 20B** och **20C.**

Stadens bemötande:

Staden har genomfört samråd för ett flertal förslag till dumpningsplatser. Belastningen till följd av dumpning kommer att utredas erforderligt och konsekvensen beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning för valt dumpningsområde.

Staden noterar myndighetens inställning i frågan om dumpning av muddermassor.

Staden avser att göra erforderliga kontroller på sedimentövertäckningen. I kommande miljökonsekvensbeskrivning kommer underliggande sedimentegenskaper att beskrivas.

Staden planerar muddring och övertäckning utifrån en riskbedömning baserat på dagens situation. Om det i framtiden kommer uppstå ett annat behov av att hantera eventuella kvarliggande föroreningar som anses utgöra en miljö- och hälsorisk behöver Staden ta ställning till det då om den situationen uppstår.

Spridning av föroreningar i byggskedet kommer att redovisas i kommande miljökonsekvensbeskrivning. Vidare kommer staden att utförligare beskriva bedömningen av muddermassor i kommande handlingar.

Muddringen av vattenområdet innebär att föroreningar i sedimenten tas bort och övertäckningen innebär att spridningen av kvarliggande föroreningar begränsas avsevärt. För merparten av det område som ska bebyggas kommer förorenade sediment att hanteras med någon av metoderna muddring och/eller övertäckning.

Inför planeringen av sedimentövertäckningen och muddringen har Staden genomfört omfattande geotekniska utredningar av området.

Den tekniska utformningen av utbyggnaden liksom skyddsåtgärder kommer att redovisas i sin helhet i den tekniska beskrivningen.

Staden noterar SGI:s tidigare bedömning gällande de föreslagna verksamhetskoderna, och noterar vidare att inga ytterligare synpunkter på föreslagna verksamhetskoder inkommit. Staden kommer se över vilka verksamhetskoder som kan vara lämpliga för verksamheten utifrån föreliggande förändringar.

Staden avser att ta fram kontrollprogram och föreslår att kontrollprogrammet tas fram i nära dialog med tillsynsmyndigheten. Utförligare beskrivning av kontrollprogram och framtagande av detta kommer att redovisas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

Staden har efter genomfört samråd arbetat fram ett nytt alternativ för hantering av massor i tillståndsklass 5 som inte utgör farligt avfall. Det nya alternativet består av att sådana muddermassor avvattnas och transporteras till en godkänd extern mottagningsanläggning. Därmed kommer muddermassor i tillståndsklass 5 som utgör icke-farligt avfall att hanteras på samma sätt som de muddermassor som utgör farligt avfall. Detta alternativ ersätter tidigare presenterad lösning som bestod i att massor i tillståndsklass 5 som inte utgör farligt avfall behandlas och därefter överlåts till Stockholm Parkering som återvinner och använder massornas som anläggningsmaterial för sitt planerade bergrumsgarage i Södra Värtan. Se kompletterande samrådshandling för mer information, **bilaga 41**, samt kommande miljökonsekvensbeskrivning.

2.4.15 Sveriges geologiska undersökningar (SGU)

SGU tackar för inbjudan till samrådet med avböjer deltagande.

För fullständigt yttrande se **bilaga 21.**

Stadens bemötande:

Staden noterar att SGU inte har några synpunkter i samrådet.

2.4.16 Sjöfartsverket

Sjöfartsverket inkommer med begäran om komplettering innan inkommande med yttrande. Sjöfartsverket önskar kompletterande information avseende planerade åtgärder utritade på sjökortsunderlag inklusive de alternativa dumpningsområdena med uppgift på själva underlaget vilket mått från botten det beräknas bli efter genomförd dumpning samt ta del av sändlistan för samråd.

Sjöfartsverket inkommer även med begäran om anstånd.

Stadens bemötande:

Staden skickar Sjöfartsverket önskade uppgifter.

För de alternativa dumpningsområdena kommer Staden att göra en närmare utredning av den plats som man väljer för dumpning för att därefter avgränsa ytan utifrån de lokala bottenförutsättningarna, se nedan tabell för utredningsyta samt nuvarande bottendjup för respektive dumpningsområde. Staden har inte för avsikt att ta hela den utpekade undersökningsytan i anspråk vid dumpning.

Utredningsområde	Yta (m²)	Djup – enligt sjökort (m)
Almagrundet	980 000	115
Askrikefjärden	240 000	54
Kanholmsfjärden	730 000	68
Ekoknölen	3 800 000	100

Med anledning av att erforderliga undersökningar av dumpningsplatserna inte är genomförda kan Staden i dagsläget inte uppge beräknat bottendjup efter genomförd dumpning. Staden har, inför samrådet, haft som utgångspunkt vid urval för alternativa dumpningsplatser att titta på djuphålor som har så pass stora djup att de inte ska medföra någon risk för påverkan på sjöfarten.

Sjöfartsverket beviljas anstånd att inkomma med yttrande i avgränsningssamrådet senast den 30 juni 2024.

Sjöfartsverkets yttrande:

Sjöfartsverket inkommer med ytterligare frågor via telefon och önskar utförligare information gällande övertäckningen, den planerade kollektivtrafikbåten, förtydligande av sjökortsunderlaget för Kolkajen-området samt förtydligande kring urvalet för dumpningsområden.

Stadens bemötande:

Staden skickar Sjöfartsverket önskade uppgifter.

Övertäckningen innebär att Staden täcker över starkt förorenade sediment i syfte att begränsa spridningen av dessa. Vattendjupet idag är ca 15 meter där det är som djupast (inom polygonen) och övertäckningen innebär en bottenhöjning på mellan 0,5–1,0 m.

Möjliga platser för dumpning av muddermassor har studerats utifrån översiktlig kännedom om djupförhållanden och områdesförutsättningar. Under genomförandet av dumpningen så behöver entreprenören ha regelbunden kontakt med Sjöfartsverkets trafikcentral. När dumpningen är genomförd så kommer bottennivån (utifrån översiktlig kännedom om bottentopografi) endast höjas en till två metrar för den minsta ytan vid Askrikefjärden (dumpningsplats 1). De andra dumpningsplatserna är betydligt större till ytan och man får då anta att höjningen av bottennivån i dessa områden torde bli lägre än i Askrikefjärden. Sammantaget är dock djupen vid samtliga platser så påtagliga att den ringa höjningen av bottennivån efter en genomförd dumpning inte kommer komma i konflikt med sjöfartsintressena. Staden avser att göra sjömätning på den dumpningsplats som man avser att gå vidare med och då kommer närmare avgränsning av dumpningsytan kunna göras och en närmare beräkning av förväntad bottenyta och bottenhöjning kunna göras.

Gällande sjökollektivtrafiken till Kolkajen så förbereder Staden för möjlighet till sjötrafik till området.

I kartan har utmarkerats en flytande konstruktion som planeras samt befintligt torn för vattenintag till Stockholm Exergis värmeverk som sedan länge finns vid Kolkajen. Från tornet går en trätub in till värmeverket vilket också syns i kartan. Delar av befintlig trätub kommer att byggas över och Staden har nära dialog med Stockholm Exergi om det.

Sjöfartsverkets yttrande:

Konstruktioner, övertäckning och utfyllnad vid kolkajen

Sjöfartsverket har inga invändningar mot de planerade åtgärderna, förutsatt att de inte påverkar tillgängligheten, framkomligheten eller sjösäkerheten i de närbelägna farlederna och att möjligheten till säker manövrering inte begränsas för sjöfarten som passerar under broarna, samt att kollektiv- och pendelbåtstrafiken har beaktats. Det är en fördel att det kommande underlaget tydligt redovisar denna sjötrafik och eventuella tilläggsplatser.

Det är väsentligt att de maritima riskerna både för anläggnings- och verksamhetsfasen bedöms och beaktas, samt att säkerhetshöjande och riskreducerande åtgärder vidtas vid behov, framför allt för att undvika olyckor med påkörning.

Risker avseende sjötrafiken bör kartläggas och utredas i en maritim riskanalys, vilken ska bedöma om eventuella risker och föreslagna riskreducerande åtgärder är acceptabla.

Efter slutfört arbete ska strandlinje, vattendjup och byggnationers koordinater geodetiskt bestämmas, sjömätning enligt internationell standard FSIS-44, och rapporteras till Sjöfartsverkets Ufs-redaktion för uppdatering av sjökort.

Dumpning av muddermassor med alternativa dumpningsplatser

Sjöfartsverket noterar att förslaget om dumpning kan påverka sjöfartens tillgänglighet, framkomlighet och säkerhet, särskilt eftersom vissa områden är planerade i farleder. Det saknas detaljerade uppgifter om dumpningens effekter, och tills resultaten från kommande utredningar och eventuell ytterligare information är tillgängliga, kan Sjöfartsverket inte ge en fullständig bedömning av hur åtgärden påverkar sjöfarten.

Sjöfartsverket framställer att det är mindre lämpligt att genomföra dumpning i trafikerade farleder och uppger att det skulle vara en fördel om de riksintresseklassade farlederna tas i beaktande samt att förslag på dumpning ges för likvärdiga platser som inte ligger i eller invid farleder.

Underlaget som presenterar de alternativa dumpningsplatserna på sjökortsunderlaget bör också inkludera information om farledsytor samt kompletteras med aktuella volymer och planerad höjning av botten efter att dumpningen har genomförts.

Efter eventuellt genomförd dumpning ska området sjömätas enligt internationell standard FSIS-44 och rapporteras till Sjöfartsverket för uppdatering av djupdatabas, och vid behov även sjökort.

Synpunkter

I övrigt menar Sjöfartsverket att hänsyn vid planering av konstruktioner och utformning behöver tas till bland annat vågsvall från förekommande sjötrafik samt angränsande farleder.

Sjöfartsverket rekommenderar säkerhetshöjande åtgärder som belysning, reflexer med mera.

Vidare får grumlingsskydd inte placeras så att de hindrar övrig sjötrafik. För utmärkning av skyddslänsar och siltgardiner ska tillstånd stämmas av med Transportstyrelsen.

I samband med byggnationer och ombyggnationer bör behovet av att ändra eller förstärka farledsutmärkningen med s.k. sjösäkerhetsanordningar (SSA) utvärderas. Utmärkning ska ske i samråd med Stockholms hamnar, Sjöfartsverket och Transportstyrelsen.

För fullständigt yttrande se **bilaga 22**.

Stadens bemötande:

Staden noterar att Sjöfartsverket inte har någon erinran vad gäller utbyggnationen så länge den inte inskränker på de befintliga farleder och manövreringsutrymmet under Lidingöbroarna. Staden har tagit fram en riskutredning i syfte att belysa de maritima riskerna med utbyggnaden i förhållande till sjöfarten och avser framgent att ta fram en riskutredning för de maritima riskerna i förhållande till valt dumpningsområde. Resultaten kommer att används som underlag för bedömning i den kommande miljökonsekvensbeskrivning och kommer att biläggas ansökan.

Staden noterar vidare att Sjöfartsverket framställer att dumpning i farleder är mindre lämpligt samt att Sjöfartsverkets uppger att riskintresseklassade farleder bör tas i beaktande vid val av dumpningsområde.

I övrigt avser Staden att följa Sjöfartsverkets anvisningar om utmärkning, belysning, reflexer, placering av grumlingsskydd etcetera. Även inmätning efter utbyggnation och dumpande av muddermassor ska genomföras så att uppdatering av sjökort kan ske utifrån det.

Staden kommer bedöma risken för vågsvall i området till följd av sjötrafiken i kommande miljökonsekvensbeskrivning. Då området utgörs av befintliga kajer gör Staden en preliminär bedömning att utbyggnationen inte innebär någon större förändring gällande vågsvall.

2.4.17 Skanova (Telia Company) AB

Skanova har inget att erinra mot detaljplanen.

För fullständigt yttrande se **bilaga 23.**

Stadens bemötande:

Förtydligande lämnas via mejl att avgränsningssamrådet omfattar ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling i Stockholms stad samt dumpning av muddermassor i havet och avser inte detaljplanen.

2.4.18 Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)

SISAB inkommer med yttrande att Bobergsskolan riskerar att påverkas av buller under projektets utförande. Projektet behöver ta hänsyn till skolverksamheten och säkerställa att skolan inte störs av bullernivåerna. Om så blir fallet behöver projektet samordna eventuell evakuering eller andra förebyggande åtgärder.

SISAB saknar miljökonsekvensbeskrivningen där man presenterar projektets miljöpåverkan för barn och unga, staden och naturen. SISAB lämnar därför ett förbehåll då miljökonsekvensbeskrivningen inte funnits med i avgränsningssamrådet.

För fullständigt yttrande se **bilaga 24.**

Stadens bemötande:

Staden kommer ta hänsyn till bullerpåverkan vid den planerade verksamhetens genomförandetid, och har genomfört en kartläggning av förväntat byggbuller. Som stöd för bedömning av buller under byggskedet har Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser (NFS 2004:15) använts. Staden kommer i miljökonsekvensbeskrivning att redogöra för påverkan och konsekvenser av byggbuller samt eventuella behov av skyddsåtgärder.

När samrådet är avslutat kommer Staden att genomföra en miljökonsekvensbeskrivning som redovisas i en särskild handling som kommer att biläggas ansökan.

2.4.19 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI)

SMHI inkommer med yttrande om att man har tagit del av rubricerade handlingar men att myndigheten inte har några synpunkter.

För fullständigt yttrande se **bilaga 25.**

Stadens bemötande:

Staden noterar att SMHI inte har några synpunkter i samrådet.

2.4.20 Statens Maritima och Transporthistoriska Museer (SMTM)

STMT har inkommit med yttrande och anser att de identifierade lämningar som kan påverkas av det planerade arbetet bör besiktigas av dykare för att fastställa att dessa inte utgörs av fornlämningar.

Vidare anser SMTM att bottnarna vid dumpningsplatserna bör undersökas, i första hand med side scan sonar och multibeam, för att utesluta att fornlämningar inte berörs av arbetet.

SMTM påpekar även att enligt 2 kap. 10 § kulturmiljölagen (1988:950) ska arbetsföretag omedelbart avbrytas om fornlämningar påträffas.

För fullständigt yttrande se **bilaga 26.**

Stadens bemötande:

Staden noterar SMTM:s yttrande och kommer ta kontakt med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet för att diskutera behovet av marinarkeologisk undersökning.

2.4.21 Stockholm Exergi

Stockholm Exergi inkommer med yttrande, och hänvisar till att tidigare inkomna synpunkter fortsatt är gällande och att yttrande i föreliggande samråd enbart omfattar kompletterande kommentarer.

Stockholm Exergi uppger att Staden behöver genomföra bullermätningar i båda värmeverken som kan komma att påverkas för att säkra arbetsmiljön.

Vidare efterfrågar Stockholm Exergi att Staden säkerställer samordning med Stockholm Exergis pågående och planerade arbeten inom området.

Tidigare yttrande från Stockholm Exergi i samband med avgränsningssamrådet 2022:

”Stockholm Exergi anser att aktsamhet och relevanta skyddsåtgärder vidtas för att undvika negativ påverkan på deras anläggningar.

- Förändring av temperaturen av inkommande sjövatten vid intagstornet kan leda till ekonomiska förluster, där ”kortslutning” mellan utlopp och intag är största farhågan att det skulle kunna ske.
- Driftstörningar och/eller minskad verkningsgrad kan uppkomma till följd av grumling när man tar in sjövatten. Det finns även risk för ökat slitage på kritiska anläggningsdelar vid förändrad vattenkemi.
- Förändrade indämningsförhållanden till följd av utfyllnad kan leda till driftstörningar och/eller minskad verkningsgrad. Detta bör beaktas och förhindras.
- Utsläpp av vatten från vattenverket påverkar vattenspegeln genom utebliven isbildning och naturlig skumbildning. De föreslagna aktiviteterna kan komma att ge ytterliga påverkan på dem vilket beaktas och tydliggöras i exploateringsavtal med de berörda.
- Vibrationskänslig utrustning i och intill värmeverken behöver tas hänsyn till vid vibrationsalstrande arbeten.
- SE anser även att tilläggsavtal till Markanvisningsavtalet mellan Staden och SE behöver färdigställas innan miljödom. Villkor för samordning av verksamheter mellan byggherre och SE behövs också.
- SE önskar samråda med Exploateringskontoret för konstruktioner för att säkerställa erforderlig tillgänglighet till dessa.
- Schaktområde av förorenad jord bör justeras för att inte påverka de kulvertlagda ledningarna negativt.
- Flytt/omläggning av SE:s ledningar måste föregås av ett avtal.”

För fullständigt yttrande se **bilaga 27**, för hänvisat yttrande se **bilaga 27A.**

Stadens bemötande:

Staden kommer ta hänsyn till bullerpåverkan vid den planerade verksamhetens genomförandetid, och har genomfört en kartläggning av förväntat byggbuller. Som stöd för bedömning av buller under byggskedet har Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser (NFS 2004:15) använts. Staden kommer i miljökonsekvensbeskrivning att redogöra för påverkan och konsekvenser av byggbuller samt eventuella behov av skyddsåtgärder.

Staden kommer i dialog med Stockholm Exergi säkerställa att relevant samordning sker samt säkerställa att relevanta avtal finns på plats i samband med att byggskede påbörjas.

Staden har utrett risken för temperaturpåverkan på grund av ändrade vattenförhållanden. Konstruktionen bedöms ge försumbar risk för påverkan på temperaturen eftersom strömmen från värmeverket går rakt norrut vid maximal drift.

Staden avser att vidta skyddsåtgärder som så långt som möjligt skyddar vattenintagen från partikulärt material. Bland annat kommer siltgardiner att användas. Delar av muddringen närmast vattenintaget kommer ske bakom permanent spont.

Staden har utrett risken för indämning till följd av konstruktionen med påldäck framför utloppet. Någon förhöjd risk för indämning bedöms inte föreligga.

Vid vibrationsalstrande arbeten kommer svensk standard för vibrationsalstrande arbeten att tillämpas. Innan arbeten utförs kommer inventeringar i samråd med Stockholm Exergi att göras för att klargöra vilken utrustning som är känslig.

Parterna har och kommer att träffa avtal för att komma överens om genomförandet m.m.

2.4.22 Stockholm Vatten och Avfall (SVOA)

SVOA inkommer med synpunkter om att kommande miljökonsekvensbeskrivning är utförlig, särskilt med vikt på påverkan vid dumpningsplatserna och hur vattenområden för utbyggnad och dumpning kommer användas utan att påverka miljökvalitetsnormer (MKN).

SVOA är positiva till att flera dumpningsplatser tillkommit och att Lilla Värtan utgått som dumpningsområde. SVOA uppger att dumpning vid dumpningsplats 1 (Askrikefjärden) bör undvikas, att riksintressena kring dumpningsplats 2 och 3 (Ekoknölen och Kanholmsfjärden) försvårar möjligheterna till dumpning och att det vid dumpningsplats 4 (Almagrundet) finns få intressen som gör platsen olämplig för dumpning. SVOA efterfrågar tydlig redogörelse för lämpligheten hos de olika dumpningsplatserna i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

SVOA efterfrågar tydlig planering av hantering av länshållningsvatten samt beredskap för att vid behov rena uppkommet länshållningsvatten från föroreningar, inklusive PFAS-ämnen.

För fullständigt yttrande se **bilaga 28.**

Stadens bemötande:

Staden kommer i kommande miljökonsekvensbeskrivning redogöra för påverkan på miljökvalitetsnormerna till följd av den sökta verksamheten.

Staden noterar att SVOA är positiva till utredning av flera dumpningsplatser och noterar SVOA:s bedömning av lämplighet för de olika dumpningsplatserna. I kommande miljökonsekvensbeskrivning kommer redogörelse för valt dumpningsområde att tas fram.

Hanteringen av länshållningsvatten samt beredskap för rening av länshållningsvatten kommer att redogöras för i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

2.4.23 Svenska Kraftnät

Svenska kraftnät har inga synpunkter på rubricerat ärende men lämnar upplysning på att det kan finnas regionnätsledningar i närheten och dessa bör i så fall höras i samrådet.

För fullständigt yttrande se **bilaga 29.**

Stadens bemötande:

Staden tackar för inkomna synpunkter. Berörda ledningsägare har bjudits in till samrådet.

2.4.24 Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund bedriver tillsyn för kommunerna Haninge, Nynäshamn och Tyresö, och svarar på remiser och samråd som berör fastigheter inom medlemskommunerna.

Stadens bemötande:

Staden skickar Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund önskade uppgifter.

Samrådet omfattar dumpning inom vattenområde, där ett av förslagen på dumpningsplats ligger inom Haninge kommun.

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbunds yttrande:

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund ställer sig negativ till dumpning vid Ekoknölen och avstyrker förslaget. Vid eventuellt beslut om dispens för dumpning, där Ekoknölen i Haninge kommun kvarstår som dumpningsplats, efterfrågas att miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla mer detaljerad information om de platsspecifika förutsättningarna vid Ekoknölen samt redogörelse för hur dumpningen kan ske utan att olägenhet för miljön uppstår.

För beslutsmotivering och fullständigt yttrande se **bilaga 30**.

Stadens bemötande:

Staden noterar att Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund ställer sig negativa till dumpning inom vattenområdet Ekoknölen.

Staden kommer att genomföra erforderliga utredningar för det dumpningsområde man väljer att gå vidare med och avser söka dispens för. Bedömning av påverkan och konsekvens till följd av den planerade dumpningen kommer att redogöras för i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

2.4.25 Trafikförvaltningen (Region Stockholm)

Region Stockholm informerar om att de planerade åtgärderna är belägna inom och/eller nära regionens anläggningar. Innan byggnationer börjar ska Region Stockholm kontaktas av sökande för tidig dialog gällande samordning och omhändertagande av risker, kontroller och kravställning. Regionen upplyser även om att SL:s föreskrifter ska följas.

Vidare efterfrågas beskrivning av påverkan på Lilla Lidingöbron och Lidingöbanan.

Region Stockholm önskar bli sakägare i den kommande prövningen.

För fullständigt yttrande se **bilaga 31.**

Stadens bemötande:

Staden kommer i dialog med Trafikförvaltningen säkerställa att relevant samordning sker i samband med att byggskede påbörjas.

Bedömning av påverkan på Lilla Lidingöbron och Lidingöbanan till följd av den planerade verksamheten kommer att redogöras för i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

2.4.26 Trafikverket

Trafikverket inkommer via telefon med fråga om samrådets avsikt är att få synpunkter på vilka frågor som bör finnas med i den kommande miljökonsekvensbeskrivning och hur de ska avgränsas i tid och rum eller om synpunkter önskas i sakfrågan.

Stadens bemötande:

Staden svarar på Trafikverkets frågor om önskade uppgifter.

Trafikverket ska bevaka sina intressen och yttra sig kring vad de anser är viktigt att den kommande miljökonsekvensbeskrivningen ska fånga upp utifrån deras perspektiv. Mejl skickas med länk till Naturvårdsverkets hemsida med mer information om samråd.

Trafikverkets yttrande:

Trafikverket inkommer med yttrande gällande att väg 277 Lidingövägen ska redovisas som ett riksintresse och att riskerna för eventuell skada på Lidingöbrons grundläggning utreds, vilket man även framfört i tidigare samrådsyttranden. Trafikverket noterar att även Östlig förbindelse saknas i materialet och behöver beskrivas i enlighet med den riksintressepreciseringen för Östlig förbindelse som nu är beslutad.

Den kommande miljökonsekvensbeskrivningen behöver belysa eventuella risker för påverkan på bron samt påverkan på framtida riksintresse.

Trafikverket framför att Sjöfartsverkets eventuella synpunkter måste beaktas.

Tidigare yttrande från Trafikverket i samband med avgränsningssamråd 2022:

”I remitterat underlag saknas Lidingöbron som enligt Trafikverket är utpekat som riksintresse för kommunikation - väg. Det är av yttersta vikt att riksintressen inte påverkas negativt och att dess funktion och värde upprätthålls vid både utbyggnad och sanering i området.

Samtliga riksintressen för kommunikation bör redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen med en grundlig bedömning av eventuell påverkan på riksintressena.

I övrigt hänvisar Trafikverket till tidigare framförda synpunkter (TRV 2016/44795, TRV 2017/12292, TRV 2019/44802).”

Tidigare yttrande från Trafikverket i samband med kompletterande samråd 2023:

”Trafikverket har inga synpunkter gällande de verksamhetskoder som den planerade verksamheten bedöms beröra.

Trafikverket inkommer med yttrande om att precisering av riksintresset för Östlig förbindelse har fastställts. Trafikverket uppger att samrådsunderlaget måste revideras i enlighet med riksintressepreciseringen för Östlig förbindelse.

Trafikverket framför att Sjöfartsverkets samtliga synpunkter enligt deras yttrande måste beaktas, i egenskap av ansvarig myndighet för riksintresset för Sjöfarten.

Trafikverket har i detta ärende framfört synpunkter i yttranden 2017, 2019 och 2022, i dessa yttranden framfördes att samrådsmaterialet behöver kompletteras gällande Lidingövägen och Lidingöbron.”

För fullständigt yttrande se **bilaga 32**, och för hänvisade yttranden **bilaga 32A** och **32B.**

Stadens bemötande:

Staden tackar för de inkomna yttrandena och noterar att Trafikverket yttrat sig i tidigare samråd. De samråd som genomförts under år 2016 – 2019 berör en annan teknisk utformning av verksamheten. Staden kommer att beakta tidigare inkomna synpunkter från de tidigare samråden i den omfattning de bedöms vara relevanta för den föreliggande ansökta verksamheten.

Information gällande Riksintresset för Östlig förbindelse har kompletterats med till föreliggande samrådsunderlag och beskrivs under avsnitt 7.1.5 i samrådsunderlaget, se **bilaga 1**.

Påverkan på Lidingöbron och påverkan på riksintressen kommer att beskrivas i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen som biläggs ansökan.

Staden kommer att beakta Sjöfartsverkets synpunkter, se avsnitt 2.4.16.

2.4.27 Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt (Länsstyrelsen i Västmanlands län)

Vattenmyndigheten avstår från att yttra sig i detta skede.

För fullständigt yttrande se **bilaga 33.**

Stadens bemötande:

Staden noterar att Vattenmyndigheten inte har några synpunkter i samrådet.

2.4.28 Vaxholm Edlunda 1:42

Fastighetsägare inkommer med yttrande där man motsätter sig dumpning i Askrikefjärden och hänvisar till att det finns andra saneringsmetoder för hantering av muddermassor.

Fastighetsägaren efterfrågar att få ta del av information från projektet fortlöpande tillsammans med övriga samrådskretsen.

För fullständigt yttrande se **bilaga 34.**

Stadens bemötande:

Staden har lämnat fastighetsägaren besked per e-post att synpunkterna kommer att beaktas i det kommande arbetet och bemötande på synpunkter kommer att sammanställas i samrådsredogörelsen som biläggs miljökonsekvensbeskrivningen.

Den planerade verksamheten och de tekniska förutsättningarna kommer att beskriva mer ingående i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen och den teknisk beskrivning till kommande ansökan som planeras att lämnas in till mark- och miljödomstolen under våren.

I föreliggande samråd har berörda myndigheter, sakägare och allmänheten haft möjlighet att yttra sig över den planerade verksamheten. De som kan anses vara särskilt berörda av den planerade verksamheten har inbjudits till samrådet via brev och övrig allmänhet har inbjudits till samrådet, samt tidigare genomförda samråd, genom kungörelse i dagstidningar.

2.4.29 Vaxholm Granholmen 1:2

Ägare till fastigheten Vaxholm Granholmen 1:2 inkommer, efter samrådets avslutande, med uppföljande frågor. Fastighetsägaren yttrande sig under samrådet på Bryggsamfälligheten för Edlunda/Östra Granholmens vägnar.

Fastighetsägaren önskar få underlagen från samråd med kommunen skickade till sig igen samt efterfrågar svar på de frågor man tidigare inkommit med.

För fullständigt yttrande se **bilaga 35.**

Stadens bemötande:

Staden har lämnat fastighetsägaren besked per e-post att Staden avser lämna fullständiga beskrivningar av de miljökonsekvenser som kan komma att uppstå till följd av den sökta verksamheten i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen. I miljökonsekvensbeskrivningen kommer även hanteringen av muddermassor med avseende på avfallshierarkin att beskrivas. Gällande inbjudan till samråd har de enskilda som kan antas bli särskilt berörda av verksamheten inbjuds särskilt till samrådet via brev. Den övrig allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten inbjuds via annonsering i tidningarna Svenska Dagbladet, Dagens Nyheter och Mitti. Det står alla fritt att inkomma med synpunkter.

Bemötande på samtliga inkomna synpunkter från samrådet kommer att sammanställas i en samrådsredogörelse som, tillsammans med miljökonsekvensbeskrivningen, kommer att bifogas kommande ansökan om tillstånd till mark- och miljödomstolen.

Staden skickar fastighetsägaren begärda samrådsredogörelser.

2.4.30 Vaxholm Granholmen 2:3 & 2:13

Ägare till fastigheten Vaxholm Granholmen 2:3 och 2:13 inkommer med förfrågan om en karta över dumpningsområdena.

Vidare så efterfrågas hur många meter med muddmassor det kommer bli på höjden som mest i "rektangeln" norr om ön Stora Höggarn.

För fullständigt yttrande se **bilaga 36.**

Stadens bemötande

Information om efterfrågad karta lämnas via e-post med hänvisning till samrådsunderlaget, där karta över förslag till dumpningsplatser i vattenområde finns att se i kapitel 8, figur 32, se **bilaga 1**. Samrådsunderlaget bifogas vid svar.

När dumpningen är genomförd så kommer bottennivån, utifrån översiktlig kännedom om bottentopografi, endast höjas en till två metrar för den minsta ytan vid Askrikefjärden (dumpningsplats 1).

2.4.31 Vaxholms stad

Vaxholms stad har lämnat ett yttrande 2022-06-20 i det första avgränsningssamrådet.

Sammanfattat yttrande sig Vaxholms stad i det tidigare samrådet att man behöver mer fakta och underlag kring valet av dumpningsplats och möjliga miljökonsekvenser för att kunna avgöra effekten av möjlig dumpning i Askrikefjärden. I förhållande till risken att muddermassorna kan ha en mindre påverkan av föroreningar ställer sig kommunen negativ till dumpning på grund av möjlig försämring på vattenkvaliteten innan motsatsen klargjorts.

Vaxholms stad anser att ärendet inte har tillförts ytterligare underlag i den delen och därför kvarstår kommunens bedömning att man inte har ett tillräckligt underlag. Vaxholms stad är därför fortsatt negativa till att använda Askrikefjärden som dumpningsplats

För fullständigt yttrande se **bilaga 37.**

Stadens bemötande

Staden avser att utreda de platsspecifika förhållandena för dumpningen med avseende på strömningsförutsättningar, bottenförhållanden, föroreningar samt flora och fauna vid platsen i syfte att kunna genomföra erforderliga bedömningar i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

Staden avser att lämna fullständiga beskrivningar av verksamheten och redovisa konsekvenser av hanteringen av muddermassor i den miljökonsekvensbeskrivning som ska tas fram och biläggas ansökan om tillstånd.

Staden noterar kommunens inställning gällande dumpning i Askrikefjärden.

2.4.32 Värmdö Djurö 6:7

Fastighetsägare inkommer med yttrande om att dumpning av giftigt avfall ej ska ske i Kanholmsfjärden. Fastighetsägaren informerar om att man tar sitt dricksvatten från fjärden och uttrycker oro för att den planerade dumpningen kommer att påverka vattenkvalitén och förorsaka att vattnet förorenas.

Fastighetsägaren önskar skriftlig garanti att vattnet inte kommer att påverkas i det fallet Stockholms stad avser dumpa muddermassor i Kanholmsfjärden.

Fastighetsägaren ringer in och efterfrågar information om muddermassornas innehåll och grad av giftighet.

Stadens bemötande:

Staden svarar fastighetsägaren per e-post att inkomna synpunkterna kommer att beaktas i det fortsatta arbetet. En samrådsredogörels kommer sammanställas som biläggs miljökonsekvensbeskrivningen till kommande ansökan, vilken planeras att lämnas in till mark- och miljödomstolen under våren 2025.

Värmdö Djurö 6:7 yttrande:

Fastighetsägaren inkommer med synpunkter gällande tillståndsprocessen. Vidare efterfrågas, via mejl och telefon, mer information kring innehållet i muddermassorna och giftighetsgraden. Fastighetsägaren uppger att mer information om muddermassornas beskaffenhet behövs för att kunna ta ställning till påverkan från dumpning.

För fullständigt yttrande se **bilaga 38.**

Stadens bemötande:

Staden lämnar fastighetsägaren per e-post information om att grumlingen bedöms som tillfällig och begränsad. Förmodade djupet på platsen bedöms utgöra tillräckligt djup varför massorna inte ska sprida sig. Den planerade verksamheten kommer att beskrivas mer ingående i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

Bemötande på synpunkter kommer att sammanställas i en samrådsredogörels som biläggs miljökonsekvensbeskrivningen till kommande ansökan som planeras att lämnas in till mark- och miljödomstolen under våren 2025.

2.4.33 Värmdö Skarpö 1:7

Fastighetsägare efterfrågar att bli kontaktad via telefon. Vid kontakt efterfrågar ägare information om samrådets genomförande samt ber om en utskriven samrådshandling.

Fastighetsägare efterfrågar vid ett senare tillfälle via telefon ytterligare information om när miljökonsekvensbeskrivningen kommer tas fram och hur man får del av den samt vem som tar fram den.

Vidare efterfrågas information om Värmdö kommun är inbjudna till samrådet.

Stadens bemötande:

Staden svarar fastighetsägaren per e-post att Sweco hjälper Staden med tillståndsprocessen. Samrådsprocessen ska föregå arbetet med en miljökonsekvensbeskrivning.

När samrådet är avslutat kommer Staden att påbörja arbetet med miljökonsekvensbeskrivningen där man så långt som möjligt kommer att ta i beaktande de inkomna synpunkterna från samrådet. Därefter skickas miljökonsekvensbeskrivningen som en del av ansökan om tillstånd till mark- och miljödomstolen. Staden kan dock i dagsläget inte ge exakt tid när under våren 2025 som ansökan skickas in. När domstolen anser att ansökan är komplett kommer domstolen att kungöra ansökan så att den allmänhet som är intresserad kan lämna in synpunkter på ansökan. Det står alla fritt att höra av sig till domstolen och begära ut handlingarna.

Värmdö kommun är i egenskap av kommun adresserad i samrådet.

Värmdö Skarpö 1:7 yttrande:

Fastighetsägaren undrar om valt alternativ kommer att delges berörda innan inlämnande av ansökan till mark- och miljödomstolen samt efterfrågar information om hur allmänheten kommer att informeras om ärendet innan dom i mark- och miljödomstolen.

Stadens bemötande:

Staden svarar fastighetsägaren via mejl att man i ansökan kommer att redovisa vald dumpningsplats. Staden kommer att skicka ansökan till Nacka tingsrätten, mark- och miljödomstolen. Domstolen kommer att kungöra ansökan. Möjlighet finns då att till domstolen inkomma med synpunkter på ansökan.

Värmdö Skarpö 1:7 yttrande:

Fastighetsägaren inkommer med synpunkter på att dumpningsplatsen Kanholmsfjärden ligger i närheten av Skarpö, vilken fastighetsägaren anser bör klassas som riksintresse för naturvård, friluftsliv och kulturmiljö.

Fastighetsägaren uppger att Havs- och vattenmyndigheten har gjort bedömning att muddermassor i tillståndskass 3–5 inte ska dumpas och undrar vilka skäl som föranleder att Staden önskar dumpa muddermassor tillståndsklass 1–4 utöver de ekonomiska.

Fastighetsägaren uppger att denne är mest orolig över påverkan som riskerar att uppkomma till följd av spridning av föroreningar till följd av dumpning av muddermassor.

Fastighetsägaren anser att Kanholmsfjärden är en olämplig plats att dumpa muddermassorna på, och lyfter fram risken för försämring av vattenkvaliteten som främsta anledningen.

För fullständigt yttrande se **bilaga 39.**

Stadens bemötande:

Gällande tillståndsklassificeringen av muddermassor görs ett förtydligande i samrådsunderlaget för kompletterande samråd, se **bilaga 41**. Muddermassorna utgörs av finkornigt material med låg hållfasthet. De lämpar sig därför inte för att användas i bygg- och anläggningsprojekt och inte heller som erosionsskydd. I den kommande miljökonsekvensbeskrivningen kommer redogörelse av hantering av muddermassorna utifrån avfallshierarkin och utförligare att beskriva förfarandet för dumpning med avseende på tillståndsklasser att redovisas.

Staden avser att lämna fullständiga beskrivningar av verksamheten och redovisa konsekvenser av hanteringen av muddermassor i den miljökonsekvensbeskrivning som ska tas fram till ansökan om tillstånd.

Staden noterar fastighetsägarens synpunkt att Kanholmsfjärden är olämplig som dumpningsplats.

2.4.34 Värmdö Skarpö 1:7

Fastighetsägaren inkommer med frågor och efterfrågar information om när miljökonsekvensbeskrivningen kommer tas fram och hur man får del av den samt vem som tar fram den.

Vidare utgår fastighetsägaren från att Värmdö kommun fått del av samrådet. Fastighetsägaren undrar också om övrig allmänhet som arrenderar mark, är bosatta eller äger fritidshus på angränsande skärgårdsöar men som inte äger vattenområde bjudits in till samrådet.

Fastighetsägaren informerar om att Försvarsmakten arrenderar del av mark på fastigheten Värmdö Skarpö 1:7 som vetter mot Kanholmsfjärden.

Stadens bemötande:

Staden svarar fastighetsägaren per e-post att den utskickade handlingen är en samrådshandling som utgör en del av samrådsprocessen som ska föregå arbetet med en miljökonsekvensbeskrivning. När samrådet är avslutat kommer Staden att påbörja arbetet med miljökonsekvensbeskrivningen där man så långt som möjligt kommer att ta i beaktande de inkomna synpunkterna från samrådet. Därefter skickas miljökonsekvensbeskrivningen som en del av ansökan om tillstånd till mark- och miljödomstolen. Staden kan dock i dagsläget inte ge exakt tid när ansökan skickas in. När domstolen anser att ansökan är komplett kommer domstolen att kungöra ansökan så att den allmänhet som är intresserad kan lämna in synpunkter på ansökan. Det står alla fritt att höra av sig till domstolen och begära ut handlingarna.

Värmdö kommun är i egenskap av kommun adresserad i samrådet. Försvarsmakten är också adresserade i samrådet.

Värmdö Skarpö 1:7 bemötande:

Fastighetsägare inkommer med yttrande och anser att Kanholmsfjärden är synnerligen olämpligt för den föreslagna dumpningen och är oroad över vilka konsekvenser för vattenmiljön dumpningen skulle innebära.

Fastighetsägaren uppger att Havs- och vattenmyndigheten har bedömt att muddringsmassor i tillståndsklass 3–4 är så pass förorenade att dessa är olämpliga för dumpning.

Vidare uppger fastighetsägaren att dumpning i Kanholmsfjärden bör anses beröra riksintresset för naturvård, kulturmiljö och friluftsliv, då många friluftsmänniskor kommer påverkas av en eventuell dumpning.

Fastighetsägaren lyfter även att totalförsvaret har en anläggning på Skarpö samt att det finns en väderstation.

För fullständigt yttrande se **bilaga 40.**

Stadens bemötande:

Gällande hanteringen av tillståndsklasser som Staden avser att dumpa gör Staden ett förtydligande i samrådsunderlaget för kompletterande samråd, se **bilaga 41**. Staden kommer utförligare att beskriva förfarandet för dumpning med avseende på tillståndsklasser i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

Staden avser att lämna fullständiga beskrivningar av verksamheten och redovisa konsekvenser av hanteringen av muddermassor i den miljökonsekvensbeskrivning som ska tas fram till ansökan om tillstånd.

Staden noterar fastighetsägarens information om totalförsvarets anläggning, Staden har ställt kompletterande fråga till Försvarsmakten och Fortifikationsverket med anledning av fastighetsägarens upplysning.

2.4.35 Värmdö Skarpö 1:8

Ägare till fastigheten Värmdö Skarpö 1:8 inkommer med förfrågan om varför denna inbjudits till avgränsningssamrådet. Förfrågan inkommer via sms.

Stadens bemötande

Svar lämnas att frågande är ägare till en fastighet som har vattenområde i anslutning till ett av de föreslagna dumpningsområdena, Kanholmsfjärden.

3 Kompletterande samråd

Ett kompletterande samråd har genomförts i perioden 4 januari till 1 februari 2025 med förtydligande utifrån tidigare genomfört avgränsningssamråd.

3.1 Grund för kompletterande samråd

De förtydligande och tillägg som är gjorda i förhållande till det tidigare samrådsunderlaget sammanfattas enligt nedan:

- Förtydligande gällande tillståndsklassindelningen 1–5 av sediment
- Förtydligande av ämneshalter i sediment som muddras vid Kolkajen och som avses dumpas
- Redovisning av föroreningssituationen vid undersökta dumpningsområden
- Förtydligande kring effekter på den marina miljön
- Förtydligande hur Stockholms stad avser att säkerställa att några klass-5 massor inte ingår i tänkt muddring av sediment i tillståndsklass 1–4
- Förtydligande av avfallsklassificering samt samråd om nytt alternativ till hantering av sediment i tillståndsklass 5 och samråd om förslag till verksamhetskoder
- Förtydligande av genomförande med etappindelning
- Tillägg av riksintresse som kan beröras av verksamheten

3.2 Hur det kompletterande samrådet har bedrivits

Staden har genomfört ett kompletterande samråd gällande planerade åtgärder för stadsdelsutvecklingen av Kolkajen-Ropsten inför ansökan om tillstånd enligt miljöbalken inom fastigheterna Hjorthagen 1:1, 1:3, 1:10, Ladugårdsgärdet 1:9, 1:40 och Norra Djurgården 1:1 i Stockholms kommun samt för genomförande av dumpning inom vattenområde. Samrådet har genomförts under perioden 4 januari till 1 februari 2025. Se **bilaga 41** för samrådsunderlaget.

Samråd med allmänhet, enskilda, myndigheter och berörda organisationer har skett under perioden 4 januari till 1 februari 2025 genom kungörelse i DN, SvD, Mitt i Östermalm, Mitti Haninge, Mitti Nacka/Värmdö, Mitti Lidingö samt digital kommunikation (e-post och information på Stockholm Stads webbplats) och brevutskick. Kungörelsen gick ut i tidningarna DN och SvD lördagen den 4 januari 2025 och Mitti lördagen den 11 januari 2025, se **bilaga 42**.

Enskilda fastighetsägare har inbjudits till samrådet via brevutskick per den 24 maj, se **bilaga 43**. Staden har tagit fram en lista över enskilda fastighetsägare som kan anses vara särskilt berörda, se **bilaga 44**. En av fastighetsägarna till Granholmen 2:3 saknar adressuppgifter i utdrag från Lantmäteriet. För att eftersöka korrekta adressuppgifter har kontakt med Lantmäteriet och Skatteverket tagits, men uppgifter saknas som möjliggör utskick till denna. .

Harö Fiskevårdsområdesförening tillika Harö Byalag fick en brevinbjudan utskickad den 8 januari 2025.

PreZero blev inbjudna via mejl per den 16 januari 2025. Med anledning av att inbjudan gick ut sent förlängdes svarstiden till och med den 6 februari 2025.

Följande instanser fick förlängd svarstid: Lidingö stad till och med den 4 februari 2025, Värmdö kommun till och med den 7 februari 2025, Länsstyrelsen i Stockholm till och med den 21 februari 2025och Trafikverket till och med den 15 februari 2025.

Vaxholm stad och tre enskilda (se avsnitt 3.3.4, 3.3.5 och 3.3.33) inkommer med yttrande efter samrådsperiodens utgång. Yttrandena inkluderas i samrådsredogörelsen.

3.2.1 Bilagor till samrådsredogörelsen

Samrådsunderlaget för kompletterande samråd bifogas i **bilaga 41**.

Kungörelserna bifogas i **bilaga 42**.

Inbjudan till skriftligt samråd bifogas **bilaga 43**.

Sändlista för samråd med myndigheter, organisationer och enskilda fastighetsägare återfinns i **bilaga 44.**

Samtliga yttranden presenteras i korthet under avsnitt 3.3. Yttranden i sin helhet återfinns i **bilaga 45 – 80**.

3.3 Kompletterande samråd med myndigheter, organisationer/föreningar, fastighetsägare och enskilda

3.3.1 Boverket

Boverket har inga synpunkter i det kompletterande samrådet.

För fullständigt yttrande se **bilaga 45.**

Stadens bemötande:

Staden noterar att Boverket inte har några synpunkter i samrådet.

3.3.2 Djurgården Lilla Värtans miljöskyddsförening

Ordförande Per Schönning inkommer med synpunkter via samtal. Samtliga synpunkter omhändertas i det skriftliga yttrandet som DLV inkommer med i samrådet.

Djurgården Lilla Värtans miljöskyddsförening har tidigare inkommit med yttrande i avgränsningssamrådet, se avsnitt 2.4.3.

Sammantaget ställer sig Djurgården Lilla Värtans miljöskyddsförening kritiska till de planerade åtgärderna inom Kolkajen och lyfter fram detaljplanens utformande, strandskydd, skyddet för Nationalstadsparken, vyer från Oxberget med bronsåldersröse, isolationsövertäckningens utformning med ålgräs, dumpning av muddermassor, synpunkt att massor i tillståndsklass 4 bör

sorteras ut, förordar om stenklädd kantskoning, höjning av bottendjupet samt dumpning i farled som kritiska områden/frågor.

För fullständigt yttrande se **bilaga 46.**

Stadens bemötande:

Föreliggande samråd rör ansökan om tillstånd för vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken samt dispens för dumpning. Stockholm stad bedriver en parallell detaljplaneprocess för utvecklingen av området. Staden noterar dock att DLV:s inkomna uppgifter om förekomst av röse vid Oxberget samt vyer från Oxberget mot Hjorthagskyrkan och båtled.

Gällande övertäckningen har grundliga utredningar gjorts, där staden har utfört beräkningar och utredningar för att säkerställa metodens lämplighet och att det övertäckta sedimentet inte riskerar att läcka ut och påverka vattenförekomsten negativt. En av de planerade åtgärderna är anläggande av en marin park vilket Staden bedömer kommer att gynna det akvatiska livet. Vidare kommer Stockholms stad att genomföra en påverkansbedömning för b.la. vattenkvalitet och akvatiskt liv till följd av åtgärderna kring Kolkajen i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

Gällande hanteringen med dumpning av muddermassor i havet har Staden för bedömning och klassning av sediment tillämpat SGU:s bedömningsgrunder och Naturvårdsverkets riktlinjer gällande klassning av sediment. I de massor som ska dumpas är halternas variation liten för flertalet ämnen, därför kan medelhalten vara representativ för dessa massor. I den kommande ansökan kommer både medelhalt, standardavvikelse och 90-percentil att redovisas.

Staden har genomfört undersökningar av sedimentens föroreningshalter och uppskattningsvis utgör cirka 5 – 10 % av sedimenten i tillståndsklass 1–4 av sediment i tillståndsklass 4. Planerad metodik för muddring av sediment i tillståndsklass 5 går att applicera på sediment i tillståndsklass 4 om behov uppstår.

Vidare kommer Staden att genomföra en påverkansbedömning för dumpningen av massor vid valt dumpningsområde i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

De planerade åtgärderna redovisas i samrådsunderlaget, se **bilaga 1**, samt med vissa revideringar i **bilaga 41**. I den kommande tekniska beskrivningen kommer planerade åtgärder och dess utformningar att beskrivas mer utförligt och påverkan till följd av den ansökta verksamheten kommer att redogöras för i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen. Den kommande tekniska beskrivningen respektive miljökonsekvensbeskrivningen kommer att biläggas ansökan som planeras att lämnas in under våren 2025.

Staden noterar DLV synpunkt om höjning av botten. Sjöbotten utanför fyllningens släntfot kommer att höjas, det vill säga vattendjupen minska, motsvarande mäktigheten hos den planerade täckningen, det vill säga med ca 1 meter. Ingen ytterligare höjning av sjöbotten avses att genomföras.

Gällande dumpning i anslutning till farled kommer Staden att göra en maritim riskanalys för planerat dumpningsområde samt dumpningsutredning med spridningsberäkningar. Utredningarna kommer att ligga till grund för den påverkansbedömning till följd av dumpning som Staden kommer att genomföra i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

För synpunkter gällande de planerade åtgärdernas påverkan på skyddet för Nationalstadsparken kommer hela utbyggnationen ske utanför Nationalstadsparken med undantag för att en begränsad del av isolationsövertäckningen i vattenområde går in i nationalstadsparken. Staden har erhållit rådighet för den planerade åtgärden som ingår i Nationalstadsparken. I kommande miljökonsekvensbeskrivning kommer Staden att göra en bedömning av påverkan på Nationalstadsparkens till följd av den planerade verksamheten.

3.3.3 Enskild (fastighetsuppgift saknas)

Enskild inkommer med fråga om vattenarena och bad fortsatt planeras att anläggas i samband med bebyggelseutvecklingen vid Kolkajen. Enskild ställer sig kritisk till detta samt bebyggelse ut i vattenområdet givet förekommande föroreningar och påverkan på växt- och djurliv.

Enskild lyfter att klimatförändringar inte berörs i samrådsunderlaget och efterfrågar information om skyfall, extremväder samt höjning av vattennivå med mera.

Vidare är enskild kritisk till muddring och dumpning av förorenade sediment, och efterfrågar konsekvensbedömning av detta. Avsaknad av bedömning på Nationalstadsparken lyfts och att påverkan på spridningsvägar längs med de grönstråk som förekommer i närheten av projektområdet.

För fullständigt yttrande se **bilaga 47.**

Stadens bemötande:

Staden avser att anlägga en marinpark och i detaljplanen förbereds för att möjliggöra anläggande av ett kallbadhus.

Gällande övertäckningen har grundliga utredningar gjorts, där staden har utfört beräkningar och utredningar för att säkerställa metodens lämplighet och att det övertäckta sedimentet inte riskerar att läcka ut och påverka vattenförekomsten negativt. Vidare kommer Stockholms stad att genomföra en påverkansbedömning för b.la. vattenkvalitet och akvatiskt liv till följd av åtgärderna kring Kolkajen i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

I den kommande miljökonsekvensbeskrivningen kommer verksamhetens måluppfyllelse för miljökvalitetsmålet *begränsad klimatpåverkan* att beskrivas.

I den kommande ansökan, med bland annat tillhörande teknisk beskrivning och miljökonsekvensbeskrivning, kommer Staden att redogöra för de planerade åtgärderna och de skyddsåtgärder som Staden avser att vidta. Vidare kommer Staden att genomföra en påverkans- och konsekvensbedömning till följd av den ansökta verksamheten i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

För synpunkter gällande de planerade åtgärdernas påverkan på skyddet för Nationalstadsparken kommer hela utbyggnationen ske utanför Nationalstadsparken med undantag för att en begränsad del av isolationsövertäckningen i vattenområde går in i nationalstadsparken. Staden har erhållit rådighet för den planerade åtgärden som ingår i Nationalstadsparken. I kommande miljökonsekvensbeskrivning kommer Staden att göra en bedömning av påverkan på Nationalstadsparkens till följd av den planerade verksamheten.

I den kommande miljökonsekvensbeskrivningen kommer Staden att redogöra för påverkan på naturmiljö och nationalstadsparken till följd av den sökta verksamheten.

3.3.4 Enskild (fastighetsuppgift saknas)

Enskild inkommer med yttrande efter samrådsperiodens avslutande.

Enskild inkommer med yttrande och motsätter sig dumpning i skärgården. Vidare anses att det är bättre att inte genomföra bebyggelseutveckling i Kolkajen i stället för att dumpa muddermassor om det inte blir ekonomiskt lönsamt att göra på annat sätt.

För fullständigt yttrande se **bilaga 48.**

Stadens bemötande:

Staden noterar att enskild motsätter sig dumpning av muddermassor.

Staden avser att dumpa sediment i tillståndsklass 1–4 och sediment i tillståndsklass 5 kommer att avvattnas och transporteras till en godkänd extern mottagningsanläggning, se **bilaga 1** och **bilaga 41** för mer information om planerad verksamhet. Staden kommer att genomföra en påverkansbedömning för dumpningen av massor vid valt dumpningsområde i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

3.3.5 Enskild (fastighetsuppgift saknas)

Enskild inkommer med yttrande efter samrådsperiodens avslutande.

Enskild uppger i yttrande att man är kritisk till den planerade verksamheten och undrar vem som är ansvarig för dumpning av sediment vid en av de planerade dumpningsplatserna i skärgården.

För fullständigt yttrande se **bilaga 49.**

Stadens bemötande:

Det är exploateringskontoret i Stockholms stads projekt. Ansökan gäller tillstånd, enligt miljöbalken, till muddring och övertäckning i vattenområde med mera för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 med flera samt dumpning av muddermassor i havet. Stockholms stad, exploateringskontoret, är sökande.

3.3.6 Fastighetsaktiebolaget Stora Höggarn

Representanter för Fastighetsaktiebolaget Stora Höggarn inkommer via telefon med frågor om dumpningsområdet och föreliggande samråd. Representanterna efterfrågar sammanfattat om ett samrådsmöte kommer att hållas, hur Staden tänker kring val av dumpningsområde samt om man uppfattat det korrekt att det är Ekoknölen, Kanholmsfjärden och Almagrundet som är de dumpningsplatser som utreds, utöver Askrikefjärden, och att Lilla Värtan därmed har utgått.

Vidare lämnar representanterna information om att det är viktigt att beakta den juridiska aspekten vad gäller överlämnande av massor för dumpning.

Stadens bemötande:

Per telefon uppges att inget samrådsmöte är planerat och att det sker ett skriftligt kompletterande samråd. Vidare uppgavs att Staden inte har valt dumpningsområde i detta skede, men att man kommer att beakta flertalet parametrar i beslutet.

De alternativ som Staden ser över som dumpningsplatser utgörs av Ekoknölen, Kanholmsfjärden och Almagrundet samt Askrikefjärden. Lilla Värtan beaktas inte längre som ett alternativ för dumpning.

3.3.7 Föreningen Hjorthagens Intresseförening Norra Djurgårdsstaden (HIND)

HIND inkommer med synpunkter där man anser att byggnationen vid Kolkajen enbart bör omfatta upprustning av kajen för rekreationsnyttjande samt åtgärder för förbättrade förhållanden på botten.

Vidare hänvisar HIND till DLV yttrande i föreliggande kompletterande samråd, se avsnitt 3.3.2.

HIND menar att förutsättningarna för byggnadsutveckling vid Kolkajen har förändrats sedan 2013, så som ökade kostnader, minskat behov av bostäder samt ökat behov av sjöfart och djuphamnar. HIND uppger att detta talar för att enbart rusa upp kajen.

För fullständigt yttrande se **bilaga 50.**

Stadens bemötande:

Staden noterar HIND:s synpunkt att man enbart önskar se upprustning av kajen och de argument som framförs. Staden avser att genomföra stadsdelsutvecklingen med syfte att inrymma bostäder, skolor och kommersiell verksamhet i enlighet med Stadens program för stadsdelsutvecklingen Hjorthagen – Värtahamnen -Frihamnen – Loudden och de fördjupade program som tagits fram för Hjorthagen.

Vidare noterar Staden att HIND är positiva till genomförande av åtgärder för att förbättra bottenförhållanden för flora och fauna inom kajområdet.

För bemötande på inkomna synpunkter från Djurgården Lilla Värtans miljöskyddsförening se avsnitt 3.3.2.

3.3.8 Försvarsmakten

Försvarsmakten hänvisar till sitt tidigare yttrande i ärendet FM2024-14218:4.

Se avsnitt 2.4.4 Försvarsmaktens hänvisade yttrande i avgränsningssamrådet.

För fullständigt yttrande se **bilaga 51.**

Stadens bemötande:

Se avsnitt 2.4.4 för Stadens bemötande.

3.3.9 Havs- och Vattenmyndigheten

Havs- och Vattenmyndigheten har tidigare inkommit med synpunkter i avgränsningssamrådet 2024. Dessa synpunkter kvarstår. Se avsnitt 2.4.5 för inkomna synpunkter.

Havs- och Vattenmyndigheten uppger vidare att man anser att det för de medelhalter som presenteras i underlaget bör framgå hur dessa medelhalter har beräknats och på vilka grunder.

För fullständigt yttrande se **bilaga 52.**

Stadens bemötande:

För bemötande på inkomna synpunkter under avgränsningssamråd 2024, se avsnitt 2.4.5.

Staden kommer att redogöra för hur medelhalter som presenteras har beräknats och på vilka grunder i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

3.3.10 Haninge kommunstyrelseförvaltning

Kommunstyrelsen tackar för möjligheten att lämna yttrande på det kompletterande underlaget gällande avgränsningssamråd.

Kommunstyrelseförvaltningen informerar om att vattenområde vid Ekoknölen ligger 4–5 km rakt öster om fastigheten Gunnarsstenarna i Nynäshamn kommun och cirka 8 km söder om Nåttarö i Haninge kommun.

Vidare delar kommunstyrelseförvaltningen Stadens bedömning att nya bottenundersökningar behöver genomföras om Staden avser att gå vidare med dumpning vid Ekoknölen. Det är också viktigt att säkerställa att vattenkvaliteten och ekosystemet i Haninge och Nynäshamns kommuns kustvatten inte påverkas negativt.

För fullständigt yttrande se **bilaga 53.**

Stadens bemötande:

Staden noterar kommunstyrelseförvaltningens information om omgivningsförutsättningar vid Ekoknölen.

Staden avser att genomföra erforderliga undersökningar vid Ekoknölen om området blir aktuellt som dumpningsplats.

I kommande miljökonsekvensbeskrivning kommer redogörelse för påverkan på vattenkvalitet samt flora och fauna till följd av dumpning inom valt dumpningsområde att tas fram.

3.3.11 Käppalaförbundet

Käppalaförbundet lämnade ett yttrande i avgränsningssamråd 2022 tillhörande en tidigare ansökan, där man informerat om de anläggningar som ägs av förbundet belägna i vattenförekomsten Lilla Värtan. Förbundet har inget mer att

tillägga. Lilla Värtan ingår inte längre som en möjlig dumpningsplats för muddermassor.

För övrigt har förbundet utloppsledningar i vattenförekomsten Askrikefjärden, dock på ett betryggande avstånd från ”dumpningsplats 1”.

Tidigare yttrande från Käppalaförbundet i samband med avgränsningssamrådet 2022:

”Käppalaförbundet har en dykartunnel, bräddledning och sjövattenintag inom dumpningsplatsen vid Danderyd. Bräddledning får inte komma till skada och vattenkvaliteten vid sjövattenintaget får inte försämras så att spolning och inspektion omöjliggörs.”

För fullständigt yttrande se **bilaga 54** och **bilaga 54A.**

Stadens bemötande:

Sedan avgränsningssamrådet 2022 har alternativa dumpningsplatser setts över och Edsviken i Danderyd är inte längre aktuell som ett dumpningsområde. Staden noterar att den planerade verksamheten inte är belägen i närheten av Käppalaförbundets anläggningar.

3.3.12 Lidingö Stad

Lidingö stad inkommer med fråga om man kan få förlängs svarstid. Lidingö stad beviljas förlängd svarstid till och med den 4 februari 2025.

Lidingö Stad motsätter sig hanteringen av muddermassor genom dumpning i djuphåla och hanteringen av kvarvarande sediment vid Kolkajen genom övertäckning. Lidingö stad önskar miljömässigt bättre lösningar för att värna vattenkvalitén samt växt- och djurlivet.

Vidare är Lidingö stad kritiska till tillståndsklassificeringen av muddermassor och hur denna klassificering har genomförts. Lidingö stad ställer kritiska till redovisningen av ”medelhalter” som representativa för föroreningssituationen, och menar på att naturvårdsverkets vägledning inte följs.

Lidingö stad anser att i kompletterande underlag uppgiven information gällande TBT är felaktig och ifrågasätter denna. I yttrandet anges att den sedimentundersökning som JP sedimentkonsult tagit fram samt den rapport som Tyrens AB tagit fram för att beräkna tillförselns av närsalter och miljögifter (inkl. TBT) till bland annat Lilla Värtan styrker detta.

Lidingö stad föreslår att Staden låter effekttesta ett anta sedimentprover, exempelvis med ekotoxikologiska effekttester, för att se vilka kombinationseffekter som uppstår och vilken påverkan det ger på växt- och djurlivet i vattenmiljön.

Lidingö stad anser att dumpning i Askrikefjärden är helt utesluten.

För fullständigt yttrande se **bilaga 55** och sammanträdesprotokoll se **bilaga 55A.**

Stadens bemötande:

Staden noterar Lidingö stads inställning till planerad dumpning av muddermassor och övertäckning av kvarstående sediment. I kommande

miljökonsekvensbeskrivning kommer påverkan till följd av planerade åtgärder att beskrivas.

De massor som planeras att dumpas har undersökts för metaller, PAH, PCB och TBT. Detta är nationell praxis och har legat till grund för ett flertal av mark- och miljödomstolen samt högre instans meddelande om dispenser från dumpningsförbudet. Gällande hanteringen med dumpning av muddermassor i havet har Staden för bedömning och klassning av sediment tillämpat SGU:s bedömningsgrunder och Naturvårdsverkets riktlinjer gällande klassning av sediment. Avgränsningen av muddermassorna är inte baserade på medelhalter. I de massor som ska dumpas är halternas variation liten för flertalet ämnen, därför kan medelhalten vara representativ för dessa massor. I den kommande ansökan kommer både medelhalt, standardavvikelse och 90-percentil att redovisas.

Lidingö stad hänvisar i sitt yttrande till bland annat JP Sedimentkonsults rapport gällande förekomst av TBT i sedimenten. I rapporten diskuteras till stor del ytsediment, 0–2 cm under sedimentytan, men också ett antal djupprofiler för TBT och PCB (se figur 63 och 66 i JP Sedimentkonsults rapport). I rapporten framgår det att norr om Lidingöbron, bland annat vid Kolkajen, avtar TBT-halterna från ca 20–25 cm under sedimentytan. Staden har genomfört provtagning inom projektet, huvudsakligen som 25-cm samlingsprover, och som visar att klass 1–4 massor återfinns på i medeltal 1 m under sedimentytan, minsta djup 25 cm och största 5–6 m. De sediment som Lidingö stad oroar sig för kommer att hanteras vid muddring av tillståndsklass 5, och kommer därmed inte att hanteras genom dumpning. Ungefärlig djuputbredning för de olika klasserna kommer att redovisas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

Inom övertäckningsområdet kommer den nyskapade bottnen inte att utgöra ett hinder för etablering av bottenfauna då materialsammansättning och övertäckningens mäktighet förhindrar att föroreningar diffunderar till ytligare skikt. I dagsläget begränsar föroreningssituationen, låga syrenivåer i bottnarna och bottensubstratet i sig etablering av bottenfauna.

Inom det ansökta området för vattenverksamhet har bottnarnas ekologiska status bedömts utifrån föroreningsinnehåll, bottenfaunaundersökning, undersökning av vegetation på grundare bottnar samt provfiske. Sammantaget visar resultaten entydigt på att förutsättningarna, inkl. de ekologiska förutsättningarna, inom området för tänkt vattenverksamhet är mycket dåliga varför inga ekotoxikologiska studier har bedömts nödvändiga eller relevanta.

3.3.13 Länsstyrelsen i Stockholm

Länsstyrelsen betonar att dumpning av massor bara kan göras i undantagsfall och att alla andra möjliga alternativ först måste undersökas noggrant och att det ska motiveras varför dessa avfärdas.

Länsstyrelsen instämmer i Stadens bedömning om att muddermassorna är väl undersökta med bedömer att det finns osäkerheter i interpolerade bedömningar av det djup till vilket föroreningar i olika tillståndsklasser påträffas.

Länsstyrelsen undrar hur medelhalterna som redovisas i tabell 2 i det kompletterande samrådsunderlaget, se **bilaga 41**, har tagits fram och om dessa är representativa för sedimenten på de föreslagna dumpningsplatserna. Länsstyrelsen anser att det måste framgå i ansökan på vilka platser prover tagits, hur medelhalterna för sediment på de planerade dumpningsplatserna har beräknats och på vilket sätt jämförelser mellan beräknade värden belyser risken

för spridning och ackumulering av miljögifter på havsbottnarna samt redovisning av halter lokalvis.

För redovisning av MKN för vatten anser Länsstyrelsen att det är viktigt att Staden relaterar relevanta ämnes koncentrationer till gränsvärden för Särskilt Förenande Ämnen (SFÄ) respektive kemisk status samt för ämnen som har gränsvärden för sediment till föreskrivna gränsvärden utifrån HVMFS 2019:25. För ämnen som saknar gränsvärde för sediment bör Staden göra en indirekt koppling genom att uppskatta koncentrationer av ämnen i vattenfas i en blandningszon i vattenkolumnen vid dumpningstillfället.

Staden bör även beakta muddermassornas sjunkperiod i relation till maximal tillåten koncentration (MAC) i ytvatten.

Staden behöver resonera och reflektera kring att halten PAH från Kolkajen är lägre än vid dumpningsområdena vid Kanholmsfjärden och Askrikefjärden.

Avseende spridningsmodellerna för grumlig ska staden relatera till reproduktion av relevanta fiskarter i alla stadier (lek - ägg - larver).

Länsstyrelsen ställer sig positiva till förslaget att alla muddermassor i tillståndsklass 5 ska avvattnas och transporteras till godkänd extern mottagningsanläggning men påpekar att rening av utgående vatten kommer att krävas.

Länsstyrelsen önskar att Staden i ansökan beskriver vilka koder som syftar till vilken behandling inkl. maximala mängder per verksamhetskod. Vidare anser Länsstyrelsen att verksamhetskod för återanvändning av avfall för byggnads- eller anläggningsändamål ska användas i det fall massor för utfyllnaden innehar förhöjda halter av sulfid.

Länsstyrelsen efterfrågar att Staden redovisar platser för miljöfarliga verksamheter inom området i kommande ansökan.

I ansökan ska bland annat finnas med avfallstyper och mängder av avfall som ska behandlas såsom icke-farligt avfall eller farligt avfall, uppgifter om behandlingsmetod, förslag till villkor som behövs i fråga om åtgärder för att övervaka och kontrollera att de skyldigheter som gäller för verksamheten uppfylls, förslag till villkor som behövs i fråga om åtgärder för att avsluta verksamheten och efterbehandling av de miljöfarliga verksamheterna.

För fullständigt yttrande se **bilaga 56.**

Stadens bemötande:

Staden noterar att Länsstyrelsen delar uppfattningen om att sedimenten är väl undersökta. I den kommande tekniska beskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen kommer redogörelse för djuputbredning av föroreningar att förtydligas.

Staden kommer i den kommande miljökonsekvensbeskrivning att utförligare redovisa de alternativ som undersökts för hantering av muddermassorna samt föreslagen hantering. Vidare kommer förutsättningarna för dumpning att utredas i kommande dumpningsutredning och beskrivas utförligare i kommande miljökonsekvensbeskrivning, samt beräkning av halter.

Staden kommer även i kommande ansökan med tillhörande handlingar att utförligare redovisa, för MKN, relevanta ämnens koncentrationer mot gränsvärden alternativt koncentrationer i vattenfas. Vidare kommer

muddermassornas sjunkperiod i relation till maximal tillåten koncentration att beaktas.

I den kommande ansökan, med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning, kommer utförligare information gällande förutsättningar för och påverkan på den marian miljön att lämnas.

Staden kommer i kommande miljökonsekvensbeskrivning att redovisa föreslagna verksamhetskoder till följd av den sökta verksamheten samt de områden som verksamheten kommer att omfatta.

I den kommande tekniska beskrivningen kommer Staden att redovisa åtgärder som avses vidtas för att avsluta verksamheten med tillhörande efterbehandling av de miljöfarliga verksamheterna där så är lämpligt.

3.3.14 Miljöförvaltningen Stockholm stad

Miljöförvaltningen har tagit del av det kompletterande samrådsunderlaget och har inga ytterligare synpunkter.

För fullständigt yttrande se **bilaga 57.**

Stadens bemötande:

Staden noterar att Miljöförvaltningen Stockholm Stad inte har några ytterligare synpunkter i samrådet.

3.3.15 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

MSB avstår från att yttra sig angående det kompletterande samrådet.

För fullständigt yttrande se **bilaga 58.**

Stadens bemötande:

Staden noterar att MSB inte har några synpunkter i samrådet.

3.3.16 Naturskyddsföreningen Vaxholm

Naturskyddsföreningen i Vaxholm efterfrågar en kompletterad redovisning enligt avfallshierarkin där alternativet minskad uppkomst av avfall bedöms och en komplettering av miljökonsekvensbeskrivningen där alternativa utformningar (inklusive ett nollalternativ) av projektet i sin helhet redovisas.

För fullständigt yttrande se **bilaga 59.**

Stadens bemötande:

Föreliggande avgränsningssamråd omfattar ansökan enligt miljöbalken om tillstånd, där tillhörande handlingar till samrådet utgör ett samrådsunderlag och ett kompletterande samrådsunderlag. Efter genomfört samråd kommer en miljökonsekvensbeskrivning att tas fram och biläggas ansökan.

Staden kommer i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen att redogöra för hur avfallshierarkin har beaktats samt redogöra för alternativa utformningar inklusive ett nollalternativ.

3.3.17 Naturvårdsverket

Naturvårdsverket avstår från att lämna synpunkter i ärendet.

För fullständigt yttrande se **bilaga 60.**

Stadens bemötande:

Staden noterar att Naturvårdsverket inte har några synpunkter i samrådet.

3.3.18 Riksantikvarieämbetet

Riksantikvarieämbetet avstår från att yttra sig och hänvisar i stället till Länsstyrelsen Stockholms län som företrädare för de statliga kulturmiljöintressena.

För fullständigt yttrande se **bilaga 61.**

Stadens bemötande:

Staden noterar att Riksantikvarieämbetet inte har några synpunkter i samrådet.

3.3.19 Statens Geotekniska Institut (SGI)

SGI har tidigare lämnat synpunkter i det här ärendet (SGI:s diarienummer 4.3.2-2405-0827, datum 2024.06.20; SGI:s diarienummer 5.3.2-2205-0521, datum 2022.06.27 samt SGI:s diarienummer 5.3.2-2302-0172, datum 2023.02.15).

SGI vill även nämna att man har lämnat yttrande till mål nr M 2921–23 (SGI:s diarienummer 5.3.2-2308-0941, datum 2024.04.24) angående bland annat klassning och provtagning av muddermassor.

SGI:s tidigare inskickade synpunkter kvarstår.

För fullständigt yttrande se **bilaga 62.**

Staden bemötande:

Staden noterar att SGI inte har några nya synpunkter i ärendet. För bemötande av tidigare inkomna synpunkter se avsnitt 2.4.14.

3.3.20 Statens Fastighetsverk

Statens Fastighetsverk (SFV) har i tidigare, som fastighetsägare, yttrande inom detaljplaneprocessen för Kolkajen tagit upp att staten, genom SFV, äger fastigheten Norra Djurgården 1:1, vilken ingår i Konungens enskilda dispositionsrätt och förvaltas av Kungliga Djurgårdsförvaltningen.

SFV förutsätter att utredningen för risken för påverkan av Husarvikens vattenkvalitet omfattar både kemisk och ekologisk påverkan på vattenmiljön från planerade åtgärder under bygg- och driftskedet samt att utredningen även inkluderar förändrade strömningsförhållanden och vattenomsättning i Husarviken.

För fullständigt yttrande se **bilaga 63.**

Staden bemötande:

Staden noterar fastighetsförhållandena för Norra Djurgården 1:1.

Husarviken tillhör vattenförekomsten Lilla Värtan (WA46408217). Påverkan på vattenförekomsten Lilla Värtan till följd av den ansökta verksamheten kommer att bedömas i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

3.3.21 Stockholm Vatten och Avfall (SVOA)

SVOA inkommer med yttrande och är positiv till att föroreningsinnehållet vid de potentiella dumpningsplatserna har undersökts och är vidare positiva över att bottnarna generellt är mer förorenade än de massor som avses dumpas. Däremot ställer man sig frågande till varför Ekoknölen inte undersökts i detta skede.

SVOA:s tidigare synpunkter gällande att Askrikefjärden inte är en lämplig dumpningsplats kvarstår. Vidare anser SVOA att djuphålor generellt bör skyddas av dels ekologiska skäl, del med avseende på att ackumulationsområden fungerar som naturliga filter som fångar upp och lagrar föroreningar och näringsämnen, vilket hjälper till att minska övergödning och förbättra vattenkvaliteten.

SVOA anser att det är positivt att hanteringen av sediment i tillståndsklass 5 samt eventuellt tillståndsklass 4 är tydlig och anser att planen säkerställer att spridningen av föroreningar vid muddring minimeras och att de renaste muddermassorna placeras överst på dumpningsplatsen.

SVOA skriver att det är viktigt att den kommande miljökonsekvensbeskrivningen innehåller detaljerade redogörelser för de miljöeffekter som dumpningen kan medföra.

För fullständigt yttrande se **bilaga 64.**

Stadens bemötande:

Staden noterar att SVOA är positiv till att utredning av föroreningsinnehållet vid dumpningsplatserna har genomförts. Staden avser att genomföra erforderliga undersökningar om Ekoknölen blir aktuell som dumpningsplats. I kommande miljökonsekvensbeskrivning kommer redogörelse för påverkan till följd av dumpning inom valt dumpningsområde att tas fram.

Staden noterar att SVOA är fortsatt ställer sig kritisk till Askrikefjärden som dumpningsområde.

Staden noterar SVOA:s inställning till utförandet för hantering av sediment i tillståndsklass 5, och har för avsikt att utföra de planerade åtgärderna enligt beskrivning i den kompletterande samrådshandlingen.

3.3.22 Sjöfartsverket

Sjöfartsverket har tidigare yttrat sig i avgränsningssamrådet, se avsnitt 2.4.16.

<u>Konstruktioner, övertäckning och utfyllnad vid Kolkajen:</u>

Sjöfartsverket uppger att man vid planering av småbåtshamnen önskar att remiss delges Sjöfartsverket för att säkerställa att planerna inte inskränker på

sjötrafikens framkomlighet eller påverkar Stockholm Exergis verksamhet negativt.

Vidare lyfter Sjöfartsverket att det är viktigt att riskerna kopplade till nya anläggningar och placering och konstruktioner i relation till sjötrafiken kartläggs och utreds genom en maritim riskanalys, med riskreducerande och säkerhetshöjande åtgärder.

Sjöfartsverket uppger att det är viktigt för sjötrafikens (såsom yrkes-, kollektiv- och pendelbåtstrafikens samt fritidsbåtstrafikens) framkomlighet under broarna bibehålls och att risker utreds genom en maritim riskanalys för att säkerställa både genomförbarhet och säkerhet till följd av den planerade verksamheten.

Vattenverksamheterna bör presenteras på ett sjökortsunderlag, då det rör sig om åtgärder i vattenområde.

Det är också en fördel om det kommande underlaget tydligt redovisar kollektiv- och pendelbåtstrafikens planerade tilläggsplats, s.k. båthållplats.

Dessutom bör lämpliga säkerhetsåtgärder inkluderas för att minimera risken för bad i eller i närheten av vattenområden där sjötrafik förekommer.

Dumpning av muddermassor med alternativa dumpningsplatser:

Sjöfartsverket upplyser om att det finns riksintresse för farled inklusive sjötrafikstråk vid alla de föreslagna dumpningsplatserna.

Sjöfartsverket noterar att Staden valt dumpningsplats med avseende att säkerställa tillräckligt djup för att inte utgöra någon risk för sjöfarten. Sjöfartsverket uppger att dumpning kan påverka vattendjupet samt sjöfartens tillgänglighet, framkomlighet och säkerhet, särskilt då områdena ligger i och vid farleder och sjötrafikstråk av riksintresse.

Sjöfartsverket menar att dumpning i trafikerade vattenområden, särskilt i farleder och sjötrafikstråk, är mindre lämpligt. Förutom att påverka vattendjupet och därmed eventuellt sjöfartens framkomlighet, kan det också orsaka störningar i sjötrafiken, särskilt vid kritiska passager. Det vore därför fördelaktigt om riksintresseklassade farleder och sjötrafikstråk tas i beaktande och att alternativa dumpningsplatser utanför dessa områden övervägs.

För att Sjöfartsverket ska kunna göra en fullständig bedömning av dumpningens påverkan på vattendjupet och avgöra dess genomförbarhet på de föreslagna platserna krävs detaljerade uppgifter om dess effekter, inklusive materialets spridning och det beräknade bottendjupet efter dumpning.

För fullständigt yttrande se **bilaga 65.**

Staden bemötande:

För bemötande av tidigare inkomna synpunkter se avsnitt 2.4.16.

Gällande planeringen av småbåtshamn kommer Sjöfartsverket få detta på remiss i kommande granskning av detaljplanen, granskning planeras till år 2026. Sjöfartsverket har tidigare fått detaljplanen på remiss vid granskning år 2023.

Staden har tagit fram en riskutredning i syfte att belysa de maritima riskerna med utbyggnaden i förhållande till sjöfarten och avser framgent att ta fram en riskutredning för de maritima riskerna i förhållande till valt dumpningsområde.

Resultaten kommer att används som underlag för bedömning i den kommande miljökonsekvensbeskrivning och kommer att biläggas ansökan.

Vidare kommer påverkan på kommunikationer, så som Lidingöbroarna, att redovisas i kommande miljökonsekvensbeskrivning samt beskrivning av lämpliga skyddsåtgärder för att minimera risker i anknytning till sjötrafik.

Staden noterar att det finns farleder vid alla de föreslagna dumpningsplatserna och att Sjöfartsverkets önskar att åtgärderna visas på sjökort. Vidare beskrivning kommer att inkluderas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

Staden avser att göra sjömätning på den dumpningsplats som man avser söka dispens för dumpning vid, och då kommer en närmare avgränsning av dumpningsytan kunna göras och en närmare beräkning av förväntad bottenyta och bottenhöjning kunna göras. Djupen vid samtliga platser är dock så påtagliga att den ringa höjningen av bottennivån efter en genomförd dumpning inte kommer komma i konflikt med sjöfartsintressena.

Staden noterar vidare att Sjöfartsverket framställer att dumpning i farleder är mindre lämpligt samt att Sjöfartsverkets uppger att riskintresseklassade farleder bör tas i beaktande vid val av dumpningsområde. Hänsyn kommer att ta till sjöfarten vid genomförande, och påverkan på denna kommer att redogöras för i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

3.3.23 SMHI

SMHI har inget att invända mot att muddermassorna dumpas på någon av föreslagna platserna men förordar att metoden med skiktvis muddring används på det sätt som beskrivs i avsnitt 3.4, näst sista stycket.

I övrigt har SMHI inga synpunkter.

För fullständigt yttrande se **bilaga 66.**

Staden bemötande:

Staden noterar att SMHI inte har några invändningar mot föreslagna dumpningsplatser.

Staden har för avsikt att utföra de planerade åtgärderna i huvudsak enligt beskrivning i den kompletterande samrådshandlingen.

3.3.24 Svenska Kraftnät

Svenska kraftnät har inga ledningar i område eller synpunkter på rubricerat ärende men lämnar upplysning på att det kan finnas regionnätsledningar i närheten och dessa bör i så fall höras i samrådet.

För fullständigt yttrande se **bilaga 67.**

Stadens bemötande:

Staden tackar för inkomna synpunkter. Berörda ledningsägare har bjudits in till samrådet.

3.3.25 Sveriges Fiskares Producentorganisation (SFPO)

SFPO inkommer med yttrande och anser att det sediment som uppstår med anledning av projektet ska tas omhand och renas på land. SFPO motsätter sig att den sökta verksamheten medges undantag från dumpningsförbudet och skriver att dumpning av kontaminerade muddermassor står i ett direkt motsatsförhållande till ett tillvaratagande av en god miljö och bör ej medges.

För fullständigt yttrande se **bilaga 68.**

Stadens bemötande:

Staden noterar att SFPO ställer sig emot den planerade dumpningen. Staden kommer att bedöma påverkan på omkringliggande värden till följd av dumpningen vid valt dumpningsområde, vilket kommer att presenteras i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

Dispens för dumpning kommer att sökas hos mark- och miljödomstolen.

3.3.26 Sveriges Geologiska Undersökningar (SGU)

SGU avstår från att lämna yttrande och hänvisar till SGU:s information om vad som bör beaktas vid arbeten på havsbotten.

För fullständigt yttrande se **bilaga 69.**

Stadens bemötande:

Staden noterar att SGU avstår från att lämna yttrande men hänvisar till sin hemsida. Staden noterar att informationen inte direkt berör den planerade verksamheten men påverkan på bottensediment kommer att beaktas och beskrivas utförligare i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

3.3.27 Södermalmsparkernas Vänner

Södermalmsparkernas Vänner inkommer via ordförande med yttrande efter samrådsperiodens avslutande.

Södermalmsparkernas Vänner motsätter sig dumpning av muddermassor i havet och hänvisar till Weserdomen. Vidare anser yttrande att byggnation endast ska ske inom befintlig strandlinje utan utbyggnader i vattenområdet, bottnarna ska renas på det mest skonsamma sättet, utsläpp från området till Husarviken och Lilla Värtan ska renas, strandskyddet på Husarvikens södra sida ska respekteras samt att nationalstadsparken och dess buffertzoner ska respekteras.

Södermalmsparkernas Vänner står fast vid ställningstagande beträffande utbyggnad av strandlinjen och kajerna från 2019.

För fullständigt yttrande se **bilaga 70.**

Stadens bemötande:

Föreliggande samråd rör ansökan om tillstånd för vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken samt dispens för dumpning. Staden bedriver en parallell detaljplaneprocess för utvecklingen av området inom vilken

bebyggelseutvecklingens omfattning och rening av uppkommet dagvatten från området hanteras.

Staden har tittat på alternativ för de planerade åtgärderna. Redovisning av utredda alternativ kommer att presenteras i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

Påverkan på strandskydd och nationalstadsparken kommer att beskrivas utförligare i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

Vidare kommer Staden att genomföra en påverkansbedömning för muddring vid Kolkajen och dumpningen av massor vid valt dumpningsområde i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

3.3.28 Trafikförvaltningen (Region Stockholm)

Region Stockholm har inga ytterligare synpunkter utöver de som framfördes under det tidigare samrådet.

Se avsnitt 2.4.25 för yttrande i avgränsningssamråd 2024.

För fullständigt yttrande se **bilaga 71.**

Stadens bemötande:

För Stadens bemötande av inkomna synpunkter i avgränsningssamrådet 2024 se avsnitt 2.4.25.

3.3.29 Trafikverket

Trafikverket tidigare lämnat synpunkter i det här ärendet, se avsnitt 2.4.26.

Trafikverket inkommer med yttrande om att Sjöfartsverkets synpunkter gällande riksintresse farled ska beaktas.

Trafikverket anser att samrådet har pågått länge och att det därför är viktigt att den kommande miljökonsekvensbeskrivningen utreds utifrån dagens förutsättningar. Vidare upplyser Trafikverket om att riksintressepreciseringen för Östlig förbindelse har uppdaterats.

Trafikverket efterfrågar att projektet beaktar tillkommande sjö- och landtransporter från närliggande projekt, bland annat utifrån perspektivet med risk för påverkan på Lidingöbroarna. Trafikverket önskar att ansökan redovisar den övergripande helhetsbilden och redovisar en adekvat bild av den sammantagna sjötrafiken inklusive riskanalys.

Trafikverket anser att någon grundläggning av byggnader i direkt anslutning av Lidingöbron inte kan bli aktuellt innan detaljplanen för området landat i vad som är lämplig markanvändning. Detaljplanen för Ropsten är pausad och området för detaljplanen bör därför utgå ur tillståndsansökan.

Trafikverket önskar även att den byggtrafik som projektet kommer att alstra inom vägnätet beskrivs.

Trafikverket uppger att Staden har ett samordningsansvar i området och anser att ett bevakningsavtal för Lidingöbron behöver upprättas mellan Trafikverket

och Staden innan tillstånd till verksamheten ges, utifrån de risker man ser att verksamheten medför.

För fullständigt yttrande se **bilaga 72.**

Staden bemötande:

Sjöfartsverket har inkommit med yttrande i det kompletterande samrådet, för synpunkter samt Stadens bemötande se avsnitt 3.3.22.

Staden kommer att ta fram den kommande miljökonsekvensbeskrivningen utifrån dagens förutsättningar och tackar för informationen om att riksintresse Östlig förbindelse har uppdaterats.

I detaljplanearbetet för ny detaljplan i Energihamnen har en omfattande riskbedömning tagits fram till granskningsskedet. I denna process har Stockholm Exergi, Heidelberg Materials och Stockholms Hamn varit delaktiga. Förutom att detaljplaneområdet inrymmer en mängd verksamheter med varierande karaktär och riskbild idag, planeras ytterligare verksamheter samt viss utveckling inom befintlig verksamhet. Detta innebär en ovanligt komplex riskbild med flera olika riskkällor. Ett flertal riskkällor har beaktats i framtagen riskbedömning däribland olika olycksscenarier för fartygstrafiken. I granskningen av detaljplanen kommer rapporten kunna läsas i sin helhet (detaljplanen planeras gå ut för granskning under Q2 2025).

Staden ställer sig positiv till ett bevakningsavtal för Lidingöbroarna tas fram och kontakt med Trafikverket kommer att tas.

Samordningsmöten med exploateringskontoret, trafikkontoret, Stockolmshamnar, Stockholm Exergi, Stockholm Parkering och aktuella byggaktörer hålls löpande, där byggtrafik för väg och sjöfart är en punkt på agendan. Deltagande på mötena är de som har verksamhet och byggtrafik i berört område.

Staden kommer att beskriva tillkommande land- och sjötransporter samt kumulativa effekter i kommande miljökonsekvensbeskrivning som biläggs ansökan.

I den kommande tekniska beskrivningen kommer planerade grundläggning för Brokvarteren att beskrivas mer utförligt och påverkan till följd av den sökta verksamheten kommer att redogöras för i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen. Den kommande tekniska beskrivningen respektive miljökonsekvensbeskrivningen kommer att biläggas ansökan som planeras att lämnas in under våren 2025.

Det finns inget skäl att minska tillståndsansökan för att Staden i nuläget avvaktar planläggning i Ropsten.

3.3.30 Vaxholm Granholmen 1:2

Ett antal av delägarna till fastigheten Vaxholm Granholmen 1:2 inkommer samlat med synpunkter i samrådet.

Ägare till Vaxholm Granholmen 1:2 undrar sammanfattat över miljökonsekvensbeskrivningen framtagande, hur bottnarna kan anses bli renare efter dumpning av förorenade muddermassor, hur dumpning kan påverka havet

och syreförhållanden, varför muddermassorna inte kan användas på ett annat mer hållbart sätt samt hur Vaxholm stad har yttrat sig i samrådet.

För fullständigt yttrande se **bilaga 73.**

Stadens bemötande:

Mark- och miljödomstolen beslutar om dumpning kan tillåtas. Deras beslut grundas bland annat på den miljökonsekvensbeskrivning (MKB) som Stockholms stad kommer skicka in i samband med ansökan, men också på de yttranden från remissinstanser och andra berörda som inkommer i målet. När remisstiden är över håller domstolen en huvudförhandling i målet, om ansökan inte kan avgöras på handlingar, och där ingår frågan om dumpning. Beslut om tillstånd till dumpning fattas i samband med domstolsprövningen.

Det stämmer att en dumpning tillför material till en viss havsmiljö samtidigt som detta material tagits bort ur havet på annan plats. Detta innebär också att de föroreningar som muddermassorna innehåller flyttas. Föroreningar som är bundna i sediment kan vara skadliga för till exempel bottenlevande djur, om halterna är höga och om föroreningen är tillgänglig för djuren. Den planerade dumpningen innebär att nuvarande bottnar i dumpningsområdet täcks över och deras föroreningar är då inte längre tillgängliga. Då den nya botten består av mindre förorenat material kommer djuren efter genomförd dumpning löpa en mindre risk att påverkas av föroreningar än innan dumpning. Påverkan till följd av dumpningen kommer att utförligare redovisas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

Den planerade dumpningen kommer inte påverka syreförhållanden i vattenmassan. Syreförhållandena styrs främst av övergödning tillsammans med en skiktad vattenmassa. Påverkan på syreförhållanden till följd av den planerade verksamheten kommer att redogöras för i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

Muddermassorna utgörs av finkornigt material med låg hållfasthet. De lämpar sig därför inte för att användas i bygg- och anläggningsprojekt och inte heller som erosionsskydd. I den kommande miljökonsekvensbeskrivningen kommer redogörelse av hantering av muddermassorna utifrån avfallshierarkin att redovisas.

För inkomna yttranden från Lidingö stad se avsnitt 2.4.7 och 3.3.12 i samrådsredogörelsen.

3.3.31 Vaxholm stad

Vaxholm stad inkommer med yttrande att man inte har några ytterligare synpunkter utan hänvisar till tidigare inlämnade synpunkter. Se avsnitt 2.4.31 för Vaxholm stads inkomna synpunkter i avgränsningssamrådet.

För fullständigt yttrande se **bilaga 74.**

Stadens bemötande:

Staden noterar att Boverket inte har några synpunkter i samrådet.

3.3.32 Värmdö kommun

Värmdö kommun efterfrågar ett möte för att kunna inkomma och ställa frågor kring projektet. Värmdö kommun ställer sammanfattat frågor angående samrådets genomförande, inriktning på dumpningen, resultat på genomförda utredningar och den fortsatta processen.

Stadens bemötande:

Staden har tillsammans med Värmdö kommun genomfört ett möte för att kunna besvara frågor från kommunen.

Staden beskriver på mötet att föreliggande samråd är ett kompletterande samråd till avgränsningssamrådet som genomfördes under 2024. Vissa delar har kompletterats och förtydligats, se **bilaga 41** för Kompletterande samrådsunderlag.

Staden beskriver på mötet att alla fyra dumpningsplatserna är fortsatt möjliga alternativ för dumpning. Staden kommer att bemöta alla inkomna samrådssynpunkter och en samrådsredogörelse kommer att ingå tillsammans med MKB i ansökan. I ansökan kommer det att framgå vilken dumpningsplats man valt.

Staden beskriver på mötet, utifrån den kompletterande samrådshandlingen, de resultat som man har erhållit från de genomförda utredningarna. Hänvisning görs att utförligare information gällande resultat och bedömd påverkan kommer att inkluderas i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

Staden beskriver på mötet att Värmdö kommun har möjlighet att yttra sig i detta samråd samt i den kommande domstolsprocessen. Staden beskriver kortfattande förfarandet efter att ansökan lämnats till domstolen. Staden uppger att man får ta ställning till begäran om förlängd tidsperiod för inkommande av yttrande när Värmdö kommun inkommit med begäran.

Värmdö kommun har inkommit med begäran om anstånd till den 7 februari 2025, begäran beviljas av Staden.

Värmdö kommuns yttrande:

Värmdö kommun motsätter sig dumpning av muddermassor i havet, och bedömer att ett sådant förfarande förvårar för kommunen att uppfylla miljökvalitetsnormer och hotar nationella miljömål *Hav i balans samt Levande kust och Skärgård.* Kommunen menar på att miljöbalkens försiktighetsprincip inte har beaktats och menar att alternativ med hantering av muddermassorna i tillståndsklass 1–4 på land samt möjlighet till återanvändning måste utredas. Kommunen anser att det är rimligt och nödvändigt att massor i tillståndsklass 5 omhändertas av extern mottagningsanläggning.

Värmdö kommun anser att föreslagen hantering med dumpning av förorenande massor skulle kunna skada riksintresse för friluftslivet och turism.

För fullständigt yttrande se **bilaga 75.**

Stadens bemötande:

Muddermassor i tillståndsklass 5 kommer att omhändertas av en extern mottagningsanläggning i enlighet med beskrivet förfarande i samrådsunderlaget, se **bilaga 1**, och kompletterande samrådsunderlag, se **bilaga 41**.

Muddermassorna utgörs av finkornigt material med låg hållfasthet, och lämpar sig därför inte för att användas i bygg- och anläggningsprojekt och inte heller som erosionsskydd. I den kommande miljökonsekvensbeskrivningen kommer redogörelse av hantering av muddermassorna utifrån avfallshierarkin att redovisas.

I den kommande miljökonsekvensbeskrivningen kommer påverkan på riksintresse för friluftslivet och turism att utredas och beskrivas.

3.3.33 Värmdö Djurö 6:7

Fastighetsägaren inkommer med yttrande efter samrådsperiodens avslutande.

Fastighetsägaren inkommer och efterfrågar bemötande på tidigare inkomna synpunkter i samrådet, se avsnitt 2.4.32.

För fullständigt yttrande se **bilaga 76.**

Stadens bemötande:

Staden noterar att i samband med avgränsningssamrådet som pågick under perioden 25 maj till 22 juni 2024 inkom fastighetsägaren med två yttranden, daterade den 2 juni och den 5 juni 2024. Båda dessa yttranden har Staden bemött den 5 juni respektive den 28 juni 2024. Se avsnitt 2.4.32 för Stadens bemötande.

3.3.34 Värmdö Skarpö 1:7

Fastighetsägaren inkommer med fråga per telefon och undrar om man kan få ta del av tidigare inkomna samrådsyttrande och svar.

Stadens bemötande:

Svar lämnas per telefon att samrådet är pågående och att samrådsredogörelsen kommer att biläggas kommande ansökan.

Yttrande:

Fastighetsägaren har inkommit med yttranden i avgränsningssamrådet, se avsnitt 2.4.33.

Fastighetsägaren ifrågasätter varför omhändertagande av massorna på land inte är ett lämpligare alternativ. Fastighetsägaren anmärker på att dumpning bedöms vara ett lämpligare alternativ miljömässigt trots att miljökonsekvensbeskrivningen inte är genomförd.

Fastighetsägaren är kritisk till att dumpning av massor sker, även om muddermassorna innehåller mindre föroreningar än de aktuella bottensedimenten. Vidare anser fastighetsägaren att all tillförsel av föroreningar eller giftiga ämnen är negativt för havet.

Fastighetsägaren uttrycker att man saknar redogörelse för de högsta förekommande värdena, då enbart medelvärden redovisas. Vidare uppges att dumpning kommer medföra spridning av föroreningar från såväl dumpningsmassorna som bottensedimenten.

Fastighetsägaren anser att dumpning vore olämpligt att genomföra och uttrycker oro för den påverkan som kan uppstå på vattenkvaliteten till följd av dumpning.

För fullständigt yttrande se **bilaga 77.**

Stadens bemötande:

Staden noterar att fastighetsägaren anser att dumpning av är ett olämpligt alternativ.

De muddermassor som planeras att dumpas utgörs av finkornigt material med låg hållfasthet. De lämpar sig därför inte för att användas i bygg- och anläggningsprojekt. Föroreningsgraden är låg jämfört med vad man normalt sänder till landdeponier, som bör nyttjas för massor där det finns ett större miljömässigt behov. Staden avser att i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen att redogöra för hur avfallshierarkin har beaktats.

Det stämmer att en dumpning tillför material till en viss havsmiljö samtidigt som detta material tagits bort ur havet på annan plats. Detta innebär också att de föroreningar som muddermassorna innehåller flyttas. Föroreningar som är bundna i sediment kan vara skadliga för till exempel bottenlevande djur, om halterna är höga och om föroreningen är tillgänglig för djuren. Den planerade dumpningen innebär att nuvarande bottnar i dumpningsområdet täcks över och deras föroreningar är då inte längre tillgängliga. Då den nya botten består av mindre förorenat material kommer djuren efter genomförd dumpning löpa en mindre risk att påverkas av föroreningar än innan dumpning. Påverkan till följd av dumpningen kommer att utförligare redovisas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

I de massor som ska dumpas är halternas variation liten för flertalet ämnen, därför kan medelhalten vara representativ för dessa massor. I den kommande ansökan kommer både medelhalt, standardavvikelse och 90-percentil att redovisas.

3.3.35 Värmdö Skarpö 1:7

Fastighetsägare till Skarpö 1:7 inkommer med frågor, via mejl och telefon, om vart i processen projektet befinner sig och vilka möjligheter som finns att yttra sig vid senare tillfälle. Vidare undrar fastighetsägaren när den slutliga dumpningsplatsen väljs.

Stadens bemötande:

Staden skickar fastighetsägaren svar på önskade uppgifter.

Samrådet är en del av ansökningsprocessen för dels ansökan om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. för efterföljande bebyggelseutveckling i Stockholms stad, dels dispens för dumpning av muddermassor. I samrådet har berörda myndigheter möjlighet att yttra sig, bland annat länsstyrelsen. Samrådssynpunkterna kommer att beaktas i det fortsatta arbetet och bemötas av Stockholm stad i en samrådsredogörelse. Samrådsredogörelsen och en miljökonsekvensbeskrivning bifogas sedan ansökan till mark- och miljödomstolen som planeras att lämnas in våren 2025.

Val av dumpningsplats kommer framgå av ansökan som lämnas in till domstolen. Efter det att domstolen kungjort ansökan kommer berörda

myndigheter, sakägare och allmänheten att ha möjlighet att yttra sig över ansökan. Plats för dumpning prövas inte i detaljplaneprocessen.

Yttrande:

Fastighetsägaren har inkommit med yttranden i avgränsningssamrådet, se avsnitt 2.4.34.

Fastighetsägaren motsätter sig att dispens för dumpningsförbudet bifalles för den planerade dumpningen.

Fastighetsägaren inkommer med synpunkter på att Stadens redovisning av syrefattiga bottnar och ställer sig kritiskt till Stadens bedömning att dumpning inte kommer att påverka syreförhållandena. Vidare anser fastighetsägaren att bedöma att syreförhållandena även i framtiden kommer vara begränsande för återställandet av ett djurliv är att bortse från nutida forskning och det arbete som görs av bland annat Helsingforskommissionen (HELCOM), Havs- och vattenmyndigheten med flera.

Vidare är fastighetsägaren kritisk till att bottnarna inom dumpningsområdet kan anses blir renare efter dumpning av förorenade massor.

För fullständigt yttrande se **bilaga 78.**

Stadens bemötande:

Staden noterar att fastighetsägaren motsätter sig dumpning av muddermassorna.

De muddermassor som planeras att dumpas utgörs av finkornigt material med låg hållfasthet. De lämpar sig därför inte för att användas i bygg- och anläggningsprojekt. Föroreningsgraden är låg jämfört med vad man normalt sänder till landdeponier. Landdeponier bör användas för mer förorenade massor där det är ett större miljömässigt behov.

Det stämmer att en dumpning tillför material till en viss havsmiljö samtidigt som detta material tagits bort ur havet på annan plats. Detta innebär också att de föroreningar som muddermassorna innehåller flyttas. Föroreningar som är bundna i sediment kan vara skadliga för till exempel bottenlevande djur, om halterna är höga och om föroreningen är tillgänglig för djuren. Den planerade dumpningen innebär att nuvarande bottnar i dumpningsområdet täcks över och deras föroreningar är då inte längre tillgängliga. Då den nya botten består av mindre förorenat material kommer djuren efter genomförd dumpning löpa en mindre risk att påverkas av föroreningar än innan dumpning. Påverkan till följd av dumpningen kommer att utförligare redovisas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

I de massor som ska dumpas är halternas variation liten för flertalet ämnen, därför kan medelhalten vara representativ för dessa massor. I den kommande ansökan kommer både medelhalt, standardavvikelse och 90-percentil att redovisas.

Den mest påtagliga effekten av dumpning generellt är att bottenfaunan inom området slås ut för att sedan återkolonisera under loppet av några år. I det valda dumpningsområdet i Kanholmsfjärden är det dock dåliga syreförhållanden och någon bottenfauna har inte påträffats vid undersökningar. Syreförhållandena styrs främst av övergödning tillsammans med en skiktad vattenmassa. Den planerade dumpningen kommer inte påverka syreförhållanden i vattenmassan. Påverkan på syreförhållanden till följd av den

planerade verksamheten kommer att redogöras för i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

3.3.36 Värmdö Vindö, Skarpö

Enskild inkommer med synpunkter på att den planerade verksamheten går emot klimatomställningen och uppger att man är orolig för konsekvensen av dumpningen på vattenkvaliteten. Enskild är kritisk till den planerade dumpningen.

För fullständigt yttrande se **bilaga 79.**

Stadens bemötande:

Staden noterar att enskild boende är kritisk till den planerade dumpningen.

I den kommande miljökonsekvensbeskrivningen kommer verksamhetens måluppfyllelse för miljökvalitetsmålet *begränsad klimatpåverkan* att beskrivas.

I kommande miljökonsekvensbeskrivning kommer redogörelse för påverkan på vattenkvalitet till följd av dumpning inom valt dumpningsområde att tas fram.

Underlag för samråd

Samrådshandling för tillståndsansökan enligt miljöbalken och dispens från dumpningsförbudet för

- Utbyggnad, muddring och övertäckning i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten inom fastigheterna Hjorthagen 1:1, Hjorthagen 1:3, Norra Djurgården 1:1 och Ladugårdsgärdet 1:40 i Stockholms kommun

- Dumpning av muddermassor i Askrikefjärden inom fastigheten Lidingö Lidingö 6:76 alternativt allmänt vatten vid Ekoknölen, Kanholmsfjärden eller Almagrundet

Uppdrag:	Samråd Kolkajen
Kund:	Stockholm Stad/Exploateringskontoret
Datum:	2024-05-23
Upprättad av:	Per Berglund (Sweco), Sofia Lagnefeldt (Sweco), Pär Elander (Elander miljöteknik), Marie Arnér (Arnér consulting), Robert Jansson (KFS), Kristina Borgström (Geomind)

Innehållsförteckning

1 ADMINISTRATIVA UPPGIFTER 4

2 BAKGRUND OCH SYFTE 5

3 BESKRIVNING AV SAMRÅDS- OCH TILLSTÅNDSPROCESSEN 7

3.1 SAMRÅDS- OCH TILLSTÅNDSPROCESS 7
3.2 BEDÖMD SAMRÅDSKRETS AVSEENDE ENSKILDA SOM BERÖRS SÄRSKILT 8

4 HANTERING AV MUDDERMASSOR I TILLSTÅNDSKLASS 5 12

5 FASTIGHETSFÖRHÅLLANDEN 13

6 BESKRIVNING AV PLANERAD VATTENVERKSAMHET 15

6.1 KONSTRUKTIONER 15
6.2 HANTERING AV SEDIMENT I TILLSTÅNDSKLASS 1–5 23
6.3 MUDDRING AV LERA (SEDIMENT I TILLSTÅNDSKLASS 1–4) 26
6.4 MUDDRINGSTEKNIK 26
6.5 TRANSPORT AV BERGMASSOR 26
6.6 HANTERING AV MUDDERMASSOR 27
6.7 BYGGNADS- OCH GEOTEKNISKA FÖRUTSÄTTNINGAR VID KOLKAJEN 30

7 OMRÅDESFÖRUTSÄTTNINGAR – KOLKAJEN-ROPSTEN 32

7.1 RIKSINTRESSEN 32
7.2 SEDIMENT 35
7.3 PLANFÖRHÅLLANDEN 36
7.4 PÅGÅENDE DETALJPLANEARBETE 38
7.5 NATURMILJÖ 38
7.6 KULTURMILJÖ 39
7.7 REKREATION OCH FRILUFTSMILJÖ 39
7.8 VATTENMILJÖ 39
7.9 BOTTENFAUNA OCH FISK 42
7.10 STRÖMNINGSFÖRHÅLLANDEN 44

8 OMRÅDESFÖRUTSÄTTNINGAR VID UTREDNINGSOMRÅDEN FÖR DUMPNING 45

8.1 ASKRIKEFJÄRDEN (DUMPNINGSPLATS 1) 46
8.2 EKOKNÖLEN (DUMPNINGSPLATS 2) 52
8.3 KANHOLMSFJÄRDEN (DUMPNINGSPLATS 3) 67
8.4 ALMAGRUNDET (DUMPNINGSPLATS 4) 78

9 BEDÖMD HUVUDSAKLIG MILJÖPÅVERKAN 88

9.1 BYGGSKEDE - KOLKAJEN 88
9.2 BYGGSKEDE – DUMPNING 90
9.3 DRIFTSKEDE - KOLKAJEN 91
9.4 DRIFTSKEDE – DUMPNING 92

10 KONTROLLER 92

11 VERKSAMHETSKODER 93

11.1 PROCESS 93
11.2 TILLÄMPLIGA VERKSAMHETSKODER 94

12 REFERENSER 96

1 Administrativa uppgifter

Ort:	Stockholm/Norra Djurgårdsstaden
Kommun:	Stockholm
Sökande:	Exploateringskontoret, Stockholms stad
Adress:	Fleminggatan 4; 112 26 Stockholm
Fastighetsägare:	Stockholms stad
Adress:	Box 8189; 104 20 Stockholm
Kontaktperson:	Helén Österberg, Exploateringskontoret
	076-767 88 77
	helen.osterberg@extern.stockholm.se
Kontaktperson samråd:	Petra Lindeborg, Sweco
	073 302 24 94
	petra.lindeborg@sweco.se
Juridiskt ombud:	Karin Hernvall, Advokatfirman Åberg & Co
	070 814 11 83
	karin.hernvall@adv-aberg.se
Prövningsgrund:	Tillstånd enligt miljöbalken
Prövningsmyndighet:	Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt
Kartor:	Om inget anges kommer grundkartor från © Lantmäteriverket, ärende nr MS2011/02599

2 Bakgrund och syfte

Stadsdelen Norra Djurgårdsstaden fortsätter att växa. De övergripande målen med Norra Djurgårdsstaden är att möta stadens växande behov av bostäder samt att vara ett föredöme för hållbar stadsutveckling. Detta sker genom att omvandla tidigare industrimark till en attraktiv och levande stadsdel med minst 12 000 lägenheter och 35 000 nya arbetsplatser där innovativ miljöteknik främjas (Stockholms stad, 2016a).

I det tidigare industriområdet låg verksamheter som hanterade råvara (kol) och förädlade biprodukter från gasframställningen som fanns i området. Bland annat har det funnits ammoniakfabrik, bensolframställning, råolje- och bensolcisterner, tjärfabriker, tjärfack och tjärseparering (Stockholms stad, 2019). Den industriella verksamheten har medfört att bland annat tjäroljor, bensen och tungmetaller finns i marken och att bottensedimenten i angränsande delar av Lilla Värtan är förorenade.

Utöver utvecklingen som bostadsområde planerar staden för småbåtshamn och strandpromenad utmed vattnet där den tidigare industriverksamheten har varit belägen. Kajlinjen kommer att flyttas ut vilket innebär att befintliga kajer behöver rivas. Aktuellt utbyggnadsområde i vattenområde (inom detaljplan Kolkajen och detaljplan Ropsten) ligger utmed Husarviken och Lilla Värtan och gränsar till Gasverket. På andra sidan Husarviken ligger nationalstadsparken med sina stora grönområden. I Kolkajen planeras cirka 1 500 nya bostäder varav 40 är flytande studentlägenheter och cirka 11 000 kvadratmeter kommersiella ytor, samt parker, torg och kajer. Konstruktioner byggs ut i vattnet som möjliggör att fler lägenheter får ett vattennära läge och området kommer att bli till en plats för alla stockholmare att umgås och vistas på (Stockholms stad, 2016a). Totalt ska cirka 40 000 kvadratmeter byggbar mark skapas i vattenområdet.

I direkt anslutning till utbyggnaden i Lilla Värtan undersöker Staden möjligheten att anlägga ett grundområde som skulle kunna gynna etableringen av undervattensvegetation och skapa gynnsamma miljöer för fiskar och andra vattenlevande organismer.

Under våren 2020 fick Staden möjlighet att för utbyggnaden i vattenområdet nyttja stora mängder sprängmassor från bergprojekt i Stockholmsregionen. Med anledning av detta har Staden utrett en teknisk lösning där utbyggnaden i vattenområdet till stor del genomförs som en utfyllnad med bergkrossmassor i stället för uppförande av påldäck. Aktuell teknisk lösning är anpassad utifrån de lokala geotekniska förutsättningarna.

I samband med utbyggnationen av Kolkajen finns ett behov av att omhänderta muddermassor i tillståndsklass 1–5 enligt bedömningsgrunder för sediment (SGU, 2017) och Metodik för inventering av förorenade områden (Naturvårdsverket, 1999) som behöver muddras.

Detta samråd omfattar förutom åtgärderna vid Kolkajen även möjligheten till dumpning av muddermassor tillståndsklass 1–4 enligt bedömningsgrunder för sediment (SGU, 2017) och Metodik för inventering av förorenade områden (Naturvårdsverket, 1999) där Staden för närvarande utreder fyra möjliga lokaliseringar. I Figur 1 redovisas översiktligt utbyggnadsområdet vid Kolkajen samt fyra vattenområden som Staden för närvarande utreder som möjliga för dumpning.

Endast en dumpningsplats kommer väljas slutligen utifrån bästa platsspecifika förutsättningar. De fyra vattenområdena är följande; Askrikefjärden

(dumpningsplats 1), Ekoknölen (dumpningsplats 2), Kanholmsfjärden (dumpningsplats 3) och Almagrundet (dumpningsplats 4). Dumpningsområdena 2–4 är stora till ytan och kommer behöva avgränsas närmare i kommande arbete.

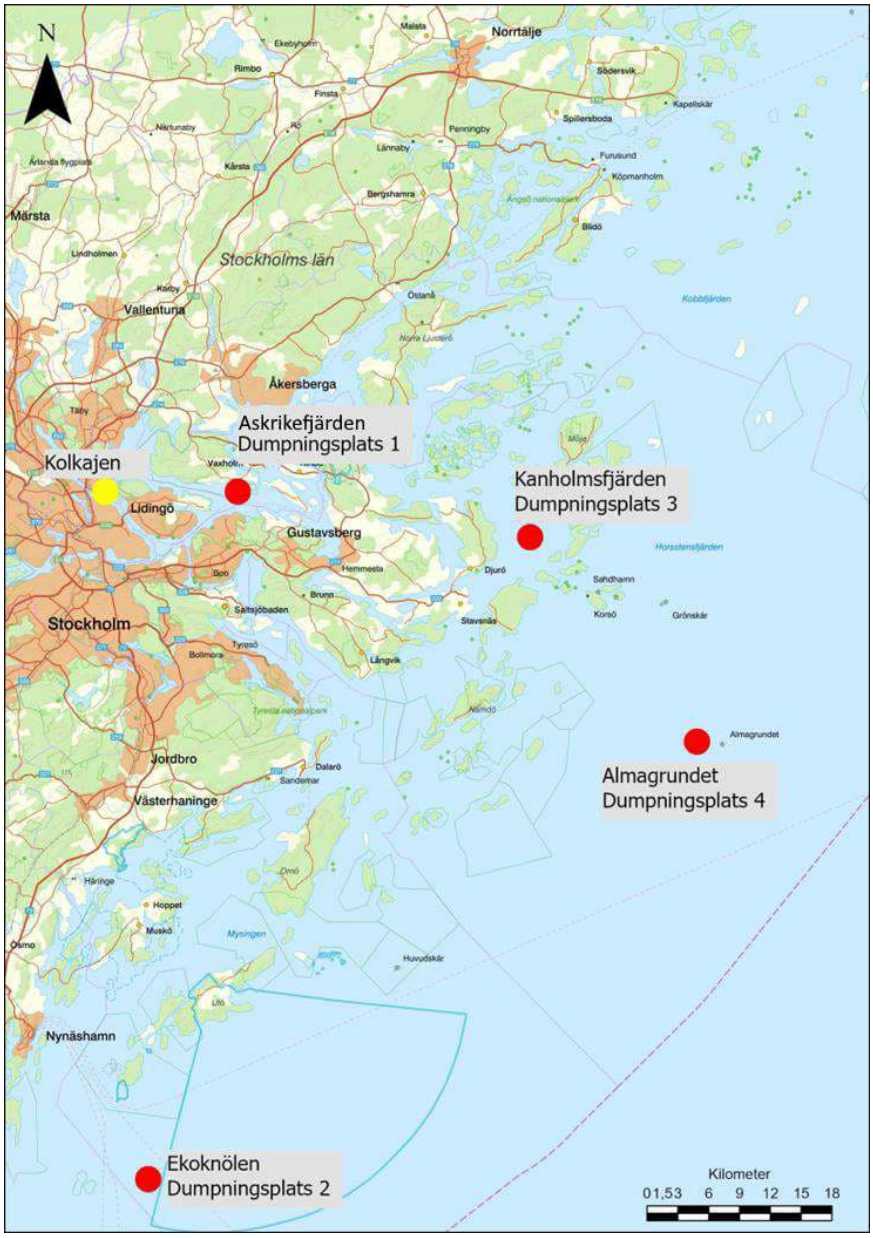

Figur 1. Översiktskarta som visar utbyggnadsområdet vid Kolkajen samt områden för dumpning av muddermassor i vattenområde som Staden utreder. De fyra platserna är Askrikefjärden (dumpningsplats 1), Ekoknölen (dumpningsplats 2), Kanholmsfjärden (dumpningsplats 3) och Almagrundet (dumpningsplats 4). Endast en dumpningsplats kommer att väljas slutligen utifrån bästa förutsättningar på platsen.

Muddermassor i tillståndsklass 5 kommer att hanteras genom stabilisering i kombination med kemisk oxidering. Staden överlåter därefter massorna till

Stockholm Parkering AB. Bolaget kommer att återanvända massorna som grundläggningsmaterial för anläggande av parkeringsgarage i bergrum i Södra Värtan inom fastigheten Antwerpen 2. Denna användning jämte den vattenverksamhet som erfordras för bolagets anläggande och drift av parkeringsgaraget hanteras i en separat och pågående tillståndsprövning vid Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen (mål nr M 2921–23).

3 Beskrivning av samråds- och tillståndsprocessen

3.1 Samråds- och tillståndsprocess

Byggandet av konstruktioner i vatten för en ny stadsdel i Kolkajen-Ropsten inklusive muddring och övertäckning, renoveringen och ombyggnationen av kajer liksom det tilltänkta anläggandet av grundområde (se avsnitt 6 för redovisning av samtliga åtgärder) medför arbeten i vatten. Arbetena i vatten utgör vattenverksamhet som regleras i 11 kap. miljöbalken. Huvudregeln är att arbeten i vatten kräver tillstånd hos mark- och miljödomstolen. Dumpning av muddermassor kräver dispens från förbudet att dumpa enligt 15 kap. miljöbalken.

Staden bedömer att verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan, varför Staden väljer att genomföra avgränsningssamråd utan att undersökningssamråd skett, se 6 kap. 23 § andra stycket p. 1 och 30 § miljöbalken. Samråd sker med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda samt med de övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten, se 6 kap. 30 § miljöbalken.

Efter samrådsperioden sammanställs en samrådsredogörelse. Tillståndsansökan tas fram och skickas in till mark- och miljödomstolen för prövning. Ansökan kungörs i tidningar så att de som önskar kan ta del av vad som planeras och har möjlighet att lämna synpunkter på detta under remisstiden. När remisstiden är över, synpunkter har bemötts och utretts av mark- och miljödomstolen hålls som huvudregel en huvudförhandling. Tillståndsprövningen avslutas genom att domstolen meddelar dom i tillståndsfrågan.

Tillståndsprocessen presenteras nedan i Figur 2.

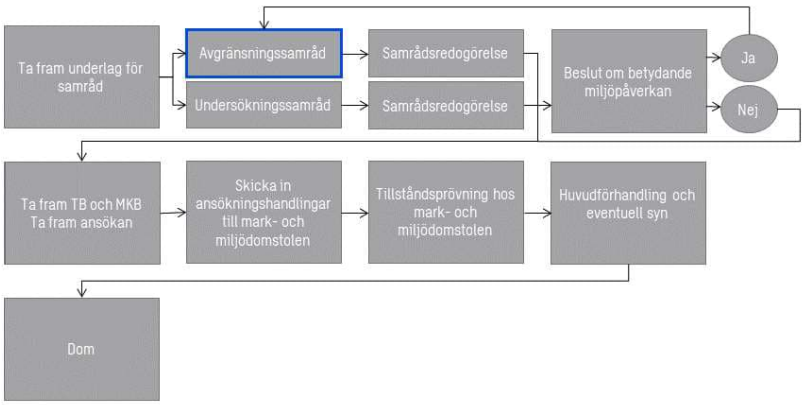

Figur 2. Tillståndsprocessen för ansökan om vattenverksamhet enligt miljöbalken. Blå markering visar var i processen vi befinner oss.

3.2 Bedömd samrådskrets avseende enskilda som berörs särskilt

3.2.1 Utbyggnationen vid Kolkajen

En kartläggning av det byggbuller som bedöms uppkomma av planerade anläggningsarbeten i vattenområdet har utförts, se Figur 3. Byggbullerutredningen ligger till grund för avgränsning av samrådskretsen av särskilt berörda i anslutning till Kolkajen. Samråd kommer ske med ägare till fastigheter som berörs av byggbuller som överskrider 60 dBA (den orangea begränsningsytan) ekvivalent nivå, se Figur 3. I övrigt kommer del av planerad övertäckning att beröra fastigheten Stockholm Norra Djurgården 1:1 som ägs och förvaltas av Kungliga Djurgårdens förvaltning. Samråd kommer att ske med Kungliga Djurgårdens förvaltning. Övriga fastigheter där vattenverksamheten ska utföras ägs av Stockholms stad.

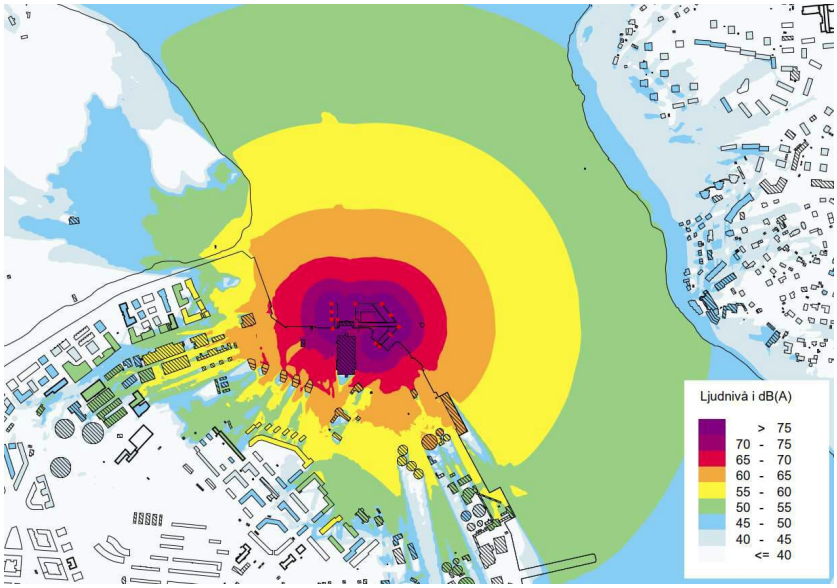

Figur 3. Utbredning byggbuller från borrad spontning.

3.2.2 Dumpning inom enskilt vattenområde i Askrikefjärden inom Lidingö kommun

För planerad dumpning av muddermassor i tillståndsklass 1–4 inom enskilt vatten tillhörande fastigheten Lidingö Lidingö 6:76 kommer samråd ske med berörd fastighetsägare. I anslutning till dumpningsområdet finns två fiskesamfälligheter Granholmen FS:3 och Granholmen FS:1 samt fastigheterna Granholmen 2:11, Granholmen 2:12 och Granholmen 2:13, vilka även kommer tas med i samrådet då de kan anses vara särskilt berörda, se Figur 4.

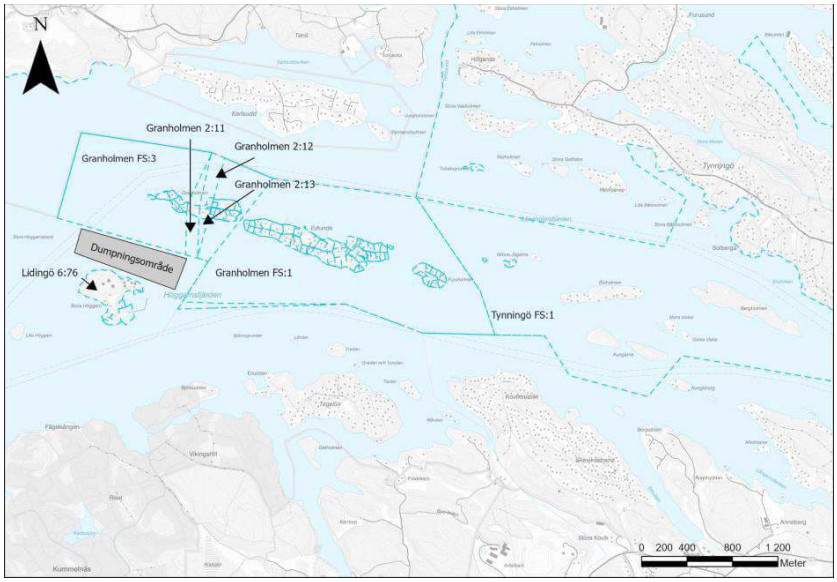

Figur 4. I kartan syns utbredningen av Granholmen FS:1, Granholmen FS:3, Granholmen 2:11, Granholmen 2:12, Granholmen 2:13 och Lidingö 6:76 samt dumpningsområdet.

3.2.3 Dumpning inom allmänt vattenområde vid Ekoknölen i Haninge kommun

Såvitt Staden erfar utgörs vattenområdet vid Ekoknölen av allmänt vatten i Haninge kommun. Samråd kommer att ske med Kammarkollegiet. Platsen ligger cirka 5 km rakt öster om fastigheten Nynäshamn Gunnarsstenarna 1:1, se Figur 5. Det bedöms inte finnas någon särskilt berörd i anslutning till platsen som kan bedömas omfattas av samrådet.

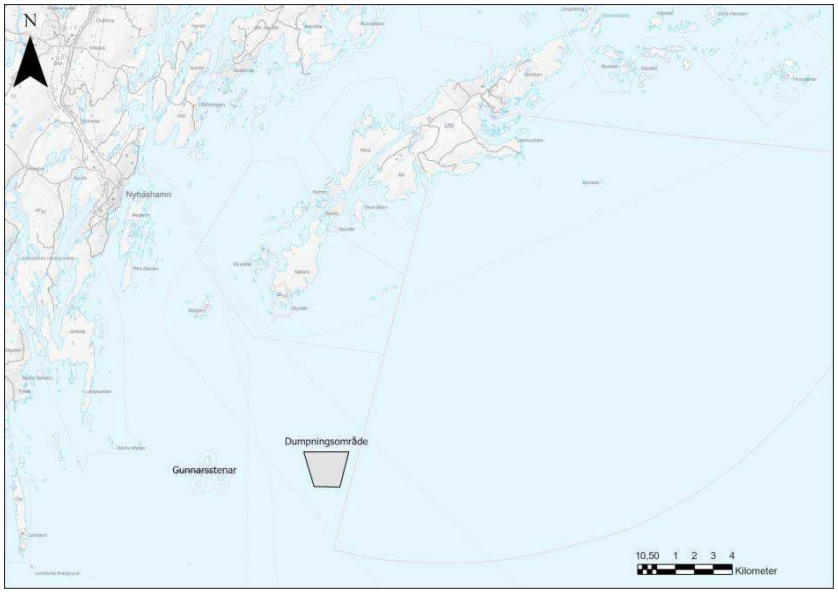

Figur 5. Översiktskartan som visar lokaliseringen av Ekoknölen.

3.2.4 Dumpning inom allmänt vattenområde i Kanholmsfjärden i Värmdö kommun

Såvitt Staden erfar utgörs vattenområdet i Kanholmsfjärden av allmänt vatten i Värmdö kommun, se Figur 6. Strax väster om området är samfälligheten Värmdö Skarpö S:1 belägen. Söder om området finns fiskesamfälligheten Värmdö Runmarö-Långvik FS:1. Längre österut finns de två fastigheterna Värmdö Harö 2:124 och Värmdö Harö 2:123 som har vattenområde som tillhör fastigheterna. Samråd kommer att ske med Kammarkollegiet, den närbelägna samfälligheten, fiskesamfälligheten och de enskilda fastigheterna då de kan anses vara särskilt berörda.

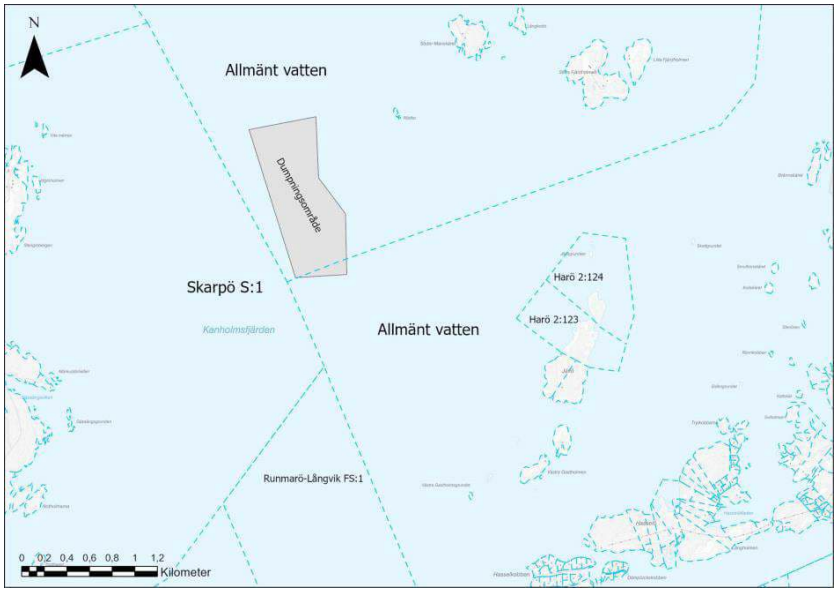

Figur 6 . Översiktskarta som visar fastigheterna Värmdö Skarpö S:1, Värmdö Runmarö-Långvik FS:1 och Värmdö Harö 2:123 och Värmdö Harö 2:124.

3.2.5 Dumpning inom allmänt vattenområde väster om Almagrundet

Såvitt Staden erfar utgörs vattenområdet vid Almagrundet av allmänt vatten i Värmdö kommun, se Figur 7. Samråd kommer att ske med Kammarkollegiet. Det bedöms inte finnas någon särskilt berörd i anslutning till platsen som bör omfattas av samrådet.

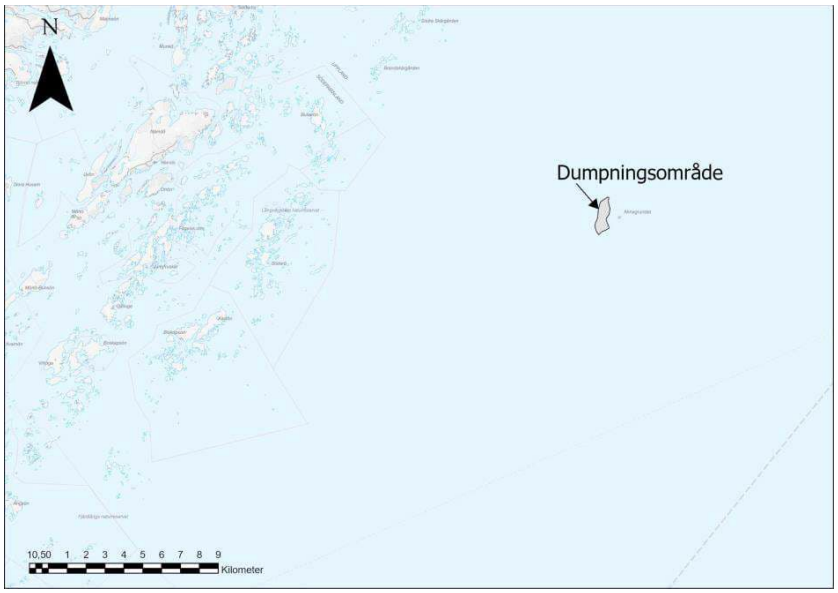

Figur 7. Översikt som visar dumpningsområdet vid Almagrundet.

4 Hantering av muddermassor i tillståndsklass 5

Staden behandlar och stabiliserar muddermassorna som utgörs av sediment klass 5, varefter massorna överlåts till Stockholm Parkering AB

Stockholm Parkering AB planerar att omvandla ett befintligt bergrum i Södra Värtan till ett parkeringsgarage. För den grundvattenbortledning m.m. som behövs för det har bolaget sökt om tillstånd. Prövning sker för närvarande vid Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen (mål nr M 2921–23). För grundläggningen av parkeringsgaraget kommer bolaget att från Staden överta stabiliserade och solidifierade muddermassor från Kolkajen.

Staden kommer att inom ramen för här redovisat projekt Kolkajen vidta muddringsarbete. De muddermassor som utgörs av sediment i tillståndsklass 5 kommer staden transportera via pråm eller lastbil till området Antwerpen i Södra Värtan. Där kommer staden att behandla muddermassorna genom en kombination av stabilisering och kemisk oxidation. Stabiliseringen åstadkoms genom inblandning av ett bindemedel och ökar massornas hållfasthet medan samtidig inblandning av ett oxidationsmedel medför att föroreningshalten reduceras Stockholm Parkering, som alltså har ett behov av fyllnadsmassor i sitt projekt, kommer att använda de behandlade och stabiliserade muddermassorna vid anläggandet av det planerade bergrumsgaraget i befintligt bergrum i Antwerpen. De behandlade och stabiliserade muddermassorna kommer att uppfylla kriterierna för grundläggnings- och uppfyllnadsmaterial för parkeringsverksamhet med avseende på hållfasthet och miljö- och hälsorisker. Staden ansvarar således för muddermassorna inklusive behandlingen fram till dess muddermassorna utgör byggmaterial som Stockholm Parkering kan använda för uppfyllnad och grundläggning i bergrumsgaraget.

En mindre del av muddermassorna i tillståndsklass 5 bedöms utgöra farligt avfall. Dessa massor kommer inte att återvinnas utan särhålls så långt det är praktiskt möjligt och transporteras i stället till en godkänd mottagningsanläggning.

5 Fastighetsförhållanden

Kolkajen ingår i stadsutvecklingsområdet Norra Djurgårdsstaden och utgör den östligaste delen i det området. Området gränsar till Ropsten, se Figur 8.

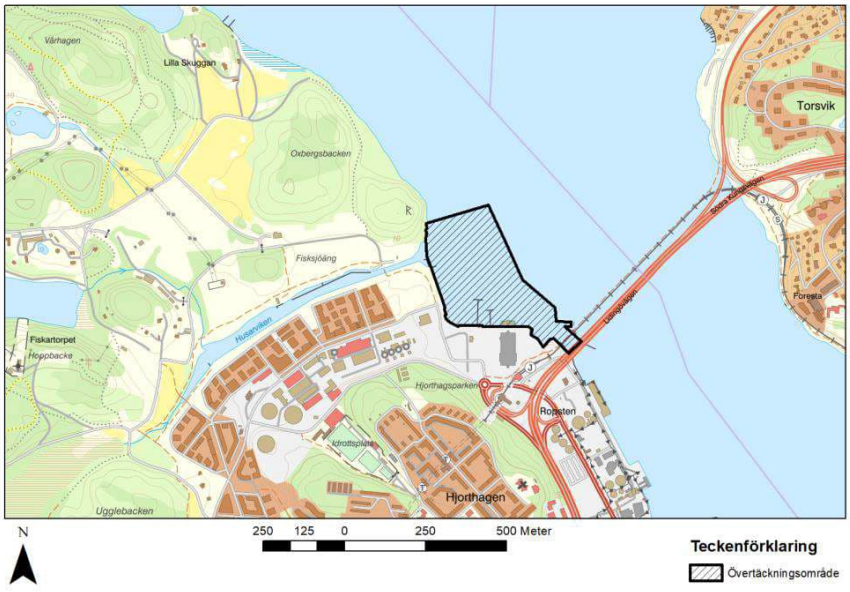

Figur 8. Översiktsbild över aktuellt område (Kolkajen-Ropsten) i Norra Djurgårdsstaden. Inom markerat område ska utfyllnad, spont, påldäck, övertäckning och muddring genomföras.

Berört område vid Kolkajen och Ropsten, där vattenverksamhet kommer att utföras ligger inom fastigheterna Hjorthagen 1:1, Hjorthagen 1:3, Norra Djurgården 1:1 och Ladugårdsgärdet 1:40, se Figur 9. Fastigheterna Hjorthagen 1:1, Hjorthagen 1:3 och Ladugårdsgärdet 1:40 ägs av Stockholms Stad. Fastigheten Norra Djurgården 1:1 ägs av Norra Djurgårdsförvaltningen.

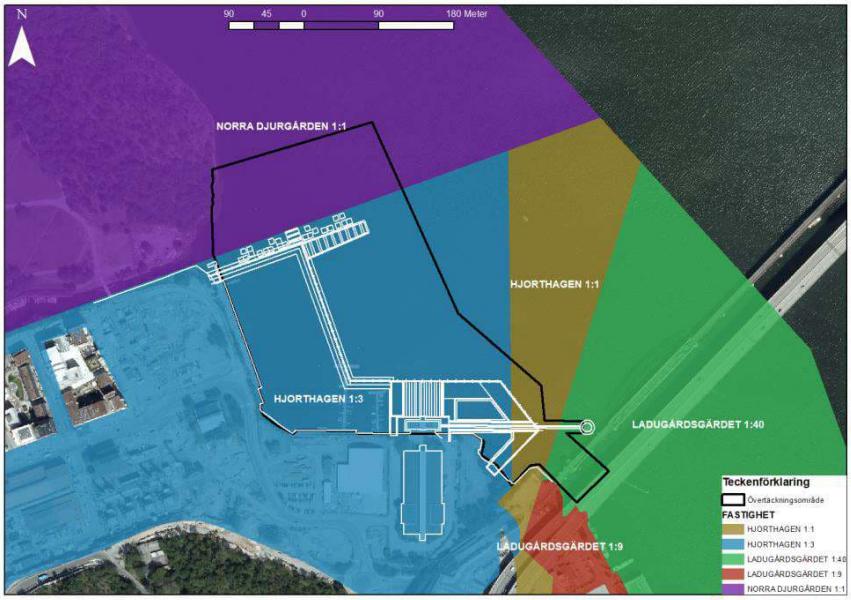

Figur 9. Berörda fastigheterna vid Kolkajen.

Dumpningsplatsen i Askrikefjärden berör enskilt vatten tillhörandes fastigheten Lidingö Lidingö 6:76 med hänvisning till lag (1950) om gräns mot allmänt vattenområde, se Figur 10.

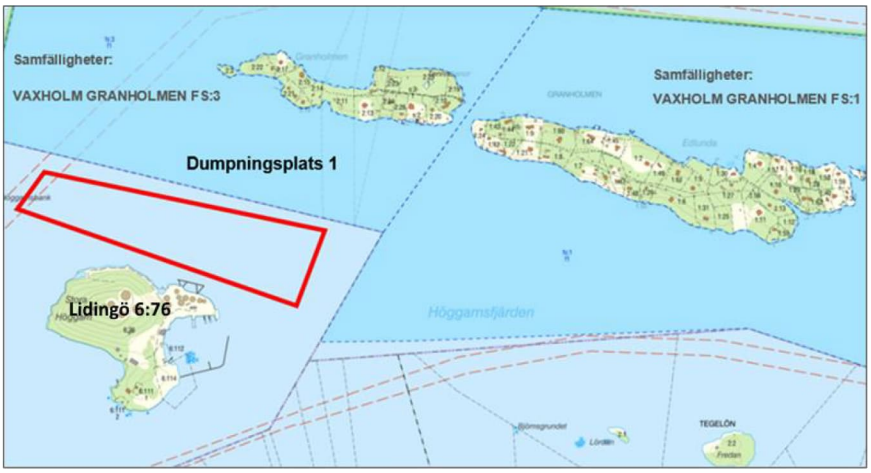

Figur 10. Fastighetsförhållandena i anslutning till dumpningsplatsen i Askrikefjärden.

Dumpningsplatserna 2–4 är såvitt Staden känner allmänt vatten (se Figur 5, Figur 6 och Figur 7) och berör ingen enskild fastighetsägare. För dumpning inom allmänt vatten är Kammarkollegiet den myndighet som tar tillvara det allmännas intresse.

6 Beskrivning av planerad vattenverksamhet

6.1 Konstruktioner

Konstruktionen kommer att förläggas i vattenområde och kräver olika anläggningsdelar såsom muddring, utfyllnad, spont, påldäck mm. Tabell 1 visar de olika anläggningsdelarna som kommer ingå i konstruktionen.

Tabell 1. Tabellen visar de olika anläggningsdelarna som ska ingå i den planerade utbyggnaden och förklaras ingående nedan. Numreringen i tabellen hör till Figur 11.

1. Vinkelstödmurskaj på förstärkt botten av inblandningspelare	**2a.** Dubbelspontkaj med påldäck mellan sponter, Kolkajen	**2b.** Dubbelspontkaj med påldäck mellan sponter, Ropsten - norr om intagsledning
2c. Dubbelspontkaj med påldäck mellan sponter, Ropsten - söder om intagsledning	**3.** Dubbelspont med betongvalv	**4.** Påldäck framför Exergi utlopp.
5. Påldäckskaj med spont i framkant	**6.** Uppförande av två påldäck bredvid värmeverket	**7.** Läge för småbåtshamn
8. Skapande av grundområde i anslutning till kaj	**9.** Reparation av dykdalb och utbyte av landgång	**10.** Översyn av strandskoning i Husarviken
11. Utbyte av intagsledning grundlagd på pålade stålok	**12.** Flytande konstruktioner.	**13.** Grundläggning av hus (Brokvarteren)
14. Marinparken		

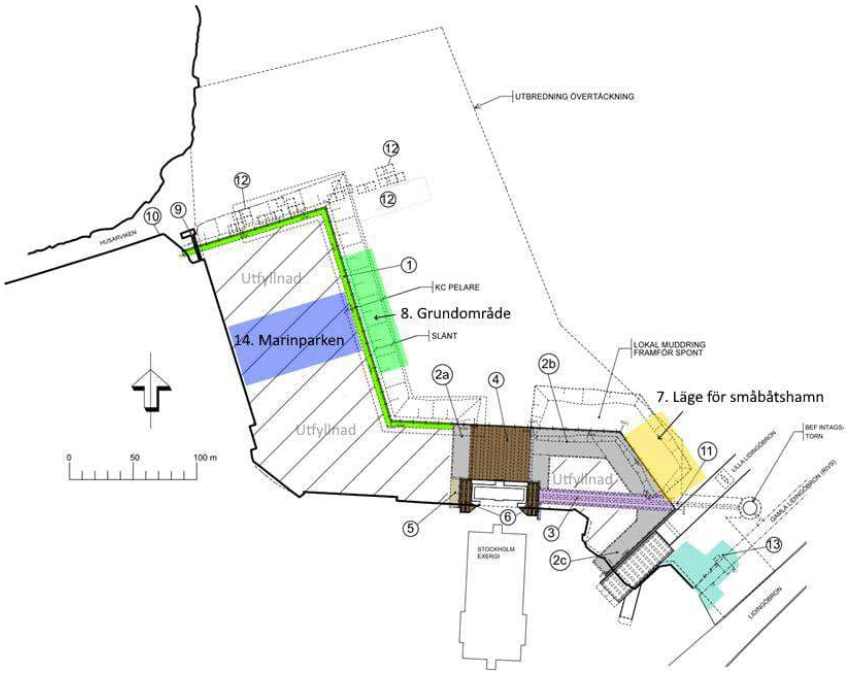

Figur 11. Konstruktionen och de olika anläggningsdelarna som ingår enligt Tabell 1.

Massor och dess volymer kopplade till olika anläggningsdelar kan ses i Tabell 2. Relevanta ytor finns i Tabell 3.

Tabell 2. Volymer av massor inom projektet.

Anläggningsdel	**Ungefärlig volym (m^3)**
Utfyllnad	600 000
Inblandningspelare	185 000
Muddring sediment tillståndsklass 5	50 000 - 70 000*
Muddring av sediment tillståndsklass 1–4	140 000 – 160 000*

* Beräknad volym i tillståndsklass 5 är 50 000 m^3 men övermuddring i sediment i tillståndsklass 1-4 kan uppgå till närmare 20 000 m^3.

Tabell 3. Ytor för konstruktion och övertäckning.

Anläggningsdel	**Ungefärlig yta (m^2)**
Konstruktionens yta	40 000
Övertäckning utanför utbyggnad[1]	55 000

6.1.1 Vinkelstödsmurskaj, utfyllnad och stabilisering av botten med inblandningspelare (1)

Område för utbyggnationen väster om Stockholm Exergis utlopp kommer genomföras som en utfyllnad, där sprängstensmassor från bergprojekt i Stockholm återanvänds och tippas i vattnet för att successivt byggas upp till planerad marknivå där bostadskvarteren kommer att byggas. En principiell utformning av planerad konstruktion redovisas i Figur 12 och Figur 13.

Utfyllnaden genomförs genom att befintliga lösa sediment muddras ut ner till moränen och därefter sker återfyllning med sprängsten som kommer från andra infrastrukturprojekt i Stockholmsregionen. Fyllningen läggs upp och packas stegvis till planerad marknivå. I kajlinjen placeras vinkelstödelement på nivå cirka -3,0 m. Från nivå cirka -3,0 m kommer fyllningsmassorna att läggas med slänt ner till befintlig sjöbotten.

För att kunna utföra muddringen behövs en stabil ytterzon för att minska muddringens utbredning och för att skapa stabila förhållanden i den lösa leran. I detta fall kommer den zonen att utgöras av inblandningspelare installerade i block. Inblandningspelare tillverkas genom att ett bindemedel (t.ex. cement eller cement/slagg) i form av suspension tillsätts marken och blandas med de lösa sedimenten. I och med inblandningen av bindemedel kommer de lösa sedimenten inom några veckor att härda och få en högre hållfasthet. Innan muddringen av de lösa sedimenten påbörjas installeras därför inblandningspelare så att ett homogent block av förstärkt jord skapas i kajlinjen. Muddring av de lösa sedimenten sker sedan innanför den förstärka zonen. Efter muddringen placeras sedan fyllningen ut och packas innanför och över de installerade inblandningspelarna.

[1] Se avsnitt 7.2 vilken yta som avses.

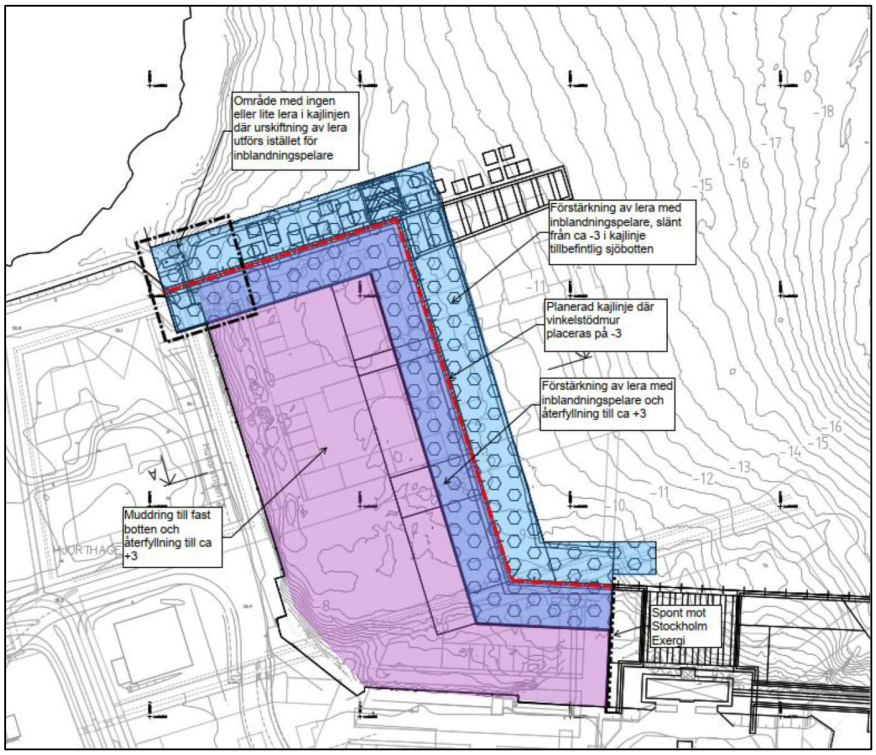

Figur 12. Planerad uppbyggnad av utbyggnationen i plan väster om Stockholm Exergis utlopp.

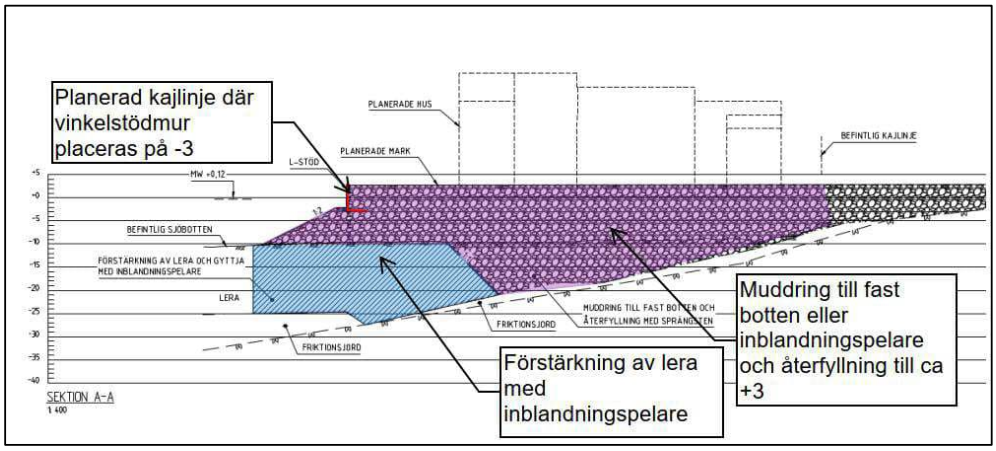

Figur 13. Planerad uppbyggnad av utbyggnationen i sektion väster om Stockholm Exergis utlopp.

Stabilisering av botten med inblandningspelare

Installation av inblandningspelare utförs från pråm. Prämen måste vara tillräckligt stabil för att klara sidorörelser orsakade av vind- och vågförhållanden. Maskinen som används för installation kommer att väga drygt 100 ton. Detta innebär att prämen måste vara utrustad med stödben och även vara förankrad

med vinschar till ankrade bojar som ligger runt prämen. Alternativt kan så kallad jack-up-pråm användas. Blandningsstation för tillverkning av bindemedelssuspensionen kommer antingen att placeras på land och då läggs bindemedelsslangarna till maskinen på bryggor ut till prämen. Alternativt så placeras blandningsstationen på pråm.

Tester utfördes under våren 2022 för att fastställa lämplig typ och mängd bindemedel. Testerna visade att såväl cement som en blandning av cement och masugnsslagg fungerade bra som bindemedel och att inblandningsmängden kommer att vara 100–150 kg/m^3 jord. Bindemedlet blandas med vatten i blandningsstationen och pumpas därifrån till maskinen som blandar suspensionen med sedimenten. Slutligt val av bindemedel och hur mycket som behövs beror på vilken hållfasthet som krävs i pelarna för den planerade konstruktionen.

Cirka 185 000 m^3 lera ska förstärkas med inblandningspelare. I dagsläget är bedömd produktionshastighet att förstärka cirka 450 m^3 per dagskift och maskin. Förutsatt att två maskiner används för arbetet kommer det att ta cirka 1 år att installera alla inblandningspelare.

Arbetet med installation av inblandningspelare är grumlande och kommer därför att utföras inom dubbla siltgardiner. Kontroller av turbitet och pH utförs kontinuerligt under hela produktionen. Mätningar under installation av provpelare har visat små förändringar av pH och turbitet jämfört med naturliga värden.

Utfyllnad

Återfyllning utförs så långt möjligt med bottentömmande pråm eller liknande. När vattendjupen är för små kommer fyllning utföras från land. Mängden fyllnadsmassor inom denna del av utbyggnationen (väster om Stockholm Exergi) är cirka 400 000 m^3. Utfyllnadens bottenyta inklusive ytan med inblandningspelare uppgår till cirka 32 000 m^2.

Fyllningen packas för att minimera sättningarna. Packningsförfarandet är i nuläget inte bestämt. Sprängstensmassor som ska användas kommer vid behov att krossas till rätt fraktioner och vid behov tvättas innan de nyttjas för utfyllnaden. Krossning och eventuell tvättning sker på annan plats. Massorna kommer att undersökas med avseende på innehållet av sulfider och kommer endast att godkännas för användning om de klarar uppställda miljökrav avseende oxidation och lakbarhet.

Arbetsordning

Nedan ges en översiktlig beskrivning av hur utbyggnationen väster om Stockholm Exergi planeras att utföras. Där det är möjligt kommer dessa arbeten att utföras parallellt med övriga arbeten som utförs för utbyggnationen i området.

1. Utläggning av siltgardiner.
2. Bottenrensning samt muddring av sediment i tillståndsklass 5, muddringsdjup varierande från cirka 0 m ned till 6 m under sjöbotten, se avsnitt 6.2.
3. Kontroll av föroreningshalter i kvarlämnade sediment.

4. Kompletterande muddring av eventuellt kvarlämnade sediment i tillståndsklass 5 samt rensning av eventuella kvarvarande hinder i sjöbotten.
5. Fyllning med cirka 1,0 m lager av sandigt/grusigt material i område där inblandningspelare ska installeras samt övertäckning av förorenade sediment på sjöbotten utanför utbyggnationen.
6. Installation av inblandningspelare från pråm
7. Provning av pelare (utförs delvis succesivt vid installation av inblandningspelare)
8. Muddring av lera (sediment i tillståndsklass 1–4) innanför inblandningspelarna, se avsnitt 6.3.
9. Återfyllning och packning innanför och ovan inblandningspelarna.
10. Liggtid för att ta ut sättningar innan vinkelstödmurar installeras.
11. När återfyllning utförts till nivå cirka -3 installeras vinkelstödmurar.
12. Återfyllning och packning till planerad marknivå, cirka +3.
13. Kontroll av återstående krypsättningar.

6.1.2 Dubbelspontkajer samt dubbelspont med betongvalv (2a, 2b, 2c och 3)

Borrade dubbelspontkajer med påldäck mellan sponter kommer att genomföras söder och norr om intagsledningen (2b & 2c, se Figur 11) samt på västra sidan om påldäckskajen vid utloppet för Stockholm Exergi (2a, se Figur 11). Åtkomst för inspektion och underhåll av Exergis intagsledning utförs genom uppförande av en kulvert. Kulvert utförs med ett betongvalv som grundläggs på sponter på vardera sida om ledningen. Inloppet vid kajfronten förses med låsbar grind.

Ny mark skapas med installation av dubbelspont i ytterkant av exploateringen. Befintlig lera (sediment i tillståndsklass 1–4) inom och bakom dubbelsponten schaktas ur ner till moränen, därefter återfylls schakten med krossmaterial. Stålrörspålar installeras mellan sponterna varefter ett betongdäck gjuts dels för att förhindra sättningar i hamnplanet, dels för att hålla ihop sponterna. I byggskedet stabiliseras sponterna mot varandra med strävor, dessa kvarlämnas men har ingen funktion i driftskedet.

Sponter utgörs av borrad rörpålevägg. Den inre sponten placeras cirka 2 m från fastighetsgräns och utrymmet täcks med länkplatta. En krönbalk gjuts ut mot vattenområdet upp till hamnplansnivå och sponten skyddas mot avrostning med pågjutning i skvalpzonen och därunder rostskyddsmålning ned till sjöbotten.

Väster om värmeverket utförs påldäckskaj med spont i framkant. Påldäcket utförs med pålbock i bakkant med bergstag i påle för att ta horisontallaster. Utrymmet bakom spontkajerna kommer fyllas ut för uppförande av gator och hus. Husen utförs med egen pålgrundläggning fri från stadens spontkonstruktion.

Den totala spontytan uppskattas bli cirka 13 300 m^2. Bakom dubbelspontkajerna kommer utfyllnad ske. Utfyllnadsvolymen kommer uppgå till cirka 110 000 m^3 öster om Exergi.

Översiktlig arbetsordning

Dubbelspont

1. Installation av borrad dubbelspont.
2. Installation av hammarband och strävor mellan sponter.
3. Muddring inom sponterna ned till fast botten. Återfyllning inom dubbelspont upp till befintlig sjöbotten.
4. Muddring till fast botten bakom spont. Återfyllning inom dubbelspont upp till befintlig sjöbotten.
5. Successiv fyllning inom och bakom spont upp till underkant påldäck.

Påldäck inom dubbelspont

6. Pålning, borrade pålar.
7. Gjutning av påldäck.
8. Gjutning av krönbalk.
9. Fyllning och ledningar.
10. Finplanering, kajutrustning etc.

6.1.3 Påldäckskaj (4,5 & 6)

Direkt i anslutning till värmeverket kommer påldäck att anläggas. Dessa utförs som påldäckskajer framför utlopp (4, se Figur 11) och vid sidan om utloppet (5 & 6, se Figur 11) med längsgående huvudbalkar och platta. Plattan utförs med prefabricerade plattor mellan balkarna och pågjutning. Grundläggning utförs med borrade stålrörspålar för att undvika påverkan på befintliga konstruktioner. Eventuellt installeras bergstag i bakre pålarna med hänsyn till horisontella laster. I kajens bakkant installeras en erosionsskärm. Befintlig slänt och träspont behålls under kajen (5 & 6, se Figur 11). Pålarna fylls med betong och förses med is- och korrosionsskydd.

Påldäcken byggs enligt följande princip:

1. Pålning och installation av bergstag.
2. Installation av skyddsrör utanför påle (is- och korrosionsskydd).
3. Ingjutning av påle samt gjutning mellan påle och skyddsrör.
4. Armering och gjutning balkar.
5. Utläggning av prefabricerade plattor mellan balkarna.
6. Armering och pågjutning kajdäck.
7. Armering och gjutning krönbalk.
8. Armering och gjutning av platta.

För konstruktionsarbeten som ska ske närmast Stockholm Exergis anläggning kommer genomförandetiden behöva anpassas för att begränsa negativ påverkan på produktionen.

Totalt uppgår ytan till ca 2 500 m^2 som inkluderar påldäck framför utlopp Stockholm Exergi, samt uppförande av två nya kajer inom Stockholm Exergis område.

6.1.4 Småbåtshamn (7)

Möjligt område för småbåtshamn som ligger på östra sidan av Stockholm Exergi, norr om Lilla Lidingöbron.

6.1.5 Skapande av grundområde (8)

Staden utreder hur förutsättningarna för det marina livet bäst kan gynnas genom förändringar av vattendjupen närmast utanför vinkelstödmuren. För att åstadkomma lämpliga vattendjup kan sten- och blockfyllda gabioner placeras ut inom ett område som sträcker sig upp till 5 m utanför vinkelstödmuren.

6.1.6 Reparation av dykdalb och utbyte av landgång (9)

Befintlig överbyggnad av betong rivs och ersätts med en ny i princip likt befintlig. Betongsidor utförs ned till nivå cirka -1,0 m för att skydda stenkistan från framtida röta och isnötning i skvalpzonen. Stenkistan är generellt i bra skick och lämnas i övrigt utan åtgärd. Ny landgång utförs med längsgående stålbalkar med trädäck, i princip lika befintlig. Landgången läggs upp på upplag på dykdalben respektive på Kollossningskajen.

6.1.7 Översyn av strandskoning i Husarviken (10)

Slänterna längs Husarviken är i behov av översyn, i huvudsak av estetiska skäl. Slänterna återskapas i huvudsak lika som befintlig. Stenarna demonteras,

erforderlig schakt delvis under vatten, fyllning och avjämning av slänten samt återmontering av sten. Befintliga stödmuren närmast Kollossningskajen rivs och ersätts med en ny platsgjuten vinkelstödmur.

6.1.8 Utbyte av intagsledning grundlagd på pålade stålok (11)

Stockholm Exergis intagsledning är en trätub ø 3 m lagd på sjöbotten. Sjöbotten har mycket låg bärighet och stort säkerhetsavstånd till ledningen erfordras för att inte riskera skred som kan skada ledningen vid muddring och övertäckning. För att möjliggöra en komplett muddring och övertäckning av sjöbotten planeras ett utbyte av ledningen. Ny ledning utförs som trä- eller stålledning ca ø 3 m. Ledningen grundläggs på pålgrundlagda stålok. Pålgrundläggning medför att den är mindre känslig för omgivningspåverkan då dubbelspontkajer utförs. Ledningen uppskattas bli ungefär 180 m lång.

Utbyte av ledning utförs i samband med muddring av sediment i tillståndsklass 5, i huvudsak enligt följande arbetsgång:

1. Driftsstopp (lågdrift) av värmeverket.
2. Installation av provisorisk intagsledning (mindre dimension)
3. Rivning av befintlig ledning.
4. Muddring av sediment i tillståndsklass 5 och successiv övertäckning av kvarvarande lera.

Då steg 4 är på betryggande avstånd kommer följande att genomföras:

5. Installation av pålar och stålok.
6. Installation ny permanent ledning.
7. Betongarbeten i anslutning till intagstorn respektive värmeverk.
8. Demontering av provisorisk intagsledning.
9. Driftstart då muddring och övertäckning är klar.

6.1.9 Flytande konstruktioner (12)

Längs norra sidan, i Husarvikens förlängning, bereds en yta för flytande konstruktioner/bostäder. Konstruktionerna förankras med kättingar till bojstenar av betong som läggs på sjöbotten. Pir utförs även på norra delen av området och kommer uppgå till ca 1500 m^2. Piren kommer delvis vara pålad med lutande pålar och bergstag för att klara horisontallaster samt en flytande del.

6.1.10 Grundläggning av hus, Brokvarteren (13)

Vid Trafikplats Ropsten ska ny markyta skapas för att uppföra en ny byggnad där Gamla Lidingöbron idag finns. Av den nya markytans totala längd på närmare 200 m sträcker sig huset cirka 50 m utanför befintlig kaj-/strandlinje. Total yta över vatten är cirka 2 000 m^2 varav en del av ytan upptas idag av Gamla Lidingöbron som rivs då nya järnvägsbron (Lilla Lidingöbron) är byggd.

Husets del över vatten grundläggs preliminärt på påldäck. Troligtvis utförs huset utan källare, dvs påldäcket placeras ovanför vattenytan. Påldäcket utförs med

pålgrundlagda balkar. Mellan balkarna läggs prefabricerade betongplattor som pågjutes. Pålarna fylls med betong och förses med is- och korrosionsskydd. På påldäcket läggs cellplast och konventionell husplatta gjuts.

6.1.11 Marinparken (14)

I syfte att bibehålla den kulturhistoriska kopplingen till vattenlinjen har Staden utrett ett förslag där delar av den byggbara markytan blir en marinpark, se Figur 14. Med detta förslag kommer gamla kollossningskajens vattenlinje bli en del av den framtida utbyggnaden. Vattendjupet i marinparken kommer bli mellan 0,5 – 2 meter och i parken ska miljöer etableras som syftar till att gynna det marina livet.

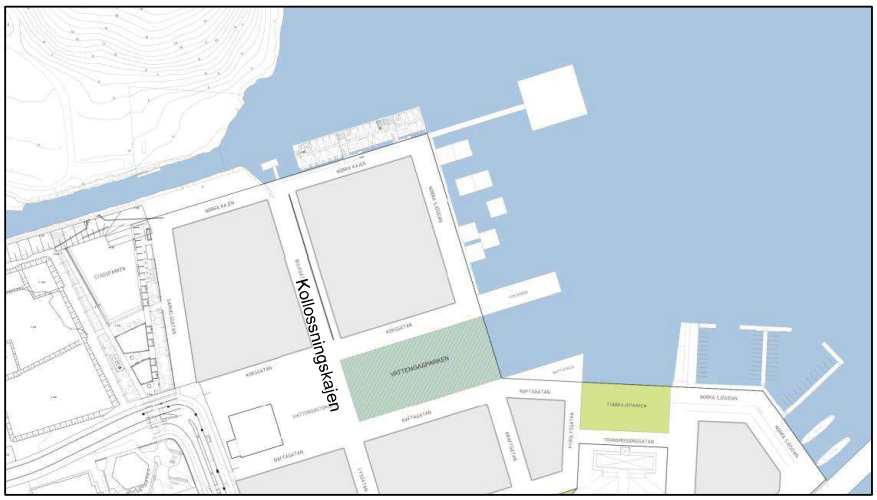

Figur 14. Arkitektskiss på hur marinparken kan komma att utformas i syfte att bibehålla den kulturhistoriskt värdefulla vattenkontakten med det som idag är Kollossningskajen.

6.2 Hantering av sediment i tillståndsklass 1–5

För att möjliggöra utbyggnationen i vattnet behöver sediment på platsen hanteras. Staden planerar att muddra bort sediment i tillståndsklass 5 inom utbyggnadsområdet innan muddring av sediment i tillståndsklass 1–4.

Sediment med föroreningshalter i tillståndsklass 5 kommer att muddras och omhändertas separat. En del av dessa massor har höga föroreningshalter av polycykliska aromatiska kolväten (PAH16). Avfallsklassificering utförd enligt Avfallsförordningen och EU-kommissionens tekniska vägledning för klassificering av avfall visar att huvuddelen av dessa sediment ska klassificeras som icke-farligt avfall. Klassningen avser samlingsprover av sediment med halter av PAH16 som motsvarar 90-percentilen av uppmätta föroreningshalter i enskilda prover. I några punkter har sediment med föroreningshalter som medför klassning som farligt avfall påträffats. Dessa sediment ska där det är praktiskt möjligt särhållas och inte återvinnas. Innan muddring av sediment i tillståndsklass 5 påbörjas kommer därför en förklassning i enhetsvolymer om 50–100 m^3 genomföras. Enhetsvolymer som därvid klassificeras som farligt avfall kommer att omhändertas separat och transporteras till en godkänd

mottagningsanläggning. Om volymen för sådana sediment är tillräckligt stor för att motivera behandling före borttransport kommer en avvattningsanläggning att etableras vid Kolkajen.

Efter det att muddringen av sediment i tillståndsklass 5 utförts kommer provtagningar av muddrad botten, och vid behov kompletterande muddring, att utföras för att säkerställa att sediment med föroreningshalter i tillståndsklass 5 inte kvarlämnas.

Utanför den planerade utbyggnationen kommer föroreningspåverkade sediment i stället att täckas för att förhindra framtida erosion och spridning av föroreningar som kan orsakas av den vattenström som genereras av utflödet från värmeverket men också av propellererosion orsakad av båttrafik. De ytor som berörs av åtgärderna framgår av Figur 15. Volymen sediment i tillståndsklass 5 är ca 50 000 m^3 vilket tillsammans med planerad övermuddring genererar cirka 70 000 m^3 muddermassor som bedöms som starkt påverkade. För muddermassor som utgör icke-farligt avfall har tillstånd sökts för återvinning för grundläggning i bergrumsgarage medan muddermassor som utgör farligt avfall kommer att omhändertas separat enligt ovan. Ytan som kommer att täckas utanför utbyggnationen är ännu inte helt fastställd men uppskattas idag omfatta cirka 55 000 m^2. Därutöver kommer en mindre mängd förorenad jord bakom den befintliga Tjärkajen och stödkonstruktionerna i strandlinjen öster om värmeverket att schaktas bort, som framgår av Figur 15.

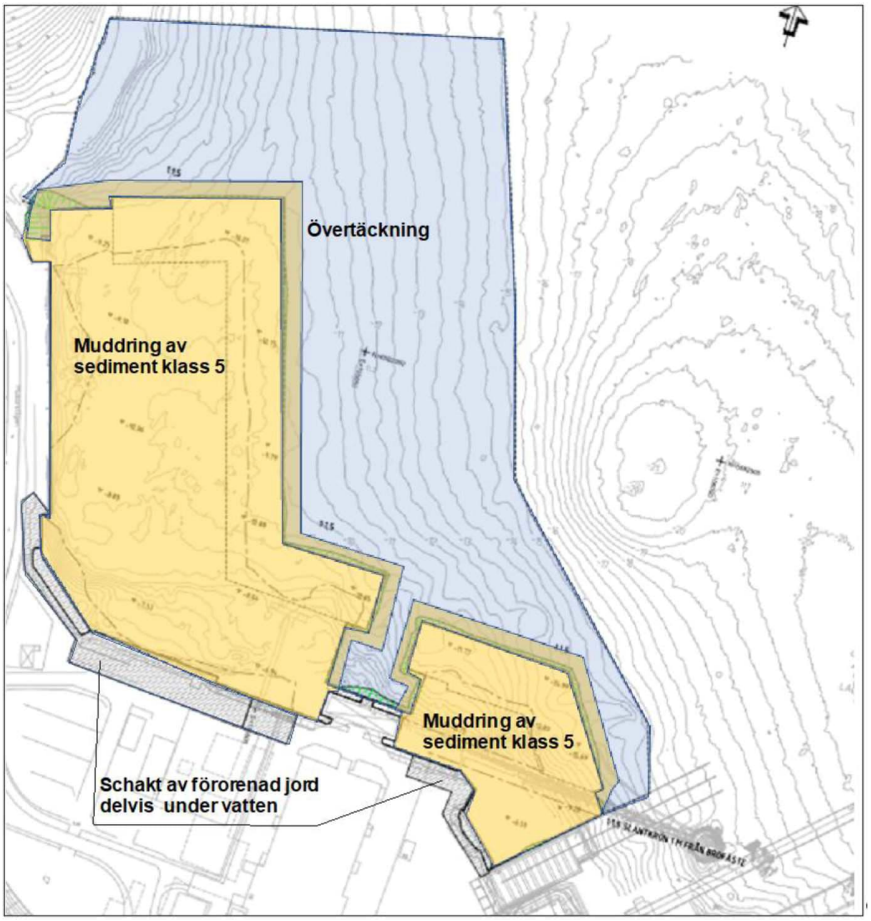

Figur 15. I figuren redovisas berörda ytor för muddring och övertäckning. Inom det gula området sker muddring. Inom de grå områdena bakom kaj på land behöver förorenad jord schaktas bort i samband med att befintliga kajer rivs. Det blå området täcks med skikt som förhindrar underliggande föroreningar i sedimenten att tränga upp. Viss överlappning av muddring i tillståndsklass 5 (gult området) och övertäckning (blå område) kan komma att behövas.

Övertäckningen utanför kajerna kommer att byggas upp med ett s.k. kemiskt isolerande lager underst, ett erosionsskydd överst och mellan dessa ett materialskiljande lager, se principsektionen i Figur 16. Täckningens sammanlagda mäktighet kommer att vara cirka 1 m.

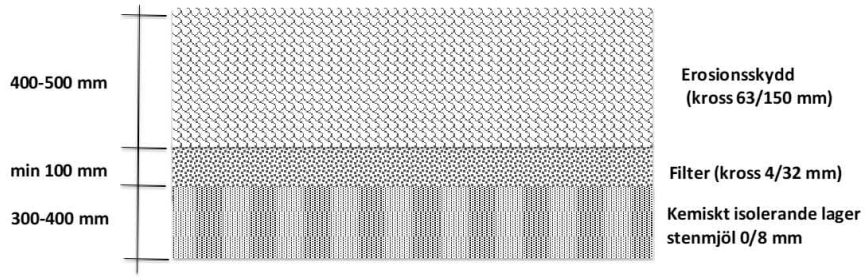

Figur 16. Schematisk bild som visar preliminär utformning av övertäckningen.

Redovisad avgränsning mellan områden som muddras respektive täcks och uppbyggnaden av täckningen är preliminär och kan komma att ändras något. En riskbedömning kommer att ligga till grund för avgränsning av åtgärder och dimensionering av övertäckningen.

6.3 Muddring av lera (sediment i tillståndsklass 1–4)

Volymen sediment i tillståndsklass 1–4 som överlagrar fast botten har beräknats till drygt 160 000 m^3. Sannolikt kommer en mindre volym av dessa att avlägsnas tillsammans med sediment i tillståndsklass 5 som en följd av den övermuddring som utförs för att säkerställa att alla sediment i tillståndsklass 5 avlägsnats innan muddring av lera påbörjas, se Figur 12 för redovisning av det område som ska muddras till fast botten. Det pågår utredning om möjlighet att dumpa dessa muddermassor och lämplig plats för sådan dumpning, se avsnitt 6.6.1.

6.4 Muddringsteknik

Muddring kan ske med hjälp av flera muddringstekniker. Sannolikt kommer muddring av sediment i tillståndsklass 5 i huvudsak att utföras genom grävmuddring med en skopa särskilt anpassad för muddring av sådant sediment. Ytliga föremål som inte bärgats i samband med den inledande bottenrensningen kommer bärgas allt eftersom de påträffas. Grävmuddring kan behöva kombineras med sugmuddring. Sugmuddring kan framför allt behövas på de platser där sediment är svåråtkomliga för grävmuddring.

Även muddring av sediment i tillståndsklass 1–4 som utförs efter det att inblandningspelare har installerats kommer sannolikt att utföras med enskopeverk.

6.5 Transport av bergmassor

För att bygga upp utfyllnaden behöver material fraktas till platsen. Utfyllnaderna (väster och öster om Stockholm Exergi) har en total volym på ca 600 000 m^3. Staden kommer ta emot massor/berg dels från bergprojekt inom Norra Djurgårdsstaden (NDS), dels från Norviks hamn men också från FUT (förvaltning för utbyggd tunnelbana). Massorna kommer att transporteras via

pråm till vattenområdet i Kolkajen-Ropsten. Massorna kan släppas på plats med en bottentömmande pråm i kombination med utläggning med grävmaskin från land/pråm. I Figur 17 redovisas transportflödena för massorna som behövs. Berg från NDS fraktas till Loudden för att kontrolleras, sorteras och förädlas till lämpliga fraktioner (gul pil) innan de transporteras tillbaka till Kolkajen-Ropsten via sjövägen (blå pil) från Containerhamnen. Berg från Norviks hamn krossas och kontrolleras på plats i Norvik innan transport till Kolkajen-Ropsten via sjövägen (grön pil). Berg från FUT skeppas ut från Blasieholmen (röd pil) och krossas och kontrolleras vid Loudden innan de transporteras sjövägen till Kolkajen (blå pil) från Containerhamnen. Det kan inte uteslutas att viss förädling av bergmassor även behövs i området vid Kolkajen. Det handlar i sådant fall om berg som kommer ifrån NDS.

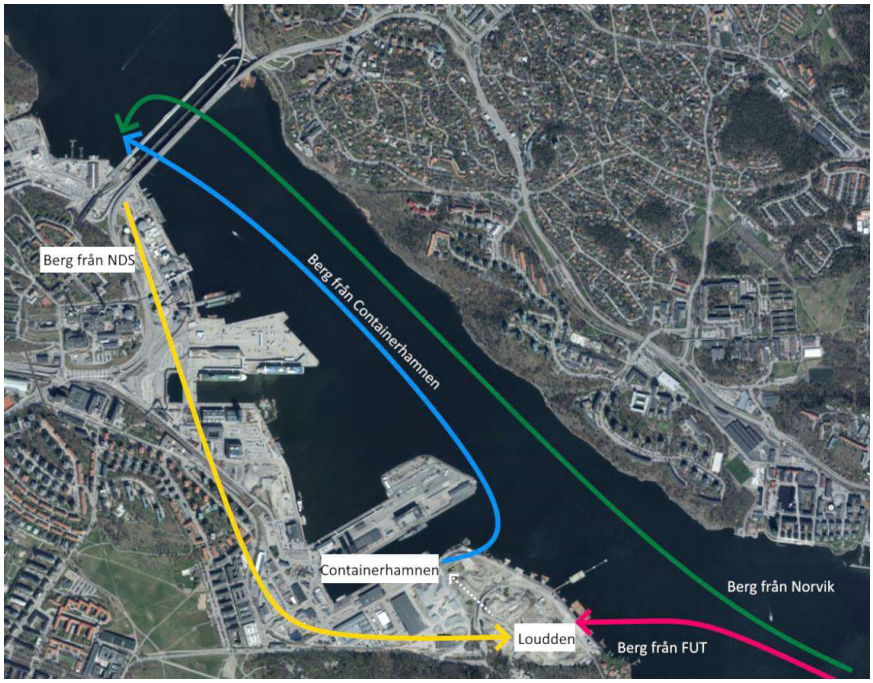

Figur 17. Beskrivning av transportflöden av massor till Kolkajen.

Eftersom bergmassor med olika ursprung kommer att användas kommer även utfyllnadens påverkan på vattenmiljön att bedömas. Massorna kommer att undersökas med avseende på innehåll av sulfider och vid behov risken för oxidation, försurning och lakbarhet.

I miljökonsekvensbeskrivningen kommer konsekvenserna av fartygstransporter att bedömas.

6.6 Hantering av muddermassor

I samband med att muddring utförs finns ett behov av att ta omhand de muddermassor som tas upp. De metoder som Staden har beslutat att använda för att hantera muddermassorna är:

- Dumpning av muddermassor som utgörs av sediment i tillståndsklass 1–4 i djuphåla.

- Stabilisering i kombination med kemisk oxidation av muddermassor som utgörs av sediment i tillståndsklass 5 (icke-farligt avfall), vilka massor Staden därefter överlåter till Stockholm Stads Parkerings AB för bolagets användande som konstruktions- och fyllningsmassor vid anläggande av parkeringsgarage i bergrum vid Värtahamnen.

- Borttransport till godkänd mottagningsanläggning av sediment som utgör farligt avfall, eventuellt efter behandling genom avvattning.

6.6.1 Dumpning i djuphåla (sediment i tillståndsklass 1–4)

Muddermassornas föroreningsgrad klassas utifrån kriterierna för organiska ämnen enligt SGU (2017) och för metaller enligt Naturvårdsverkets metodik för inventering av förorenade områden (1999). Eftersom många föroreningar sprids diffust och storskaligt, bland annat genom atmosfäriskt nedfall, är det rimligt att klassa utifrån dessa skalor som bygger på normalt förekommande halter i ytsediment från Östersjön, det vill säga innefattande eventuella bakgrundsnivåer till följd av storskalig spridning och deposition. Klass 1 motsvarar mycket låga halter och klass 5 mycket höga halter. Denna typ av klassning har under de senaste ca 10–15 åren varit praxis när det gäller tillståndsfrågor för vattenverksamhet samt dispenser för dumpning.

Den muddring som behöver utföras i projekt Kolkajen omfattar sediment i tillståndsklass 1–5. Massorna utgörs huvudsakligen av lös gyttja, lera och gyttjelera med hög vattenhalt samt en underliggande fastare lera. Över lag bedöms sedimenten i muddringsområdet ha dåliga geotekniska egenskaper.

Sedimenten som bedöms utgöra tillståndsklass 5 utifrån föroreningsinnehåll innehåller framför allt PAH men även andra föroreningar och kommer hanteras på särskilt sätt, se avsnitt 6.6.2.

De sediment som underlagrar dessa klass 5 sediment har föroreningshalter motsvarande tillståndsklass 1–4 vilka avses att dumpas. Den samlade klassningen av de sediment som avses dumpas visar att ca 60% av undersökta prov håller tillståndsklass 1–2. 95 % av volymen som avses dumpas utgörs av sediment i klass 1–3. Muddermassorna utgörs av lera och klassificeras som icke-farligt avfall enligt Avfallsförordningen och EU-kommissionens tekniska vägledning för klassificering av avfall.

Kompletterande undersökningar kan komma att genomföras för att ytterligare beskriva föroreningsnivån i de massor som avses att dumpas. Volymen bedöms bli 140 000 – 160 000 tfm3 (teoretiskt fast volym) men den slutliga volymen kan skilja något beroende på resultaten från kommande sedimentundersökningar.

Staden utreder fyra tänkbara platser för genomförandet av dumpningen, se Figur 1. De fyra platserna är Askrikefjärden (dumpningsplats 1), Ekoknölen (dumpningsplats 2), Kanholmsfjärden (dumpningsplats 3) och Almagrundet (dumpningsplats 4). Dumpningsplatserna 2–4 är stora till ytan och kommer behöva avgränsas närmare i det fortsatta arbetet.

Ekoknölen har tidigare nyttjas som dumpningsområden för massor.

Endast en dumpningsplats kommer slutligen att väljas utifrån lämplighet. Utredningen av lämplig plats ska beakta flera aspekter såsom vattendjup, avstånd till grundområden med höga naturvärden och till andra skyddade områden, andra känsliga verksamheter som skulle kunna störas vid genomförandet (t.ex. vattenintag och badplatser), sjöfart, strandskydd och bottenförlagda ledningar. Miljöbedömningen kommer också beakta de rådande föroreningshalterna i området. Exempelvis motsvarar halten av många föroreningar i bottensediment i hela Lilla Värtan tillståndsklasserna 4 och 5 enligt bedömningsgrunderna från SGU och Naturvårdsverket. Sedimentundersökningar, strömmodellering, resultat från undersökningar av bottenfauna och eventuell kartering av vegetation på omgivande grunda bottnar kommer ligga till grund för bedömning av lämplig plats. Dessutom kommer transportavstånd vägas in.

6.6.2 Stabilisering och kemisk oxidationav muddermassor (sediment i tillståndsklass 5 som utgör icke-farligt avfall)

Stabilisering (ofta benämnd stabilisering/solidifiering) är en metod som syftar till att förbättra de geotekniska egenskaperna och ge en ökad bärighet och hållfasthet. Metoden används även för att minska sedimentens miljöpåverkande egenskaper genom att föroreningar binds och/eller omvandlas (HaV, 2018).

En utveckling av metoden som Staden har utrett är att behandla muddermassorna genom en kombination av kemisk oxidation (som reducerar föroreningsinnehållet) och stabilisering/solidifiering. Behandlade massor överlåts sedan till Stockholms Stads Parkerings AB för återvinning som fyllningsmassor vid anläggandet av parkeringsgarage i befintligt bergrum cirka 1,7 km från Kolkajen-Ropsten.

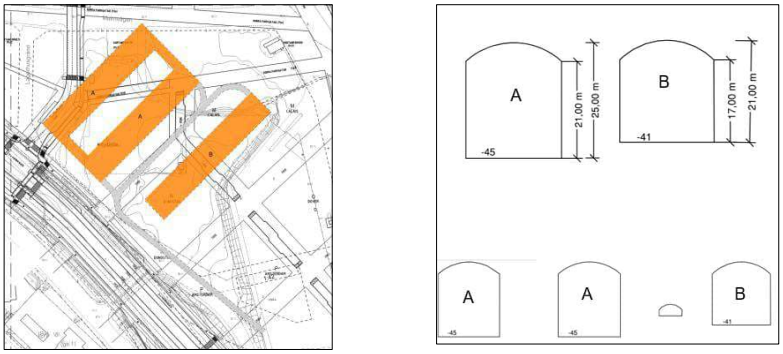

Figur 18. Illustrationer av de befintliga bergrummen i Södra Värtan.

6.7 Byggnads- och geotekniska förutsättningar vid Kolkajen

6.7.1 Befintliga mark- och sjöbottennivåer

Marknivåer bakom befintliga kajer och strandlinjer varierar huvudsakligen mellan cirka +2,5 och cirka +3,0 m.

Befintlig Kollossningskaj med anslutande spontkaj och träkaj, har samma nivå som bakomliggande markyta. Detsamma gäller för Stockholm Exergis värmeverk och för spontkajen vid småbåtshamnen öster om värmeverksläggningen. Längs övriga sträckor finns slänter ner mot vattnet. Biproduktskajen vid logistikcentrum har nivå cirka +1,2 till cirka +1,5 m. I övrigt avslutas slänten mot äldre utrivna kajkonstruktioner av trä vars nivåer varierar mellan cirka ±0 och cirka +1,0 m.

Sjöbotten sluttar relativt brant från dagens kajlinje ned till nivå ca -6,0 ca 20 m ut i vattnet och vidare ned till nivå cirka -10 längst ut för planerad utbyggnad. Farleden i Lilla Värtan är cirka 20 m djup.

6.7.2 Markförhållanden

Markförhållandena i vatten utgörs i huvudsak av ett löst lager gyttja och lera som överlagrar morän direkt på berg. Mäktigheten hos det översta lösa lagret är ett par meter närmast land och tilltar konstant ut i vattnet till cirka 17 m längst ut. Berget återfinns på nivå ca -6,0 närmast land och sluttar ned till nivå ca -35 m längst ut i nordost.

Landområdet är ett utfyllt område och bakom kajer och längs slänter ligger ett cirka 4 till 6 m mäktigt lager med fyllning som överlagrar lera med varierad mäktighet. Under leran finns morän på berget. Stora delar av området närmast kajlinjerna utgörs av fyllning direkt på morän eller berg.

6.7.3 Geologi och topografi

Området karaktäriseras av Hjorthagens höjdområde och dess branta sluttningar ned mot omkringliggande låglänta, relativt plana områden mot Värtan/Saltsjön. Det låglänta området har mycket varierande jordlagerförhållande med omväxlande lerjordar, moränjord eller till och med ytnära eller synligt berg. På land kan fyllningsjord förväntas finnas i hela området.

Området är till större delen plant, med delvis utfyllda markytor vid Hjorthagsbergets fot. Marknivåerna ligger här på omkring + 3,0 m till +4,0 m i stadens höjdsystem (RH 2000). Medelvattennivån ligger på ca +0,12. Norr om området går Husarviken in, som avgränsar området från Norra Djurgården med Oxberget som rumsligt avslutar området mot norr. Hjorthagsberget reser sig som en rygg i sydväst, med en marknivå på omkring +30 på höjden. Denna tydliga topografi har skapat riktningar och sammanhang parallellt med vattenlinjen och Hjorthagsberget, medan den stora nivåskillnaden utgör en tydlig, rumslig barriär mellan Hjorthagsberget och vattnet.

6.7.4 Grundvatten

De geologiska förutsättningarna leder till att det växelvis finns områden med bara ett grundvattenmagasin i moränen/fyllningen som är öppet mot markytan och växelvis områden med dubbla grundvattenmagasin, ett undre magasin under ett tätande lerjordlager och ett övre magasin i ovanliggande fyllningsjord.

I området mellan Hjorthagen och kajen invid Stockholm Exergis värmeverk har grundvattnet uppmätts till cirka +0,5 m ned mot ±0,0 m i det undre magasinet. För det övre magasinet uppmäts grundvattnet till som högst till cirka +1,7 m i ett rör nära Hjorthagsberget (Stockholms stad, 2016a). Grundvattennivåerna varierar med bland annat årstid och nederbördsmängd. I detta område påverkas grundvattennivån av vattennivån i Lilla Värtan.

7 Områdesförutsättningar – Kolkajen-Ropsten

7.1 Riksintressen

Aktuellt område berör riksintressena för kulturmiljö (Stockholm innerstad med Djurgården), Nationalstadsparken (historiska landskapets natur- och kulturvärden), kommunikation Östlig förbindelse, hamn och farled.

7.1.1 Riksintresse kulturmiljö

Kollossningskajen och strandområdena är delar av riksintresset Gasverkets kulturmiljö. Vattengasverket är kulturhistoriskt intressanta byggnader som ska finnas kvar. Riksintresset för kulturmiljö redovisas i Figur 19. I miljökonsekvensbeskrivningen kommer påverkan på riksintresset för kulturmiljö att utvärderas och bedömas.

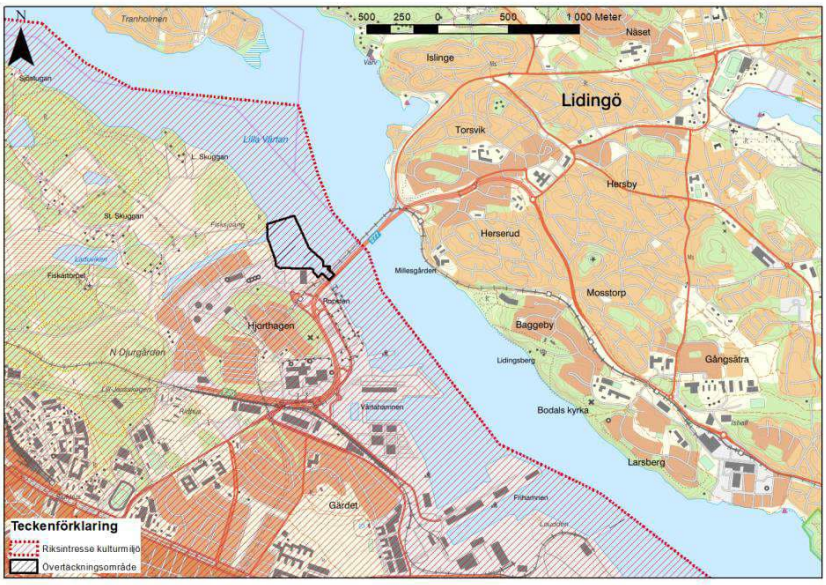

Figur 19. Riksintresse kulturmiljö.

7.1.2 Nationalstadsparken

I anslutning till berört område ligger Kungliga Nationalstadsparken som är av riksintresse för det historiska landskapets natur- och kulturvärden (MB 4 kap 7§). Nationalstadsparken har en viktig del i Stockholms övergripande ekologiska infrastruktur (Stockholms stad, 2016a). Parken har ett rikt växt- och djurliv med över 800 olika sorters blomväxter, mer än 1200 skalbaggsarter och cirka 100 häckande fågelarter. Nationalstadsparken närmast Kolkajen redovisas i Figur 20. I miljökonsekvensbeskrivningen kommer påverkan på nationalstadsparken att utvärderas och bedömas.

Figur 20. Nationalstadsparken.

7.1.3 Riksintresse för allmän hamn

Berört område ligger inom riksintresse för allmän hamn (miljöbalken 3 kap. 8§). Riksintresset omfattar stora delar av Stockholms stads vattenområden som omgärdar Stockholms innerstad, bland annat Lilla Värtan. Riksintresset för allmän hamn redovisas i Figur 21. I miljökonsekvensbeskrivningen kommer påverkan på riksintresset för hamnområdet att utvärderas och bedömas.

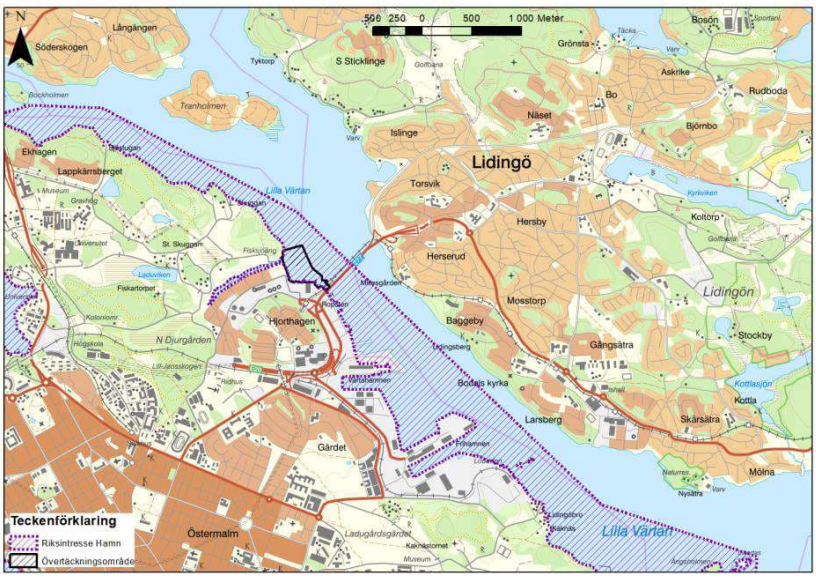

Figur 21. Riksintresse hamn.

7.1.4 Riksintresse allmän farled

Berört område ligger inom riksintresse farled inklusive buffertzon tillhörande farled 541 Stockholm (som sträcker sig från Saltsjön till Värtahamnen). Farleden har farledsklass 1, vilket beskrivs som prioriterad sjöväg till allmänna hamnar av betydelse för fartygstrafiken (miljöbalken 3 kap. 8§). Norr om Lidingö går farled 542. Farledernas lägen redovisas i Figur 22.

I miljökonsekvensbeskrivningen kommer påverkan på riksintresset för farleden att utvärderas och bedömas.

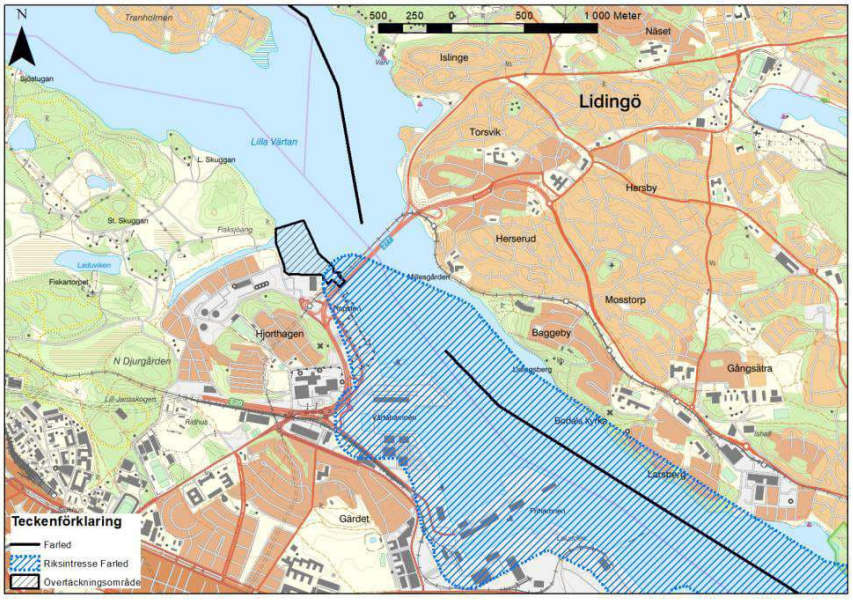

Figur 22. Riksintresse farleder.

7.1.5 Riksintresse Östlig förbindelse

I närheten till utbyggnadsområdet finns delvis planerat riksintresse för framtida kommunikationsanläggning Östlig förbindelse. Utpekande av framtida åtgärder ska i första hand ses som en signal om att det finns behov av förändringar eller utbyggnader i transportsystemet (Trafikverket, 2022), se Figur 23.

Trafikverket (2022) beskriver Östlig förbindelse som ”*en väg- och kollektivtrafikförbindelse som binder ihop regionens norra och södra delar, öster om Slussen. Vägförbindelsen knyter ihop Södra och Norra länken med varandra. Tillsammans med Norra länken, Södra länken och Essingeleden bildar Östlig förbindelse en ringled runt Stockholms innerstad. Tre trafikplatser knyter ihop Östlig förbindelse med omgivande vägnät.*”

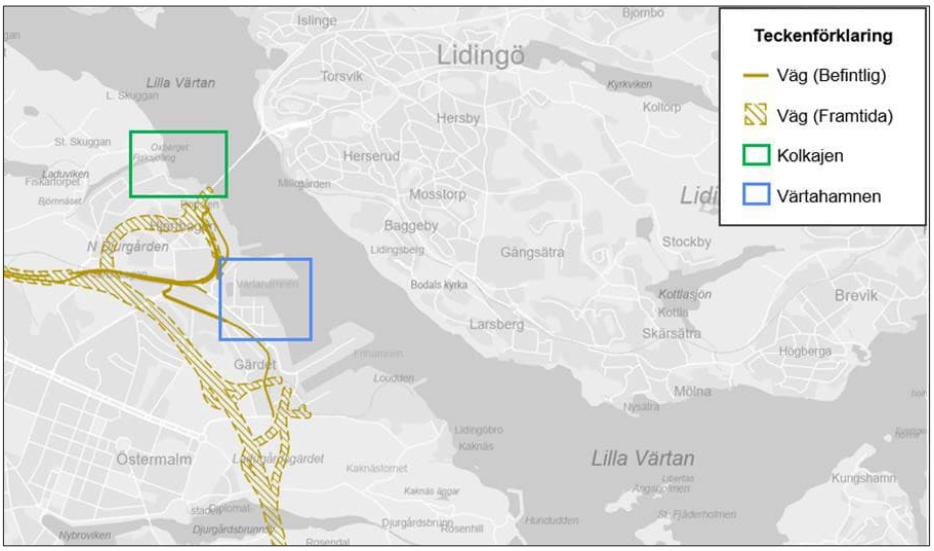

Figur 23. Riksintresse Östlig Förbindelse.

7.2 Sediment

Cirka 830 sedimentprover, tagna från sedimentyta ned till som mest 4,5 m under sedimentytan, har analyserats i anslutning till Kollossningskajen och Tjärkajen (Stockholms stad, 2019). Provpunkterna redovisas i Figur 24.

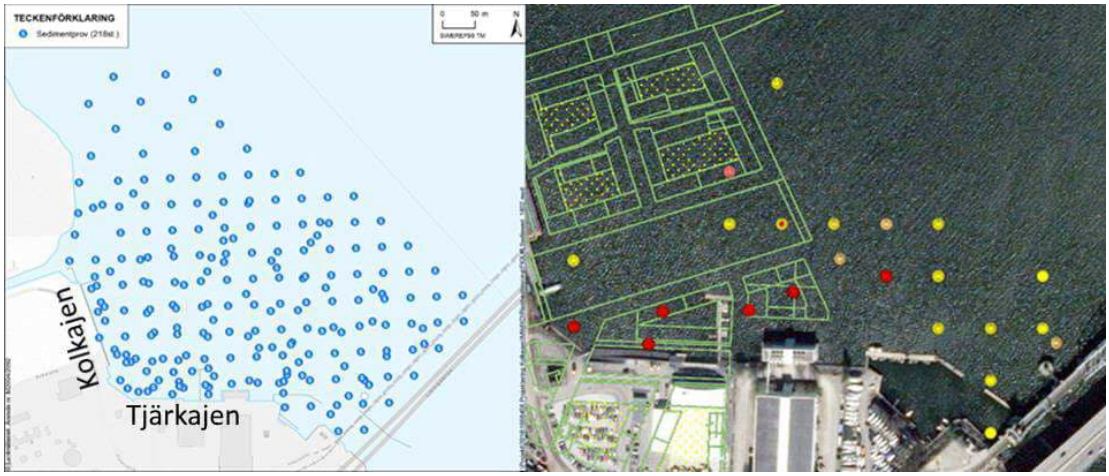

Figur 24. Figuren t.v visar samtliga sedimentprovtagningspunkter utanför Tjärkajen (södra kajen) och Kolkajen (västra kajen). Figuren t.h med röda och gula markeringar visar platser där tjära i fri fas påträffats eller mycket höga halter indikeras utifrån gjord provtagning (Stockholms stad, 2019). OBS i figuren t.h illustreras provtagningar i förhållande till den tidigare kvartersstrukturen.

Resultaten av sedimentundersökningarna visar att PAH16 (tjärförorening), som har analyserats i huvuddelen av proverna, förekommer i förhöjda och ställvis mycket höga halter inom hela undersökningsområdet. De högsta halterna har påträffats utanför värmeverket, vidare längs Tjärkajen och fram till Kolkajen. Där noterades även droppar av tjära i sedimenten. Den underliggande leran

innehåller generellt lägre halter. PAH-halterna i sediment överstiger i de flesta fall gällande MKN och internationella effektbaserade riktvärden (HVMFS 2013:19; Miljødirektoratet 2016; CCME 2018). Den totala mängden PAH i sedimenten utanför Kollossningskajen och Tjärkajen har grovt uppskattats till ca 50 ton (Stockholms stad, 2019). Dessa förutsättningar ligger till grund för bedömningen av omfattningen av muddringen och övertäckningen. Miljökonsekvenserna av muddring och övertäckning samt utfyllnad med avseende på sediment kommer att redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen.

7.3 Planförhållanden

7.3.1 Översiktsplan

Enligt Stockholms Stads översiktsplan är Norra Djurgårdsstaden stadens största stadsutvecklingsprojekt och ska vara ledande i utvecklingen av nästa generation hållbara stadsdelar (Stockholms stad, 2018). Anvisningarna i översiktsplanen (Figur 25) visar att hela området – från Kolkajen i nordväst ner till Loudden i sydost är stadsutvecklingsområde där blandad stadsbebyggelse med bostäder, verksamheter, service, gator, parker, kultur och idrottsytor ska utvecklas. Stadsutvecklingen innebär helt eller delvis ändrad markanvändning.

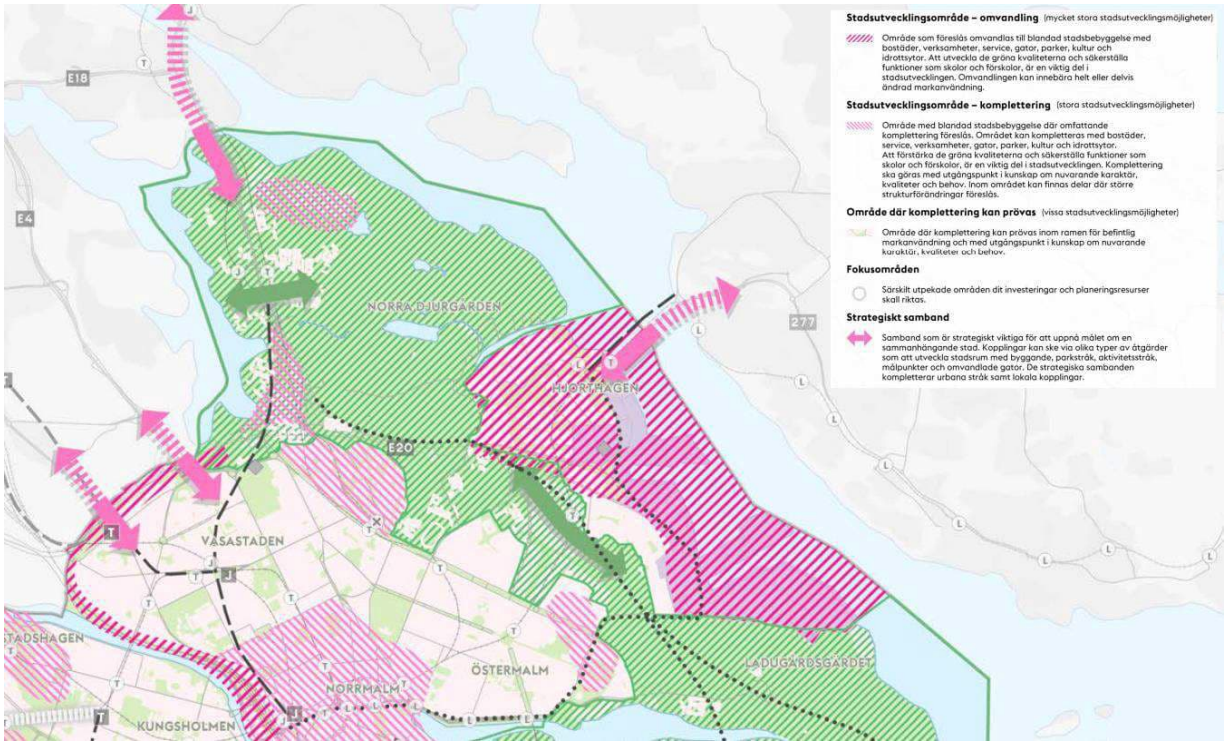

Figur 25. Karta från översiktsplan.

7.3.2 Detaljplaner

Större delen av det område som ska byggas ut är inte detaljplanelagt. För del av Gasverksvägen gäller detaljplan 3440, reglerad som gatumark. Vid Gasverksvägen påverkas även två äldre detaljplaner till en liten del av den breddade gatans geometri: PL 155 från 1919 samt PL 1796 från 1936. Berörd yta har användning gata respektive planterad allmän plats. Genomförandetiden har gått ut för båda dessa planer, de ska ersättas av nya detaljplaner i berörda delar (Stockholms stad, 2016b). Området vid Ropsten berörs utav detaljplan PL 6085, inom vilken mark är avsedd för fordonstrafik, spårbunden lokaltrafik, järnvägstrafik samt för allmänna underjordiska ledningar, se Figur 26.

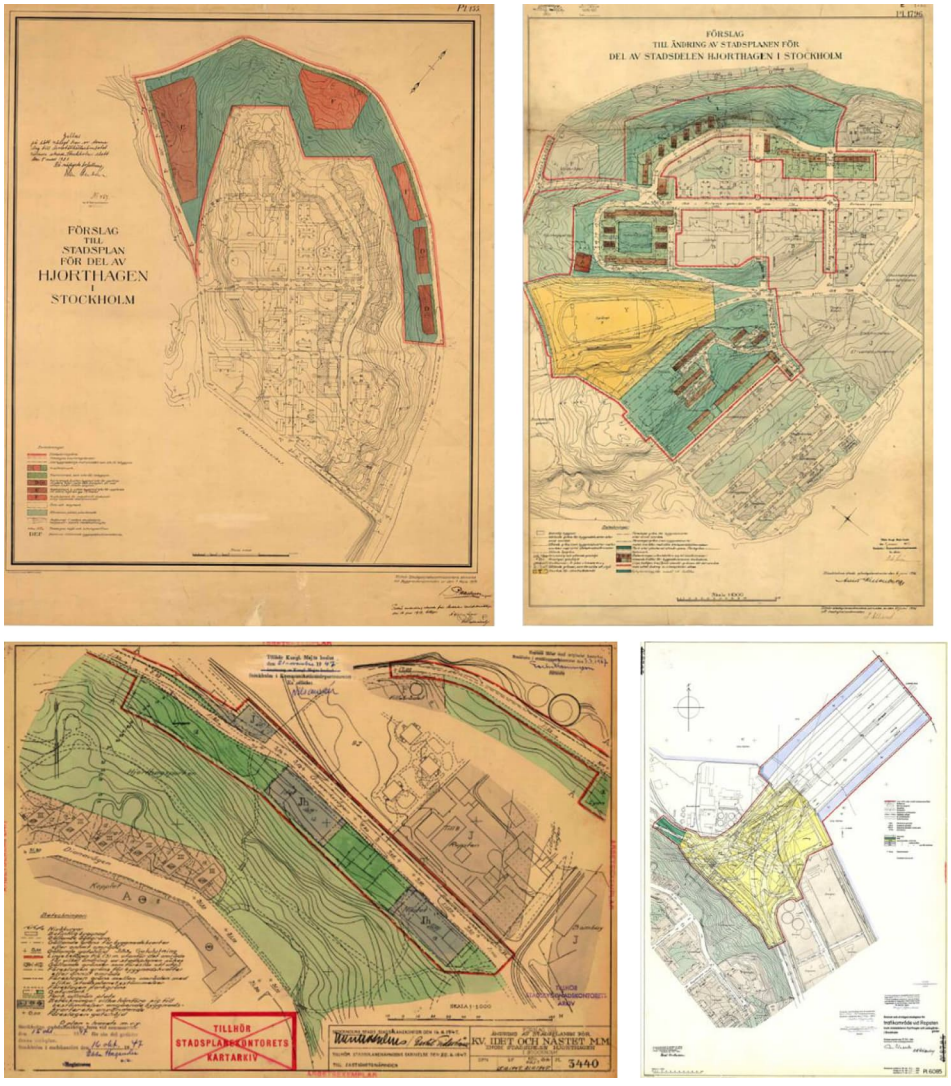

Figur 26. Gällande detaljplaner i området; PL 155 (övre bilden tv), PL 1796 (övre bilden th), PL 3440 (nedre bilden tv) samt PL 6085 (nedre bilden th).

7.4 Pågående detaljplanearbete

Kolkajen har varit på granskning under 2023. På grund av Länsstyrelsens yttrande kommer en ny granskning bli nödvändig. En ny granskning planeras till Q1 2025. Detaljplanen planeras för antagande i Q4 2025, förutsatt att en överklagandeprövning i snitt tar ett år skulle detta innebära en lagakraftvunnen detaljplan Q4 2026. Vad gäller detaljplan för Ropsten råder stora osäkerheter gällande bland annat besked om markreservat för östlig förbindelse. I väntan på detta sker inget aktivt planarbete för Ropsten. De olika planarbetena redovisas i Figur 27.

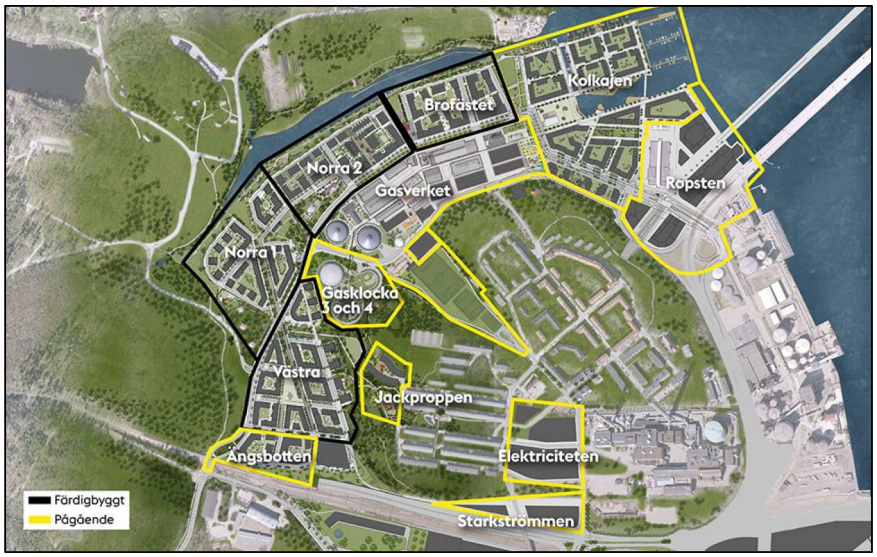

Figur 27. Färdigbyggda och pågående projekt i Hjorthagen. I figuren visas detaljplanerna utifrån den tidigare kvartersstrukturen.

7.5 Naturmiljö

De flacka, hårdgjorda ytorna inom planområdet saknar till stor del vegetation, men enstaka träd, bland annat björk, finns i anslutning till Gasverket. På Hjorthagsberget finns värdefull lövskog med inslag av bland annat ek, liksom på norra sidan Husarviken inom Oxberget. I anslutning till planområdet ligger Kungliga nationalstadsparken, en viktig del i Stockholms övergripande ekologiska infrastruktur (Stockholms stad, 2016a).

I Stockholms stads habitatnätverk för groddjur utpekas Husarviken och dess stränder som viktiga livs- och spridningsmiljöer. Även stranden mot Lilla Värtan och dess vattenmiljöer visas som en miljö där spridning kan vara trolig. Två groddjursarter (vanlig padda och större vattensalamander) (Stockholms stad, 2016b) samt ett 80-tal fågelarter har observerats i närheten av området (Artportalen, 2022). Miljökonsekvenserna på naturmiljön kommer att redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen.

7.6 Kulturmiljö

Inom berört vattenområde finns ett antal fartygs-/båtlämningar i vatten (Länsstyrelsen Stockholm, 2020).

Vattengasverket är en kulturhistoriskt intressant byggnad som ska finnas kvar.

I arbetet ska ingen påverkan på kända fornlämningar uppkomma och vid påträffandet av okända fornlämningar ska kontakt tas med länsstyrelsen för hantering enligt lagen om kulturminnesskydd. Miljökonsekvenserna på kulturmiljön kommer att redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen.

7.7 Rekreation och friluftsmiljö

Området i sig är i dagsläget ett industriområde med låga rekreations- och friluftsvärden. Förutsättningarna för rekreation och friluftsliv är dock mycket goda för området då närheten till många naturupplevelser såsom Nationalstadsparken och andra grönområden samt närheten till vatten under sommartid och is vintertid är stor. Miljökonsekvenserna på rekreations- och friluftslivet kommer att redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen.

7.8 Vattenmiljö

7.8.1 Allmänt

Lilla Värtan hör till Stockholms inre skärgård och ligger mellan Stockholm och Lidingö och sträcker sig från Blockhusudden i söder till Stora Värtan i norr. På Stockholmssidan upptas stranden från Loudden till Husarviken idag av industrier och hamnverksamhet och har under lång tid påverkats starkt av mänskliga aktiviteter.

Husarviken utgör en smal vik av Lilla Värtan på Norra Djurgården med ett vattendjup på ca 2 meter. Hela vikens vattenyta och den norra delen av tillrinningsområdet ingår i Nationalstadsparken. Det direkta tillrinningsområdet är mycket stort, från Lilla Skuggan och Spegeldammen i norr till Lidingövägen i söder (se Figur 28). Större delen, ca 80 %, upptas av grönområden. Inom tillrinningsområdet finns också delar av Norra Djurgårdsstaden, kvarvarande delar av det gamla gasverksområdet, Ryttarstadion, Fisksjöängs f.d. industriområde och Storängsbottens industriområde. Vatten kommer också i ett dike från Spegeldammen och i diken från Laduviken och Uggleviken, som båda har vidsträckta tillrinningsområden.

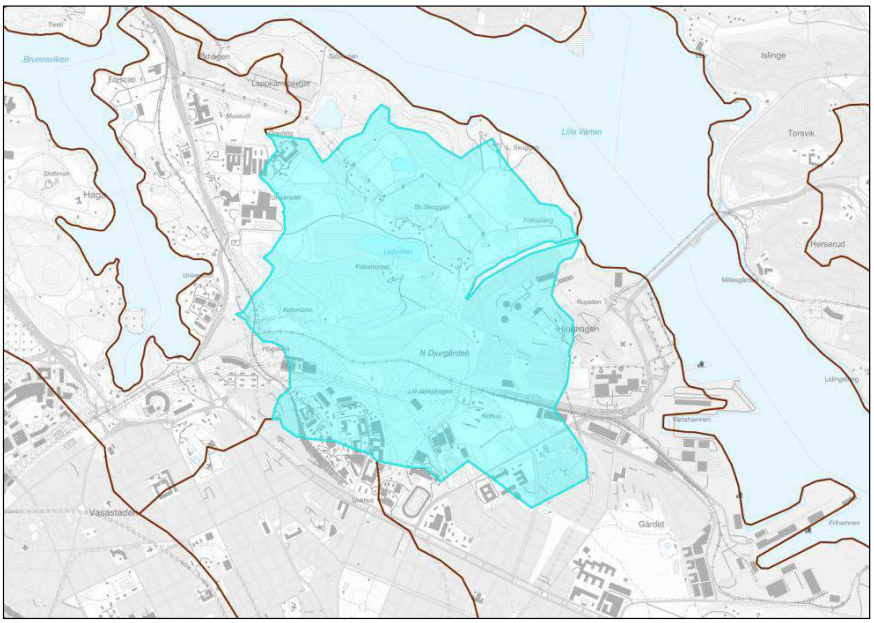

Figur 28. Tillrinningsområdet 40952.

7.8.2 Miljökvalitetsnormer

Lilla Värtan är en vattenförekomst med en yta på ca 13 km^2 (VISS, 2024a). Vattenförekomstens avgränsning redovisas i Figur 29. Den ekologiska statusen är bedömd till otillfredsställande och vattenförekomsten uppnår inte god kemisk status. Miljökvalitetsnormerna är bestämda till måttlig ekologisk status till år 2039 och god ytvattenkemisk status med mindre stränga krav för bromerade difenyleter och kvicksilver.

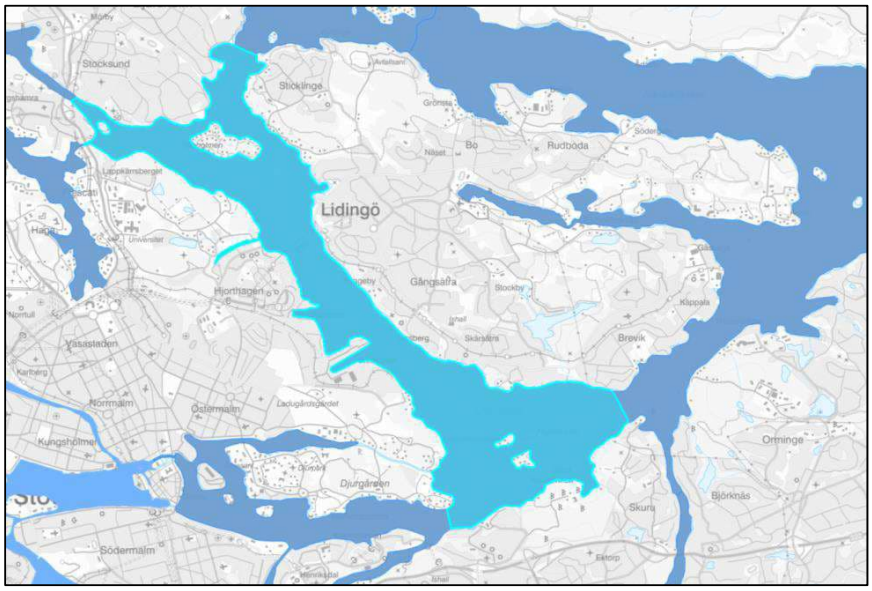

Figur 29. Lilla Värtan vattenförekomst. (VISS, 2024a)

Den ekologiska statusen är otillfredsställande framför allt beroende på övergödning, miljögifter och morfologiska förändringar (VISS, 2024b).

Den fysiska påverkan (hydromorfologin) i Lilla Värtan är bedömd till starkt påverkad. Detta är en direkt konsekvens av den hamnverksamhet som är belägen i vattenförekomsten. De bedömningar som gjorts pekar på att påverkan är i sådan omfattning att det påverkar förutsättningarna för biologin i vattenförekomsten i fråga om spridningsmöjligheter, minskade habitat, sedimentation och instabila substrat. Hamnanläggningarna påverkar miljökvalitetsnormen genom fysisk (hydromorfologisk) påverkan och därmed kan vattenförekomsten inte nå kvalitetskravet för ekologisk status. Det finns ett undantag från kravet att uppnå god ekologisk status utifrån kvalitetsfaktorerna; hydrografiska villkor i kustvatten och vatten i övergångszon samt morfologiskt tillstånd i kustvatten och vatten i övergångszon, vilka båda är bestämda för måttlig ekologisk status till år 2039. I miljökonsekvensbeskrivningen kommer påverkan på biologiska, fysikaliska-kemiska-, hydromorfologiska- och kemiska kvalitetsfaktorer att bedömas.

7.9 Bottenfauna och fisk

Enligt länsstyrelsens planeringsunderlag utgör området under och kring Lidingöbroarna lekplats för strömming och under vårarna förekommer stora mängder strömming i området (se Figur 30). Enligt den översiktliga modelleringen över lämpliga lek- och uppväxtområden för abborre, gädda och gös (Balancemodellen) utpekas området längs med Tjärkajen och Kollossningskajen som ett område med goda förutsättningar som uppväxtområde för gös (se Figur 31).

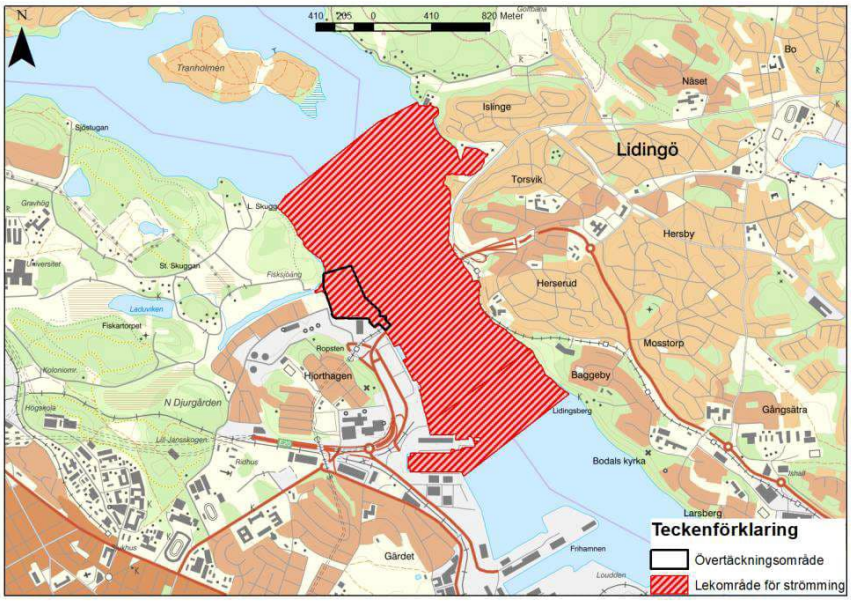

Figur 30. Lekområde för strömming enligt Balancemodellen. Berört utbyggnadsområde (Kolkajen-Ropsten) markerat i svart.

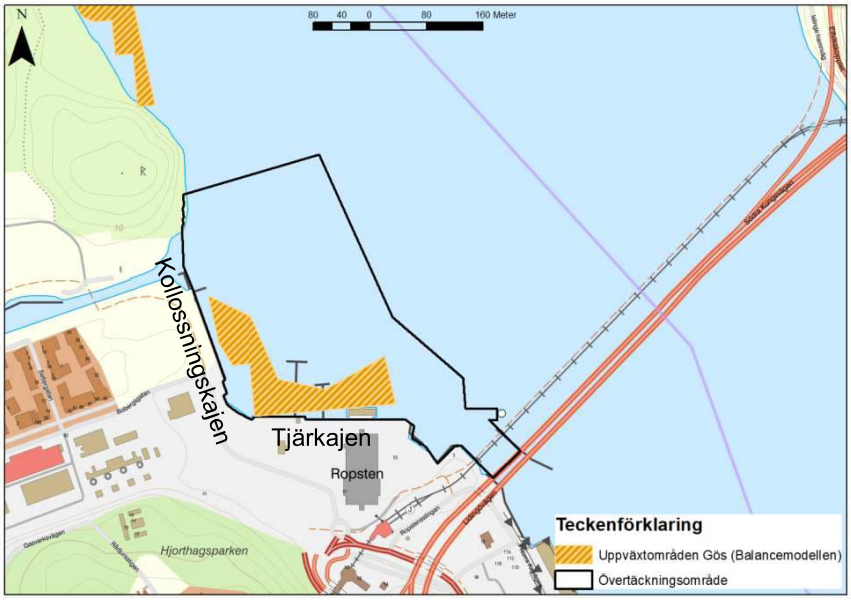

Figur 31. Karta som visar att Kolkajen-Ropsten utgör intresseområde för gös enligt länsstyrelsens planeringsunderlag.

Provfisken har genomförts i Lilla Värtan. Sammantaget bedöms ingen av de undersökta fiskelokalerna vara unik för Lilla Värtan eller Stockholms innerskärgård. Utanför Kollossningskajen/Tjärkajen är bottnarna relativt djupa, släta, kala och kraftigt förorenade (Yoldia, 2018a). Resultaten av det genomförda provfisket stöder inte bedömningen att det förekommer lek- och uppväxtområden inom området för planerad vattenverksamhet då inga gös- eller gäddyngel påträffades och endast ett abborryngel påträffades i den utpekade leklokalen för abborre. Strömmingsbeståndet är inte lokalt, vilket gör att ett litet geografiskt avgränsat område har liten betydelse för rekryteringen. Därutöver är bottenvegetationen artfattig, med mycket begränsad utbredning av storvuxen växtlighet på bottnarna.

Bottenfauna har inventerats samt växtkartering har utförts i området. Den ekologiska statusen (BQI) för bottenfauna bedömdes som otillfredsställande i undersökta punkter, med sämst status vid Kolkajen. I den utförda provtagningen påträffades störst individtäthet och antal bottenfaunaarter (eller taxa) i grunda provpunkter. Täthet och antal avtar med ökat djup. Den lägsta individtätheten noterades inom området för planerad vattenverksamhet. Inga individer påträffades vid de djupaste lokalerna vid Kolkajen och Uggleboviken. Antalet arter/taxa i undersökta provpunkter är i nivå med resultat från andra undersökningar i Lilla Värtan (Yoldia, 2018b). Vegetationsinventeringen visade på generellt låga naturvärden (glesa, artfattiga växtsamhällen) för samtliga lokaler i undersökningsområdet, med de lägsta naturvärdena vid Kolkajen och Husarviken. Referenslokalen Uggleboviken, cirka 1 km norr om Husarvikens mynning hade de relativt sett högsta naturvärdena (Sveriges Vattenekologer, 2017).

7.10 Strömningsförhållanden

Vattenflödet som strömmar genom Lilla Värtan är svårt att uppskatta då det saknas bra mätningar och statistik. Studier visar att en viss andel av utflödet från Mälaren som sedan rinner vidare i Saltsjön rinner norrut i Lilla Värtan mot Stora Värtan norr om Lidingö (Sweco, 2016). Stockholm Exergis värmeverk ligger i direkt anslutning till konstruktionen. Anläggningen pumpar under vinterhalvåret varmare bottenvatten från ett intagstorn på norra sidan av Lidingöbron och släpper ut kallare vatten ytligt i anslutning till Tjärkajen. Efter utsläpp sjunker vattnet successivt mot botten p.g.a. en högre densitet orsakad av lägre temperatur och högre salthalt. Pumpningen sker framför allt under perioden oktober– april. Värmeverket har en dominerande påverkan på risken för erosion inom det aktuella området. Den vinddrivna bottenströmningen har en liten eller försumbar påverkan inom området för vattenverksamhet. I ett mindre delområde kan dock förhöjda bottenströmmar förekomma. Av de simulerade vindscenarierna är det endast den kraftigaste nordvästliga vinden (med en förväntad återkomsttid på 100 år, s.k. ”100-års vind”) som genererar en bottenströmning som överskrider den kritiska bottenskjuvspänningen (Sweco, 2016).

8 Områdesförutsättningar vid utredningsområden för dumpning

För dumpning av muddermassor i tillståndsklass 1–4 utreder Staden för närvarande 4 platser vilka redovisas på översiktskartan nedan, se Figur 32. Staden kommer att välja en av dessa fyra platser för dumpningen. Samrådet omfattar dock alla fyra platser.

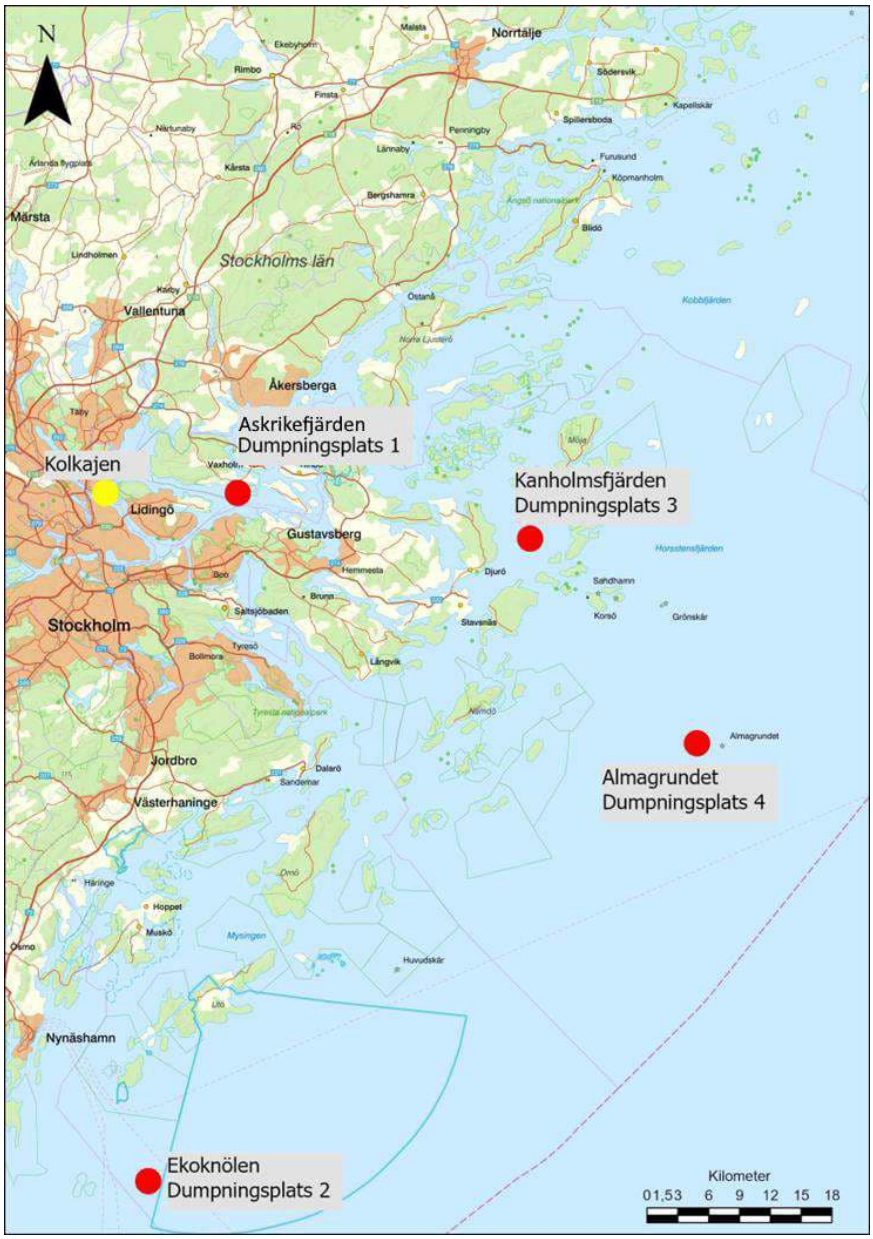

Figur 32. Lokalisering av de fyra dumpningsplatserna som Staden utreder. I figuren syns Askrikefjärden (dumpningsplats 1), Ekoknölen (dumpningsplats 2), Kanholmsfjärden (dumpningsplats 3) och Almagrundet (dumpningsplats 4).

8.1 Askrikefjärden (dumpningsplats 1)

8.1.1 Vattenmiljö

Dumpningsplats 1 är belägen i Askrikefjärdens vattenförekomst (SE592290-181600) där den ekologiska statusen är otillfredsställande och den kemiska statusen uppnår ej god status med målet att ekologisk status 2039 och god ytvattenkemisk status för antracen och tributyltenn föreningar till 2027 (VISS, 2024a), se Figur 33. Dumpningsområdet utgörs av djuphåla med ca 50 meters vattendjup. Hur dumpningen eventuellt kan komma att påverka vattenkvalitén kommer att redovisas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

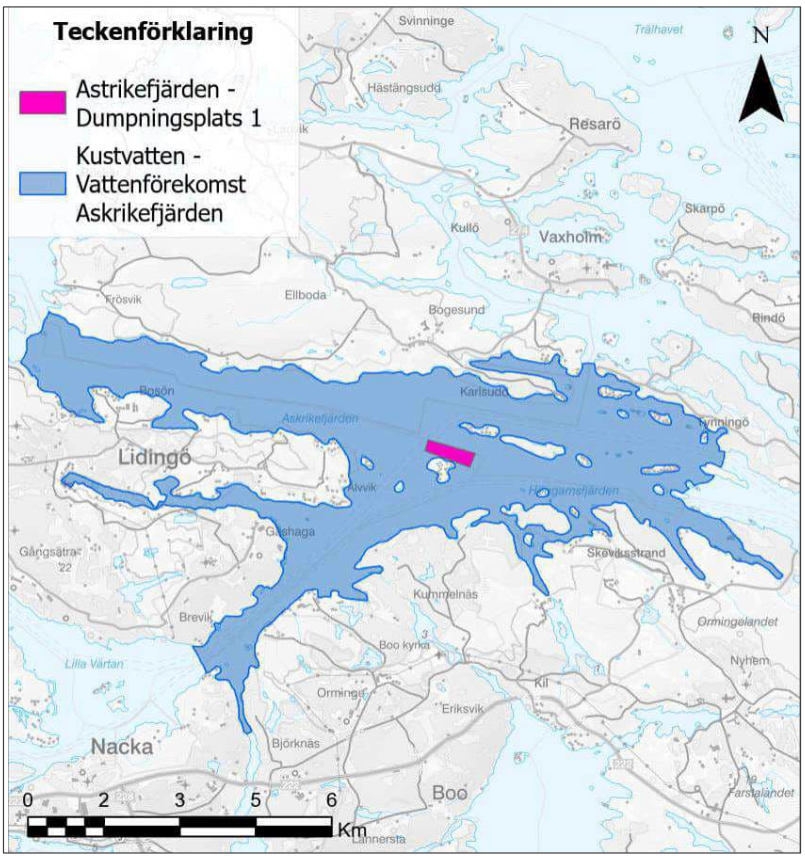

Figur 33. Askrikefjärden vattenförekomst (SE592290-181600).

8.1.2 Kulturmiljövård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken

Dumpningsplats 1 ligger inom riksintresse för kulturmiljövård för Nacka - Norra Boo - Vaxholm - Oxdjupet – Lindalssundet som ligger inom Lidingö-, Vaxholm- och Nacka kommun. Området utgör farledsmiljö utmed inloppet till Stockholm via Vaxholm. Det belyser skärgårdens betydelse för sjöfart, livsmedelsförsörjning och rekreationsliv till staden samt visar hur viktigt färdstråket varit i ett historiskt perspektiv (Riksantikvarieämbetet, 2023), se Figur 34.

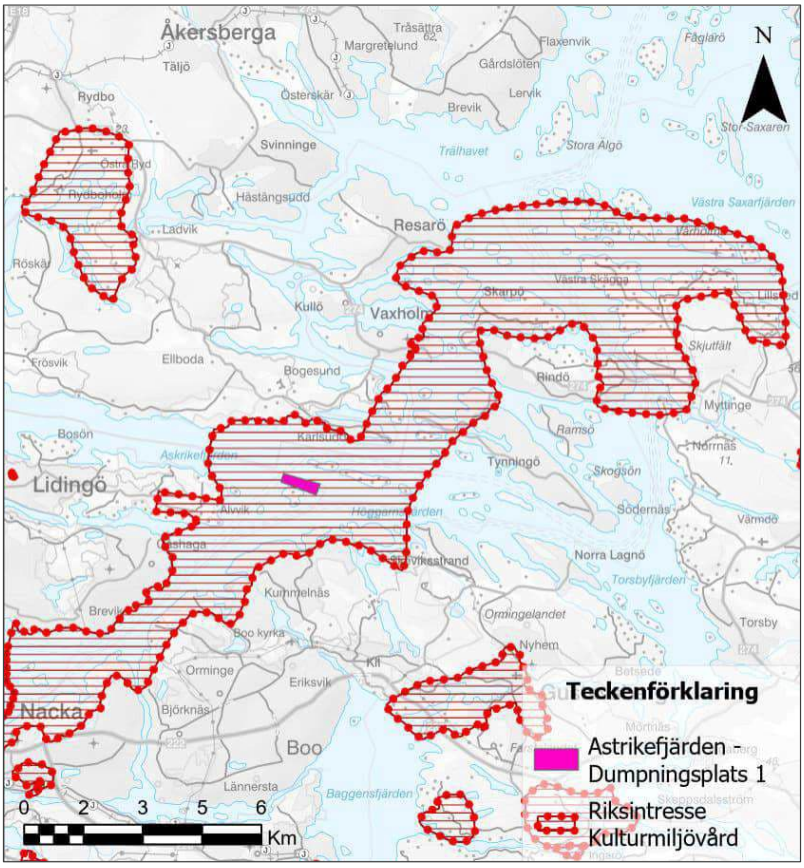

Figur 34. Riksintresse för kulturmiljövård.

8.1.3 Riksintresse enligt 3 kap. 8 § Farleder

Dumpningsplats 1 ligger inom riksintresse för kommunikationer – farled för sjöfart, se Figur 35. Framför allt berörs befintlig farled Kanholmsfjärden – Stockholms hamn (Värtan). Utgångspunkten är att farleden inte ska påverkas av sjötrafiken till dumpningsplatsen eller utförandet av själva dumpningen. Detta kommer beskrivas närmare i miljökonsekvensbeskrivningen.

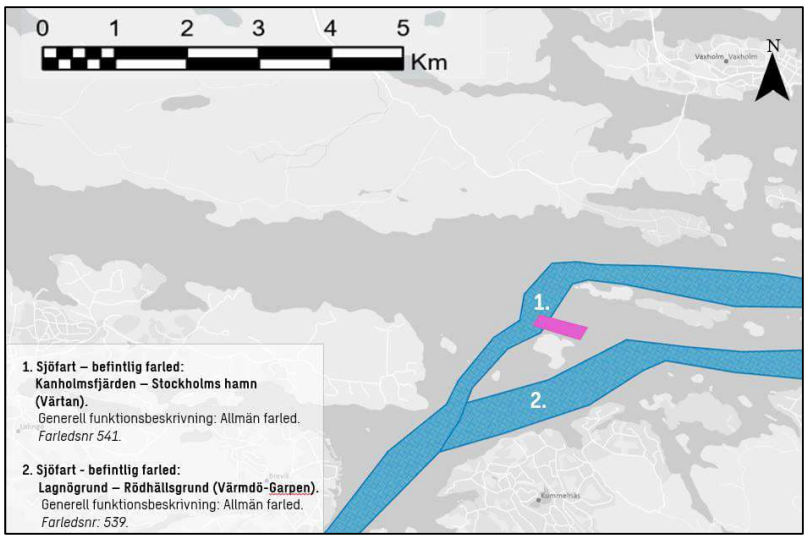

Figur 35.Riksintresse kommunikationer för sjöfart – farled inkl. buffertzoner.

8.1.4 Lek och uppväxtområde enligt Balance-modellen

Det finns inga lek- eller uppväxtområde för fisk i direkt anslutning till dumpningsplats 1, se Figur 36. Dumpningsplatsen är utvald bland annat med anledning tillräckligt djup. Lek- och uppväxtområden förekommer framför allt på grunda områden. Eventuell påverkan på omkringliggande lek- och uppväxtområden kommer att beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

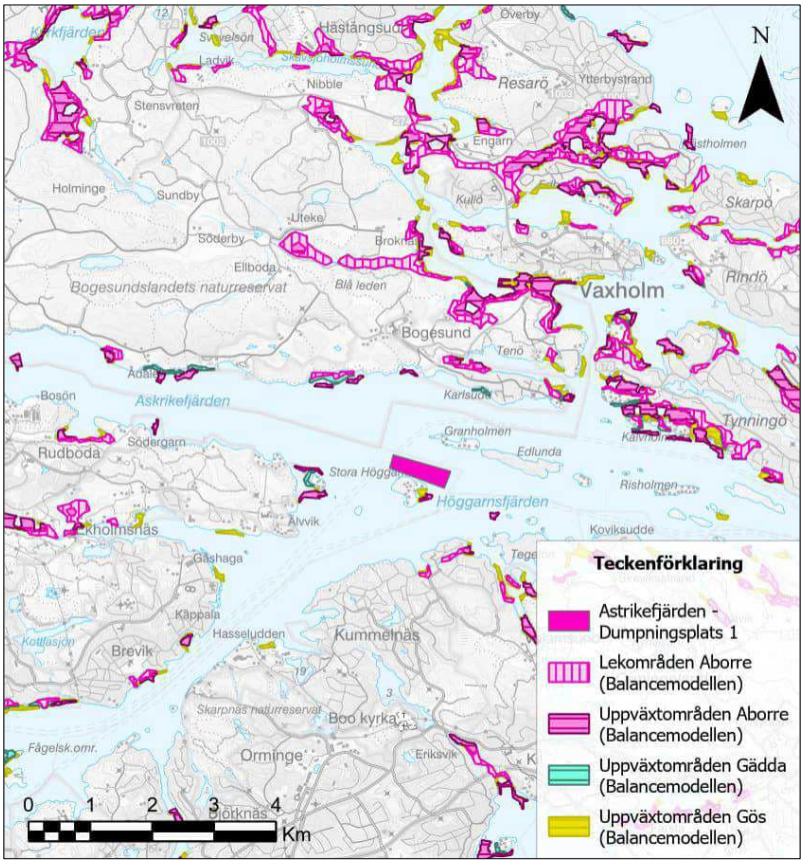

Figur 36. Lek- och uppväxtområden för gädda, gös och abborre enligt Balancemodellen.

8.1.5 Fiskyngel

Dumpningsplats 1 berörs ej som intresseområde för fiskyngel, se Figur 37. Precis som för de indikationer av lek och uppväxtområden som framgår från Balancemodellen så är dessa yngelområden framför allt lokaliserade till grunda områden. Eventuell påverkan på omkringliggande fiskyngelområden kommer att beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

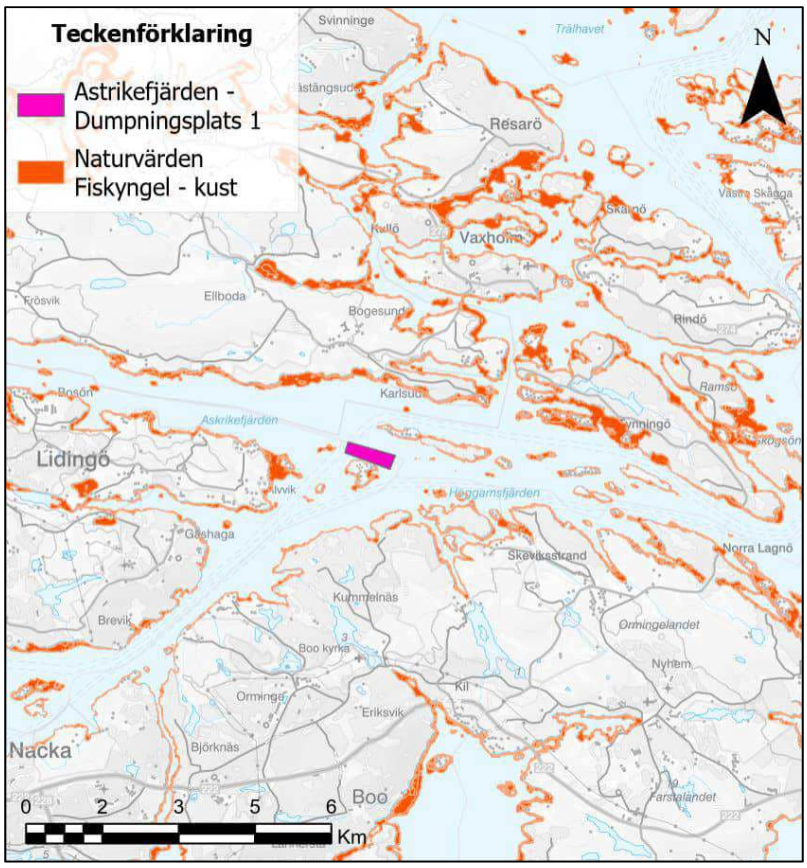

Figur 37. Områden för fiskyngel.

8.1.6 Riksintresse enligt 3 kap 9 § Totalförsvaret buller eller annan risk, område av betydelse på land samt påverkansområde väderradar

Ca 10 km öster om dumpningsplats 1 finns ett område som omfattas av riksintresse för Totalförsvar militär del. Det gäller dels ett skjutfältsområde som omfattas av påverkansområde för buller/ eller annan risk och område av betydelse på land, dels ett påverkansområde för väderradar (Försvarsmakten, 2023), se Figur 38. Påverkansområden är områden som har särskilda värden och klassas som nationella riksintressen enligt miljöbalken, i detta fall omfattas skjutfältet. Områdena bedöms ha nationellt viktiga värden och kvalitéer för att skydda Sverige.

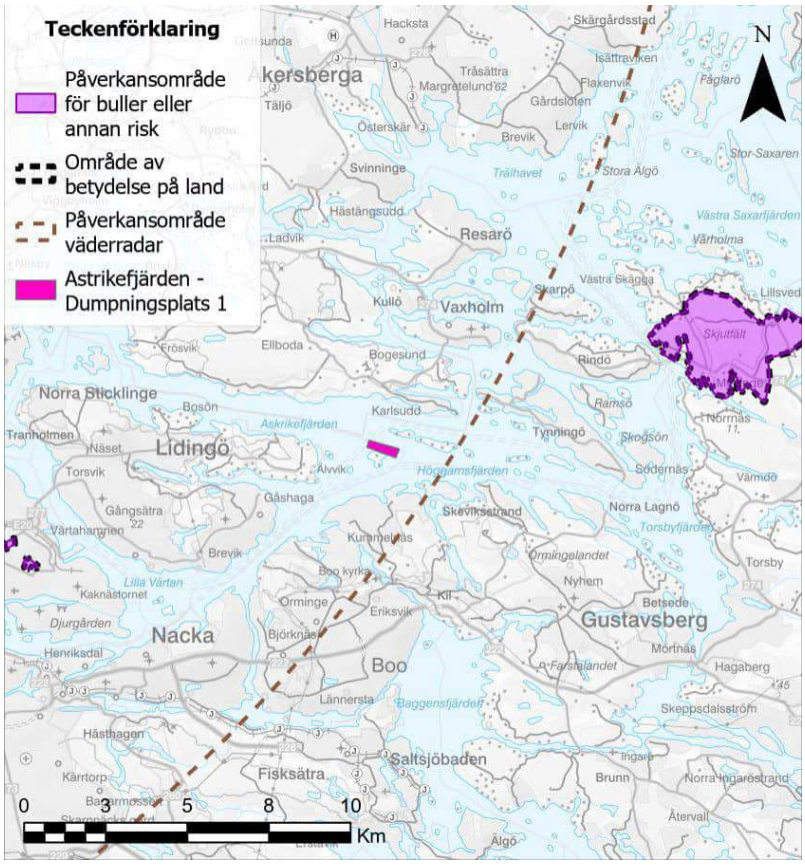

Figur 38. Riksintresse totalförsvaret militär del.

8.2 Ekoknölen (dumpningsplats 2)

8.2.1 Vattenmiljö

Dumpningsplats 2 ligger i vattenförekomsten Stockholms skärgårds kustvatten (SE585350-182001) där den ekologiska statusen är måttlig och den kemiska statusen uppnår ej god status, se Figur 39. Målet är att uppnå god ekologisk status till 2039 och god ytvattenkemisk status för tributyltenn föreningar 2027. Det finns även en förlängd tidsfrist för PFOS med ett senare målår än 2027. Djupet här uppgår till ca 100 m. Hur dumpningen eventuellt kan komma att påverka vattenkvalitén kommer att redovisas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

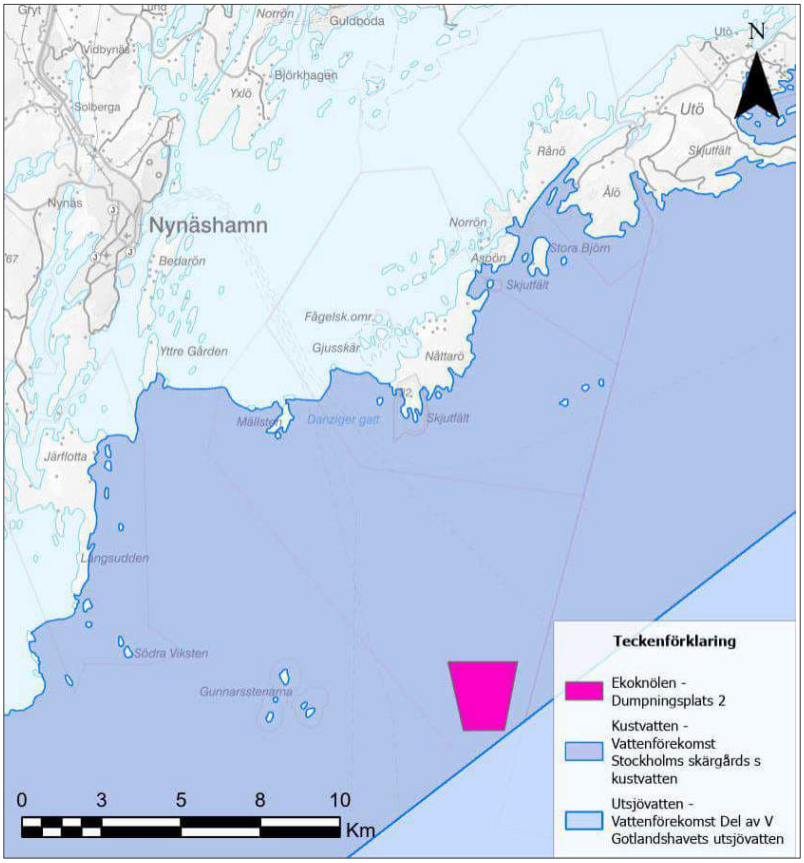

Figur 39. Vattenförekomsten ingår i Stockholms skärgårds s kustvatten vilken tillhör SE585350-182001 och gränsar österut och söderut mot utsjövatten (VISS, 2024a).

8.2.2 Naturreservat Järnflotta och Nåttarö

Ca 4 km väster om dumpningsområde ligger Järflotta naturreservat (se Figur 41) med sina sandstränder med skyddsvärda växter. Skären runt Järflotta är häckplats för sjöfågel. I reservatet ingår även de båda klippöarna och före detta fiskeplatserna Viksten och Gunnarsstenarna.

Ca 5 km norr om dumpningsområde 2 ligger Nåttarös naturreservat (se Figur 41) med stränder och en omväxlande natur med växt- och djurliv präglat av vidsträckta sandmiljöer. Storsand i öster är en av skärgårdens längsta sandstränder med stora sanddyner.

Risken för påverkan på dessa naturreservat bedöms som låg bland annat med hänsyn till avstånden till reservaten. Eventuell påverkan kommer beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

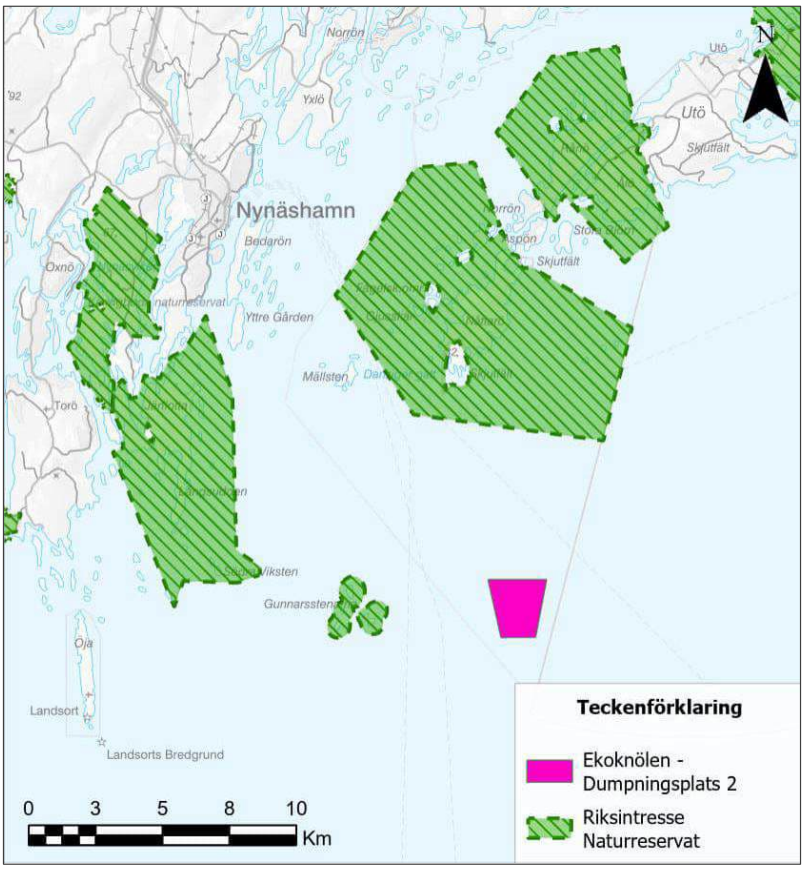

Figur 40. Naturreservat norr och väster om dumpningsplats 2.

8.2.3 Djurskyddsområde – Gunnarsstenarna fågelskyddsområde (tillträdesförbud 1 april – 31 juli)

Dumpningsplats 2 ligger 4 km öster om Gunnarsstenarna som omfattas av djurskyddsområde för fågelskydd, se Figur 41. Syftet med skyddet är att låta fågellivet vara ostört. För Gunnarsstenarna föreligger tillträdesförbud på grund av höga skyddsvärden och de många ovanliga fågelarter som häckar här. Risken för påverkan på dessa djurskyddsområdet bedöms som låg bland annat med hänsyn till avstånden till reservaten. Eventuell påverkan kommer beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

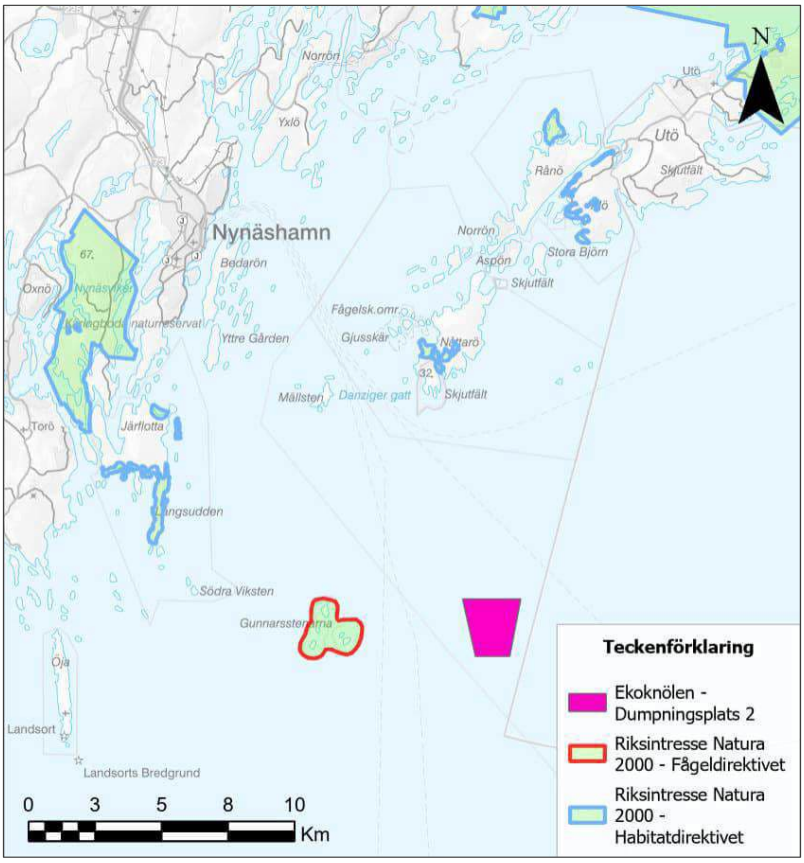

Figur 41. På öarna väster om platsen dumpningsplats 2 finns djurskyddsområden för fågelskydd.

8.2.4 Riksintresse enligt 3 kap. 5 § Yrkesfiske – kustzon

Ca 5 km norr och ca 10 km väster om dumpningsplats 2 finns områden som omfattas av riksintresset yrkesfiske för kustzonen, se Figur 42. Bägge områden utgörs av fångstområden och inkluderar Utö och Nåttarö respektive Nynäshamn, Muskö och Järflotta. Havsområdena omfattar såväl svenskt inre vatten, territorialhavet som den ekonomiska zonen och främst de viktigaste fångstområdena, men även viktiga vandringsstråk samt lek- och uppväxtområden för kommersiellt viktiga arter av fisk (Boverket, 2024). Eventuell påverkan på yrkesfisket kommer att beskrivas i miljökonsekvensbeskrivningen.

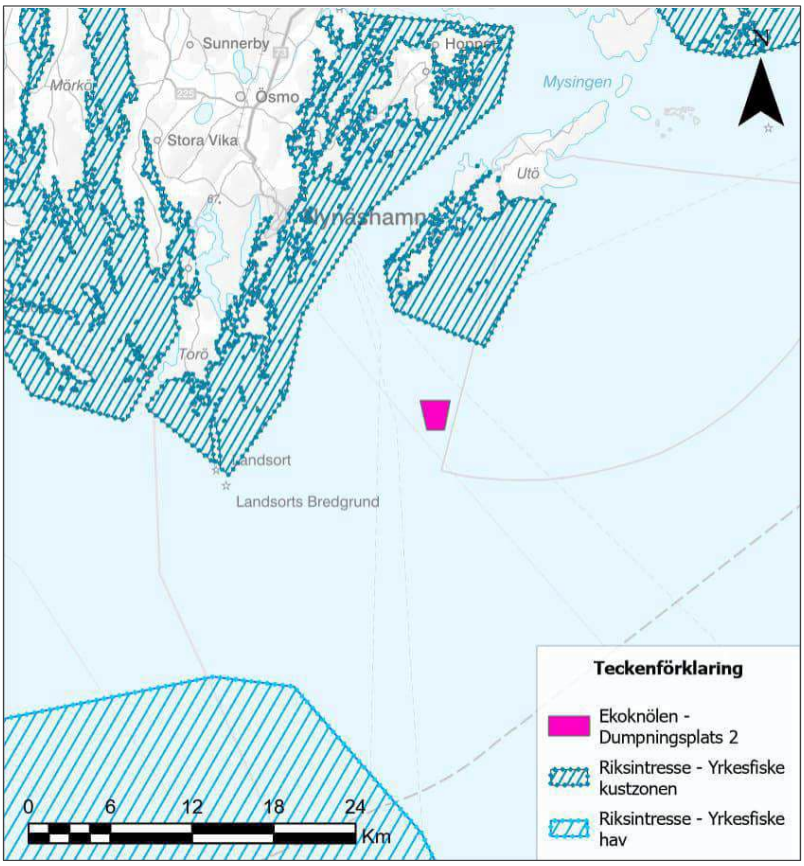

Figur 42. Område för riksintresse yrkesfiske kustzonen.

8.2.5 Riksintresse enligt 3 kap. 6 § Naturvård Stockholms skärgård, yttre delen

Dumpningsplats 2 är belägen inom riksintresset för naturvård, se Figur 43. Dess landskap innehar mycket stora naturvärden och utgör livsmiljö för många fågelarter. Det präglas av vackert slipade granit-/ gnejsklippor och värdefulla brackvattenmiljöer. Eventuell påverkan på riksintresset kommer att beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

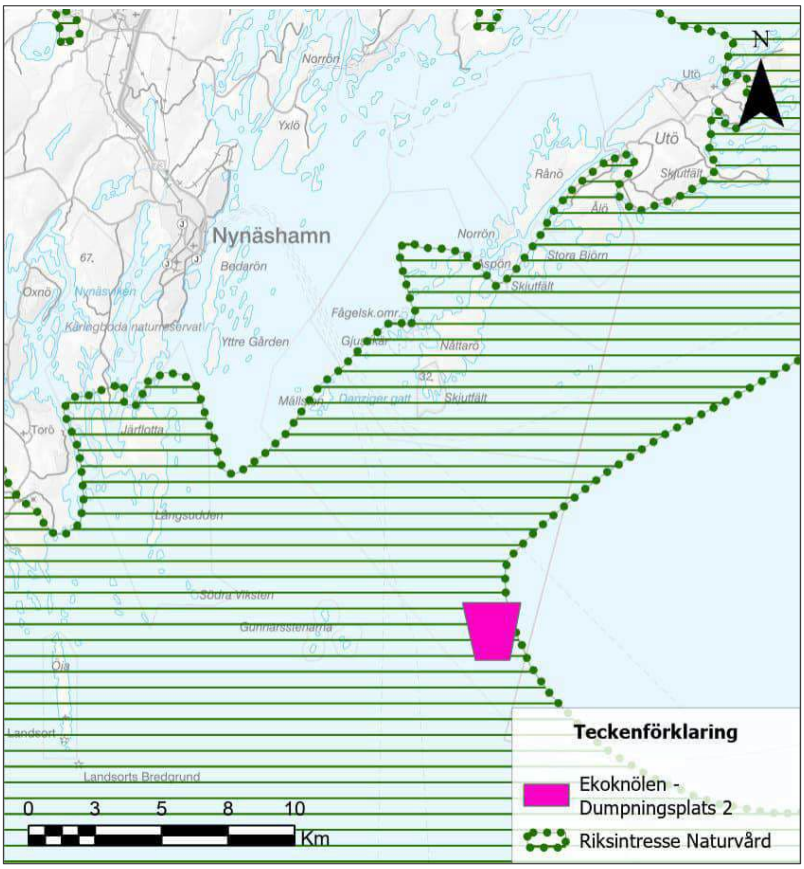

Figur 43. Riksintresse för naturvård.

8.2.6 Riksintresse enligt 3 kap. 6 § Friluftsliv Stockholms skärgård, yttre delen

Dumpningsplats 2 ligger inom riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap 6 § miljöbalken, se Figur 44. Stora delar av värdet för friluftslivet ligger i att kunna finna "orörd" natur utan särskilda friluftsanläggningar. Eventuell påverkan på riksintresset kommer att beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

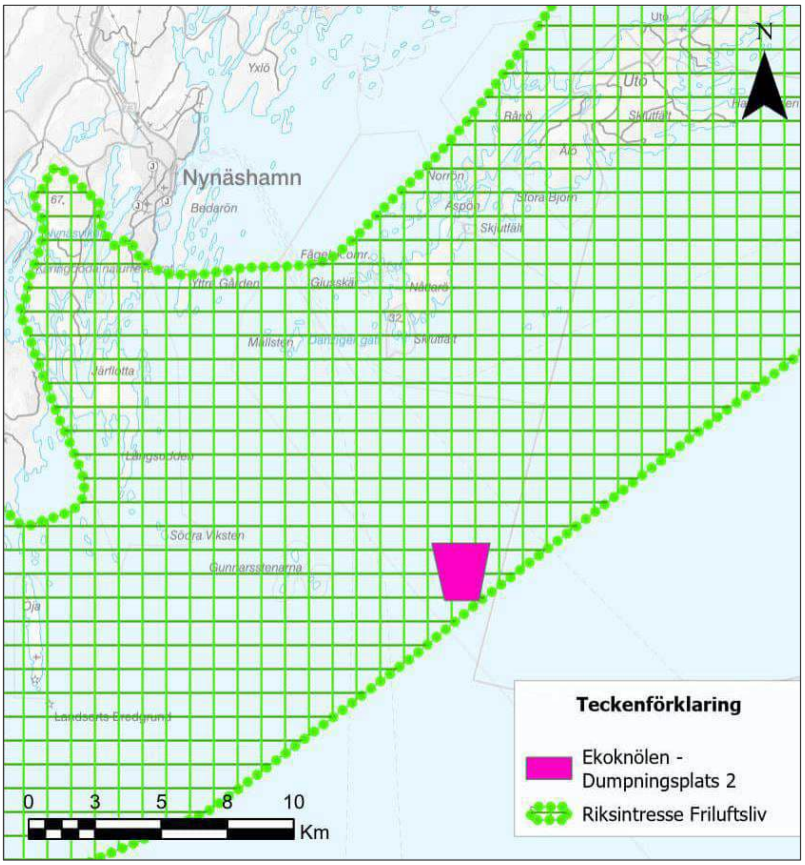

Figur 44. Riksintresse för friluftsliv.

8.2.7 Riksintresse enligt 3 kap. 8 § Farleder

I närområdet för dumpningsplats 2 går flertalet sjöfartsleder. Den närmsta som delvis omfattar ytan utgörs av ett sjötrafikstråk, Nynäshamn – Klaipeda med farledsnummer 82, se gul markering i Figur 45. Ca 6 km söder om dumpningsplats 2 finns ankarplats 1 Visby-Nynäshamn (Trafikverket, 2020). Utgångspunkten är att farleden inte ska påverkas av sjötrafiken till dumpningsplatsen eller utförandet av själva dumpningen. Detta kommer beskrivas närmare i miljökonsekvensbeskrivningen.

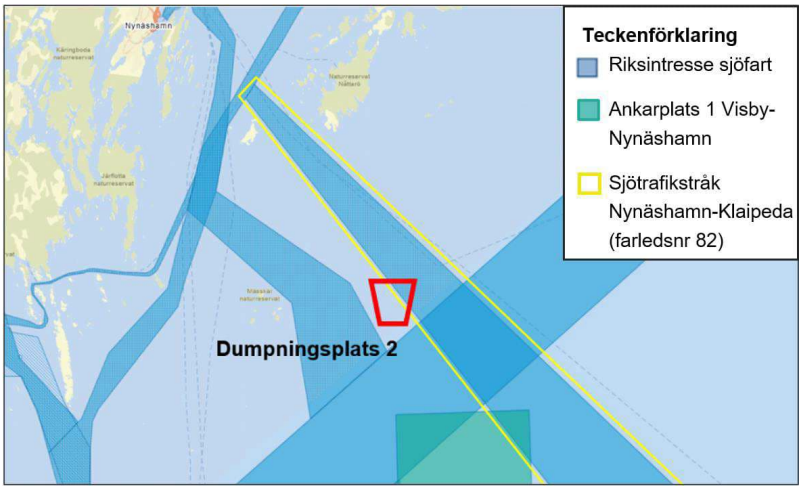

Figur 45. Riksintresse kommunikationer för sjöfart, befintlig farled Nynäshamn – Klaipeda, se gul markering. Söder om dumpningsplats 2 finns en markering för ankarplats 1 Visby-Nynäshamn.

8.2.8 Riksintresse enligt 3 kap 9 § Totalförsvaret buller eller annan risk samt totalförsvaret sjöövningsområde

Dumpningsplats 2 ligger intill (men inte inom) riksintresse för Totalförsvar, påverkansområde för buller/ eller annan risk för Utö skjutfält som är en militär verksamhet, se Figur 46. Påverkansområden är områden som har särskilda värden och klassas som nationella riksintressen enligt miljöbalken, i detta fall omfattas skjutfältet. Områdena bedöms ha nationellt viktiga värden och kvalitéer för att skydda Sverige (Försvarsmakten, 2023a).

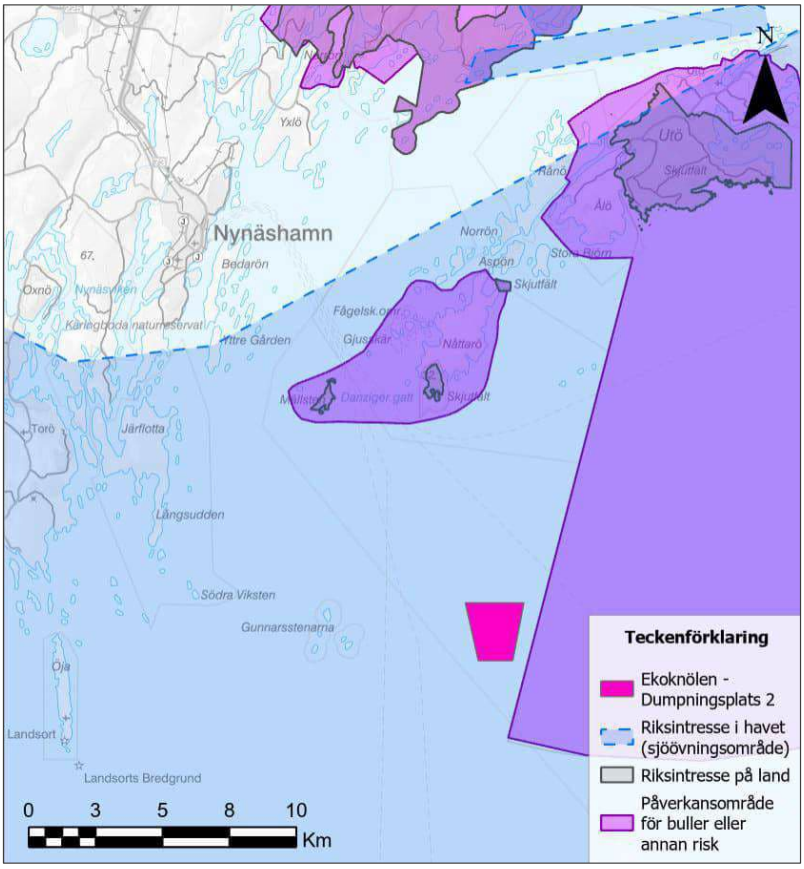

Figur 46. Riksintresse Totalförsvar militär del, påverkansområde buller/annan risk.

8.2.9 Utö skjutfält

I området öster om dumpningsplats 2 ligger Utö skjutfält. Utö skjutfält är ett militärt område i Stockholms skärgård, se Figur 47. Det har fungerat som skjutfält sedan 1940-talet och är en viktig plats för militär övning och skjutövningar, och har på grund av detta blivit en fristad för många fågelarter (Länsstyrelsen Stockholm, 2024a).

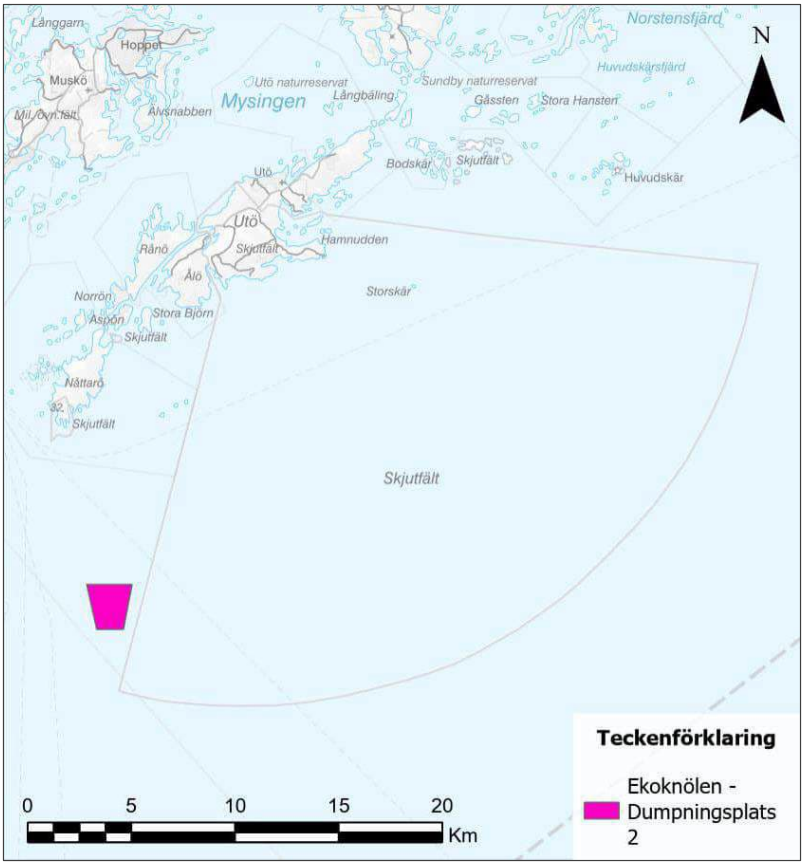

Figur 47. Försvarets skjutfält Utö vilket är beläget öster om området.

8.2.10 Riksintresse enligt 4 kap. 1,2 och 4 §§ Turism och friluftsliv

Dumpningsplats 2 ligger inom utpekat riksintresse för turism och friluftsliv, se Figur 48. Turismens och framför allt det rörliga friluftslivets intressen ska särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag och ingrepp i miljön i dessa områden. Eventuell påverkan på riksintresset kommer att beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

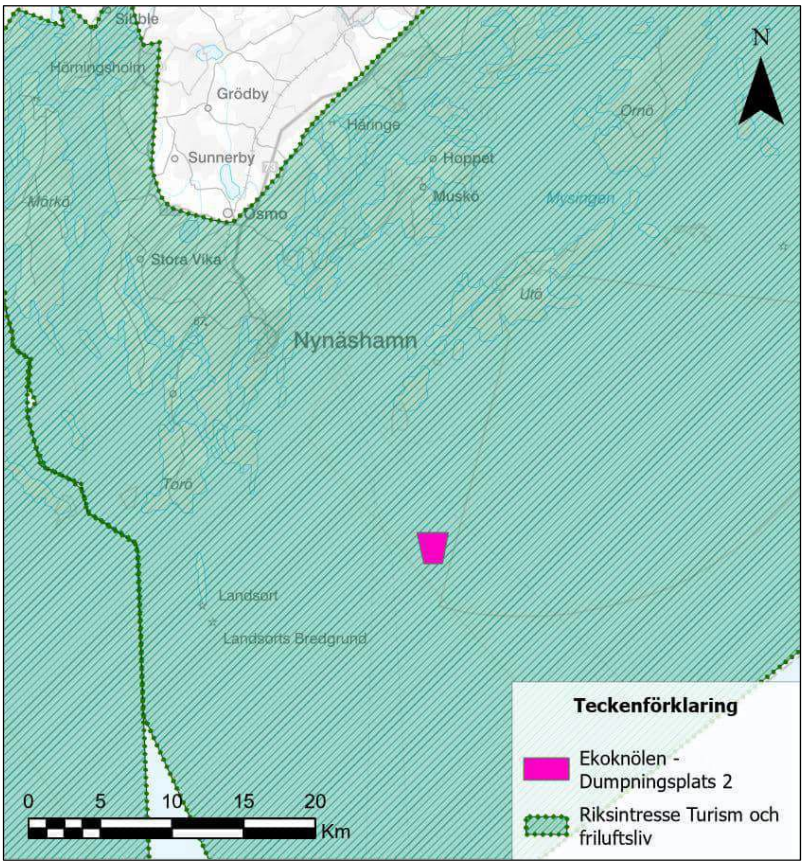

Figur 48. Riksintresse turism och friluftsliv.

8.2.11 Riksintresse enligt 4 kap. 1,2 och 4 §§ Högexploaterad kust

Dumpningsplats 2 ligger inom riksintresse för högexploaterad kust, se Figur 49. Syftet med riksintresset är att skydda områden som har stora natur- och kulturvärden. Dessa områden, såsom större kust-, skärgårds- och fjällområden samt älvar, får inte utsättas för exploatering som påtagligt skadar dessa värden. Eventuell påverkan på riksintresset kommer att beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

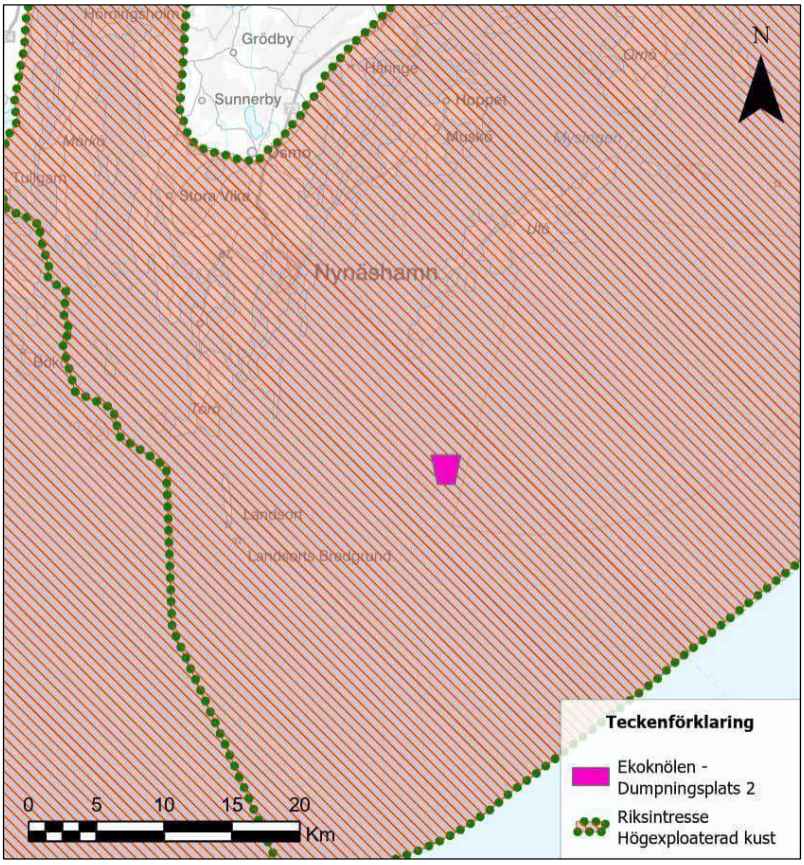

Figur 49. Riksintresse högexploaterad kust.

8.2.12 Riksintresse Natura2000 och fågeldirektivet Gunnarsstenarna

Dumpningsplats 2 ligger ca 4 km öster om Gunnarsstenarna som omfattas av riksintresse för Natura 2000 och fågeldirektivet, se Figur 50. Gunnarsstenarna är hemvist för några av de viktigaste häckningskolonierna för havsfåglar i Stockholms skärgård. Detta gäller bland annat skräntärna, tordmule, silvertärna, tobisgrissla och sillgrissla (Länsstyrelsen Stockholm, 2024b; Länsstyrelsen Stockholm, 2016).

Risken för påverkan på Natura2000-området bedöms som lågt bland annat med hänsyn till avstånden till områdesskyddet. Eventuell påverkan kommer beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

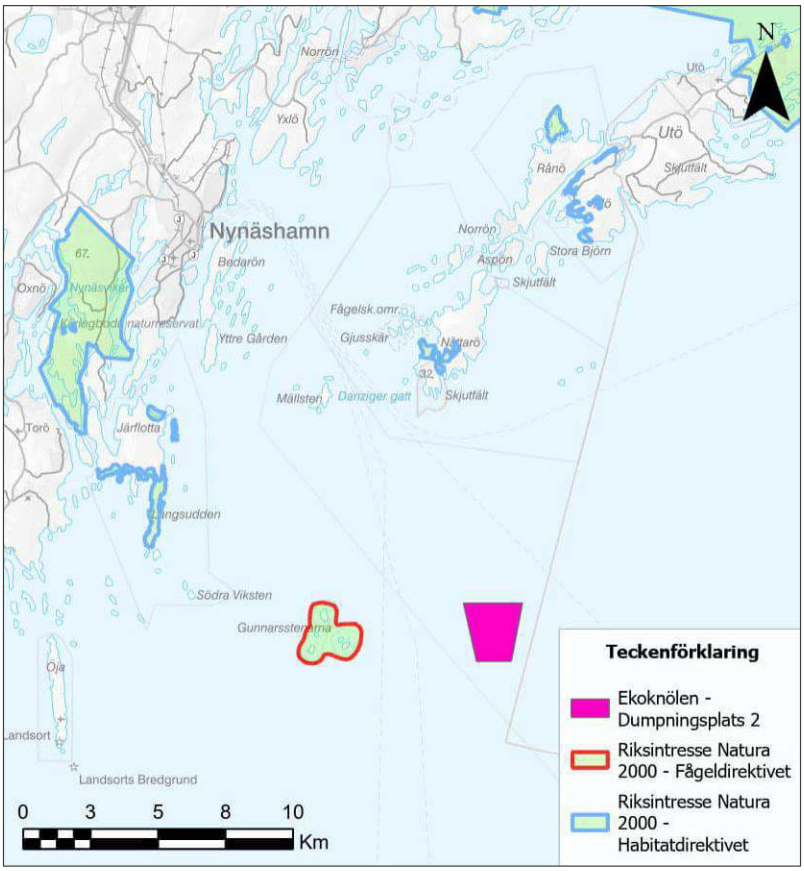

Figur 50. Gunnarsstenarna omfattas av riksintresse för Natura 2000, fågeldirektivet. Skyddsområdet är dock beläget mer än 5 km från dumpningsplats 2.

8.2.13 Lek och uppväxtområde enligt Balance-modellen

Det finns inga lek- eller uppväxtområde för fisk i anslutning till dumpningsplats 2, se Figur 51. Dumpningsplatsen är utvald bland annat med anledning tillräckligt djup. Lek- och uppväxtområden förekommer framför allt på grunda områden. Med hänsyn till de stora avstånden till närmaste grundområden bedöms en påverkan på dessa grundområden som mycket osannolik.

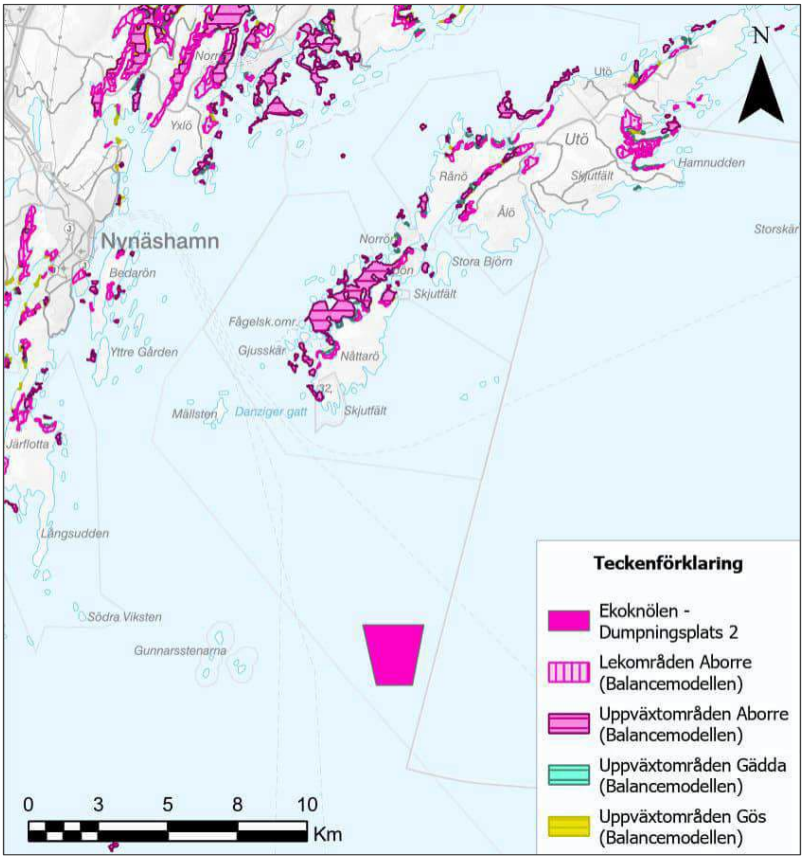

Figur 51. Lek- och uppväxtområden för gädda, gös och abborre enligt Balancemodellen.

8.2.14 Fiskyngel

Dumpningsplats 2 berörs ej som intresseområde för fiskyngel, se Figur 52. Precis som för de indikationer av lek och uppväxtområden som framgår från Balancemodellen så är dessa yngelområden framför allt lokaliserade till grunda områden. Med hänsyn till de stora avstånden till närmaste grundområden bedöms en påverkan på dessa grundområden som mycket osannolik.

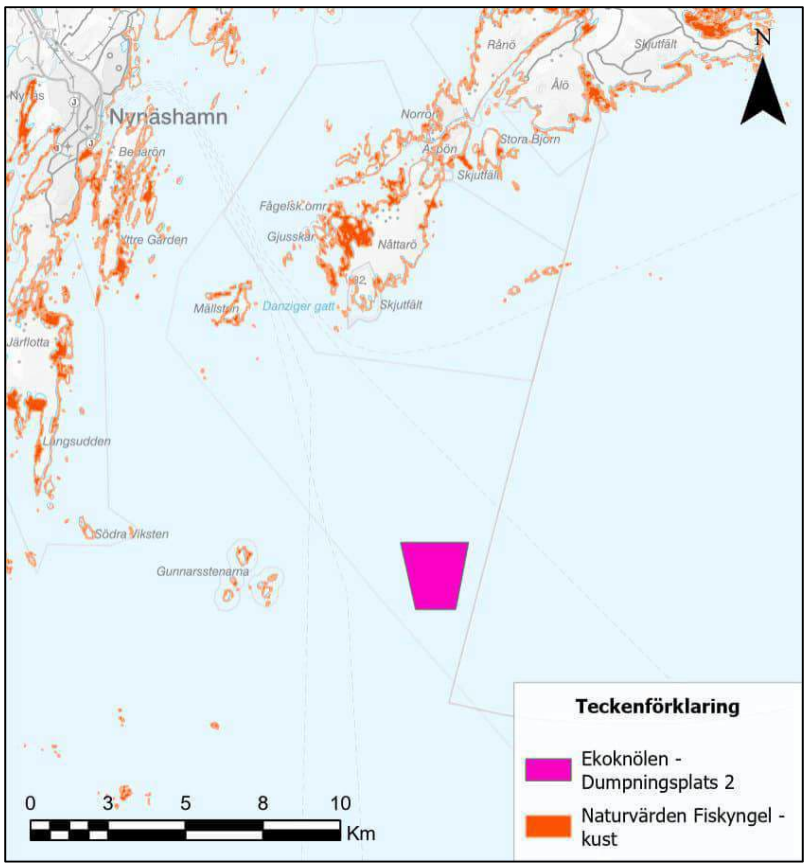

Figur 52. Områden för fiskyngel.

8.2.15 Fornlämningar

Dumpningsplats 2 har inga dokumenterade lämningar i sin närhet, se Figur 53.

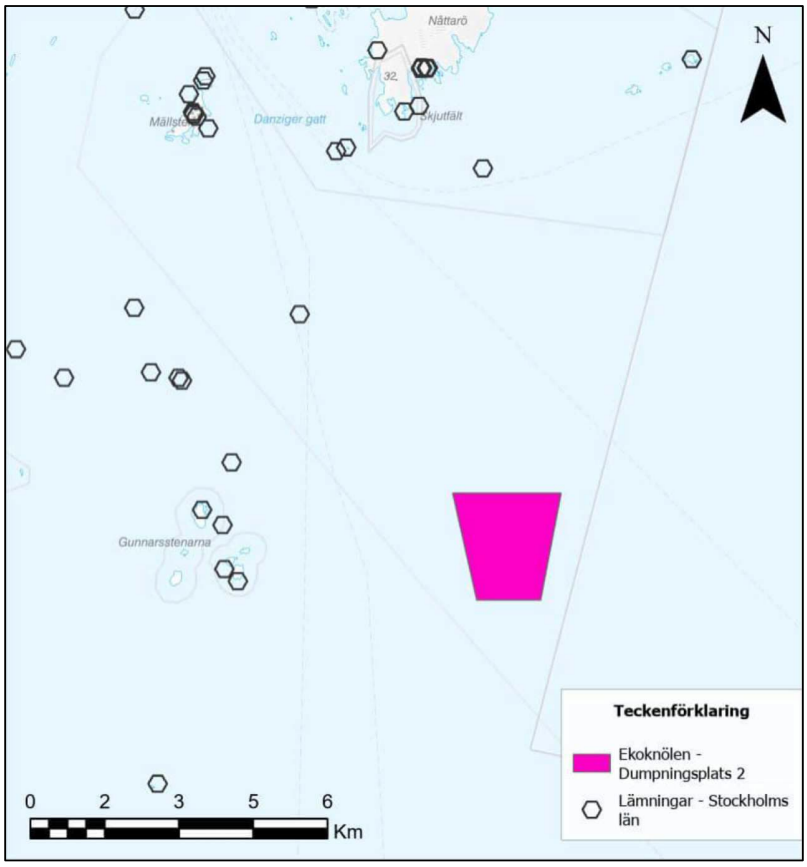

Figur 53. Fornlämningar i vattenområde.

8.3 Kanholmsfjärden (dumpningsplats 3)

8.3.1 Vattenmiljö

Dumpningsplats 3 ligger i vattenförekomsten Stockholms norra mellersta skärgårds kustvatten (SE592000-184700), se Figur 39. Djupet uppgår till ca 70–80 meter. Den ekologiska statusen är måttlig med målet att nå god ekologisk status 2039 och den kemiska statusen uppnår god kemisk ytvattenstatus om man undantar bromerade difenyleter, kvicksilver och kvicksilverföroreningar. För TBT finns målet att nå god kemisk ytvattenstatus 2027. Hur dumpningen eventuellt kan komma att påverka vattenkvalitén kommer att redovisas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

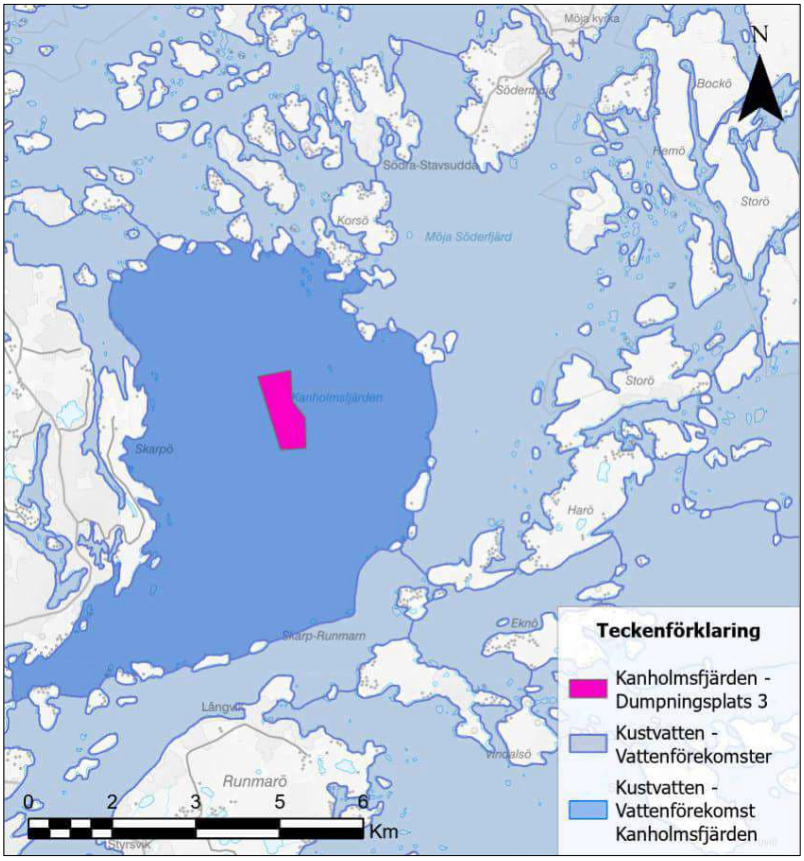

Figur 54. Kanholmsfjärden vattenförekomst (SE592000-184700).

8.3.2 Naturreservat Storö

Ca 3,5 km öster om dumpningsområde 3 ligger Storös naturreservat, se Figur 55. Naturvärdena består mestadels av barrskogsbevuxen mark med mellanliggande hällmarker i en skärgårdskaraktär. Storö har varit skyddat sedan 1968 (Länsstyrelsen Stockholm, u.d.). Med hänsyn till avståndet och att naturreservatets skyddsföreskrifter är knutna till landmiljö så bedöms en eventuell påverkan som osannolik.

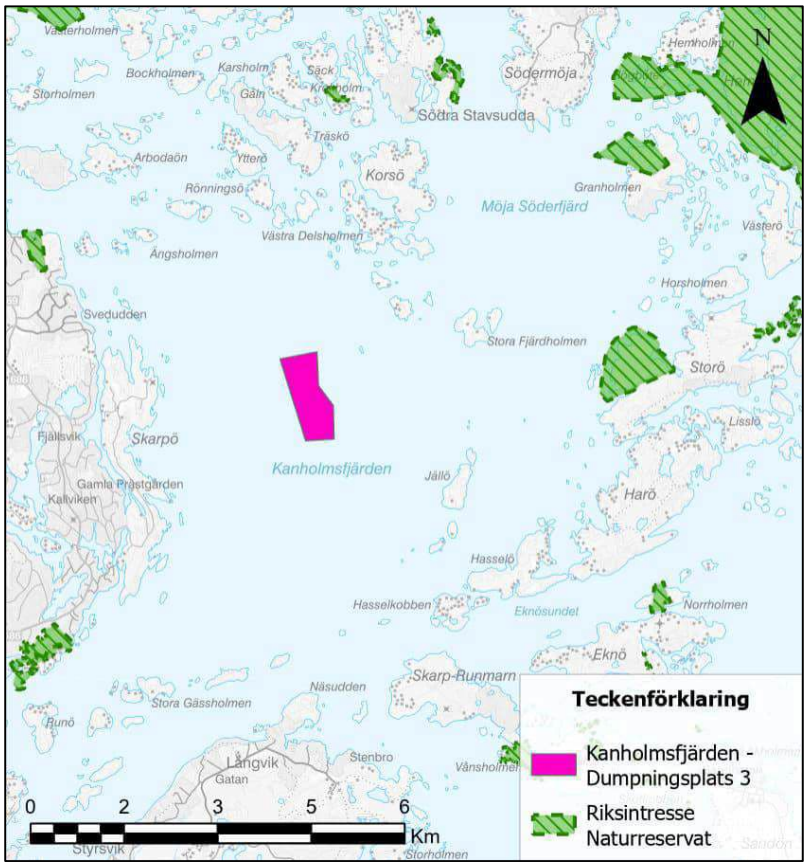

Figur 55. Naturreservat.

8.3.3 Riksintresse enligt 3 kap. 6 § Naturvård Stockholms skärgård, yttre delen

Dumpningsplats 3 berör till en begränsad del riksintresset för naturvård, se Figur 56. Enligt miljöbalken ska områden av riksintresse för naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön. Eventuell påverkan på riksintresset kommer att beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

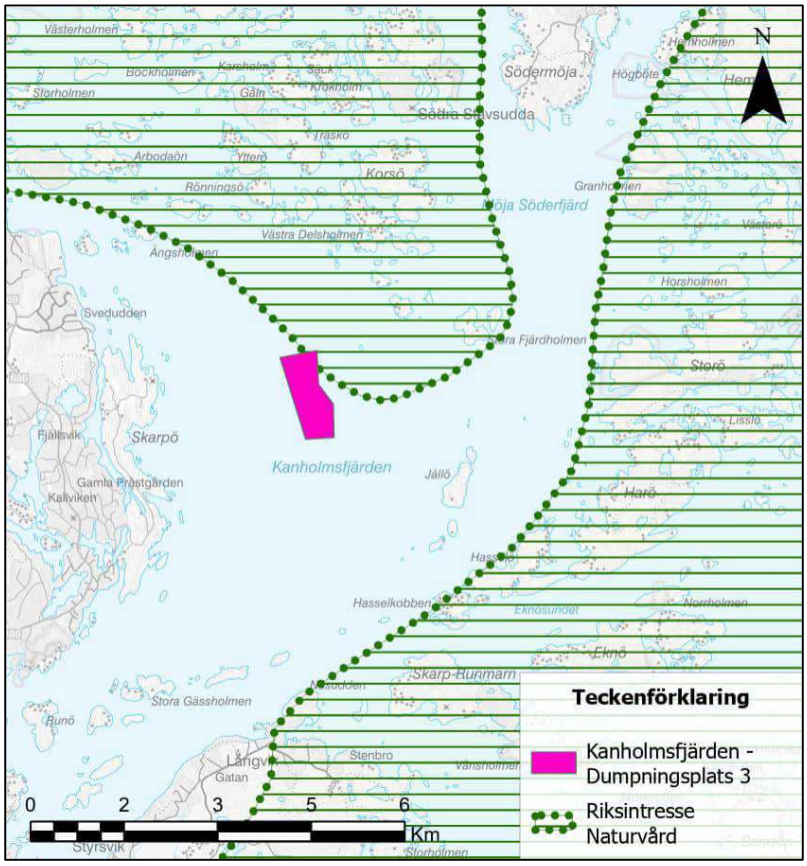

Figur 56. Riksintresset för Naturvård.

8.3.4 Riksintresse enligt 3 kap. 6 § Friluftsliv Stockholms skärgård, yttre delen

Dumpningsplats 3 berör ej riksintresset för friluftsliv, se Figur 57. Stora delar av värdet för friluftslivet ligger i att kunna finna "orörd" natur utan särskilda friluftsanläggningar. Eventuell påverkan på riksintresset kommer att beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

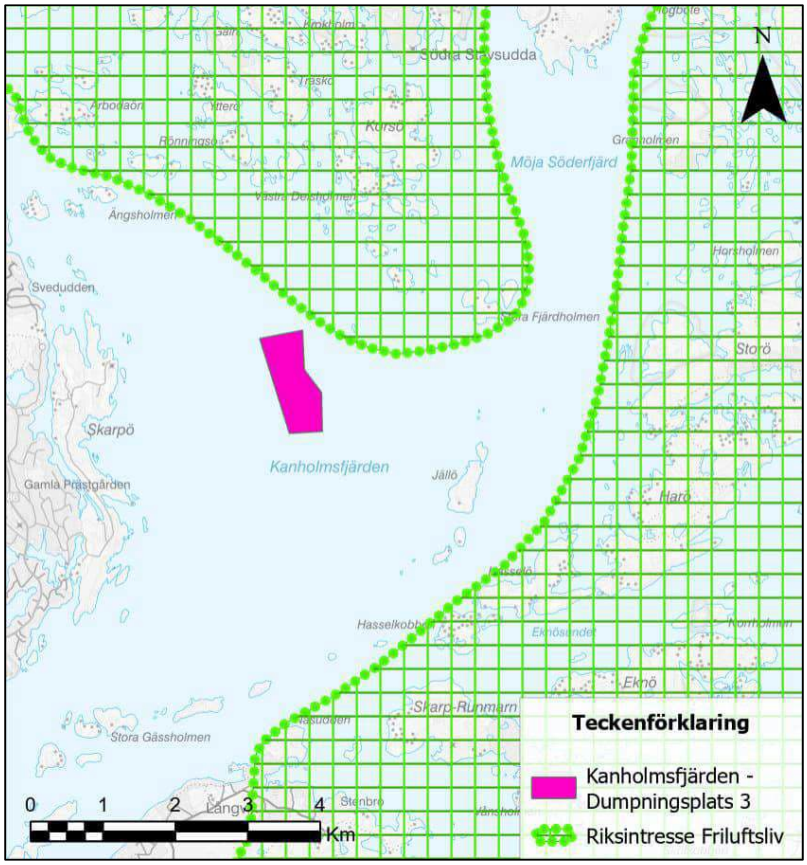

Figur 57. Riksintresse för friluftsliv.

8.3.5 Riksintresse enligt 3 kap. 8 § Farleder

Dumpningsplats 3 ligger i anslutning till ett antal farleder, se Figur 58. Ytan berör de befintliga farlederna (1) Kanholmsfjärden-Stockholms hamn (Värtan), (2) Kanholmsfjärden - Rankaröfjärden (Möjaleden), (3) Fjäderholmen – Ålandets grund och (5) Almagrundet – Kanholmsfjärden. Utgångspunkten är att farleden inte ska påverkas av sjötrafiken till dumpningsplatsen eller utförandet av själva dumpningen. Detta kommer beskrivas närmare i miljökonsekvensbeskrivningen.

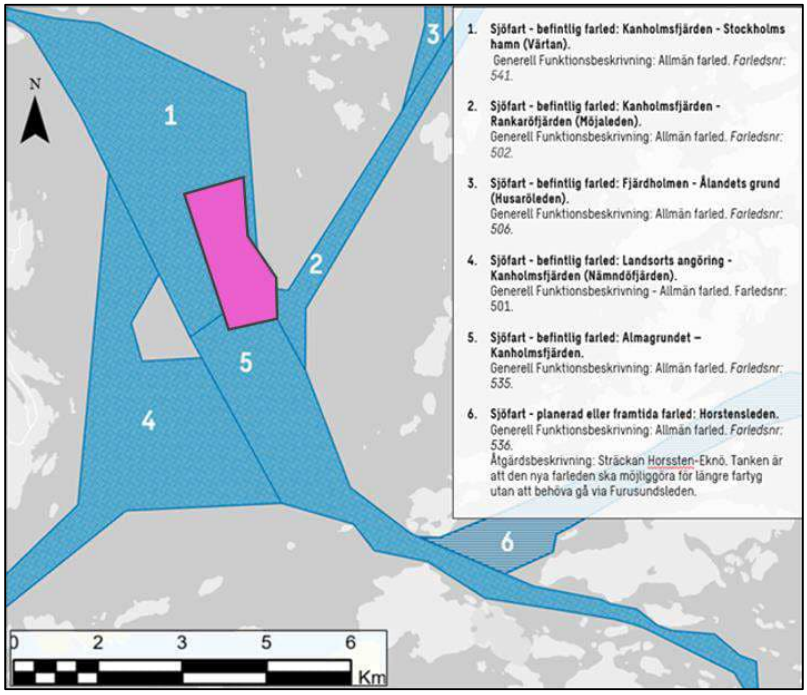

Figur 58. Riksintresse kommunikationer för sjöfart.

8.3.6 Riksintresse enligt 3 kap 9 § Totalförsvaret särskilt behov av hinderfrihet

Dumpningsplats 3 ligger inom område av försvarets utpekade område med särskilt behov av hinderfrihet och nordväst om ett område som omfattas av påverkansområde för buller eller annan risk samt riksintresse på land. Detta gäller för Korsö skjutfält - TM 0004 som ligger inom Värmdö kommun. (Försvarsmakten, 2023), se Figur 59.

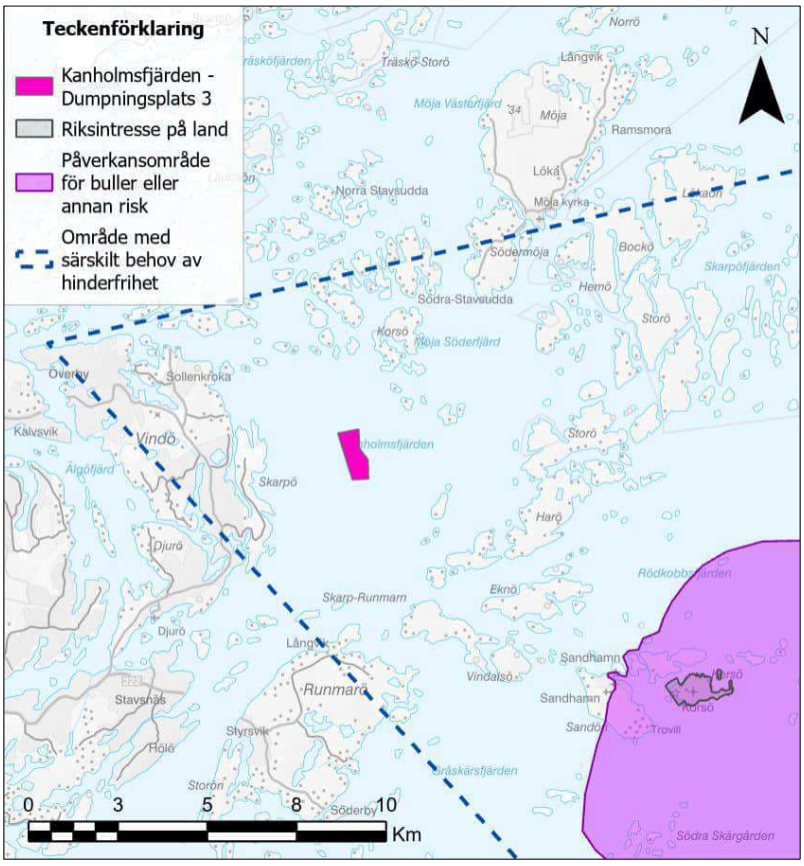

Figur 59. Riksintresset för Totalförsvaret, militärt påverkansområde.

8.3.7 Riksintresse enligt 4 kap. 1,2 och 4 §§ Turism och friluftsliv

Dumpningsplats 3 ligger inom riksintresset för turism och friluftsliv, se Figur 60. Turismens och framför allt det rörliga friluftslivets intressen ska särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag och ingrepp i miljön i dessa områden. Eventuell påverkan på riksintresset kommer att beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

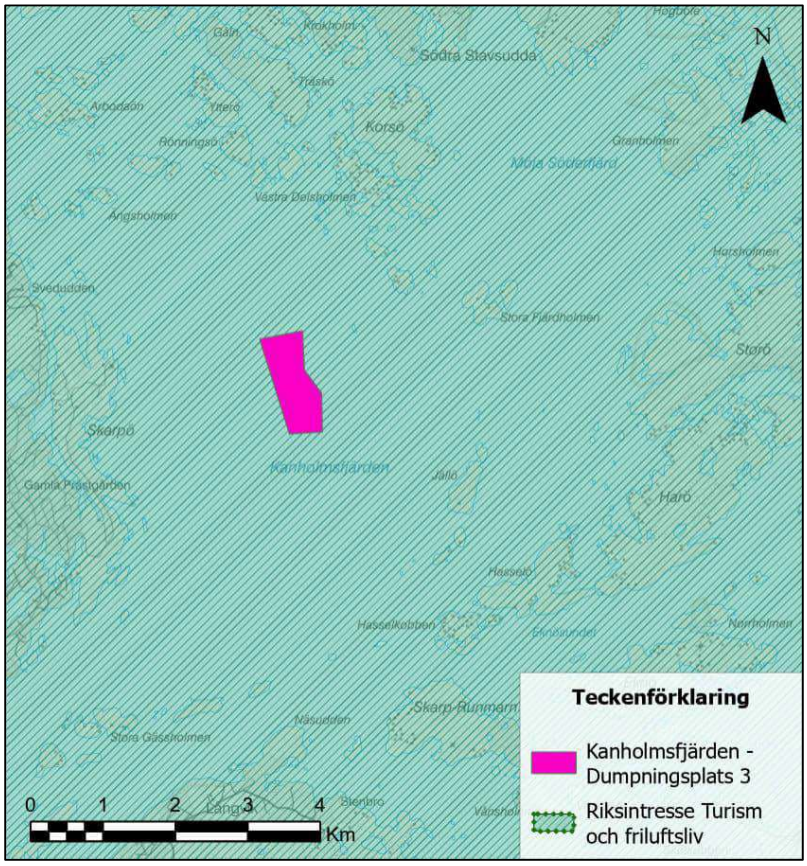

Figur 60. Riksintresse rörligt friluftsliv.

8.3.8 Riksintresse enligt 4 kap. 1,2 och 4 §§ Högexploaterad kust

Dumpningsplats 3 ligger inom riksintresse för högexploaterad kust, se Figur 61. Syftet med riksintresset är att skydda områden som har stora natur- och kulturvärden. Dessa områden, såsom större kust-, skärgårds- och fjällområden samt älvar, får inte utsättas för exploatering som påtagligt skadar dessa värden. Eventuell påverkan på riksintresset kommer att beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

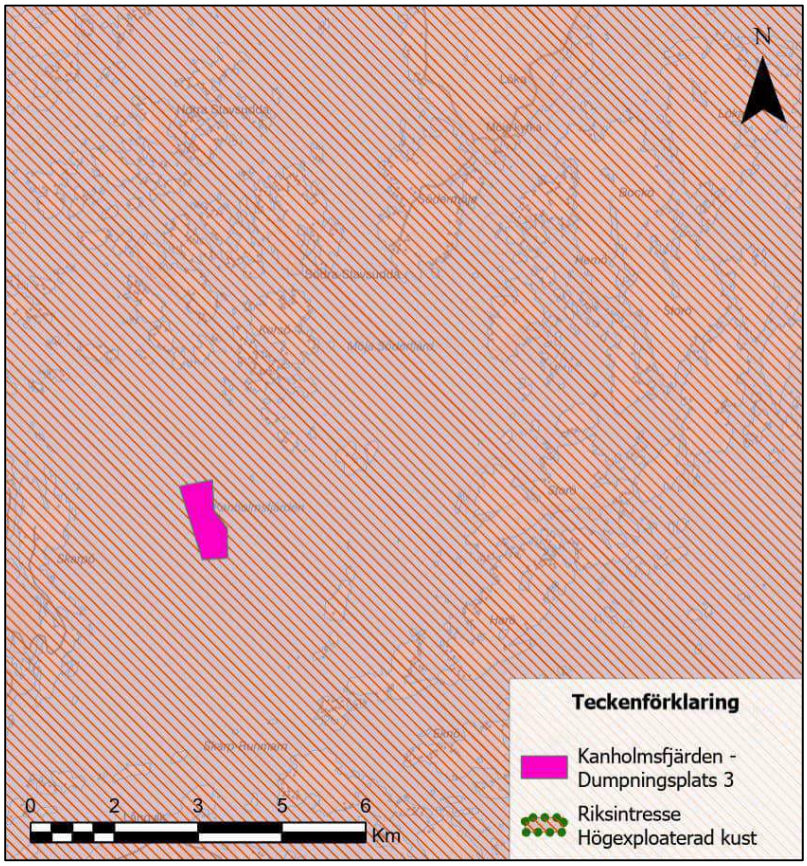

Figur 61. Riksintresse högexploaterad kust.

8.3.9 Fornlämningar

Dumpningsplats 3 har inga dokumenterade lämningar i sin närhet, se Figur 62.

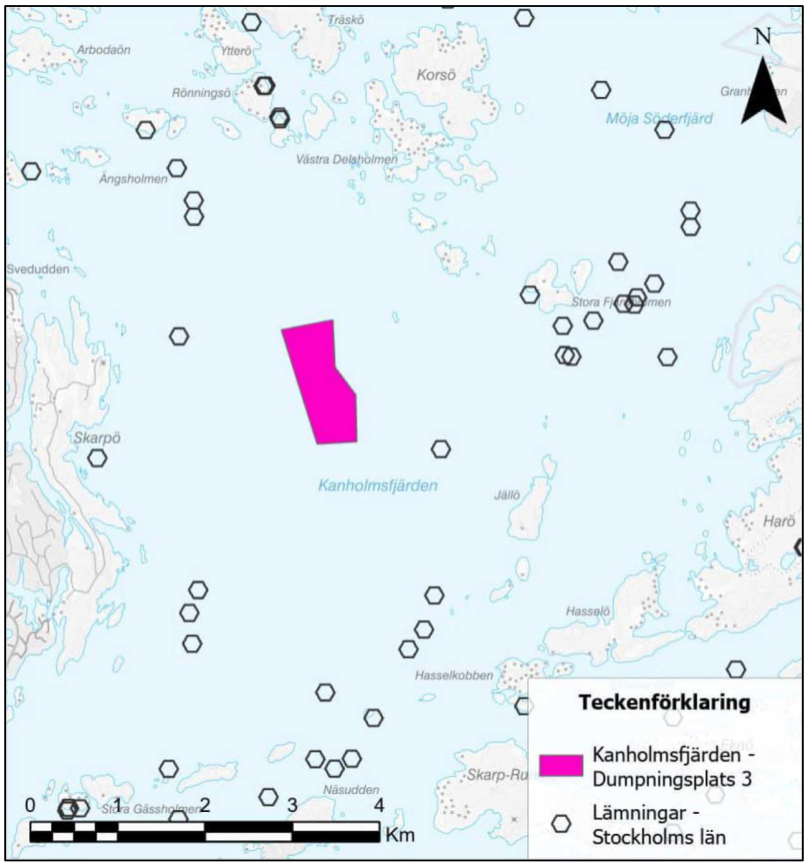

Figur 62. Fornlämningar i vattenområde.

8.3.10 Lek och uppväxtområde enligt Balance-modellen

Det finns inga lek- eller uppväxtområde för fisk i anslutning till dumpningsplats 3, se Figur 63. Dumpningsplatsen är utvald bland annat med anledning tillräckligt djup. Lek- och uppväxtområden förekommer framför allt på grunda områden.

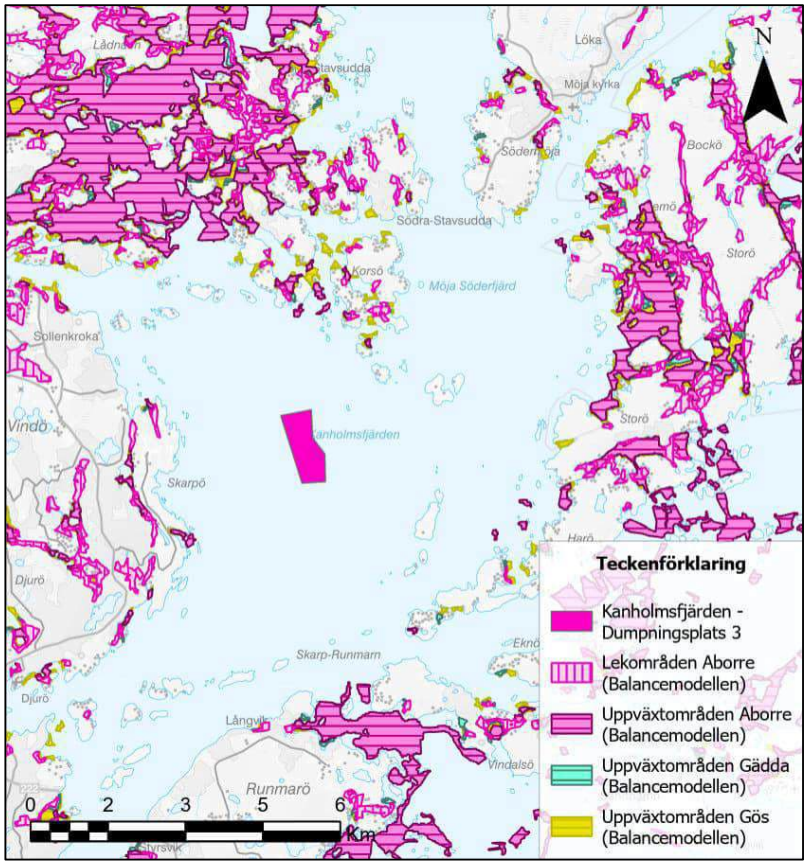

Figur 63. Lek- och uppväxtområden för gädda, gös och abborre enligt Balancemodellen.

8.3.11 Fiskyngel kust

Dumpningsplats 2 berörs ej som intresseområde för fiskyngel, se Figur 64. Precis som för de indikationer av lek och uppväxtområden som framgår från Balancemodellen så är dessa yngelområden framför allt lokaliserade till grunda områden.

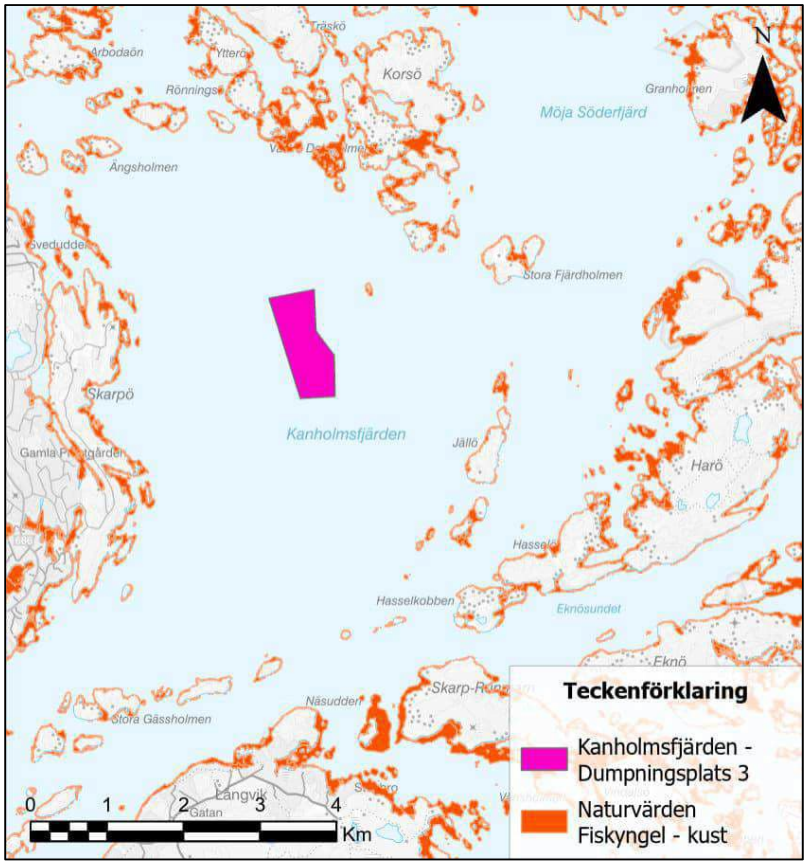

Figur 64. Områden för fiskyngel.

8.4 Almagrundet (dumpningsplats 4)

8.4.1 Vattenmiljö

Dumpningsplats 4 ligger i vattenförekomsten del av N Gotlandshavets utsjövatten (SE591454-192215), se Figur 65. Djupet här uppgår till ca 115 m. För denna vattenförekomst finns endast miljökvalitetsnormer för kemisk ytvattenstatus. Kemisk ytvattenstatus utan överallt överskridande ämnen är god. Hur dumpningen eventuell kan komma att påverka vattenkvalitén kommer att redovisas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

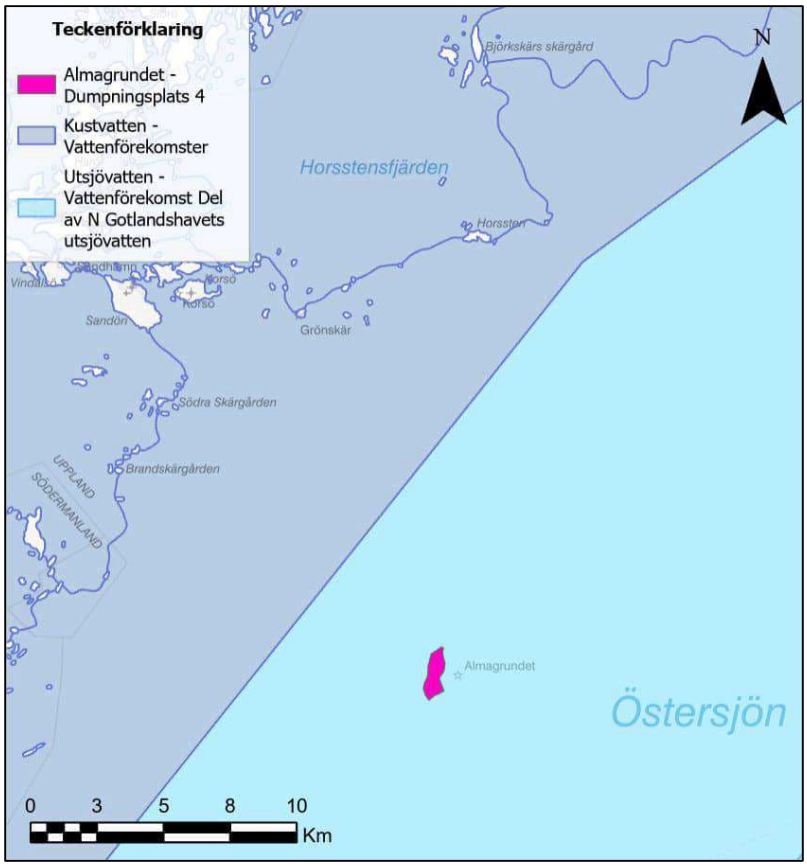

Figur 65. N Gotlands utsjövatten vattenförekomsten (SE591454-192215).

8.4.2 Riksintresse enligt 3 kap. 6 § Friluftsliv Stockholms skärgård, yttre delen

Dumpningsplats 4 ligger på ett betydande avstånd ifrån riksintresse för det rörliga friluftslivet, se Figur 66. Inom dessa områden skall ”turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön”.

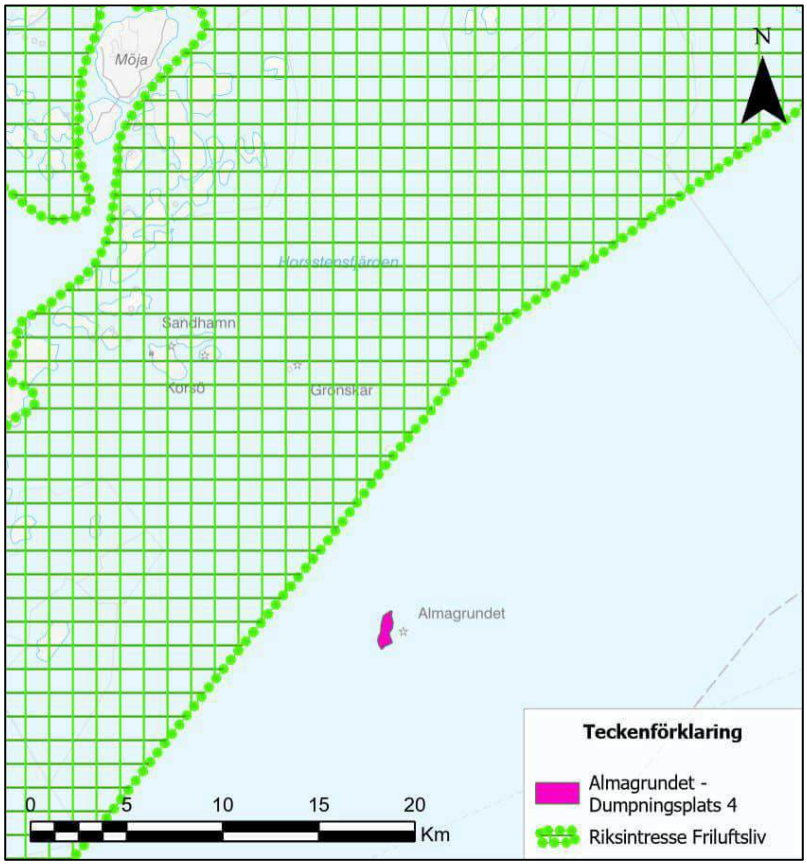

Figur 66. Riksintresse Friluftsliv.

8.4.3 Riksintresse enligt 3 kap. 6 § Stockholms skärgård, yttre delen

Dumpningsplats 4 ligger på ett betydande avstånd ifrån riksintresse för det naturvård, se Figur 66. Enligt miljöbalken ska områden av riksintresse för naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön.

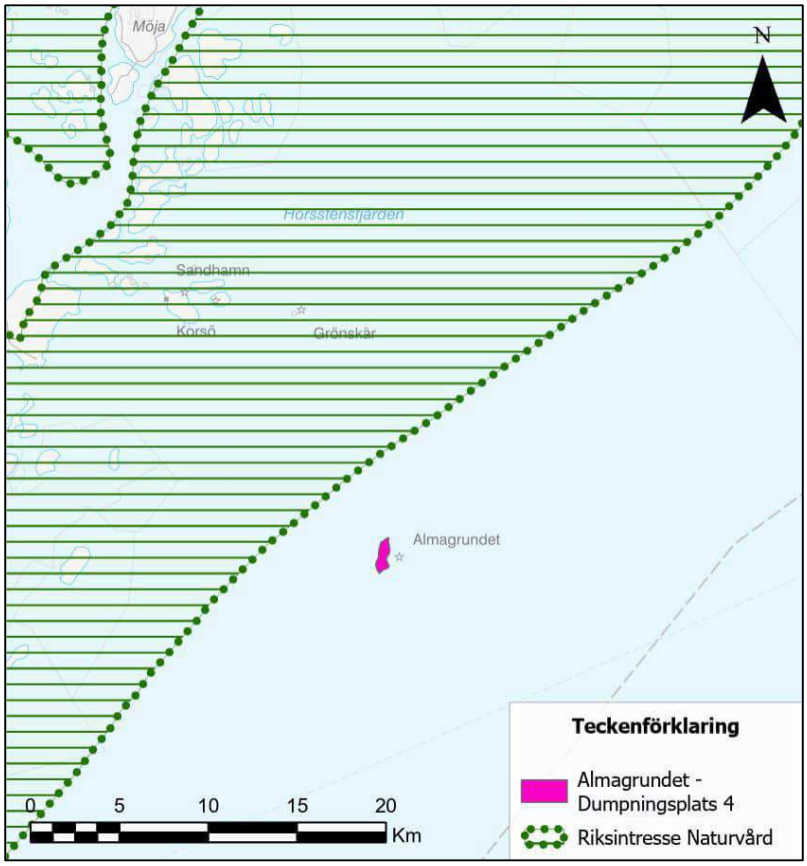

Figur 67. Riksintresse för Naturvård.

8.4.4 Riksintresse enligt 3 kap. 5 § Yrkesfiske – kustzon

Dumpningsplats berörs ej av något yrkesfiske, se Figur 68.

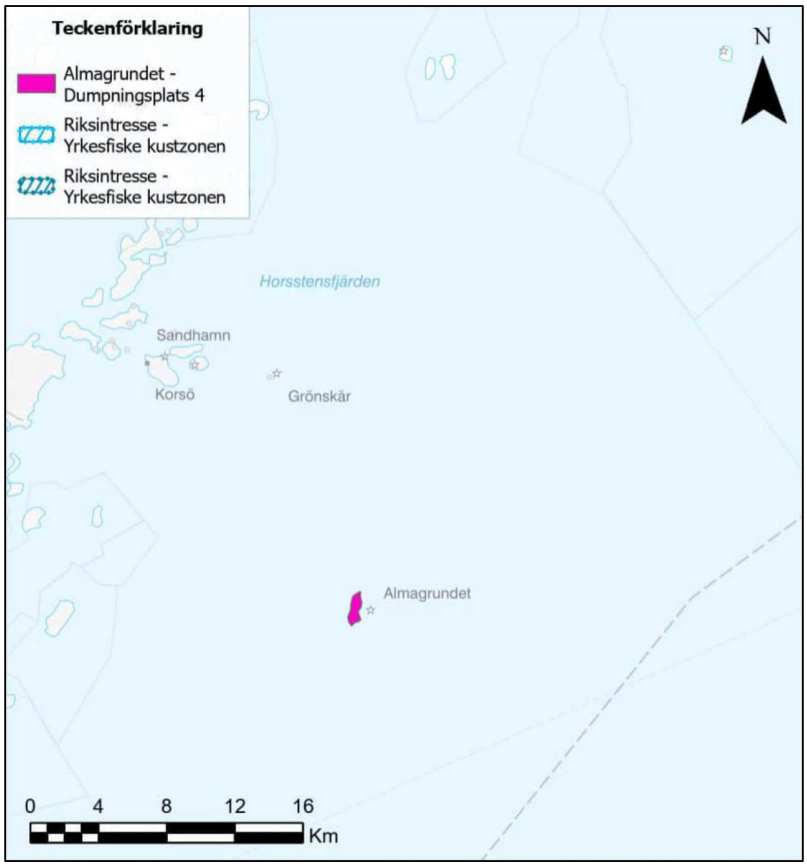

Figur 68. Riksintresse yrkesfiske kustzonen saknas.

8.4.5 Riksintresse enligt 3 kap 9 § Påverkansområde med särskilt behov av hinderfrihet

Dumpningsplats 4 ligger inom av försvarets utpekade område Korsö skjutfält - TM 0004 med särskilt behov av hinderfrihet (Försvarsmakten, 2023a), se Figur 69. Det omfattas av riksintresse för totalförsvarets militära del. Eventuell påverkan på riksintresset kommer att beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

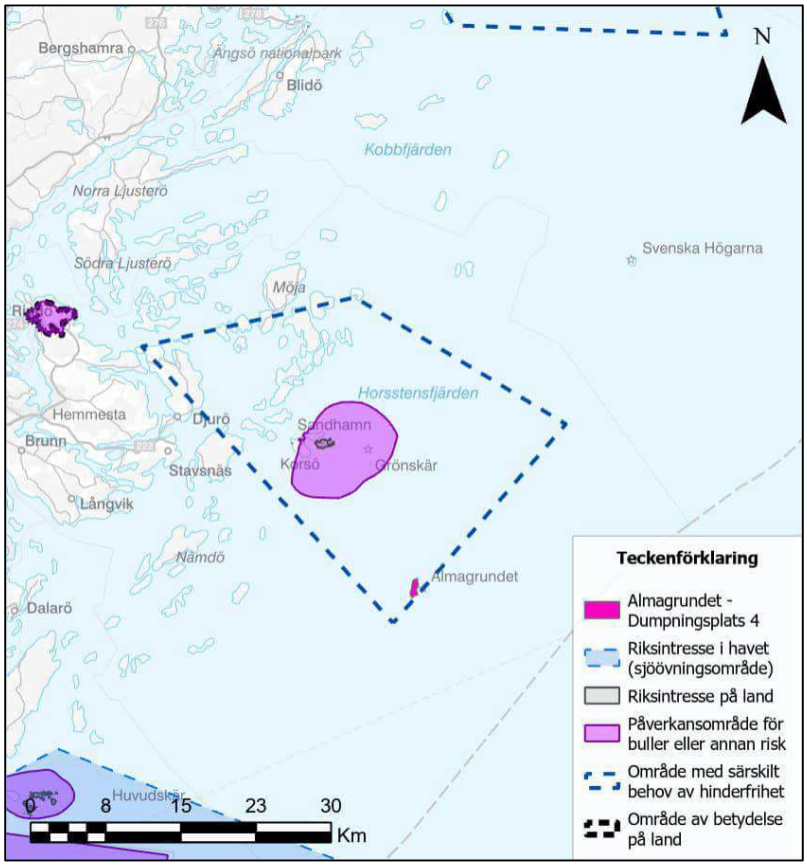

Figur 69. Dumpningsplats 4 i sydöstra hörnet av område med särskilt behov av hinderfrihet. Avståndet till påverkansområde för buller eller annan risk är mer än 10 km.

8.4.6 Riksintresse enligt 4 kap. 1,2 och 4 §§ Turism och friluftsliv

Dumpningsplats 4 ligger inom utpekat riksintresse turism och friluftsliv, se Figur 70. Turismens och framför allt det rörliga friluftslivets intressen ska särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag och ingrepp i miljön i dessa områden. Eventuell påverkan på riksintresset kommer att beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

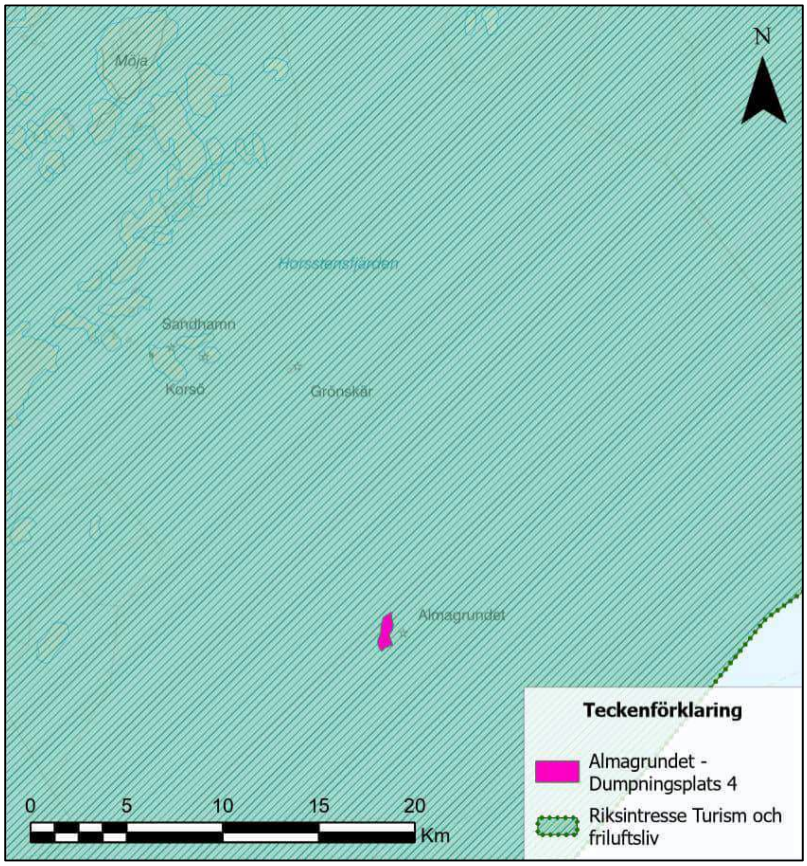

Figur 70. Riksintresse för Turism och friluftsliv.

8.4.7 Riksintresse enligt 4 kap. 1,2 och 4 §§ Högexploaterad kust

Dumpningsplats 4 ligger inom riksintresse för högexploaterad kust, se Figur 71. Syftet med riksintresset är att skydda områden som har stora natur- och kulturvärden. Dessa områden, såsom större kust-, skärgårds- och fjällområden samt älvar, får inte utsättas för exploatering som påtagligt skadar dessa värden. Eventuell påverkan på riksintresset kommer att beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

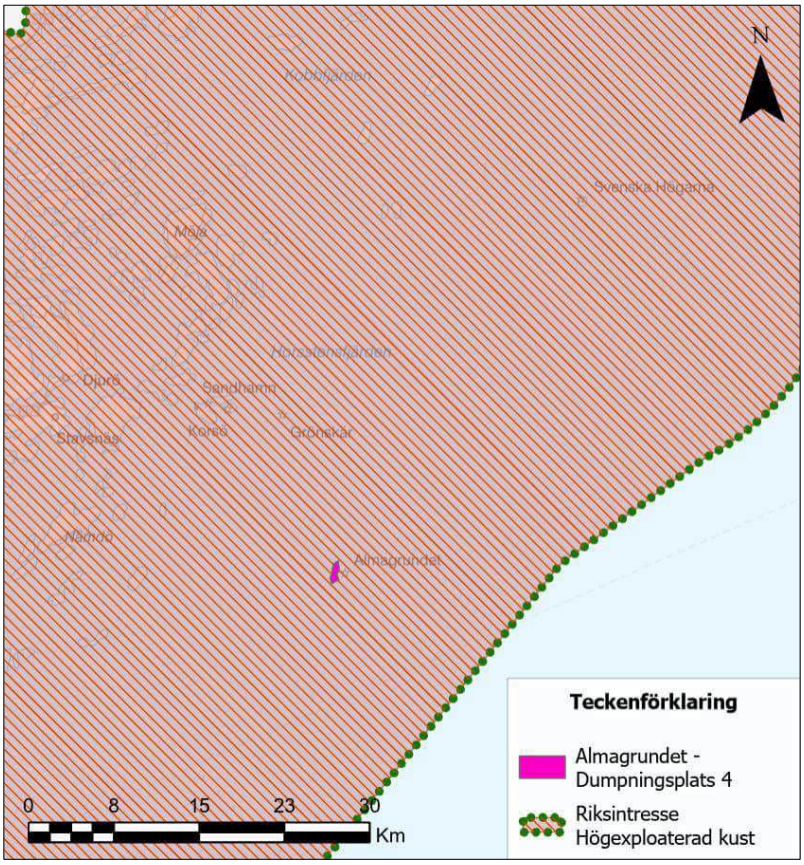

Figur 71. Riksintresse högexploaterad kust.

8.4.8 Fornlämningar

Dumpningsplats 4 har inga dokumenterade lämningar i sin närhet, se Figur 72.

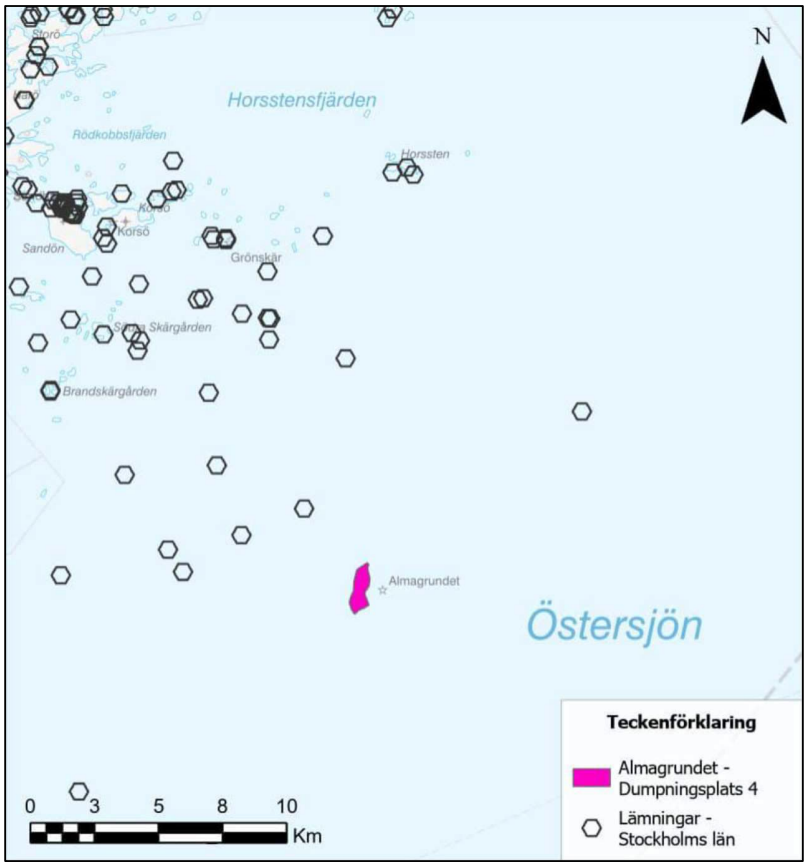

Figur 72. Fornlämningar i vattenområde.

8.4.9 Lek och uppväxtområde enligt Balance-modellen

Det finns inga lek-eller uppväxtområden för fisk i närheten av dumpningsplats 4, se Figur 73. Dumpningsplatsen är utvald bland annat med anledning tillräckligt djup. Lek- och uppväxtområden förekommer framför allt på grunda områden. Någon påverkan på lek- och uppväxtområden bedöms som osannolik bland annat med hänsyn till det påtagliga avståndet.

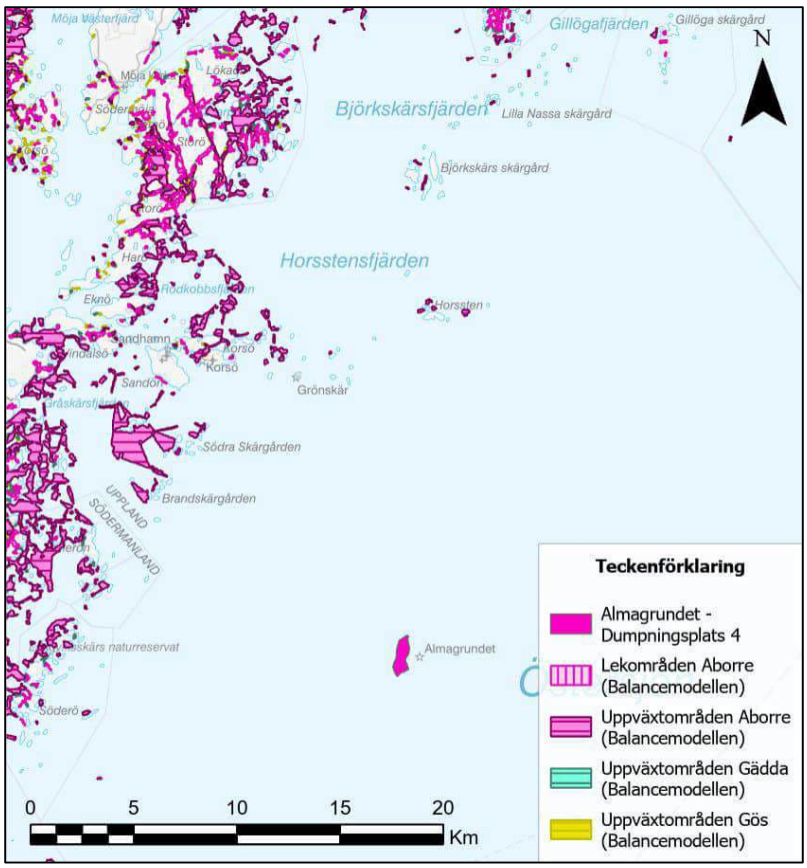

Figur 73. Lek- och uppväxtområden för gädda, gös och abborre enligt Balancemodellen.

8.4.10 Fiskyngel

Det saknas även intresseområde för fiskyngel vid dumpningsplats 4, se Figur 74. Precis som för de indikationer av lek och uppväxtområden som framgår från Balancemodellen så är dessa yngelområden framför allt lokaliserade till grunda områden. Någon påverkan på lek- och uppväxtområden bedöms som osannolik bland annat med hänsyn till det påtagliga avståndet.

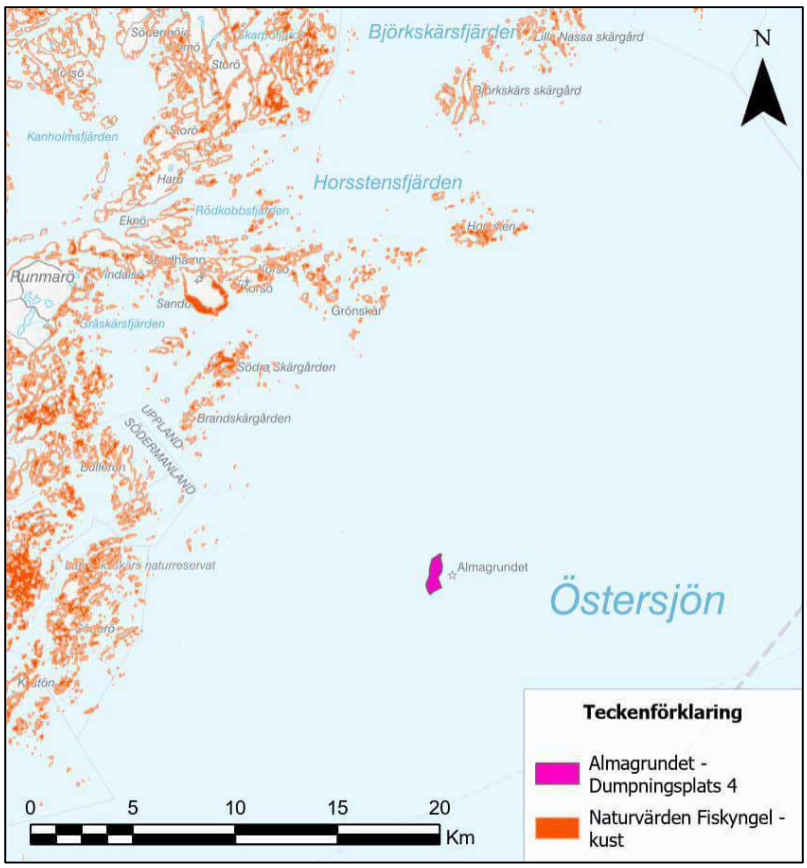

Figur 74. Områden för fiskyngel.

9 Bedömd huvudsaklig miljöpåverkan

9.1 Byggskede - Kolkajen

I byggskedet är det framför allt vattenmiljön som påverkas av planerad muddring och övertäckning samt uppförandet av konstruktionerna så som utfyllnaden, sponten och påldäcken. Miljön ovan vatten påverkas i begränsad omfattning. Konsekvenserna bedöms framför allt utgöras av byggbuller, påverkan på vattenförhållandena (strömning) och bottenförhållanden, grumling och påverkan på vattenlevande organismer men även viss påverkan på rekreation och friluftsliv. Vissa utsläpp under byggskedet kan också komma att påverka vattenkvalitén tillfälligt i Lilla Värtan, tex tillfälligt behov av att hantera länshållningsvatten.

9.1.1 Buller

Under byggtiden kommer byggbuller att uppstå. Pålningsarbeten för sponter och påldäck bedöms generera de högsta bullernivåerna. Även andra bullerkällor kan förekomma, tex buller från bottenstabiliseringen och packning av fyllnadsmassorna och detta kommer utredas närmare inom ramen för miljökonsekvensbeskrivningen. Utgångspunkten är att störande byggbuller ska ske under vardagar. Dessa aspekter kommer att utredas närmare och beskrivas i miljökonsekvensbeskrivningen.

9.1.2 Masshantering

För att genomföra utfyllnaden krävs många transporter av massor till platsen från andra platser i Stockholmsområdet. Transporter kommer främst gå via sjövägen men det kan inte uteslutas att vissa transporter kommer behöva köras via landvägen till platsen. Inga anläggningar vid Kolkajen behöver uppföras för att hantera massorna/berget som ska användas där. I samband med muddringen kommer det krävas transporter för att forsla bort muddermassorna. Transport av muddermassor till dumpningsplatser sker i bottentömmande pråmar speciellt avsedda för transport av muddermassor. Transporter av muddermassor som ska nyttiggöras i bergrummen ska i första hand ske sjövägen men det kan inte uteslutas att transporter via land kan behövas. Det kommer redovisas närmare omfattningen på transporter och hur detta ska samordnas med Sjöfartsverket och Stockholms hamnar. För det fall Stockholm Parkering inte erhåller tillstånd att återvinna muddermassor i tillståndsklass 5 kommer dessa behöva avvattnas vid Kolkajen innan vidare transport för erforderlig hantering.

I övrigt bedöms inte några andra miljökonsekvenser av betydelse som till exempel buller, damning, utsläpp etcetera uppstå till följd av masshanteringen.

Transportflöden kommer att beskrivas närmare i miljökonsekvensbeskrivningen.

9.1.3 Sjöfart och fritidsbåtar

Masshanteringen innebär många sjötransporter. Området omfattas av flera riksintressen kopplat till sjöfart (hamn och farled) och detta behöver belysas

ytterligare. Själva konstruktionerna bedöms inte påverka sjöfarten eller möjligheten att trafikera farlederna runt Lidingö.

I byggskedet kan framkomligheten i Husarviken och för fritidsbåtar begränsas tidvis. Arbetsområdet kommer inte vara tillgängligt för allmänheten. Buller från anläggningsarbetena och transporter kommer att påverka de som befinner sig direkt utanför arbetsområdet under hela byggskedet. För att båtklubben inne i Husarviken inte ska påverkas vad gäller framkomlighet kommer en farled för småbåtar att märkas ut inom arbetsområdet. Transporter av muddermassor till dumpningsplatsen ska ske utan att det begränsar sjötrafik eller användandet av farlederna. Detta ska beskrivas närmare i miljökonsekvensbeskrivningen.

9.1.4 Vattenmiljö

Miljökvalitetsnormer för ytvatten

Lilla Värtan är en vattenförekomst och har miljökvalitetsnormer. Utgångspunkten är att planerad utbyggnation i vatten inte ska motverka möjligheten att uppnå miljökvalitetsnormerna och inte heller medföra en otillåten försämring. Bottenstabiliseringen bedöms kunna ge en mindre påverkan på pH i direkt anslutning till bottenområdet som ska stabiliseras. I byggskedet kan det finnas risk att utsläpp tillfälligt påverkar vattenkemin i den aktuella delen av Lilla Värtan. Konstruktionerna bedöms kunna ge en viss påverkan på framför allt hydromorfologin. Botteninventeringar har tidigare utförts och vid behov kan nya botteninventeringar komma att göras för att visa på nuvarande förhållanden och kunna göra relevanta bedömningar. Staden har under lång tid kartlagt vattenkvalitén i Lilla Värtan i syfte att kunna göra påverkansbedömningar på vattenkvaliteten. Detta kommer att beskrivas närmare i miljökonsekvensbeskrivningen.

Fisk

Under byggskedet, vid uppförande av konstruktioner, muddring samt övertäckning kan förutsättningar för fiskars vandring, lek och uppväxt påverkas. Staden har genomfört provfisken samt utrett hur vandringsvägarna ser ut för fisk som normalt har Lilla Värtan som livsmiljö. Detta kommer att beskrivas närmare i miljökonsekvensbeskrivningen.

Grumling

Arbetsmoment som utförs i vatten, uppförande av konstruktioner, bottenstabilisering, muddring och övertäckning samt dumpning av muddermassor, kommer att ge upphov till viss grumling.

Staden har genomfört vissa tester (täckning av botten och bottenstabilisering) i anslutning till utbyggnadsområdet. Under dessa tester genomfördes grumlingsmätningar och dessa mätningar visade att grumlingen var mycket låg.

Beskrivning av hur den planerade verksamheten kan påverka grumling och relevanta skyddsåtgärder kommer att beskrivas närmare i miljökonsekvensbeskrivningen.

Vattenströmning

Beroende på genomförande kan arbetena med konstruktionerna i vattenområdet medföra en påverkan på befintliga strömmar i närområdet. För Kolkajen kommer strömningsutredningar att genomföras för byggskedet. Även dumpningen av muddermassor kan ge påverkan på strömförhållandena.

Stockholm Exergi

Det är viktigt att utreda riskerna för påverkan på Stockholm Exergis värmeverk så att inte arbetena i vatten påverkar produktionen på ett icke-acceptabelt sätt. Detta kommer att utredas och beskrivas närmare i miljökonsekvensbeskrivningen.

9.2 Byggskede – Dumpning

9.2.1 Vattenmiljö

Bottenmiljön för valt dumpningsområde kommer att påverkas då muddermassorna kommer övertäcka nuvarande botten. Detta kan påverka bottenfauna under en period men successivt återkoloniseras bottnarna. I samband vid dumpningsgenomförandet kan vattenkvaliteten komma att påverkas.

Genomförda utredningar för dumpningsområde 1 i Askrikefjärden visar att under den korta tid då massorna faller till botten kan viss grumling uppstå. Spridningen av grumlingen bedöms som begränsad, med en måttlig grumling på större vattendjup inom dumpningsområdet och en tillfällig, men i genomsnitt försumbar grumling i ytligt vatten. Partiklarna sprids med strömmar och ett tunt lager kan deponeras på omgivande bottnar. I områden som påverkas av spillet blir det något lägre föroreningshalter i ytliga sediment jämfört med nuläget. I en övervägande del av det området som kan påverkas av spill är den tillkommande depositionen i paritet med naturlig sedimentation. Efter genomförd dumpning kommer bottnarna i dumpningsområde 1 vara mindre förorenade än vad som är fallet innan dumpningen. Bottnarna i dumpningsområde 1 kännetecknas av låga naturvärden och få bottenlevande arter. Några lekområden för fisk finns inte inom det närmaste påverkansområdet.

För dumpningsplatserna 2–4 kommer Staden utreda närmare vilken av platserna som ska väljas ut för eventuellt fördjupade utredningar.

Det är viktigt att vald plats för dumpning fortsätter att vara ackumulationsbotten över tid även efter genomförd dumpning. Detta förhållande kommer att utredas och beskrivas närmare i miljökonsekvensbeskrivningen.

9.2.2 Riksintresse och skyddade områden

Dumpningen i sig innebär ingen verksamhet vid vattenytan annat än tillfälligt vid själva genomförandet av dumpningen. Den övergripande bedömningen är att det inte kommer uppstå någon påverkan på de riksintressen, skyddade områden eller andra områden som ligger i direkt anslutning till dumpningsplats 1, 2, 3 eller 4. Dels med anledning av de stora avstånden till dessa utpekade

områden, dels eftersom muddermassorna kommer dumpas på sådana djup i hålor som inte ska innebära någon risk för spridning av de dumpade sedimenten. Hur dumpningen kan komma att påverka riksintressen, skyddade områden och andra områden kommer att utredas och beskrivas närmare i miljökonsekvensbeskrivningen.

9.2.3 Sjöfart

I anslutning till fler av dumpningsplatserna finns viktiga farleder. Vid genomförandet av dumpningen är det viktigt att samordna sjötransporter med sjöfarten i området så att inte arbetspråmar och annat hindrar den pågående sjöfarten. Detta kommer beskrivas närmare i miljökonsekvensbeskrivningen.

9.2.4 Lek- och uppväxtområde för fisk

Ingen av dumpningsplatserna 1–4 utgör intresseområde som lek- och uppväxtområde för de specificerade fiskarterna. Djupen vid respektive dumpningsplats talar för att platserna inte bör hysa några sådana värden.

9.3 Driftskede - Kolkajen

9.3.1 Vattenmiljö

Miljökvalitetsnormer för vatten

När åtgärderna är genomförda innebär det en påverkan på strandlinjens utseende samt hur botten ser ut med avseende på bottensubstrat och sedimentdynamik. Dessa faktorer ingår som hydromorfologiska parametrar i en ekologisk statusklassning och kommer att bedömas särskilt. Även påverkan på de biologiska kvalitetsfaktorerna bottenfauna och makrofyter kommer att, i möjligaste mån, bedömas utifrån påverkan på de hydromorfologiska parametrarna. Detta kommer att utredas och beskrivas närmare i miljökonsekvensbeskrivningen.

Fisk

Utifrån den färdiga konstruktionen kommer bedömning göras hur detta påverkar möjligheter för fiskars vandring, lek och uppväxt. Detta kommer att utredas och beskrivas närmare i miljökonsekvensbeskrivningen.

Vattenströmning

De permanenta anläggningarna kan komma att påverka strömbilden och i förlängningen vattenkvalitén i det närmaste vattenområdet vid konstruktionen. Det har även identifierats en risk att Husarviken kan påverkas med avseende på vattenkvalitet. Utredning om det föreligger risk för påverkan kommer att ske.

Stockholm Exergi

Konstruktionen har anpassats till driften vid värmeverket och någon påverkan förväntas inte uppstå. Detta kommer dock att kontrolleras. Detta kommer att utredas och beskrivas närmare i miljökonsekvensbeskrivningen.

9.4 Driftskede – Dumpning

9.4.1 Vattenmiljö

Som tidigare beskrivits så har dumpningsplats 1 i Askrikefjärden utretts tidigare. Utredningarna av området vid dumpningsplats 1 visar att dumpningen leder till att föroreningshalterna i ytsediment minskar och att vattendjupet minskar ca 1–2 meter i det här dumpningsområdet där djupet är ca 50 meter. Genomförda sedimentundersökningar i dumpningsplats 1 visar en långsiktigt pågående ackumulation av sediment. Att det är ackumulationsbottnar stöds även genom modellering av strömförhållanden som visar att bottenströmmarna i området är avsevärt lägre än vad som krävs för erosion. De måttliga förändringarna av vattendjup till följd av dumpning leder inte heller till ökade bottenströmmar. Det föreligger därmed inte risk för erosion av dumpat material.

Eftersom det aktuella bottenområdet har låga naturvärden och några lekområden för fisk inte finns inom påverkansområdet bedöms dumpningen inte innebära några långsiktiga negativa miljökonsekvenser.

Dumpningsplats 2 vid Ekoknölen har tidigare utretts och nyttjats som dumpningsområde. Liksom vid dumpningsområde 1 råder goda ackumulationsförhållanden vilket säkerställer att dumpade massor ligger kvar. På dessa stora djup är djurlivet sparsamt och efter dumpning förväntas bottenfauna återkolonisera området.

Om dumpningsplatserna 3 och 4 blir aktuella kommer de utredas vidare. Tillgängliga uppgifter visar att det råder goda ackumulationsförhållanden även i dessa områden. Områdena ligger långt från naturskyddade vattenområden och de biologiska konsekvenserna av dumpning bedöms för samtliga områden bli små.

10 Kontroller

Både i byggskede och i driftskede kan kontroller behöva genomföras. I byggskedet kommer kontroller på vattenmiljön att ske med avseenden på grumling och spridning av föroreningar i samband med muddring-, övertäckning- och konstruktionsarbetena samt löpande geotekniska kontroller i samband med arbetet med utfyllnaden. Vid behov kommer skyddsåtgärder att vidtas. I driftskede kan det eventuell vara aktuellt med ytterligare kontroller med avseende på övertäckningen (att utlagda filter fungerar och att materialet inte eroderar på ett otillbörligt sätt). Kontrollprogram kommer att upprättas i syfte att kontrollera verksamheten. För kontrollprogrammens utformning kommer kontakt tas med tillsynsmyndigheterna.

11 Verksamhetskoder

Stockholms Stad vill bygga ut detaljplanerna Kolkajen och Ropsten i Lilla Värtan. Erforderlig utbyggnad innefattar förutom anläggande av konstruktioner i vattenområde även muddring av sediment i tillståndsklass 5 och muddring av sediment i tillståndsklass 1–4. Stockholm Parkering vill bygga ett undermarksgarage i ett före detta oljebergrum i kvarteret Antwerpen i Värtahamnen. Staden har för avsikt att avvattna och massorna i tillståndsklass 5 vid kvarteret Antwerpen och därefter överlåta dem till Stockholm Parkering så att Stockholm Parkering därefter kan återvinna och använda dem (de massor som ej utgör farligt avfall) som fyllning i planerat undermarksgarage. Vad gäller de övriga muddermassorna så avser Staden att ansöka om dispens för dumpning,

Förorenade muddermassor ska efter upptagandet ur sjön betraktas som avfall enligt 29 kapitlet 1 § miljöprövningsförordningen. Staden har låtit utföra en klassificering av muddermassorna enligt EU-kommissionens vägledning som visar att huvuddelen (ca 90%) av dessa muddermassor inte utgör farligt avfall. Så långt möjligt kommer sediment som utgör farligt avfall att avskiljas och hanteras separat.

Denna handling syftar till att beskriva Stadens och Stockholm Parkerings bedömning av tillämpliga verksamhetskoder enligt 29 kap. miljöprövningsförordningen för den verksamhet som ska bedrivas.

11.1 Process

Hanteringen av muddermassor tillståndsklass 5 från att de muddras ur sjön till att de slutligen återvinns som byggmaterial i Stockholm Parkerings undermarksgarage sker på följande sätt där staden ansvarar för p. 1–7 och 9–10. Stockholm Parkering ansvarar för p. 8.

1. Muddring (dvs upptagande av muddermassor från sjöbotten). Muddring sker efter förklassning av sediment i enhetsvolymer som medger att icke-farligt avfall och farligt avfall kan särhållas.
2. Lastning och lossning av muddermassor på pråm.
3. Grovsortering, större föremål, sten och block som kan sorteras ut med skopa avlägsnas i samband med muddring och lossning.
4. Transport av muddermassor som utgör icke-farligt avfall från mudderplatsen vid Kolkajen till Värtahamnen.
5. Vid Värtahamnen kommer primär avvattning av muddermassor på pråm att ske genom dekantering av överskottsvatten som medföljt vid muddring. Detta vatten pumpas sedan vidare för rening till en reningsanläggning som står på land i anslutning till kvarteret Antwerpen.
6. Pumpning av muddermassor med kornstorlek <50 mm från pråm till behandlingsanläggningen som är placerad vid Värtahamnen i anslutning till kvarteret Antwerpen där planerat undermarksgarage ska byggas.
7. Behandling av muddermassorna i behandlingsanläggningen. I behandlingsanläggningen finns en buffertvolym på cirka 1 000 kubikmeter muddermassor i syfte att ge en kontinuerlig behandlingsprocess.
8. De behandlade muddermassorna pumpas ned i det planerade undermarksgaraget och används som uppfyllning till avsedd nivå för att

kunna bygga detta garage. Vid fyllning har de behandlade muddermassorna en pastaliknande konsistens och fyllning sker som gjutning på plats på samma sätt som vid platsgjutning av betong. Efter tre månaders härdningsprocess har de behandlade muddermassorna erhållit erforderlig hållfasthet och minskad lakbarhet.

9. Utsorterade muddermassor med kornstorlek >50 mm och som inte omfattas av p. 6–8 transporteras tillbaka till Kolkajen för sortering för vidare transport till extern mottagningsanläggning. Större föremål kan komma att rengöras på plats i Kolkajen.
10. Upplastning från pråm av muddermassor som utgör farligt avfall utförs vid Kolkajen, antingen direkt till täta containrar som används för borttransport eller till en avvattningsanläggning.
11. Vatten från rengöring m.m. enligt p. 9 och avvattning enligt 10 behandlas i vattenreningsanläggning vid Kolkajen.

Staden ansvarar således för muddermassorna i tillståndsklass 5 så som beskrivs i p. 1–7 liksom för det som beskrivs i p. 9–11 ovan. Efter att muddermassorna som utgör icke-farligt avfall har behandlats övergår ansvaret för dem på Stockholm Parkering, som enligt p. 8 återvinner dem genom att de pumpas ned i undermarksgaraget för att där användas för grundläggning.

11.2 Tillämpliga Verksamhetskoder

Staden och Stockholm Parkering bedömer att verksamheten kan delas in i två huvudsakliga verksamheter enligt 29 kap. miljöprövningsförordningen.

11.2.1 Behandling inkl. avvattning och utsortering (Stadens verksamhet)

När muddermassorna lagts på pråm och transporterats till behandlingsanläggningen kommer en primär avvattning att ske direkt på prämen. Från prämen kommer ca 60 000 m^3 muddermassor pumpas över till en behandlingsanläggning. Den slutliga volymen kommer att avgöras av behovet av fyllning i bergrumsgaraget.

Innan muddermassorna pumpas över till behandlingsanläggningen kommer en utsortering av kornstorlekar över 50 mm att ske. Dessa fraktioner kan inte behandlas utan transporteras tillbaka till Kolkajen för eventuell tvätt innan fraktionerna kan skickas till MLC.

Behandlingen av muddermassorna i behandlingsanläggningen sker genom tillsatser av natriumpersulfat (oxidationsmedel) och ett bindemedel bestående av cement, slaggcement och CKD (cementstoft).

Ovanstående hantering utgör behandling av icke-farligt avfall där den tillförda mängden avfall är mer än 500 ton men högst 100 000 ton per kalenderår. Verksamhetskoden 90.420 är således tillämplig, se 29 kap. 69 § miljöprövningsförordningen.

Vid Kolkajen kan det bli aktuellt med avvattning av muddermassor som uppnår sådana halter att de ska klassas som farligt avfall där mängden avfall som behöver behandlas högst är 2 000 ton per kalenderår. Här är verksamhetskod 90.375 bedöms som tillämplig, se 29 kap. 39 § miljöprövningsförordningen.

11.2.2 Återvinning (Stockholm Parkerings verksamhet)

Återvinning sker från och med att de behandlade muddermassorna pumpas ned i undermarksgaraget. Det utgör återvinning av icke-farligt avfall för anläggningsändamål på ett sätt som kan förorena mark, vattenområde eller grundvatten om föroreningsrisken inte endast är ringa. Verksamhetskod 90.131 är således tillämplig, se 29 kap. 34 § miljöprövningsförordningen.

12 Referenser

Artportalen. (2022).

Boverket. (2023). *PBL kunskapsbanken*. Hämtat från https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/riksintressen/riksintressen-enligt-4-kap-mb/

Boverket. (2024). *Områdesskydd.* Hämtat från https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/oversiktsplan/allmanna-intressen/hav/naturvarden/omrade/

Boverket. (2024). *Yrkesfiske*. Hämtat från https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/oversiktsplan/allmanna-intressen/hav/maritima-naringar/yrkesfiske/

Energimyndigheten. (2024). *Energiproduktion - Riksintressen för vindbruk.* Hämtat från https://www.energimyndigheten.se/fornybart/tillstand-och-provning/riksintressen-for-energiproduktion/riksintressen-for-vindbruk/

Försvarsmakten. (2023). *Riksintressen för totalförsvarets militära del i stockholms län 2023.* Hämtat från https://www.forsvarsmakten.se/siteassets/2-om-forsvarsmakten/samhallsplanering/riksintressen/bilaga-14-stockholm-lan.pdf

Försvarsmakten. (2023a). *Riksintressen för totalförsvarets militära del i stockholms län 2023.* Hämtat från https://www.forsvarsmakten.se/siteassets/2-om-forsvarsmakten/samhallsplanering/riksintressen/bilaga-14-stockholm-lan.pdf

Försvarsmakten. (2023b). *Riksintressen för totalförsvarets militära del i stockholms län 2023.* Hämtat från https://www.forsvarsmakten.se/siteassets/2-om-forsvarsmakten/samhallsplanering/riksintressen/bilaga-14-stockholm-lan.pdf

Geomind. (2020). *Översiktlig beskrivning landvinning för Ön.*

HaV. (2018). *Muddring och hantering av muddermassor.* Havs- och vattenmyndigheten.

Länsstyrelsen Stockholm. (2016). *Gunnarstenarna SE0110083 Bevarandeplan för Natura 2000-område.* Hämtat från https://geodata.naturvardsverket.se/handlingar/rest/dokument/253398

Länsstyrelsen Stockholm. (2020). *Länsstyrelsen LstAB Länskarta Stockholms län*. Hämtat från https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=d1b3761e5e944f129a698acc7e7ed183

Länsstyrelsen Stockholm. (2022). *LstAB MMSS Naturvärden fiskyngel kust*. Hämtat från https://ext-geodatakatalog.lansstyrelsen.se/GeodataKatalogen/srv/api/records/GetMetaDataById?id=5e8ff19b-b59c-454f-8f6e-75918dde3f66

Länsstyrelsen Stockholm. (2024a). *Utö*. Hämtat från https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/besoksmal/naturreservat/uto.html?sv.target=12.382c024b1800285d5863a89d&sv.12.382c024b1800285d5863a89d.route=/&searchString=&counties=&municipalities=&reserveTypes=&natureTypes=&accessibility=&facilities=&sort=none

Länsstyrelsen Stockholm. (2024b). *Öja-Landsort.* Hämtat från https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/besoksmal/naturreservat/oja-landsort.html?sv.target=12.382c024b1800285d5863a89d&sv.12.382c0

24b1800285d5863a89d.route=/&searchString=&counties=&municipalities=&reserveTypes=&natureTypes=&accessibility=&facilities=&sor
Länsstyrelsen Stockholm. (u.d.). *Storö*. Hämtat från https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/besoksmal/naturreservat/storo.html?sv.target=12.382c024b1800285d5863a89d&sv.12.382c024b1800285d5863a89d.route=/&searchString=&counties=&municipalities=&reserveTypes=&natureTypes=&accessibility=&facilities=&sort=none
Naturvårdsverket. (1999). *Bedömningsgrunder för miljökvalitet kust och hav. Rapport 4914.* Naturvårdsverket.
Naturvårdsverket. (1999). *Metodik för inventering av förorenade områden.*
Naturvårdsverket. (2000a). *Beskrivning av område av riksintresse för naturvård.* Hämtat från https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/
Naturvårdsverket. (2000b). *Beskrivning av område av riksintresse för naturvård.* Hämtat från https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/
Naturvårdsverket. (2008). *Skyddad natur.* Hämtat från https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/
Naturvårdsverket. (2023). *Områden av riksintresse för naturvård*. Hämtat från https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/skyddad-natur/olika-former-av-naturskydd/omraden-av-riksintresse/
Riksantikvarieämbetet. (2023). *Riksintressen för kulturmiljövården.* Hämtat från https://www.raa.se/app/uploads/2023/12/Stockholm-AB_riksintressen.pdf
Riksantikvarieämbetet. (2023). *Riksintressen för kulturmiljövården - Stockholms Län (AB).* Hämtat från https://www.raa.se/app/uploads/2023/12/Stockholm-AB_riksintressen.pdf
SGU. (2017). *Klassning av halter av organiska föroreningar i sediment.*
SMHI. (2020). *https://vattenwebb.smhi.se/modelarea/*. Hämtat från Vattenwebb.
Stockholms stad. (2016a). *Planbeskrivning Detaljplan för del av Hjorthagen 1:3 m.fl.,.*
Stockholms stad. (2016b). *Fördjupning av MKB - för detaljplan för del av Norra Djurgårdsstaden.*
Stockholms stad. (2018). *Översiktsplan för Stockholm Stad.*
Stockholms stad. (2019). *Miljö- och hälsoriskbedömning Kolkajen och Ropsten.*
Sveriges Vattenekologer. (2017). *Vegetationsinventering i LIlla Värtan.*
Sweco. (2016). *Rapport Strömningsberäkningar vid vinterförhållanden.*
VISS. (2024a). *Enkla vattenkartan*. Hämtat från https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=3e0dd9145e6e44f298111f47f5b4184d
VISS. (2024b). *Lilla Värtan*. Hämtat från Vatteninformationssystem Sverige: https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA46408217
Yoldia. (2018a). *Provfisken i Lilla Värtan.*
Yoldia. (2018b). *Bottenfauna- och sedimentundersökning i och omkring Kolkajen/Tjärkajen.*

Bilaga 2

FONDER

Bäst i går
Handelsbanken Norge
0,53%

Sämst i går
UBS GrtChina B
-1,76%

FONDER

Fondnamn	NAV-kurs	Förändring i % igår	en vecka	31/12 2023
AMF				
•Asien SH	318,21	-0,8	-0,6	13,9
•Balansfond	417,77	-0,4	0,2	8,8
•Europa	363,18	-0,6	-0,4	15,3
Företagsobl.	108,96		0,1	2,4
•Global	384,99	-0,7	-0,4	17,3
•Nordamerika	673,45	-0,6	-0,8	18,4
•Rtf kort	117,28			1,8
•Rtf lång	148,57		-0,4	0,2
•Räntef. Mix	111,12		-0,6	-1,5
•Småbolag	1295,6	-0,5	0,9	11,6
•Sverige	978,1	-0,5	0,9	12,7
Tillväxtmark	120,5	-0,9	-1	12,3
•Världen	732,62	-0,6	0,3	15
CLIENS KAPITALFÖRVALTNING				
Företagsobli	1004,72		-0,3	0,8
Global Smabo*	1044,84	-0,5	-0,2	15,9
•Micro Cap A*	1512,07	0,9	2,9	21,5
Mixfond B	3734,8	-0,4	0,4	7,7
Räntef. Kort	116,99		0,1	2,9
Small & Micr*	1235,69	0,4	2,2	13,1
Småbolag A	3581,55	-0,4	1,6	13,9
Sverige B	6960,89	-0,6	1,2	14
Sverige Foku	403,93	-0,4		11
DNB				
AsianMidCap*	92,7		-1,3	11,3
Bioteknologi*	105,73	-2	-3,4	-2,1
Brighter Fut, U*	3,22	-0,1	0,7	8,8
Disrup Oppor*	129,41	-1,8	1	7,4
•Europa Indek*	132,13		-0,6	15,2
Finans*	131,19	-0,7	-0,4	18,4
Future Waves*	81,61	-0,2	0,3	17,7
Glob EmM.Idx*	118,48	-0,3	0,2	14,2
•Glob. Indeks*	137,75	-0,6	-0,6	16,7
Glob. Lavkar*	125,41	-0,6	-0,7	16,4
•Grönt Sk.Nor*	159,64	0,4	0,1	16,3
•Health Care *	169,87	-0,8	-0,8	11,6
High Yield*	109,5		0,1	4,4
India*	3582,24	1,3	3,1	17,1
Klimat Indek*	152,9	-0,5	-0,3	15,3
Norden Indek*	128,31	0,1	0,7	14,7
Nordic Equit*	83,29	0,4	0,1	15,9
Nordic Small*	201,42	-0,4	-0,3	14,2
Private Eq*	3741,28	-0,6	-1,6	18,3
Renewable E*	2562,35	-1,4	-1	-1,5
•SMB Norge*	128	1,2	2,7	15,7
•Teknologi*	162,69	-0,4	0,4	21,4
Telecom*	118,57	-0,6	0,4	9,2
TMT Long/Sho*	1478,13	-0,3	-0,1	8,7
USA Indeks*	142,4	-0,8	-0,7	17,9
Handelsbanken www.handelsbanken.se/fonder				
Am. Småb. Te	1524,43	-1	-1	11,7
•Amerika Tema	2295,91	-0,9	0,1	18,2
Asien Småbol	274,46	-0,4	-0,5	13,5
•Asien Tema	891,24	-1	-0,6	13,7
Auto 100 Cri	195,35	-0,1	0,1	16,5
Auto 25 Crit	118,57	-0,1		4,3
Auto 50 Crit	141,22	-0,1		8,2
Auto 75 Crit	166,78	-0,1	0,1	12,3
Brasilien	93,33	-0,6	-3,2	-7,6
Dev. Markets	118,46	-0,8	-0,3	16
•Em. Markets	208,88	-0,9	-0,6	13,3
EMEA Tema	474,74	-0,5	-0,7	9
Euro Ränta	2353,17	-0,1	-0,3	5,8
Europa Småbo	526,36	-0,4	0,4	10,7
•Europalndx	211,19	-0,6	-0,5	15,1
EuropaSel	435,47	-0,7	-0,2	11,6
Finland Småb	138,72	-0,2	-0,3	13,6
FlexRänta	120,14	-0,1	-0,2	2,8
Företagsob.	135,33	-0,1		1,3
Företagsobl	105,87			1,5
•Glb.Småb.Ind	180,4	-0,6	-1,5	8,5
Global Digit	149,06	-1		20,9
Global Dynam	200,16	-0,8	0,2	10,2
Global Impac	115,85	-1	-0,1	15,7
•Global Index	535,8	-0,8	-0,3	15,6
Global Infra	111,95	-0,9	-2,1	2,9
Global Selek	385,98	-1	-0,1	13,4
•Global Tema	1026,11	-0,7	0,2	18,2
•Hållbar Ener	326,31	-0,5	1,1	-1,9
•Hälsovård Te	471,67	-0,9	0,1	16,9
Japan Tema	122,71	-0,6	-0,5	9,1
•Kortränta	154			1,7
•Latinameri	348,4	-0,9	-2,6	1
•LångräntaCrA	109,08		-0,7	-1,2
MultAsset 15	116,42	-0,1		4
MultAsset 25	183,5			5,5
MultAsset 40	135,56		0,1	7,6
MultAsset 50	268,8		0,1	9,1
MultAsset 60	154,31		0,2	10,6
MultAsset 75	331,45		0,2	12,9
MultAsset100	541,82		0,3	16,8
MultAsset120	237,09		0,4	19,5
Norden Index	217,52	-0,7	0,8	16,4
Norden Selek	753,26	-0,6	0,3	12,7
•Nordenfond	2024,32	-0,4	0,5	16,2
•NordiskaSmåb	1783,54	-0,3		14,8
Norge	1758,2	0,5	-0,3	13,8
Pen. Aktiv 5	258,97	-0,1		5,9
Pen. Aktiv 6	404,32		0,2	11,7
Pen. Aktiv 7	461,7		0,3	16,3
Pen. Aktiv 8	465,03		0,3	16,3
Pen. Aktiv 9	245,58		0,3	17,1
Pension 90 A	233,77		0,3	16,3
Pension40A1	128,14	-0,1		4,4
•Pension40A12	166,42	-0,1		4,6
Pension50A1	148,23	-0,1		5,1
•Pension50A12	232,65	-0,1		5,3
Pension60A1	204,55	-0,1	0,1	11,4
•Pension60A12	374,91	-0,1	0,1	11,7
Pension70A1	244,06	-0,1	0,3	17,1
•Pension70A12	450,44	-0,1	0,3	17,3
Pension80A1	245,01		0,3	17,1
•Pension80A12	452,25		0,3	17,3
Realräntef.	121,12	-0,1	-0,7	-0,8
Ränteavkastn	1862,43		-0,4	-0,3
Räntestrateg	109,45	-0,1	-0,3	-0,2
RäStrCriA2	110,47			1,5
SHB AstraZen	4181,17	-0,7	1,7	18,6
SHB Euro Obl	4124,06	-0,2	-1,3	1,5
Stiftelse	149,83	-0,1	0,4	5,8
•Sv 100 Idx C	444,59	-0,5	1	12,2
Sv Idx Cri	501,89	-0,4	0,9	12,4
•Sverige Tema	3541,42	-0,5	1	12,2
SveSel	906,26	-0,5	0,9	13,5
•SveSmå	2488,67	-0,3	0,7	9,8
Tillväxtm.Ob	124,8	-0,3	-0,6	4,2
•Tillväxtm.Te	432,27	-0,9	-0,8	11,2
•USA Index	890,69	-0,8	-0,2	17,7
ICA Banken				
Modig	376,44	-0,5	0,6	14,9
Måttlig	244,91	-0,3	0,3	10,2
Varlig	177,47	-0,2	0,1	7
Lannebo				
Europa Småbo, E	135,89		0,8	5,9
High Yield A	139,43		0,2	4,9
•Mix Offensiv	315,17	-0,7	-0,1	7,8
•Mixfond	35,92	-0,5	-0,1	6,3
Norden Hållb	190,68	-0,6	-0,1	12,4
•Räntefond Ko	126,63		0,1	2,7
•Småbolag	187,82	-0,8	2,6	14,5
Sustainable	113,68		0,1	4,2
•Sve. Hållbar	2397,79	-0,7	0,2	9,4
•Sverige	69,19	-0,4	0,6	12,5
•Sverige Plus	94,66	-0,2	0,4	12,7
•Teknik	20,93	-1,2	0,8	12,8
Teknik Småb.	156,04	-0,9	2,2	11,6
skandia				
Asien	601,38	-1,3	0,5	14,6
Cancerfonden	261,06	-0,5	0,9	10,7
•Europa Expo	933,25	-0,6	-0,6	15,2
•Global Expon	443,48	-0,7	-0,3	15,8
Idéer För Li	1426,75	-0,5	0,9	10,4
•Japan Expo	317,36	-0,7	-0,5	12,3
•Kortränte	138,22			1,7
•Nordam Expo	591,63	-0,7	-0,1	16,6
Norden	395,69	-0,5	0,3	12,2
•Obligationsf	176,07		-0,4	-0,1
•Realränte	155,27		-0,8	-0,5
•Smart Balans	553,71	-0,4		8,4
•Smart Försik	226,67	-0,2	-0,2	4,3
•Småbolag Sve	1427,71	-0,1	1,3	15,6
•Sverige Expo	341,28	-0,5	0,9	12,5
Sverige Hållt				
•TIME Global	841,52	-0,8	0,5	20,2
•USA	2169,16	-1,1	-0,7	9
•Världen	910,04	-0,5	-0,7	14,1
Världsnatur	264,16	-0,5	0,9	10,7
SkandiaLink/1dag fördröjn				
•B.R. India, U*	57,05	0,9	2,3	9,5
•CarnegieStra	2236,13	-0,2	0,6	9,5
FidelityEMEA, U*	12,06	-0,2	-0,6	6,6
FidelityIndo, U*	24,09	-0,2	-2	-6,6
•Lannebo Sver	315,17	-0,7	-0,1	7,8
•LanneboSmåbo	187,82	-0,8	2,6	14,5
Lynx Dynamic	159,26	0,3	0,9	13,1
NordeaEuHiYi	357,83	-0,1	0,1	2,3
•Ska GLEX	443,48	-0,7	-0,3	15,8
SkanCancerf	261,06	-0,5	0,9	10,7
•Skandia Nord	591,63	-0,7	-0,1	16,6
SkandiaAsien	601,38	-1,3	0,5	14,6
•SkanEuroExp	933,25	-0,6	-0,6	15,2
SkanIdéFLiv	1426,75	-0,5	0,9	10,4
•SkanJapExp	317,36	-0,7	-0,5	12,3
•SkanKapital	176,07		-0,4	-0,1
•SkanKortränt	138,22			1,7
SkanNorden	395,69	-0,5	0,3	12,2
•SkanRealränt	155,27		-0,8	-0,5
•SkanSmartBal	553,71	-0,4		8,4
•SkanSmartFör	226,67	-0,2	-0,2	4,3
•SkanSmåSve	1427,71	-0,1	1,3	15,6
•SkanUSA	2169,16	-1,1	-0,7	9
•SkanVärlden	910,04	-0,5	-0,7	14,1
SkanVärldsna	264,16	-0,5	0,9	10,7
•Öhman FRN Hå*	120,51		0,1	3
SPILTAN FONDER www.spiltanfonder.se 08 - 545 813 40				
AF Invest*	822,33	-0,2	1,7	16,2
•AF Småland*	981,5	0,3	1,4	10,5
•AF Stabil*	1370,75		0,8	10,3
Enkel*	173,37	-0,2	0,6	10,9
•Globalfond I*	277,72	-1	-1,1	17,6
•Högräntefond*	123,6	0,1	0,5	3,6
Realinvest G*	105,02	-1,5	-2,3	3,2
•RF Sverige*	140,14		0,1	2,4
•Småbolag*	1515,57		2,7	17,7
Storebrand				
•Em. Mkts. Pl*	215,39	-0,3	-0,1	14,6
•Emerging Mar*	195,33	-0,3	-0,4	14,2
•Europa*	246,83		-0,3	15,9
EuropaPlusA*	189,38		-0,3	15,6
•FRNFörOblFo*	124,38		0,2	3,5
•Generat. 40-*	292,1	-0,3	-0,3	3,7
•Generat. 50-*	465,75	-0,3	-0,2	4,5
•Generat. 60-*	850,46	-0,3	-0,1	10
•Generat. 70-*	429,62	-0,3	0,1	14
•Generat. 80-*	226,87	-0,3	0,1	14,4
•Glb Solution*	485,2	-0,7	0,1	11,2
•Glb.För.Obl*	100,75	-0,3	-0,5	-0,6
•Global All C*	262,96	-0,6	-0,4	16,1
•Global Plus*	311,22	-0,5	-0,3	16,1
•Grön Obligat*	106,22	-0,2	-0,2	1,1
HiYiFtgObl*	117,91	0,1	0,2	4,3
•Japan*	135,71	0,5	-0,1	11,7
•Korträntefon*	125,69		0,1	1,9
Mix 100*	257,35	-0,4		14,2
Mix 20*	130,71	-0,2	-0,2	4,1
Mix 50*	171,04	-0,3	-0,1	8,3
Mix 80*	228,54	-0,3		12,7
•Obligation A*	145,53	-0,4	-0,7	-0,3
•Sverige*	543,85		1,1	13,2
•Sverige Plus*	235,62	0,1	1,1	13,2
SveSmåbPlus*	120,74	-0,4	0,6	10,7
Tillväxtm. P*	158,61	-0,3	-0,1	14,6
•USA*	568,71	-0,8	-0,4	17,3
STRAND KAPITALFÖRVALTNING				
Strand F Obl*	117,59		0,1	5,6
Strand Förm*	1866,75			6,8
Strand Småb*	4419,76			11,3
Swedbank Robur				
•Access Asien	341,48	-1,2	-0,5	15,9
•Access Europ	243,17	-0,5	-0,5	15,2
•Access Globa	306,96	-0,7	-0,1	16,2
Access Japan	204,58	-0,9	-0,6	11,5
•Access Sveri	314,94	-0,5	1	11,9
•Access USA	673,07	-0,8		17,8
•AktiefPens	57,42	-0,7	0,2	16,5
AllemaKomp	172,81	-0,7	0,3	16,3
Asienfond	76,16	-1	-0,6	16,2
Bas 100	267,78	-0,7	0,2	15,7
Bas 25	140,68	-0,2	-0,1	4,8
Bas 50	38,61	-0,4		8,3
Bas 75	231,68	-0,5	0,1	12
Bas Ränta	103,17		-0,2	1,3
Climate Impa	127,55	-0,7	-0,3	10,7
Dynamic*	121,89			4,4
Emerging Eur	30,32	-1	1,7	27,4
Etik Balans.	2029,31	-0,4	0,1	7,9
Exportfond	248,46	-0,3	1	14,2
•Fastighet	68	-1,2	-2,8	-0,4
Fokus*	245,14			14,8
Företagsobl.	135,09		-0,5	0,3
Glo Em Mar	203,07	-1,3	-1,3	17,6
Global HiDiv	1005,51	-0,7	-0,4	13,1
Global Impac	171,97	-0,9	-0,3	12,1
Globalfond	199,68	-0,9	0,4	20,4
•Healthcare A	41,52	-0,9	0,3	17,2
Humanfond	1623,15	-0,9	-0,5	10,8
Japanfond	12,75	-1	-1,6	5,2
Kapitalinv	306,02	-0,5	0,1	20,1
Microcap*	158,91			2,4
MixIndexSv	371,12	-0,3	0,2	5,9
•MixPension	29,27	-0,4	-0,2	7,8
•Nordenfond	201,22	-0,4	0,5	14,5
Ny Teknik	1209,87	-1	2,1	10,2
•Obligation	134,54		-0,4	0,1
Realränta	144,05	-0,1	-0,8	-0,5
Rtf Kort Plu	130,38		0,1	1,9
•Räntefond Ko	106		0,1	1,7
•RäntePens	13,15		-0,4	-0,3
Selection 25*	116,37	-0,2	-0,3	4,4
Selection 50*	134,79	-0,2	-0,2	7,9
Selection 75*	158,32	-0,2	-0,2	11,5
Small Cap US	216,56	-0,6	-0,5	18,4
SmallCapGbl	141,04	-0,3	-0,8	6,6
SmCap Em Mkt	172,35	-0,6	-1,2	10,9
•SmåbolagEu	48,7		2	11,6
SmåbolagNo	262,76	-0,3	1,4	15,3
•SmåbolagsSv	249,39	-0,4	1,7	14,8
Sverige A	775,9	-0,5	0,6	12,9
TalAktMEGA	105,57	-0,7	0,4	11,6
TalRäSvME	103,15		-0,4	-1,8
•Technology	1203,03	-1	0,9	23,5
Trans.Energy	21,79	-0,3	-0,4	10,1
Trans.Global	718,52	-0,8	0,1	15,7
•Transf 50	178,2	-0,2	-0,3	3,5
•Transf 60	282,49	-0,6	-0,1	10,2
•Transf 70	432,58	-0,8	-0,1	15,6
•Transf 80	490,5	-0,7		16,8
•Transf 90	390,62	-0,7	-0,1	16,5
USA	138	-0,7		21,1

I korthet.

Nevs avbryter affär med elbilsköpare

Elbilsbolaget Nevs bryter med kanadensiska EV Electra som skulle köpa två av bolagets elbilsprojekt. Det sker med hänvisning till att köparen Jihad Mohammad och hans bolag inte fullföljt alla villkor, skriver TTELA. TT

KUNGÖRELSER

Länsstyrelsen Stockholm

KUNGÖRELSEDELGIVNING

MILJÖFARLIG VERKSAMHET STOCKHOLMS KOMMUN

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Stockholms län har lämnat PreZero Recycling AB tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till ändring av befintlig avfallsverksamhet inom Tippen 2 i Högdalen. Ändringstillstånd ges för utökning av verksamhetsområde till att även omfatta del av fastigheten Örby 4:1. Handlingarna finns tillgängliga hos Miljöförvaltningen, Tekniska nämndhuset, Fleminggatan 4, Stockholm och hos stockholm@lansstyrelsen.se. Eventuellt överklagande ska ha kommit in senast den 20 juni 2024 till Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm eller stockholm@lansstyrelsen.se. Ange diarienummer 15166-2022.

Länsstyrelsen Stockholm

KUNGÖRELSEDELGIVNING

MILJÖFARLIG VERKSAMHET HANINGE KOMMUN

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Stockholms län har lämnat tillstånd till Dalarö avloppsreningsverk enligt 9 kap. miljöbalken. Tillståndet omfattar mottagning av avloppsvatten motsvarande en maximal genomsnittlig veckobelastning om högst 6 000 personekvivalenter samt utsläpp av behandlat avloppsvatten till Jungfrufjärden. Delegationen har även godkänt den miljökonsekvensbeskrivning som upprättats i ärendet. Handlingarna finns tillgängliga hos Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund, Rudsjöterrassen 5, plan 7, Handen och hos stockholm@lansstyrelsen.se. Eventuellt överklagande ska ha kommit in senast den 21 juni 2024 till Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm eller stockholm@lansstyrelsen.se.
Ange diarienummer 31769-2023.

Stockholms stad

Inbjudan till avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet.

Stockholms stad avser att utveckla område Kolkajen-Ropsten som är beläget inom Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen innebär att kajlinjen flyttas ut och stadsdelen växer ut i Lilla Värtan genom utfyllnad och konstruktioner i vattenområde. Innan uppförande av konstruktioner genomförs i vattenområde behöver även muddring och övertäckning genomföras. I samband med muddringen kommer vissa muddermassor att behandlas för att kunna återvinnas/återanvändas, liksom kommer vissa muddermassor att dumpas inom vattenområde.

Stockholms stad har tidigare genomfört avgränsningssamråd och kompletterande avgränsningssamråd. Förslag på dumpningsplatser har därefter justerats och ett ytterligare avgränsningssamråd genomförs därför nu med länsstyrelsen, liksom med de enskilda som kan antas bli särskilt berörda samt med övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten.

Samrådshandlingen har uppdaterats framför allt med avseende på förslag till dumpningsplatser jämfört med beskrivning i tidigare samrådsunderlag. I övrigt har omfattningen av den planerade verksamheten inte förändrats.

Den som vill lämna synpunkter på projektet har möjlighet att göra det. Tidigare lämnade synpunkter kommer att beaktas och behöver därför inte inges igen.

Var finns informationen?

Information om den planerade verksamheten och förväntad miljöpåverkan har sammanställts i en samrådshandling som finns att hämta på Stockholms stads webbplats:https://vaxer.stockholm/projekt/kolkajen/

Om ni vill ha en utskriven kopia av samrådshandlingen hemskickat eller har synpunkter gällande planerade åtgärder, vänligen kontakta: Petra Lindeborg (Sweco Sverige Ab, Box 340 44, 100 26 Stockholm, petra.lindeborg@sweco.se, 073 302 24 94)

Välkommen med era skriftliga synpunkter senast den 22 juni 2024.

BOLAGSÄRENDEN

Kallelse till årsstämma i TAIF Tingsryds Hockey AB (publ), 559154-0918, onsdagen den 19 juni 2024 klockan 18.00 i Wasaskolans aula, Tingsryd.

SÅ LÄSER DU FONDTABELLEN

NAV-kurs = Net Asset Value enkelt uttryckt fondens kurs.
• Fonden ingår i PP-urvalet.

Ändring % en vecka. Förändring i procent sedan föregående börsdag eller senaste förändring.

* anger att förändring ej avser senaste kurs. **Ändring 31/12** Förändring sedan årsskiftet.

MATERIALET LEVERERAS AV allfunds tech solutions

•A4

Vi tar hand om dina utomhusprojekt!

Våra erfarna seniorer kan hjälpa dig att bygga altan, staket, måla om, rensa ogräs samt klippa häckar och buskar. Vi erbjuder även bortforsling till återbruket.

08-38 47 16 huddinge@alertsenior.se

ALERT SENIOR
Vi fixar jobbet!

optalux.se

Specialistmottagning för alla ögonsjukdomar

Boka tid hos oss på en av våra mottagningar:
Optalux Östermalm
eller
Gråstarrcentralen Optalux Odenplan

KORTA VÄNTETIDER FÖR GRÅSTARROPERATION!

PÅ UPPDRAG AV REGION STOCKHOLM

OPTALUX® PERSONLIG ÖGONKIRURGI
08-66 222 30
Odenplan, Surbrunnsgatan 66
Östermalm, Karlavägen 60

Jobb & Karriär

Personlig assistent till en man

Vi söker nu omgående assistent till en man med humor och många intressen.

Som personlig assistent hjälper du brukaren med det han behöver hjälp med det för sin dagliga livsföring, på Värmdö.

Du är simkunnig, kan laga mat, hjälpsam och har grundkunskap med dator. Du blir hans förlängda arm kan man säga.

För att komma ifråga är du en ansvarsfull person som är lugn och stabil och kan kommunicera både med brukare och arbetskamrater. Det är viktigt att du kan svenska språket och förstår nyanserna så inga missförstånd uppstår.

Arbetstid enligt schema, dagtid, kväll, natt och helger. Tillträde enligt överenskommelse. Dagtid arbetar två assistenter.

För att veta mer ring till 070-593 60 60,
Owe Mårdh, arbetsledare.

Sänd beskrivning om din person, CV och bild, mail-adress till: owe@oma.se. Minst två referenser erfordras samt utdrag ur brottsregistret (LSS).

HITTA RÄTT PERSONAL!
Kontakta oss så hjälper vi dig med annonseringen.
annons@mitti.se · 08–550 552 50
mitt i

KÖP & SÄLJ · PRIVATANNONSER

● **Så här gör** du: Gå in på Mitti.se där du klickar dig in på "Privatannonser". Där bokar du sedan din annons med enkla steg; välj tidning, kategori och införingsdag. Du kan betala direkt med bankkort eller med Swish. Sidan är för privatpersoner.
● **Tjänsten är ett** samarbete med Tidningsannonsen.se och all support hanteras av support@tidningsannonsen.se.

KÖPES

Alla fordon köpes nu!
hejsan alla märken o mod korrekt värdering fr.95-2023 årsm äv obes defekta cab skåpbilar .mm.mvh Lars Håkansson 073-6775878

SÄLJ DIN BIL IDAG RING
Alla Slags Bilar Köpes Alla Märken Och Modeller Även Trasiga Obes Ring 0738997774 Robert

KÖPER DIN BIL IDAG ÄV DEF
KÖPES ALLA BILAR ALLA SKICK MÄRKEN ÅRS.RING 0707586976 benny_sck@hotmail.com Benny

Köper alla slags bilar idag!
Hej alla märken och modeller är av intresse, äv def, obes/bes med 2or, avställda, krockade mm Alexander: 073-999 82 61 Alexd_61@hotmail.com

Bil Köpes Trasig/Fungerande
Bilar köpes snarast defekt obes ej körbar repobjekt & fungerande kommer på plats 0709441047 Joel Bergström Egen Verkstad Bärgare

Fina bilar köpes idag
Alla märken & modeller,äv def,ej körbara,avställda,obes mm Christian Friberg:070-4030101 info:bandhagensbil@gmail.com

LP-SKIVOR, ROCK POP BLUES JAZZ m.m, ALLT AV INTRESSE !!
Bra betalt, Ring Johan:0735-414508 Mail:grammofonskiva@gmail.com

DIVERSE

Problem med dator/tv/skrivare/nätverk?
Behöver du hjälp med det tekniska hemma? fr. 550kr/tim efter RUT Kontakta mig! Micke, 0737031607

LOPPIS

Ramsdalen, Vendelsö
Fynda eller sälj den 9e juni. Mer info på www.ramsdalen.se

LOPPIS

Loppis Stora Sköndal
2 juni kl 11-15. Boka plats på loppistajm.se/skondal

Kungörelse

BEHÖVER DU NÅ UT MED INFORMATION? Vi hjälper dig!
annons@mitti.se · 08–550 550 00

Länsstyrelsen Stockholm

KUNGÖRELSEDELGIVNING
MILJÖFARLIG VERKSAMHET HANINGE KOMMUN

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Stockholms län har lämnat tillstånd till Dalarö avloppsreningsverk enligt 9 kap. miljöbalken. Tillståndet omfattar mottagning av avloppsvatten motsvarande en maximal genomsnittlig veckobelastning om högst 6 000 personekvivalenter samt utsläpp av behandlat avloppsvatten till Jungfrufjärden. Delegationen har även godkänt den miljökonsekvensbeskrivning som upprättats i ärendet. Handlingarna finns tillgängliga hos Södertörns miljö-och hälsoskyddsförbund, Rudsjöterrassen 5, plan 7, Handen och hos stockholm@lansstyrelsen.se. Eventuellt överklagande ska ha kommit in senast den 21 juni 2024 till Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm eller stockholm@lansstyrelsen.se.
Ange diarienummer 31769-2023.

BEHÖVER DU NÅ UT?
Kontakta oss så hjälper vi dig.
annons@mitti.se
08-550 552 50

Nu behöver barnen utan diagnos din hjälp!
En liten gåva gör stor nytta
Swish: 9005448

WILLEFONDEN
www.willefonden.se
Tel 08-512 418 94

Stockholms stad

Inbjudan till avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet.

Stockholms stad avser att utveckla område Kolkajen-Ropsten som är beläget inom Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen innebär att kajlinjen flyttas ut och stadsdelen växer ut i Lilla Värtan genom utfyllnad och konstruktioner i vattenområde. Innan uppförande av konstruktioner genomförs i vattenområde behöver även muddring och övertäckning genomföras. I samband med muddringen kommer vissa muddermassor att behandlas för att kunna återvinnas/återanvändas, liksom kommer vissa muddermassor att dumpas inom vattenområde.

Stockholms stad har tidigare genomfört avgränsningssamråd och kompletterande avgränsningssamråd. Förslag på dumpningsplatser har därefter justerats och ett ytterligare avgränsningssamråd genomförs därför nu med länsstyrelsen, liksom med de enskilda som kan antas bli särskilt berörda samt med övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten.

Samrådshandlingen har uppdaterats framför allt med avseende på förslag till dumpningsplatser jämfört med beskrivning i tidigare samrådsunderlag. I övrigt har omfattningen av den planerade verksamheten inte förändrats.

Den som vill lämna synpunkter på projektet har möjlighet att göra det. Tidigare lämnade synpunkter kommer att beaktas och behöver därför inte inges igen.

Var finns informationen?
Information om den planerade verksamheten och förväntad miljöpåverkan har sammanställts i en samrådshandling som finns att hämta på Stockholms stads webbplats: https://vaxer.stockholm/projekt/kolkajen/

Om ni vill ha en utskriven kopia av samrådshandlingen hemskickat eller har synpunkter gällande planerade åtgärder, vänligen kontakta: Petra Lindeborg (Sweco Sverige Ab, Box 340 44, 100 26 Stockholm, petra.lindeborg@sweco.se, 073 302 24 94)

Välkommen med era skriftliga synpunkter senast den 22 juni 2024.

JAG GLÖMMER ~~ALDRIG~~ NÄR VI TRÄFFADES.

I Sverige lider drygt 100 000 personer av Alzheimers sjukdom. En sjukdom som kan leda till att du förlorar förmågan att känna igen den du älskar. Forskningen har kommit långt, men det behövs mer pengar för att ett botemedel ska bli verklighet.

Stöd forskningen om hjärnan. Din gåva gör skillnad.

Swisha till 90 112 55 eller skanna QR-koden med mobilkameran eller Swish-appen.

Hjärnfonden

TRÄFFEN · KONTAKT

HITTA FLER KONTAKTER! Lyssna av! Mitt i publicerar ett urval och förbehåller rätten att ta bort osedliga annonser, fler finns tillgängliga via 0939–105 31 86. Samtalet kostar 9,60 kr/min.

MÄN SÖKER KVINNOR

Hej. Jag är en trevlig, välutbildad, bestämd man på 78 år som söker en kvinna i Stockholm. Hör gärna av dig. **46955**

Skötsam kille med många intressen. Söker romantisk tjej på max 60 år, gärna från Asien, för en seriös relation. **46954**

Singelkille, blond, 57 år, ungdomlig, ärlig, seriös, omtänksam. Söker en tjej eller kvinna för mysiga träffar. Din nationalitet saknar betydelse. **46953**

Hej. Jag tycker det skulle vara trevligt att träffa en kvinna. Vi kan gå ut och fika och prata i solskenet, idag är det jättefint väder ute. Slå mig en signal så får vi prata vidare. Ha det gott! **46949**

Hallå på dig glada tjej. Jag är en kille på 57 år som är aktiv och älskar livet som bara den. Jag skulle vilja träffa en tjej som är 45–60 år. Det kan ju bli en trevlig och spännande sommar så bara hör av er så får ni svar av mig. **46937**

Hej. Jag är 40-talist. Kvinna med stil sökes, gärna med trädgårdsintresse och för nån resa då och då. **46927**

Här finns en man i 40-års åldern med både sportiga och kulturella intressen. Jag önskar att komma i kontakt med en kvinna mellan 45–65 år. Det gör ingenting om du är lite bestämd till sättet. Jag har brunt hår, blå ögon, 1,81 lång och en kropp som är rätt normalbyggd. Hoppas att vi hörs. **46925**

Hej. Jag är en kille på 72 år. Nu börjar det våras ute och solen skiner i dag här och det börjar bli varmt och skönt ute. Det vore trevligt att träffas och ta en fika och prata om livet. Hör gärna av dig så kan vi ses. **46916**

Du som vill annonsera, svara eller lyssna av svar på din annons, ring 0939–105 31 86. Samtalet kostar 9,60 kr/min. Du måste använda en mobil som har ett abonnemang eller en hemtelefon.
Om du vill svara på en annons har du 1 minut på dig att tala in ett meddelande till den som har annonserat. Du kan endast svara på annonser via telefon.

KVINNOR SÖKER MÄN

71-årig kvinna, pensionerad läkare, söker en pigg man att dela upplevelser med, resa med, uppleva närhet och hitta på saker tillsammans. Jag tycker om att vistas i naturen och på vattnet, gärna i kajak eller segelbåt, tycker om att röra på mig. Jag bor centralt i Stockholm. **46942**

Det vore jättekul att få kontakt med en snäll pensionär. Viktigt att du inte är rörelsehindrad så vi kan ut och gå och göra utflykter. Jag bor söder om Stockholm, är änka och pensionär, pigg och glad 70+ och vill ha en manlig god vän så livet blir lyckligare. Hör av dig så får vi pratas vid. **46941**

Kvinna född -57 söker man med trevligt utseende men inte falsk och ej egoist, som är djurvän och gärna vegetarian med kanske konstnärliga intressen. Jag är 172, smal, med ganska mörkt hår. **46934**

Hej. Du man som är 80+, som är tobaksfri och måttlig med sprit, ser positivt på livet trots våra naturliga tillkommande krämpor, att få fira sommaren tillsammans vore trevligt. Bor i Täby. **46933**

Hej hej. Jag är en kvinna på 62 år. Jag bor i Gubbängen och har en liten hund. Jag saknar sällskap. Jag promenerar gärna mycket i skogen, går och tar en öl, äter god mat, lagar gärna mat, jag vill bara ha sällskap. Känner du någon eller du så hör av dig. Hoppas. **46932**

MÄN SÖKER MÄN

Hej. Smal man i Stockholm söker en äldre man, gärna pensionär från 65 år och uppåt, för roliga stunder. **46936**

Hej. Jag tycker det skulle vara trevligt att träffa någon, gå ut och fika och prata lite grann om olika saker. Jag bor själv i Gnesta och är i Stockholm ofta. Hör av dig till mig så pratar vi lite mera. **46915**

Hej där. Jag vill träffa dig som är pensionär som jag eller gärna yngre. Du ska vara ensamboende som jag och obunden. Jag bor centralt i Stockholm och är i god form. Vi kan göra mycket trevligt tillsammans. Tveka inte utan svara så hör jag av mig. **46901**

VÄNNER

Finnes: kulturintresserad med trevlig utseende i övre pensionsåldern som älskar film, teater, litteratur etc. Efter kulturupplevelsen vore det gott med ett glas vin tillsammans med eventuellt sällskap. Önskas: likasinnad kvinna eller man, helst boende inom tullarna. **46952**

Efterlysning. Jag söker en kvinna som för ca en månad sedan sms:ade mig från ett 076-nummer med frågan om jag minns henne. Tyvärr schabblade jag bort meddelandet genom feltänk. Jag tror jag vet vem du är. Läser du detta – snälla hör av dig igen snarast. Ring mitt nummer eller annonsnumret. Hoppas. **46948**

Hej. Vi sågs på Ica i Bagarmossen den 8/5 vid 16.00. Jag sa hej till dig, du sa hej till mig och våra blickar möttes. Du med kundvagn, mörkt hår, normal längd. Jag 1,56, blå ögon, mörkt kortklippt hår. Skulle gärna vilja komma i kontakt med dig igen. Har inte kunnat sluta tänka på dig. Hoppas vi hörs. **46950**

Tips på en sömmerska eller någon som tycker om att sy, helst inom Arninge med omnejd. **46930**

KÖP & SÄLJ · PRIVATANNONSER

Så här gör du: Gå in på Mitti.se där du klickar dig in på "Privatannonser". Där bokar du sedan din annons med enkla steg; välj tidning, kategori och införingsdag. Du kan betala direkt med bankkort eller Swish. Sidan är för privatpersoner.
Tjänsten är ett samarbete med Tidningsannonsen.se och all support hanteras av support@tidningsannonsen.se.
Handla tryggt! Vid alla köp, kräv alltid legitimation och betala aldrig i förskott. Vid bilköp, följ med på en provkörning.

KÖPES

Afrikanska träskulpturer
Afrikanska masker figurer och vapen köpes. amnell@home.se 070- 7727214

Fina bilar köpes idag
Alla märken & modeller,äv def,ej körbara,avställda,obes mm Christian Friberg:070- 4030101 info:bandhagensbil@gmail.com

Köper alla möbler
Stolar soffgrupper skåp vitrinskåp sekretärer byråskåp bord sidobord fåtöljer dörrar trälådor kistor sängar natt bord kök Crystal lampkronor TEL 0733656521

Sökes: Hem- & barnhjälp
Hej! Vi är en Lidingöfamilj med snart 3 döttrar (0/3/5år) som söker en varm person som kan bistå oss i hushållet med sysslor som matlagning, tvätt, samt barnvakt/hämtning från förskola. Ca 20- 25h/vecka from hösten. Mvh Amelie, 0706393835

Antikt och äldre möbler köpes
Tavlor lampor porslin m.m ring Erik tel 08 299826

JAG KÖPER ALLA BILMÄRKEN SNABB KÖP
TEL 070- 311 09 85 MVH FOLKE SNABB KÖP

Köper alla slags bilar idag!
Hej alla märken och modeller är av intresse, äv def, obes/bes med 2or, avställda, krockade mm Alexander: 073- 999 82 61 Alexd_61@hotmail.com

LP-SKIVOR, ROCK POP BLUES JAZZ m.m, ALLT AV INTRESSE !!
Bra betalt, Ring Johan:0735- 414508 Mail:grammofonskiva@gmail.com

Alla fordon köpes nu!
hejsan alla märken o mod korrekt värdering fr.95- 2023 årsm äv obes defekta cab skåpbilar .mm.mvh Lars Håkansson 073- 6775878

Kungörelse

BEHÖVER DU NÅ UT MED INFORMATION? Vi hjälper dig!
annons@mitti.se · 08–550 550 00

Stockholms stad

Inbjudan till avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet.

Stockholms stad avser att utveckla område Kolkajen-Ropsten som är beläget inom Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen innebär att kajlinjen flyttas ut och stadsdelen växer ut i Lilla Värtan genom utfyllnad och konstruktioner i vattenområde. Innan uppförande av konstruktioner genomförs i vattenområde behöver även muddring och övertäckning genomföras. I samband med muddringen kommer vissa muddermassor att behandlas för att kunna återvinnas/återanvändas, liksom kommer vissa muddermassor att dumpas inom vattenområde.

Stockholms stad har tidigare genomfört avgränsningssamråd och kompletterande avgränsningssamråd. Förslag på dumpningsplatser har därefter justerats och ett ytterligare avgränsningssamråd genomförs därför nu med länsstyrelsen, liksom med de enskilda som kan antas bli särskilt berörda samt med övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten.

Samrådshandlingen har uppdaterats framför allt med avseende på förslag till dumpningsplatser jämfört med beskrivning i tidigare samrådsunderlag. I övrigt har omfattningen av den planerade verksamheten inte förändrats.

Den som vill lämna synpunkter på projektet har möjlighet att göra det. Tidigare lämnade synpunkter kommer att beaktas och behöver därför inte inges igen.

Var finns informationen?
Information om den planerade verksamheten och förväntad miljöpåverkan har sammanställts i en samrådshandling som finns att hämta på Stockholms stads webbplats: https://vaxer.stockholm/projekt/kolkajen/

Om ni vill ha en utskriven kopia av samrådshandlingen hemskickat eller har synpunkter gällande planerade åtgärder, vänligen kontakta: Petra Lindeborg (Sweco Sverige Ab, Box 340 44, 100 26 Stockholm, petra.lindeborg@sweco.se, 073 302 24 94)

Välkommen med era skriftliga synpunkter senast den 22 juni 2024.

PRISFEST PÅ IGOR

88% 50:-

2117 APELVIKEN T-SHIRT
T-shirt i bomull med grafiskt tryck. Damstl. Rek.pris 400:-

65% 350:-

TUXER MARYLAND
Fritidsjacka i vind- och vattenavvisande material samt blixtlåsförsedda fickor. Damstl, finns även i marin. Rek.pris 1000:-

50% 315:-

ADIDAS HOOPS 2.0
Sneakers med klassiska 3-stripes och yttersula i gummi. Herrstl. Rek.pris 630:-

50% 350:-

PUMA FLYER RUNNER
Träningsskor med ovandel i mesh/syntet samt yttersula i gummi. Vuxenstl. Rek.pris 700:-

75% 100:-

MARINE COTTON SHORTS
Shorts i bomullsstretch med fickor. Dam- och herrmodell. Flera färger. Rek.pris 400:-

71% 290:-

TUXER ELIJAH PANT
Friluft-/trekkingbyxa i snabbtorkande material och blixtlåsförsedda fickor. Herrstl Rek.pris 1000:-

75% 75:-

OXIDE EMMA CANVAS
Lättviktig canvassneaker med snörning. Damstl. Rek.pris 300:-

70% 150:-

KANGAROO KANGAGIRL EV2
Sneaker med glitterdetaljer och velcroknäppning. Juniorstl 28-35. Rek.pris 500:-

70% 150:-

TUXER PHOENIX LS SHIRT MAGMA
Långärmad skjorta med blixtlås-/knappförsedda fickor med rutmönster. Herrstl. Rek.pris 500:-

67% 100:-

VINSON MATT JR SWIM SHORT
Badbyxa med snörning. Juniorstl. Rek.pris 300:-

55% 250:-

ADIDAS TR RACER
Sneakers med ovandel i mesh och syntet samt velcro/snabbsnörning. Juniorstl 28-33. Rek.pris 550:-

75% 75:-

OXIDE ADAM SNEAKER
Slip-in sneaker med yttersula i gummi. Juniorstl 28-35, finns även i herr. Rek.pris 300:-

59% 290:-

ADIDAS WCT JR SET
WCT-set med klassiska 3-stripes. Juniorstl 128-164 cl. Rek.pris 700:-

75% 75:-

UMBRO CORE X JR TEE
Rundhalsad t-shirt i bomull med grafisk logotyp över bröst. Juniorstl 128-164 cl. Rek.pris 300:-

67% 50:-

VINSON MCCOY CAP
Keps med broderad logotyp samt justerbar baktill. Vuxenstl. Rek.pris 150:-

75% 100:-

CHAMPION LOGO JR CUFF PANT
Collegebyxa i bomullsmix med logotyp. Juniorstl 128-164 cl. Rek.pris 400:-

75% 100:-

BJÖRN BORG 2P
2-pack kalsonger i skön bomullsstretch. Stl S+M. Rek.pris 400:-

IgorSport

Priserna gäller tom 30/5 -24 eller så långt lagret räcker.
Götgatan 90 | Öppet: Mån–fre 10–19, lör 10–17, sön 11–17.

TRÄFFEN

HITTA FLER KONTAKTER! Lyssna av! Mitt i publicerar ett urval och förbehåller rätten att ta bort osedliga annonser, fler finns tillgängliga via 0939–105 31 86. Samtalet kostar 9,60 kr/min.

- **Du som vill annonsera, svara eller lyssna av svar** på din annons, ring 0939–105 31 86. Samtalet kostar 9,60 kr/min. Du måste använda en mobil som har ett abonnemang eller en hemtelefon.
- **Om du vill** svara på en annons har du 1 minut på dig att tala in ett meddelande till den som har annonserat. Du kan endast svara på annonser via telefon.

MÄN SÖKER KVINNOR

Hej. Jag är en trevlig, välutbildad, bestämd man på 78 år som söker en kvinna i Stockholm. Hör gärna av dig. **46955**

Skötsam kille med många intressen. Söker romantisk tjej på max 60 år, gärna från Asien, för en seriös relation. **46954**

Singelkille, blond, 57 år, ungdomlig, ärlig, seriös, omtänksam. Söker en tjej eller kvinna för mysiga träffar. Din nationalitet saknar betydelse. **46953**

Hej. Jag tycker det skulle vara trevligt att träffa en kvinna. Vi kan gå ut och fika och prata i solskenet, idag är det jättefint väder ute. Slå mig en signal så får vi prata vidare. Ha det gott! **46949**

Hallå på dig glada tjej. Jag är en kille på 57 år som är aktiv och älskar livet som bara den. Jag skulle vilja träffa en tjej som är 45–60 år. Det kan ju bli en trevlig och spännande sommar så bara hör av er så får ni svar av mig. **46937**

Hej. Jag är 40-talist. Kvinna med stil sökes, gärna med trädgårdsintresse och för nån resa då och då. **46927**

Här finns en man i 40-års åldern med både sportiga och kulturella intressen. Jag önskar att komma i kontakt med en kvinna mellan 45–65 år. Det gör ingenting om du är lite bestämd till sättet. Jag har brunt hår, blå ögon, 1,81 lång och en kropp som är rätt normalbyggd. Hoppas att vi hörs. **46925**

Hej. Jag är en kille på 72 år. Nu börjar det våras ute och solen skiner i dag här och det börjar bli varmt och skönt ute. Det vore trevligt att träffas och ta en fika och prata om livet. Hör gärna av dig så kan vi ses. **46916**

KVINNOR SÖKER MÄN

71-årig kvinna, pensionerad läkare, söker en pigg man att dela upplevelser med, resa med, uppleva närhet och hitta på saker tillsammans. Jag tycker om att vistas i naturen och på vattnet, gärna i kajak eller segelbåt, tycker om att röra på mig. Jag bor centralt i Stockholm. **46942**

Det vore jättekul att få kontakt med en snäll pensionär. Viktigt att du inte är rörelsehindrad så vi kan ut och gå och göra utflykter. Jag bor söder om Stockholm, är änka och pensionär, pigg och glad 70+ och vill ha en manlig god vän så livet blir lyckligare. Hör av dig så får vi pratas vid. **46941**

Kvinna född -57 söker man med trevligt utseende men inte falsk och ej egoist, som är djurvän och gärna vegetarian med kanske konstnärliga intressen. Jag är 172, smal, med ganska mörkt hår. **46934**

Hej. Du man som är 80+, som är tobaksfri och måttlig med sprit, ser positivt på livet trots våra naturliga tillkommande krämpor, att få fira sommaren tillsammans vore trevligt. Bor i Täby. **46933**

Hej hej. Jag är en kvinna på 62 år. Jag bor i Gubbängen och har en liten hund. Jag saknar sällskap. Jag promenerar gärna mycket i skogen, går och tar en öl, äter god mat, lagar gärna mat, jag vill bara ha sällskap. Känner du någon eller du så hör av dig. Hoppas. **46932**

MÄN SÖKER MÄN

Hej. Smal man i Stockholm söker en äldre man, gärna pensionär från 65 år och uppåt, för roliga stunder. **46936**

Hej. Jag tycker det skulle vara trevligt att träffa någon, gå ut och fika och prata lite grann om olika saker. Jag bor själv i Gnesta och är i Stockholm ofta. Hör av dig till mig så pratar vi lite mera. **46915**

VÄNNER

Finnes: kulturintresserad med trevlig utseende i övre pensionsåldern som älskar film, teater, litteratur etc. Efter kulturupplevelsen vore det gott med ett glas vin tillsammans med eventuellt sällskap. Önskas: likasinnad kvinna eller man, helst boende inom tullarna. **46952**

Kungörelse

BEHÖVER DU NÅ UT MED INFORMATION? Vi hjälper dig!
annons@mitti.se • 08–550 550 00

Stockholms stad

Inbjudan till avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet.

Stockholms stad avser att utveckla område Kolkajen-Ropsten som är beläget inom Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen innebär att kajlinjen flyttas ut och stadsdelen växer ut i Lilla Värtan genom utfyllnad och konstruktioner i vattenområde. Innan uppförande av konstruktioner genomförs i vattenområde behöver även muddring och övertäckning genomföras. I samband med muddringen kommer vissa muddermassor att behandlas för att kunna återvinnas/återanvändas, liksom kommer vissa muddermassor att dumpas inom vattenområde.

Stockholms stad har tidigare genomfört avgränsningssamråd och kompletterande avgränsningssamråd. Förslag på dumpningsplatser har därefter justerats och ett ytterligare avgränsningssamråd genomförs därför nu med länsstyrelsen, liksom med de enskilda som kan antas bli särskilt berörda samt med övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten.

Samrådshandlingen har uppdaterats framför allt med avseende på förslag till dumpningsplatser jämfört med beskrivning i tidigare samrådsunderlag. I övrigt har omfattningen av den planerade verksamheten inte förändrats.

Den som vill lämna synpunkter på projektet har möjlighet att göra det. Tidigare lämnade synpunkter kommer att beaktas och behöver därför inte inges igen.

Var finns informationen?
Information om den planerade verksamheten och förväntad miljöpåverkan har sammanställts i en samrådshandling som finns att hämta på Stockholms stads webbplats: https://vaxer.stockholm/projekt/kolkajen/

Om ni vill ha en utskriven kopia av samrådshandlingen hemskickat eller har synpunkter gällande planerade åtgärder, vänligen kontakta: Petra Lindeborg (Sweco Sverige Ab, Box 340 44, 100 26 Stockholm, petra.lindeborg@sweco.se, 073 302 24 94)

Välkommen med era skriftliga synpunkter senast den 22 juni 2024.

HÖJ VÄRDET PÅ ER FASTIGHET

Ekstrands erbjuder skräddarsydda dörrar och entréportar till alla typer av fastigheter. Vackert och starkt i massiv ek eller valfri kulör. Vi tar hand om allt från uppmätning och tillverkning till installation.

BESÖK VÅRT SHOWROOM
Råsundavägen 100 i Solna
sthlm@ekstrands.com
ekstrands.com/stockholm

EKSTRANDS
DÖRRAR & FÖNSTER
Familjeföretag med egen tillverkning sedan 1945

Sök ekonomiskt stöd till barn

Familjer som har ont om pengar kan söka stöd från Majblomman till saker som kläder och skor, en cykel eller en fritidsaktivitet.

Läs mer och anmäl dig på majblomman.se

Majblomman
90 KONTO SVENSK INSAMLINGS KONTROLL

KÖP & SÄLJ · PRIVATANNONSER

● **Så här gör** du: Gå in på Mitti.se där du klickar dig in på "Privatannonser". Där bokar du sedan din annons med enkla steg; välj tidning, kategori och införingsdag. Du kan betala direkt med bankkort eller med Swish. Sidan är för privatpersoner.
● **Tjänsten är ett** samarbete med Tidningsannonsen.se och all support hanteras av support@tidningsannonsen.se.
● **Handla tryggt! Vid** alla köp, kräv alltid legitimation och betala aldrig i förskott. Vid bilköp, följ med på en provkörning.

KÖPES

Fina bilar köpes idag
Alla märken & modeller,äv def,ej körbara,avställda,obes mm
Christian Friberg:070-4030101
info:bandhagensbil@gmail.com

Autografer o samlarbilder!
Gamla autografer och samlarbilder. Allt av intresse!
070-3256332

Afrikanska träskulpturer
Afrikanska masker figurer och vapen köpes. amnell@home.se
070-7727214

LP-SKIVOR, ROCK POP BLUES JAZZ m.m, ALLT AV INTRESSE !!
Bra betalt, Ring
Johan:0735-414508
Mail:grammofonskiva@gmail.com

Lotte Laserstein
Privat köper jag konst av Lotte Laserstein. 070-7727214
amnell@home.se

Antikt och äldre möbler köpes
Tavlor lampor porslin m.m ring Erik tel 08 299826

Köper alla slags bilar idag!
Hej alla märken och modeller är av intresse, äv def, obes/bes med 2or, avställda, krockade mm
Alexander: 073-999 82 61
Alexd_61@hotmail.com

Seriös samlare söker
Rekordmagasinet, idrottsbilder, hockey o fotbollsbilder samt filmstjärnor från 40-70 talet
0761687297

Fiske prylar knivar köpes
Spö rullar drag napp och nytt same knivar jaktknivar köpes hämtas omgående 0704090628

Köper alla möbler
Stolar soffgrupper skåp vitrinskåp sekretärer byråskåp bord sidobord fåtöljer dörrar trälådor kistor sängar natt bord kök Crystal lampkronor
TEL 0733656521

ÖNSKAS HYRA

Två modedesigners söker boende!
Vi är två nyutexaminerade modedesigners från Beckmans designhögskola som söker bostad! När vi inte är i studion besöker vi utställningar och umgås med vänner. Vi är djur och rökfria och har inga betalningsanmärkningar. Tveka inte att höra av er! Mejl: miranda.berg@edu.beckmans.se

Önskas hyra
Hyresläg. 3-4 rum, balkong
puck@hbkonsult.e.se

LÄGENHETSBYTE

2 Mot 1 Östermalm
55+ Lägenhetsbyte Östermalm
Finns 2:a Gustav Adolfspark.
Solig 4tr. Hyresrätt 43,5 km.
Hyra 5.400 kr el ingår

Finns 80 km Hyresrätt sekelskiftes
Toppen läge i Östermalm
Hyra 9.200 kr/mån
Önskar 4 - 5:a Östermalm
Ring 08/6640034 - 073 713 13 18

DIVERSE

Problem med dator/tv/skrivare/nätverk?
Behöver du hjälp med det tekniska hemma? fr. 550kr/tim efter RUT
Kontakta mig! Micke, 0737031607

SKAPA DIN ANNONS! **Beställ via webben**
Klicka på "Privatannonser" på mitti.se
– eller genom att skanna qr-koden med mobilkameran!

Kungörelse

BEHÖVER DU NÅ UT MED INFORMATION? Vi hjälper dig!
annons@mitti.se • 08-550 550 00

Stockholms stad

Inbjudan till avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet.

Stockholms stad avser att utveckla område Kolkajen-Ropsten som är beläget inom Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen innebär att kajlinjen flyttas ut och stadsdelen växer ut i Lilla Värtan genom utfyllnad och konstruktioner i vattenområde. Innan uppförande av konstruktioner genomförs i vattenområde behöver även muddring och övertäckning genomföras. I samband med muddringen kommer vissa muddermassor att behandlas för att kunna återvinnas/återanvändas, liksom kommer vissa muddermassor att dumpas inom vattenområde.

Stockholms stad har tidigare genomfört avgränsningssamråd och kompletterande avgränsningssamråd. Förslag på dumpningsplatser har därefter justerats och ett ytterligare avgränsningssamråd genomförs därför nu med länsstyrelsen, liksom med de enskilda som kan antas bli särskilt berörda samt med övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten.

Samrådshandlingen har uppdaterats framför allt med avseende på förslag till dumpningsplatser jämfört med beskrivning i tidigare samrådsunderlag. I övrigt har omfattningen av den planerade verksamheten inte förändrats.

Den som vill lämna synpunkter på projektet har möjlighet att göra det. Tidigare lämnade synpunkter kommer att beaktas och behöver därför inte inges igen.

Var finns informationen?
Information om den planerade verksamheten och förväntad miljöpåverkan har sammanställts i en samrådshandling som finns att hämta på Stockholms stads webbplats: https://vaxer.stockholm/projekt/kolkajen/

Om ni vill ha en utskriven kopia av samrådshandlingen hemskickat eller har synpunkter gällande planerade åtgärder, vänligen kontakta: Petra Lindeborg (Sweco Sverige Ab, Box 340 44, 100 26 Stockholm, petra.lindeborg@sweco.se, 073 302 24 94)

Välkommen med era skriftliga synpunkter senast den 22 juni 2024.

Bostad

VÄRHULTA GÅRDSMÄKLARE

Hemsjö Gård i västra Närke

30 ha vid Stora och Lilla Hemsjön väster om Mullhyttan. 23 hektar skog. Timrat bostadshus från 2019 på 90 kvm, gäststugor, verkstad med flera byggnader. Jakträtt och med möjlig jakt på 1.400 ha. Fiske i båda sjöarna. Begärt pris 10 milj. kr.

varhulta.com 100 AR 0585-262 00

VÄRHULTA GÅRDSMÄKLARE

Karintorp vid sjön Tiborn

5,4 ha men halvö i sjön, villa på 300 kvm, annex, badplats med brygga och timrad bastu. Enskilt läge, och ändock närhet till skola, butiker, E 20, 10 min Hallsbergs station, fyra mil till Örebro. Begärt pris 7,5 milj. kr.

varhulta.com 100 AR 0585-262 00

VÄRHULTA GÅRDSMÄKLARE

Hälgesta i vackra Lekeberg

Lantvilla med dörren öppen för många verksamheter! 5-6 ha mark, stall, paddock, lager, hundhall (pay & play), verkstad, gästhus, kontor, bra bostad. 25 min SV Örebro, 20 min till Hallsberg järnvägsstation. Begärt pris, 6,9 milj. kr.

varhulta.com 100 AR 0585-262 00

forsbergshuset.se • info@forsbergshuset.se • 0500 - 48 02 00

Göta Kanal - Vassbacken

Invid Göta Kanal i charmiga Vassbacken utanför Töreboda ligger denna välskötta och klassiska kanalvilla med anor från sent 1700-tal. Fräscha uthus med bl a ateljé/garage/carport och gästhus med bastuhus. Här kan man följa kanalbåtarnas färd mellan Stockholm och Göteborg på första parkett.

FORSBERGSMÄKLARBYRÅ
VÄLSKÖTTA & VÄLBELÄGNA HEM

Bästa krogarna

svd.se/om/krogguiden

Kungörelser & Dagens affärer

Stockholms stad

Inbjudan till avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet.

Stockholms stad avser att utveckla område Kolkajen-Ropsten som är beläget inom Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen innebär att kajlinjen flyttas ut och stadsdelen växer ut i Lilla Värtan genom utfyllnad och konstruktioner i vattenområde. Innan uppförande av konstruktioner genomförs i vattenområde behöver även muddring och övertäckning genomföras. I samband med muddringen kommer vissa muddermassor att behandlas för att kunna återvinnas/återanvändas, liksom kommer vissa muddermassor att dumpas inom vattenområde.

Stockholms stad har tidigare genomfört avgränsningssamråd och kompletterande avgränsningssamråd. Förslag på dumpningsplatser har därefter justerats och ett ytterligare avgränsningssamråd genomförs därför nu med länsstyrelsen, liksom med de enskilda som kan antas bli särskilt berörda samt med övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten.

Samrådshandlingen har uppdaterats framför allt med avseende på förslag till dumpningsplatser jämfört med beskrivning i tidigare samrådsunderlag. I övrigt har omfattningen av den planerade verksamheten inte förändrats.

Den som vill lämna synpunkter på projektet har möjlighet att göra det. Tidigare lämnade synpunkter kommer att beaktas och behöver därför inte inges igen.

Var finns informationen?

Information om den planerade verksamheten och förväntad miljöpåverkan har sammanställts i en samrådshandling som finns att hämta på Stockholms stads webbplats: https://vaxer.stockholm/projekt/kolkajen/

Om ni vill ha en utskriven kopia av samrådshandlingen hemskickat eller har synpunkter gällande planerade åtgärder, vänligen kontakta: Petra Lindeborg (Sweco Sverige Ab, Box 340 44, 100 26 Stockholm, petra.lindeborg@sweco.se, 073 302 24 94)

Välkommen med era skriftliga synpunkter senast den 22 juni 2024.

Länsstyrelsen Stockholm

KUNGÖRELSEDELGIVNING

MILJÖFARLIG VERKSAMHET STOCKHOLMS KOMMUN

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Stockholms län har lämnat PreZero Recycling AB tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till ändring av befintlig avfallsverksamhet inom Tippen 2 i Högdalen. Ändringstillstånd ges för utökning av verksamhetsområde till att även omfatta del av fastigheten Örby 4:1. Handlingarna finns tillgängliga hos Miljöförvaltningen, Tekniska nämndhuset, Fleminggatan 4, Stockholm och hos stockholm@lansstyrelsen.se. Eventuellt överklagande ska ha kommit in senast den 20 juni 2024 till Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm eller stockholm@lansstyrelsen.se. Ange diarienummer 15166-2022.

Bolagsärenden

Aktieägare i ISR Immune System Regulation Holding AB (publ), org.nr 559026–7828, kallas härmed till årsstämma den 24 juni 2024 klockan 13.30 i Solna Business Park, Svetsarvägen 15, 2tr, 171 41 Solna. Inregistrering till stämman börjar klockan 13.00. Ytterligare information finns på bolagets hemsida: ISRAB:SE

Läs dagens tidning digitalt med eSvD

Läs tidningen sida för sida på din surfplatta, mobil eller dator.

svd.se/esvd

Stockholms stad

24 maj 2024

Du/ni inbjuds till ett avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet.

Stockholms stad avser att utveckla område Kolkajen-Ropsten som är beläget inom Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen innebär att kajlinjen flyttas ut och stadsdelen växer ut i Lilla Värtan genom utfyllnad och konstruktioner i vattenområde. Innan uppförande av konstruktioner genomförs i vattenområde behöver även muddring och övertäckning genomföras. I samband med muddringen kommer vissa muddermassor att behandlas för att kunna återvinnas/återanvändas, liksom kommer vissa muddermassor att dumpas inom vattenområde.

Stockholms stad har tidigare genomfört avgränsningssamråd och kompletterande avgränsnings-samråd. Förslag på dumpningsplatser har därefter justerats och ett ytterligare avgränsningssamråd genomförs därför nu med länsstyrelsen, liksom med de enskilda som kan antas bli särskilt berörda samt med övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten.

Samrådsunderlaget redogör för projektets förutsättningar, lokalisering och utformning samt övergripande konsekvenser och genomförandebeskrivning. Samrådshandlingen har jämfört med beskrivning i tidigare samråd uppdaterats framför allt med avseende på förslag till dumpningsplatser i vattenområde. I övrigt har omfattningen av den planerade verksamheten inte förändrats.

Den som vill lämna synpunkter på projektet har möjlighet att göra det. Tidigare lämnade synpunkter kommer att beaktas och behöver därför inte inges igen.

Läsanvisning för samrådsunderlaget

Kapitel 1 & 2

Handlingen inleds med administrativa uppgifter, en redogörelse av bakgrund och syftet med den planerade vattenverksamheten samt en övergripande beskrivning av de planerade arbetena.

Kapitel 3

I kapitlet redogörs för av de formella krav som styr samråds- och tillståndsprocessen. Avsnitt *3.2 Bedömd samrådskrets avseende enskilda som berörs särskilt* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling. Information om bedömning av särskilt berörda i anslutning till de tillkommande dumpningsplatserna har tillagts.

Kapitel 4

I kapitlet ges en övergripande beskrivning av den planerade hanteringen av de muddermassor som avses överlåtas till Stockholm Parkering AB.

Stockholms stad

24 maj 2024

Kapitel 5

I kapitlet redogörs för fastighetsförhållanden inom de fastigheter som bedöms beröras av den planerade verksamheten. Avsnittet **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling och information gällande fastighetsförhållanden för de tillkommande dumpningsplatserna har tillagts.

Kapitel 6

I kapitlet beskrivs den planerade vattenverksamheten, inklusive de åtgärder och tekniker som planeras att användas. Konstruktioner som planeras att uppföras och hanteringen av de massor/sediment som uppkommer i och med de planerade åtgärderna beskrivs. Avsnitt *6.6 Hantering av muddermassor* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling med avseende på de alternativa utredningsplatserna för dumpning som Stockholm stad vill samråda om.

Kapitel 7 & 8

I kapitlet beskrivs de områdesförutsättningar som råder inom planerat verksamhetsområde samt de vattenområden som är under utredning som dumpningsplatser. Kapitel *8 Områdesförutsättningar vid utredningsområden för dumpning* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling och information för tillkommande dumpningsområden har tillagts.

Kapitel 9

I kapitlet redogörs för den preliminära huvudsakliga bedömda miljöpåverkan till följd av den planerade verksamheten. Kapitlet delas upp mellan påverkan i byggskede och driftskede. Avsnitt *9.2 Byggskede – dumpning* och *9.4 Driftskede – dumpning* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling genom de dumpningsområden som tillagts.

Kapitel 10

I kapitlet redogörs översiktligt för de kontroller som kan komma att bli tillämpliga.

Kapitel 11

I kapitlet beskrivs de verksamhetskoder som Stockholms stad bedömer är tillämpliga på den planerade verksamheten. Kapitlet är nytt i förhållande till föregående samrådshandling, men verksamhetskoderna ingick i det tidigare kompletterande samrådet. Ingen ny information har tillkommit.

Kapitel 12

Det sista kapitlet redogör för de referenser som nyttjats i arbetet med framtagandet av samråds-underlaget.

Stockholms stad

24 maj 2024

Varför får du denna information?
Du/ni erhåller denna information för att du/ni äger en fastighet där vattenverksamheten ska ske eller som bedöms påverkas av byggbuller under den tid som vattenverksamheten pågår eller som har vattenområde i nära anslutning till redovisade dumpningsplatser.

Var finns informationen?
Information om den planerade verksamheten och förväntad huvudsaklig miljöpåverkan har sammanställts i en samrådshandling som finns att hämta på Stockholms stads webbplats: https://vaxer.stockholm/kolkajen/

Om ni vill ha en utskriven kopia av samrådshandlingen hemskickat eller har synpunkter gällande planerade åtgärder, vänligen kontakta:

Petra Lindeborg
E-post: petra.lindeborg@sweco.se
Telefon: 073 302 24 94

Sweco Sverige
Box 340 44
100 26 Stockholm

Välkommen med era skriftliga synpunkter senast den 22 juni 2024.

Stockholms stad

24 maj 2024

Information om hantering av personuppgifter

Vi behöver spara och behandla personuppgifter om dig, så som namn, adress, e-postadress, telefonnummer, fastighetsbeteckning, samt dina eventuella synpunkter. Syftet med en sådan behandling är att kunna uppfylla vår skyldighet enligt 6 kap. 30 § miljöbalken att samråda med de enskilda som kan antas blir berörda av sökt verksamhet. Vi måste dessutom i samband med en tillståndsprövning enligt miljöbalken redovisa vilka vi samrått med samt vilka eventuella synpunkter som inkommit. Vissa av dina personuppgifter och synpunkter kan komma att bli offentliga med anledning av offentlighetsprincipen.

Vi har fått dina uppgifter från Metrias adressregister. Vi tillämpar vid var tid gällande integritetslagstiftning vid all behandling av personuppgifter. Den rättsliga grunden för att behandla dina personuppgifter är således att den är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige.

Dina uppgifter kommer att sparas till dess tillståndsprövningen avslutats. De personuppgifter vi behandlar om dig delas med de personuppgiftsbiträden vi använder för att kunna utgöra våra tjänster och fullgöra våra skyldigheter gentemot dig. Vi kan även komma att dela dina personuppgifter med en tredje part, förutsatt att vi är skyldiga att göra så enligt lag. Däremot kommer vi aldrig att överföra dina uppgifter till ett land utanför EU.

Personuppgiftsansvarig är Stockholm Stad. Du har rätt att kontakta oss om du vill få information om de uppgifter vi har om dig, för att begära rättelse, överföring eller för att begära att vi begränsar behandlingen, för att göra invändningar eller begära radering av dina uppgifter. Detta gör du enklast genom att kontakta:

Petra Lindeborg
petra.lindeborg@sweco.se

Om du har klagomål på vår behandling av dina personuppgifter har du rätt att inge klagomål till tillsynsmyndigheten Datainspektionen.

Stockholms stad

24 maj 2024

Ni inbjuds till ett avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet.

Stockholms stad avser att utveckla område Kolkajen-Ropsten som är beläget inom Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen innebär att kajlinjen flyttas ut och stadsdelen växer ut i Lilla Värtan genom utfyllnad och konstruktioner i vattenområde. Innan uppförande av konstruktioner genomförs i vattenområde behöver även muddring och övertäckning genomföras. I samband med muddringen kommer vissa muddermassor att behandlas för att kunna återvinnas/återanvändas, liksom kommer vissa muddermassor att dumpas inom vattenområde.

Stockholms stad har tidigare genomfört avgränsningssamråd och kompletterande avgränsnings-samråd. Förslag på dumpningsplatser har därefter justerats och ett ytterligare avgränsningssamråd genomförs därför nu med länsstyrelsen, liksom med de enskilda som kan antas bli särskilt berörda samt med övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten.

Samrådsunderlaget redogör för projektets förutsättningar, lokalisering och utformning samt övergripande konsekvenser och genomförandebeskrivning. Samrådshandlingen har jämfört med beskrivning i tidigare samråd uppdaterats framför allt med avseende på förslag till dumpningsplatser i vattenområde. I övrigt har omfattningen av den planerade verksamheten inte förändrats.

Den som vill lämna synpunkter på projektet har möjlighet att göra det. Tidigare lämnade synpunkter kommer att beaktas och behöver därför inte inges igen.

Läsanvisning för samrådsunderlaget

Kapitel 1 & 2

Handlingen inleds med administrativa uppgifter, en redogörelse av bakgrund och syftet med den planerade vattenverksamheten samt en övergripande beskrivning av de planerade arbetena.

Kapitel 3

I kapitlet redogörs för av de formella krav som styr samråds- och tillståndsprocessen. Avsnitt *3.2 Bedömd samrådskrets avseende enskilda som berörs särskilt* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling. Information om bedömning av särskilt berörda i anslutning till de tillkommande dumpningsplatserna har tillagts.

Kapitel 4

I kapitlet ges en övergripande beskrivning av den planerade hanteringen av de muddermassor som avses överlåtas till Stockholm Parkering AB.

Stockholms stad

24 maj 2024

Kapitel 5

I kapitlet redogörs för fastighetsförhållanden inom de fastigheter som bedöms beröras av den planerade verksamheten. Avsnittet **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling och information gällande fastighetsförhållanden för de tillkommande dumpningsplatserna har tillagts.

Kapitel 6

I kapitlet beskrivs den planerade vattenverksamheten, inklusive de åtgärder och tekniker som planeras att användas. Konstruktioner som planeras att uppföras och hanteringen av de massor/sediment som uppkommer i och med de planerade åtgärderna beskrivs. Avsnitt *6.6 Hantering av muddermassor* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling med avseende på de alternativa utredningsplatserna för dumpning som Staden vill samråda om.

Kapitel 7 & 8

I kapitlet beskrivs de områdesförutsättningar som råder inom planerat verksamhetsområde samt de vattenområden som är under utredning som dumpningsplatser. Kapitel *8 Områdesförutsättningar vid utredningsområden för dumpning* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling och information för tillkommande dumpningsområden har tillagts.

Kapitel 9

I kapitlet redogörs för den preliminära huvudsakliga bedömda miljöpåverkan till följd av den planerade verksamheten. Kapitlet delas upp mellan påverkan i byggskede och driftskede. Avsnitt *9.2 Byggskede – dumpning* och *9.4 Driftskede – dumpning* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling genom de dumpningsområden som tillagts.

Kapitel 10

I kapitlet redogörs översiktligt för de kontroller som kan komma att bli tillämpliga.

Kapitel 11

I kapitlet beskrivs de verksamhetskoder som Stockholms stad bedömer är tillämpliga på den planerade verksamheten. Kapitlet är nytt i förhållande till föregående samrådshandling, men verksamhetskoderna ingick i det tidigare kompletterande samrådet. Ingen ny information har tillkommit.

Kapitel 12

Det sista kapitlet redogör för de referenser som nyttjats i arbetet med framtagandet av samråds-underlaget.

Stockholms stad

24 maj 2024

Var finns informationen?
Mer information om samrådet, den planerade verksamheten och förväntad miljöpåverkan har sammanställts i ett samrådsunderlag som bifogas i detta mejl.

Samrådsunderlag finns även att finna på Stockholms stads webbplats:
https://vaxer.stockholm/projekt/kolkajen/

För frågor eller synpunkter gällande planerade åtgärder, vänligen kontakta:

Petra Lindeborg
E-post: petra.lindeborg@sweco.se
Telefon: 073 302 24 94

Sweco Sverige
Box 340 44
100 26 Stockholm

Välkommen med era skriftliga synpunkter senast den 22 juni 2024.

Sändlista

Myndigheter, bolag och intresseorganisationer

Boverket
Djurgården Lilla Värtans miljöskyddsförening
Ellevio
Förbundet Ekoparken
Försvarsmakten
Fortifikationsverket[1]
Gasnät Stockholm AB
Haninge kommun/ kommunstyrelse
Haninge kommun/miljö- och strategisk planering
Haninge kommun/ Park- och Teknik
Harö fiskevårdsområdesförening
Havs- och vattenmyndigheten
IP-Only Network AB/Global Connect
Kammarkollegiet
Kungliga djurgårdens förvaltning
Kustbevakningen
Lidingö stad/Miljö- och stadsbyggnadsnämnden
Lidingö stad/Teknik- och fastighetsförvaltningen
Lidingö stad/Kommunstyrelsen
Länsstyrelsen i Stockholms län
Myndigheten för samhällsskydds och beredskap
Naturskyddsföreningen Haninge
Naturskyddsföreningen Lidingö
Naturskyddsföreningen Stockholm
Naturskyddsföreningen Vaxholm
Naturskyddsföreningen Värmdö
Naturvårdsverket
Norra Östersjöns vattendistrik
Obenenetwork AB
Riksantikvarieämbetet
SGI
SGU
Sjöfartsverket
Skanova
SMHI
Sportfiskarna
Statens marintima och transporthistoriska museer
Stockholm Exergi
Stockholm Exergi Tunnlar AB
Stockholm Hamnar AB
Stockholm Parkering

[1] Tillkom efter inkomna uppgifter i samrådet

Sändlista

Stockholm stad/Idrottsförvaltningen
Stockholm stad/kommunstyrelsen
Stockholm stad/Kulturförvaltningen
Stockholm stad/Miljöförvaltningen
Stockholm stad/Stadsdelsförvaltningen Östermalm
Stockholm stad/Trafikkontoret
Stockholm Vatten och avfall AB
Stokab AB
Svenska kraftnät
Sveriges Fiskares Producentorganisation
Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund
Södra Roslagens miljö- och hälsoskyddsnämnd
Trafikförvaltningen Stockholm
Trafikverket
Vaxholms stad/kommunstyrelsen
Vaxholms stad
Vaxholms fiskevårdsområdesförening
Värmdö kommun
Värmdö kommun /kommunstyrelse

Sändlista

Enskilda fastigheter vid Kolkajen-Ropsten utifrån berört vattenområde och byggbuller 55–60 dBA

Fastighet

Stockholm Alexandria 3
Stockholm Alexandria 4
Stockholm Drevkarlen 8
Stockholm Dubbelbössan 5
Stockholm Dubbelbössan 6
Stockholm Gasklockorna 4
Stockholm Gillert 12
Stockholm Gillert 13
Stockholm Gillret 14
Stockholm Gillret 15
Stockholm Gillret 16
Stockholm Gillret 17
Stockholm Hjorthagen 1:1
Stockholm Hjorthagen 1:10
Stockholm Hjorthagen 1:12
Stockholm Hjorthagen 1:19
Stockholm Hjorthagen 1:21
Stockholm Hjorthagen 1:3
Stockholm Hjorthagen 1:5
Stockholm Hjorthagen 1:6
Stockholm Kokssorteringen 1
Stockholm Kopplet 2
Stockholm Koppången 3
Stockholm Koppången 4
Stockholm Ladugårdsgärdet 1:40
Stockholm Ladugårdsgärdet 1:45
Stockholm Ladugårdsgärdet 1:9
Stockholm Maskinhuset 1
Stockholm Norra Djurgården 1:1
Stockholm Rävsaxen 6
Stockholm Shanghai 1
Stockholm Singapore 3

Sändlista

SWECO

Närmaste fastigheter vid dumpningsområde Askrikefjärden

Lidingö Lidingö 6:76

Samfälligheten Vaxholm Granholmen FS:3

Andelsfastigheter

Vaxholm Granholmen 2:11
Vaxholm Granholmen 2:12
Vaxholm Granholmen 2:13
Vaxholm Granholmen 2:14
Vaxholm Granholmen 2:15
Vaxholm Granholmen 2:17
Vaxholm Granholmen 2:21
Vaxholm Granholmen 2:22
Vaxholm Granholmen 2:25
Vaxholm Granholmen 2:3

Samfälligheten Vaxholm Granholmen FS:1

Andelsfastigheter

Vaxholm Granholmen 1:2
Vaxholm Granholmen 1:3

Sändlista

Närmaste fastigheter vid dumpningsområde Kanholmsfjärden

Fastigheter

Värmdö Harö 2:123
Värmdö Harö 2:124

Samfälligheten Värmdö Skarpö S:1

Andelsfastigheter

Värmdö Skarpö 1:7
Värmdö Skarpö 1:8

Samfälligheten Värmdö Runmarö-Långvik FS:1

Andelsfastigheter

Värmdö Runmarö-Långvik 1:131
Värmdö Runmarö-Långvik 1:138
Värmdö Runmarö-Långvik 1:98

Stockholms stad

Exploateringskontoret
Avdelningen för Stora projekt

PROTOKOLL

2024-09-02

Samrådsmöte för tillståndsprocess Kolkajen-Ropsten

Tid: 2024-09-02, kl. 9.00 – 11.05
Plats: Länsstyrelsen Stockholm och digitalt

Närvarande:

Jörgen Warstrand	JW	Länsstyrelsen Stockholm
Linda Boxell	LB	Länsstyrelsen Stockholm
Ylva Bjurström	YB	Länsstyrelsen Stockholm
Nils Ohlanders	NO	Länsstyrelsen Stockholm
Gusten Hollari Holmberg	GHH	Länsstyrelsen Stockholm
Erik Blomquist	EB	Länsstyrelsen Stockholm
Agnes Melin-Hjort	AMH	Länsstyrelsen Stockholm (Digitalt)
Aleksander Milenkovic	AM	Länsstyrelsen Stockholm (Digitalt)
Anna Viklund	AV	Miljöförvaltningen
Katarina Forslöw	KF	Miljöförvaltningen
David Langseth	DL	Exploateringskontoret
Helén Österberg	HÖ	Exploateringskontoret
Karin Hernvall	KH	Advokatfirman Åberg & Co
Daniel Shin	DS	Advokatfirman Åberg & Co
Marie Arnér	MA	Arner Consulting
John Sternbeck	JS	Niras (Digitalt)
Pär Elander	PE	Elander Miljöteknik
Per Berglund	PB	Sweco Sverige AB
Petra Lindeborg	PL	Sweco Sverige AB
Åsa Ottosson Citron	ÅOC	Sweco Sverige AB

Ej närvarande:

Sara Fröding	Länsstyrelsen Stockholm

Antecknat av:
Petra Lindeborg och Åsa Ottosson Citron, Sweco Sverige AB

Ansvarig **Tid:**

1 MINNESANTECKNINGAR

Slide	
1	**Avgränsningssamråd Kolkajen - Ropsten**
	Länsstyrelsen hälsar välkomna till mötet och presenterar dagens agenda; Stockholm Stad tillsammans med projektgrupp presenterar underlaget för samråd vilket efterföljs av Länsstyrelsens och Miljöförvaltningens möjlighet att ställa frågor och lämna synpunkter. Länsstyrelsen meddelar att man efter genomfört samråd, när Länsstyrelsen fått ta del av protokollet och lämnat synpunkter på det, kommer att skicka ett meddelande om genomfört avgränsningssamråd.
2	**Agenda**
	Staden genom PB presenterar agendan för presentationen.
3	**Introduktion till utbyggnaden av Norra Djurgårdsstaden - Kolkajen**
	Staden genom DL introducerar projektet. Kolkajen är sista etappen i utbyggnaden mot vattnet i Hjorthagen. Etappen innefattar ca 1 500 bostäder, förskolor och en konsthall. Staden förvärvade marken från Stockholm exergi under förutsättning att sanera området för bostadsbyggnation. Kolkajen är ett politiskt utpekat stadsutvecklingsområde som ska vara ett spjutspetsprojekt för innovativ hållbar teknologi samt normkreativitet i form av bostäder för grupper utanför vad det normalt planeras för. Tidigare har ett flertal samråd genomförts, i de två senaste samrådsmötena har en ny struktur med ny geoteknisk konstruktion och kvartersstruktur presenterats. Den nya geotekniska konstruktionen innebär att man i stället för att gjuta ett betongdäck använder stenmassor från bland annat utbyggnaden av nya tunnelbanan. Den nya konstruktionen tar en mindre del av vattnet i anspråk och koldioxidekvivalenten minskar från ca 190 000 ton CO2 till 90 000 ton CO2. Och förväntas kunna minskas under bygghandlingsskedet minska till under 2/3 av den första konstruktionen. I den nya strukturen planeras även konstruktioner under vattnet som ska gynna det akvatiska livet med en marinpark och konstgjorda rev som har utformats med hjälp av stadens fiskvårdskonsulent Oliver Karlöf.
4	**Skillnaden i detta samråd jämfört med tidigare samråd**
	Staden genom PB presenterar skillnaden mellan detta samråd och de tidigare genomförda. Efter fråga från Länsstyrelsen förtydligas att samrådskretsen för detta samråd har uppdaterats utifrån tillkomna dumpningsplatser.
5	**Platser som beskrivs i samrådet**
	Staden presenterar en karta över de platser som beskrivs i samrådet.
6–7	**Tekniska konstruktioner - översikt**
	Staden visar en figur och beskriver genom PB översiktligt de tekniska konstruktionerna för Kolkajen.
8	**Huvudsakligt genomförande av konstruktioner**
	Staden beskriver genom PB det tekniska genomförandet för Kolkajen. Förtydligande görs att arbetena inte kommer att täcka Stockholm Exergis utlopp.
9–11	**Huvudsakliga konstruktioner och åtgärder**
	Staden beskriver genom PB det tekniska genomförandet för Kolkajen. Länsstyrelsen undrar om det blir samma utfyllnadsmetodik här som tidigare beskrivits. Staden genom PB beskriver att det kommer bli en uppfyllnad med slänt till nivån -3 m på vilken en vertikal kaj anläggs. Länsstyrelsen undrar vad anledning är till att man inte dumpar utanför Kolkajen. Staden svarar genom PB att det behöver vara tillräckligt djupt och man behöver säkerställa att massorna inte ”rör på sig” för att kunna dumpa. Återkommer till dumpning senare i presentationen.

	Länsstyrelsen undrar över planerat kallbadhus och vilka vattenverksamheter som kommer gå med i ansökan. Staden svarar genom DL att det lagts in en byggrätt för kallbadhus i detaljplanen, inte fastställt ännu om det blir kommunalt eller privat. Gällande ansökan för vattenverksamhet svarar Staden genom KH att alla åtgärder som planeras och bedöms utgöra vattenverksamheter kommer att ingå i ansökan.
12	**Muddring av botten**
	Staden beskriver genom PB muddring av botten för Kolkajen och visar en bild för planerad utbredning av muddring och övertäckning. Länsstyrelsen undrar hur man har avgränsat övertäckningsytan och vart det ska muddras. Staden svarar genom PB, PE och MA att avgränsningen är gjord främst utifrån risken för propellererosion från båtar som kommer att trafikera området. Risken för erosion ökar om vattendjupet är mindre än 15 m. Även förekommande föroreningar har beaktats. Länsstyrelsen undrar hur utströmningen från Stockholm Exergi påverkar. Länsstyrelsen anser att utflödet är en risk som ska beaktas i beskrivningen av alla åtgärdsmoment. Staden svarar genom PE som beskriver att propellererosionen är en större risk utifrån de spridningsberäkningar som gjorts. Staden ser ingen risk för spridning med avseende på strömningshastighet när anläggning är på plats efter muddring och övertäckning. Länsstyrelsen uppger att det är viktigt att tydligt förklara hur man har avgränsat vart man vill muddra ner till hård botten och vart man ska övertäcka samt motivera och resonera ur ett föroreningsperspektiv. Länsstyrelsen undrar vilka halter som finns kvar i sedimenten efter muddring. Staden svarar genom PE att det redovisas senare i presentationen.
13	**Princip för övertäckning**
	Staden beskriver genom PB principen för utformning av övertäckningen. Miljöförvaltningen undrar om det för driftskedet kommer tas fram ett kontrollprogram. Staden svarar genom PB att kontroller av att erosionsskyddet är korrekt utlagt är planerat, gällande kontroll av övertäckningens funktion i driftskedet är det en fråga framgent. Länsstyrelsen undrar om man har någon erfarenhet utifrån den anmälan om övertäckning som staden genomförde under 2019. Det kan vara bra att ha med resultat från det försöket. Staden svarar genom PE att man gjorde kontroller i vid genomförandet av övertäckningen men att man inte har gjort några efterkontroller. PE beskriver vidare att den täckningen gjordens främst för att kontrollera att det skulle fungera stabilitetsmässigt och hur det skulle bli med spridningen. I testet gjordes inte täckningen till full mäktighet.
14	**Transport av bergmassor till utfyllnadsområdet**
	Staden beskriver genom PB genomförandet av transporter av massor till Kolkajen.
15	**Muddringsordning**
	Staden beskriver genom PE hur muddringen kommer att genomföras. Vidare förtydligas att det kommer göras en omfattande provtagning genom många samlingsprov för att säkerställa att det bara finns sediment i klass 1–4 och inga klass 5 sediment innan man påbörjar muddring för de massor som ska dumpas. Kontrollprogrammet är inte framtaget i detalj. Länsstyrelsen undrar vilka halter som finns i de olika tillståndsklasserna och om halterna kommer att anges. Länsstyrelsen anser att Staden bör redovisa halterna för förståelse. Staden svarar genom PE och MA att området är väl undersökt. 90-percentilen i klass 5-sedimenten inom muddringsområdet uppgår till ca 3 700 mg PAH 16/kg TS, medan medelhalterna i klass 1–4 inom muddringsområdet är knappt ca 0,9 mg PAH16/kg TS. Inom övertäckningsområdet är medelhalterna av PAH16 ca 170 mg PAH16/kg TS. kommer att förfina gränsen för avgränsningen, förmodligen genom samlingsprover. I sedimenten förekommer högsta halten ibland vid ytan och ibland 20–30 cm ner i sedimenten. Provtagning kommer att genomföras och vid behov sker kompletterande muddring till dess att man är under tillståndsklassen för klass 5. Länsstyrelsen undrar om man kan dela upp sedimenten mellan tillståndsklass 1–3 och tillståndsklass 4 då tillståndsklass 4 också är bland de mest förorenande.

	Staden svarar genom PE och MA att vi har en uppfattning att tillståndsklass 4 utgör cirka 5–10 % av massorna i tillståndsklass 1–4. Medelhalterna av analyserade metaller och organiska ämnen i Lilla Värtan och Askrikefjärden (som är aktuell för dumpning) är högre än i de klass 1–4 massor som avses dumpas. Länsstyrelsen undrar varför man har valt PAH som dimensionerande för tillståndsklassificeringen och noterar att PCB ska fasas ut. Även halter av PFAS bör redovisas i ansökan. Staden svarar genom MA att man även har analyserat metaller, TBT och PCB. I cirka 99 % av analyserade prover styrs provets klassning av halten PAH16. I enstaka prov styrs klassningen av koppar som något överskrider gränsen för klass 4. Avvikelsen bedöms som försumbar och analys av PAH16 bedöms ge ett tillförlitligt underlag för klassificering av sedimenten. Halterna av PCB och TBT är låga och medelhalterna i sediment som avses dumpas ligger i tillståndsklass 1 för dessa ämnen Det finns enstaka prov där koppar har en halt i en tillståndsklass över PAH i samma prov. Staden bedömer att man med god säkerhet kan säga att det är PAH som styr tillståndsklassificeringen. PCB ligger i tillståndsklass 1 i dessa sediment, det gör även TBT. JS tillägger för Stadens räckning att Askrikefjärden har högre halter av PCB än de som förekommer i sedimenten vid Kolkajen. Länsstyrelsen framför att det är viktigt att det finns tillräckligt med information för att samrådsparterna ska kunna ta del av i enlighet med Mark- och Miljödomstolens redovisning i avvisningsbeslutet. Staden svarar genom PB att man ser över frågan och kommer att komplettera om det bedöms nödvändigt. Staden förtydligar, efter påpekande från Länsstyrelsen, genom PE att om farligt avfall förekommer kommer det att hanteras separat.
16	**Hantering av muddermassor tillståndsklass 5**
	Staden beskriver genom PE hur man kommer att hantera muddermassor i tillståndsklass 5.
17	**Avgränsning ansökan för Kolkajen och Stockholm parkering**
	Staden beskriver genom PE avgränsningen mellan ansökan för Kolkajen och pågående mål för Stockholm Parkering.
18	**Hantering av muddermassor**
	Staden visar preliminärt förslag till utformning av behandlingsanläggning för muddermassorna. Länsstyrelsen undrar om det är bästa möjliga teknik för att ta hand om sedimenten och om det kommer att visas i MKB. Staden svarar genom PE att man har gjort omfattande utredningar. Metoden är fungerande och sänker föroreningshalterna, samtidigt som man får en bra hållfastighet. Samlingsprover av de mest förorenade området har tagits på färdigblandat material, man har även gjort lakningsförsök med provtagning. Länsstyrelsen lyfter att Naturvårdsverket har yttrat sig över att massorna inte är lämpliga för anläggning i angränsande målet för Stockholm Parkering mål gällande parkeringsgaraget. Länsstyrelsen instämmer i att det inte är lämpligt att använda farligt avfall i ett anläggningsändamål. Staden svarar genom PE att Naturvårdsverket inte angivet ett sakligt skäl till att man anser att massorna inte är lämpliga för ändamålet, annat än föroreningshalterna. Länsstyrelsen undrar hur föroreningshalterna i muddermassorna minskar. Staden svarar genom PE att det framför allt är den kemiska oxidationen som medför en betydande föroreningsreduktion, men att volymen ökar genom inblandning av cement och slagg. Den kemiska oxidationen som sker innebär att det i princip enbart kommer att bli koldioxid som avgår. Koldioxiden kommer att avgå till luft. Det är framför allt PAH:er i massorna (kol och väte) som blir koldioxid och vatten vid oxidation. Metallhalterna kommer inte att minska men tjäroljan minskar. Länsstyrelsen undrar hur svavlet, som luktar, försvinner i processen. Bolaget bör utreda om svavel riskerar att avgå från behandlingen. Staden svarar genom PE och MA att man inte har mätt svavel men att det troligen ligger kvar i massorna. I de laboratorieförsök som gjorts har ingen notering om lukt från svavel gjorts. Genom att stabiliseringen och solidifiering är en sluten process minskar risken att det ska lukta från flyktiga ämnen. Länsstyrelsen påpekar att det kan bli en arbetsmiljöfråga, och undrar kring reningen av luft vid bergrummet.

	Staden svarar genom PE att det är en fråga som man arbetar med och ser över möjligheten till arbete genom fjärrstyrning. Naftalen kommer att avgå vilket utgör en hälsorisk. Staden känner inte till hur luftreningen vid bergrummet är planerad. Länsstyrelsen ställer frågan om det är deponering av avfall eller konstruktionsmaterial, samt om det kommer att vara bärande som konstruktionsmaterial. Staden svarar genom PE att det inte är deponering av avfall och att massorna kommer att få en hållfasthet med bärighet och lämpa sig för användningsområdet. Länsstyrelsen undrar varför man inte använder massorna som anläggningsmaterial innanför sponten där man ska bygga om det är ett bra bärande material. Staden svarar genom PE att man har tittat på det alternativet men att svårigheten ligger i hanteringen av massorna. Konstruktionsmaterialet fungerar bäst om man gjuter det på plats, och den möjligheten finns inte utifrån hur arbetsgången för projektet ser ut. Blir ett problem med lagring av massorna medan man utför andra delar av projektet. Staden tar med Länsstyrelsen synpunkt och förtydligar detta i den kommande ansökan.
19	**Avfallsklassificering av sediment i tillståndsklass 5**
	Staden beskriver genom PE hur avfallsklassificeringen av sediment i tillståndsklass 5 kommer att genomföras. Länsstyrelsen undrar vad som menas med frifasolja. Staden svarar genom PE att frifas är inneslutande i sedimenten. Vid muddring innebär det att olja komma att flyta upp och behöver avlägsnas på annat sätt. Muddring av massor i tillståndsklass 5 kommer att utföras bakom dubbla siltgardiner försedda med oljelänsar. Detta kommer att beskrivas utförligare i kommande ansökan. Länsstyrelsen undrar om det är lösa sediment som ska muddras. Staden svarar genom PE att det huvudsakligen är lösa sediment, men inslag av annat material finns, bl.a. genom stödfyllning utanför kajerna. Länsstyrelsen undrar hur Staden ser på risken för återkontaminering i området, och spridning från värmeverket. Staden svarar genom PE och MA att nuvarande föroreningstransport är beräknad. Tittar man på transport från markområdet till Lilla Värtan är den liten. Återkontaminering kan ske på lång sikt. I detaljplanen planläggs det för en barriär mot värmeverket för att skydda mot horisontell spridning. Länsstyrelsen undrar över spridningar från berg och transport av föroreningar. Staden svarar genom PE att markreningen genomförd i andra delar av Norra Djurgårdsstaden kontrolleras genom provtagning av grundvatten. I ett område har man sett återkontaminering av föroreningar, men konstaterat att dessa inte kommer från berget. Staden har inte sett någon föroreningsspridning från berg.
20	**Alternativ hantering av sediment i tillståndsklass 5**
	Staden beskriver genom PE en alternativ hantering av sediment i tillståndsklass 5. Länsstyrelsen undrar om den alternativa hanteringen finns med i samrådsunderlaget. Staden lämnar svar att den finns med i samrådsunderlaget.
21–23	**Dumpning av muddermassor tillståndsklass 1–4**
	Staden beskriver genom PB de platser som utreds för dumpning av muddermassor tillståndsklass 1–4 och hur man valt ut platserna. Länsstyrelsen undrar om områdena för dumpning kommer att utredas innan inlämning av tillståndsansökan. Staden svarar genom PB att utredningar kommer att genomföras. Länsstyrelsen undrar om inmätningen kommer att ge information om lokala djuphålor och vilka volymer som kan dumpas (så att det finns marginal). Staden svarar genom PB ja på frågan.
24	**Genomförande av dumpning**
	Staden beskriver genom PB hur man avser att genomföra dumpningen.

Ansvarig **Tid:**

25	**Tidsplan vattenverksamhet**
	Staden beskriver genom PB den översiktliga tidsplanen för genomförandet.
26	**Frågor/diskussion på själva utförandet**
	Länsstyrelsen informerar om att det är flera miljöfarliga verksamheter bl a Käppalaverket som släpper ut i Askrikefjärden. Käppalaverket har stora flöden, har detta beaktats. Jämförelse med djuphålan utanför Kolkajen. Staden svarar genom PB att vind och våggenererad strömning har tagits i beaktande. Staden tar med sig upplysningen gällande vattenutsläpp från Länsstyrelsen i det vidare arbetet. Gällande djuphålan utanför Kolkajen har man sett över denna, djuphålan i Lilla Värtan är endast 20 meter och faller på att det finns andra intressen som gör den olämplig (naturvärden, tekniska anläggningar). Länsstyrelsen undrar varför man har valt dumpning som bortskaffande när den är lägst ner i avfallshierarkin. Länsstyrelsen lyfter vidare att dumpning i princip är förbjudet och att man behöver dispens. Viktigt att man beskriver hur man kommit fram till att dumpning är bästa alternativet utifrån avfallshierarkin, dvs varför alla tidigare steg i hierarkin har bedömts som icke-möjliga. Staden svarar genom PB att det har bedömts utgöra det bästa alternativet. Valt dumpningsområde kommer att utredas. Staden tar med sig Länsstyrelsens synpunkt till den kommande ansökan. Länsstyrelsen noterar att flera av dumpningsområdena ligger nära farleder. Staden svarar genom PB att det är en fråga som man har med sig. Vid val av dumpningsområde är det viktigt med en djuphåla, vilka naturvärden som finns på platsen. Närheten till farleder bedöms gå att lösa i samordning med sjöfarten. Preliminär bedömning är att propellerinducerade strömningar inte kommer bli en problematik. Länsstyrelsen undrar över hur ansvaret fördelas mellan Staden och Stockholm Parkering. Staden svarar genom KH att vid övergången av äganderätten till massorna sker också övergång av det miljömässiga ansvaret. Staden äger massorna och gör behandlingen. Efter vidtagen behandling övertar Stockholm Parkering äganderätten till och miljöansvaret för massorna. Staden kommer att ha ett ansvar gentemot Stockholm Parkering att massorna är stabiliserade och uppnår viss kvalitet, d.v.s. på det sätt som parterna kommer överens om i avtal. Miljöförvaltningen undrar hur Staden kvalitetssäkrar massorna innan övergången till mottagaren. Staden svarar genom PE att man löpande kommer att göra provtagning och provtryckning av massorna under produktionen för att säkerställa kvaliteten. Stockholm Parkering kommer få ett länshållningsvatten (rening kommer behövas innan utsläppande av vattnet oavsett om massorna återanvänds i bergrummet/garaget eller inte, eftersom det finns PFAS i det vatten som ska släppas ut, det är således inte massorna i sig som medför krav på rening av vattnet innan det släpps ut), vilket kommer att provtas och visa vilka lakvattenhalter från massorna som uppkommer. Staden beskriver att dialog förs tillsammans med Stockholm Parkering i frågan. Länsstyrelsen undrar över hur inblandningsmaterialet ser ut med avseende på metaller. Länsstyrelsen önskar att rapport biläggs tillståndsansökan. Staden svarar genom MA att halterna av bland annat arsenik, koppar, bly och zinkminskar medan t.ex. barium och vanadin ökar. Metallhalterna är försumbara jämfört med PAH:er, och kommer inte att påverka. Staden noterar Länsstyrelsen önskan. Länsstyrelsen önskar att åtgärderna ska motiveras utifrån föroreningsgrad samt att det beskrivs noggrant hur föroreningar är spridda på platsen och utifrån det motivera vilka åtgärder man har valt. Värmeverket är en viktig effekt att ta hänsyn till. Länsstyrelsen önskar att man beskriver utifrån rapporten som finns om strömningsförhållandena och hur de påverkas av pumpens flöden. Länsstyrelsen tycker inte att bolaget visat att klass 5 massorna är lämpligt avfall att använda som anläggningsmaterial. Vidare framhåller Länsstyrelsen att Staden behöver utveckla och motivera varför man har valt dumpning av massor klass 1–4 som är den sista utvägen enligt avfallshierarkin. Länsstyrelsen önskar också att man förklarar i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen varför man inte kan använda massorna klass 1–4 för anläggningsändamål inom projektet (på samma sätt som man gjort på mötet).

		Ansvarig	Tid:
	Länsstyrelsen framhåller att det för samrådet är viktigt att visa att man tar med den informationen som mark- och miljödomstolen ansåg saknades i tidigare samråd. Länsstyrelsens kulturmiljövård har informerat om att det kan komma att behövas marinarkeologiska utredningar. Samråd för detta sker i så fall separat med Länsstyrelsens kulturmiljövård. Se bilaga 5B för internyttranden från Länsstyrelsen. Dessa beskrevs kort på mötet av Länsstyrelsen genom NO. Länsstyrelsen uppger att det är viktigt att beskriva om man anser att Marinparken är en förbättrande åtgärd och visa på hur man lockar till sig fisk för att det ska fungera som en föryngligsplats. Länsstyrelsen informerar om att utblåset från Stockholm Exergi ligger vid ingången till Marinparken vilket behöver beaktas gällande temperaturer. Staden uppger att man har en fiskevårdskonsulent knuten till projektet. Länsstyrelsen uppger att man i förra samrådet, och även fortsatt, ser att bolaget kontinuerligt tar prover av massorna för kontroll att avfallet klassas som icke-farligt avfall och som därefter överlämnas till garaget. Staden svarar genom PE att det inte är möjligt för behandlade massor på grund av att massorna inte går att mellanlagra för då störs processen och får inte tillräcklig hållfasthet. Provtagningen görs innan muddring för att tillmötesgå den synpunkten. Massor som vid provtagning klassas som farligt avfall kommer att muddras separat och kommer inte användas i bergrummet/garaget. Sådana massor som klassas som farligt avfall kommer att köras bort och omhändertas av mottagare med erforderligt tillstånd för sådan hantering. Det kommer även att genomföras provtagning kontinuerligt under behandlingen. Miljöförvaltningen önskar man beskriver tillsynsområden, hanteringen av muddermassor i klass 1–5 och förtydliga att projektet kommer att ansökas som både vattenverksamhet och miljöfarlig verksamhet. Vidare uppger Miljöförvaltningen att Staden ska beskriva frågor som rör rivning av kajen och hur det kommer att påverka buller, hantering av länshållningsvatten, risker, tjära i fri fas, sprängstensmassor som placeras under vatten (med avseende på sulfidhalter), pålning, osv. Miljöförvaltningen vill att Staden förtydligar påverkan från de planerade åtgärderna. Länsstyrelsen lyfter att undervattensbuller vid dumpningsplatserna också behöver redovisas. Länsstyrelsen uppger att Staden tydligt behöver redovisa vilka åtgärder och moment som tillhör respektive tillståndsansökan. Länsstyrelsen önskar att Staden i stället för tillsynsmyndighet i kontrollprogrammet i stället skriver ut vilken tillsynsmyndighet som det gäller. Staden svarar genom KH att man tar med sig synpunkten, men att det är en förordning som beslutar vilken tillsynsmyndighet respektive verksamhet faller under och att det därför inte är motiverat att anges vilken som är tillsynsmyndighet.		
27–31	**Områdesförutsättningar**		
	Inga områdesförutsättningar presenteras på samrådsmötet efter avstämning med samrådsdeltagare, detta görs på grund av tidsbrist. Samrådspresentationen skickas till samtliga mötesdeltagare, och informationen finns även att ta del av i samrådsunderlaget.		
32	**Förslag till verksamhetskoder**		
	Staden ställer frågan till Länsstyrelsen och Miljöförvaltningen om man ser andra verksamhetskoder som är mer lämpliga för den planerade verksamheten. Länsstyrelsen och Miljöförvaltningen ombeds se över detta och återkomma om man har synpunkter. Bolaget bör föreslå vilka behandlingskoder för avvattning (behandling) som kan komma ifråga om farligt avfall (FA) överskrider 2000 ton. Föreslå vilken behandlingskod för icke-farligt avfall (IFA) respektive FA som kan komma ifråga för sortering.		

		Ansvarig	Tid:
	Verksamhetskod 90.420 (29:69 MPF) om mängden högst är 100 000 ton/år. Här bör även avfall som askor, slagg ingå i mängden om dessa inte är produktifierade. Även behandling av IFA mängden avseende avvattning som överstiger 2000 ton ingår i mängden verksamhetskoden 90.420. Om IFA-mängden ev är över 100 000 ton/år så kan även verksamheten omfattas av 90.410. (Enligt bolaget så ska inte återvinningen av icke-avfall i anläggningsändamål 29:34 med verksamhetskod 90.131 ingår inte i denna prövning utan i Antwerpen prövningen. Verksamhetskoden gäller endast icke-farligt avfall (inkl askor och slagg som inte är avfall och inte produktifierade).) Länsstyrelsen undrar om muddermassorna inte avvattnas om det går till Antwerpen. Staden svarar genom PE att det blir en liten avvattning vid hanteringen pga. att muddermassorna sedimenterar och dekanterat överskottsvatten pumpas till reningsverk, men i huvudsak nej.		
33–35	**Förutsedd miljöpåverkan**		
	Presenteras ej på mötet på grund av tidsbrist. Samrådspresentationen skickas till samtliga mötesdeltagare, och informationen finns även att ta del av i samrådsunderlaget.		
36	**Fortsatta miljöutredningar dumpning**		
	Presenteras ej på mötet på grund av tidsbrist. Samrådspresentationen skickas till samtliga mötesdeltagare, och informationen finns även att ta del av i samrådsunderlaget.		
37	**Kontroller**		
	Presenteras ej på mötet på grund av tidsbrist. Samrådspresentationen skickas till samtliga mötesdeltagare, och informationen finns även att ta del av i samrådsunderlaget.		
38–48	**Samrådskrets myndigheter/anläggningsägare/organisationer/enskilda - Samrådskrets**		
	Staden ställer frågan till Länsstyrelsen och Miljöförvaltningen om man har några synpunkter på samrådskretsen som presenteras genom PB. Länsstyrelsen föreslår att man kanske ska ha med några fastigheter på Lidingö-sidan och upplyser om att det finns genomförda mätningar från bygget av Lidingöbron för buller. Staden svarar genom KH att man har tagit fram en konservativ krets när det gäller bullernivån och det utifrån bedömt buller utomhus vid bostadsfasad (60 dBA ekv. nivå helgfri måndag-fredag). Inga fastighetsägare på Lidingö berörs av den nivån. Länsstyrelsen noterar att det står inomhus i presentationen, borde vara utomhus. Det är enklare att följa upp utomhusnivåer. Staden svarar genom KH att det ska vara utomhus. I kommande ansökan och i liknande miljörättsliga tillståndsprövningar riktar skyddsåtgärderna in sig på inomhusnivån i bostäder. Staden håller med i frågan om kontrollprogram, med mätning av utomhusbuller. Länsstyrelsen noterar att Käppala-reningsverk inte är med i samrådskretsen. Staden noterar Länsstyrelsens synpunkt och tar med den i det vidare arbetet.		
49	**Länsstyrelsens synpunkter på samrådshandlingen i övrigt**		
	Staden efterfrågar via KH Länsstyrelsens internyttranden. Länsstyrelsen skickar internyttrandena till Staden efter genomfört samrådsmöte (se bilaga 5B).		

Lindeborg, Petra

Från: Anna Viklund <anna.l.viklund@stockholm.se>
Skickat: den 12 september 2024 10:40
Till: Berglund, Per; Lindeborg, Petra
Kopia: Ohlanders Nils; Katarina Forslöw
Ämne: Miljöförvaltningens skriftliga frågeställningar/synpunkter i samband med avgränsningssamråd Kolkajen (dnr 2024-13076)

Hej,

Här kommer, efter önskemål som framkom vid avgränsningssamrådet (2024-09-02), miljöförvaltningens skriftliga frågeställningar/synpunkter gällande avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet.

Hydromorfologi
Den planerade åtgärden omfattar utfyllnad och ianspråktagande av vattenområdet för att bostadsbebyggelse. Miljökvalitetsnormerna för vattenförekomsten Lilla Värtan är att uppnå måttlig status till 2039. Kvalitetskravet innebär ett undantag från kravet att nå god ekologisk status. Det mindre stränga kravet är dock enbart kopplat till fysisk påverkan av hamnanläggningen, då hamnen är en del av samhällets transportinfrastruktur och utgör därmed en sådan samhällsnytta som kan vara skäl för ett mindre strängt kvalitetskrav. Av fastställd miljökvalitetsnorm framgår att all fysisk påverkan ska trots det mindre stränga kravet åtgärdas så långt det är möjligt och rimligt samt att det inte får ske några försämringar i förhållande till den status för kvalitetsfaktorerna som gällde vid tidpunkten för normsättningen.

Av handlingarna framgår att en utredning planeras genomföras för att belysa påverkan på hydromorfologin. I kommande utredning behöver påverkan beaktas utifrån att vattenområdet påverkas och tas i anspråk för stadsutveckling.

Risker med planerade åtgärder
Ansökan omfattar flertalet åtgärder i vattenområdet förknippade med risker. I kommande MKB behöver det tydligt redogöras för riskerna och konsekvenserna vid varje enskilt moment. Kommande underlag med förslag på försiktighetsmått behöver tydligare beskriva hänsyn till följande:

Risk för spridning av tjära i fri fas i samband med muddringen. Av handlingarna framgår att tjära i fri fas har påträffats i sedimentet.

Risk för spridning av andra miljöstörande ämnen i sedimenten, exempelvis TBT och PCB.

Risker till följd av förändringar av vattnets pH. Exempelvis kan det vid betongarbeten i vatten uppstå höga pH-värden, eller vid felaktig hantering av sprängstensmassor med sulfidberg uppkomma låga pH-värden. Om förändringar av vattnets pH kan ge upphov till toxiska ämnen som cyanid, ammoniak, 6-värt krom etcetera behöver redovisas.

Risk för spridning av förorenade sediment och negativ påverkan på växt- och djurliv i Husarviken i som en följd av permanent förändrade vattenströmmar.

Befintliga kajer behöver rivas. Kan det påverka föroreningssituationen?

Muddring och återfyllnad
Planerade åtgärder ger upphov till stora mängder muddermassor som planeras att dels dumpas i andra områden samt behandlas och överlåtas till Stockholm Parkering. Det framgår även att projektet har stort behov av fyllnadsmaterial för att fylla upp området.

Miljöförvaltningen ställer sig frågandes till varför muddermassor, om de av sökanden bedöms som lämpliga för anläggningsändmål, inte återanvänds i aktuellt projekt utan överlåts till en annan verksamhetsutövare?

Av handlingarna framgår att en mindre del av muddermassorna i tillståndsklass 5 bedöms utgöra farligt avfall. Dessa massor kommer inte att återvinnas utan särhållas *så långt det är praktiskt möjligt* och transporteras i stället till en godkänd mottagningsanläggning.

I kommande handlingar behöver det tydligt redovisas hur farligt avfall ska avskiljas från övriga massor, vilka ämnen som har provtagits samt föroreningshalterna i massorna som avses dumpas, behandlas respektive hanteras på mottagningsstation.

Av handlingarna framgår att eftersom bergmassor med olika ursprung kommer att användas kommer även utfyllnadens påverkan på vattenmiljön att bedömas. Massorna kommer att undersökas med avseende på innehåll av sulfider och vid behov risken för oxidation, försurning och lakbarhet.
Massorna kommer att undersökas med avseende på innehållet av sulfider och *kommer endast att godkännas för användning om de klarar uppställda miljökrav* avseende oxidation och lakbarhet.

Vidare behöver det beskrivas hur kontroll av massor som avses användas för återfyllnad kommer utföras samt vilka miljökrav som kommer att ställas på massorna, exempelvis med hänsyn till suflidförande bergmassor, kväverester på sprängsten samt rester av föroreningar som olja och tjära om sten avses återanvändas från andra projekt inom Norra Djurgårdsstaden.

Behandling och avvattning av muddermassor
Av kommande handlingar behöver det redovisas hur det säkerställs fullständig oxidering av muddermassor så att inte betydande mängder PAH och andra föroreningar finns kvar i behandlade massorna. Hur massorna som avses överlämnas till Stockholm Parkering ska kontrolleras och provats behöver framgå. Även riskerna med hantering av oxidationsmedel behöver belysas samt risk för framtida lakning från den plats där de behandlade massorna placeras.

Hur avvattning av muddermassor kan komma att utföras behöver vidare redovisas, samt vilka ämnen som väntas förekomma och med vilka tekniker vattnet från muddermassorna avses renas med.

Övrigt
Av handlingarna framgår att vattenströmmarna i området kommer att påverkas permanent vilket kan påverka vattenkvaliteten i Husarviken. I området vid Husarviken finns lång historia av industriell verksamhet och risk för förekomst av förorenade sediment.

Hur ändrade vattenströmmar påverkar spridning av förorenade sediment i området i Husarviken behöver redovisas. Husarviken utgör viktiga grundområden för fisk. Påverkan på dessa fysiska livsmiljöer behöver beskrivas.

Även den strandskoning som beskrivs genomföras i Husarviken behöver beskrivas utifrån omfattning samt påverkan på förorenade sediment, vattenkvalitet och påverkan på växt- och djurliv.

Av handlingarna framgår att övertäckning planeras utanför kajerna. Ytterligare kontroll att utlagda filter fungerar och att materialet inte eroderar på ett otillbörligt sätt kan vara aktuellt (avsnitt 10). Kontrollprogram för drift. Hur lång livslängd har övertäckningen?

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har yttrat sig till mark- och miljödomstolen i mål M 2921-23. I detta yttrande framgår nämndens synpunkter.

Tillsyn miljöfarlig verksamhet
Inför den fortsatta processen bör det säkerställas att uppdelnigen mellan länsstyrelsen (vattenverksamhet) och miljöförvaltningen (miljöfarlig verksamhet) är tydligt i kontrollprogram för både bygg- och driftskede.

Exempel på frågor som berör tillsynen av miljöfarlig verksamhet:
- Buller
- Transporter
- Föroreningar

- Masshantering (inkl. borrkax)
- Länshållningsvatten (ex. Riktlinjer för avledning till recipient? Reningssteg? Direktutsläpp eller via ledningsnät? Förväntas höga kvävehalter?)
- Kemikaliehantering
- Luft (damning)
- Avfallshantering

Hör gärna av er om ni har några funderingar på ovanstående!

Med vänlig hälsning

Anna Viklund
Miljö- och hälsoskyddsinspektör

Miljöförvaltningen
Avdelningen för stadsmiljö, enheten plan och trafik
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon: 08-508 28 723
E-post: anna.l.viklund@stockholm.se
start.stockholm

Stockholms stad

Information om behandling av personuppgifter
Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms stad är personuppgiftsansvarig för behandlingen av dina personuppgifter. All skriftlig kommunikation med oss blir allmän handling och kan komma att diarieföras, lämnas ut till andra och arkiveras. Vi behandlar dina personuppgifter för att kommunicera med dig inom vår verksamhet. Läs gärna hela vår information om behandling av personuppgifter på https://start.stockholm/dataskydd-miljoforvaltningen. Där beskriver vi dina rättigheter och hur vi samlar in och behandlar dina personuppgifter.

Internyttrande inför samrådsmöte 2 september 2024

Muddringen

Länsstyrelsen har identifierat att följande frågor behöver belysas och undersökas ytterligare gällande miljöpåverkan från muddringen och arbeten i vattenområdet invid Kolkajen.

Staden behöver utreda:

1. Påverkan på miljökvalitetsnormerna (MKN) för vatten

Staden behöver redogöra för muddringens och övrig vattenverksamhets miljöpåverkan på Lilla Värtan (Lilla Värtan - Kust - VISS - VattenInformationsSystem för Sverige (lansstyrelsen.se) utifrån nuvarande statusklassificering och beslutade miljökvalitetsnormer. Staden behöver visa hur planerade vattenverksamhet påverkar möjligheten att följa samtliga miljökvalitetsnormer. Från den 22 december 2021 gäller nya föreskrifter om kvalitetskrav för vattenförekomster (https://viss.lansstyrelsen.se/). En skillnad mot tidigare är att miljökvalitetsnormen nu kan skilja sig åt mellan olika kvalitetsfaktorer och påverkanstryck för samma vattenförekomst. Staden behöver lyfta in bedömningar och redogörelser gällande MKN vatten i miljökonsekvensbeskrivningen för att visa att man uppfyller kraven i 5 kap. miljöbalken, dvs. redogöra för risken för otillåten försämring och ett äventyrande av MKN vatten.

För de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna behöver staden föra ett resonemang på parameternivå eftersom parametern ”Vågregim i kustvatten och vatten i övergångszon” befinner sig i lägsta klass. Flera hydromorfologiska parametrar har Otillfredsställande status.

Staden behöver även relatera påverkan till de preliminära kustvattenförekomsterna för år 2022-2027, dvs resonera om det finns någon skillnad från tidigare vattenförekomst och hur det påverkar.

2. Risk för erosion av bottensediment och risk för spridning av föroreningar i både bygg- och driftskede

Staden behöver visa hur man säkerställer att verksamheter som möjliggörs i och med planens och vattenverksamhetens genomförande (framför allt båttrafik) inte äventyrar möjligheten att följa MKN vatten för Lilla Värtan. Staden behöver beskriva riskerna för erosion av

bottensediment och därmed spridning av föroreningar, samt vilka följder det kan få för vattenmiljön. Det gäller framförallt spridning av de ämnen som går under ekologisk status respektive kemisk status.

Staden behöver även redogöra för riskerna i driftskede, dvs. den våg- och erosionspåverkan som uppkommer i samband med fartyg som anlöper bryggor och kajer efter planens/vattenverksamhetens genomförande och vilka följder detta kan få för vattenmiljön. Waxholmsbolagets båtar ger upphov till kraftig erosion, som i sin tur kan leda till spridning av föroreningar. Staden behöver tydligare redogöra för denna risk för olika föroreningar.

Staden behöver också i detalj redogöra för risken för erosion på bottensediment/föroreningar från Stockholms Exergis utloppsledning. I detaljplaneärendet, som pågår parallellt med aktuellt ärende, presenterar staden data från strömningsmodelleringar från Stockholms Exergis utsläpp av vatten. De visar att Stockholms Exergis anläggning körs med konstant drift och maximal effekt under perioden oktober till april, cirka 15 m3/s. Under perioderna april till juni och augusti till oktober körs anläggningen efter behov. Det är således en vattenströmning och ett vattenflöde som motsvarar ett medelstort vattendrag i Sverige, typ Emån. Staden behöver beskriva risken för erosion på planerad övertäckning samt risken för spridning av föroreningar med anledning av Stockholms Exergis anläggning.

3. Risken för otillåten försämring i såväl bygg som driftskede

Hydromorfologiska kvalitetsfaktorer

Staden behöver förutom en redogörelse av de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna göra en fullständig bedömning om otillåten försämring. För en fullständig bedömning om risk för otillåten försämring behöver staden utgå från aktuell statusklassificering med rådande klassgränser. Status för de hydromorfologiska parametrarna är angivet som procentuell avvikelse från referenstillståndet. Staden behöver visa vilken procentuell påverkan planerade vattenverksamheter kommer ha på det grunda vattenområdet (0-15 m djup).

Staden behöver utgå från samtliga planerade vattenverksamheter och beskriva påverkan på de hydromorfologiska parametrarna i procent. Påverkanstryck (vattenverksamhet) i vattenområdet samt naturliga faktorer omvandlas i statusklassificeringen till en påverkanszon. För bedömning av risk för otillåten försämring behöver staden uppskatta förändringen i påverkanstryck. De planerade vattenverksamheter påverkar ett större vattenområde än idag (övertäckningen är ett påverkanstryck). Det gör att påverkanszonen ökar i omfattning, vilket i

sin tur påverkar klassificeringen av flera hydromorfologiska parametrar, däribland parametern Vågregim. Denna parameter ligger redan i sämsta klass och får inte försämras.

Staden behöver även, liksom vid bedömning äventyrande, se över påverkan på de hydromorfologiska parametrarna utifrån det faktum att Waxholmsbåtarna som anlöper planområdets kaj har en stor eroderande verkan på strand- och bottenområde inom vattenområdet i planen.

Fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorer samt kemisk status

Den planerade muddringen kan möjligen innebära att möjligheten att följa MKN för vatten i Lilla Värtan med avseende på miljögifter (Särskilt förorenande ämnen och prioriterade ämnen) förbättras, förutsatt att tillräckliga skyddsåtgärder vidtas och att muddrade massor inte sprids okontrollerat till vattenmiljön. För att säkerställa tillräckliga skyddsåtgärder behöver staden tydliggöra riskerna för otillåten försämring i samband med muddring/övertäckning och samtidig drift av värmeverket. Staden behöver också i tillräcklig omfattning visa att den verksamhet som detaljplanen/vattenverksamheten medger, såsom ökad båttrafik, inte riskerar otillåten försämring av någon kvalitetsfaktor.

Dumpning

Det är av stor vikt att alla dumpningsplatser undersöks ytterligare och har likvärdig information om nuvarande förhållanden oh risk för påverkan. Detta för att möjliggöra en rättvis bedömning om bästa alternativ och bedöma miljökonsekvenser.

Det är också viktigt att staden utreder andra möjligheter än dumpning i det fall man inte får dispens från dumpningsförbudet.

Länsstyrelsen har identifierat att följande frågor behöver belysas och undersökas ytterligare på respektive dumpningsplats. Staden behöver utreda följande:

1. Dumpningens miljöpåverkan på befintliga kustvattenförekomster behöver beskrivas utifrån nuvarande statusklassificering och beslutade miljökvalitetsnormer.

Staden behöver bedöma om påverkan från planerade arbeten riskerar att leda till otillåten försämring eller ett äventyrande av miljökvalitetsnormerna för berörda kustvattenförekomster. Staden behöver föra resonemang utifrån relevanta parametrar och kvalitetsfaktorer. Beslut om MKN för vatten tas i slutet av cykel 4, dvs först år 2027, men redan nu finns preliminära kustvattenförekomster.

Staden behöver även relatera till de preliminära kustvattenförekomsterna i miljökonsekvensbeskrivningen.

Angående dumpningsplatsen i Askrikefjärden resonerade kommunen i detaljsplaneärendet att status på dumpningsplatsen förbättras genom att muddermassorna är renare än befintliga sediment. Länsstyrelsen ifrågasätter detta resonemang. Genom dumpning flyttar kommunen föroreningar från ett ställe till ett annat. Därigenom finns en stor risk att föroreningarna sprids vidare utanför dumpningsområdet. Kommunen avser dumpa muddringsmassor med föroreningskoncentrationer från mycket låg till hög halt (klass 1-4 enligt SGU-rapport 2017:12). Praxis idag är att tillåta dumpning av massor med koncentrationer som motsvarar en medelhög nivå av förorening (klass 3). Kommunen behöver ytterligare redogöra för de risker för vattenmiljön som dumpningen medför om muddermassor med klass 4 ska dumpas.

2. Om bottnarna är syresatta

För varje dumpningsplats måste information om nuvarande syrenivåer i sedimenten framgå. Det är brist på syresatta djupa lokaler så informationen om syreförhållandena för djupbottnarna på dumpningslokal 2-4 är en viktig information som avgör Länsstyrelsens inställning i fråga om lämpligheten av dumpning på en viss plats.

Informationen om syreförhållandena är också viktig för att avgöra biotillgänglighet för miljöstörande ämnen eftersom det påverkas av syreförhållanden.

3. Vilken bottenfauna som finns på respektive plats och i dess närområde.

Informationen av biologiskt liv på respektive dumpningsplats är liksom syreförhållanden en avgörande information för Länsstyrelsens inställning i fråga om lämpligheten av dumpning på en viss plats.

4. Om bottnarna är erosions-, transport- eller ackumulationsbottnar

Informationen om strömningsförhållanden vid botten är viktig information för att avgöra om mobiliteten av föroreningar från dumpningsplatsen. Generellt indelas bottnar utifrån var sedimentpartiklar eroderas, transporteras respektive ackumuleras. Staden behöver alltså ta reda på risken för att dumpade sedimentpartiklar sätts i rörelse, vilket beror bl.a. på muddermassornas densitet, egenskaper och hur de kompakterats. På varje plats behöver vind- och vågverkan redovisas och en bedömning av vilken typ av botten som förekommer på respektive plats.

5. Sedimentationstakten på respektive lokal

Staden behöver ta eda på sedimentationstakten på respektive lokal och föra ett resonemang om övertäckning och miljögifternas rörlighet i ekosystemet.

6. Risken för bioackumulation i näringskedjan

Staden behöver utreda hur eventuella miljögifter från muddrade massor riskerar att bli biotillgängliga och i så fall för vilka organismgrupper.

7. Grumling och utbredning av grumling och dess effekter på omgivande miljöer och känsliga organismer.

Staden behöver göra en omvärldsanalys över effekter av grumling från muddringar generellt, men framförallt troliga effekter utifrån tidigare muddringar i Egentliga Östersjön. Man behöver utgå från rådande salthalter och naturliga temperatursvängningar på de olika dumpningsplatserna för att bedöma grumlingen effekter på vattenmiljön och dess biota.

8. Om dumpningen i sig kommer bidra till några andra föroreningar, såsom undervattensbuller m.m.?

9. När det gäller dumpningsplatser behöver man för platserna 2 och 4 relatera till aktuella havsplaner Havsplaner (se Vägledningar - Havs- och vattenmyndigheten (havochvatten.se).

Sara Frödin, Enheten för miljöanalys

Länsstyrelsen Stockholm

Meddelande

Datum
2024-12-10

Diarienummer
26637-2024

Sweco Sverige AB

petra.lindeborg@sweco.se
per.berglund@sweco.se

Meddelande om utfört avgränsningssamråd gällande vattenverksamhet vid Kolkajen, Stockholms Stad

Beskrivning av ärendet

Sweco för Stockholms Stad, härefter *staden* planerar att söka tillstånd för vattenverksamhet enligt 11 kapitlet i miljöbalken. Länsstyrelsen i Stockholms län konstaterar att planerade vattenverksamheter på fastigheterna Hjorthagen 1:1, Hjorthagen 1:3, Norra Djurgården 1:1 och Ladugårdsgärdet 1:40 i Stockholms Stad enligt verksamhetsutövarens bedömning kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Stockholms Stad planerar även att inom ramen för tillståndsansökan yrka på tillstånd för dumpning inom fastigheten Lidingö 6:76 alternativt allmänt vatten vid Ekoknölen, Kanholmsfjärden eller Almagrundet. Den planerade verksamheten omfattas av kraven på specifik miljöbedömning i 6 kap. 28 § miljöbalken.

Avgränsningssamråd

Ett avgränsningssamråd ska genomföras med Länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda av verksamheten eller åtgärden samt med de övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten eller åtgärden. De som ingår i samrådskretsen, men som inte tidigare har fått ett samrådsunderlag, ska få ta del av underlaget.

Samrådskrets

Inom ramen för den specifika miljöbedömningen ska ett avgränsningssamråd genomföras med de myndigheter, anläggningsägare och organisationer som presenterats för Länsstyrelsen på samrådsmötet den 2 september 2024. Länsstyrelsen har dessutom meddelat att verksamhetsutövare som har utsläpp i berörda dumpningsområden bör tas med i samrådskretsen. För Askrikefjärden gäller detta till exempel Käppala reningsverk och Pre-Zeros återvinningsanläggning vid Kovik i Nacka.

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla de uppgifter samt ha den omfattning och detaljeringsgrad som framgår av 6 kap. 35-37 §§ miljöbalken vilka preciseras i 16-19 §§ miljöbedömningsförordningen (2017:966).

Detaljeringsgraden bör vara sådan att uppgifter i miljökonsekvens-beskrivningen baseras på egna utförda undersökningar.

Det ska framgå hur synpunkter som har lämnats i samrådet har beaktats i arbetet med miljökonsekvensbeskrivningen.

Miljökonsekvensbeskrivningen bör i förekommande fall belysa möjligheterna till ekologisk kompensation när det finns behov av det.

Miljökonsekvensbeskrivningen bör slutligen innehålla redogörelse för planerade åtgärder vid avslutande av verksamheten.

Länsstyrelsen bedömer utifrån vad som framkommit under samrådet att följande aspekter är särskilt viktiga att behandla i miljökonsekvensbeskrivningen;

- Staden ska motivera valda alternativ för handhavande av förorenade massor, det vill säga varför det bedöms som lämpligt att använda massorna som anläggningsmaterial och att utföra dumpning. Länsstyrelsen framhåller att Staden noggrannare behöver utveckla och motivera varför man har valt alternativet dumpning, som är den sista utvägen enligt avfallshierarkin.

- Staden behöver beskriva föroreningarna i sedimenten och beskaffenheten hos dessa föroreningar noggrant. Eftersom *Tillståndsklass* 4 innebär mycket förorenade massor behöver staden beskriva var dessa föroreningar påträffas och i vilka halter samt i vilken mån kan de separeras från de massor som klassas som *Tillståndsklass* 1-3. Riskbedömning och valda åtgärder behöver kopplas till uppmätta *halter* av förorenade ämnen.

- Staden ska visa att den valda åtgärden (oxidering och stabilisering) av de mest förorenade massorna är bästa möjliga teknik för att behandla denna typ av föroreningar.

- Staden ska tydligt motivera vilka ytor som valts för utfyllnad, muddring eller annan åtgärd utifrån föroreningsinnehåll.

- Värmeverkets påverkan på strömningsmönster är en viktig effekt att ta hänsyn till. Staden behöver i tillståndsansökan beskriva strömningsförhållandena och hur de påverkas av pumpens flöden.

- Staden behöver i ansökan beskriva varför marinparken anses vara en förbättrande åtgärd för fiskbestånden. Staden behöver visa varför det bedöms som realistiskt att olika fiskarter kommer till platsen och att den kommer att fungera som en förynglingsplats. Länsstyrelsen informerar om att utblåset från Stockholm Exergi ligger vid ingången till Marinparken vilket påverkar platsens vattentemperatur.

- Länsstyrelsens kulturmiljövård har informerat om att det kan komma att behövas marinarkeologiska utredningar. Samråd för detta sker i så fall separat med Länsstyrelsens kulturmiljövård.

Bestämmelser som informationen grundas på

- 6 kap. 23§ miljöbalken
- 6 kap 28§ miljöbalken
- 6 § första stycket punkt 1 miljöbedömningsförordningen (2017:966)
- 16-19 § miljöbedömningsförordningen

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Svante Ernberg med miljöhandläggare Nils Ohlanders som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Boverket

Yttrande

Datum	Processnummer	Diarienummer
2024-06-18	3.1.2	3408/2024

Stockholms stad
petra.lindeborg@sweco.se

Yttrande över Samrådshandling för tillståndsansökan enligt miljöbalken och dispens från dumpningsförbudet för dels utbyggnad, muddring och övertäckning i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten. Dels Dumpning av muddermassor i Askrikefjärden alternativt allmänt vatten vid Ekoknölen, Kanholmsfjärden eller Almagrundet

Boverkets ställningstagande

Boverket har inga synpunkter på Stockholms stads remiss Samrådshandling för tillståndsansökan enligt miljöbalken och dispens från dumpningsförbudet för dels utbyggnad, muddring och övertäckning i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten. Dels Dumpning av muddermassor i Askrikefjärden alternativt allmänt vatten vid Ekoknölen, Kanholmsfjärden eller Almagrundet.

I detta ärende har avdelningschef Peter Fransson beslutat och signerat beslutet elektroniskt. Föredragande har varit jurist Lars Lennwall.

Peter Fransson
avdelningschef

Lars Lennwall
jurist

Fastställd: dnr 4289 2023 A

Synpunkter med anledning av avgränsningssamråd enligt miljöbalken om tillstånd till muddring vid bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten, Hjorthagen 1:3, samt dumpning av muddermassor i havet.

I anslutning till årsmöte i bryggsamfälligheten för Edlunda/Östra Granholmen 9 juni 2024 har undertecknade ombetts att å öns fastighetsägares vägnar framföra ytterligare synpunkter och frågor i rubricerade ärende. Fastighetsägarna på vår ö berörs av förslaget att dumpa massor i Askrikefjärden vid Stora Höggarn.

Inledningsvis noterar vi att tidigare framföra synpunkter inte ska framföras igen. Icke desto mindre är det angeläget för oss att vidhålla våra synpunkter å samfällighetens årsmötes vägnar varför vi bifogar en inlaga insänd av flera av oss och undertecknad av [redacted] och [redacted]. **Slutklämmen i denna inlaga vidhålles, dvs att dumpning av muddermassor i havet inte ska ske, utan anser att massorna bör tas om hand i deponi.** (Inlagan bifogas.) Vi har heller inte fått fullständiga svar på de frågor som ställs däri.

I den nya (24 maj 2024) samrådshandlingens kapitel 6 redovisas olika aspekter på muddring och dumpning. Det framstår som oklart och därmed oroande att giftigt avfall ska tas om hand, ”så långt möjligt” (6:2). De nya alternativa dumpningsplatserna nämns, samtidigt som det anges att avstånd ska spela in vid val av dumpningsplats (6:6:1) varvid det verkar som Askrikefjärden fortfarande är första valet. Vi oroas vidare av oklara skrivningar om hanteringen av muddermassor i klass 5, t ex i avsnittet 6:6:2.

Våra generella synpunkter innebär att inte bara fiskerättshavare utan samtliga boende/fastighetsägare på öarna Granholmen och Edlunda berörs av eventuell dumpning. Vi anser att det faktum att vatten redan är förorenat inte är skäl för fortsatt risktagande med dumpning, inte minst mot bakgrund av politiska ambitioner att rena Stockholms vatten och att rena Östersjön.

Miljökonsekvenserna för bad, fiske, båtliv och spridningsrisker bör leda till att dumpning inte sker.

Vi har tidigare efterfrågat kommentarer från Ldiningö kommun, där ju den tänkta dumpningsplatsen ligger, och Vaxholms kommun, vilken vi på Edlunda och Granholmen tillhör. Kan dessa redovisas?

Edlunda 19 juni 2024

[redacted]

Fast Granholmen 1:2

[redacted]

2023-12-19

Synpunkter på förslaget om utbyggnad i vatten vid Kolkajen-Ropsten i Norra Djurgårdsstaden angående dumpning av muddermassor i Askrikefjärden eller Lilla Värtan.

Stockholms stad har begärt synpunkter på den föreslagna dumpningen av muddermassor i vattnet intill Stora Höggarn, sydväst om Granholmen FS:1. Vi är båda delägare i fastigheten Granholmen 1:2.

Som fastighetsägare är vi bekymrade över följande förhållanden och konsekvenser av dumpningen av muddermassor enligt alternativ 1 i Underlag för samråd, Samrådshandling för tillståndsansökan enligt miljöbalken och motsätter oss härmed den förslagna dumpningsplatsen vid Stora Höggarn med följande argument:

1. Underlaget redovisar inte vilka kemiska och geologiska ämnen som ingår i de muddringsmassor man avser dumpa. Särskilt bekymrade är vi över de PAH-ämnen som nämns utan att klargöra varken vilka ämnen som ingår i begreppet PAH eller vilka koncentrationer som gäller. Inte heller klargörs hur lättflytande olika mer eller mindre skadliga ämnen är i vattnet efter slutförd dumpning.

2. Miljökonsekvensutredning tycks inte vara gjord för något av de presenterade alternativen. Det sägs bland annat att ”Miljökonsekvenserna av saneringsarbetena (muddring och övertäckning samt utfyllnad) kommer att redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen.” För oss som fastighetsägare är en miljökonsekvensutredning av alternativ 1 absolut nödvändig för ett slutligt ställningstagande för eller emot förslaget om dumpning vid Stora Höggarn. Vet man inom Stockholm stad och SWECO överhuvudtaget vilka ämnen som ligger i bottenskikten av muddringsområdet?

3. Även om det föreslagna dumpningsområdet enligt underlaget inte utgör ett lek- och uppväxtområde för fisk är det högst sannolikt att muddringsmassornas innehåll kommer att påverka fiskbeståndet negativt i hela området runt öarna Höggarn, Västra Granholmen, Edlunda/Östra Granholmen, mfl. Både de kemiska ämnena, slam och ev biologiska organismer kan störa fiskens tillväxt och närvaro. Vissa fiskarter kan helt enkelt flytta till andra delar av skärgården där vattnet är mindre förorenat. Vår fastighet har enligt ett gammalt förrättningsbeslut fiskerättigheterna runt Granholmen. Detta gör att vi är särskilt bekymrade över konsekvenserna för fiskbeståndet.

4. Om alternativ 1 skulle genomföras, kommer i så fall de deponerade massorna att bindas genom övertäckning eller bindas på något annat sätt eller bara lämnas som de är?

5. Vi är också bekymrade över hur badvattnet runt Östra Granholmen/Edlunda kommer att påverkas, särskilt med hänsyn till små barn och hundar som kan få i sig vatten av misstag.

6. Underlaget är oklart hur de olika alternativen för hantering av muddermassorna förhåller sig till varandra, (dumpningsområdena 1 och 2 i förhållande till deposition ”Antwerpen” och ”Loudden”). Kan de senare förvaringsplatserna ta hand om allt muddringsmaterial eller bara en del?

7. Med anledning av ovanstående motsätter vi oss bestämt den planerade dumpningen av muddermassor enligt det utsända förslaget. Vi föreslår istället deponering av muddringsmassorna hos en godkänd deponi för förorenande ämnen.

Stockholm 17 december 2023

[redacted]

Lindeborg, Petra

Från: Per Schönning <schonning.per@gmail.com>
Skickat: den 16 juni 2024 22:41
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Fwd: Kolkajen samråd MB utbyggnad muddring övertäckning dumpning
Bifogade filer: Kolkajen DLV samråd MB utbyggnad muddring övertäckning dumpning PDF (3).pdf; Fördjupat program för Hjorthagen DLV förslag 2008.jpg; Husarviken strandskydd 19990603 Länsstyrelsens beslut bilaga 1 karta 2.jpg; Marinparken Kolkajen flyttas DLV svar till Sweco juni 2024.jpg; Kolkajen nytt förslag bättre men inte bra.jpg; Kolkajen 31740-2023 LS Begäran om yttrande över granskning av detaljplan för del av Norra Djurgårdsstaden.pdf; Strandskyddsfråga 2017 Sth LS ej återinträder NobelCenter o Kolkajen o Lindarängen - LS fel strandskydd hela Husarviken 20181214.pdf; Utsikt nedanför Oxberget med cementsilo arbetspråm vid Kollossningskajen skymmer Hjorthagsberget med kyrkan o Kaknästornet.jpg

Att: Petra Lindeborg, Sweco
.
Hej Petra!
Bifogar DLVs samrådssvar på Swecos utskick om Kolkajen samråd MB utbyggnad muddring övertäckning dumpningmed 7 bilagor.

Det har krävt mycket letande efter bakgrundsmaterial och tolkning av beslut. Skulle DLVs styrelse komma på något extra viktigt vi glömt så får vi skicka in det.

Hoppas att du får en skön sommar och en glad Midsommar!

Hälsningar
Per Schönning, ordf DLV

DJURGÅRDEN-LILLA VÄRTANS MILJÖSKYDDSFÖRENING

DLV, c/o Millinger, Ahlsellvägen 20, 115 43 Stockholm, tel 070 7886991 www.dlv.se e-mail c.millinger@telia.com

Per Schönning, ordf DLV
Karlavägen 119
115 26 Stockholm
tel 070 7511903

Sweco
Petra Lindeborg
petra.lindeborg@sweco.se
tel 073 302 24 94

Stockholm 2024-06-16

Underlag för samråd åt Stockholms stad (Staden)

Samrådshandling för tillståndsansökan enligt miljöbalken (MB) och dispens från dumpningsförbudet för

- Utbyggnad, muddring och övertäckning i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten inom fastigheterna Hjorthagen 1:1, Hjorthagen 1:3, Norra Djurgården 1:1 och Ladugårdsgärdet 1:40 i Stockholms kommun

- Dumpning av muddermassor i Askrikefjärden inom fastigheten Lidingö, Lidingö 6:76 alternativt allmänt vatten vid Ekoknölen, Kanholmsfjärden eller Almagrundet

Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening, *DLV, har bedrivit verksamhet* sedan 1984. DLV drev mot Stockholms stads vilja en process om talerätt enligt Århuskonventionen och EUs miljödirektiv som *gav DLV talerätt* enligt mål C-263/08 SV EG-domstolen DLV 2009-10-15. DLV har alltså varit verksamma minst tre år. *DLV hänvisar till tidigare svar* inlämnat till Sweco 2023-09-02. *DLV lämnar* kompletterande synpunkter enligt följande:

Bakgrund och syfte

Staden anger att de övergripande målen med Norra Djurgårdsstaden (NDS) är att möta stadens växande behov av bostäder samt att vara föredöme för hållbar stadsutveckling, en attraktiv och levande stadsdel med minst 12 000 lägenheter och 35 000 nya arbetsplatser där innovativ miljöteknik främjas. Inom Kolkajen lossades kol, via Kollossningskajen som fullt utbyggt lagrades i kolhögar längs den en km långa utfyllda delen av Husarviken inom Staden. Husarvikens fria vattenyta disponeras av Kungliga Djurgårdens Förvaltning (KDF). (Sweco kallar KDF för Norra Djurgårdsförvaltningen,) Området norr om Husarviken kallas Fisksjö-äng, som vid mynningen övergår i Oxberget. Viken, ängen och berget ingår i Norra Djurgår-den, som är en del av Kungliga Nationalstadsparken (NSP). *Felaktigt anges NSP ligga norr om Husarviken*. Avsikt är att *Norra Djurgården med omgivande vatten blir naturreservat.*

DLV anger hur detta lyder i prop. 1994/95:3 avsnitt 9.2: "Regeringens bedömning: Det följer av syftet med NSP att områdets huvudstruktur vad avser natur- och bebyggelseområden inte får ändras. Nya byggnader och anläggningar som inte behövs för att befintliga verksamheter skall kunna fungera bör därför i princip inte medges. Skyddet torde däremot inte hindra *etablerade verksamheter inom eller intill NSP* från att fungera och utvecklas i anslutning till tidigare ianspråktagna områden." - *DLV menar att Kolkajen här ej har etablerad verksamhet.*

DLV hävdar att det redan i förarbetena till prop. 1994/95:3 i avsnitt 6.3 att Solna och Stockholms kommuner redovisade i december 1992 ett förslag till gemensamt program för planering av området Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården.

Naturvårdens intressen av biologiska kärnområden med tillräcklig storlek föreslås där säkerställas genom tre naturreservat: Ulriksdal, Norra Djurgården och Södra Djurgården med Ladugårdsgärdet. *Inom dessa kärnområden skall ingen exploatering få ske. Mellan kärnområdena skall de biologiska spridningsvägarna upprätthållas och där så är möjligt förstärkas.*

"I avvaktan på fortsatta utredningar, beslutshandläggning mm föreslår Ståthållarämbetet att d*et aktuella området avsätts som interimistiskt naturreservat." Det bör gälla både land och vatten.* Att skapa naturreservaten omnämns också i "Nationalstadsparkens ekologiska infrastruktur" av Sbk i oktober 1997. Staden har 2010-2015 sökt samförstånd med KDF om detta. Norra Djurgårdens naturreservat är avsett att inkludera Husarviken och Fisksjöäng med Oxberget i öster.

Att bilda naturreservat är ett av de viktigaste verktygen för att uppnå Sveriges miljökvalitetsmål. Det är ett viktigt bidrag i det internationella naturvårdsarbetet genom att Sverige på så sätt bevarar naturmiljöer för att bidra till att konventioner och andra åtaganden om skydd av natur uppnås.

"Miljöbalken anger fem skäl till att bilda naturreservat:

- bevara biologisk mångfald
- vårda och bevara värdefulla naturmiljöer
- tillgodose behov av områden för friluftslivet
- skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer
- skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter.

De vanligaste skälen till att bilda ett naturreservat är att bevara den biologiska mångfalden och att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer. *Varje naturreservat är unikt och har därför egna regler, så kallade föreskrifter, för att bevara naturvärden*. Syftet med naturreservatet avgör vilka begränsningar som gäller och vilken skötsel som behövs." (Naturvårdsverket)

Mellan Ropsten och Tjärkajen, syd om Kollossningskajen. låg det s k biproduktsområdet vars verksamheter förgiftat både mark och bottensediment i Lilla Värtans vatten. Där har funnits ammoniakfabrik, bensolframställning, råolje- och bensolcisterner, tjärfabriker, tjär- fack och tjärseparering, Tjäroljor, bensen och tungmetaller finns i mark och bottensediment. Tjärfacken grävdes upp för ca 20 är sedan, stinkande massor lades på plats längs Husarviken. Ett fartyg levererade en destruktionsanläggning till Kollossningskajen trots att propellrarna rev upp de förorenade sedimenten. Anläggningen lades ned efter att ca 20.000 ton destruerats. Staden ville köra uppgrävda massor från flera håll att destruera vid Husarvikens södra strand.

DLV lämnade 2008 planförslag för Hjorthagen, *bifogas*. Sbk ansåg att *DLVs förslag hade bästa miljö* men för lite bostäder. *DLV ansåg* att strandskydd skulle gälla även på södra sidan av Husarviken. Länsstyrelsen, LS, angav i strandskyddskartbilaga 1 när MB trädde i kraft att strandskydd gäller. *Efter MÖDs dom P 9594-17 2018-12-14 gav LS DLV rätt* men detaljplan längs Husarviken var redan i kraft utom för Kolkajen. LS beviljade 2012-03-19 strandskyddsdispens för bro i Husarvikens mynning men den utgick. I ny begäran ville Staden ha strandskyddsdispens även öst om bron. *DLV invände* mot det. Staden beviljade 2017-04-18 dispens för norra sidan. *Strandskyddskartan (bifogas) anger strandskydd i hela Husarviken!* LS beslöt 2008-06-13 att bostäder ej får byggas närmare Husarviken än 35 meter. Område däremellan ska vara bebyggelsefri park och gälla hela vägen österut även för kommande detaljplaner.

Stadens planering för Kolkajen

Staden har gjort om förslaget för detaljplan så att kvarteren på Ön 200 meter ut i Husarvikens mynning i Lilla Värtan slopas till förmån för landvinning genom utfyllnad direkt 100 meter ut från Kollossningskajen. *DLV har hela tiden* varit emot förslaget med Ön som kom 2016. Emellertid planeras nu högre hus på utfyllnaden i höjd över havet än tidigare då man avgav våningshöjd. - *DLV accepterar ej* högre hus än +25 meter, dvs samma höjd som bronsåldersröset står på Oxbergets topp med den historiska utkiksplatsen över båtlederna på Lilla Värtan. *DLV har tidigare* föreslagit att *inrätta en akvatisk Ekopark* i anslutning till den park, som ska vara obligatorisk med en allérad längs Husarviken istället för studentpråmar där. Staden nappar på DLVs akvatiska Ekopark men lägger den längre åt syd och kallar den för Marinparken och avser behålla betongpråmarna där inga bostäder får byggas enligt LS. LS är kritisk till Stadens plan. - *DLV föreslår* att *Marinparken flyttas* till NSPs södra gräns längs Husarviken, *karta bifogas*, och att den a*kvatiska Ekoparken börjar öst om Marinparken och löper norrut*.

DLV hävdar att strandskydd ska gälla på Husarvikens södra sida österut, åtminstone t o m dykdalben. Även *inom utfyllnad bör strandskydd gälla* på Marinparkens norra och östra del och längs badet. Idag täcker *strandskydd på norra sidan en stor bit in över* Marinparken. *Se bifogad karta*. Hushöjd syd nära Marinparken bör ej överskrida 5 våningar, dvs ca 15 meter.

Förlorade ålgräsängar orsakar frisättning av stora mängder kol och kväve, som bidrar till ökande klimatförändringar och övergödning. Dessutom slår det hårt mot den biologiska mångfalden. På svenska västkusten har sjögräsängarna minskat kraftigt – med upp till 80 procent. De hotas bl a av att det byggs mycket bryggor och hamnar i dessa kustnära miljöer. De är extra känsliga för svall från båtar. *Ålgräsängar lagrar kol 40 gånger snabbare än skog*. De täcker bara 0,1 procent av haven globalt sett, men står för 10 procent av kollagringen. *Dessutom rymmer de 40 gånger så mycket liv som bar havsbotten*, säger Per Moksnes.

DLV menar att i den *akvatiska Ekoparken måste ålgräsängar planteras*. Det passar där tunntäckning av åtgärdade sediment gjorts t ex med *frysmuddring av förorenad lerbotten i Hot spots och återläggning med ren lera och därpå lagts krossat grus överlagt med grov sand*. I NSP och längs Marinparken bör ej ha bar botten. Hellre bentonit än cement täcka sediment!

De tidiga konventionella övertäckningarna var ganska tjocka, upp till en meter, eller mer. Numera är det vedertaget att en sådan summering vanligtvis är alltför konservativ och att den sammanlagda tjockleken ofta kan minskas avsevärt genom att anta att ett givet lager i övertäckningen kan ha flera funktioner. Till följd av detta är senare konventionella övertäckningar förhållandevis tunna, i storleksordningen 20 till 50 cm.

Staden vill dumpa muddermassa i föroreningsklass klass 1-4. De två längst ut om nödvändigt. *DLV har* föreslagit Lidingö 1:76 Stora Höggarn för LNG depå. Ny pir behöver då sprängsten. Staden vill överlåta stabiliserade och med kemisk oxidation reducerat föroreningsinnehåll behandlade muddermassor i klass 5 till Stockholm Parkering AB som fyllnadsgrund i bergrum i kv Antwerpen. Utsorterad massa med hög föroreningsgrad i klass 5 avses sändas till deponi.
- *DLV anser* att renade bergrum bättre kan användas som garage med plats för skyddsrum eller med solpaneler sommartid uppvärmda vattencisterner som extra energilager vintertid.

Länsstyrelsens yttrande 1 och 2 inför granskning av Kolkajens detaljplaneförslag 2023

LS bedömer 2023-09-22 utifrån PBL i 402-31740-2023 att Staden ej har visat att planförslaget uppfyller krav avseende frågor som rör riksintresse för kommunikationer, riksintresset för NSP, samt hälsa avseende buller. I yttrandet lämnas även rådgivande synpunkter kopplade till vattenverksamhet och naturmiljö samt formaliafråga rörande strandskydd i planhandlingarna.

LS har i sin bedömning 2023–10-13 tagit del av miljökonsekvensbeskrivning tillhörande tillståndsansökan för vattenverksamhet, (Sweco, 2023-04-19). Yttrande gäller miljökvalitetsnormer för vatten samt hälsa och säkerhet avseende förorenade områden, påkörningsrisk för fartyg, risk för ras, skred och erosion samt översvämningsrisk vid höjd havsnivå. (*Bifogas)*.

DLV delar i stort LS synpunkter men *med avvikelser om strandskyddet och övertäckning* som DLV redogjort för ovan. Strandskyddet kräver närmare kommentar som följer nedan:

1999-06-03 beslutade länsstyrelsen (dnr 18611-99-22769) i anledning av införande av MB att med stöd av tre bilagekartor införa strandskydd i 9 nya områden. Karta 2 över Norra Djurgården visar befintligt strandskydd om 100 meter för land och vatten samt nya strandskydd för insjöar och avrinning med strandskydd på samma sätt. Utvidgat strandskydd visas ej på dessa kartor. Tjockleken på de svarta linjerna visar om det i Husarviken är markerat strandskydd på bara en eller båda sidorna. Det framgår att i Husarvikens mynning (bara 7 meter bred) har de svarta strecken tillsammans bredd om 100 %. Jämförelsevis har ett enskilt streck bara 80 %. Strandskydd gäller därför i hela Husarviken på båda sidor t o m dykdalben i mynningen.

Även *inom utfyllnad bör strandskydd gälla* på flyttade Marinparkens norra och östra del och längs badet. Ännu vattentäckt når *strandskydd på norra sidan stor bit in över* Marinparken. *Det är viktigt att MMD inte upphäver strandskyddet för de här redovisade utfyllnadsdelarna! Tillfällig dispens måste sökas för arbeten med djupmuddring, grundare frysmuddring mm.* LS anser *strandskydd nu ej gäller Kolkajen då LS tidigare förordnat upphävande. - Detta är fel!*

Som visas ovan gäller strandskydd hela Husarviken idag som följd av *MÖDs dom P 9594-17 2018-12-14.* Det fördes en diskussion samtidigt med Stadens beslut om strandskyddsdispens för Husarviksbron. Sbk 2017-03-14: "Det senaste laga kraft-vunna ärendet med "icke-strandskydd" i Hjorthagen är Brofästet (dnr 2011-16149) men samma princip har gällt även de tidigare planerna och ni verkar göra samma tolkning även för Kolkajen." LS 2017-03-20: "Vi bedömer att strandskydd inte inträder/återinträder i området, även konsekvent med beslut i nobelärendet. Vi avvaktar domstolens beslut angående det ärendet för att vara helt säkra." *Diskussionen bifogas*. - *DLV antar* att LS kan ha missat MÖDs dom. Nobelhuset blev ej av.

LS råder Staden att "Om erhållet tillstånd för vattenverksamhet är en förutsättning för att kunna genomföra betydande delar av planen rekommenderar LS att Staden antar detaljplanen först efter erhållet tillstånd. Eftersom tillstånd inte kan ges i strid mot gällande detaljplan har Staden då möjlighet att revidera planen." - *DLV förvånas* över att sanering av uppställningsplats för fritidsbåtar mellan Fisksjöäng och Oxberget inte görs samtidigt med övrig sanering.

"Det finns ofta föroreningar i marken vid uppställningsplatser för fritidsbåtar. Det kan t ex vara rester från båtbottenfärger som hamnat i marken genom spridning med damm, flagor och spill från båtunderhåll. Föroreningarna kan spridas vidare med nederbörd och vind. I båtbottenfärger finns till exempel organiska tennföreningar och metaller som kan vara farliga för människor och skadliga för livet i hav och sjöar." Naturvårdsverket. - Tennfri siliconfärg bra.

LS anger att sedan samrådet har planförslaget kompletterats med bad, brygga med angörings- och tilläggsmöjlighet för fartyg samt ett kallbadhus. Staden har inte säkerställt att planförslaget är lämpligt utifrån risken för påsegling. - *DLV tog upp* det i granskningssvar 2023-08-29 om förslag till detaljplan för Kolkajen: *DLV anser* att kallbadhus i en våning bör minskas till 1/6 av planerad, läggas inom nordöstra hörnet på utebadet, rymmande omklädning, WC, o d. bastu.Transport och korttidsparkering får ske på gata, som ihop med hus flyttas söderut. Båtar bör ej tilläggas vid bad. Säkerheten ökas om bad och kallbadhus läggs intill nya kajen.

"Ingen som umgås med barn kan ta miste på den fullständigt unika dragningskraft som vatten har; dels attraherar vatten i sig som fysiskt element, dels skapar vatten lockande miljöer med växter och djur. Stranden – eller snarare den zon där vatten möter land – är den perfekta lekplatsen. Härligt, härligt sjunger lusten, men farligt, farligt svarar förnuftet." Så skriver Anna Lenninger, SLU, om vattenvett. Bygg mindre plaskdamm där barn lättare hålls under uppsikt.

LS anger att trafikbullerförordningen anger ljudnivå vid bostadsbyggnads fasad, dvs utanför hela fasadsidan inklusive balkong – indragna, utskjutande. burspråk. Utifrån nuvarande planbeskrivning med karta anser LS att Staden ej säkerställer att krav i 2 kap. 6 a § PBL klaras. - *DLV anser* att samråd ej bara sker med fastighetsägare berörda av *byggbuller över 60 dBA*. *DLV anser* höjd +25 meter ska behållas på kajer söderut och ej rymma höghus. *Bifogar bild* hur inritad 100 meter hög planerad cementsilo 500 meter syd Husarviken, vid Kolkajen *ger påtaglig skada på NSP*. - Per Schönning, enligt uppdrag som ordförande i DLV

Godkänt dokument - Jonas Claeson. Stadsbyggnadskontoret Stockholm. 2009-05-19. Dnr 2008-12203

Motivering till ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret anser att förslagets tillskott av grön- och friytor i anslutning till Husarvikens södra strand bidrar till att uppfylla målen om goda rekreationsmöjligheter samt att värna och utveckla biologisk mångfald.

Stadsbyggnadskontoret anser dock att bebyggelsen längs Husarviken, som i vissa delar av förslaget endast är ett kvarter djupt, inte skapar den levande stadsdel som är önskvärd. Således motverkar förslaget de uppsatta målen om en trygg boendemiljö; en tillgänglig, levande och varierad stadsbebyggelse; samt god tillgång till offentlig och kommersiell service.

Vidare kräver förslaget i stort sett lika höga infrastrukturella investeringar som programförslaget som presenteras i det fördjupade programmet för Hjorthagen, trots ett markant mindre antal bostäder jämfört med programförslaget. Detta innebär att förslaget motverkar de uppsatta målen att effektivt använda marken och att tillvarata Hjorthagens centrala läge i regionen.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att förslaget inte är tillräckligt bärkraftigt för att drivas vidare inom ramen för dagens planering av Hjorthagen.

Förslag från Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening

Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening (DLV) bildades 1984 för att avvärja byggandet av ett järnsvampverk i Värtahamnen. DLV har sedan dess bevakat miljöfrågor på båda sidor om Lilla Värtan, bland annat i frågor om Nationalstadsparken, Husarviken, Gasverket, Energiverket, Hamnen, Österleden och Norra länken.

DLV:s förslag bygger på ny bostadsbebyggelse inom Storängsbotten, vid Ropsten, i anslutning till gasverksområdets befintliga bebyggelse samt inom Energihamnen mot Lilla Värtan. På upplagsområdet norr om gasverkets bebyggelse, det vill säga på Husarvikens södra sida, föreslås ett halvöppet landskap med spridda trädbestånd. Flera nya broar/ överdäckningar föreslås över trafikbarriärerna (Norra länken och Lidingövägen) i programområdets södra delar.

Illustration av förslag från Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening. Illustrationen är stadsbyggnadskontorets tolkning av deras inskickade skiss

Bilaga 9

Bilaga ①. karta 2

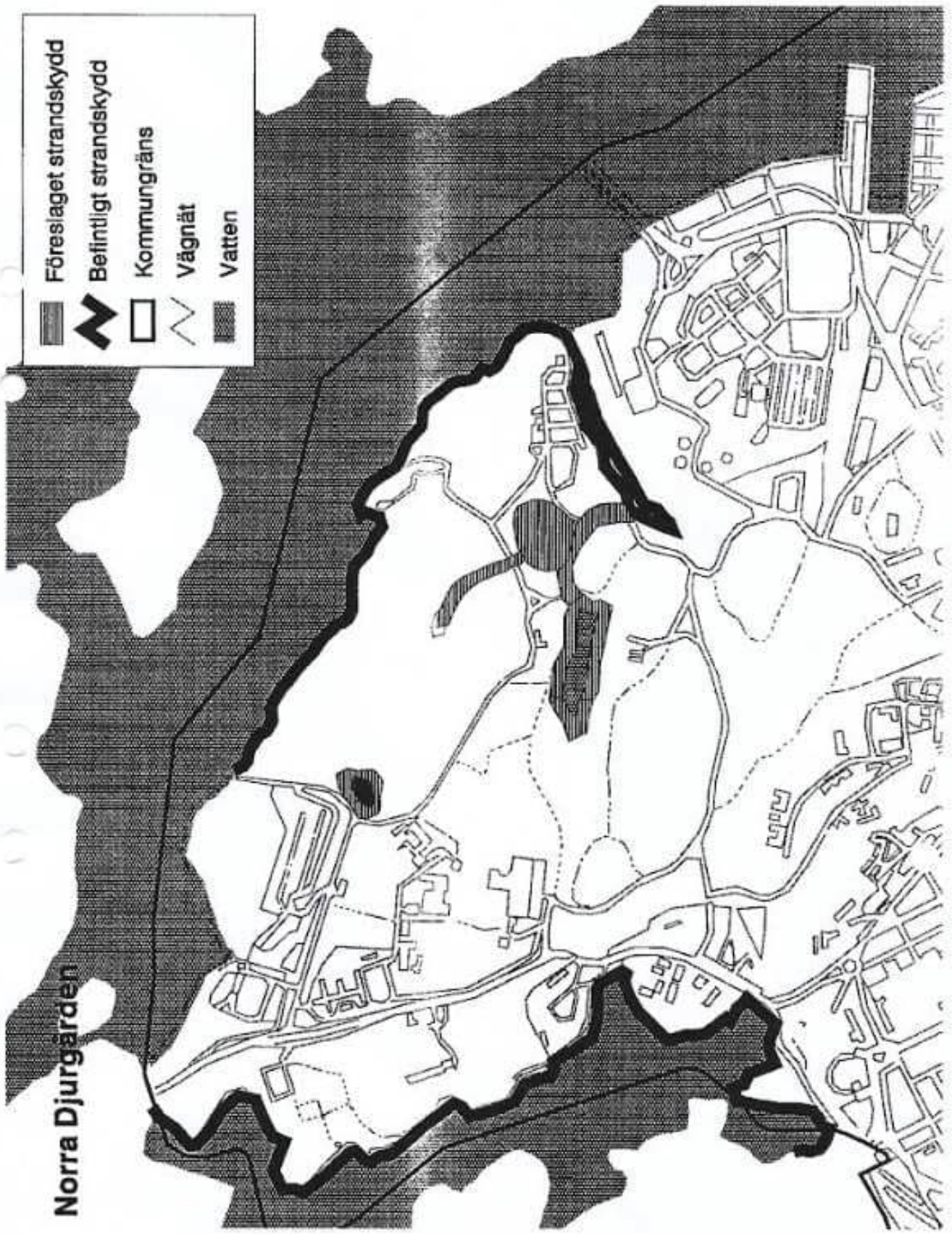

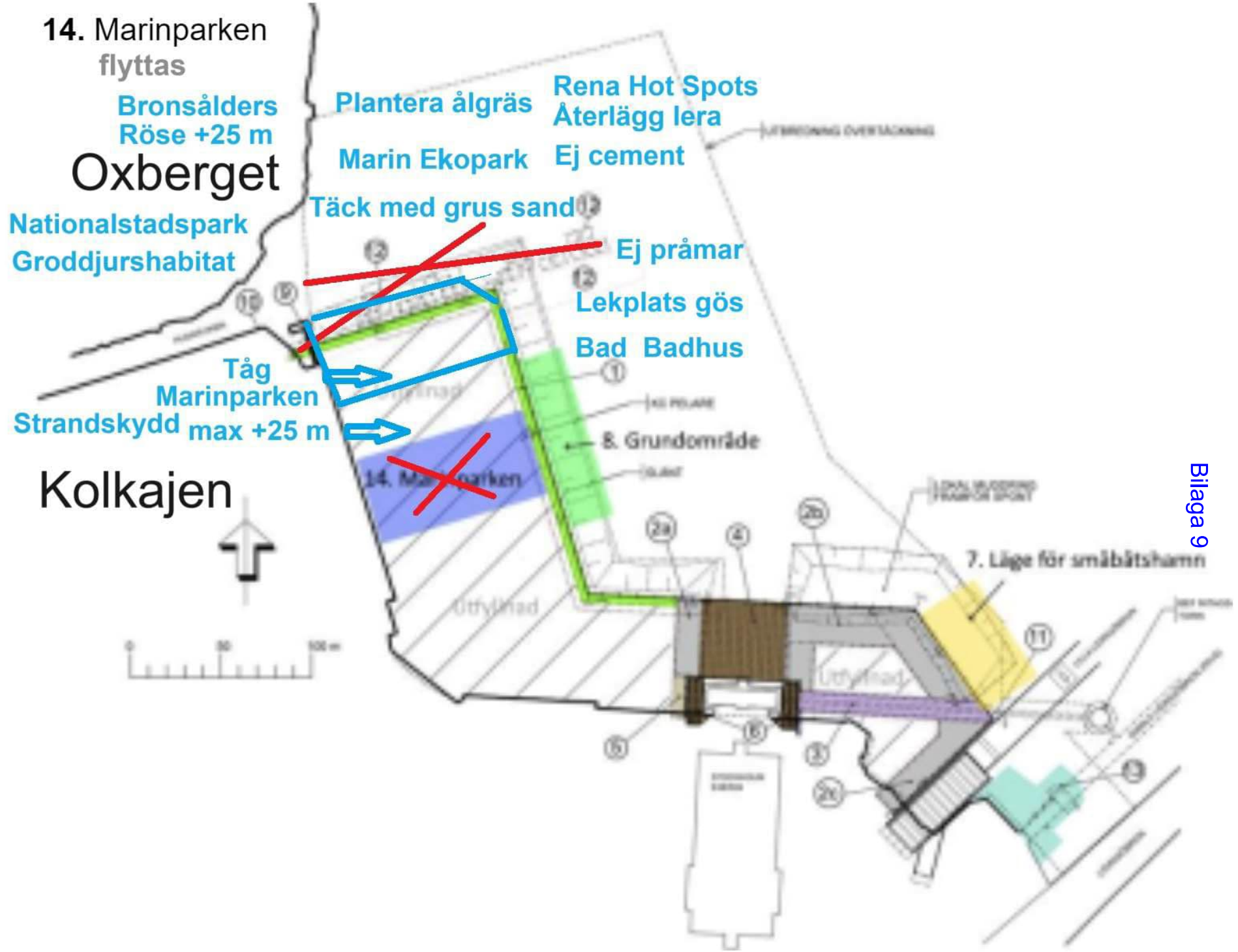

Figur 11. Konstruktionen och de olika anläggningsdelarna som ingår enligt Tabell 1.

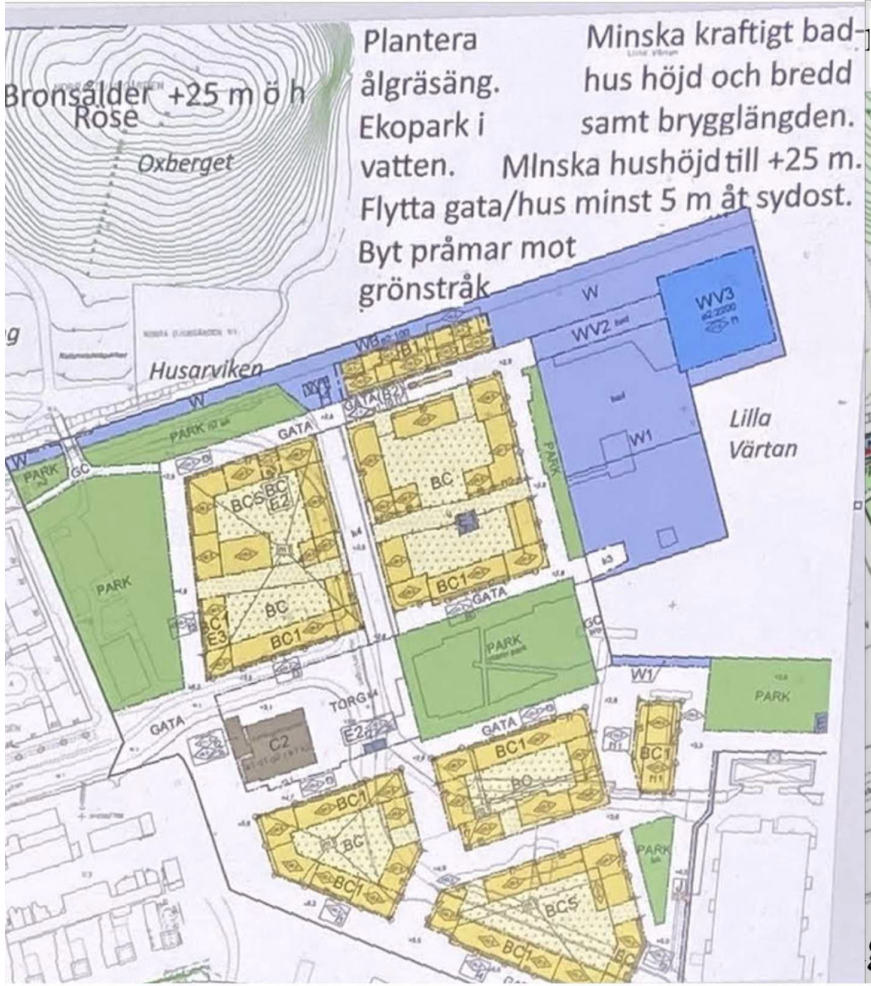

sett gös och gädda långt in i Husarviken och många snokar

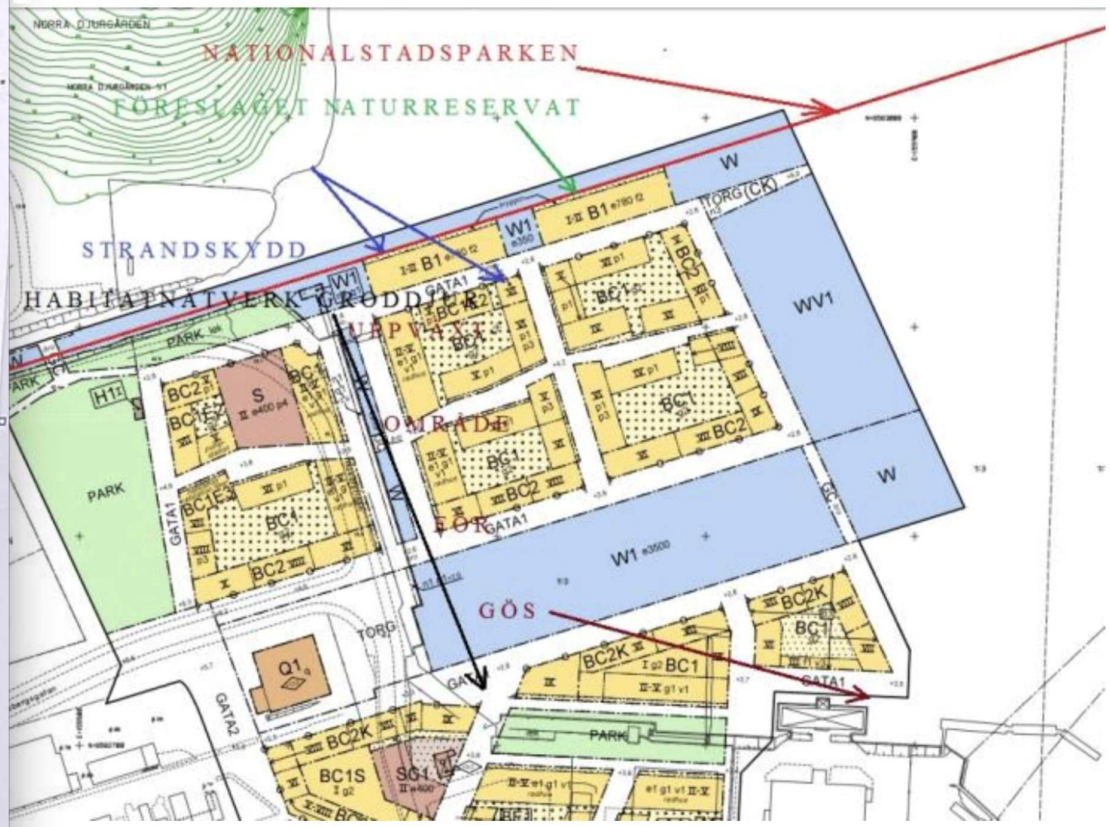

Kolkajen nytt förslag till vänster och tidigare förslag till höger

Bilaga 9

Länsstyrelsen Stockholm

Datum
2023-09-22

Beteckning
402-31740-2023

Enheten för bostäder och fysisk planering
Annsofi Edberg

Stockholms stad
Dnr: 2013-01629
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

Detaljplan för Hjorthagen 1:3, Kolkajen i Norra Djurgårdsstaden i stadsdelen Kolkajen

Bakgrund

Länsstyrelsen har tagit emot rubricerad detaljplan för granskning. Detaljplanen syftar bl.a. till att möjliggöra bostäder, förskolor, lokaler, torg, parker, bryggor, utomhusbad och ett kallbadhus. Det kulturhistoriskt intressanta vattengasverket ska också ges möjlighet att utvecklas till konsthall, restaurang och konferensverksamhet. Markområdet har minskat något sedan samrådet och bebyggelsen är nu tätare och högre.

Länsstyrelsens yttrande utgår från innehållet i 5 kap. 22 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Länsstyrelsen har tagit del av synpunkter från Trafikverket under handläggningen av ärendet.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen delar upp granskningsyttrandet och svarar i två omgångar. Detta är delyttrande 1. Länsstyrelsen bedömer utifrån ingripandegrunderna i 11 kap. 10 § PBL att kommunen inte har visat att planförslaget uppfyller krav avseende frågor som rör riksintresse för kommunikationer, riksintresset för Nationalstadsparken, samt hälsa avseende buller.

I yttrandet lämnas även rådgivande synpunkter kopplade till vattenverksamhet och naturmiljö samt en formaliafråga rörande strandskydd i planhandlingarna.

Länsstyrelsen planerar att lämna delyttrande 2 rörande miljökvalitetsnormer för vatten och hälsa avseende förorenade områden senast den 13 oktober.

Ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Riksintresse för kommunikationer, Östlig förbindelse

Östlig förbindelse är ett riksintresse för kommunikationer och en precisering finns beslutad från 2022. Preciseringen behöver utgöra ett av underlagen för framtida planering av området. Med stöd av Trafikverkets granskningsyttrande bedömer Länsstyrelsen att kommunen behöver komplettera planbeskrivningen med en utförligare beskrivning av riksintresset och eventuella åtgärder för att inte försvåra utbyggnaden samt nyttjandet av anläggningen.

Riksintresset för Nationalstadsparken enligt 4 kap. 1 § miljöbalken

Planområdet gränsar till riksintresset Nationalstadsparken, men ligger utanför riksintresset. Enligt 4 kap. 1 § miljöbalken får exploatering ske på ett sätt som inte påtagligt skadar riksintresset.

Länsstyrelsen noterar att planerad bebyggelse närmast Nationalstadsparken har höjts i förhållande till vad som föreslogs i samrådet. Hushöjderna begränsades då genom våningsantal från en till max sex våningar. Nu föreslagen bebyggelse och anläggningar regleras med en byggnadshöjd över nollplanet, som innebär tio våningar som mest, vilka riskerar att bli dominerande i vyer inifrån parken från Fisksjöäng och från Oxberget. Med föreslagen höjd bildar bebyggelsen en stadsfront som sluter utblicken från Fisksjöäng mot Lidingö och Lilla Värtan. För att inte riskera påtaglig skada behöver bebyggelsens höjd begränsas till motsvarande 6 våningar.

Kommunen säkerställer en trädridå i Slingerparken längs Husarviken med en planbestämmelse. I plankartan sträcker sig parkytan endast förbi ett av kvarteren som vetter mot Nationalstadsparken. Kommunen behöver säkerställa trädridån utmed hela sträckan fram till bebyggelsens nordöstra hörn för att mildra övergången mellan bebyggelsen och Nationalstadsparken och därmed motverka att planförslaget har en negativ påverkan på vyn från Nationalstadsparken.

Hälsa

Buller

Planområdet utsätts för höga ljudnivåer från trafik och värmeanläggningen i området. Länsstyrelsen noterar att bullerberäkningarna skiljer sig mycket åt mellan den bullerutredning som gjordes i samrådsskedet och den bullerutredning som nu utförts av annan konsult i granskningsskedet. Redovisade ljudnivåer i den nya utredningen är högre än i föregående skede.

Kvarter Fyren

Kommunen planerar för lokaler för centrumändamål samt bostäder i kvarteret Fyren. I bullerutredningen (Structor, 2023-06-07) framkommer att fasaderna mot Kraftgatan får en ekvivalent ljudnivå på 60–65 dBA. Förslag på planlösningar för normalplan redovisas i planbeskrivningen i figur 5. Planbeskrivningen anger att skärmande åtgärder kan behöva tillämpas lokalt vid fasad och på uteplats. Var och i vilken omfattning framkommer inte.

Kvarter Koksen

Inom kvarter Koksen utsätts fasaderna mot Kraftgatan och Bobergsgatan för ekvivalenta ljudnivåer på 60–65 dBA. Här finns inga lägenhetsplanlösningar redovisade. Byggnadernas tjocklek gör att Länsstyrelsen bedömer det svårt att klara genomgående lägenheter i hörnlägena i detta kvarter.

Kvarter Tjärkajen

Precis som i kvarteret Koksen så har kvarteret Tjärkajen ekvivalenta ljudnivåer på 60–65 mot Bobergsgatan, vilket innebär att det även här blir svårt att klara genomgående lägenheter i hörnlägena. Några få enstaka lägenheter i kvarter

Tjärkajen kan också bli utsatta för förhöjda ljudnivåer och kommunen bör överväga att annan användning, som centrumändamål, tillskapas i hörnet på de nedersta våningarna mot Bobergsgatan.

För att avgöra om platsen är lämplig för avsett ändamål och med hänsyn till människors hälsa behöver bullersituationen vara utredd och åtgärder säkerställda i planskedet. Åtgärder ska vidare redovisas och regleras i planhandlingarna, dvs i planbeskrivning och plankarta. Planförslaget behöver innehålla bestämmelser som säkrar att kraven i 2 kap. 6 a § PBL klaras när planen genomförs.

Kommunen behöver därför redovisa planlösningar i planbeskrivningen som visar att trafikbullerförordningens riktvärden kan klaras. Kommunen behöver också reglera nödvändiga åtgärder platsspecifikt i plankartan som säkerställer möjligheterna att förebygga olägenhet för människors hälsa i fråga om omgivningsbuller.

Det innebär att lägenheter större än 35 kvm behöver göras genomgående med hälften av bostadsrummen mot sida där 55 dBA inte överskrids. Enkelsidiga lägenheter mot sida med ljudnivå upp till 65 dBA får vidare inte vara större än 35 kvm.

Kommunen behöver i detaljplanens utformning beakta att trafikbullerförordningen anger ljudnivå vid bostadsbyggnadens fasad, det vill säga utanför hela fasadsidan inklusive eventuella balkonger – indragna och utskjutande - och burspråk.

Utifrån nuvarande planbeskrivning och plankarta anser Länsstyrelsen att kommunen inte säkerställer att kraven i 2 kap. 6 a § PBL klaras.

Lågfrekvent ljud
I planbeskrivningen framkommer det att fyra ventilationsgaller utgör en utmärkande bullerkälla i området. De ger förhöjda ljudnivåer vid 100 Hz som bör sänkas. Staden och verksamhetsutövaren har upprättat ett avtal om att sänka ljudnivåerna. Samtidigt beskriver bullerutredningen vilken typ av fasad och isolering som krävs för att uppnå en tillräckligt hög ljudreduktion för bostäderna. Länsstyrelsen anser att det finns en viss otydlighet här. Om ljudnivån på dessa galler minskar, minskar även kraven på fasadisoleringen. Det behöver framgå tydligare i planbeskrivningen vilka nivåer som behöver klaras inomhus för att undvika olägenhet för människors hälsa kopplat till lågfrekvent ljud.

Övrigt gällande planens genomförbarhet

Vattenverksamhet

Om erhållet tillstånd för vattenverksamhet är en förutsättning för att kunna genomföra betydande delar av planen rekommenderar Länsstyrelsen att kommunen antar detaljplanen först efter erhållet tillstånd. Eftersom tillstånd inte kan ges i strid mot gällande detaljplan har kommunen då möjlighet att revidera planen.

Riksintresse Nationalstadsparken

Fasader mot Nationalstadsparken ska enligt en planbestämmelse utföras i dova kulörer och med högst 50% glas. Detta följs dock inte upp i de illustrationer som finns i planbeskrivningen och i underlag till denna. I illustrationerna har i stället det höga huset i nordost en vit/ljus kulör. Länsstyrelsen bedömer att färgsättningen i hög grad påverkar intrycket av bebyggelsen och att det därför är angeläget att tydliggöra intentionerna så att dova fasadkulörer säkerställs längs hela Nationalstadsparkens gräns.

Formalia

Strandskydd

Inom planområdet gäller inte strandskydd idag till följd av Länsstyrelsens tidigare förordnande om upphävande av strandskyddet, varken inom det område som idag är planlagt eller inom det område som är planlöst. Planområdets sydöstra del omfattas av en stadsplan (Ropsten, Pl 6085) fastställd 1964. Strandskydd inträder i denna del när stadsplanen ersätts med en ny i planområdets sydöstra del enligt 10 a § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken. Inom det område som inte är planlagt idag inträder dock inget strandskydd när området planläggs. För att enkelt kunna se var strandskydd inträder bör kommunen redovisa var stadsplanen överlappar den aktuella detaljplanen.

För att upphäva strandskyddet inom de delar som idag omfattas av stadsplanen Ropsten (Pl 6085) delar Länsstyrelsen kommunens bedömning att särskilt skäl enligt 7 kap. 18 c § punkt 1 miljöbalken kan tillämpas för att upphäva strandskyddet eftersom dessa delar i stort sett är ianspråktagna. Intresset av att ta området i anspråk väger dessutom tyngre än strandskyddsintresset i enlighet med 4 kap. 17 § PBL.

Medverkande i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Tatjana Joksimović med planhandläggare Annsofi Edberg som föredragande. I den slutliga handläggningen har också jurist Ulla Jarnås och samordnare Lisa Palmér medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd

Länsstyrelsen Stockholm

Datum
2023-10-13

Beteckning
402-31740-2023

Enheten för bostäder och fysisk planering
Annsofi Edberg

Stockholms stad
Dnr: 2013-01629
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

Detaljplan för Hjorthagen 1:3, Kolkajen i Norra Djurgårdsstaden i stadsdelen Kolkajen

Bakgrund

Länsstyrelsen har tagit emot rubricerad detaljplan för granskning. Länsstyrelsens yttrande utgår från innehållet i 5 kap. 22 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Länsstyrelsen har i sin bedömning tagit del av miljökonsekvensbeskrivning tillhörande tillståndsansökan för vattenverksamhet, (Sweco, 2023-04-19).

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har delat upp granskningsyttrandet i två delar, där detta är delyttrande 2 som gäller miljökvalitetsnormer för vatten samt hälsa och säkerhet avseende förorenade områden, påkörningsrisk för fartyg, risk för ras, skred och erosion samt översvämningsrisk vid höjd havsnivå.

Ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Miljökvalitetsnormer för vatten

Granskningshandlingarna saknar en fullständig redogörelse av miljökvalitetsnormer (MKN) för vatten i planbeskrivningen. Kommunen behöver visa hur planen påverkar möjligheten att följa samtliga miljökvalitetsnormer för den berörda vattenförekomsten – Lilla Värtan, samt visa att planerade åtgärder inte försvårar framtida åtgärder av förorenade sediment. Kommunen behöver lyfta in bedömningar och redogörelser gällande miljökvalitetsnormerna för vatten i planbeskrivningen för att visa att man uppfyller kraven rörande miljökvalitetsnormer i 5 kap. miljöbalken. Detta gäller i synnerhet de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna, där den utredning som redovisas i ärendet grundar sig på gamla parametrar (Utredning om påverkan på hydromorfologisk kvalitet, Sweco 2017-10-12).

Avseende de ämnen som går under ekologisk status respektive kemisk status behöver kommunen visa hur det säkerställs att verksamheter som planen möjliggör (framför allt båttrafik) inte äventyrar möjligheten att följa MKN för vatten. Kommunen har inte tillräckligt tydligt redogjort för riskerna för erosion av bottensediment och följder för vattenmiljön som uppkommer i samband med detta. Kommunen behöver därför särskilt redogöra för den våg- och erosionspåverkan som uppkommer i samband med att fartyg ska anlöpa bryggor och kajer inom planområdet.

I den miljökonsekvensbeskrivning som hör till detaljplanen hänvisar kommunen – när det handlar om risk för otillåten försämring – till en miljökonsekvens-beskrivning som har upprättats inför en ansökan om tillstånd för vattenverksamhet när det handlar om risk för otillåten försämring. Kommunen behöver emellertid ha en fullständig redogörelse av risken för otillåten försämring och äventyrande av möjligheten att följa MKN även i planbeskrivningen. En bedömning av möjligheten att följa MKN vatten ska ske i respektive prövning.

Hydromorfologiska kvalitetsfaktorer

Länsstyrelsen har tagit del av den miljökonsekvensbeskrivning som upprättats inför en ansökan om tillstånd för vattenverksamhet. I denna finns en bra redogörelse av de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna. För en fullständig bedömning om risk för otillåten försämring behöver kommunen utgå från aktuell statusklassificering med rådande klassgränser. Status för de hydromorfologiska parametrarna är angivet som procentuell avvikelse från referenstillståndet. Kommunen behöver utgå från samtliga planerade vattenverksamheter och beskriva påverkan på de hydromorfologiska parametrarna i procent. För bedömning av risk för otillåten försämring behöver kommunen uppskatta förändringen i påverkanstryck. De planerade vattenverksamheterna påverkar ett större vattenområde än idag eftersom isolationsövertäckningen också är en vattenverksamhet/påverkanstryck. Det gör att påverkanszonen ökar i omfattning, vilket i sin tur påverkar klassificeringen av flera hydromorfologiska parametrar, däribland parametern Vågregim. Denna parameter ligger redan i sämsta klass och får inte försämras. Kommunen behöver också se över bedömningen av påverkan på de hydromorfologiska parametrarna utifrån det faktum att Waxholmsbåtarna som anlöper planområdets kaj har en stor eroderande verkan på strand- och bottenområde inom vattenområdet i planen.

Fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorer samt kemisk status

Den planerade muddringen skulle kunna innebära att möjligheten att följa MKN för vatten i Lilla Värtan med avseende på miljögifter (Särskilt förorenande ämnen och prioriterade ämnen) förbättras, förutsatt att tillräckliga skyddsåtgärder vidtas. För att säkerställa att åtgärderna är tillräckliga behöver kommunen t.ex. tydliggöra riskerna för otillåten försämring i samband med muddring/övertäckning och samtidig drift av värmeverket. Kommunen behöver också i tillräcklig omfattning visa att den verksamhet som planen medger, såsom ökad båttrafik, inte äventyrar möjligheten att följa miljökvalitetsnormerna.

Hälsa och säkerhet

Förorenade områden

I detaljplanen föreslår kommunen att vattengasverket (hus 22) utvecklas till konsthall, restaurang och konferensverksamhet. Utredningen ”Föroreningar hus 22 Kolkajen, Norra Djurgårdsstaden” (WSP, 2023-06-21) beskriver förslag på åtgärder avseende förorenat byggnadsmaterial samt förslag på utredningar och åtgärder av föroreningar i jord och grundvatten runt och under hus 22.

I utredningen framgår att utifrån den komplicerade föroreningssituation som råder framför allt under huset, går det inte att med säkerhet bedöma att föreslagna

åtgärder är tillräckliga för att göra byggnaden lämplig för den avsedda användningen. Där står också följande: *”I det fall en acceptabel inomhusmiljö inte skulle kunna garanteras kommer huset inte ställas om till någon verksamhet, utan vara stängt för allmänheten”.* Länsstyrelsen anser att den användning som detaljplanen medger ska vara lämplig ur hälsosynpunkt avseende föroreningar då detaljplanen antas.

Sediment

I planbeskrivningen står att föroreningar på sjöbotten kommer att åtgärdas, men att detta prövas i ansökan om vattenverksamhet. Någon närmare beskrivning finns inte i planhandlingarna. I utredningen ”Förorenade sediment Kolkajen, Norra Djurgårdsstaden”, (WSP 2023-06-21) finns en övergripande beskrivning av föroreningssituationen och planerade åtgärder. Utredningen visar bland annat att Fortums värmepump finns i direkt anslutning till planområdet. Utflödet av vatten från värmepumpen styr till stor del vattenströmmarna inom det aktuella planområdet. Värmepumpen har under årens lopp bidragit till att sprida föroreningar från ytligt sediment i nordlig riktning, en spridning som enligt utredningen fortfarande pågår. Det planerade kallbadhuset är beläget i strömningsriktningen från värmepumpen. Om förorenade sediment grumlas upp är sannolikheten stor att de sprids mot det området med bad, vilket skulle kunna riskera människors hälsa. Kommunen behöver i planhandlingarna redovisa att kallbadhuset blir lämpligt med hänsyn till föroreningssituationen.

I miljökonsekvensbeskrivningen för tillstånd för vattenverksamhet finns information om vilket område som pumpens utströmning påverkar vid olika flöden. Det framgår inte i planhandlingarna om det område där kommunen avser sanera genom muddring respektive täcka över sediment med ett isolerande lager, kommer att omfatta hela det område som kan påverkas av värmepumpens utflöde. Även sedimenten direkt utanför det föreslagna åtgärdsområdet har mycket höga föroreningshalter av PAH.

Enligt miljökonsekvensbeskrivningen för tillstånd för vattenverksamhet planeras angöring för Waxholmsbåtar omfattande cirka 10 000 anlöp per år. Detaljplanen medger endast en utökad fritidsbåtshamn inom samma område. I detaljplanen återfinns angöringsmöjlighet för fartyg vid bryggan ut mot badhuset. Planhandlingarna saknar en bedömning av påverkan från såväl fartyg som fritidsbåtar. Miljökonsekvensbeskrivningen för tillstånd för vattenverksamhet anger att det vid större vattendjup än 15 m inte är sannolikt att människor kommer i kontakt med sediment och att det vid detta djup föreligger liten risk för spridning av föroreningar vid eventuell ökad båttrafik. Kommunen behöver beskriva den båttrafik som planeras och bedöma dess konsekvenser i planhandlingarna.

Kommunen behöver komplettera planbeskrivningen med en beskrivning av planerade åtgärder och åtgärdsmål samt en tydlig bedömning av hur kvarvarande förorenade sediment kan riskera människors hälsa vid bad. Detta avser förorenade sediment såväl inom som utanför åtgärdsområdet. Bedömningen behöver ta hänsyn till den planerade utökade användningen av vattenområdet för bad,

påverkan från den ökade mängden båttrafik och värmepumpens påverkan på spridning av förorenade partiklar.

Kommunen behöver bedöma eventuell långsiktig påverkan på övertäckningen, dess beständighet, båttrafikens påverkan på övertäckningen och hur den påverkas av eventuell ankring, samt visa att planerade åtgärder och anläggningar inte försvårar framtida åtgärder av förorenade sediment utanför övertäckningen.

Markföroreningar

Planbeskrivningen nämner att området är förorenat, att åtgärder pågår och övergripande mål för saneringen. Utredningen ”Markföroreningar Kolkajen, Norra Djurgårdsstaden” (WSP 2023-06-21) beskriver detta mer i detalj. Hälsorisker från markföroreningar inom planområdet är främst kopplade till flyktiga ämnen som kan avgå från grundvatten eller jord och spridas i gasfas in i byggnader. Tjärföroreningar och petroleumprodukter i mycket höga halter har påträffats i fri fas i marken, framförallt i den södra delen av planområdet. Bland dessa ämnen finns de ämnen som kan innebära förhöjd risk för cancer vid långvarig exponering genom förorenad inomhusluft. I området pågår idag avancerade åtgärder för att uppnå mätbara åtgärdsmål.

De mätbara åtgärdsmål som används för ytlig jord är uppdelade i tre olika områdestyper; kvartersmark, ”parker och grönytor” respektive ”hårdgjorda ytor”. För djup jord (>1m under markytan) finns två områdestyper, ”under kvartersmark” respektive ”under hårdgjord yta och park”. De mätbara åtgärdsmålen för ”hårdgjorda ytor” är avsevärt mycket högre än åtgärdsmål för kvartersmark eftersom det inte finns några byggnader på dessa. Förorening i gasfas kan spridas i sidled, till exempel under hårdgjorda ytor och under byggnader. Planhandlingarna är inte tydliga avseende hur långt från planerad byggnation som åtgärdsmålen för kvartersmark ska gälla. Inom gatumark som omges av kvartersmark är det olämpligt att lämna flyktiga ämnen, eller att återfylla med jord med förhöjda halter av flyktiga ämnen, eftersom de riskerar att röra sig in i kvartersmarken. Länsstyrelsen anser att det är otydligt i utredningen hur de olika åtgärdsmålen kommer att tillämpas inom planområdet. Det behöver i planbeskrivningen framgå hur åtgärdsmålen ska tillämpas för att flyktiga ämnen inte ska utgöra en hälsorisk i framtida byggnader.

Utredningen ”Markföroreningar Kolkajen, Norra Djurgårdsstaden” (WSP 2023-06-21) redovisar åtgärder för att förhindra spridning av förorening in till planområdet, vilket förhindrar åter-kontamination. Under Fortums byggnad i den sydöstligaste delen av planområdet, återfinns fri fas av bensol (framför allt bensen som är cancerframkallande) som inte går att sanera så länge byggnaden står kvar, enligt kommunen. Utredningen beskriver en barriärlösning med bl.a. spont och kolbarriär. Kommunen behöver redovisa dessa åtgärder i planbeskrivningen samt komplettera med en bedömning dels av barriärens beständighet, dels hur funktionen långsiktigt ska följas upp.

Risk för påsegling
Sedan samrådet har planförslaget kompletterats med bad, brygga med angörings- och tilläggsmöjlighet för fartyg samt ett kallbadhus. Kommunen har inte säkerställt att planförslaget är lämpligt utifrån risken för påsegling. Av sakkunnigutlåtandet risk (Projektstaben, 2023-04-26) framgår att om de skyddsåtgärder som den maritima riskanalysen föreslår arbetas in i den fortsatta projekteringen så bedöms riskförhållandena som godtagbara. Den maritima riskanalysen (SSPA, 2022-12-22) föreslår åtgärder både inom och utanför planområdet. Kommunen behöver säkerställa åtgärderna i plankartan eller på annat sätt visa på att åtgärderna kommer att vidtas.

Risk för ras, skred och erosion
Kommunen har inte säkerställt stabiliteten för planförslaget. Inom planområdet finns strandnära aktsamhetsområden enligt SGU:s kartering över förutsättningar för skred i finkornig jordart. Enligt PM Geoteknik (GeoMind, 2023-04-28) är markförhållandena i vattnet primärt gyttja och lera med mycket låg skjuvhållfasthet. Planförslaget medför att stora ytor kommer fyllas upp. Inom de områden där vatten kommer fyllas ut behövs förstärkningsåtgärder enligt genomförd utredning. Kommunen har inte säkerställt behovet av markförstärkande åtgärder i plankartan.

Enligt PM Geoteknik pågår det arbeten med att utreda förstärkningsbehov i delar av området, bland annat från Bobergsgatan och norrut mot kajlinjen. De geotekniska förutsättningarna behöver vara utredda under planprocessen och eventuella stabilitetshöjande åtgärder behöver framgå av planhandlingarna samt regleras på plankartan i den mån det är möjligt. I de fall grundläggningen av byggnaderna är avgörande för att säkerställa stabiliteten behöver kommunen reglera åtgärden på plankartan. Kommunen behöver även bedöma de geotekniska säkerhetsfrågorna utifrån ett framtida förändrat klimat.

Översvämningsrisk på grund av höjd havsnivå
I plankartan finns en bestämmelse om att *lägsta plushöjd på överkant golvbjälklag på entréplan i ny bebyggelse ej får understiga +2,7 meter över nollplanet. Om källare eller liknande uppförs under denna nivå ska dessa utrymmen utföras vattentäta*. Länsstyrelsen framförde i samrådet att bebyggelsens grundkonstruktion behöver placeras på ett sådant sätt i förhållande till Östersjön att den inte riskerar att hamna under den rekommenderade nivån. Normalt bör inte underkant på grundsula eller platta (alltså grundläggningsnivån) tillåtas under den angivna nivån men avsteg kan göras i vissa fall exempelvis om grundkonstruktionen är vattentät. Synpunkten kvarstår sedan samrådet.

Övrigt gällande planens genomförbarhet

Formalia

För att detaljplanen ska vara genomförbar behöver tillstånd enligt miljöbalken erhållas för ett antal vattenverksamheter samt andra åtgärder. Bland dessa är den potentiella dumpning av förorenade muddermassor som beskrivs i miljökonsekvensbeskrivningen för tillstånd för vattenverksamhet. Länsstyrelsen

vill tydliggöra att lokaliseringen och hanteringen av de förorenade massorna samt potentiell påverkan på MKN för vatten av dumpning inte är bedömd i planärendet utan görs i sin helhet i miljöprövningen. Vidare är dumpning i vatten generellt sett förbjudet och kräver därmed dispens för sitt utförande.

Plankartan

Det finns skillnader i plankartan och illustrationer i planbeskrivningen (sid. 21) gällande vattenområdet. Exempelvis är området för angöring av fartyg (WV2) på plankartan placerat på bryggan ut till badhusanläggningen. Detta bör ses över så att det är tydligt hur placering ska ske av de olika vattenanläggningarna inom planen.

Den marina parken är markerad som ”park” även om avsikten är att det ska vara öppet vatten med hydraulisk kontakt med omgivande vattenområde. Eftersom denna marina park är viktig ur biologisk synpunkt, som en rekryteringsplats för fiskar, behöver ändamålet tydligare framgå av plankartan så att anläggningen säkerställs.

Medverkande i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Tatjana Joksimović med planhandläggare Annsofi Edberg som föredragande. I den slutliga handläggningen har också jurist Ulla Jarnås och samordnare Lisa Palmér medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd

Från: Edberg Annsofi <annsofi.edberg@lansstyrelsen.se>
Skickat: Monday, March 20, 2017 3:10 PM
Till: Malin Klåvus
Ämne: SV: NDS - strandskydd

Kategorier: Avstäm/hållpunkt

Hej igen!
Vi bedömer att strandskydd inte inträder/återinträder i området, även konsekvent med beslut i nobelärendet. Vi avvaktar domstolens beslut angående det ärendet för att vara helt säkra.

Vänliga hälsningar
Annsofi

Från: Malin Klåvus [mailto:malin.klavus@stockholm.se]
Skickat: den 15 mars 2017 09:09
Till: Edberg Annsofi <annsofi.edberg@lansstyrelsen.se>
Ämne: SV: NDS - strandskydd

Helt rätt prio.
Ha en fin onsdag!
Med vänlig hälsning,
Malin

Från: Edberg Annsofi [mailto:annsofi.edberg@lansstyrelsen.se]
Skickat: den 15 mars 2017 08:52
Till: Malin Klåvus
Ämne: SV: NDS - strandskydd

Tack!
Nu är yttrandet prio ett, sen tar jag mig an denna fråga!

Vi hörs!
Vänliga hälsningar
Annsofi

Från: Malin Klåvus [mailto:malin.klavus@stockholm.se]
Skickat: den 14 mars 2017 18:08
Till: Edberg Annsofi <annsofi.edberg@lansstyrelsen.se>
Ämne: SV: NDS - strandskydd

Hej!
Vad fint, tack.

Det senaste laga kraft-vunna ärendet med ”icke-strandskydd” i Hjorthagen är Brofästet (dnr 2011-16149) men samma princip har gällt även de tidigare planerna och ni verkar göra samma tolkning även för Kolkajen. När vi träffade Roger sist så lät det på honom som samma tolkning skulle komma att gälla även för Södra Värtan (dvs att strandskyddet inte återinträder, trots att vi på kommunen trott detta).

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2017-03-20, Dnr 2017-00231

I Loudden och Frihamnen ser det ut såhär i ett utdrag från vår planmosaik, mycket är icke planlagt som du ser och det gula området i öster är PL 4080 från år 1953.

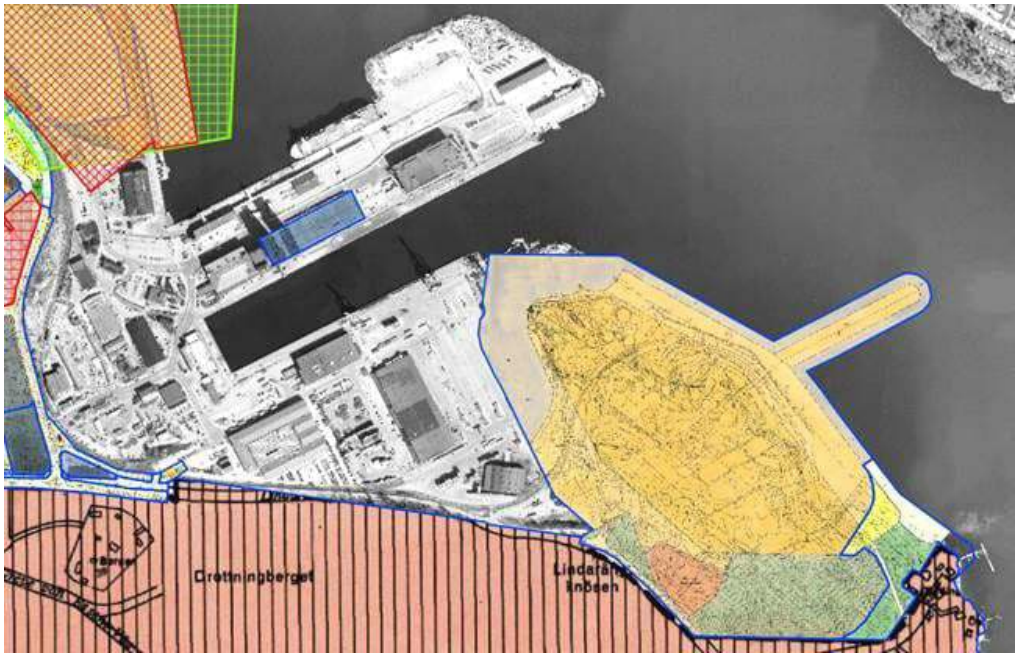

Hör av dig igen om jag kan bistå med något mer.
Med vänlig hälsning,
Malin

Från: Edberg Annsofi [mailto:annsofi.edberg@lansstyrelsen.se]
Skickat: den 14 mars 2017 09:34
Till: Malin Klåvus
Ämne: SV: NDS - strandskydd

Hej Malin!
Vi tittar gärna på detta med strandskyddet, men jag behöver lite hjälp av kollegor för att kunna svara. Kan du ge mig namn på de planer som gäller för det aktuella området idag? Gärna också namnet på den plan du refererar till i Hjorthagen.

Vänliga hälsningar
Annsofi

Annsofi Edberg
Enheten för planfrågor
Länsstyrelsen i Stockholm
Box 22067, 104 22 Stockholm
Besök: Regeringsgatan 66
Telefon: 010-223 13 55
www.lansstyrelsen.se/stockholm

Länsstyrelsen Stockholm

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2017-03-20, Dnr 2017-00231

Från: Malin Klåvus [mailto:malin.klavus@stockholm.se]
Skickat: den 13 mars 2017 16:27
Till: Edberg Annsofi <annsofi.edberg@lansstyrelsen.se>
Ämne: NDS - strandskydd

Hej Annsofi!
Jag chansar på att det är du som kommer ha kontakt med oss i Norra Djurgårdsstaden i flera detaljplaner. Vi påbörjar så sakteliga att ta fram förutsättningar för Loudden och Containerhamnen (som vi ihop enbart benämner Loudden) och jag har en fråga angående strandskydd. I Hjorthagen återinträder inte strandskyddet trots att vi gör ny detaljplan. Gäller samma sak för Loudden eller vad ska vi utgå ifrån? När jag ändå frågar så passar jag på att höra mig för om Frihamnen också, se bif karta för schabloninringning av områdena.

Hör av dig om du har frågor eller vill resonera.
Med vänlig hälsning,
Malin

Malin Klåvus
Planeringsarkitekt FPR/MSA, Projektledare Stadsplanering

Stadsbyggnadskontoret, Planavdelningen
Adress: Fleminggatan 4, 104 20 Stockholm
Telefon: 08-508 273 49
E-post: malin.klavus@stockholm.se
www.stockholm.se

Stockholms stad

Tänk på miljön innan du skriver ut det här mejlet

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2017-03-20, Dnr 2017-00231

Cementsilo
Kaknästornet
Hjorthagskyrkan

Lindeborg, Petra

Från: Per Schönning <schonning.per@gmail.com>
Skickat: den 2 september 2023 19:44
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Re: Kompletterande avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden
Bifogade filer: Kolkajen i Norra Djurgårdsstaden S-Dp 2013-01629 granskningssvar DLV - komp PDF.pdf; Kolkajen i Norra Djurgårdsstaden S-Dp 2013-01629 granskningssvar DLV - kopia PDF (2).pdf

Hej Petra!
Min nya dator fungerar dåligt med programvaran så här följer DLVs svar i mail om
Kompletterande avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 mfl

DLV hänvisar till granskningsskrivelser som lämnats till sbk 29/8 och 30/8 vilka bifogas om förslag till ny detaljplan för Kolkajen. Där framgår DLVs ståndpinkt på synpunkter även till SWECO.

Figur 5 och 7 stämmer ej med sbks dp-förslag.
7.1 Tabell 1, p 9) och 12) strider mot Länsstyrelsens /LS) krav på grönt obebyggt parkstråk om 35 m längs södra sidan där det råder strandskydd i Husarviken. Slopa pråmarna och inför stråket. Det kräver att bebyggelsen på utfyllnad flyttas minst 5 m åt sydost. Slopa betongpråmar. Öknamnet Norra betongstan är redan nu skämsord. Alla hus på utfyllnad bör vara av trä max höjd +25 m. Slopa piren med badhus, som bör minskas till 1/6 i ett plan och flyttas in till nordöstra hörnet på kallbadkajen.
7.1 Tabell 1, p 10) Strandskoning bör bevaras under norra delen av bevarad Kollossningskaj 20 m där vågor fritt kan slå in under. Annars hotas grod- och kräldjurens habitat att förstöras i Husarvikens mynning och även gös lekplats kan påverkas.
7.1.6 Dykdalbens landgång bör bli längre.
7.1.7 Kantskoningen i bevarad del av blåklassade Kollossningskajen ses över. Koljärnvägsspåren rustas längs kajen i öster och norr. Det blir plats med historiska vingslag.
7.1.9 Inga flytande konstruktioner med kättingsskav i botten.
7.2 Utanför planerade utbyggnationen bör endast grus och sand täcka svagt förorenade sediment, istället för att täckas med 1 m tjock betomgblandning etc. Här bör inrättas en akvatisk Ekopark planterad med ålgräs. Så blev kravet i Göteborg när hamnen ville bygga nya kajer. Första delen av ålgräsängarna är där klar till fiskarnas fromma. För att förhindra framtida erosion och spridning av föroreningar som kan orsakas av den vattenström som genereras av utflödet från värmeverket men också av propellererosion orsakad av båttrafik.
måste botten i stenutfyllnad säkras bättre. En tidigare SGU-anställd hävdar att muddringar får negativa effekter annars på flera km kust. Hot spots bör frysmuddras för att sedan täckas av stabil lera. Oxbergets sydöstra del har skydd av Nationalstadspark, habitat, strandskydd och ESBO kärnområde och kan ju inte få muddras!
7.4 Kan inte få förekomma i område som ovan beskrivs.
/.5 Sprängsten dumpas - förut hävdat har stor efterfågan.
7.6.1 Dumpning i farled rivs upp av fartyg i Gävle efter 10 är-
7.6.2 D'Lagring i f d Essos bergrum av mindre förorenade muddermassor bör istället renas med genbehandlade träd. Bergrum kan bli solpanelvärmda vattenlager som vintertid kan användas för uppvärmning. Dessutom behövs det skyddsrum.
8.4 Figur 24 visar att stora föroreningar främst finns vid Tjärkajen och träkajen där i många år avloppsrör läckte ut petroleum etc.
Dessutom utanför biproduksområdet där pumpvatten spridit dem-
8.8.1 Vatten kommer i Husarån Laduviken och Starrbäcken från Uggleviken. Tyvärr blev Starrbäcken i 3 rör förlagd 300 m österut i Husarviken där den länge grumlade upp botten.

8-9 Att provfiske gjordes 2017 och 2018 med klent resultat i Lilla Värtan visar att fiskbestånden har påverkats negativt av den förändring som området kring Husarviken genomgått sedan år 2000. Det syns mycket tydligt att utvecklingen i vattnet går åt fel håll, som Miljöförvaltningens vattenprover i augusti också visar. Ofta kan detta knytas till uppgrävningar i strandmiljön. Innan dess fullkomligt vimlade det i Husarån av ismört, som ville över barriären mot Laduviken. Likaså kokade vattnet vid Kolloss-ningskajen av Gös, som även MMD konstaterade vid syn där. I Husarån finns flera foton av snok som äter Abborre och fiskare var vanlig syn längs Husarviken i många år före förändringarna.
DLV rodde runt i och utanför Husarviken i början av 2000-talet så att biolog Per Sigurd Lindberg kunde ta bottenprover. Det fanns både vanliga och mer sällsynta växter överallt utom längst in och ett område vid vattenutsläpp med sandbotten. Där återfanns flera olika snäckskal. Hägrar äter fisk vintertid i isvak vid värmeverket.

DLV lämnar inga synpunkter på kod för arbete i Lilla Värtans bottensedinment.

Per Schönning, ordf DLV

Bilaga 9A

DJURGÅRDEN-LILLA VÄRTANS MILJÖSKYDDSFÖRENING

DLV, c/o Per Olof Fredriksson, Sandhamnsgatan 12, 115 40 Stockholm, e-mail: pofredriksson@live.se

Stadsbyggnadsnämnden
Box 8314
104 20 Stockholm
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

Stockholm 2023-08-30 **komplettering**

Granskning detaljplan för del av Hjorthagen 1:3, 1:5 och Norra Djurgården 1:1, Kolkajen i Norra Djurgårdsstaden (NSP), stadsdelHjorthagen vid Nationalstadsparken Dp 2013-01629

Detaljplanen syftar till att planlägga för bostäder, service och verksamheter. En stor del av ytan utgörs av vattenareal, som till största delen planläggs, bl a annat för uppförande av bostadskvarter, även på betongpråmar samt parkmark och småbåtshamn, ute i Lilla Värtans vatten.

DLV anser att exploateringen skulle bli alltför omfattande i gränsen till Nationalstadsparken med betydande negativ påverkan på djur, natur- och kulturvärdena i mark och vattenområden.

Beskrivning och vägledning för biotopen Mynningsområden vid havskust i bilaga 3 till förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Vägledningen utgör ett komplement till Handbok 2012:1 Biotopskyddsområden (Naturvårdsverket 2012).

https://www.naturvardsverket.se/4a60e6/globalassets/vagledning/skyddad-natur/biotopskyddsomraden/09-mynningsomraden-vid-havskust-2014-04-15.pdf

Stockholms stad påstod att Husarvikens botten helt saknade vegetation för 20 år sedan. För att kunna motbevisa det tog undertecknad med författaren till boken ”Stockholmsfloran exakta växtställen för samtliga arter” 1983, biologen Per Sigurd Lindberg på en roddtur runt viken. Han tog bottenprover från utanför mynningen till längst in i dyn. Det fanns både vanliga och mer sällsynta växter på botten utom längst in i dyn. Dessutom saknade ett vattenutsläpp växter i sanden men där var både vanliga och mer sällsynta snäckskal. Han lämnade in vissa prover till Riksmuseet.

Provfiske i Lilla Värtan samtidigt med pålning brobygge i Husarvikens mynning gav inte mycket fisk. Fisk är bullerkänslig och undviker höga och dova bullernivåer. Samtidigt får kustfiskarna i Norrland väldigt lite fisk. I Gävle kan fångst av strömming idag ge 37 st när man förr fångade tusen st eller mer.

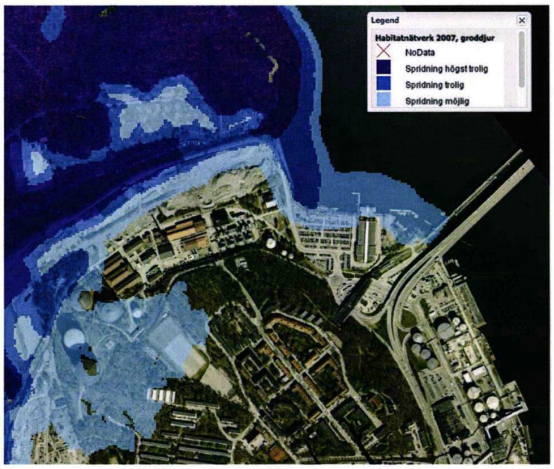

Figur 8. Kartan visar habitatnätverk för groddjur där mörkare områden representerar de mest lämpliga miljöerna. Karta miljöförvaltningen, dataportalen Stockholm.

Strandskydd bör införas för habitat och spridningsväg för groddjur i Husarviken och ute i Lilla Värtan.

Per Schönning, ordf DLV

Bilaga 9A

DJURGÅRDEN-LILLA VÄRTANS MILJÖSKYDDSFÖRENING

DLV, c/o Per Olof Fredriksson, Sandhamnsgatan 12, 115 40 Stockholm, e-mail: pofredriksson@live.se

Stadsbyggnadsnämnden
Box 8314
104 20 Stockholm
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

Stockholm 2023-08-29

Granskning detaljplan för del av Hjorthagen 1:3, 1:5 och Norra Djurgården 1:1, Kolkajen i Norra Djurgårdsstaden (NSP), stadsdelHjorthagen vid Nationalstadsparken Dp 2013-01629

Detaljplanen syftar till att planlägga för bostäder, service och verksamheter. En stor del av ytan utgörs av vattenareal, som till största delen planläggs, bl a annat för uppförande av bostadskvarter, även på betongpråmar samt parkmark och småbåtshamn, ute i Lilla Värtans vatten.

DLV anser att exploateringen skulle bli alltför omfattande i gränsen till Nationalstadsparken med betydande negativ påverkan på djur, natur- och kulturvärdena i mark och vattenområden.

Oxbergsbacken – Fiskartorpet – Husarviken ligger alla idag inom Nationalstadsparkens skydd

När man går bland Djurgårdens majestätiska storekar ger de en förnimmelse av att inom sig gömma minnet av alla förändringar landskapet upplevt sedan människor började slå sig ner här. Kanske når ingen av dem tillbaka till tiden innan Stockholm blev Stockholm, såsom den 700-åriga Radio-/TV-eken på Oxenstiernsgatan gjorde men de står ändå för den längsta levande kontinuiteten i Nationalstadsparken (NSP).

De äldsta kända fornlämningarna på Djurgården är från bronsåldern (c:a 1800 f. Kr. - 500 e. Kr.) och är gravar funna vid Stora Lappkärrsberget och Oxbergsbacken norr om Husarviken. Från vikingatiden finns grav fynd vid Riksmuseet och vid Vetenskapsakademien. Strandlinjen låg då (1000 f. Kr.) runt 5 meter högre än idag och det fanns dessutom förbindelse mellan Brunnsviken och Lilla Värtan genom Husarviken och Laduviken, som då var betydligt djupare och bredare. Sådana viksystem hade stor betydelse för bebyggelsens lokalisering.

En gång fanns det självägande bönder i små byar eller enstaka gårdar inom området. Spåren av deras bebyggelse är nästan helt utplånade, men i flera fall är namnen kända, bevarade in i medeltiden, och läget antyds genom närheten till bygravfält från järnåldern. Det gäller framför allt Kaknäs och Mälby eller Medelby (i närheten av Borgen), en by på södra Djurgården (Valmundsö), kanske också Unnarör i trakten av Skuggan och Östra Liderne vid Frescati. Senast under äldre medeltid tillkom Vädla (nära Fredrikshov) och Husarna (bortåt gasverksområdet). Men bönderna trängdes undan av världsliga stormän, andliga stiftelser och slutligen kungamakten.

I Fredmans epistel nr 71 ger Bellman en miljöbeskrivning som har blivit klassisk: ”Ä’ke det gudomligt, Fiskartorpet, vad? Gudomligt att beskåda! Än de stolta stammar som stå rad i rad, med friska blad? Än den lugna viken som går fram? - Åh ja! Än på långt håll mellan diken åkrarna! Ä’ke det gudomligt, dessa ängarna? Gudomliga! Gudomliga!”.

Fiskartorpet är Karl XI:s fiskarstuga, som finns kvar än idag, och viken är Husarviken. Redan för jaktparken Djurgårdens instiftare intog denna plats med sin intimitet och rikedom på vattenspeglar en särställning. När den fiskeintresserade kungen 1682 gav stockholmarna fri tillgång på fiskevatten var Husarviken undantagen.

Ur ”Historiska Landskap” utgiven av Stockholms stad i maj 2006. Med en nationalstadspark avses ett riksintresse som har stor betydelse för det nationella kulturarvet, för en tätorts eller tätortsregions ekologi och för människors rekreation. Men det är områdets karaktär av historiska landskap som ligger till grund för det lagskydd som infördes för Nationalstadsparken.

DLV anser att i karta bilaga 3 till proposition 1994/95:3 för skydd av Nationalstadsparken, NSP, ingår södra sidan av Husarviken till ett djup av 100 meter i Hjorthagen. Detta efter att Länsstyrelsen handläggare upplyst att någon annan förklaring till hur gränslinjen ska tolkas ej anges. (Staden uppskattade att gränslinjens bredd bara uppgick till 70 meter.) I den östra delen av Kontorsparken inom gasverket anses att byn Husarnes skattetorp låg under tidig medeltid. Stadsmuseet lät göra en första undersökning inför exploateringen av området men staden ville ej låta dem göra större utgrävning där.

Länsstyrelsen konstaterade 2008-06-13 att nybebyggelsen i Norra 1 efter samråd dragits tillbaks från Husarviken ca 35 meter mellan bostadsbebyggelse och strandkant, vilket ger utrymme för ett sammanhängande parkstråk. Bebyggelsen hade även sänkts 1-2 våningar i fronten mot NSP. Länsstyrelsen angav att samma hänsyn till stranden skulle fortsätta att gälla vid efterföljande detaljplaneläggning,

”Länsstyrelsens synpunkter
Detaljplaneförslaget (för Norra 1, längst i väster, som bebyggdes först i Norra Djurgårdsstaden)
Påverkan på Nationalstadsparken
Länsstyrelsen konsterar att den nu föreslagna bebyggelsen utformas med en slutenhet mot områdets centrala platser och gator, och öppen bebyggelse mot park och natur. *Förslaget innebär ett bredare bebyggelsefritt stråk utmed Husarviken samt bebyggelsen i fem våningar med en indragen sjätte våning. Den tillkommande bebyggelsen bedöms nu vara förenlig med riksintressena för kulturmiljövård (3 kap 6 § miljöbalken) och Nationalstadsparken (4 kap 7 § miljöbalken).*”
”Fördjupat program för Hjorthagen”
”*Länsstyrelsen förutsätter att hänsyn till bevarandeintressena och störningar, risker och miljökvalitetsnormer kommer att beaktas i eventuellt efterföljande detaljplanering så att kommande bebyggelse, anläggningar eller andra åtgärder utförs på sådant sätt att riksintressena tillgodoses samt att de inte blir olämpliga med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa och säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning och erosion.*
Länsstyrelsen vill särskilt understryka vikten av att grönstråket utmed stranden anläggs med samma ambitioner och att den resterande bebyggelsen utmed Husarviken ges ett liknande visuellt uttryck mot Husarviken som det som nu föreslagits i vikens innersta del.”

DLV underkänner Kolkajens detaljplan enligt granskningsförslaget

Kolkajens detaljplaneförslag följer ej att ”*Länsstyrelsen vill särskilt understryka vikten av att grönstråket utmed stranden anläggs med samma ambitioner och att den resterande bebyggelsen utmed Husarviken ges ett liknande visuellt uttryck mot Husarviken som det som nu föreslagits i vikens innersta del.*”

DLV menar att bredden på bebyggelsefritt grönstråk längs Husarvikens *befintliga strand* i västra delen från fasad till Husarviken ska vara 35 meter. I granskningsförslaget är den bara 30 meter varav 11 meter utgörs av gata. I östra delen *saknas ett bebyggelsefritt grönstråk helt och hållet!* Dessutom avses ett kvarter med fast förankrade betongpråmar för studentbostäder upp till +10,5 meters höjd anläggas i gränsen till befintligt strandskydd med flytbryggor i norr ut till NSPs gräns i vattenrummet.

Staden anger att detaljplanens genomförande kräver att det strandskydd som gäller idag upphävs inom kvartersmark och allmän platsmark och inom vattenområde som möjliggör bryggor, bad och småbåtshamn. Bestämmelse om upphävande av strandskydd inom nämnda delar av planen har införts i plankartan och anger särskilda skäl och intresset att ta området i anspråk väger tyngre än strandskyddet. Staden hänvisar till PBL 4 kap 17 § och Miljöbalken 7 kap 18 c § punkt 1, 3, 5 och 6.

DLV menar att Länsstyrelsen beslöt att strandskydd ska gälla hela Husarvikens norra och södra sida vid Miljöbalkens införande 1999 i enlighet med tre kartbilagor, som dock försvann ett stort antal år.

DLV hade kopior och i MÖDs dom i mål P 9594-17 20181214 om strandskydd fanns kartorna med. Länsstyrelsen beslöt att strandskyddet omedelbart skulle gälla hela Husarviken men under tiden hade alla detaljplaner på Husarviken södra strand utom Kolkajen vunnit laga kraft där strandskydd ej gällde.

Staden beslöt att strandskyddet vid ny bro över Husarviken i blivande detaljplaneområdet för Kolkajen skulle upphävas längs hela sträckan ut till Lilla Värtan men *DLV invände emot detta*. Länsstyrelsen beslöt att strandskyddet bara kunde upphävas för själva bron inklusive två bryggor vid landfästena.

DLV anser att gällande strandskydd längs Husarvikens södra sida till och med de planerade betong-pråmarna ska fortsätta att gälla och även gälla södra landsidan där både grod- och kräldjurs habitat samt gös lekplats återfinns. Det finns då väl grundad anledning att införa strandskydd även på östra sidan där badplats i Lilla Värtans vatten planeras. En mycket smalare och mycket kortare badbrygga syd om dykdalben har tills nyligen funnits vid nuvarande Kollossningskajen för kallbad i Lilla Värtan.

I granskningsförslaget finns en stor anläggning med 65 m lång körbar brygga i gatans förlängning ut till ett framtida stort kallbadhus. Transport till badhus tillåts köra ut på bryggan med korttidsparkering. Dykdalben anges renoveras men på skiss och i text anges dykdalben ersättas av bryggor i olika nivåer.

DLV anser att kallbadhus i en våning bör minskas till 1/6 av planerad, läggas inom nordöstra hörnet på utebadet, rymmande omklädning, WC, bastu o d, Transport och korttidsparkerung får ske på gata, som ihop med hus flyttas minst 5 m åt sydost. Pråmarna bör utgå och ersättas med parkyta. Husen lämnar då av Länsstyrelsen angivna 35 m bebyggelsefri zon till stranden. Hus här i trä med maxhöjd +25 m, som därmed inte skär av vysambandet mellan Oxberget och Hjorthagen med kyrkan förutsatt att ny bebyggelse längs Gasverksvägen inte bryter sambandet. *DLV bedömer* nedanstående åtgärder måste företas för att, med befintligt strandskydd, kunna uppfylla de krav Länsstyrelsens ställde 20080618:

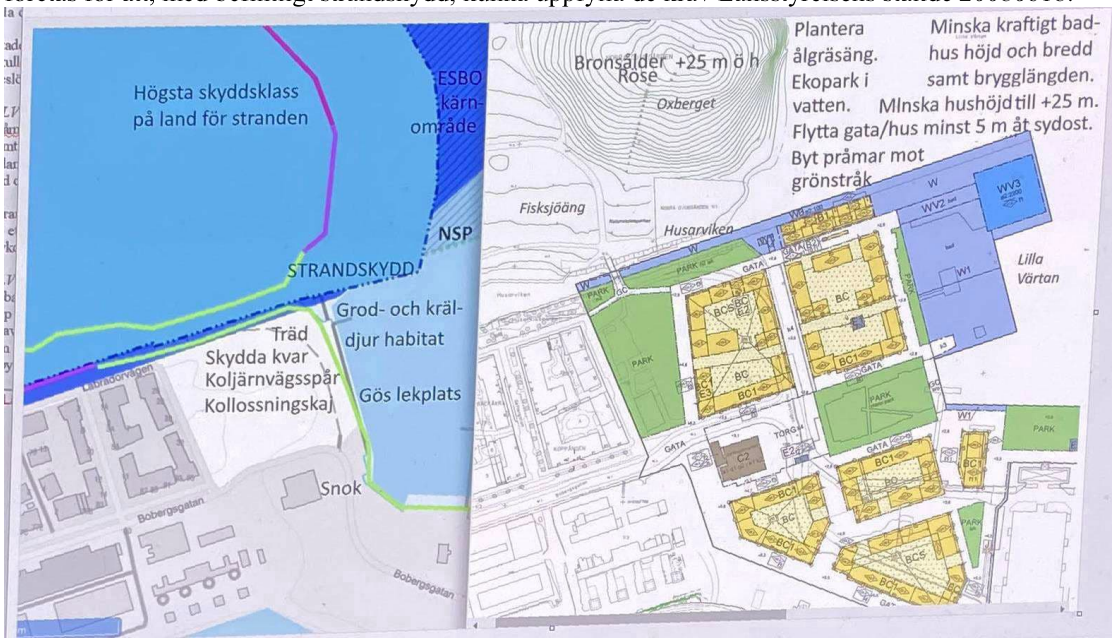

Stadens material visar för Naturmiljö Kolkajen bl a spridningsväg inom habitatnätverk för groddjur. Den är högst trolig i och utanför Husarvikens mynning och trolig utanför Kollossningskajen där staden planerar utfyllnad i Lilla Värtan med nya kvarter med kallbadhus utanför. Samma område är viktigt lekområde för gös. Ibland fullkomligt kokar vattnet av fisk, t ex när DLV och Miljödomstolen var där.

Följden av ny bebyggelse i gränsen till Nationalstadsparken i Lilla Värtans vatten riskerar att slå ut lekplatsen för fisk och groddjurens habitat och spridningsväg. Detta område måste få strandskydd. Det utgör den inre delen av Stockholms skärgårdslandskap, som ännu kan upplevas utan påträngande bebyggelse.

Bild med groddjurens spridningsväg/habitat i Husarviken/Lilla Värtan
Kollossningskajen järnvägsspåret

Snok finns nära vattengasverket i höggräset p g a groddjuren. Den vilda miljön måste få finnas kvar. Om blåklassade Kollossningskajen med den sneda stenskoningen, som lockar dessa djur och gös och annan fisk när bubblorna uppstår i vågskvalpet, försvinner så riskerar detta natur-fenomen försvinna. Men järnvägsspåren vjd Kollossningskajen/Husarviken är kulturhistoria, som måste bevaras. DLV har inga invädningar mot hur annan kulturmijö sparas eller ej.

Hjorthagsberget, Kolkajen, Husarvikens mynning och Oxbergsbacken i Nationalstadsparken är viktiga att bevara och utveckla för djur och natur liksom kultur och friluftsliv. Ekbeståndet och andra växter måste här få ny spridningsväg då de fått sämre betingelser genom den kraftiga exploateringen i NDS. tora skogsekar bör planteras i området så att spridningsvägen för eklevande insekter kan förbättras och en miljö för groddjur och snok bör inrättas och skyddas upp mot Hjorthagsparken. Grodtunnlar bör byggas under Bobergsgatan och Gata. Nya bron över Husarviken bör markeras vara entré till NSP och upplysa om betydelsen av skyddet för denna park.

”Ingen som umgås med barn kan ta miste på den fullständigt unika dragningskraft som vatten har; dels attraherar vatten i sig som fysiskt element, dels skapar vatten lockande miljöer med växter och djur. Stranden – eller snarare den zon där vatten möter land – är den perfekta lekplatsen. Härligt, härligt sjunger lusten, men farligt, farligt svarar förnuftet.” Så skriver Anna Lenninger, SLU, om vattenvett.

En mindre plaskdamm där barn lättare hålls under uppsikt kan inrymmas inom den föreslagna parkytan.

S

Per Schönning, ordf DLV

FÖRSVARSMAKTEN

Yttrande

Datum	Beteckning	
2024-06-17	FM2024-14218:4	Sida 1 (3)

Sändlista

Ert tjänsteställe, handläggare	Ert datum	Er beteckning
Sweco Sverige AB, Petra Lindeborg	2024-05-23	

Vårt tjänsteställe, handläggare	Vårt föregående datum	Vår föregående beteckning
MELLERSTA MILITÄRREGIONEN FYSPLAN Måns Nyström mrm-fysplan@mil.se, 08 - 788 88 00		

Yttrande avseende remiss gällande avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde, för bebyggelseutveckling samt dumpning av muddermassor i havet, Stockholms län

Bakgrund

Försvarsmakten har blivit inbjudna till ett avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet.

Försvarsmaktens bedömning

Försvarsmakten förordar dumpningsplats 1 i Askrikefjärden.

Utöver de har Försvarsmakten inget att erinra i rubricerat ärende.

(LFI)

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post, Internet
Mellersta militärregionen 196 85 Kungsängen	Granhammarsvägen 1	08-584 540 00	08-788 77 78	exp-hkv@mil.se www.forsvarsmakten.se/mrm

Vid frågor i ärendet, kontakta handläggaren enligt ovan.

Beslut i ärendet har fattats av Gill Hermansson Wolff, tjänsteförrättande chef för sektionen för fysisk planering vid Försvarsstabens infrastrukturavdelning.

Hermansson Wolff, Gill

Tjf. C FST STÖD INFRA FYSPLAN

Handlingen är fastställd i Försvarsmaktens elektroniska dokument- och ärendehanteringssystem.

Sändlista

Sweco Sverige AB petra.lindeborg@sweco.se

Havs och Vatten myndigheten

Yttrande inom miljöprövning

Datum 2024-06-20 **Dnr** HaV 2024-002066

Handläggare
Niklas Edvinsson
Miljöprövningsenheten
niklas.edvinsson@havochvatten.se

Petra Lindeborg
petra.lindeborg@sweco.se

Yttrande över samråd avseende muddring och dumpning av muddermassor Kolkajen-Ropsten, Stockholms stad

Stockholm stad planerar utbyggnad, muddring och övertäckning i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten inom fastigheterna Hjorthagen 1:1, Hjorthagen 1:3, Norra Djurgården 1:1 och Ladugårdsgärdet 1:40 i Stockholms kommun samt dumpning av muddermassor i Askrikefjärden inom fastigheten Lidingö Lidingö 6:76 alternativt allmänt vatten vid Ekoknölen, Kanholmsfjärden eller Almagrundet. Havs- och vattenmyndigheten har beretts tillfälle att yttra sig över den samrådshandling som upprättats (2024-05-23). Myndigheten lämnar här följande synpunkter.

Havs- och vattenmyndighetens inställning

- Det bör tydligt i ansökan och miljökonsekvensbeskrivning framgå hur sökanden beaktat avfallshierarkin när överväganden och bedömningar gjorts.
- Att det tydligt i ansökan och miljökonsekvensbeskrivning bör framgå hur avgränsning av föroreningar i plan och djupled sker.
- Det bör framgå i ansökan och miljökonsekvensbeskrivning hur planerad övertäckning är beständig över tid.

Beskrivning av ärendet

Stockholm stad avser utveckla området Norra Djurgårdsstaden genom att omvandla tidigare industrimark till bostäder och nya arbetsplatser. Staden planerar även att anlägga en småbåtshamn samt en strandpromenad. Kajlinjen kommer att flyttas ut vilket innebär att arbete i vatten kommer ske. Området har tidigare varit ett industriområde där det funnits ammoniakfabrik, bensolframställning, råolje- och bensolcisterner, tjärfabriker, tjärfack och tjärseparering. Det har resulterat i att marken och närliggande sedimentområde förorenats av bland annat tjäroljor, bensen och tungmetaller.

Motivering

Samrådsunderlaget är omfattande och tydligt. Havs- och vattenmyndigheten synpunkter syftar till att belysa aspekter som inte beskrivits i samrådsunderlaget och som har betydelse för att skapa en så effektiv tillståndsprövning som möjligt.

Beslut om detta yttrande har fattats av enhetschefen Johan Stål efter föredragning av utredaren Niklas Edvinsson. I den slutliga handläggningen av ärendet har även verksjuristen Martin Jansson medverkat.

Johan Stål

Lindeborg, Petra

Från: Juridik och Utredning <juridikochutredning@haninge.se>
Skickat: den 14 juni 2024 09:24
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Frågor angående: Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad...

Prioritet: Hög

Hej Petra,
Har ett par frågor med anledning av rubricerat ärende:
Vill förhöra mig om Haninge kommun och/eller Södertörns Miljö- och Hälsoskyddsförbund (SMOHF) har deltagit och /eller yttrat sig i ärendet. Nu eller vid tidigare avgränsningssamråd och kompletterande avgränsningssamråd?
Finns det en samrådsredogörelse upprättad från dessa tidigare samråd som vi kan få ta del av?
Då det är kort tid kvar av samrådstiden så hoppas vi på ett svar på dessa frågor så snart möjligt!

Vänliga hälsningar

Juridik & utredning
Kommunstyrelseförvaltningen
136 81 Haninge
Besök: Rudsjöterrassen 2
Växel: 08-606 70 00
haninge.se
facebook.com/haningekommun

Haninge kommun

All skriftlig kommunikation med Haninge kommun – e-post, vanlig post eller fax – blir allmän handling som kan komma att lämnas ut om den inte omfattas av sekretess. Innehåller kommunikationen personuppgifter kommer dessa hanteras i enlighet med gällande lagstiftning. Läs mer om vad som gäller för hantering av personuppgifter på haninge.se

Haninge kommun

Förvaltning
Kommunstyrelseförvaltningen

Avdelning/Enhet
Juridik och utredning

Handläggare
Erik Andersson

Dokumenttyp
Tjänsteskrivelse

Datum
2024-06-25

Diarienummer
KS-2024-00373

Yttrande över Samrådsunderlag för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde med mera samt dumpning av muddermassor i havet

Ärendet

För Exploateringskontoret Stockholms stads räkning bjuder Sweco Sverige AB i Stockholm, in till avgränsningssamråd enligt 6 kap. 30 § miljöbalken. Ansökan avser tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde med mera och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 med flera samt dumpning av muddermassor i havet. Dumpning av muddermassor kräver dispens mot förbudet att dumpa enligt 15 kap. miljöbalken.

Skriftliga synpunkter ska senast lämnas 2024-06-22.

Kommunstyrelseförvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen konstaterar att de åtgärder i ärendet som direkt berör Haninge kommun är förslaget till dumpning av muddermassor inom allmänt vattenområde vid Ekoknölen. Platsen ligger cirka 4-5 km rakt öster om fastigheten Gunnarsstenarna i Nynäshamns kommun och cirka 8 km söder om Nåttarö i Haninge kommun.

Av samrådshandlingen framgår att det är fyra platser, Askrikefjärden, Kanholmsfjärden, Almagrundet och Ekoknölen, som utreds för dumpning varav endast en slutligen kommer att väljas.

I kommunens översiktsplan är inte vattenområdet som föreslås utredas som dumpningsplats (Ekoknölen) utpekat vare sig för skydd eller utveckling. För områden i översiktsplanen som inte har en specifikt beskriven framtida användning, förutsätts att den pågående användningen ska fortgå. Förslag till annan användning ska utredas och bedömas från fall till fall.

Förvaltningen noterar att i samrådshandlingen finns en övergripande beskrivning av de flertal riksintressen som den utpekade lokaliseringen direkt och eventuellt indirekt kommer att beröra. Förvaltningen vill komplettera med att det på Södra Nåttarö även finns ett Natura 2000-område.

Haninge kommun

Förvaltning	Dokumenttyp		Sida
Kommunstyrelseförvaltningen	Tjänsteskrivelse		2 (2)
Avdelning/Enhet	Datum	Diarienummer	
Juridik och utredning	2024-06-25	KS-2024-00373	
Handläggare			
Erik Andersson			

Kommunstyrelseförvaltningen har tagit del av Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbunds yttrande i ärendet och instämmer i synpunkterna om behovet av utvecklingen av Miljökonsekvensbeskrivningens innehåll. Förvaltningen anser att det behövs ett mer utvecklat underlag innan ställning kan tas till frågan.

Kommunen tackar för möjligheten att lämna yttrande inför avgränsningssamråd.

Remissvaret skickas till:

petra.lindeborg@sweco.se

Kristina Tidestav
Kommundirektör

Annica Lempke
Avdelningschef

Lindeborg, Petra

Från: Catarina Kvarnmalm <catarina.kvarnmalm@lidingo.se>
Skickat: den 19 juli 2024 07:53
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Sv: Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden samt dumpning av muddermassor i havet

Hej igen,
Lidingö stad undrar över möjligheten att utöka svarstiden till den **10 september** för att möjliggöra att ärendet lyfts till kommunstyrelsen.
(Vi har tidigare fått anstånd till 28/8)

Med vänlig hälsning,

Catarina Kvarnmalm
Miljöchef
Telefon 08-731 33 26

Lidingö stad
Miljö- och stadsbyggnadskontoret, 181 82 Lidingö
Besöksadress: Lejonvägen 15
Webbplats: lidingo.se

Lidingö stad

Följ oss för senaste nytt från Lidingö stad · Så hanterar Lidingö stad dina personuppgifter

---

Från: Lindeborg, Petra <petra.lindeborg@sweco.se>
Skickat: den 4 juni 2024 09:05
Till: Catarina Kvarnmalm <catarina.kvarnmalm@lidingo.se>
Ämne: Sv: Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden samt dumpning av muddermassor i havet

Hej,

Tack för ert mejl.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beviljas anstånd att inkomma med yttrande i avgränsningssamrådet senast den 28 augusti 2024.

Med vänlig hälsning,

Petra Lindeborg
Miljökonsult

Sweco Sverige AB | Stockholm
Mobil 073-302 24 94

SWECO

För mer information om hur Sweco behandlar dina personuppgifter, vänligen läs här.

Från: Catarina Kvarnmalm <catarina.kvarnmalm@lidingo.se>
Skickat: den 3 juni 2024 10:52
Till: Lindeborg, Petra <petra.lindeborg@sweco.se>
Ämne: Sv: Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden samt dumpning av muddermassor i havet

Hej!
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden ber om anstånd till och med den **28 augusti** för att hinna ta upp ärendet i nämnd.

Med vänlig hälsning,

Catarina Kvarnmalm
Miljöchef
Telefon 08-731 33 26

Lidingö stad
Miljö- och stadsbyggnadskontoret, 181 82 Lidingö
Besöksadress: Lejonvägen 15
Webbplats: lidingo.se

Lidingö stad

Följ oss för senaste nytt från Lidingö stad · Så hanterar Lidingö stad dina personuppgifter

Från: Miljö- och Stadsbyggnad <miljo.stadsbyggnad@lidingo.se>
Skickat: den 27 maj 2024 08:03
Till: Evolution <evolution@lidingo.se>
Ämne: VB: Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden samt dumpning av muddermassor i havet

Från: Catarina Kvarnmalm <catarina.kvarnmalm@lidingo.se>
Skickat: den 24 maj 2024 15:36
Till: Miljö- och Stadsbyggnad <miljo.stadsbyggnad@lidingo.se>
Kopia: Charlotta Parkvall <charlotta.parkvall@lidingo.se>; Mattias Hedman <mattias.hedman@lidingo.se>
Ämne: VB: Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden samt dumpning av muddermassor i havet

Hej,
Det här samrådet borde stämmas av på SLK först/med politik så att vi vet om de vill yttra sig i ärendet

Med vänlig hälsning,

Catarina Kvarnmalm
Miljöchef
Telefon 08-731 33 26

Lidingö stad

Miljö- och stadsbyggnadskontoret, 181 82 Lidingö
Besöksadress: Lejonvägen 15
Webbplats: lidingo.se

Lidingö stad

Följ oss för senaste nytt från Lidingö stad · Så hanterar Lidingö stad dina personuppgifter

Från: Miljö- och Stadsbyggnad <miljo.stadsbyggnad@lidingo.se>
Skickat: den 24 maj 2024 14:00
Till: Charlotta Parkvall <charlotta.parkvall@lidingo.se>
Ämne: VB: Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden samt dumpning av muddermassor i havet

Hej

Är det rätt skickat ?

Med vänlig hälsning
HP

Från: Lindeborg, Petra <petra.lindeborg@sweco.se>
Skickat: den 24 maj 2024 13:35
Ämne: Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden samt dumpning av muddermassor i havet

Inbjudan till ett avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet.

Stockholms stad avser att utveckla område Kolkajen-Ropsten som är beläget inom Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen innebär att kajlinjen flyttas ut och stadsdelen växer ut i Lilla Värtan genom utfyllnad och konstruktioner i vattenområde. Innan uppförande av konstruktioner genomförs i vattenområde behöver även muddring och övertäckning genomföras. I samband med muddringen kommer vissa muddermassor att behandlas för att kunna återvinnas/återanvändas, liksom kommer vissa muddermassor att dumpas inom vattenområde.

Stockholms stad har tidigare genomfört avgränsningssamråd och kompletterande avgränsningssamråd. Förslag på dumpningsplatser har därefter justerats och ett ytterligare avgränsningssamråd genomförs därför nu med länsstyrelsen, liksom med de enskilda som kan antas bli särskilt berörda samt med övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten.

Samrådsunderlaget redogör för projektets förutsättningar, lokalisering och utformning samt övergripande konsekvenser och genomförandebeskrivning. Samrådshandlingen har jämfört med beskrivning i tidigare samråd uppdaterats framför allt med avseende på förslag till dumpningsplatser i vattenområde. I övrigt har omfattningen av den planerade verksamheten inte förändrats.

Den som vill lämna synpunkter på projektet har möjlighet att göra det. Tidigare lämnade synpunkter kommer att beaktas och behöver därför inte inges igen.

Läsanvisning för samrådsunderlaget

Kapitel 1 & 2
Handlingen inleds med administrativa uppgifter, en redogörelse av bakgrund och syftet med den planerade vattenverksamheten samt en övergripande beskrivning av de planerade arbetena.

Kapitel 3
I kapitlet redogörs för av de formella krav som styr samråds- och tillståndsprocessen. Avsnitt *3.2 Bedömd samrådskrets avseende enskilda som berörs särskilt* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling. Information om bedömning av särskilt berörda i anslutning till de tillkommande dumpningsplatserna har tillagts.

Kapitel 4
I kapitlet ges en övergripande beskrivning av den planerade hanteringen av de muddermassor som avses överlåtas till Stockholm Parkering AB.

Kapitel 5
I kapitlet redogörs för fastighetsförhållanden inom de fastigheter som bedöms beröras av den planerade verksamheten. Avsnittet **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling och information gällande fastighetsförhållanden för de tillkommande dumpningsplatserna har tillagts.

Kapitel 6
I kapitlet beskrivs den planerade vattenverksamheten, inklusive de åtgärder och tekniker som planeras att användas. Konstruktioner som planeras att uppföras och hanteringen av de massor/sediment som uppkommer i och med de planerade åtgärderna beskrivs. Avsnitt *6.6 Hantering av muddermassor* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling med avseende på de alternativa utredningsplatserna för dumpning som Staden vill samråda om.

Kapitel 7 & 8
I kapitlet beskrivs de områdesförutsättningar som råder inom planerat verksamhetsområde samt de vattenområden som är under utredning som dumpningsplatser. Kapitel *8 Områdesförutsättningar vid utredningsområden för dumpning* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling och information för tillkommande dumpningsområden har tillagts.

Kapitel 9
I kapitlet redogörs för den preliminära huvudsakliga bedömda miljöpåverkan till följd av den planerade verksamheten. Kapitlet delas upp mellan påverkan i byggskede och driftskede. Avsnitt *9.2 Byggskede – dumpning* och *9.4 Driftskede – dumpning* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling genom de dumpningsområden som tillagts.

Kapitel 10
I kapitlet redogörs översiktligt för de kontroller som kan komma att bli tillämpliga.

Kapitel 11
I kapitlet beskrivs de verksamhetskoder som Stockholms stad bedömer är tillämpliga på den planerade verksamheten. Kapitlet är nytt i förhållande till föregående samrådshandling, men verksamhetskoderna ingick i det tidigare kompletterande samrådet. Ingen ny information har tillkommit.

Kapitel 12
Det sista kapitlet redogör för de referenser som nyttjats i arbetet med framtagandet av samrådsunderlaget.

Var finns informationen?
Mer information om samrådet, den planerade verksamheten och förväntad miljöpåverkan har sammanställts i ett samrådsunderlag som bifogas i detta mejl.
Samrådsunderlag finns även att finna på Stockholms stads webbplats: https://vaxer.stockholm/projekt/kolkajen/

För frågor eller synpunkter gällande planerade åtgärder, vänligen kontakta:

Petra Lindeborg
E-post: petra.lindeborg@sweco.se

Telefon: 073 302 24 94
Sweco Sverige
Box 340 44
100 26 Stockholm

Välkommen med era skriftliga synpunkter senast den 22 juni 2024.

Med vänlig hälsning,

Petra Lindeborg
Miljökonsult

Sweco Sverige AB | Stockholm
Mobil 073-302 24 94
petra.lindeborg@sweco.se
www.sweco.se

Facebook | LinkedIn | Instagram
RegNo: 556767-9849 | Styrelsens säte: Stockholm

För mer information om hur Sweco behandlar dina personuppgifter, vänligen läs här.

Bilaga 13

Lidingö stad

Yttrande

2024-08-23
LS 2024/1119

Exploateringskontoret, Stockholm stad,
Fleminggatan 4
112 26 Stockholm

Yttrande över avgränsningssamråd för ansökan om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde vid Kolkajen/Ropsten samt dumpning av förorenade muddermassor

Bakgrund

Exploateringskontoret i Stockholm stad har skickat ett underlag gällande avgränsningssamråd för tillståndsansökan för Kolkajen/Ropsten enligt miljöbalken och dispens ifrån dumpningsförbudet till Lidingö stad. Sista svarsdag är 2024-06-22 men Lidingö stad har fått förlängd svarstid till och med 2024-10-09.

Yttrande

Lidingö stad motsätter sig hanteringen av förorenade muddermassor genom dumpning i djuphåla samt hanteringen av kvarvarande sediment i vattnet vid Kolkajen genom övertäckning. Lidingö stad vill se miljömässigt bättre lösningar, för att värna vattenkvalitén, och växt- och djurliv i Lilla Värtan och Askrikefjärden.

Lidingö stad anser att underlaget till samrådshandlingarna innehåller en lång rad oklarheter och bör återtas av exploateringskontoret för revidering.

<u>Vald metodik för föroreningsklassning</u>
Föroreningsklassning avgör hur sedimenten ska hanteras. Den metodik som översiktligt presenteras i samrådsunderlaget har en lång rad brister och behöver göras om.

I avsnitt 6.2 framgår att endast de ytliga sedimenten anses vara tillståndsklass 5 (högsta föroreningsgrad) medans djupare liggande sediment antas vara av tillståndsklass 1–4. Den klassningen bedömer Lidingö stad vara ett allt för förenklat sätt att huvudsakligen klassificera sedimenten, och som i förlängningen kan innebära miljörisker och stora kostnader. Det är inte placeringen av sedimenten som

ska avgöra om de är förorenade eller inte, utan innehållet. Ingenstans i samrådsunderlaget presenteras data eller om man ens undersökt den faktiska sedimentationshastigheten i området. Det är av största vikt att den föroreningsklassning som används är applicerbar på de faktiska förhållanden som råder i området. En omfattande muddring av sediment innehållande höga halter av föroreningar måste ha en relevant och välgrundad föroreningsklassning.

Lidingö stad ställer sig också frågande till varför föroreningsklassning av muddermassor enbart ska genomföras med avseende på PAH:er (polyaromatiska kolväten). På grund av områdets tidigare hamnverksamhet innehåller sedimenten förhöjda halter av TBT (tributyltenn), dioxiner, tungmetaller och PFAS. I avsnitt 7.2 i samrådshandlingarna framgår att man tagit upp till 830 sedimentprover och att PAH16 finns i ”i förhöjda och ställvis mycket höga halter inom hela undersökningsområdet”. Övriga föroreningar kommenteras inte alls. Har dessa undersökts överhuvudtaget? Halter av TBT i sediment i Lilla Värtan har uppmätts i andra studier till 160 µg/kg TS. I flera EU-länder (till exempel i Nederländerna, Belgien och i Norge) skulle sådana halter leda till dumpningsförbud.

Med tanke på de typer av föroreningar som finns i området förordar Lidingö att man låter effekttesta ett antal sedimentprover. Sediment som samtidigt uppvisar förhöjda halter av ett stort antal tungmetaller, kraftigt förhöjda halter av PAH:er och ett flertal tennorganiska föreningar samt förhöjda halter av dioxiner, PFAS, bromerade flamskyddsmedel, måste utvärderas ordentligt. Det kan till exempel göras med ekotoxikologiska effekttester, för att se vilka kombinationseffekter som uppstår och vilken påverkan det ger på växt- och djurlivet i vattenmiljön.

<u>Val av dumpningsplats</u>

Samrådsförslaget redovisar fyra möjliga dumpningsplatser, varav en i Lidingö, norr om ön Stora Höggarn. Stora Höggarn är privatägd och vattnet runt ön ägs av fastighetsägaren. Det är enligt Lantmäteriets uppgifter dock inte fastställt hur långt ut i vattnet fastighetsgränsen går varför detta behöver klargöras.

Även om dumpningsplatsen skulle ligga på privatägt vatten anser Lidingö stad att den föreslagna dumpningsplatsen i Askrikefjärden är helt utesluten. Den bristfälliga föroreningsklassningen av muddermassor gör att man inte på ett säkert sätt kan veta innehållet i 1–4- massorna och risk för spridning av föroreningar bedöms därför som stor. Askrikefjärden runt Stora Höggarn är utifrån fångststatistik inrapporterad av fritidsfiskare en viktig reproduktionslokal för en rad arter (abborre, gädda med flera). Dumpningsplatsen angränsar/inkräktar även på strandskyddat område. Ytterligare skäl varför dumpningsplatsen är direkt olämplig framgår i stycke Vatten och miljökvalitetsnormer.

Vatten och miljökvalitetsnormer

Lidingö stad bedömer att det finns stora miljörisker med dumpning av så omfattande mängder av förorenade sediment som framgår i samrådsunderlaget. Detta riskerar att påverka miljökvalitetsnormerna för vatten och sediment i berörd vattenförekomst Askrikefjärden negativt. Även närliggande vattenförekomster kan antas påverkas negativt av dumpningen av muddermassor.

Vattenområdet mellan Lidingö och Stockholm har under många decennier varit utsatt för utsläpp från reningsverk, industriverksamheter, dagvatten, fartygsutsläpp med mera. Lilla Värtan har därför inte stor artrikedom men staden anser att det inte är ett argument för en hantering som ytterligare negativt påverkar växt -och djurlivet eller vattenkvalitén. Till exempel är gäddans förekomst som rovfisk i området viktigt för den ekologiska balansen i havet. Just nu pågår utredningar för att om möjligt öka gäddans möjlighet till lek i området.

Att miljökvalitetsnormen för Lilla Värtan är måttlig ekologisk status gäller endast de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna vid hamnverksamheten på Stockholmssidan av vattenförekomsten. För alla andra kvalitetsfaktorer gäller god ekologisk status, vilket kommer vara väldigt svårt att uppnå. Även god kemisk status kommer vara mycket svårt att uppnå. Kommunerna runt Lilla Värtan har tillsammans tagit fram underlag till lokala åtgärdsprogram för Lilla Värtan. I detta arbete har det framkommit att de insatser som är rimliga att vidta endast kommer kunna förbättra vattenkvaliteten ytterst marginellt. Det krävs med andra ord att omfattande och mycket kostsamma åtgärder genomförs för att uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten i Lilla Värtan. Att i det läget genomföra åtgärder som medför risker för att vattenkvaliteten försämras ytterligare är inte acceptabelt.

Förutsättningarna för att nå miljökvalitetsnormerna för Askrikefjärden är ungefär lika svåra som att nå dem i Lilla Värtan. Att dumpa stora mängder förorenade muddermassor i vattenförekomsten kan innebära att det blir ännu svårare att nå miljökvalitetsnormen. En verksamhet som kan försvåra eller omöjliggöra detta är inte försvarbart.

Vattenområdena inom Bogesundslandets naturreservat ligger endast ett par *hundrameter* från det föreslagna dumpningsområdet i Askrikefjärden och värdefulla vattenområden i Långängen-Elfviksnaturreservat endast 1 km från dumpningsområdet. I samma naturreservat finns även grunda vattenmiljöer med högsta naturvärde: Gråviken och Ekholmsnässjön. Båtsmanshättan med ett rikt fågelliv ligger ca fem hundra meter från dumpningsområdet. Detta nämns inte i samrådsunderlaget.

Val av muddringsmetod

Lidingö stad ställer sig frågande till val av muddringsmetod. I avsnitt 6.2 i samrådsunderlaget framgår att grävmuddring med skopa ska vara förstahandsvalet

och att sugmuddring möjligen kan användas där sedimenten är svåråtkomliga. Generellt sett är grävmuddring förknippat med betydligt mer grumling och betydligt större återsedimenterat spill från muddringen jämfört med sugmuddring. Inom Kolkajen/Ropsten förekommer tjärbemängda sediment och dessa är oftast extremt lösa. Att därför redan nu binda upp sig för en given teknik förefaller orealistiskt. Utifrån de förutsättningar som finns i området är sugmuddring och till och med frysmuddring mer realistiska alternativ. Valet av metod måste utgå från att minimera föroreningsspridning till den redan idag starkt påverkade ytvattenförekomsten Lilla Värtan. Avvattning av muddermassorna bör genomföras med mekanisk avvattning och/eller avvattning i geotuber.

Stabilisering av botten

I avsnitt 6.1.1 i samrådshandlingen framgår att efter muddring ska botten stabiliseras med betongpelare, baserade på en blandning av cement och masugnsslagg. Här vill Lidingö stad framföra att denna blandning måste vara CE-certifierad i enlighet med standarden SS-EN 15167. Masugnsslagg innehåller ofta förhöjda halter av många tungmetaller såsom krom och kobolt. I en ytvattenförekomst som Lilla Värtan som redan nu uppvisar förhöjda tungmetallhalter i både vatten och sediment är det av särskild vikt att den malda granulerade masugnsslagg som nyttjas i projektet inte riskerar att tillföra ännu mer tungmetaller.

Påverkan på grundvattennivån

En ytterligare uppenbar brist i samrådsunderlaget är påverkan på grundvattennivån i området. Det går inte att utläsa i avsnitt 6.7.4 i samrådsunderlaget hur grundvattnet kommer att påverkas. Sker en avsänkning av grundvattenytan i området under muddringen riskerar alla byggnader inom det påverkade området som inte står på berg, samt all övrig infrastruktur som är pålgrundad i området, att få sättningsskador. Detta kan i sin tur leda till ökade transporter av material till området, mer bullerpåverkan, än större klimatpåverkande utsläpp, samt givetvis till kraftigt ökade kostnader.

Behandlingsmetod av klass 5-massor

Lidingö stad ställer sig tveksam till kemiska oxidation som behandlingsmetod för att stabilisera de klass 5-massor som ska nyttjas som fyllnadsmassor. För flertalet av föroreningarna kommer kemisk oxidation inte på något sätt minska massornas farlighet, snarare tvärtom. Exempelvis oxideras TBT till bland annat tributyltennoxid (TBTO), ett ämne som bedöms så farligt för vattenlevande organismer att det helt förbjudits som komponent i båtbottenfärg. Att oxidera tungmetaller kan till och med göra dem än mer rörliga och vattenlösliga. PFAS, som idag är ett samlingsnamn för ca 10 700 perfluorerade och högfluorerade, kommer vid till exempel peroxid- eller persulfatoxidation medföra att i stort sett alla PFAS oxideras till korta, mycket rörliga och urlakningsbara perfluorerade karboxylsyror. Dessa transformationsprodukter går sedan i allmänhet inte att kemiskt oxidera överhuvudtaget.

Hantering av kvarlämnade massor

När det gäller hantering av kvarlämnade massor vid Kolkajen bedömer staden att även här finns det en risk med föreslagen lösning. Att endast täcka över förorenade massor ger inte ett långsiktigt och hållbart skydd. Framtida åtgärder som ankring av större fartyg, grävning och muddring i området blir svårt att utföra utan risk för spridning av föroreningar till vattenförekomsten Lilla Värtan.

Helhetsgrepp om risker i området

Belastningen på Lilla Värtan måste ses i ett helhetsperspektiv för alla de verksamheter som Stockholm planerar för i området, från Lodudden till Kolkajen. Det gäller påverkan på vattenkvalitén och växt- och djurlivet, uppgrumling under byggfaserna, buller med mera och inte minst de ökade fartygsrörelserna.

Lidingö stad ser med oro på hur det ökade antalet fartygsrörelser från alla planerade verksamheter kommer att påverka vattenmiljön och säkerheten i området. Lilla Värtan är redan i dag tungt trafikerad av fartyg i ett smalt sund mellan Stockholm och Lidingö. Risken för kollision mellan fartyg, annan båttrafik och kajer ökar markant med föreslagna verksamheter längs kajlinjen. Ett oljeutsläpp inom området kommer att negativt påverka Lidingös vatten och strandområden. Kollisionsriskerna med Lidingöbron och dess konsekvenser måste utredas noggrant. Lidingöbron är den enda broförbindelsen till Lidingö. Ur Lidingö stads synvinkel är det oacceptabelt att öka riskerna för eventuell kollision med Lidingöbron.

Lidingö vill även lyfta fram säkerhetsaspekten kring att samla tung och viktig industri inte bara för Stockholm utan för Sverige på en väldigt begränsad yta. Detta sker i ett område som väntas hysa 30.000 arbetsplatser och 15.000 bostäder. Detta måste belysas grundligt och hanteras korrekt ur ett säkerhetsperspektiv. Lidingö stad efterlyser därför en samlad analys av miljö- och hälsorisker för all utbyggnad längs Stockholm stads kustlinje mot Lidingö och Lilla Värtan.

I samrådsunderlaget beskriver att miljö- och hälsoriskerna kommer att utredas närmare i kommande ansökan om tillstånd och miljökonsekvensbeskrivning (MKB) och dessa handlingar önskar Lidingö stad ta del av.

På kommunstyrelsen vägnar,

Daniel Källenfors (M)
kommunstyrelsen ordförande

Lindeborg, Petra

Från: Kristin Lindgren <kristin.lindgren@stockholm.se>
Skickat: den 28 juni 2024 15:00
Till: Lindeborg, Petra
Kopia: Info KUL Stadsmuseet; Malin Myrin
Ämne: SV: Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden samt dumpning av muddermassor i havet

Hej!

Stadsmuseet hänvisar i detta ärende till Stadsmuseets remissvar inom det pågående planarbetet för Kolkajen, del av Norra Djurgårdsstaden, del av Hjorthagen 1:3 m.fl., dnr 2013-01629.

Vänlig hälsning
Kristin Lindgren

Kristin Lindgren
Antikvarie

Kulturförvaltningen
Stadsmuseet kulturmiljö
Box 15025
104 65 Stockholm
Telefon: 08-508 31 940
E-post: kristin.lindgren@stockholm.se
kultur.stockholm

Information om behandling av personuppgifter
Inom Stockholms stad är det respektive nämnd eller styrelsen i det bolag som hanterar personuppgifterna, som är personuppgiftsansvarig. På start.stockholm/dataskydd hittar du information om stadens behandling av personuppgifter.

Från: Lindeborg, Petra <petra.lindeborg@sweco.se>
Skickat: den 24 maj 2024 13:36
Ämne: Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden samt dumpning av muddermassor i havet

Detta e-postmeddelande kommer från en extern avsändare. Klicka inte på länkar och öppna inte bilagor om du inte känner igen avsändaren och vet att innehållet är säkert.

Inbjudan till ett avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet.

Stockholms stad avser att utveckla område Kolkajen-Ropsten som är beläget inom Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen innebär att kajlinjen flyttas ut och stadsdelen växer ut i Lilla Värtan genom utfyllnad och konstruktioner i vattenområde. Innan uppförande av konstruktioner genomförs i vattenområde behöver även muddring och övertäckning genomföras. I samband med muddringen kommer vissa muddermassor att behandlas för att kunna återvinnas/återanvändas, liksom kommer vissa muddermassor att dumpas inom vattenområde.

Stockholms stad har tidigare genomfört avgränsningssamråd och kompletterande avgränsningssamråd. Förslag på dumpningsplatser har därefter justerats och ett ytterligare avgränsningssamråd genomförs därför nu med länsstyrelsen, liksom med de enskilda som kan antas bli särskilt berörda samt med övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten.

Samrådsunderlaget redogör för projektets förutsättningar, lokalisering och utformning samt övergripande konsekvenser och genomförandebeskrivning. Samrådshandlingen har jämfört med beskrivning i tidigare samråd uppdaterats framför allt med avseende på förslag till dumpningsplatser i vattenområde. I övrigt har omfattningen av den planerade verksamheten inte förändrats.

Den som vill lämna synpunkter på projektet har möjlighet att göra det. Tidigare lämnade synpunkter kommer att beaktas och behöver därför inte inges igen.

Läsanvisning för samrådsunderlaget

Kapitel 1 & 2
Handlingen inleds med administrativa uppgifter, en redogörelse av bakgrund och syftet med den planerade vattenverksamheten samt en övergripande beskrivning av de planerade arbetena.

Kapitel 3
I kapitlet redogörs för av de formella krav som styr samråds- och tillståndsprocessen. Avsnitt *3.2 Bedömd samrådskrets avseende enskilda som berörs särskilt* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling. Information om bedömning av särskilt berörda i anslutning till de tillkommande dumpningsplatserna har tillagts.

Kapitel 4
I kapitlet ges en övergripande beskrivning av den planerade hanteringen av de muddermassor som avses överlåtas till Stockholm Parkering AB.

Kapitel 5
I kapitlet redogörs för fastighetsförhållanden inom de fastigheter som bedöms beröras av den planerade verksamheten. Avsnittet **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling och information gällande fastighetsförhållanden för de tillkommande dumpningsplatserna har tillagts.

Kapitel 6
I kapitlet beskrivs den planerade vattenverksamheten, inklusive de åtgärder och tekniker som planeras att användas. Konstruktioner som planeras att uppföras och hanteringen av de massor/sediment som uppkommer i och med de planerade åtgärderna beskrivs. Avsnitt *6.6 Hantering av muddermassor* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling med avseende på de alternativa utredningsplatserna för dumpning som Staden vill samråda om.

Kapitel 7 & 8
I kapitlet beskrivs de områdesförutsättningar som råder inom planerat verksamhetsområde samt de vattenområden som är under utredning som dumpningsplatser. Kapitel *8 Områdesförutsättningar vid utredningsområden för dumpning* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling och information för tillkommande dumpningsområden har tillagts.

Kapitel 9

I kapitlet redogörs för den preliminära huvudsakliga bedömda miljöpåverkan till följd av den planerade verksamheten. Kapitlet delas upp mellan påverkan i byggskede och driftskede. Avsnitt *9.2 Byggskede – dumpning* och *9.4 Driftskede – dumpning* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling genom de dumpningsområden som tillagts.

Kapitel 10
I kapitlet redogörs översiktligt för de kontroller som kan komma att bli tillämpliga.

Kapitel 11
I kapitlet beskrivs de verksamhetskoder som Stockholms stad bedömer är tillämpliga på den planerade verksamheten. Kapitlet är nytt i förhållande till föregående samrådshandling, men verksamhetskoderna ingick i det tidigare kompletterande samrådet. Ingen ny information har tillkommit.

Kapitel 12
Det sista kapitlet redogör för de referenser som nyttjats i arbetet med framtagandet av samrådsunderlaget.

Var finns informationen?
Mer information om samrådet, den planerade verksamheten och förväntad miljöpåverkan har sammanställts i ett samrådsunderlag som bifogas i detta mejl.
Samrådsunderlag finns även att finna på Stockholms stads webbplats: https://vaxer.stockholm/projekt/kolkajen/

För frågor eller synpunkter gällande planerade åtgärder, vänligen kontakta:

Petra Lindeborg
E-post: petra.lindeborg@sweco.se
Telefon: 073 302 24 94
Sweco Sverige
Box 340 44
100 26 Stockholm

Välkommen med era skriftliga synpunkter senast den 22 juni 2024.

Med vänlig hälsning,

Petra Lindeborg
Miljökonsult

Sweco Sverige AB | Stockholm
Mobil 073-302 24 94
petra.lindeborg@sweco.se
www.sweco.se

Facebook | LinkedIn | Instagram
RegNo: 556767-9849 | Styrelsens säte: Stockholm

För mer information om hur Sweco behandlar dina personuppgifter, vänligen läs här.

Stockholms stad
Kulturförvaltningen
Museer och konst

Remissvar
Dnr KUL 2023/1093
2023-08-17

Handläggare
Elisabeth Ek
Epost:
elisabeth.ek@stockholm.se

Till
Stadsbyggnadskontoret

Kolkajen, del av Norra Djurgårdsstaden Synpunkter på granskning om förslag till detaljplan Dp 2013-01629

Bakgrund

Planförslaget har ändrats från samrådet såtillvida att planområdet har minskats. Den fyra kvarter stora fristående utbyggnaden i vattnet har reducerats till två kvarter. Utbyggnaden i det sydöstra kajområdet har också minskats och kvartersstrukturen förändrats. Ett kallbadhus har tillkommit i det norra vattenrummet samt en småbåtshamn i södra vattenrummet.

Stadsmuseet förordade en avstyrkan av de fyra stora kvarteret på en fristående ö i vattnet med motiveringen att det visuella sambandet för produktionslinjen till kajen marginaliserades till en smal kanal vilket försvårade förståelsen av den historiska men tillstyrkte utbyggnaden av den sydöstra delen av kajen.

Synpunkter på förslaget

Stadsmuseet gör bedömningen att förslaget har förbättrats i och med att utbyggnaden i det norra vattenrummet har reducerats. Exploateringen av gasverksområdet har inneburit en genomgripande omdaning. Det har medfört att områdets historiska läsbarhet till viss del redan gått förlorad. Stadsmuseet anser därför inte att en ytterligare reducering av planförslaget påtagligt skulle stärka förståelsen av gastillverkningens olika led varför aktuellt planförslag kan tillstyrkas.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2023-08-18, Dnr 2013-01629

Kulturförvaltningen
Museer och konst
Box 150 25
104 65 Stockholm
Växel 08-508 316 00
stadsmuseet@stockholm.se
stadsmuseet.stockholm.se

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Malin Myrin, enhetschef	2023-08-18

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2023-08-18, Dnr 2013-01629

Lindeborg, Petra

Från: Anna Sennström <anna.sennstrom@stockholm.se>
Skickat: den 29 maj 2024 12:28
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Inbjudan till avgränsningssamråd, Kolkajen-Ropsten (2024-13076)
Bifogade filer: Inbjudan till avgränsningssamråd, Kolkajen-Ropsten (2024-13076).pdf

Hej Petra,

Tack för inbjudan till avgränsningssamråd gällande Kolkajen-Ropsten. Miljöförvaltningen har startat ett ärende, dnr 2024-13076.

Är det planerat för ett möte med tillsynsmyndigheterna? Eller enbart genom att inkomma med skriftliga synpunkter?

Tack på förhand!

Med vänlig hälsning

Anna Sennström
Miljö- och hälsoskyddsinspektör

Miljöförvaltningen
Avdelningen för stadsmiljö, enheten plan och trafik
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon: 08-508 28 723
E-post: anna.sennstrom@stockholm.se
start.stockholm

Information om behandling av personuppgifter
Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms stad är personuppgiftsansvarig för behandlingen av dina personuppgifter. All skriftlig kommunikation med oss blir allmän handling och kan komma att diarieföras, lämnas ut till andra och arkiveras. Vi behandlar dina personuppgifter för att kommunicera med dig inom vår verksamhet. Läs gärna hela vår information om behandling av personuppgifter på https://start.stockholm/dataskydd-miljoforvaltningen. Där beskriver vi dina rättigheter och hur vi samlar in och behandlar dina personuppgifter.

Lindeborg, Petra

Från: Ryen Pär <Par.Ryen@msb.se>
Skickat: den 29 maj 2024 13:48
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Angående kompletterande samråd, Stockholms stad, Kolkajen-Ropsten, Norra Djurgårdsstaden

Hej Petra,

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har mottagit kompletterande samrådsunderlag från Stockholms stad inför planerad ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet, Stockholms kommun.

MSB avstår från att yttra sig angående det kompletterande samrådet.

MSB:s dnr 2024-07643

Med vänlig hälsning
Pär Ryen

Pär Ryen
Handläggare

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Avdelningen för räddningstjänst och olycksförebyggande
Enheten för hantering av industriella risker
651 81 KARLSTAD

Växel: 0771-240 240
010-240 54 01

E-post: par.ryen@msb.se
www.msb.se

Lindeborg, Petra

Från: jan.holmback@sumit.se
Skickat: den 24 maj 2024 15:21
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: RE: Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden samt dumpning av muddermassor i havet

Hej Petra,
Tack för samrådshandlingen!
Finns det samrådsredogörelser från tidigare samråd?
Vänliga hälsningar
Jan Holmbäck

From: Lindeborg, Petra <petra.lindeborg@sweco.se>
Sent: den 24 maj 2024 14:21
Subject: Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden samt dumpning av muddermassor i havet

Inbjudan till ett avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet.

Stockholms stad avser att utveckla område Kolkajen-Ropsten som är beläget inom Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen innebär att kajlinjen flyttas ut och stadsdelen växer ut i Lilla Värtan genom utfyllnad och konstruktioner i vattenområde. Innan uppförande av konstruktioner genomförs i vattenområde behöver även muddring och övertäckning genomföras. I samband med muddringen kommer vissa muddermassor att behandlas för att kunna återvinnas/återanvändas, liksom kommer vissa muddermassor att dumpas inom vattenområde.

Stockholms stad har tidigare genomfört avgränsningssamråd och kompletterande avgränsningssamråd. Förslag på dumpningsplatser har därefter justerats och ett ytterligare avgränsningssamråd genomförs därför nu med länsstyrelsen, liksom med de enskilda som kan antas bli särskilt berörda samt med övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten.

Samrådsunderlaget redogör för projektets förutsättningar, lokalisering och utformning samt övergripande konsekvenser och genomförandebeskrivning. Samrådshandlingen har jämfört med beskrivning i tidigare samråd uppdaterats framför allt med avseende på förslag till dumpningsplatser i vattenområde. I övrigt har omfattningen av den planerade verksamheten inte förändrats.

Den som vill lämna synpunkter på projektet har möjlighet att göra det. Tidigare lämnade synpunkter kommer att beaktas och behöver därför inte inges igen.

Läsanvisning för samrådsunderlaget

Kapitel 1 & 2
Handlingen inleds med administrativa uppgifter, en redogörelse av bakgrund och syftet med den planerade vattenverksamheten samt en övergripande beskrivning av de planerade arbetena.

Kapitel 3

I kapitlet redogörs för av de formella krav som styr samråds- och tillståndsprocessen. Avsnitt *3.2 Bedömd samrådskrets avseende enskilda som berörs särskilt* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling. Information om bedömning av särskilt berörda i anslutning till de tillkommande dumpningsplatserna har tillagts.

Kapitel 4
I kapitlet ges en övergripande beskrivning av den planerade hanteringen av de muddermassor som avses överlåtas till Stockholm Parkering AB.

Kapitel 5
I kapitlet redogörs för fastighetsförhållanden inom de fastigheter som bedöms beröras av den planerade verksamheten. Avsnittet **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling och information gällande fastighetsförhållanden för de tillkommande dumpningsplatserna har tillagts.

Kapitel 6
I kapitlet beskrivs den planerade vattenverksamheten, inklusive de åtgärder och tekniker som planeras att användas. Konstruktioner som planeras att uppföras och hanteringen av de massor/sediment som uppkommer i och med de planerade åtgärderna beskrivs. Avsnitt *6.6 Hantering av muddermassor* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling med avseende på de alternativa utredningsplatserna för dumpning som Staden vill samråda om.

Kapitel 7 & 8
I kapitlet beskrivs de områdesförutsättningar som råder inom planerat verksamhetsområde samt de vattenområden som är under utredning som dumpningsplatser. Kapitel *8 Områdesförutsättningar vid utredningsområden för dumpning* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling och information för tillkommande dumpningsområden har tillagts.

Kapitel 9
I kapitlet redogörs för den preliminära huvudsakliga bedömda miljöpåverkan till följd av den planerade verksamheten. Kapitlet delas upp mellan påverkan i byggskede och driftskede. Avsnitt *9.2 Byggskede – dumpning* och *9.4 Driftskede – dumpning* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling genom de dumpningsområden som tillagts.

Kapitel 10
I kapitlet redogörs översiktligt för de kontroller som kan komma att bli tillämpliga.

Kapitel 11
I kapitlet beskrivs de verksamhetskoder som Stockholms stad bedömer är tillämpliga på den planerade verksamheten. Kapitlet är nytt i förhållande till föregående samrådshandling, men verksamhetskoderna ingick i det tidigare kompletterande samrådet. Ingen ny information har tillkommit.

Kapitel 12
Det sista kapitlet redogör för de referenser som nyttjats i arbetet med framtagandet av samrådsunderlaget.

Var finns informationen?
Mer information om samrådet, den planerade verksamheten och förväntad miljöpåverkan har sammanställts i ett samrådsunderlag som bifogas i detta mejl.
Samrådsunderlag finns även att finna på Stockholms stads webbplats: https://vaxer.stockholm/projekt/kolkajen/

För frågor eller synpunkter gällande planerade åtgärder, vänligen kontakta:

Petra Lindeborg
E-post: petra.lindeborg@sweco.se
Telefon: 073 302 24 94
Sweco Sverige
Box 340 44
100 26 Stockholm

Välkommen med era skriftliga synpunkter senast den 22 juni 2024.

Med vänlig hälsning,

Petra Lindeborg
Miljökonsult

Sweco Sverige AB | Stockholm
Mobil 073-302 24 94
petra.lindeborg@sweco.se
www.sweco.se

Facebook | LinkedIn | Instagram
RegNo: 556767-9849 | Styrelsens säte: Stockholm

För mer information om hur Sweco behandlar dina personuppgifter, vänligen läs här.

Lindeborg, Petra

Från: jan.holmback@sumit.se
Skickat: den 24 maj 2024 15:21
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: RE: Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden samt dumpning av muddermassor i havet

Hej Petra,
Tack för samrådshandlingen!
Finns det samrådsredogörelser från tidigare samråd?
Vänliga hälsningar
Jan Holmbäck

From: Lindeborg, Petra <petra.lindeborg@sweco.se>
Sent: den 24 maj 2024 14:21
Subject: Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden samt dumpning av muddermassor i havet

Inbjudan till ett avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet.

Stockholms stad avser att utveckla område Kolkajen-Ropsten som är beläget inom Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen innebär att kajlinjen flyttas ut och stadsdelen växer ut i Lilla Värtan genom utfyllnad och konstruktioner i vattenområde. Innan uppförande av konstruktioner genomförs i vattenområde behöver även muddring och övertäckning genomföras. I samband med muddringen kommer vissa muddermassor att behandlas för att kunna återvinnas/återanvändas, liksom kommer vissa muddermassor att dumpas inom vattenområde.

Stockholms stad har tidigare genomfört avgränsningssamråd och kompletterande avgränsningssamråd. Förslag på dumpningsplatser har därefter justerats och ett ytterligare avgränsningssamråd genomförs därför nu med länsstyrelsen, liksom med de enskilda som kan antas bli särskilt berörda samt med övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten.

Samrådsunderlaget redogör för projektets förutsättningar, lokalisering och utformning samt övergripande konsekvenser och genomförandebeskrivning. Samrådshandlingen har jämfört med beskrivning i tidigare samråd uppdaterats framför allt med avseende på förslag till dumpningsplatser i vattenområde. I övrigt har omfattningen av den planerade verksamheten inte förändrats.

Den som vill lämna synpunkter på projektet har möjlighet att göra det. Tidigare lämnade synpunkter kommer att beaktas och behöver därför inte inges igen.

Läsanvisning för samrådsunderlaget

Kapitel 1 & 2
Handlingen inleds med administrativa uppgifter, en redogörelse av bakgrund och syftet med den planerade vattenverksamheten samt en övergripande beskrivning av de planerade arbetena.

Kapitel 3

I kapitlet redogörs för av de formella krav som styr samråds- och tillståndsprocessen. Avsnitt *3.2 Bedömd samrådskrets avseende enskilda som berörs särskilt* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling. Information om bedömning av särskilt berörda i anslutning till de tillkommande dumpningsplatserna har tillagts.

Kapitel 4
I kapitlet ges en övergripande beskrivning av den planerade hanteringen av de muddermassor som avses överlåtas till Stockholm Parkering AB.

Kapitel 5
I kapitlet redogörs för fastighetsförhållanden inom de fastigheter som bedöms beröras av den planerade verksamheten. Avsnittet **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling och information gällande fastighetsförhållanden för de tillkommande dumpningsplatserna har tillagts.

Kapitel 6
I kapitlet beskrivs den planerade vattenverksamheten, inklusive de åtgärder och tekniker som planeras att användas. Konstruktioner som planeras att uppföras och hanteringen av de massor/sediment som uppkommer i och med de planerade åtgärderna beskrivs. Avsnitt *6.6 Hantering av muddermassor* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling med avseende på de alternativa utredningsplatserna för dumpning som Staden vill samråda om.

Kapitel 7 & 8
I kapitlet beskrivs de områdesförutsättningar som råder inom planerat verksamhetsområde samt de vattenområden som är under utredning som dumpningsplatser. Kapitel *8 Områdesförutsättningar vid utredningsområden för dumpning* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling och information för tillkommande dumpningsområden har tillagts.

Kapitel 9
I kapitlet redogörs för den preliminära huvudsakliga bedömda miljöpåverkan till följd av den planerade verksamheten. Kapitlet delas upp mellan påverkan i byggskede och driftskede. Avsnitt *9.2 Byggskede – dumpning* och *9.4 Driftskede – dumpning* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling genom de dumpningsområden som tillagts.

Kapitel 10
I kapitlet redogörs översiktligt för de kontroller som kan komma att bli tillämpliga.

Kapitel 11
I kapitlet beskrivs de verksamhetskoder som Stockholms stad bedömer är tillämpliga på den planerade verksamheten. Kapitlet är nytt i förhållande till föregående samrådshandling, men verksamhetskoderna ingick i det tidigare kompletterande samrådet. Ingen ny information har tillkommit.

Kapitel 12
Det sista kapitlet redogör för de referenser som nyttjats i arbetet med framtagandet av samrådsunderlaget.

Var finns informationen?
Mer information om samrådet, den planerade verksamheten och förväntad miljöpåverkan har sammanställts i ett samrådsunderlag som bifogas i detta mejl.
Samrådsunderlag finns även att finna på Stockholms stads webbplats: https://vaxer.stockholm/projekt/kolkajen/

För frågor eller synpunkter gällande planerade åtgärder, vänligen kontakta:

Petra Lindeborg
E-post: petra.lindeborg@sweco.se
Telefon: 073 302 24 94
Sweco Sverige
Box 340 44
100 26 Stockholm

Välkommen med era skriftliga synpunkter senast den 22 juni 2024.

Med vänlig hälsning,

Petra Lindeborg
Miljökonsult

Sweco Sverige AB | Stockholm
Mobil 073-302 24 94
petra.lindeborg@sweco.se
www.sweco.se

Facebook | LinkedIn | Instagram
RegNo: 556767-9849 | Styrelsens säte: Stockholm

För mer information om hur Sweco behandlar dina personuppgifter, vänligen läs här.

Lindeborg, Petra

Från: naturvardsverket@naturvardsverket.se
Skickat: den 2 juli 2024 15:25
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: NV-04493-24: Stockholms stad - Samråd gällande muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, samt dumpning av muddermassor i havet

Hej!

Ber om ursäkt för sent svar. Naturvårdsverket avstår från att lämna synpunkter i ärendet.

Detta e-postmeddelande är skickat via Naturvårdsverkets dokument- och ärendehanteringssystem.
Om du svarar på meddelandet bör du inte ändra avsändaradress eller ämne.

Hälsningar Johanna

JOHANNA TORGILSMAN

NATURVÅRDSVERKET

BESÖK: Virkesvägen 2, Stockholm
POST: 106 48 Stockholm
TELEFON: 010-698 10 00
INTERNET:
https://urldefense.com/v3/__http://www.naturvardsverket.se__;!!HBVxBjZwpQ!xEimQQiDvKs0ulGyUTcGLOQCm7xsjZY6JLiBbMbx76B-rAtIUri8f3Tdt_vjanBrPZlsM1AtEjs0bH9yEbfVaWW_qnvfXdUzHEeXHvjrWSw$
Tänk på miljön innan du skriver ut det här mejlet

Läs om hur Naturvårdsverket behandlar dina personuppgifter på
https://urldefense.com/v3/__http://www.naturvardsverket.se/hantering-av-personuppgifter__;!!HBVxBjZwpQ!xEimQQiDvKs0ulGyUTcGLOQCm7xsjZY6JLiBbMbx76B-rAtIUri8f3Tdt_vjanBrPZlsM1AtEjs0bH9yEbfVaWW_qnvfXdUzHEeXShCmpZ4$

Stockholms stad

Norra innerstadens stadsdelsförvaltning
Avdelningen för stadsutveckling

Tjänsteutlåtande
Dnr NI 2024/760
2024-06-17

Handläggare
Sofia Regnell
Telefon: 08-50809021

Till
Exploateringskontoret

Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten

Svar på kontorsremiss

Exploateringskontoret ber om förvaltningens synpunkter gällande Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten. Synpunkterna ska lämnas senast den 22 juni 2024.

Ärendet

Stockholms stad avser att utveckla område Kolkajen-Ropsten som är beläget inom Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen innebär att kajlinjen flyttas ut och stadsdelen växer ut i Lilla Värtan genom utfyllnad och konstruktioner i vattenområde. Innan uppförande av konstruktioner genomförs i vattenområde behöver även muddring och övertäckning genomföras. I samband med muddringen kommer vissa muddermassor att behandlas för att kunna återvinnas/återanvändas, liksom kommer vissa muddermassor att dumpas inom vattenområde.

Stockholms stad har tidigare genomfört avgränsningssamråd och kompletterande avgränsningssamråd. Förslag på dumpningsplatser har därefter justerats och ett ytterligare avgränsningssamråd genomförs därför nu med länsstyrelsen, liksom med de enskilda som kan antas bli särskilt berörda samt med övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten.

Samrådsunderlaget redogör för projektets förutsättningar, lokalisering och utformning samt övergripande konsekvenser och genomförandebeskrivning. Samrådshandlingen har jämfört med beskrivning i tidigare samråd uppdaterats framför allt med avseende på förslag till dumpningsplatser i vattenområde. I övrigt har omfattningen av den planerade verksamheten inte förändrats.

Norra innerstadens stadsdelsförvaltning
Avdelningen för stadsutveckling

Sankt Eriksgatan 117
Box 45075
104 30 Stockholm
Växel
Fax
norra.innerstaden@stockholm.se
start.stockholm

Förvaltningens synpunkter

Stadsdelsnämnden har tidigare, i sitt remissvar på förslaget till detaljplan för Kolkajen samt i tidigare avgränsningssamråd för vattenverksamheten som behöver genomföras i samband med utbyggnaden, framfört att nämnden är positivt till utbyggnaden av Kolkajen-Ropsten. Utifrån att förslaget är i linje med stadens övergripande planeringsinriktning och stadsutvecklingsområdets strategi att nyttja marken mer effektivt och skapa en tät och blandad bebyggelse. Förslaget bidrar också till att uppfylla stadens mål om att bygga 140 000 nya bostäder fram till 2030 och tillför också stora offentliga ytor samt en ny entré till Hjorthagen både för boende och besökare. Vattnet tillgängliggörs för fler, och därmed ökar upplevelsevärden att Stockholm är en stad på vatten, trots att vattenrummet minskar i omfattning.

Förvaltningen svarade senast på Avgränsningssamråd inför ansökan om tillstånd enligt miljöbalken för utbyggnad och sanering i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten 2022. Förvaltningen hade då inga synpunkter på ansökan, då förvaltningen inte har egen teknisk kompetens inom området. Förvaltningen ville ändå framhålla att det är viktigt att de ekologiska höga värden, både i den närliggande Nationalstadsparken och i vattenmiljön i Lilla Värtan, värnas på bästa möjliga sätt. Förvaltningen vill även framhålla vikten av att boende i närheten, både i den äldre delen av Hjorthagen och i Norra Djurgårdsstaden, får information kring när arbete som bidrar till buller kommer att genomföras. Dessa synpunkter gäller även gällande detta samråd.

Avdelningschef
Norra innerstadens
stadsdelsförvaltning

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Karin Ekrin, Avdelningschef	2024-06-19

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT

Datum
2024-06-20

Diarie nr
4.3.2-2405-0827

Ert datum
2024-05-24

Er beteckning

Vår referens
Christoffer With

Sweco
Petra Lindeborg
petra.lindeborg@sweco.se

Avgränsningssamråd avseende Kolkajen-Ropsten samt dumpning i havet

Yttrande

Stockholm stad har givit Statens geotekniska institut (SGI) möjlighet att lämna synpunkter i rubricerat ärende.

SGI:s yttrande avser markmiljöfrågor, geoteknisk omgivningspåverkan och geotekniska säkerhetsfrågor såsom ras, skred, erosion.

Underlag:

1 Samrådsunderlag. Kolkajen-Ropseten och dumpning i havet. Sweco 2024-05-23.

SGI:s synpunkter

SGI har tidigare lämnat synpunkter i det här ärendet (SGI:s diarienummer 5.3.2-2205-0521, datum 2022.06.27 samt SGI:s diarienummer 5.3.2-2302-0172, datum 2023.02.15). Vi vill även nämna att vi har lämnat yttrande till mål M 2921–23 (SGI:s diarienummer 5.3.2-2308-0941, datum 2024.04.24). Synpunkter har lämnats bland annat avseende klassning och provtagning av muddermassor samt komplettering av planritningar och principritningar. Vi vidhåller synpunkterna i dessa tidigare yttranden.

Följande yttranden från SGI bifogas: 5.3.2-2205-0521, 5.3.2-2302-0172, 5.3.2-2308-0941

Ärendets handläggning

Beslut i ärendet har tagits av geotekniker Stefan Turesson efter föredragning av geotekniker Christoffer With, som handlagt ärendet tillsammans med miljöingenjör Jenny Vestin.

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT

Stefan Turesson Christoffer With
Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Statens geotekniska institut

581 93 LINKÖPING
Besöksadress: Olaus Magnus väg 35

Tel: +46 13-20 18 00
Fax: +46 13-20 19 14
E-post: sgi@sgi.se

Bankgiro: 5211-0053
Org.nr: 20 21 00-0712

Bilaga 20

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT

Datum
2022-06-27

Diarie nr
5.3.2-2205-0521

Ert datum
2022-05-20

Er beteckning

Vår referens
Christoffer With

Sweco
Simon Pirak Kuoljok
simon.pirak.kuoljok@sweco.se

Samråd, ansökan för utbyggnad och sanering i vattenområde mm vid Kolkajen, Ropsten

Stockholm Stad har möjliggjort för Statens geotekniska institut (SGI) att lämna synpunkter i rubricerat ärende.

SGI har studerat underlaget vad gäller miljögeotekniska frågor, geoteknisk omgivningspåverkan och geotekniska säkerhetsfrågor såsom ras, skred och erosion.

Underlag:

1 Samrådshandling för tillståndsansökan enligt miljöbalken för utbyggnad och sanering i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten inom fastigheterna Hjorthagen 1:1, Hjorthagen 1:3, Norra Djurgården 1:1 och Ladugårdsgärdet 1:40 i Stockholm kommun. Dumpning av muddermassor i Askrikefjärden eller Lilla Värtan. Sweco 2022-05-19.

SGI:s synpunkter

Miljögeoteknik

SGI saknar en beskrivning av organiskt material och föroreningshalter i sedimenten. Det anges att muddermassor motsvarande klass 1-3 (upp till klass 4) ska dumpas i Lilla Värtan. Vi menar att det inte är acceptabelt att dumpa massor med så hög föroreningsgrad oberoende av om dumpningsplatserna innehåller högre halter (klass 4 och 5). Vi anser att den sammanlagda belastningen på Lilla Värtan ska beaktas vid hanteringen av muddermassorna och rekommenderar vidare läsning i *Fröberg M, Wernersson A-S, Hermansson S och Bengtsson H, 2021, Bedömning av förorenade områdens belastning på yt- och grundvatten, Statens geotekniska institut, SGI, Linköping, 2021-12-14.* För hantering av muddermassorna rekommenderar vi vidare läsning i HaV:s rapport 2018:19 (*Muddring och hantering av muddermassor. Vägledning och kunskapsunderlag för tillämpningen av 11 och 15 kap. miljöbalken*) och att rekommendationerna där efterföljs i tillämpliga delar.

Vi förutsätter att sedimentövertäckningens långsiktiga beständighet utreds och presenteras närmare i kommande handlingar. Vi menar att en övertäckning måste efterföljas av ett kontrollprogram för att säkerställa att övertäckningen fungerar över tid. Vi saknar en beskrivning av sedimentens organiska halt och undrar om det är risk för gasbildning i sedimenten vilket skulle kunna påverka övertäckningens funktion.

I handlingen anges att en erosionsskärm ska anläggas vid pålkajen. Vi rekommenderar att utformningen och uppbyggnaden av erosionsskärmen beskrivs närmare. Kommer skärmen att uppföras på befintlig botten eller på övertäckta sediment? Det anges vidare att befintlig slänt och träspont ska behållas under kajen. Vi menar att kajkonstruktionen kommer att försvåra eller omöjliggöra en framtida saneringsåtgärd och anser att det bör utredas om de

Statens geotekniska institut
581 93 LINKÖPING
Besöksadress: Olaus Magnus väg 35
Tel: +46 13-20 18 00
Fax: +46 13-20 19 14
E-post: sgi@sgi.se
Bankgiro: 5211-0053
Org.nr: 20 21 00-0712

förorenade sedimenten kan åtgärdas innan pålkajen uppförs. Om sedimenten inte åtgärdas innan kajen uppförs finns det stor risk för föroreningsspridning – dels under byggskedet, dels under kajens livslängd. Vi önskar en diskussion om detta i kommande handlingar.

Ny markyta ska skapas vid trafikplats Ropsten. Huset ska grundläggas på påldäck. Vi rekommenderar även en närmare beskrivning av detta i kommande handlingar och att konstruktionen diskuteras i ett långsiktigt miljöperspektiv såsom eventuell föroreningsspridning längs pålarna. Kommer sedimenten på platsen att muddras innan grundläggningen? Vi anser att även denna konstruktion kommer att försvåra eller omöjliggöra en framtida saneringsåtgärd och anser att det bör utredas om de förorenade sedimenten kan åtgärdas innan påldäcket uppförs. Vi menar att det annars finns stor risk för föroreningsspridning – dels under byggskedet, dels under kajens livslängd. Vi önskar en diskussion om detta i kommande handlingar.

Slänterna längs viken ska återskapas. Det anges inte om de befintliga massorna i slänten är förorenade och hur massorna ska hanteras.

Vi rekommenderar att vattenparkens utformning beskrivs närmare i kommande handlingar.

Längs Husarviken ska det beredas en yta för flytande konstruktioner/bostäder. Dessa ska förankras med kättingar till bojstenar på sjöbotten. Vi önskar en närmare beskrivning av detta och önskar även att konstruktionen diskuteras i ett långsiktigt miljöperspektiv såsom eventuell föroreningsspridning. Kommer bojstenarna att placeras på befintlig botten eller på övertäckta sediment?

De kraftigt förorenade muddermassorna ska behandlas och stabiliseras innan de kan återanvändas som fyllnadsmassor. Vi förutsätter att massornas geotekniska och miljögeotekniska beständighet undersöks i ett långtidsperspektiv samt att massornas lakegenskaper undersöks för att säkerställa att lakning av oönskade ämnen inte kommer att pågå under och/eller efter parkeringsgaragets livslängd. Andra projekt där muddermassor har stabiliserats och sedermera använts som konstruktionsmaterial har medfört en omfattande spridning under anläggningsarbetet. Vi önskar en beskrivning av hur lakvatten hanteras och hur en eventuell rening genomförs så att inte intilliggande recipient belastas. Vi rekommenderar även att eventuellt omhändertagande av fyllnadsmassorna, efter parkeringsgaragets uttjänta livstid, utreds.

Geoteknik

Inför en ansökan bör handlingen kompletteras med planritningar och principritningar för övriga delar som inte täcks in av Figurer 10-11, detta för att omfattning och genomförbarhet ska kunna värderas. Befintliga och blivande förhållanden inklusive de geotekniska förhållandena bör framgå. Detta inkluderar det område som avses övertäckas.

Vidare bör det klargöras vilken typ av grundläggning som avses i Figur 9 beträffande av huset (nr 13).

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT

Datum
2022-06-27

Diarie nr
5.3.2-2205-0521

Ärendets handläggning

Beslut i detta ärende har tagits av geotekniker Stefan Turesson, efter föredragning av geotekniker Christoffer With och miljöingenjör Jenny Vestin.

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT
Planenheten
Infrastruktur

Stefan Turesson

Statens geotekniska institut

581 93 LINKÖPING
Besöksadress: Olaus Magnus väg 35

Tel: +46 13-20 18 00
Fax: +46 13-20 19 14
E-post: sgi@sgi.se

Bankgiro: 5211-0053
Org.nr: 20 21 00-0712

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT

Datum
2023-02-15

Diarie nr
5.3.2-2302-0172

Ert datum
2023-02-03

Er beteckning
Verksamhetskoder

Vår referens
Peter Flyhammar

Sweco, Miljö & infrastruktur
Per Berglund
per.berglund@sweco.se

Angående begäran om synpunkter på förslag till verksamhetskoder, avseende projekten Kolkajen i Ropsten samt kvarteret Antwerpen i Södra Värtan, Stockholm

Yttrande

Länsstyrelsen i Stockholms län har genom Sweco Sverige AB begärt synpunkter i rubricerat ärende från Statens geotekniska institut, SGI.

Efter tidigare genomförda avgränsningssamråd, dels för Stockholms stad planerade stadsdelsutveckling och sanering i vattenområde m.m. i Kolkajen-Ropsten, Stockholm (yttrande 2022-06-27, SGI dnr 5.3.2-2205-0521), dels avseende Stockholm Parkerings planerade bergrumsgarage i kvarteret Antwerpen, Södra Värtan, Stockholm (yttrande 2022-06-28, SGI dnr 5.3.2-2205-0520), har Länsstyrelsen i Stockholms län framställt önskemål om en bedömning av vilka verksamhetskoder som kan vara aktuella rörande redovisningen i de två samrådsunderlagen.

SGI:s yttrande avser frågan om verksamhetskoder enligt miljöprövningsförordningen.

Underlag:

1 E-post, begäran, 2022-02-03

2 Verksamhetskoder, 2022-11-09

3 Samrådshandling Kolkajen-Ropsten, 2022-05-19

4 Samrådshandling Antwerpen, 2022-05-09

Bakgrund

Stockholms stad och Stockholm Parkering bedömer att verksamheten kan delas in i två huvudsakliga verksamheter enligt 29 kap. miljöprövningsförordningen.

1. *Behandling inkl. avvattning och utsortering (Staden verksamhet)*
   När muddermassor lagts på pråm och transporterats till behandlingsanläggningen kommer en primär avvattning att ske direkt på pråmen. Från pråmen kommer cirka 60 000 m³ muddermassor pumpas över till en behandlingsanläggning. Den slutliga volymen kommer att avgöras av behovet av fyllning i bergrumsgaraget.

   Innan muddermassorna pumpas över till behandlingsanläggningen kommer en utsortering av kornstorlekar över 50 mm att ske. Dessa fraktioner kan inte behandlas utan transporteras tillbaka till Kolkajen för eventuell tvätt innan fraktionerna kan skickas till MCL.

Behandlingen av muddermassorna i behandlingsanläggningen sker genom tillsatser av natriumpersulfat (oxidationsmedel) och ett bindemedel bestående av cement, slaggcement och CKD (cementstoft).

Sammantaget utgör detta behandling av icke-farligt avfall där den tillförda mängden avfall är mer än 500 ton men högst 100 000 ton per kalenderår. Verksamhetskoden 90.420 är således tillämplig, se 29 kap. 69 § miljöprövningsförordningen.

2. *Återvinning (Stockholm Parkerings verksamhet)*
Återvinning sker från och med att de behandlade muddermassorna pumpas ned i undermarksgaraget. Det utgör återvinning av icke-farligt avfall för anläggningsändamål på ett sätt som kan förorena mark, vattenområde eller grundvatten om föroreningsrisken inte endast är ringa. Verksamhetskod 90.131 är således tillämplig, se 29 kap. 34 § miljöprövningsförordningen.

SGI:s synpunkter

I dokumentet Verksamhetskoder anges att ”förorenade muddermassor ska efter upptagandet ur sjön betraktas som avfall enligt 29 kap. 1 § miljöprövningsförordningen. Staden har låtit utföra en klassificering av muddermassorna enligt EU-kommissionens vägledning som visar att dessa muddermassor inte utgör farligt avfall.”

Verksamhetskod 1
En miljöprövning enligt 29 kap. 69 § (verksamhetskod 90.420) miljöprövningsförordningen gäller för att behandla icke-farligt avfall om den tillförda mängden avfall är mer än 500 ton men högst 100 000 ton per kalenderår.

Vidare anges att tillståndsplikten inte gäller om behandlingen är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt någon annan bestämmelse i detta kapitel.

SGI har begränsad erfarenhet av att bedöma vilka verksamhetskoder i miljöprövningsförordningen som är lämpliga att använda vid behandling av muddermassor. Vi anser dock att den föreslagna verksamhetskoden skulle kunna användas under förutsättning att massorna klassas som icke-farligt avfall. Vi uppfattar det också som att den behandlade massan ska betraktas som avfall.

Verksamhetskod 2
En miljöprövning enligt 29 kap. 34 § (verksamhetskod 90.131) miljöprövningsförordningen gäller för att återvinna icke-farligt avfall för anläggningsändamål på ett sätt som kan förorena mark, vattenområde eller grundvatten, om föroreningsrisken inte endast är ringa.

I Naturvårdsverkets dokument Sammanställning av rättpraxis – Naturvårdsverkets vägledning om återvinning av avfall i anläggningsarbeten och masshantering, version 1, 2022-03-01, anges bl.a. att ”om verksamhetsutövaren kan visa att massorna ska ersätta ett

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT

Datum
2023-02-15

Diarie nr
5.3.2-2302-0172

annat material och om massorna är lämpliga för ändamål är det frågan om återvinning. Om dessa kriterier inte uppfylls är det i stället ett bortskaffande av avfall."

Med utgångspunkter från krav som ska uppfyllas för att den föreslagna verksamhetskoden ska kunna tillämpas anser SGI följande:

- Enligt tillgängliga uppgifter ska de behandla massorna betraktas som avfall (se ovan).
- Vi antar att även de behandlade massorna klassas som icke-farligt avfall. Muddermassorna ska enligt tillgängliga uppgifter klassas som icke-farligt avfall (se ovan).
- Vi uppfattar det som att de behandlade massorna ska ersätta material som t.ex. pumpbetong (se avsnitt 7.2.2 i samrådshandling Antwerpen).
- Vi antar de behandlade massorna kommer att ha erforderliga tekniska egenskaper.
- Vi kan konstatera att de miljömässiga egenskaperna (innehåll och utlakning) i både muddermassorna och de behandlade massorna är dåligt beskrivna. Vi tycker dock att stabilisering/solidifiering samt att lakvatten från fyllningen och grundvatten närmast bergrummet som kan vara förorenat av den tidigare verksamheten inte avbördas till omgivningen utan samlas upp, kontrolleras och vid behov behandlas (se avsnitt 7.2.2 i samrådshandling Antwerpen) ska betraktas som försiktighetsåtgärder.

Mot bakgrund av detta anser SGI att den föreslagna verksamhetskoden kan användas, om det inte visar sig att den föreslagna användningen av de förorenade muddermassorna kan leda till oacceptabla risker för människors hälsa och miljön.

Ärendets handläggning

Avfalls- och deponitekniker Peter Flyhammar, som även handlagt ärendet, har föredragit ärendet för geotekniker Stefan Turesson. Avdelningschef Mikael Stark, avd. mark- och vattenmiljö har bidragit.

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT
Planenheten, Infrastruktur

Stefan Turesson

Peter Flyhammar

Statens geotekniska institut

581 93 LINKÖPING
Besöksadress: Olaus Magnus väg 35

Tel: +46 13-20 18 00
Fax: +46 13-20 19 14
E-post: sgi@sgi.se

Bankgiro: 5211-0053
Org.nr: 20 21 00-0712

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT

Datum
2024-04-24

Diarienummer
5.3.2-2308-0941

Ert datum
2024-03-28

Er beteckning
M2921-23

Vår referens
Peter Flyhammar

Nacka Tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
mmd.nacka.avdelning3@dom.se

Grundvattenbortledning under anläggande och drift av bergrumsgarage inom fastigheterna Antwerpen 2 och Ladugårdsgärdet 1:9 i Stockholms kommun

Stockholms Stads Parkerings AB har hos mark- och miljödomstolen i Nacka ansökt om tillstånd till grundvattenbortledning under anläggande och drift av bergrumsgarage. SGI har tidigare yttrat sig i målet. Domstolen har fått in ytterligare handlingar och efterfrågar SGI:s inställning till nedanstående frågor:

- SGI:s uppfattning av om avfallet (muddermassorna) utgör farligt avfall eller icke-farligt avfall.
- Av artikel 7(4) Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv (avfallsdirektivet) följer bl.a. att farligt avfall inte får omklassificeras som icke-farligt avfall till följd av utspädning eller uppblandning. Enligt artikel 18 avfallsdirektivet råder även ett förbud för blandning av farligt avfall (se 4 kap. 10 § avfallsförordningen [2020:614]). Avfallet (muddermassorna) kommer att tas från ett storleksmässigt omfattande område och föroreningshalten i massorna varierar, vilket bl.a. framgår av den stora skillnaden mellan median och medelhalt för benso[a]pyren. Domstolen önskar därför SGI:s åsikt om hur den sökta verksamheten förhåller sig till nämnda artiklar i avfallsdirektivet.
- Med hänsyn till muddringsarbetets omfattning önskar domstolen SGI:s uppfattning om det är tidsmässigt och tekniskt möjligt att med vissa intervaller utföra provtagningar på muddermassorna.
- Muddermassorna kommer behöva hållas täckta med vatten och lakvattnet kommer behöva renas för att avledas till dagvatten och recipient. Domstolen efterfrågar därför SGI:s inställning till hur behovet av länshållning och rening förhåller sig till förutsättningarna för att återvinna avfall för anläggningsändamål.

SGI:s tidigare yttranden i målet

SGI har tidigare lämnat synpunkter i ett avgränsningssamråd avseende Stockholm Parkerings planerade berggrumsgarage i kvarteret Antwerpen, Södra Värtan, Stockholm (yttrande 2022-06-28, SGI dnr 5.3.2-2205-0520). SGI har även på begäran av Länsstyrelsen i Stockholms län lämnat synpunkter på förslag till verksamhetskoder för ovan nämnda samrådsunderlag (yttrande 2023-02-15,

Statens geotekniska institut

581 93 LINKÖPING
Besöksadress: Olaus Magnus väg 35

Tel: +46 13-20 18 00
Fax: +46 13-20 19 14
E-post: sgi@sgi.se

Bankgiro: 5211-0053
Org.nr: 202100-0712

SGI dnr 5.3.2-2302-0172). Efter föreläggande från mark- och miljödomstolen har SGI även lämnat synpunkter på om handlingarna ska kompletteras inför fortsatt handläggning (yttrande 2023-08-31, SGI dnr 5.3.2-2308-0941).

Underlag

1 Aktbilaga 91, Föreläggande, 2024-03-28
2 Aktbilaga 80, Yttrande Stockholms Stads Parkerings AB, 2024-03-04
3 Aktbilaga 84, Bilaga 4, Klassificering av muddermassor, 2021-02-24
4 Aktbilaga 76, Bilaga 6, PM Belastning, 2024-02-29

SGI:s synpunkter

SGI:s uppfattning av om avfallet (muddermassorna) utgör farligt avfall eller icke-farligt avfall.

I 2 kap. avfallsförordningen (2020:614) anges följande:

Bedömning av om ett avfall har farliga egenskaper
2 § För att bedöma om ett avfall har farliga egenskaper ska avfallsinnehavaren
1. tillämpa bilaga III till direktiv 2008/98/EG, eller
2. testa avfallet enligt förordning (EG) nr 440/2008 eller enligt andra internationellt erkända testmetoder och riktlinjer och, i fråga om försök på djur eller människor, med hänsyn till artikel 7 i förordning (EG) nr 1272/2008.

Om en bedömning har gjorts både enligt 1 och 2 ska testresultatet enligt 2 användas vid klassificeringen.

Klassificering som farligt avfall
3 § När beskrivningen av en avfallskod i bilaga 3 innehåller en hänvisning till denna paragraf ska avfallsinnehavaren klassificera avfallet som farligt avfall, om
1. innehållet av farliga ämnen i avfallet gör att det enligt 2 § har en eller flera farliga egenskaper, eller
2. avfallet innehåller polyklorerade dibenso-p-dioxiner och dibensofuraner (PCDD/F), DDT (1,1,1-triklor-2,2-bis(4- klorfenyl)etan), klordan, hexaklorcyklohexan (inbegripet lindan), dieldrin, endrin, heptaklor, hexaklorbensen, klordekon, aldrin, pentaklorbensen, mirex, toxafen, hexabrom- bifenyl eller PCB som överskrider de koncentrationsgränser som anges i bilaga IV till förordning (EU) nr 2019/1021.

När avfallsinnehavaren klassificerar avfallet får hänsyn tas till klassificering och märkning enligt de anmärkningar i bilaga VI till förordning (EG) nr 1272/2008 som anges i bilagan till beslut 2000/532/EG.

En bedömning av om muddermassorna är farligt avfall har, enligt underlaget, gjorts enligt 2 § punkt 1 (bilaga III till direktiv 2008/98/EG) och EU-kommissionens tekniska vägledning om klassning av avfall (2028/C 124/01). Dessutom har det gjorts en bedömning med avseende på innehållet av bens(a)pyren eftersom muddermassorna innehåller stenkolstjära. Användningen av bens(a)pyren som markförening för cancerframkallande egenskaper för vissa stenkolstjärposter beskrivs närmare i avsnitt 1.4.5 i bilaga 1 till den tekniska vägledningen.

Enligt bolagets yttrande (aktbilaga 80) har sedimentproppar från 138 provpunkter analyserats. Medelvärdet för alla prover är cirka 45 mg/kg medan medianen är 5 mg/kg, vilka båda underskrider gränsvärdet (50 mg/kg). Vidare anges att gränsvärdet för bens(a)pyren överskreds i 11 provpunkter. Samlingsprovet som har använts för klassningen av muddermassorna består av prover från fem provtagningspunkter som valts för att representera ett ”värsta fall” avseende föroreningshalter och organisk halt.

Vi har i princip inga invändningar mot de bedömningar som har gjorts på samlingsprovet med förbehållet att vi inte har haft möjlighet att närmare granska enskilda beräkningar. Däremot anser vi att bolaget bör förtydliga följande mot bakgrund av att Kolkajenområdet är ett av Stockholms läns mest förorenade områden (se aktbilaga 80):

- Varför har inte PFAS beaktats i bedömningen av om muddermassorna är farligt avfall? Vi anser också att förekomsten av olika PFAS-ämnen i muddermassorna och nya ämnen som kan bildas vid oxidationen av massorna kan vara viktig information vid utformning av reningsteknik för det framtida länshållningsvattnet. I förordning (EU) 2022/2400 om ändring av bilagorna IV och V till förordning (EU) 2019/2400 har PFOA och PFHxS med salter och besläktade föreningar lagts till i tabellen i bilaga IV, vilket indikerar ett ökande intresse för PFAS.
- Varför saknas en jämförelse mellan gränsvärdena i bilaga IV till förordning (EU) nr 2019/1021 och ämnena i 3 § punkt 2 och innehållet av dessa ämnen i muddermassorna?

SGI:s åsikt om hur den sökta verksamheten förhåller sig till de nämnda artiklarna i avfallsdirektivet.

Enligt 4 kap. 10 § punkt 2 avfallsförordningen får farligt avfall inte blandas eller spädas ut med annat avfall. Farligt avfall som har blandats eller spätts ut i strid med 10 § ska separeras, om det är tekniskt möjligt och nödvändigt för att uppfylla kraven i 15 kap. 11 § miljöbalken (11 §). I 15 kap. 11 § miljöbalken anges att ”den som hanterar avfall ska se till att hanteringen inte skadar eller orsakar risk på människors hälsa och miljön.” Bestämmelserna om blandning av farligt avfall i 10 och 11 §§ ska inte tillämpas i fråga om sådan blandning av avfall som har gjorts eller görs (12 §)

1. av någon vars hantering av avfallet omfattas av ett sådant tillstånd eller en sådan anmälan som avses i 9 kap. 6 § miljöbalken,
2. på ett sätt som innebär att hanteringen uppfyller kraven i 15 kap. 11 § miljöbalken, och
3. med användning av bästa tillgängliga teknik eller den teknik som följer av 2 kap. miljöbalken.

Tillgänglig information visar att det finns områden (11 provpunkter av 138) med sediment som skulle kunna klassas som farligt avfall. Vi menar att detta tyder på att bolaget har viss kunskap om var dessa sediment ligger. Detta innebär att det kan finnas möjligheter att muddra, samla in och hantera dessa massor separat.

Vi anser att detta bör beaktas av domstolen vid en eventuell bedömning av om kraven i 12 § har uppfyllts.

SGI:s uppfattning om det är tidsmässigt och tekniskt möjligt att med vissa intervaller utföra provtagningar på muddermassorna.

Som nämnts ovan förefaller det som att en viss mängd av de sediment som planeras att muddras skulle kunna klassas som farligt avfall. Vi uppfattar det vidare som att bolaget har viss kunskap om var

dessa sediment ligger, vilket skulle kunna möjliggöra separat muddring, insamling och hantering av åtminstone en viss mängd av de sediment som skulle kunna klassas som farligt avfall.

När det gäller synpunkter på provtagning av muddermassorna har vi inte satt oss in i detaljerna för muddring, transport och mellanlagring, men vi menar att det borde vara tidsmässigt och tekniskt möjligt att provta muddermassorna. Det är verksamhetsutövarens ansvar att utforma ett kontrollprogram med provtagningspunkter, tidsintervall och analyser och kontrollprogrammet bör förankras med den berörda tillsynsmyndigheten. Vi vill poängtera vikten av att provtagningsplanen utformas så att provtagningen blir representativ för massorna.

SGI:s inställning till hur behovet av länshållning och rening förhåller sig till förutsättningarna för att återvinna avfall för anläggningsändamål.

För att en åtgärd ska betraktas som återvinning av avfall för anläggningsändamål, det vill säga ett återvinningsförfarande, krävs, som tidigare har konstaterats i målet, dels att det finns ett verkligt behov av att ersätta annat material som annars hade behövts för ändamålet, dels att avfallet är lämpligt för ändamålet.

Behov av att ersätta annat material
Enligt bolagets yttrande behöver bolaget använda bergkross eller andra grundläggningsmaterial om inte stabiliserade muddermassor kan användas för att anlägga berggrundsgaraget enligt det förordade alternativet. Övriga alternativa lösningar anser bolaget vara mer komplicerade och dyrare.

SGI har inte haft möjlighet att närmare studera och jämföra de olika alternativen, men vi ställer oss frågande till om en 15 meter tjock utfyllnad för att skapa ett parkeringsplan (se figur 2 i aktbilaga 80) är en optimal användning av det aktuella bergrummet.

Lämpligt för ändamålet
I domskälen i mål nr M 1245-22 lyfter mark- och miljödomstolen vid Umeå tingsrätt att utöver en rad andra krav på återvinningsförfarandet så ska avfallet bedömas vara lämpligt för ändamålet, och dess återvinning ska genomföras på ett sätt som inte äventyrar miljön och människors hälsa. Detta förutsätter att avfallet kan ersätta annat material med vidtagande av samma försiktighetsåtgärder för att skydda miljön, se EU-domstolens avgörande i målet Edilizia Mastrodonato, C-147/15, punkt 46.

I yttrandet anger bolaget att framtida inläckande grundvatten till det kommande bergrumsgaraget kommer att innehålla för höga halter av föroreningar för att få avledas till dagvattensystemet utan rening. Vid anläggande och drift kommer bergrummen att länshållas. Grundläggningsmaterialet (stabiliserade muddermassor) kommer att kunna avge lakvatten med föroreningar. Därför planeras för att länshållningsvattnet renas genom både ett tungmetallfilter och ett kolfilter innan det avleds till spillvattennätet och vidare mot recipienten Lilla Värtan, se avsnitt 2 i bilaga 6 (aktbilaga 87).

SGI antar att användningen av bergkross eller andra mindre förorenade material inte hade krävt samma typ av skyddsåtgärder som användningen av stabiliserade muddermassor. Vi anser därför att det är upp till domstolen att bedöma hur kravet i punkt 46 i EU-dom C-147/15 på samma försiktighetsåtgärder oberoende av material (se ovan) ska tillämpas i detta fall och hur detta påverkar bedömningen av om användningen av stabiliserade muddermassor är ett återvinningsförfarande.

Statens geotekniska institut

581 93 LINKÖPING
Besöksadress: Olaus Magnus väg 35

Tel: +46 13-20 18 00
Fax: +46 13-20 19 14
E-post: sgi@sgi.se

Bankgiro: 5211-0053
Org.nr: 202100-0712

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT

Datum
2024-04-24

Diarienummer
5.3.2-2308-0941

Ärendets hantering

Beslut i detta ärende har fattats av geotekniker Stefan Turesson efter föredragning av avfalls- och deponitekniker Peter Flyhammar. I ärendets handläggning har även miljöingenjör Jenny Vestin, miljöingenjör Malin Montelius och avfalls- och deponitekniker Martijn van Praagh deltagit. Miljöjurist Sofie Hermansson har granskat.

Beslutet har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT

Stefan Turesson

Peter Flyhammar

Statens geotekniska institut

581 93 LINKÖPING
Besöksadress: Olaus Magnus väg 35

Tel: +46 13-20 18 00
Fax: +46 13-20 19 14
E-post: sgi@sgi.se

Bankgiro: 5211-0053
Org.nr: 202100-0712

Bilaga 20A

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT

Datum
2022-06-27

Diarie nr
5.3.2-2205-0521

Ert datum
2022-05-20

Er beteckning

Vår referens
Christoffer With

Sweco
Simon Pirak Kuoljok
simon.pirak.kuoljok@sweco.se

Samråd, ansökan för utbyggnad och sanering i vattenområde mm vid Kolkajen, Ropsten

Stockholm Stad har möjliggjort för Statens geotekniska institut (SGI) att lämna synpunkter i rubricerat ärende.

SGI har studerat underlaget vad gäller miljögeotekniska frågor, geoteknisk omgivningspåverkan och geotekniska säkerhetsfrågor såsom ras, skred och erosion.

Underlag:

1 Samrådshandling för tillståndsansökan enligt miljöbalken för utbyggnad och sanering i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten inom fastigheterna Hjorthagen 1:1, Hjorthagen 1:3, Norra Djurgården 1:1 och Ladugårdsgärdet 1:40 i Stockholm kommun. Dumpning av muddermassor i Askrikefjärden eller Lilla Värtan. Sweco 2022-05-19.

SGI:s synpunkter

Miljögeoteknik

SGI saknar en beskrivning av organiskt material och föroreningshalter i sedimenten. Det anges att muddermassor motsvarande klass 1-3 (upp till klass 4) ska dumpas i Lilla Värtan. Vi menar att det inte är acceptabelt att dumpa massor med så hög föroreningsgrad oberoende av om dumpningsplatserna innehåller högre halter (klass 4 och 5). Vi anser att den sammanlagda belastningen på Lilla Värtan ska beaktas vid hanteringen av muddermassorna och rekommenderar vidare läsning i *Fröberg M, Wernersson A-S, Hermansson S och Bengtsson H, 2021, Bedömning av förorenade områdens belastning på yt- och grundvatten, Statens geotekniska institut, SGI, Linköping, 2021-12-14.* För hantering av muddermassorna rekommenderar vi vidare läsning i HaV:s rapport 2018:19 (*Muddring och hantering av muddermassor. Vägledning och kunskapsunderlag för tillämpningen av 11 och 15 kap. miljöbalken*) och att rekommendationerna där efterföljs i tillämpliga delar.

Vi förutsätter att sedimentövertäckningens långsiktiga beständighet utreds och presenteras närmare i kommande handlingar. Vi menar att en övertäckning måste efterföljas av ett kontrollprogram för att säkerställa att övertäckningen fungerar över tid. Vi saknar en beskrivning av sedimentens organiska halt och undrar om det är risk för gasbildning i sedimenten vilket skulle kunna påverka övertäckningens funktion.

I handlingen anges att en erosionsskärm ska anläggas vid pålkajen. Vi rekommenderar att utformningen och uppbyggnaden av erosionsskärmen beskrivs närmare. Kommer skärmen att uppföras på befintlig botten eller på övertäckta sediment? Det anges vidare att befintlig slänt och träspont ska behållas under kajen. Vi menar att kajkonstruktionen kommer att försvåra eller omöjliggöra en framtida saneringsåtgärd och anser att det bör utredas om de

Statens geotekniska institut
581 93 LINKÖPING
Besöksadress: Olaus Magnus väg 35
Tel: +46 13-20 18 00
Fax: +46 13-20 19 14
E-post: sgi@sgi.se
Bankgiro: 5211-0053
Org.nr: 20 21 00-0712

förorenade sedimenten kan åtgärdas innan pålkajen uppförs. Om sedimenten inte åtgärdas innan kajen uppförs finns det stor risk för föroreningsspridning – dels under byggskedet, dels under kajens livslängd. Vi önskar en diskussion om detta i kommande handlingar.

Ny markyta ska skapas vid trafikplats Ropsten. Huset ska grundläggas på påldäck. Vi rekommenderar även en närmare beskrivning av detta i kommande handlingar och att konstruktionen diskuteras i ett långsiktigt miljöperspektiv såsom eventuell föroreningsspridning längs pålarna. Kommer sedimenten på platsen att muddras innan grundläggningen? Vi anser att även denna konstruktion kommer att försvåra eller omöjliggöra en framtida saneringsåtgärd och anser att det bör utredas om de förorenade sedimenten kan åtgärdas innan påldäcket uppförs. Vi menar att det annars finns stor risk för föroreningsspridning – dels under byggskedet, dels under kajens livslängd. Vi önskar en diskussion om detta i kommande handlingar.

Slänterna längs viken ska återskapas. Det anges inte om de befintliga massorna i slänten är förorenade och hur massorna ska hanteras.

Vi rekommenderar att vattenparkens utformning beskrivs närmare i kommande handlingar.

Längs Husarviken ska det beredas en yta för flytande konstruktioner/bostäder. Dessa ska förankras med kättingar till bojstenar på sjöbotten. Vi önskar en närmare beskrivning av detta och önskar även att konstruktionen diskuteras i ett långsiktigt miljöperspektiv såsom eventuell föroreningsspridning. Kommer bojstenarna att placeras på befintlig botten eller på övertäckta sediment?

De kraftigt förorenade muddermassorna ska behandlas och stabiliseras innan de kan återanvändas som fyllnadsmassor. Vi förutsätter att massornas geotekniska och miljögeotekniska beständighet undersöks i ett långtidsperspektiv samt att massornas lakegenskaper undersöks för att säkerställa att lakning av oönskade ämnen inte kommer att pågå under och/eller efter parkeringsgaragets livslängd. Andra projekt där muddermassor har stabiliserats och sedermera använts som konstruktionsmaterial har medfört en omfattande spridning under anläggningsarbetet. Vi önskar en beskrivning av hur lakvatten hanteras och hur en eventuell rening genomförs så att inte intilliggande recipient belastas. Vi rekommenderar även att eventuellt omhändertagande av fyllnadsmassorna, efter parkeringsgaragets uttjänta livstid, utreds.

Geoteknik

Inför en ansökan bör handlingen kompletteras med planritningar och principritningar för övriga delar som inte täcks in av Figurer 10-11, detta för att omfattning och genomförbarhet ska kunna värderas. Befintliga och blivande förhållanden inklusive de geotekniska förhållandena bör framgå. Detta inkluderar det område som avses övertäckas.

Vidare bör det klargöras vilken typ av grundläggning som avses i Figur 9 beträffande av huset (nr 13).

Statens geotekniska institut

581 93 LINKÖPING
Besöksadress: Olaus Magnus väg 35

Tel: +46 13-20 18 00
Fax: +46 13-20 19 14
E-post: sgi@sgi.se

Bankgiro: 5211-0053
Org.nr: 20 21 00-0712

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT

Datum
2022-06-27

Diarie nr
5.3.2-2205-0521

Ärendets handläggning

Beslut i detta ärende har tagits av geotekniker Stefan Turesson, efter föredragning av geotekniker Christoffer With och miljöingenjör Jenny Vestin.

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT
Planenheten
Infrastruktur

Stefan Turesson

Statens geotekniska institut

581 93 LINKÖPING
Besöksadress: Olaus Magnus väg 35

Tel: +46 13-20 18 00
Fax: +46 13-20 19 14
E-post: sgi@sgi.se

Bankgiro: 5211-0053
Org.nr: 20 21 00-0712

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT

Datum
2023-02-15

Diarie nr
5.3.2-2302-0172

Ert datum
2023-02-03

Er beteckning
Verksamhetskoder

Vår referens
Peter Flyhammar

Sweco, Miljö & infrastruktur
Per Berglund
per.berglund@sweco.se

Angående begäran om synpunkter på förslag till verksamhetskoder, avseende projekten Kolkajen i Ropsten samt kvarteret Antwerpen i Södra Värtan, Stockholm

Yttrande

Länsstyrelsen i Stockholms län har genom Sweco Sverige AB begärt synpunkter i rubricerat ärende från Statens geotekniska institut, SGI.

Efter tidigare genomförda avgränsningssamråd, dels för Stockholms stad planerade stadsdelsutveckling och sanering i vattenområde m.m. i Kolkajen-Ropsten, Stockholm (yttrande 2022-06-27, SGI dnr 5.3.2-2205-0521), dels avseende Stockholm Parkerings planerade bergrumsgarage i kvarteret Antwerpen, Södra Värtan, Stockholm (yttrande 2022-06-28, SGI dnr 5.3.2-2205-0520), har Länsstyrelsen i Stockholms län framställt önskemål om en bedömning av vilka verksamhetskoder som kan vara aktuella rörande redovisningen i de två samrådsunderlagen.

SGI:s yttrande avser frågan om verksamhetskoder enligt miljöprövningsförordningen.

Underlag:

1 E-post, begäran, 2022-02-03

2 Verksamhetskoder, 2022-11-09

3 Samrådshandling Kolkajen-Ropsten, 2022-05-19

4 Samrådshandling Antwerpen, 2022-05-09

Bakgrund

Stockholms stad och Stockholm Parkering bedömer att verksamheten kan delas in i två huvudsakliga verksamheter enligt 29 kap. miljöprövningsförordningen.

1. *Behandling inkl. avvattning och utsortering (Staden verksamhet)*
   När muddermassor lagts på pråm och transporterats till behandlingsanläggningen kommer en primär avvattning att ske direkt på pråmen. Från pråmen kommer cirka 60 000 m³ muddermassor pumpas över till en behandlingsanläggning. Den slutliga volymen kommer att avgöras av behovet av fyllning i bergrumsgaraget.

   Innan muddermassorna pumpas över till behandlingsanläggningen kommer en utsortering av kornstorlekar över 50 mm att ske. Dessa fraktioner kan inte behandlas utan transporteras tillbaka till Kolkajen för eventuell tvätt innan fraktionerna kan skickas till MCL.

Behandlingen av muddermassorna i behandlingsanläggningen sker genom tillsatser av natriumpersulfat (oxidationsmedel) och ett bindemedel bestående av cement, slaggcement och CKD (cementstoft).

Sammantaget utgör detta behandling av icke-farligt avfall där den tillförda mängden avfall är mer än 500 ton men högst 100 000 ton per kalenderår. Verksamhetskoden 90.420 är således tillämplig, se 29 kap. 69 § miljöprövningsförordningen.

2. *Återvinning (Stockholm Parkerings verksamhet)*
Återvinning sker från och med att de behandlade muddermassorna pumpas ned i undermarksgaraget. Det utgör återvinning av icke-farligt avfall för anläggningsändamål på ett sätt som kan förorena mark, vattenområde eller grundvatten om föroreningsrisken inte endast är ringa. Verksamhetskod 90.131 är således tillämplig, se 29 kap. 34 § miljöprövningsförordningen.

SGI:s synpunkter

I dokumentet Verksamhetskoder anges att ”förorenade muddermassor ska efter upptagandet ur sjön betraktas som avfall enligt 29 kap. 1 § miljöprövningsförordningen. Staden har låtit utföra en klassificering av muddermassorna enligt EU-kommissionens vägledning som visar att dessa muddermassor inte utgör farligt avfall.”

Verksamhetskod 1
En miljöprövning enligt 29 kap. 69 § (verksamhetskod 90.420) miljöprövningsförordningen gäller för att behandla icke-farligt avfall om den tillförda mängden avfall är mer än 500 ton men högst 100 000 ton per kalenderår.

Vidare anges att tillståndsplikten inte gäller om behandlingen är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt någon annan bestämmelse i detta kapitel.

SGI har begränsad erfarenhet av att bedöma vilka verksamhetskoder i miljöprövningsförordningen som är lämpliga att använda vid behandling av muddermassor. Vi anser dock att den föreslagna verksamhetskoden skulle kunna användas under förutsättning att massorna klassas som icke-farligt avfall. Vi uppfattar det också som att den behandlade massan ska betraktas som avfall.

Verksamhetskod 2
En miljöprövning enligt 29 kap. 34 § (verksamhetskod 90.131) miljöprövningsförordningen gäller för att återvinna icke-farligt avfall för anläggningsändamål på ett sätt som kan förorena mark, vattenområde eller grundvatten, om föroreningsrisken inte endast är ringa.

I Naturvårdsverkets dokument Sammanställning av rättpraxis – Naturvårdsverkets vägledning om återvinning av avfall i anläggningsarbeten och masshantering, version 1, 2022-03-01, anges bl.a. att ”om verksamhetsutövaren kan visa att massorna ska ersätta ett

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT

Datum
2023-02-15

Diarie nr
5.3.2-2302-0172

annat material och om massorna är lämpliga för ändamål är det frågan om återvinning. Om dessa kriterier inte uppfylls är det i stället ett bortskaffande av avfall."

Med utgångspunkter från krav som ska uppfyllas för att den föreslagna verksamhetskoden ska kunna tillämpas anser SGI följande:

- Enligt tillgängliga uppgifter ska de behandla massorna betraktas som avfall (se ovan).
- Vi antar att även de behandlade massorna klassas som icke-farligt avfall. Muddermassorna ska enligt tillgängliga uppgifter klassas som icke-farligt avfall (se ovan).
- Vi uppfattar det som att de behandlade massorna ska ersätta material som t.ex. pumpbetong (se avsnitt 7.2.2 i samrådshandling Antwerpen).
- Vi antar de behandlade massorna kommer att ha erforderliga tekniska egenskaper.
- Vi kan konstatera att de miljömässiga egenskaperna (innehåll och utlakning) i både muddermassorna och de behandlade massorna är dåligt beskrivna. Vi tycker dock att stabilisering/solidifiering samt att lakvatten från fyllningen och grundvatten närmast bergrummet som kan vara förorenat av den tidigare verksamheten inte avbördas till omgivningen utan samlas upp, kontrolleras och vid behov behandlas (se avsnitt 7.2.2 i samrådshandling Antwerpen) ska betraktas som försiktighetsåtgärder.

Mot bakgrund av detta anser SGI att den föreslagna verksamhetskoden kan användas, om det inte visar sig att den föreslagna användningen av de förorenade muddermassorna kan leda till oacceptabla risker för människors hälsa och miljön.

Ärendets handläggning

Avfalls- och deponitekniker Peter Flyhammar, som även handlagt ärendet, har föredragit ärendet för geotekniker Stefan Turesson. Avdelningschef Mikael Stark, avd. mark- och vattenmiljö har bidragit.

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT
Planenheten, Infrastruktur

Stefan Turesson

Peter Flyhammar

Statens geotekniska institut

581 93 LINKÖPING
Besöksadress: Olaus Magnus väg 35

Tel: +46 13-20 18 00
Fax: +46 13-20 19 14
E-post: sgi@sgi.se

Bankgiro: 5211-0053
Org.nr: 20 21 00-0712

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT

Datum
2024-04-24

Diarienummer
5.3.2-2308-0941

Ert datum
2024-03-28

Er beteckning
M2921-23

Vår referens
Peter Flyhammar

Nacka Tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
mmd.nacka.avdelning3@dom.se

Grundvattenbortledning under anläggande och drift av bergrumsgarage inom fastigheterna Antwerpen 2 och Ladugårdsgärdet 1:9 i Stockholms kommun

Stockholms Stads Parkerings AB har hos mark- och miljödomstolen i Nacka ansökt om tillstånd till grundvattenbortledning under anläggande och drift av bergrumsgarage. SGI har tidigare yttrat sig i målet. Domstolen har fått in ytterligare handlingar och efterfrågar SGI:s inställning till nedanstående frågor:

- SGI:s uppfattning av om avfallet (muddermassorna) utgör farligt avfall eller icke-farligt avfall.
- Av artikel 7(4) Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv (avfallsdirektivet) följer bl.a. att farligt avfall inte får omklassificeras som icke-farligt avfall till följd av utspädning eller uppblandning. Enligt artikel 18 avfallsdirektivet råder även ett förbud för blandning av farligt avfall (se 4 kap. 10 § avfallsförordningen [2020:614]). Avfallet (muddermassorna) kommer att tas från ett storleksmässigt omfattande område och föroreningshalten i massorna varierar, vilket bl.a. framgår av den stora skillnaden mellan median och medelhalt för benso[a]pyren. Domstolen önskar därför SGI:s åsikt om hur den sökta verksamheten förhåller sig till nämnda artiklar i avfallsdirektivet.
- Med hänsyn till muddringsarbetets omfattning önskar domstolen SGI:s uppfattning om det är tidsmässigt och tekniskt möjligt att med vissa intervaller utföra provtagningar på muddermassorna.
- Muddermassorna kommer behöva hållas täckta med vatten och lakvattnet kommer behöva renas för att avledas till dagvatten och recipient. Domstolen efterfrågar därför SGI:s inställning till hur behovet av länshållning och rening förhåller sig till förutsättningarna för att återvinna avfall för anläggningsändamål.

SGI:s tidigare yttranden i målet

SGI har tidigare lämnat synpunkter i ett avgränsningssamråd avseende Stockholm Parkerings planerade berggrumsgarage i kvarteret Antwerpen, Södra Värtan, Stockholm (yttrande 2022-06-28, SGI dnr 5.3.2-2205-0520). SGI har även på begäran av Länsstyrelsen i Stockholms län lämnat synpunkter på förslag till verksamhetskoder för ovan nämnda samrådsunderlag (yttrande 2023-02-15,

Statens geotekniska institut

581 93 LINKÖPING
Besöksadress: Olaus Magnus väg 35

Tel: +46 13-20 18 00
Fax: +46 13-20 19 14
E-post: sgi@sgi.se

Bankgiro: 5211-0053
Org.nr: 202100-0712

SGI dnr 5.3.2-2302-0172). Efter föreläggande från mark- och miljödomstolen har SGI även lämnat synpunkter på om handlingarna ska kompletteras inför fortsatt handläggning (yttrande 2023-08-31, SGI dnr 5.3.2-2308-0941).

Underlag

1 Aktbilaga 91, Föreläggande, 2024-03-28
2 Aktbilaga 80, Yttrande Stockholms Stads Parkerings AB, 2024-03-04
3 Aktbilaga 84, Bilaga 4, Klassificering av muddermassor, 2021-02-24
4 Aktbilaga 76, Bilaga 6, PM Belastning, 2024-02-29

SGI:s synpunkter

SGI:s uppfattning av om avfallet (muddermassorna) utgör farligt avfall eller icke-farligt avfall.

I 2 kap. avfallsförordningen (2020:614) anges följande:

Bedömning av om ett avfall har farliga egenskaper
2 § För att bedöma om ett avfall har farliga egenskaper ska avfallsinnehavaren
1. tillämpa bilaga III till direktiv 2008/98/EG, eller
2. testa avfallet enligt förordning (EG) nr 440/2008 eller enligt andra internationellt erkända testmetoder och riktlinjer och, i fråga om försök på djur eller människor, med hänsyn till artikel 7 i förordning (EG) nr 1272/2008.

Om en bedömning har gjorts både enligt 1 och 2 ska testresultatet enligt 2 användas vid klassificeringen.

Klassificering som farligt avfall
3 § När beskrivningen av en avfallskod i bilaga 3 innehåller en hänvisning till denna paragraf ska avfallsinnehavaren klassificera avfallet som farligt avfall, om
1. innehållet av farliga ämnen i avfallet gör att det enligt 2 § har en eller flera farliga egenskaper, eller
2. avfallet innehåller polyklorerade dibenso-p-dioxiner och dibensofuraner (PCDD/F), DDT (1,1,1-triklor-2,2-bis(4- klorfenyl)etan), klordan, hexaklorcyklohexan (inbegripet lindan), dieldrin, endrin, heptaklor, hexaklorbensen, klordekon, aldrin, pentaklorbensen, mirex, toxafen, hexabrom- bifenyl eller PCB som överskrider de koncentrationsgränser som anges i bilaga IV till förordning (EU) nr 2019/1021.

När avfallsinnehavaren klassificerar avfallet får hänsyn tas till klassificering och märkning enligt de anmärkningar i bilaga VI till förordning (EG) nr 1272/2008 som anges i bilagan till beslut 2000/532/EG.

En bedömning av om muddermassorna är farligt avfall har, enligt underlaget, gjorts enligt 2 § punkt 1 (bilaga III till direktiv 2008/98/EG) och EU-kommissionens tekniska vägledning om klassning av avfall (2028/C 124/01). Dessutom har det gjorts en bedömning med avseende på innehållet av bens(a)pyren eftersom muddermassorna innehåller stenkolstjära. Användningen av bens(a)pyren som markförening för cancerframkallande egenskaper för vissa stenkolstjärposter beskrivs närmare i avsnitt 1.4.5 i bilaga 1 till den tekniska vägledningen.

Enligt bolagets yttrande (aktbilaga 80) har sedimentproppar från 138 provpunkter analyserats. Medelvärdet för alla prover är cirka 45 mg/kg medan medianen är 5 mg/kg, vilka båda underskrider gränsvärdet (50 mg/kg). Vidare anges att gränsvärdet för bens(a)pyren överskreds i 11 provpunkter. Samlingsprovet som har använts för klassningen av muddermassorna består av prover från fem provtagningspunkter som valts för att representera ett ”värsta fall” avseende föroreningshalter och organisk halt.

Vi har i princip inga invändningar mot de bedömningar som har gjorts på samlingsprovet med förbehållet att vi inte har haft möjlighet att närmare granska enskilda beräkningar. Däremot anser vi att bolaget bör förtydliga följande mot bakgrund av att Kolkajenområdet är ett av Stockholms läns mest förorenade områden (se aktbilaga 80):

- Varför har inte PFAS beaktats i bedömningen av om muddermassorna är farligt avfall? Vi anser också att förekomsten av olika PFAS-ämnen i muddermassorna och nya ämnen som kan bildas vid oxidationen av massorna kan vara viktig information vid utformning av reningsteknik för det framtida länshållningsvattnet. I förordning (EU) 2022/2400 om ändring av bilagorna IV och V till förordning (EU) 2019/2400 har PFOA och PFHxS med salter och besläktade föreningar lagts till i tabellen i bilaga IV, vilket indikerar ett ökande intresse för PFAS.
- Varför saknas en jämförelse mellan gränsvärdena i bilaga IV till förordning (EU) nr 2019/1021 och ämnena i 3 § punkt 2 och innehållet av dessa ämnen i muddermassorna?

SGI:s åsikt om hur den sökta verksamheten förhåller sig till de nämnda artiklarna i avfallsdirektivet.

Enligt 4 kap. 10 § punkt 2 avfallsförordningen får farligt avfall inte blandas eller spädas ut med annat avfall. Farligt avfall som har blandats eller spätts ut i strid med 10 § ska separeras, om det är tekniskt möjligt och nödvändigt för att uppfylla kraven i 15 kap. 11 § miljöbalken (11 §). I 15 kap. 11 § miljöbalken anges att ”den som hanterar avfall ska se till att hanteringen inte skadar eller orsakar risk på människors hälsa och miljön.” Bestämmelserna om blandning av farligt avfall i 10 och 11 §§ ska inte tillämpas i fråga om sådan blandning av avfall som har gjorts eller görs (12 §)

1. av någon vars hantering av avfallet omfattas av ett sådant tillstånd eller en sådan anmälan som avses i 9 kap. 6 § miljöbalken,
2. på ett sätt som innebär att hanteringen uppfyller kraven i 15 kap. 11 § miljöbalken, och
3. med användning av bästa tillgängliga teknik eller den teknik som följer av 2 kap. miljöbalken.

Tillgänglig information visar att det finns områden (11 provpunkter av 138) med sediment som skulle kunna klassas som farligt avfall. Vi menar att detta tyder på att bolaget har viss kunskap om var dessa sediment ligger. Detta innebär att det kan finnas möjligheter att muddra, samla in och hantera dessa massor separat.

Vi anser att detta bör beaktas av domstolen vid en eventuell bedömning av om kraven i 12 § har uppfyllts.

SGI:s uppfattning om det är tidsmässigt och tekniskt möjligt att med vissa intervaller utföra provtagningar på muddermassorna.

Som nämnts ovan förefaller det som att en viss mängd av de sediment som planeras att muddras skulle kunna klassas som farligt avfall. Vi uppfattar det vidare som att bolaget har viss kunskap om var

dessa sediment ligger, vilket skulle kunna möjliggöra separat muddring, insamling och hantering av åtminstone en viss mängd av de sediment som skulle kunna klassas som farligt avfall.

När det gäller synpunkter på provtagning av muddermassorna har vi inte satt oss in i detaljerna för muddring, transport och mellanlagring, men vi menar att det borde vara tidsmässigt och tekniskt möjligt att provta muddermassorna. Det är verksamhetsutövarens ansvar att utforma ett kontrollprogram med provtagningspunkter, tidsintervall och analyser och kontrollprogrammet bör förankras med den berörda tillsynsmyndigheten. Vi vill poängtera vikten av att provtagningsplanen utformas så att provtagningen blir representativ för massorna.

SGI:s inställning till hur behovet av länshållning och rening förhåller sig till förutsättningarna för att återvinna avfall för anläggningsändamål.

För att en åtgärd ska betraktas som återvinning av avfall för anläggningsändamål, det vill säga ett återvinningsförfarande, krävs, som tidigare har konstaterats i målet, dels att det finns ett verkligt behov av att ersätta annat material som annars hade behövts för ändamålet, dels att avfallet är lämpligt för ändamålet.

Behov av att ersätta annat material
Enligt bolagets yttrande behöver bolaget använda bergkross eller andra grundläggningsmaterial om inte stabiliserade muddermassor kan användas för att anlägga berggrundsgaraget enligt det förordade alternativet. Övriga alternativa lösningar anser bolaget vara mer komplicerade och dyrare.

SGI har inte haft möjlighet att närmare studera och jämföra de olika alternativen, men vi ställer oss frågande till om en 15 meter tjock utfyllnad för att skapa ett parkeringsplan (se figur 2 i aktbilaga 80) är en optimal användning av det aktuella bergrummet.

Lämpligt för ändamålet
I domskälen i mål nr M 1245-22 lyfter mark- och miljödomstolen vid Umeå tingsrätt att utöver en rad andra krav på återvinningsförfarandet så ska avfallet bedömas vara lämpligt för ändamålet, och dess återvinning ska genomföras på ett sätt som inte äventyrar miljön och människors hälsa. Detta förutsätter att avfallet kan ersätta annat material med vidtagande av samma försiktighetsåtgärder för att skydda miljön, se EU-domstolens avgörande i målet Edilizia Mastrodonato, C-147/15, punkt 46.

I yttrandet anger bolaget att framtida inläckande grundvatten till det kommande bergrumsgaraget kommer att innehålla för höga halter av föroreningar för att få avledas till dagvattensystemet utan rening. Vid anläggande och drift kommer bergrummen att länshållas. Grundläggningsmaterialet (stabiliserade muddermassor) kommer att kunna avge lakvatten med föroreningar. Därför planeras för att länshållningsvattnet renas genom både ett tungmetallfilter och ett kolfilter innan det avleds till spillvattennätet och vidare mot recipienten Lilla Värtan, se avsnitt 2 i bilaga 6 (aktbilaga 87).

SGI antar att användningen av bergkross eller andra mindre förorenade material inte hade krävt samma typ av skyddsåtgärder som användningen av stabiliserade muddermassor. Vi anser därför att det är upp till domstolen att bedöma hur kravet i punkt 46 i EU-dom C-147/15 på samma försiktighetsåtgärder oberoende av material (se ovan) ska tillämpas i detta fall och hur detta påverkar bedömningen av om användningen av stabiliserade muddermassor är ett återvinningsförfarande.

Statens geotekniska institut

581 93 LINKÖPING
Besöksadress: Olaus Magnus väg 35

Tel: +46 13-20 18 00
Fax: +46 13-20 19 14
E-post: sgi@sgi.se

Bankgiro: 5211-0053
Org.nr: 202100-0712

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT

Datum
2024-04-24

Diarienummer
5.3.2-2308-0941

Ärendets hantering

Beslut i detta ärende har fattats av geotekniker Stefan Turesson efter föredragning av avfalls- och deponitekniker Peter Flyhammar. I ärendets handläggning har även miljöingenjör Jenny Vestin, miljöingenjör Malin Montelius och avfalls- och deponitekniker Martijn van Praagh deltagit. Miljöjurist Sofie Hermansson har granskat.

Beslutet har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT

Stefan Turesson

Peter Flyhammar

Statens geotekniska institut

581 93 LINKÖPING
Besöksadress: Olaus Magnus väg 35

Tel: +46 13-20 18 00
Fax: +46 13-20 19 14
E-post: sgi@sgi.se

Bankgiro: 5211-0053
Org.nr: 202100-0712

Lindeborg, Petra

Från: Maria Khalili <Maria.Khalili@sgu.se>
Skickat: den 27 maj 2024 22:40
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Ang inbjudan till samr

Hej!

SGU tackar för inbjudan till avgränsningssamråd, för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet, men avböjer deltagande.

Hälsningar,
Maria

Maria Khalili
Enhetschef Samhällsplanering Marin miljö
Sveriges Geologiska Undersökning
Tel: 018 – 17 93 60
www.sgu.se

SGU Sveriges geologiska undersökning

Lindeborg, Petra

Från: sjofartsverket@sjofartsverket.se
Skickat: den 12 juni 2024 13:57
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: SV: Angående 24-02999 - Avgränsningssamråd - Ansökan om muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och bebyggelseutveckling i Norra Djurgårdsstaden samt dumpning av muddermassor i vattnet, Stockholm, Lidingö, Värmdö, Haninge och Nynäshamns kommuner

Prioritet: Hög

Hej,

Angående avgränsningssamråd gällande ansökan om muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och bebyggelseutveckling i Norra Djurgårdsstaden samt dumpning av muddermassor i vattnet, Stockholm, Lidingö, Värmdö, Haninge och Nynäshamns kommuner.

Noterar att sista svarsdatum i ärendet är 22 juni 2024.

Sjöfartsverket har ännu inte fått kompletteringar i ärendet av er och kommer inte kunna svara innan detta datum, önskar ett nytt datum samt givetvis också kompletteringarna snarast.

Vänligen

Jennifer Ferccaine
SJÖFARTSVERKET
Infrastruktursamordnare
Maritim Samverkan och Utveckling

af Pontins väg 6
115 21 STOCKHOLM
Tel: +46 (0)10-478 52 39
Mobil: +46 (0)72-141 34 08

jennifer.ferccaine@sjofartsverket.se
www.sjofartsverket.se

SJÖFARTSVERKET

Från: Registratur
Skickat: den 3 juni 2024 14:42
Till: 'petra.lindeborg@sweco.se' <petra.lindeborg@sweco.se>
Ämne: Angående 24-02999 - Avgränsningssamråd - Ansökan om muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och bebyggelseutveckling i Norra Djurgårdsstaden samt dumpning av muddermassor i vattnet, Stockholm, Lidingö, Värmdö, Haninge och Nynäshamns kommuner

Hej,

För att Sjöfartsverket ska kunna svara på avgränsningssamrådet behöver vi kompletteringar i ärendet.

Planerade åtgärder utritade på ett sjökortsunderlag med markerade farledsytor och fartygsstråk, likt sjökortsutdragen nedan.

- Utbyggnad
- Muddring
- Övertäckning
- De alternativ dumpningsområdena med uppgift på själva underlaget vilket mått från botten det beräknas bli efter genomförd dumpning

Norra Djurgårdsstaden
(Stockholms kommun)

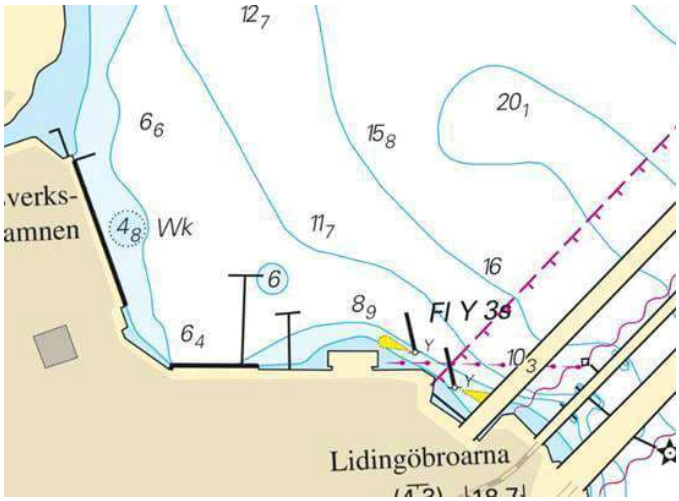

Dumpningsplats 1: Askrikefjärden
(Lidingö kommun)

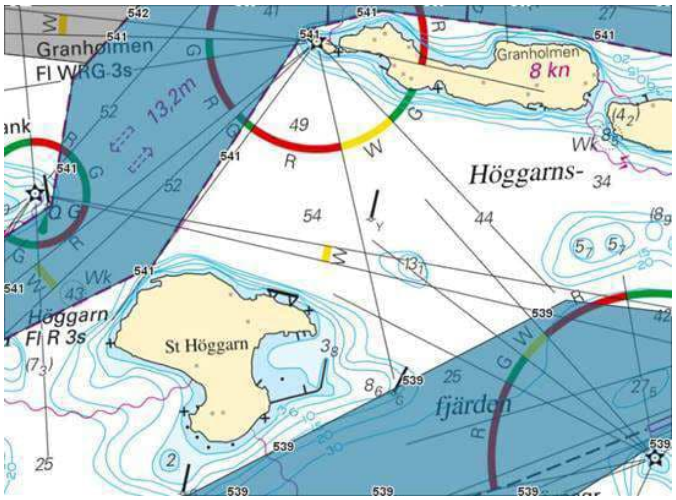

Dumpningsplats 2: Ekoknölen
(Haninge och Nynäshamns kommuner)

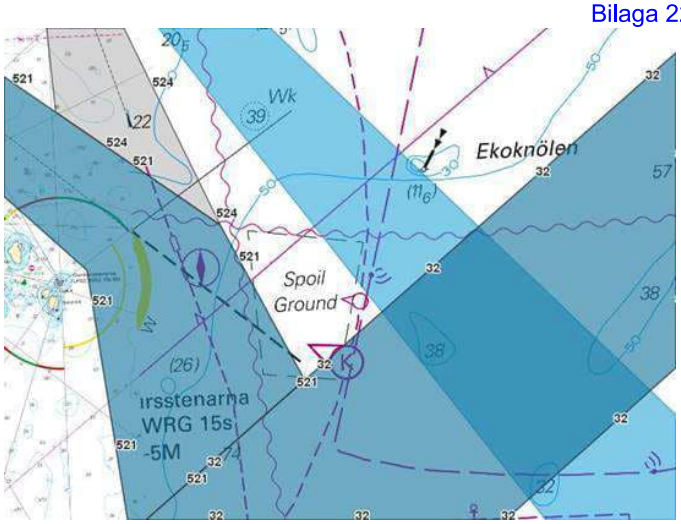

Dumpningsplats 3: Kanholmsfjärden
(Värmdö kommun)

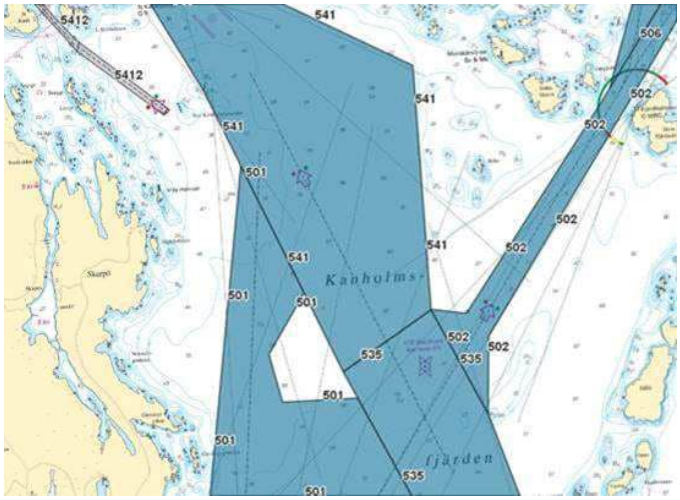

Dumpningsplats 4: Almagrundet
(Värmdö kommun)

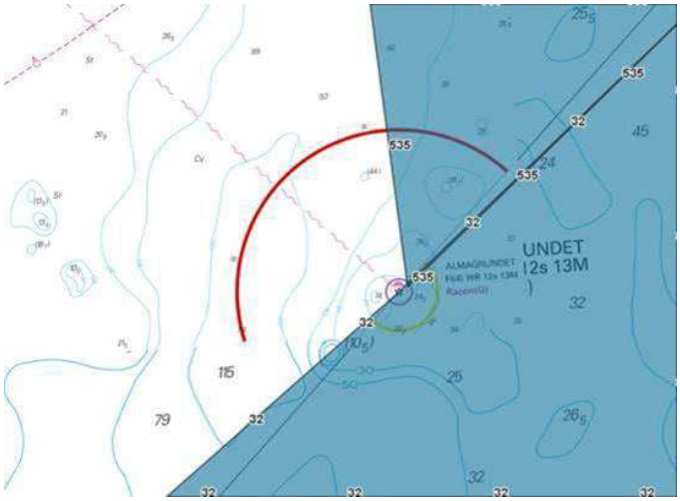

Notering

- Riksintresseklassade farleder (tresiffriga) och fartygsstråk (tvåsiffriga) är blåmarkerade.
  På var sida om riksintresseklassade farleder finns det en buffertzon, benämns numera som influensområde eller påverkansområde.
- Allmänna farleder är också gråmarkerade.
  Lag (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn | Sveriges riksdag (riksdagen.se)

Vi skulle också vilja ta del av er sändlista för samrådet.

Vänligen

Jennifer Ferccaine
SJÖFARTSVERKET
Infrastruktursamordnare
Maritim Samverkan och Utveckling

af Pontins väg 6
115 21 STOCKHOLM
Tel: +46 (0)10-478 52 39
Mobil: +46 (0)72-141 34 08

jennifer.ferccaine@sjofartsverket.se
www.sjofartsverket.se

SJÖFARTSVERKET

Från: Lindeborg, Petra <petra.lindeborg@sweco.se>
Skickat: den 24 maj 2024 13:32
Ämne: Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden samt dumpning av muddermassor i havet

Inbjudan till ett avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet.

Stockholms stad avser att utveckla område Kolkajen-Ropsten som är beläget inom Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen innebär att kajlinjen flyttas ut och stadsdelen växer ut i Lilla Värtan genom utfyllnad och konstruktioner i vattenområde. Innan uppförande av konstruktioner genomförs i vattenområde behöver även muddring och övertäckning genomföras. I samband med muddringen kommer vissa muddermassor att behandlas för att kunna återvinnas/återanvändas, liksom kommer vissa muddermassor att dumpas inom vattenområde.

Stockholms stad har tidigare genomfört avgränsningssamråd och kompletterande avgränsningssamråd. Förslag på dumpningsplatser har därefter justerats och ett ytterligare avgränsningssamråd genomförs därför nu med länsstyrelsen, liksom med de enskilda som kan antas bli särskilt berörda samt med övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten.

Samrådsunderlaget redogör för projektets förutsättningar, lokalisering och utformning samt övergripande konsekvenser och genomförandebeskrivning. Samrådshandlingen har jämfört med beskrivning i tidigare samråd uppdaterats framför allt med avseende på förslag till dumpningsplatser i vattenområde. I övrigt har omfattningen av den planerade verksamheten inte förändrats.

Den som vill lämna synpunkter på projektet har möjlighet att göra det. Tidigare lämnade synpunkter kommer att beaktas och behöver därför inte inges igen.

Läsanvisning för samrådsunderlaget

Kapitel 1 & 2
Handlingen inleds med administrativa uppgifter, en redogörelse av bakgrund och syftet med den planerade vattenverksamheten samt en övergripande beskrivning av de planerade arbetena.

Kapitel 3
I kapitlet redogörs för av de formella krav som styr samråds- och tillståndsprocessen. Avsnitt *3.2 Bedömd samrådskrets avseende enskilda som berörs särskilt* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling. Information om bedömning av särskilt berörda i anslutning till de tillkommande dumpningsplatserna har tillagts.

Kapitel 4
I kapitlet ges en övergripande beskrivning av den planerade hanteringen av de muddermassor som avses överlåtas till Stockholm Parkering AB.

Kapitel 5
I kapitlet redogörs för fastighetsförhållanden inom de fastigheter som bedöms beröras av den planerade verksamheten. Avsnittet **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling och information gällande fastighetsförhållanden för de tillkommande dumpningsplatserna har tillagts.

Kapitel 6
I kapitlet beskrivs den planerade vattenverksamheten, inklusive de åtgärder och tekniker som planeras att användas. Konstruktioner som planeras att uppföras och hanteringen av de massor/sediment som uppkommer i och med de planerade åtgärderna beskrivs. Avsnitt *6.6 Hantering av muddermassor* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling med avseende på de alternativa utredningsplatserna för dumpning som Staden vill samråda om.

Kapitel 7 & 8
I kapitlet beskrivs de områdesförutsättningar som råder inom planerat verksamhetsområde samt de vattenområden som är under utredning som dumpningsplatser. Kapitel *8 Områdesförutsättningar vid utredningsområden för dumpning* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling och information för tillkommande dumpningsområden har tillagts.

Kapitel 9
I kapitlet redogörs för den preliminära huvudsakliga bedömda miljöpåverkan till följd av den planerade verksamheten. Kapitlet delas upp mellan påverkan i byggskede och driftskede. Avsnitt *9.2 Byggskede – dumpning* och *9.4 Driftskede – dumpning* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling genom de dumpningsområden som tillagts.

Kapitel 10
I kapitlet redogörs översiktligt för de kontroller som kan komma att bli tillämpliga.

Kapitel 11
I kapitlet beskrivs de verksamhetskoder som Stockholms stad bedömer är tillämpliga på den planerade verksamheten. Kapitlet är nytt i förhållande till föregående samrådshandling, men verksamhetskoderna ingick i det tidigare kompletterande samrådet. Ingen ny information har tillkommit.

Kapitel 12
Det sista kapitlet redogör för de referenser som nyttjats i arbetet med framtagandet av samrådsunderlaget.

Var finns informationen?
Mer information om samrådet, den planerade verksamheten och förväntad miljöpåverkan har sammanställts i ett samrådsunderlag som bifogas i detta mejl.

Samrådsunderlag finns även att finna på Stockholms stads webbplats: https://vaxer.stockholm/projekt/kolkajen/

För frågor eller synpunkter gällande planerade åtgärder, vänligen kontakta:

Petra Lindeborg
E-post: petra.lindeborg@sweco.se
Telefon: 073 302 24 94
Sweco Sverige
Box 340 44
100 26 Stockholm

Välkommen med era skriftliga synpunkter senast den 22 juni 2024.

Med vänlig hälsning,

Petra Lindeborg
Miljökonsult

Sweco Sverige AB | Stockholm
Mobil 073-302 24 94
petra.lindeborg@sweco.se
www.sweco.se

SWECO

Facebook | LinkedIn | Instagram
RegNo: 556767-9849 | Styrelsens säte: Stockholm

För mer information om hur Sweco behandlar dina personuppgifter, vänligen läs här.

Sjöfartsverket behandlar personuppgifter i enlighet med Dataskyddsförordningen (GDPR) och Dataskyddslagen.

Läs mer på
http://www.sjofartsverket.se/gdpr

SJÖFARTSVERKET

Maritim Samverkan och Utveckling

Handläggare, direkttelefon
Jennifer Ferccaine, 010-478 52 39

Datum
2024-06-26

Vår beteckning
24-02999

Ert datum
2024-05-24

Er beteckning

Sweco Sverige AB

Sjöfartsverkets yttrande – Ansökan om muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och bebyggelseutveckling i Norra Djurgårdsstaden samt dumpning av muddermassor i vattnet, Stockholm, Lidingö, Värmdö, Haninge och Nynäshamns kommuner

Sjöfartsverket har ansvar för tillgänglighet, framkomlighet och säkerhet i svenska farleder och farvatten.
Verksamheten bedrivs med inriktning huvudsakligen på handelssjöfarten.
Fritidsbåtstrafikens, fiskets och marinens intressen ska beaktas.
Sjöfartsverket arbetar dessutom för hög transportkvalitet, god miljö, regional utveckling och ett jämställt transportsystem.
I Sjöfartsverkets uppdrag ingår att bevaka sjöfartens transportleder och hamnterminaler inklusive dess anslutningar till landbaserad infrastruktur.

Sjöfartsverket har tagit del av rubricerat avgränsningssamråd med kompletteringar.

Utbyggnad, muddring och övertäckning i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten inom fastigheterna Hjorthagen 1:1, Hjorthagen 1:3, Norra Djurgården 1:1 och Ladugårdsgärdet 1:40 i Stockholm.

Bebyggelseutveckling med konstruktioner, övertäckning och utfyllnad:

- *Kolkajen (Stockholms kommun)*

Dumpning av muddermassor med alternativa dumpningsplatser:

- *Askrikefjärden (Lidingö kommun)*
- *Ekoknölen (Haninge och Nynäshamns kommuner)*
- *Kanholmsfjärden (Värmdö kommun)*
- *Almagrundet (Värmdö kommun)*

Endast en dumpningsplats kommer slutligen att väljas baserat på de bästa förutsättningarna för platsen.

Yttrande

Konstruktioner, övertäckning och utfyllnad vid kolkajen

Sjöfartsverket har inga invändningar mot de planerade åtgärderna, förutsatt att de inte påverkar tillgängligheten, framkomligheten eller sjösäkerheten i de närbelägna farlederna och att möjligheten till säker manövrering inte begränsas för sjöfarten som passerar under broarna, samt att kollektiv- och pendelbåtstrafiken har beaktats. Det är en fördel att det kommande underlaget tydligt redovisar denna sjötrafik och eventuella tilläggsplatser.

Det är väsentligt att de maritima riskerna både för anläggnings- och verksamhetsfasen bedöms och beaktas, samt att säkerhetshöjande och riskreducerande åtgärder vidtas vid behov, framförallt för att undvika olyckor med påkörning.

Risker avseende nya anläggningarna och byggnationer i relation till sjötrafiken bör kartläggas och utredas i en maritim riskanalys, vilken ska bedöma om eventuella risker och föreslagna riskreducerande åtgärder är acceptabla.

Denna analys bör omfatta en bedömning av både nuvarande och framtida sjötrafik i området. En detaljerad sannolikhetsbedömning av risken för kollision eller kontakt mellan anläggningar och sjötrafik bör ingå, tillsammans med redovisning av eventuella åtgärder för att minska dessa risker, exempelvis genom påkörningsskydd.

Säkerhetsrisker gällande badande bör också analyseras, och lämpliga åtgärder bör vidtas för att minimera risken för att bad sker i vattenområden med sjötrafik.

Nedan finns generella synpunkter, vid ansökan om tillstånd för vattenverksamhet kommer Sjöfartsverket att specificera ytterligare synpunkter och villkor, såsom nedanstående.

Efter slutfört arbete ska strandlinje, vattendjup och byggnationers koordinater geodetiskt bestämmas, sjömätning enligt internationell standard FSIS-44, och rapporteras till Sjöfartsverkets Ufs-redaktion för uppdatering av sjökort.

Dumpning av muddermassor med alternativa dumpningsplatser

Enligt begäran om komplettering har de alternativa dumpningsområdena presenterats på sjökortsunderlag. Sjöfartsverket har granskat tabellen över utredningsytor samt nuvarande bottendjup för respektive dumpningsområde och noterar att Stockholms stad planerar att genomföra en detaljerad utredning av platserna för att sedan definiera områdena baserat på lokala bottenförhållanden.

Sjöfartsverket förstår att Stockholms stad inte avser att använda hela den angivna undersökningsytan för dumpning och att inga undersökningar av platserna har genomförts ännu, vilket innebär att det beräknade bottendjupet efter dumpning ännu inte kan fastställas. Det noteras också att Stockholms stad har valt alternativa dumpningsplatser som är tillräckligt djupa för att inte utgöra någon risk för sjöfarten.

Sjöfartsverket noterar dock att förslaget om dumpning kan påverka sjöfartens tillgänglighet, framkomlighet och säkerhet, särskilt eftersom vissa områden är planerade i farleder. Det saknas detaljerade uppgifter om dumpningens effekter, såsom spridningseffekter, och tills resultaten från kommande utredningar och eventuell ytterligare information är tillgängliga, kan Sjöfartsverket inte ge en fullständig bedömning av hur åtgärden påverkar vattendjupet och därmed också sjöfarten.

Det framgår emellertid att dumpningen av muddermassor troligen inte kommer att ha en negativ effekt på vattendjupet. Samtidigt kan själva dumpningsarbetet potentiellt påverka sjötrafiken negativt, särskilt om dumpningsområdet är beläget i en farled. Det är därför mindre lämpligt att genomföra dumpning i trafikerade farleder, då det kan leda till störningar i sjötrafiken vid kritiska passager.

Det är svårt att utläsa vilka parametrar som beaktas, bortsett från djup, vid valet av dumpningsplatser. Det skulle vara en fördel om de riksintresseklassade farlederna tas i beaktande och att förslag på dumpning ges för likvärdiga platser som inte ligger i eller invid farleder.

Underlaget som presenterar de alternativa dumpningsplatserna på sjökortsunderlaget bör också inkludera information om farledsytor samt kompletteras med aktuella volymer och planerad höjning av botten efter dumpningen har genomförts.

Vid ansökan om tillstånd för vattenverksamhet kommer Sjöfartsverket att specificera synpunkter och villkor, såsom nedanstående.

Efter eventuellt genomförd dumpning ska området sjömätas enligt internationell standard FSIS-44 och rapporteras till Sjöfartsverket för uppdatering av djupdatabas, och vid behov även sjökort.

Dumpningsplats 1: Askrikefjärden
(Lidingö kommun)

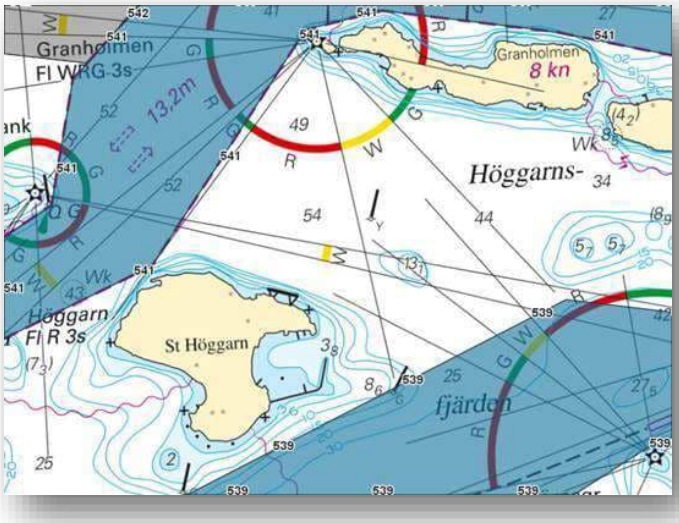

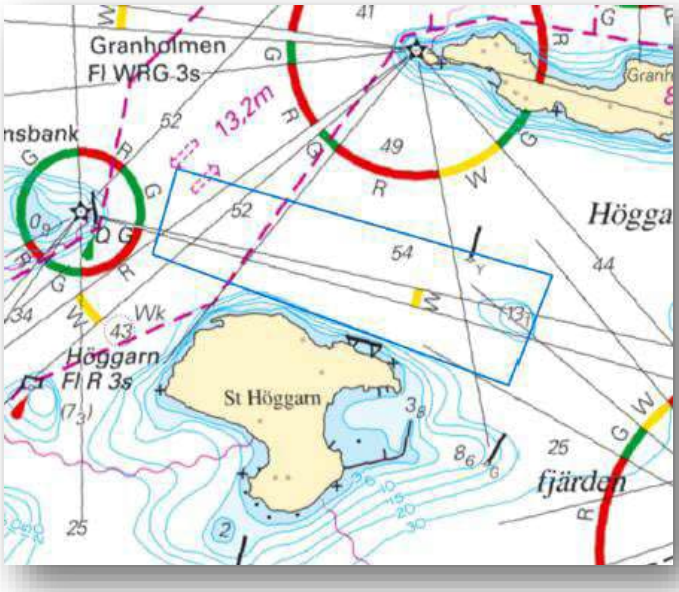

Dumpningsplats 2: Ekoknölen
(Haninge och Nynäshamns kommuner)

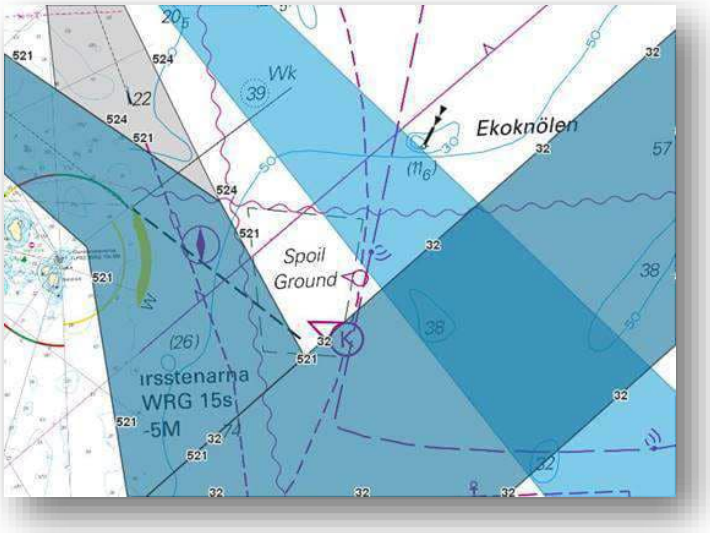

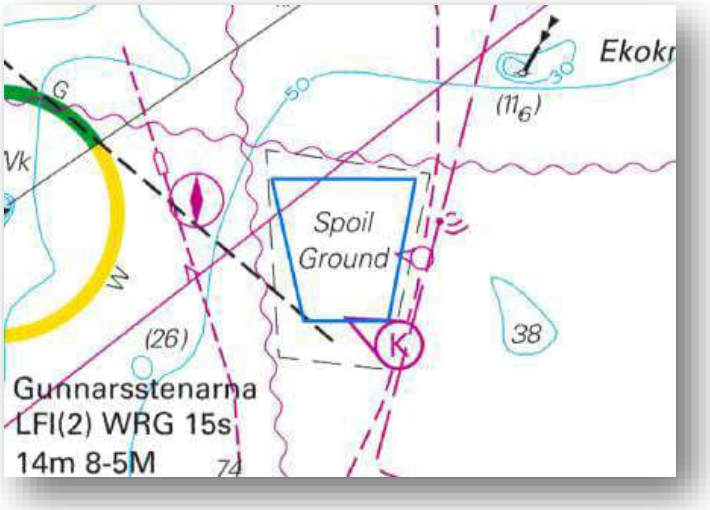

Dumpningsplats 3: Kanholmsfjärden
(Värmdö kommun)

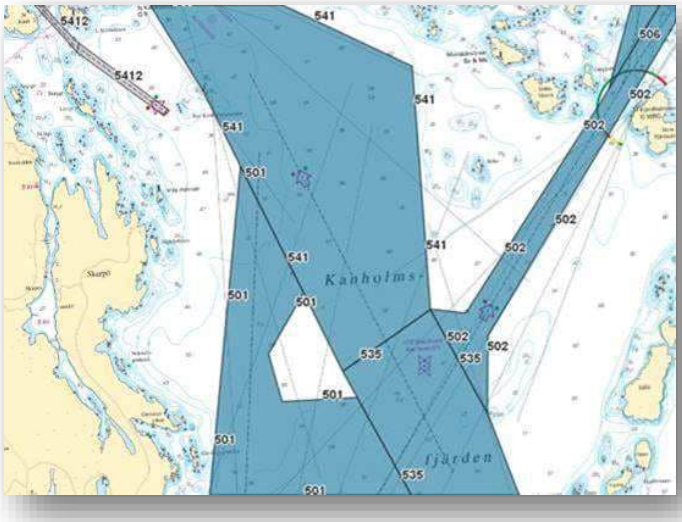

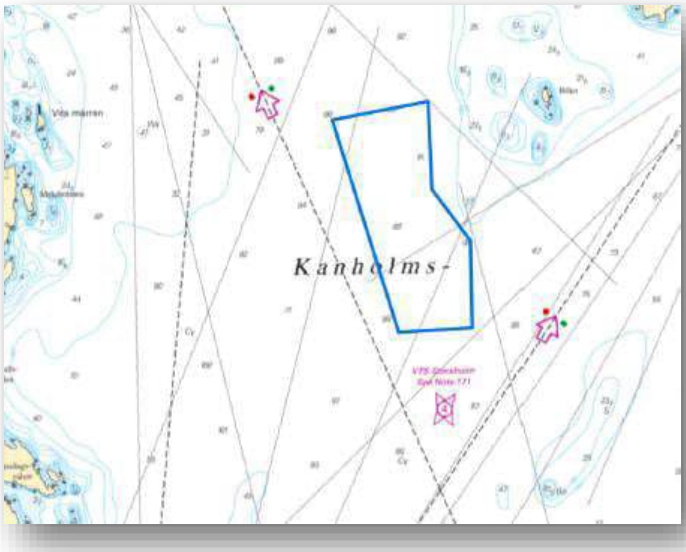

Dumpningsplats 4: Almagrundet
(Värmdö kommun)

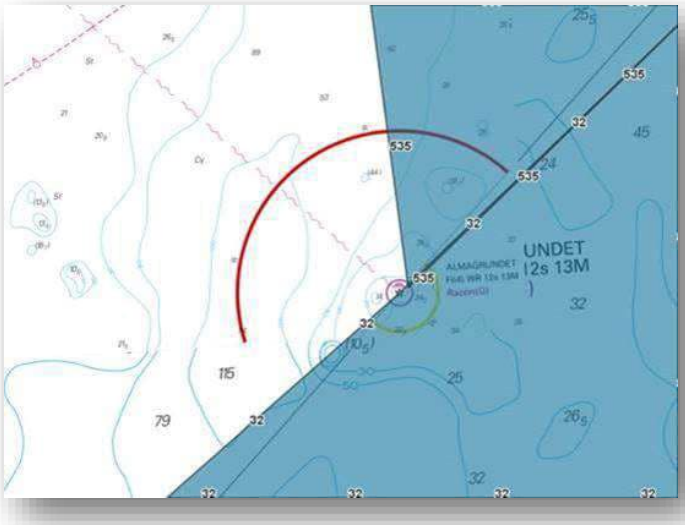

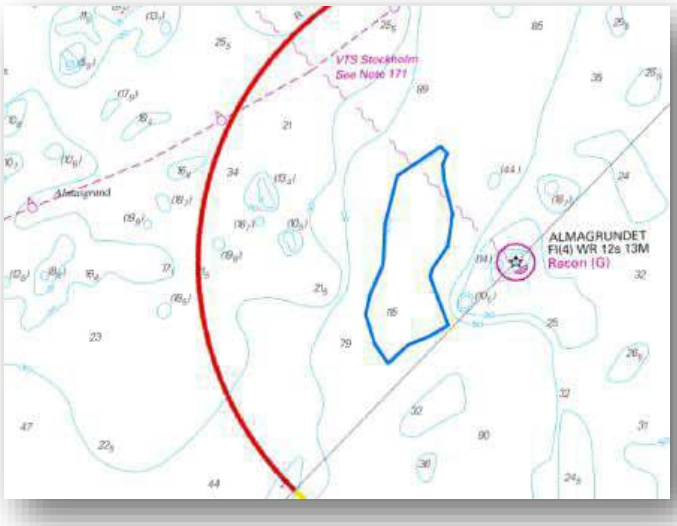

Synpunkter

Konstruktioner och utformning

Vid planering av anläggningars utformning bör hänsyn tas till bl.a. svallpåverkan från förekommande sjötrafik samt angränsande farleder.

Detta gäller även svallpåverkan under anläggningsfasen.

Sjöfartsverket är generellt restriktiv till nya fartbegränsningar eller andra inskränkningar på sjötrafiken.

Säkerhetshöjande åtgärder

Sjöfartsverket rekommenderar att byggnationer förses med säkerhetshöjande åtgärder, såsom belysning och reflexer med lämpliga intervall, för att förhindra påkörningar i mörker.

Belysning utformas så att den inte verkar bländande för sjötrafiken eller påverkar funktionen på de ljuspunkter som är avsedda för säker navigation.

Arbete i vattenområde

Åtgärder vidtas att minimera negativ påverkan på sjöfartens framkomlighet under anläggningsfasen.

Arbetsområdet bör tydligt märkas ut för att förhindra påkörning.

Arbetsbelysning utformas så att den inte verkar bländande för sjötrafiken eller påverkar funktionen på de ljuspunkter som är avsedda för säker navigation.

Riskreducerande åtgärder kan behöva vidtas vid anläggningsfasen, framförallt för att undvika olyckor med påkörning; t.ex. att arbetsfartyg eller motsvarande är försedda med AIS-transponder och VHF samt belysta med bländfritt ljus under mörker.

Projektet ansvarar för sjösäkerheten under hela arbetstiden och säkerställer att riskreducerande åtgärder vidtas i tillräcklig omfattning.

Skyddslänsar, siltskärmar och siltgardiner

Användning av eventuella skyddslänsar, siltskärmar och siltgardiner kan innebära en påkörningsrisk för sjötrafiken och bör märkas ut tills att de tas bort när arbetena är avslutade.

Skyddslänsar, siltskärmar och siltgardiner får inte placeras så att de hindrar sjötrafiken.

Utmärkning

I samband med byggnationen bör behovet av att ändra eller förstärka farledsutmärkningen med s.k. sjösäkerhetsanordningar (SSA) utvärderas.

Utmärkning ska ske i samråd med Stockholms Hamnar, Sjöfartsverket samt Transportstyrelsen.

För alla förändringar som flyttning, indragning eller nyetablering av utmärkning för sjöfarten, även de tillfälliga under anläggningsfasen ska tillstånd stämmas av och sökas hos Transportstyrelsen, sjofart@transportstyrelsen.se.

Avlysning

Avlysning av vattenområde dvs. för arbetsområdet söks hos Länsstyrelsen i Stockholms län, stockholm@lansstyrelsen.se.

Eventuell avlysning av farled söks hos Sjöfartsverket.
Avlysning av farled (sjofartsverket.se)

Buller

Anpassning av bostäder och verksamheter som ligger mot farleder och trafikerade vattenområden ska ske på ett sådant sätt att de inte kommer att störas av sjötrafiken, vilket på sikt skulle kunna leda till klagomål och krav på inskränkningar för sjöfarten.

Belysning

All belysning vid farleder och vattenområden utformas så att den inte verkar bländande för sjötrafiken eller påverkar funktionen på de ljuspunkter som är avsedda för säker navigation.

Detta gäller även arbetsbelysning under anläggningsfasen.

Ärendet har handlagts av Infrastruktursamordnare Maritim Samverkan och Utveckling, Jennifer Ferccaine i samråd med Lotsområdeschef Stockholm, Tor Wildenstam och Enhetschef Maritim Samverkan och Utveckling, Johan Wahlström.

Lindeborg, Petra

Från: Natcenter /Telia Sverige AB /Göteborg <Natcenter@skanova.se>
Skickat: den 27 maj 2024 07:38
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden samt dumpning av muddermassor i havet [ErrandId: CSY03336296] [Respo...
Bifogade filer: image001.png; Samrådshandling_Stockholms stad.pdf

Telia Company

2024-05-27

Skanova (Telia Company) AB har tagit del av förslag till detaljplan, och låter framföra följande:

Yttrande

Skanova har inget att erinra mot detaljplanen.
Skanovas teleanläggningar/rättigheter berörs inte/påverkas inte av rubricerat planförslag.

Tvingas Skanova vidta undanflyttningsåtgärder eller skydda telekablar för att möjliggöra exploatering förutsätter Skanova att den part som initierar åtgärden även bekostar den.

Skanova önskar i ett tidigt skede medverka i planarbetet när detaljplanarbete påbörjas och kallas till samrådsmöten för det aktuella området för att kunna samordna nya ledningar.

Om så önskas kan ledningarna skickas digitalt i dwg-format för att infogas på plankartan. Kontakta ledningskollen.se

Kabelanvisning beställs via ledningskollen.se

För flytt av ledningar eller samordning gå in på Telia som nätägare

Med vänliga hälsningar,
Robin Hjärt
Nationell nätförvaltare

Telia Company

telia-natforvaltning@teliacompany.com

Läs mer om oss och vårt arbete på Telia som nätägare

Telia Company AB, Stockholm 556103-4249

(OBS! Om du svarar på meddelandet, ta inte bort '[ResponseId:5875764]' från ämnesraden då denna text används för automatisk inläsning.)

Yttrande avgränsningssamråd Kolkajen

Stockholm, 17 juni 2024
DNR: SISAB 20nn/nn

Remiss svar avgränsningssamråd Kolkajen del av Norra Djurgårdsstaden, del av hjorthagen 1:3 mfl

SISAB har tagit del av samrådsunderlag och har följande synpunkter att framför

1. SISAB är fastighetsägare för Bobergsskolan, Hjorthagens skola, Hjorthagens gamla skola och förskolan norra fiskartorpsvägen 4.
   I arbetena som kommer att utföras inom kolkajen är det Bobergsskolan som har störst risk att påverkas av buller under projektets utförande tider. Projektet behöver ta hänsyn till skolverksamheterna och säkerställa att skolan inte störs av bullernivåerna. Om så blir fallet behöver projektet samordna eventuell evakuering eller andra förebyggande åtgärder.

2. SISAB saknar miljökonsekvensbeskrivningen där man presenterar projektets miljöpåverkan för barn och unga, staden och naturen. Både på kort och på långsikt. Vi lämnar därför ett förbehåll då miljökonsekvensbeskrivningen inte funnits med i avgränsningssamrådet.

SISAB, Skolfastigheter i Stockholm AB

Postadress:
Box 5010
121 05 Johanneshov

Besöksadress:
Palmfeltsvägen 5, våning 5
121 62 Johanneshov

Tel: 08-508 460 00
e-post: diarie@sisab.se
webbadress: www.sisab.se

Org.nr: 556034-8970
Styrelsens säte: Stockholm
En del av Stockholms stad

SMHI

Sweco Sverige AB
Box 340 44
100 26 Stockholm

Datum: 2024-06-12
SMHI Dnr: 2024/1310/5.4.1
Er referens:

petra.lindeborg@sweco.se

Yttrande över – Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet

SMHI har tagit del av rubricerade handlingar. Myndigheten har inga synpunkter.

Avdelningschef Magnus Rödin har beslutat i detta ärende som beretts av Jörgen Öberg.

För SMHI

Magnus Rödin
Chef avdelning Samhällsplanering

STATENS **MARITIMA** OCH **TRANSPORTHISTORISKA** MUSEER
Marinmuseum Sjöhistoriska museet Vasamuseet Järnvägsmuseet

Avdelningen Form- och innehåll
Kulturarvsenheten
Intendent Göran Ekberg
08-519 549 34

YTTRANDE

Datum/Date	2024-06-13
Vår beteckn/Our reg No.	5.3.1-2024-1004
Vår ref/Our ref	Göran Ekberg
Ert datum/Your date	2024-05-24
Er beteckn/Your reg No.	
Er ref/Your ref	Petra Lindeborg

Sweco Sverige
Box 340 44

100 26 Stockholm

Avseende avgränsningssamråd inför Stockholms Stads ansökan om tillstånd enligt miljöbalken för utbyggnad och sanering vid Kolkajen, Ropsten, samt dumpning av muddermassor i havet

Sammanfattning
Statens maritima och transporthistoriska museer (SMTM) anser att de lämningar som kan påverkas av det planerade arbetet bör besiktigas för att fastställa att de inte är fornlämningar. Dessutom anser SMTM att dumpningsplatserna bör undersökas för att utesluta att fornlämningar berörs av det aktuella arbetet.

Ärendet
Stockholm stad ska utveckla vattenområdet vid Kolkajen, Norra Djurgårdsstaden, Ropsten, genom bland annat utbyggnad och sanering i ett avgränsat vattenområde samt dumpning av muddermassor i ett av fyra alternativa områden.

Totalt ska cirka 40 000 m² byggbar mark skapas vid Kolkajen. Dumpning av muddermassor ska ske i ett av fyra vattenområden; nära Stora Höggarn i Askrikefjärden, i Kanholmsfjärden, vid Ekoknölen ost om Nynäshamn eller vid Almagrundet.

SMTM har av Stockholms stad genom Sweco Sverige getts möjligheten att yttra sig i ärendet.

Synpunkter
I det aktuella vattenområdet vid Kolkajen finns i Kulturmiljöregistret två lämningar registrerade, L2018:157 och L2013:8807, och i direkt anslutning till vattenområdet ytterligare två lämningar, L2013:8822 och L2013:8821. De fyra lämningarna är sannolikt yngre än 1850 och i så fall inte fornlämningar. Lämningarna är dock inte bekräftade i fält och bör därför dykbesiktigas.

STATENS **MARITIMA** OCH **TRANSPORTHISTORISKA** MUSEER
Marinmuseum Sjöhistoriska museet Vasamuseet Järnvägsmuseet

Avdelningen Form- och innehåll
Kulturarvsenheten
Intendent Göran Ekberg
08-519 549 34

YTTRANDE

Datum/Date	2024-06-13
Vår beteckn/Our reg No.	5.3.1-2024-1004
Vår ref/Our ref	Göran Ekberg
Ert datum/Your date	2024-05-24
Er beteckn/Your reg No.	
Er ref/Your ref	Petra Lindeborg

I de fyra dumpningsplatserna finns inga lämningar registrerade i Kulturmiljöregistret. Dock har ingen systematisk kartering gjorts i områdena varför det inte kan uteslutas att de finns fornlämningar inom vattenområdena.

SMTM anser att de lämningar som kan påverkas av det planerade arbetet och inte har besiktigats av dykare bör besiktigas för att fastställa att de inte är fornlämningar.
Dessutom anser SMTM att bottnarna vid dumpningsplatserna bör undersökas, i första hand med side scan sonar och multibeam, för att utesluta att fornlämningar inte berörs av arbetet.

SMTM vill även påpeka att enligt 2 kap. 10 § Kulturmiljölagen (1988:950) ska arbetsföretaget omedelbart avbrytas om fornlämning påträffas.

För samråd och eventuellt beslut i ärendet bör kontakt tas med Kulturmiljöenheten, Länsstyrelsen i Stockholms län.

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschefen Anna Arnberg efter föredragning av intendenten Göran Ekberg.

Anna Arnberg

Göran Ekberg

Kopia: Kulturmiljöenheten, Länsstyrelsen Stockholms län

DM#801292

2024-06-20

Petra Lindeborg
Sweco Sverige AB
petra.lindeborg@sweco.se

Samrådsyttrande till avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet

Bakgrund

Stockholm Exergi AB (nedan "SE") har tagit del av samrådsunderlag för avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholm stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl., samt dumpning av muddermassor i havet inkommet maj 2024.

Tidigare lämnade synpunkter är fortfarande gällande och detta svar innefattar endast kompletterande kommentarer.

Om Stockholm Exergis anläggningar i området

SE bedriver verksamhet som är en samhällsviktig funktion. Vid brofästet vid Ropsten i Stockholms Kommun finns ett större värmeverk (”Värmeverk Ropsten 1&2”). Ytterligare värmeverk (”Värmeverk Ropsten 3”) finns även söder om Lidingöbron.

DM#801292

2024-06-20

Stockholm Exergis samrådsyttrande

1. Bullermätning

I kapitel 3.2.1 framgår att byggbullret som kan uppkomna kan bli höga nivåer vid värmeverken och därför behöver Stockholm stad utföra bullermätning i båda värmeverken för att säkra arbetsmiljön.

2. Samordning och tidplan

Det är inte tydligt i underlaget inom vilken tidsram som arbetena ska utföras. Beroende på tidplan, behöver samordning ske med pågående projekt som SE har i området, exempelvis byggnationen av BECCS. I kapitel 7.4 bör figur 27 kompletteras med det detaljplanearbete som gäller för området energihamnen som också pågår utifrån samordningsperspektiv.

Med vänlig hälsning

Stockholm Exergi AB

Stockholm Exergi AB Postadress: 115 77 Stockholm Besöksadress: Jägmästargatan 2 Telefon: 020-31 31 51
www.stockholmexergi.se E-postadress: kundservice@stockholmexergi.se Säte: Stockholm Organisationsnummer: 556016-9095

Bakgrund

Stockholm Exergi AB (nedan "SE") har tagit del av ”Samrådshandling för tillståndsansökan enligt miljöbalken för:

- Utbyggnad och sanering i vattenområde m.m. vid Kolkajen- Ropsten
- Dumpning av muddermassor i Askrikefjärden eller Lilla Värtan”

Handlingen är daterad 2022-05-19.
Berört område vid Kolkajen och Ropsten, där vattenverksamhet kommer att utföras ligger inom fastigheterna Hjorthagen 1:1, Hjorthagen 1:3, Norra Djurgården 1:1 och Ladugårdsgärdet 1:40

Om Stockholm Exergis anläggningar i området

SE har ett större värmeverk (”Värmeverk Ropsten 1&2”) förlagt vid brofästet vid Ropsten i Stockholms Kommun. Anläggningen producerar fjärrvärme och utgör en integrerad del av Värtaverket. Anläggningen består av sex större värmepumpar, elpannor, och ett högspänningsställverk. Tillhörande anläggningen finns också en i vattnet utbyggd infrastruktur i form av ett sjöintagstorn norr om Lidingöbron, Sjöintagstornet som står på ca -18 meters djup, är förbundet med värmeverket genom en sjöintagsledning av trä med en diameter på ca 3 meter. Intaget av sjövatten uppgår som mest till 15m^3/s. Värmeverket har också utsläpp av sjövatten norr om Lidingöbron.
Söder om Lidingöbron har SE ännu ett värmeverk (”Värmeverk Ropsten 3”). Anläggningen producerar fjärrvärme och fjärrkyla och utgör en integrerad del av Värtaverket. Anläggningen består av fyra större värmepumpar för fjärrvärmeproduktion samt en större värmeväxlaranläggning för utvinning av s.k. frikyla ur sjövattnet, som tas från djuphålor i Lilla Värtan. Tillhörande anläggningen finns också en i vattnet utbyggd infrastruktur i form av två stycken sjöintagstorn som står på ca 18-19 meters djup och är förbundna med värmeverket genom två sjöintagsledningar med en diameter på ca 2,4 respektive 1,6 meter. Intaget av sjövatten uppgår som mest till ca 8m^3/s i den större och 4m^3/s i den mindre. Värmeverket har en möjlighet att växla mellan intagsledningarna, vilket normalt sker två gånger per år.

Stockholm Exergis samrådsyttrande

Inför genomförande av någon eller några av de i samrådsunderlaget beskrivna aktiviteterna förutsätts att aktsamhet och relevanta skyddsåtgärder vidtas för att undvika negativ påverkan på värmeverken, deras tillhörande anläggningsdelar och omgivningen. Risk för negativ påverkan kan t.ex. utgöras av följande:

1. Förändrade temperaturförhållanden för värmeverkens intagstorn.
För ovan beskrivna värmeverk gäller att verkningsgraden, med vilken fjärrvärme- och fjärrkyla kan utvinnas, i hög grad påverkas av temperaturer på det inkommande sjövattnet. En liten förändring av temperaturförhållanden vid värmeverkens intagstorn, kan leda till stora ekonomiska förluster. Största farhågan att detta skulle kunna ske är om det blir ”kortslutning” mellan utlopp och intag för sjövatten.

2. Grumling & ändrad vattenkemi
Med kännedom om att värmeverken tar in stora mängder sjövatten utgör upprörning av sediment och grumling av sjövattnet en förhöjd risk för driftstörningar och/eller minskad verkningsgrad, som behöver beaktas och förhindras. Det finns även en risk att förändrad vattenkemi leder till ökat slitage på kritiska anläggningsdelar.

3. Förändrade indämningsförhållanden
Det förutsätts att indämningsförhållanden vid Värmeverk Ropsten 1&2 inte försämras jämfört med nuläget (ingen utbyggnad i vatten) eller jämfört med den tidigare föreslagna lösningen (påldäck utan utfyllnad). Om indämningsförhållanden förändras kan det leda till driftstörningar och/eller minskad verkningsgrad/maxeffekt, som behöver beaktas och förhindras.

4. Påverkan på vattenspegel och skumbildning
Som nämnts ovan cirkulerar maximalt ca 15 m3/s sjövatten genom Värmeverk Ropsten

1&2. När detta vatten släpps ut får det en påverkan på vattenspegeln utanför anläggningen, t.ex. genom utebliven isbildning och vid vissa tider på året uppstår naturlig skumbildning. De föreslagna aktiviteterna kan komma få påverkan på utloppet från anläggningen i form av ytterligare påverkan på vattenspegel och skumbildning. SE anser att detta fenomen behöver beaktas och tydliggöras i exploateringsavtal och/eller markanvisningar, med alla som berörs, t.ex. byggherrar.

5. Vibrationer
I och intill värmeverken finns vibrationskänslig utrustning som behöver tas hänsyn till inför vibrationsalstrande arbeten.

Övriga synpunkter på den planerade vattenverksamheten

1. Samordning under genomförande
Det finns en risk att planerad vattenverksamhet inte kan genomföras utan anpassning av verksamheten i Värmeverk Ropsten 1&2. Villkor för samordning av verksamheterna behöver överenskommas mellan byggherren och SE. SE anser vidare att det tilläggsavtal till Markanvisningsavtalet som förhandlats fram mellan Staden och SE, behöver färdigställas och undertecknas innan miljödomen kan godkännas.

2. Samordning under projektering
Stockholm Exergi önskar samråda med Exploateringskontoret kring utformning av de konstruktioner som finns beskriva i Samrådsunderlaget i syfte att säkerställa erforderlig tillgänglighet till anläggningsdelar tillhörande Värmeverk Ropsten 1&2.

3. Schaktområdet för förorenad jord.
I Figur 13 markeras ett område för bortschaktning av förorenad jord. Kulvertförlagda ledningar tillhörande Värmeverk Ropsten 1&2 gör att schaktområdet bör justeras för att inte påverka de kulvertförlagda ledningarna negativt.

Avslutningsvis, och som alltid i dessa sammanhang, önskar vi förtydliga att all eventuell flytt/omläggning av bolagets ledningar måste föregås av ett avtal, i enlighet med bestämmelserna i markförläggningsavtalet mellan staden och SE.

Vårt Dnr: 24SVOA856
Er ref: -

Sweco Sverige AB
Att. Petra Lindeborg
Box 340 44
100 26 STOCKHOLM

Stockholm 2024-06-19

Remissvar (VA) gällande avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd för muddring och övertäckning i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten inom Norra Djurgårdsstaden.

Med anledning av Er skrivelse till Stockholm Vatten och Avfall AB (nedan kallat SVOA) den 24 maj 2024, med begäran om yttrande i rubricerat ärende, kan från VA-teknisk synpunkt följande meddelas.

Recipientpåverkan

Som tidigare nämnts i våra remissvar är det av stor vikt att den kommande miljökonsekvensbeskrivningen är utförlig. Särskilt viktigt är det att förstå hur områdena kring dumpningsplatserna kommer att påverkas och hur man avser att använda vattenområden för utbyggnad och dumpning utan att påverka miljökvalitetsnormerna (MKN).

I detta kompletterade avgränsningssamråd har fler dumpningsplatser lagts till jämfört med tidigare, vilket är positivt eftersom de tidigare föreslagna platserna var tveksamma ur flera aspekter. En av de tidigare föreslagna platserna har också uteslutits i denna komplettering, vilket är en förbättring.

Dumpningsplats 1 (Askrikefjärden) har många faktorer som talar emot dess lämplighet. Dess närhet till riksintressen för både kommunikation (farled för sjöfart) och kulturmiljövård, samt de komplicerade vattenströmmar och skiktningar som finns i Stockholms innerskärgård, gör att dumpning här bör undvikas.

Dumpningsplatserna 2 och 3 (Ekoknölen och Kanholmsfjärden) ligger längre ut från de komplicerade vattenströmmarna i innerskärgården och har båda ett stort vattendjup på mer än 70 meter. Dock finns även här flera riksintressen att ta hänsyn till, vilket kan försvåra möjligheten att dumpa massor på dessa platser.

Dumpningsplats 4 (Almagrundet) ligger längst från fastlandet, med ett djup på cirka 115 meter, och är omgiven av få intressen som skulle göra platsen olämplig för dumpning av massor.

Den kommande miljökonsekvensbeskrivningen bör tydligt redogöra för lämpligheten hos de olika dumpningsplatserna. Oavsett vilken plats som slutligen väljs är det viktigt att vidta försiktighetsåtgärder för att minimera grumling vid dumpningen.

Stockholm Vatten och Avfall
Stockholm Vatten AB org.nr 556210-6855
106 36 Stockholm | Besöksadress: Bryggerivägen 10, Bromma | 08-522 120 00
www.svoa.se | kund@svoa.se

En del av Stockholms stad

Länshållningsvatten

Av underlaget framgår att det kan bli aktuellt med länshållning under byggskedet samt avvattning av muddringsmassor. Det framgår inte något ytterligare angående behovet av avledning av länshållningsvatten under byggtiden eller hur det planeras att avledas.

SVOAs generella ståndpunkt är att länshållningsvatten ska renas vid utsläppspunkten och där så är möjligt i första hand ledas till recipient eller markområde. Det är viktigt att planera för att förebygga uppkomsten av och minska mängderna av länshållningsvatten för att minska belastning mot reningsverk, ledningsnät och recipienter.

Innan avledning sker till ledningsnätet behöver projektet ha undersökt och bedömt innehåll av föroreningar i länshållningsvattnet. SVOA vill särskilt poängtera att PFAS har visat sig förekomma i förhöjda halter i de flesta byggprojekten i Stockholmsområdet. Projektet behöver ha beredskap för att vid behov rena föroreningar, inklusive PFAS-ämnen.

Information och gällande riktlinjer för länshållningsvatten som avleds till SVOAs ledningsnät finner ni på hemsidan Länshållningsvatten | Stockholm Vatten och Avfall

Vid avledning av länshållningsvatten till recipient hänvisar vi till Stockholm Stads vägledning om hantering av länshållningsvatten vid avledning till yt- eller grundvatten som ni finner här Länshållningsvatten - Stockholms stad (tillstand.stockholm)

Allmänna bestämmelser och övriga riktlinjer finner ni här Riktlinjer | Stockholm Vatten och Avfall

Joakim Lücke (Limnolog, Ledningsnät Utredning)
Simon Östlund (Miljöingenjör, Miljö och uppströmsarbete)

Med vänlig hälsning

Mats Ohlsson

Elektroniskt undertecknad av Mats Ohlsson
Datum: 2024.06.19 15:31:29 +02'00'

Mats Ohlsson
Projektledare, samordnare
Projektberedning Exploatering
Investering
08-522 122 19
Mats.ohlsson@svoa.se

Kopia: Investering Projektberedning Exploatering, Registraturet

Lindeborg, Petra

Från: Luthardt, Frank <Frank.Luthardt@svk.se>
Skickat: den 12 juni 2024 17:40
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Yttrande angående avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad samt dumpning av muddermassor i havet

Hej,

Svenska kraftnät har tagit del av handlingarna för rubricerat ärende.

Vi har i dagsläget inga anläggningar eller intressen som berörs i det aktuella området och har därför inga synpunkter på rubricerad remiss. Däremot kan det finnas regionnätsledningar i närheten och regionnätsägaren bör i så fall höras i samrådet.

Vid eventuella frågor är ni välkomna att höra av er till oss via registrator@svk.se. Ange ärendenummer Svk 2024/2433.

För övergripande information rörande Svenska kraftnäts framtida planer för transmissionsnätet för el hänvisar vi till Nätutvecklingsplan 2024-2033 som finns publicerat på Svenska kraftnäts webbplats: Nätutvecklingsplan | Svenska kraftnät (svk.se).

MED VÄNLIG HÄLSNING

FRANK LUTHARDT

SAMHÄLLSPLANERARE
PLANHANDLÄGGARE OCH KOMMUNKONTAKT
OMRÅDE MITT

ENHETEN FÖR SAMHÄLLSPLANERING
SVENSKA KRAFTNÄT
BOX 1200
172 24 SUNDBYBERG
STUREGATAN 1

TEL 010 489 21 33
MOBIL 072 459 86 33

FRANK.LUTHARDT@SVK.SE

WWW.SVK.SE

Lindeborg, Petra

Från: Miljökontoret <miljokontoret@smohf.se>
Skickat: den 24 maj 2024 14:14
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Sv: Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden samt dumpning av muddermassor i havet

Hej,

Undrar om mejlet kommit rätt då detta samråd handlar om ställen inom Stockholms stad, och vi har tillsyn över våra tre medlemskommuner Haninge, Nynäshamn och Tyresö.
Annars svarar vi på remisser och samråd där fastigheterna ligger inom någon av våra medlemskommuner.

Med vänliga hälsningar

Registrator
Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund

Postadress: 136 81 Haninge
Besöksadress: Rudsjöterrassen 5, plan 7
Hemsida: www.smohf.se

Tänk på att
Det du meddelar oss skriftligt eller muntligt blir allmänna handlingar och kan komma att diarieföras. Det kan också lämnas ut till andra och arkiveras. Vi behandlar dina personuppgifter för att kommunicera med dig inom vår verksamhet. Läs gärna hela vår information om behandling av personuppgifter och dataskydd på vår webbplats www.smohf.se.

Från: Lindeborg, Petra <petra.lindeborg@sweco.se>
Skickat: den 24 maj 2024 13:39
Ämne: Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden samt dumpning av muddermassor i havet

Du får inte e-post ofta från petra.lindeborg@sweco.se. Se varför det här är viktigt.

Inbjudan till ett avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet.

Stockholms stad avser att utveckla område Kolkajen-Ropsten som är beläget inom Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen innebär att kajlinjen flyttas ut och stadsdelen växer ut i Lilla Värtan genom utfyllnad och konstruktioner i vattenområde. Innan uppförande av konstruktioner genomförs i vattenområde behöver även muddring och övertäckning genomföras. I samband med muddringen kommer vissa muddermassor att behandlas för att kunna återvinnas/återanvändas, liksom kommer vissa muddermassor att dumpas inom vattenområde.

Stockholms stad har tidigare genomfört avgränsningssamråd och kompletterande avgränsningssamråd. Förslag på dumpningsplatser har därefter justerats och ett ytterligare avgränsningssamråd genomförs därför nu med länsstyrelsen, liksom med de enskilda som kan antas bli särskilt berörda samt med övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten.

Samrådsunderlaget redogör för projektets förutsättningar, lokalisering och utformning samt övergripande konsekvenser och genomförandebeskrivning. Samrådshandlingen har jämfört med beskrivning i tidigare samråd

uppdaterats framför allt med avseende på förslag till dumpningsplatser i vattenområde. I övrigt har omfattningen av den planerade verksamheten inte förändrats.

Den som vill lämna synpunkter på projektet har möjlighet att göra det. Tidigare lämnade synpunkter kommer att beaktas och behöver därför inte inges igen.

Läsanvisning för samrådsunderlaget

Kapitel 1 & 2
Handlingen inleds med administrativa uppgifter, en redogörelse av bakgrund och syftet med den planerade vattenverksamheten samt en övergripande beskrivning av de planerade arbetena.

Kapitel 3
I kapitlet redogörs för av de formella krav som styr samråds- och tillståndsprocessen. Avsnitt *3.2 Bedömd samrådskrets avseende enskilda som berörs särskilt* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling. Information om bedömning av särskilt berörda i anslutning till de tillkommande dumpningsplatserna har tillagts.

Kapitel 4
I kapitlet ges en övergripande beskrivning av den planerade hanteringen av de muddermassor som avses överlåtas till Stockholm Parkering AB.

Kapitel 5
I kapitlet redogörs för fastighetsförhållanden inom de fastigheter som bedöms beröras av den planerade verksamheten. Avsnittet **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling och information gällande fastighetsförhållanden för de tillkommande dumpningsplatserna har tillagts.

Kapitel 6
I kapitlet beskrivs den planerade vattenverksamheten, inklusive de åtgärder och tekniker som planeras att användas. Konstruktioner som planeras att uppföras och hanteringen av de massor/sediment som uppkommer i och med de planerade åtgärderna beskrivs. Avsnitt *6.6 Hantering av muddermassor* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling med avseende på de alternativa utredningsplatserna för dumpning som Staden vill samråda om.

Kapitel 7 & 8
I kapitlet beskrivs de områdesförutsättningar som råder inom planerat verksamhetsområde samt de vattenområden som är under utredning som dumpningsplatser. Kapitel *8 Områdesförutsättningar vid utredningsområden för dumpning* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling och information för tillkommande dumpningsområden har tillagts.

Kapitel 9
I kapitlet redogörs för den preliminära huvudsakliga bedömda miljöpåverkan till följd av den planerade verksamheten. Kapitlet delas upp mellan påverkan i byggskede och driftskede. Avsnitt *9.2 Byggskede – dumpning* och *9.4 Driftskede – dumpning* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling genom de dumpningsområden som tillagts.

Kapitel 10
I kapitlet redogörs översiktligt för de kontroller som kan komma att bli tillämpliga.

Kapitel 11
I kapitlet beskrivs de verksamhetskoder som Stockholms stad bedömer är tillämpliga på den planerade verksamheten. Kapitlet är nytt i förhållande till föregående samrådshandling, men verksamhetskoderna ingick i det tidigare kompletterande samrådet. Ingen ny information har tillkommit.

Kapitel 12
Det sista kapitlet redogör för de referenser som nyttjats i arbetet med framtagandet av samrådsunderlaget.

Var finns informationen?

Mer information om samrådet, den planerade verksamheten och förväntad miljöpåverkan har sammanställts i ett samrådsunderlag som bifogas i detta mejl.
Samrådsunderlag finns även att finna på Stockholms stads webbplats: https://vaxer.stockholm/projekt/kolkajen/

För frågor eller synpunkter gällande planerade åtgärder, vänligen kontakta:

Petra Lindeborg
E-post: petra.lindeborg@sweco.se
Telefon: 073 302 24 94
Sweco Sverige
Box 340 44
100 26 Stockholm

Välkommen med era skriftliga synpunkter senast den 22 juni 2024.

Med vänlig hälsning,

Petra Lindeborg
Miljökonsult

Sweco Sverige AB | Stockholm
Mobil 073-302 24 94
petra.lindeborg@sweco.se
www.sweco.se

Facebook | LinkedIn | Instagram
RegNo: 556767-9849 | Styrelsens säte: Stockholm

För mer information om hur Sweco behandlar dina personuppgifter, vänligen läs här.

SÖDERTÖRNS
MILJÖ- & HÄLSO-
SKYDDSFÖRBUND

DELEGATIONSBESLUT Sid 1(3)
Datum: 2024-06-14

Handläggare: Linda Pjons
Tel: 08-606 93 05
linda.pjons@smohf.se

SWECO
Att: Petra Lindeborg

DNR-2024-2009-4

petra.lindeborg@sweco.se

Remiss vattenverksamhet – avgränsningssamråd Ekoknölen, Haninge kommun

Beslut

1. Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund avstyrker förslaget om dumpning vid Ekoknölen, Haninge kommun. Se beslutsmotiveringen nedan.

I det fall dispens från dumpningsförbudet kommer att medges och Ekoknölen i Haninge kommun kvarstår som dumpningsplats lämnar förbundet följande synpunkter:

2. Miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla mer detaljerad information om de platsspecifika förutsättningarna vid Ekoknölen. Se beslutsmotiveringen nedan.
3. Miljökonsekvensbeskrivningen ska redogöra för hur dumpningen kan ske utan att olägenhet för miljön uppstår. Se beslutsmotiveringen nedan.

Bakgrund

SWECO har remitterat ett avgränsningssamråd om avseende dispens från dumpnings-förbudet. Den föreslagna platsen för en eventuell dumpning är cirka 4 kilometer öster om fastigheten Gunnarsstenarna 1:1 i Haninge kommun.

Ärendebeskrivning

Stockholm stad planerar att utveckla området Kolkajen – Ropsten inom Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen innebär att kajlinjen flyttas ut och stadsdelen växer ut i Lilla Värtan genom utfyllnad och konstruktioner i vattenområdet. Innan arbetet kan starta så behöver muddring genomföras. I samband med muddringen kommer vissa muddermassor att behandlas för att kunna återanvändas på platsen, liksom vissa muddermassor kommer att dumpas i vattenområde.

Stockholm stad har genom tidigare avgränsningssamråd landat i fyra förslag på dumpningsplatser för dessa massor. Ett av de fyra förslagen är Ekoknölen söder om Nåttarö i Haninge kommun. SWECO har tagit fram en underlagsrapport för de olika förslagen. Underlaget utgör inte en formell dispensansökan utan syftet med rapporten är att framställa de olika alternativen innan Stockholms stad kan gå vidare med att välja ut det mest lämpliga alternativet.

Kända uppgifter om området

Arbeten planeras att ske i vattenförekomsten Stockholms skärgårds kustvatten. Stockholms skärgårds kustvatten omfattas av miljökvalitetsnormer. Den ekologiska statusen är måttlig och vattenförekomsten har problem med övergödning. Kvalitetskraven är att ”god ekologisk status” ska nås senast 2039. Stockholms skärgårds kustvatten uppnår inte god kemisk status på grund av att de prioriterade ämnena perflouroktansulfon (PFOS), tributyltenn (TBT), Kvicksilver (Hg) och polybromerade difenyleterar (PBDE) överskrids i vattenförekomsten. PFOS och TBT ska under gränsvärdet senast 2027, medan Kvicksilver (Hg) och polybromerade difenyleterar (PBDE) överskrids i samtliga Sveriges vattenförekomster varför dessa ämnen omfattas av mindre strängare krav.

Beslutsmotivering

Beslutspunkt 1:

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund har granskat inkomna handlingar och utifrån den information som inkommit avstyrker förbundet förslaget om dumpning vid Ekoknölen, Haninge kommun.

På grund av de negativa miljöeffekterna är all form av dumpning till havs förbjudet enligt svensk lag (15 kap. 27 § MB). Förbudet har sin utgångspunkt i flera internationella regleringar och överenskommelser, däribland den globalt täckande Londonkonventionen, Oslo-Pariskonventionen (OSPAR), Ospar26 för Nordostatlanten och Helsingforskonventionen (HELCOM) för Östersjön. Trots att det inte finns ett explicit förbud mot dumpning skrivet inom EU-rätten så finns det flertalet miljödirektiv som begränsar muddring och dumpning, till exempel ramdirektivet för vatten, art- och habitatdirektivet, avfallsdirektivet, havsmiljö-direktivet och direktivet om miljökvalitetsnormer inom vattenpolitikens område. Sverige är part i samtliga konventioner och har antagit direktiven, och måste därför följa dem.

I det underlag som inkommit till förbundet framgår det att Stockholms stad bedömer att verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Enligt 15 kap. 29 § miljöbalken får en dispens från förbudet (15 kap. 27 § MB) mot dumpning ges om avfallet kan dumpas utan olägenhet för människors hälsa eller miljö. Havs- och Vattenmyndigheten har definierat olägenhet för miljön i dumpningsfrågan som följande: *”En olägenhet kan vara om föroreningsgraden är så hög att den riskerar att medföra negativa effekter på växter och djur i ekosystemet. En annan olägenhet kan vara om dumpningen leder till betydande förorening av bottnarna i och omkring dumpningsområdet”.* Men även om koncentrationen av föroreningar i muddermassorna är lägre än nivån där negativ påverkan kan förväntas, kan det finnas behov av att komplettera med ytterligare undersökningar, då de specifika förutsättningarna på dumpningsplatsen, så som temperatur och pH, kan påverka föroreningarnas effekt. Även kumulativa effekter av olika föroreningar samt naturliga (eller mänskligt påverkade) stressfaktorer i havsmiljön bör tas i beaktande,

framför allt då platsen tidigare använts som dumpningsplats. Det rekommenderas av organisationerna OSPAR och HELCOM, där Sverige är aktiv part, att dessa undersökningar görs i samband med dispensärenden.

Naturreservatet Järflotta med skären Gunnarstenarna ligger ca 4 kilometer väst om Ekoknölen. Gunnarstenarna utgör ett djurskyddsområde för fågelskydd med en mängd ovanliga fågelarter. Reservatet omfattas även av Natura 2000 och fågeldirektivet. Det är känt att dumpning av massor till havs orsakar grumling som har negativa effekter på akvatisk fauna, framför allt fisk och fiskyngel som riskerar syrebrist till följd av att partiklar täpper igen gälarnas förmåga till syreupptagning. Vid händelse av utspridd grumling till följd av dumpningen riskerar det att påverka fåglarnas födosök i området, då fisk utgör den primära födokällan för sjöfåglar. Förbundet anser att det föreligger en risk att den grumling som uppstår från den stora mängd massor som planeras att dumpas, riskerar att nå Gunnarstenarna och dess skyddsvärda ekosystem.

I underlaget från Stockholms stad tar man även upp att transportsträckorna kommer att tas i beaktande. Ekoknölen är det förslag som ligger längst från Kolkajen. Den långa distansen från muddringsplatsen riskerar att innebära att dumpningen tar längre tid och inte görs under en sammanhängande tidsperiod.

Beslutspunkt 2–3:

I underlaget framgår det vilka olika riksintressen och skyddsvärda naturmiljöer som ligger i nära anslutning till dumpningsplatsen. Det finns ännu inga bedömningar gällande vilken påverkan som kan orsakas dessa områden. SWECO skriver i underlaget att bedömning av påverkan kommer beskrivas i en kommande miljökonsekvensbeskrivning, som kommer ligga till grund för den kommande dispensansökan. Förbundet anser att den kommande miljökonsekvensbeskrivningen behöver presentera en detaljerad beskrivning av de platsspecifika förhållanden för området, där även bottenflora och fauna beskrivs på dumpningsplatsen samt de närliggande naturreservaten.

Som tidigare beskrivet får en dispens från förbudet (15 kap. 27 § MB) mot dumpning ges om avfallet kan dumpas utan olägenhet för människors hälsa eller miljö. Därför bör miljökonsekvensbeskrivningen dels omfatta en bedömning av de risker och olägenheter som kan komma att uppstå till följd av åtgärden dels en beskrivning av hur dumpningen kan genomföras utan att åtgärden riskerar att orsaka olägenhet för havsmiljön i det direkta området och skyddsvärd naturmiljö i området.

Information

Digital expediering

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund skickar rapporter och beslut digitalt. Detta innebär att du inte kommer få en papperskopia på denna handling om vi har din e-postadress.

Digitalt godkända handlingar behöver inte ha namnunderskrift.

Beslutet har fattats av Jens Möller, förbundschef, med miljöinspektör Linda Pjons som föredragande.

Trafikförvaltningen
Strategisk utveckling
Planering
Samhällsplanering

Handläggare
Nabil Boudjeddaine

nabil.boudjeddaine@regionstockholm.se

YTTRANDE
2024-06-18

petra.lindeborg@sweco.se

Ärende/Dok. id.
TN 2024–0646

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Er referens: MS2011/02599

Samrådsyttrande över tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. på Kolkajen-Ropsten och Norra Djurgårdsstaden, Stockholms stad

Stockholms stad har översänt rubricerad ärende till Region Stockholms trafikförvaltning för samråd.

Om ärendet

Ärendet syftar till byggandet av konstruktioner i vatten för en ny stadsdel i Kolkajen-Ropsten inklusive muddring och övertäckning, renoveringen och ombyggnationen av kajer liksom det tilltänkta anläggandet av grundområde. Arbetena i vatten utgör vattenverksamhet som regleras i 11 kap. miljöbalken. Huvudregeln är att arbeten i vatten kräver tillstånd hos mark- och miljödomstolen. Dumpning av muddermassor kräver dispens från förbudet att dumpa enligt 15 kap. miljöbalken. Innan konstruktioner kan göras i vattenområde behöver muddring och övertäckning genomföras. Muddermassor kommer att behandlas för återanvändning eller dumpning i vattnet.

I samrådsunderlaget framgår att del av övertäckningsområdet kommer att omfatta Lilla Lidingöbron som är en kombinerade gång-, cykel- och spårvägsbro som förbinder Lidingö med fastlandet. Region Stockholm är anläggningsägare då Region Stockholm innehar BEST-anläggning på bron (Lidingöbanan). Vidare är ärendeområdet cirka 200 meter från Ropstens bussterminal och röda linjens tunnelbanestation. Ärendeområdet är inom RUFS 2050 centrala regionkärnan.

Trafikförvaltningen
Strategisk utveckling
Planering
Samhällsplanering

YTTRANDE
2024-06-18

Ärende/Dok. id.
TN 2024–0646

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Region Stockholms synpunkter på förslaget

Region Stockholm måste kontaktas av den ansökande för att påbörja en tidig dialog gällande dem kommande arbeten. Detta ska ske i god tid innan byggnationerna påbörjas, ”Blankett för anmälan av aktiviteter som påverkar kollektivtrafiken” måste skickas in till Region Stockholm. Denna går att finna på https://www.regionstockholm.se/kollektivtrafik/att-arbeta-nara-kollektivtrafikanlaggning/.

Innan arbeten påbörjas skall samordning ha skett med Region Stockholms utsedda produktionssamordnare och överenskommelser träffats gällande omhändertagande av risker, fastställande av kontroller och kravställning samt begränsningar. SL:s föreskrifter ska följas. Alla kostnader som uppstår för Region Stockholm på grund av intrånget ska bäras av exploatören. Vidare önskar Region Stockholm en beskrivning gällande dem kommande arbetens påverkan på Lilla Lidingöbron och Lidingöbana.

Fortsättningsvis är det av vikt att Region Stockholm blir sakägare i den kommande miljöprövningen. Detta för att få goda förutsättningar för att bevaka Region Stockholms anläggningar och trafikering av Lidingöbanan.

Region Stockholm
Trafikförvaltningen

Johanna Skur
Gruppchef samhällsplanering

Region Stockholm

Signerad av
Johanna Skur

Signaturdatum
2024-06-18 14:40:18

Lindeborg, Petra

Från: carl.ohlin@trafikverket.se
Skickat: den 11 juni 2024 14:50
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Frågor om avgränsningssamråd

Hej Petra,
Tack för ett trevligt samtal om miljöbalken med anledning av tillståndsärendet vid Kolkajen.

Det jag klurade på är alltså huruvida avgränsningssamråd egentligen ”bara” avser fånga upp synpunkter på vilka frågor som bör finnas med i den kommande MKBn och hur de ska avgränsas i tid och rum.
På det inskickade materialet känns det mer som att Stockholms stad/Sweco efterfrågar synpunkter på själva sakfrågan.
Vilken är egentligen miljöbalkens mening?

Hörs!

Avsändaren har bedömt att meddelandet inte innehåller någon sekretessbelagd information enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Med vänlig hälsning

Calle Öhlin
Samhällsplanerare

carl.ohlin@trafikverket.se
Direkt: 010-123 06 78
Mobil: 070-007 14 24

Trafikverket
172 90 Sundbyberg
Besöksadress: Solna Strandväg 98
Telefon: 0771-921 921
trafikverket.se

TRAFIKVERKET

YTTRANDE

Ärendenummer
[TRV 2024/63128]

Dokumentdatum
2024-06-17

Konfidentialitetsnivå
1 Ej känslig

Mottagare
petra.lindeborg@sweco.se
helen.osterberg@extern.stockholm.se

Kopia till
Diariet

Avgränsningssamråd enligt 6 kap. 30 § miljöbalken inför miljökonsekvensbeskrivning för tillstånd för muddring och dumpning m.m, Hjorthagen 1:1, Hjorthagen 1:3, Norra Djurgården 1:1 och Ladugårdsgärdet 1:40, Stockholm stad

Trafikverket har erhållit rubricerat ärende på remiss. Trafikverket yttrar sig i egenskap av ansvarig myndighet för den långsiktiga infrastrukturplaneringen för vägtrafik, järnvägstrafik, sjöfart och luftfart samt för byggande och drift av statliga vägar och järnvägar med utgångspunkt i ett trafikslagsövergripande perspektiv. Trafikverket verkar även för att de transportpolitiska målen och de övergripande miljö- och klimatmålen ska nås.

Ärendet

Ärendet gäller tillstånd för vattenverksamhet för arbeten i samband med byggandet av konstruktioner i vatten för en ny stadsdel i Kolkajen-Ropsten inklusive muddring och övertäckning, renoveringen och ombyggnationen av kajer samt ett tilltänkt grundområde.

Trafikverket har i tidigare skede lämnat synpunkter på detaljplanen för området samt miljöbalksärenden kopplat till vattenområdena.

Trafikverkets synpunkter

Av förslaget till avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen framgår att utfyllnad, spont, pålning, övertäckning och muddring planeras i direkt anslutning till Lidingöbron.

Trafikverket har i detta ärende framfört synpunkter i yttranden 2017, 2019, 2022 och 2023. I dessa yttranden framförde verket att riskerna för Lidingöbron i samband med muddring mm inte beskrevs i samrådsmaterialet och att samrådsmaterialet måste revideras så att även väg 277 Lidingövägen redovisas som ett riksintresse och att riskerna för eventuell skada på Lidingöbrons grundläggning utreds. Även Östlig förbindelse saknas i materialet och behöver

TMALL 0422 Brev 4.0

Trafikverket
171 54 Solna
Besöksadress: Solna Strandväg 98

Texttelefon: 010-123 50 50
Telefon: 0771 - 921 921
trafikverket@trafikverket.se
www.trafikverket.se

Calle Öhlin
Samhällsplanerare

Ärendenummer
[TRV 2024/63128]
Motpartens ärendenummer
[Motpartens ärendenummer]

Dokumentdatum
2024-06-17

beskrivas i enlighet med den riksintressepreciseringen för Östlig förbindelse som nu är beslutad.

Den kommande miljökonsekvensbeskrivningen behöver belysa eventuella risker för påverkan på bron samt påverkan på framtida riksintresse.

Trafikverket framför, i egenskap av ansvarig myndighet för riksintresset för Sjöfarten, att Sjöfartsverkets eventuella synpunkter enligt deras yttrande måste beaktas.

För Trafikverket Östra regionen

Calle Öhlin
Samhällsplanerare

Dokumentegenskaper, Ärendenummer *[TRV 2024/63128]*, Motpartens ärendenummer *[Motpartens ärendenummer]*, Dokumentdatum *2024-06-17*, Dokumenttyp UPPLADDAT DOKUMENT. Konfidentialitetsnivå.1 Ej känslig

Ovanstående textfält är endast avsett att läsas digitalt och får ej tas bort. Det innehåller uppgifter från sidhuvudet och gör att dokumentets egenskaper blir tillgängliga enligt Lag (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.

TMALL 0422 Brev 4.0

Trafikverket
171 54 Solna
Besöksadress: Solna Strandväg 98

Texttelefon: 010-123 50 50
Telefon: 0771 - 921 921
trafikverket@trafikverket.se
www.trafikverket.se

Calle Öhlin
Samhällsplanerare

TRAFIKVERKET

Ärendenummer
TRV 2022/64760
Motpartens ärendenummer
Ej angivet

Dokumentdatum
2022-06-08

Konfidentialitetsnivå 1

Mottagare
Sweco Sverige
simon.pirak.kuoljok@sweco.se

Yttrande över samrådshandling för tillståndsansökan enligt miljöbalken för utbyggnad och sanering i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten inom fastigheterna Hjorthagen 1:1, Hjorthagen 1:3, Norra Djurgården 1:1 och Ladugårdsgärdet 1:40 i Stockholms kommun

Trafikverket har erhållit rubricerat ärende på remiss. Trafikverket yttrar sig i egenskap av ansvarig myndighet för den långsiktiga infrastrukturplaneringen för vägtrafik, järnvägstrafik, sjöfart och luftfart samt för byggande och drift av statliga vägar och järnvägar med utgångspunkt i ett trafikslagsövergripande perspektiv.

Trafikverket har följande synpunkter i rubricerat ärende.

Riksintressen

Trafikverket har ett flertal utpekade riksintressen för kommunikation inom det redovisade utredningsområde. I remitterat underlag saknas Lidingö bron som är utpekat som riksintresse för kommunikation - väg.

Det är av yttersta vikt att riksintressen inte påverkas negativt och att dess funktion och värde upprätthålls vid både utbyggnad och sanering i området.

Samtliga riksintressen för kommunikation bör redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen med en grundlig bedömning av eventuell påverkan på riksintressena.

I det fallet Sjöfartsverket inte har blivit remitterade bör dem höras utifrån sitt ansvarsområde.

I övrigt hänvisar Trafikverket till tidigare framförda synpunkter (TRV 2016/44795, TRV 2017/12292, TRV 2019/44802).

För Trafikverket Region Stockholm

Anders Ferdinandsson

Samhällsplanerare

TMALL 0422 Brev 4.0

Trafikverket
Solna Strandväg 102
172 90 Sundbyberg
Besöksadress: Solna Strandväg 98

Texttelefon: 010-123 50 50
Telefon: 0771 - 921 921
trafikverket@trafikverket.se
www.trafikverket.se

Anders Ferdinandsson
Planering, Samhällsplanering
Direkt: 010-123 28 83
Mobil: 072-084 01 62
anders.ferdinandsson@trafikverket.se

TRAFIKVERKET

Ärendenummer
TRV 2022/64760
Motpartens ärendenummer
Ej angivet

Dokumentdatum
2022-06-08

Dokumentegenskaper, Ärendenummer *TRV 2022/64760*, Motpartens ärendenummer *Ej angivet*, Dokumentdatum *2022-06-08*, Dokumenttyp *BREV*.

TMALL 0422 Brev 4.0

Trafikverket
Solna Strandväg 102
172 90 Sundbyberg
Besöksadress: Solna Strandväg 98

Texttelefon: 010-123 50 50
Telefon: 0771 - 921 921
trafikverket@trafikverket.se
www.trafikverket.se

Anders Ferdinandsson
Planering, Samhällsplanering
Direkt: 010-123 28 83
Mobil: 072-084 01 62
anders.ferdinandsson@trafikverket.se

Bilaga 32B

TRAFIKVERKET

Ärendenummer
TRV 2023/85567
Motpartens ärendenummer

Dokumentdatum
2023-08-28

Konfidentialitetsnivå
Ej känsligt

Mottagare
Petra.lindeborg@sweco.se

Kopia till
Diariet

Yttrande gällande kompletterande avgränsningssamråd enligt miljöbalken, gällande utbyggnad och sanering av vattenområden vid Kolkajen på fastigheten Hjorthagen 1:3 mfl vid Ropsten, Stockholms stad

Trafikverket yttrar sig i egenskap av ansvarig myndighet för den långsiktiga infrastrukturplaneringen för vägtrafik, järnvägstrafik, sjöfart och luftfart samt för byggande och drift av statliga väg- och järnvägar med utgångspunkt i ett trafikslagsövergripande perspektiv.

Trafikverket har i detta ärende framfört synpunkter i yttranden 2017, 2019 och 2022. I dessa yttranden framförde verket att riskerna för Lidingöbron i samband med muddring mm inte beskrevs i samrådsmaterialet och att samrådsmaterialet måste revideras så att även väg 277 Lidingövägen redovisas som ett riksintresse och att riskerna för ev skada på Lidingöbrons grundläggning utreds.

Trafikverket har sedan det senaste yttrandet skickades även fastställt en precisering av riksintresset för Östlig förbindelse, se bild nedan. Hela riksintressepreciseringen bifogas yttrandet.

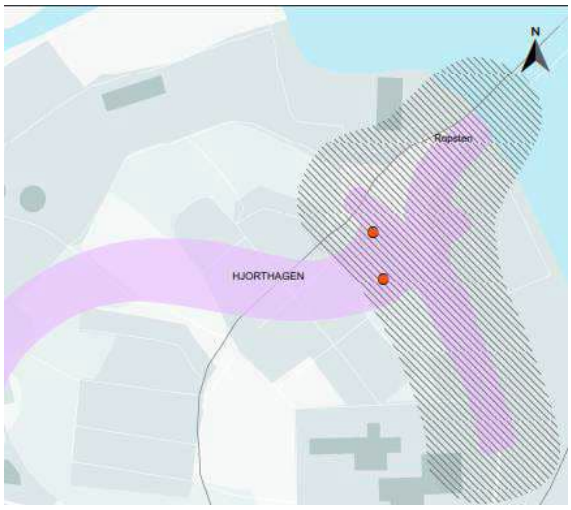

TMALL 0422 Brev 4.0

Trafikverket

Texttelefon: 010-123 50 50
Telefon: 0771 - 921 921
trafikverket@trafikverket.se
www.trafikverket.se

Helen Åsman
Planering Region Stockholm

Ärendenummer
TRV 2023/85567
Motpartens ärendenummer
[Motpartens ärendenummer]

Dokumentdatum
2023-08-28

Trafikverket vill därför komplettera tidigare yttrande med att förutom att samrådsmaterialet behöver kompletteras gällande Lidingövägen och Lidingöbron, måste materialet även revideras i enlighet med den riksintressepreciseringen för Östlig förbindelse som nu är beslutat och att eventuella risker för denna utreds.

Trafikverket framför, i egenskap av ansvarig myndighet för riksintresset för Sjöfarten, att Sjöfartsverkets samtliga synpunkter enligt deras yttrande måste beaktas.

För Trafikverket
Helen Åsman
Samhällsplanerare

Dokumentegenskaper, Ärendenummer *TRV 2023/85567*, Motpartens ärendenummer *[Motpartens ärendenummer]*, Dokumentdatum *2023-08-28*, Dokumenttyp *BREV*. Konfidentialitetsnivå.Ej känsligt

TMALL 0422 Brev 4.0

Trafikverket

Texttelefon: 010-123 50 50
Telefon: 0771 - 921 921
trafikverket@trafikverket.se
www.trafikverket.se

Helen Åsman
Planering Region Stockholm

Bilaga 32B

TRAFIKVERKET

Östlig förbindelse – Precisering av riksintresse kommunikation

Nacka och Stockholms kommuner, Stockholms län, Slutversion 2022-09-28
Ärendenummer: TRV 2018/125435

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

TMALL 1142 Rapportmall precisering av riksintresse kommunikation 1.0

Trafikverket
Postadress: 172 90 Sundbyberg
E-post: trafikverket@trafikverket.se
Telefon: 0771-921 9

Dokumenttitel: Östlig förbindelse – Precisering av riksintresse kommunikation
Utgivare: Trafikverket
Dokumentdatum: 2022-09-28
Ärendenummer: TRV 2018/125435
Version: Slutversion
Kontaktperson: Anders Ferdinandsson

Underlagskartor: Lantmäteriet

Publikationsnummer: 2022:052
ISBN: 978-91-8045-036-2

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

Förord

I detta dokument preciseras Trafikverkets anspråk på riksintresset Östlig förbindelse. Vi beskriver också hur riksintresset ska skyddas för att inte försvåra tillkomsten eller utnyttjande av riksintresset.

Riksintressepreciseringen av Östlig förbindelse beskriver Trafikverkets syn på riksintresset utifrån en avvägning mellan olika intressen.

Riksintressepreciseringen för Östlig förbindelse ska utgöra ett stöd för kommunernas planläggning och lovgivning, liksom ett underlag för diskussion mellan berörda aktörer kring framtida utveckling i området. Riksintressepreciseringen för Östlig förbindelse är också Trafikverkets underlag till Länsstyrelsen för prövning av planer som berör riksintresset.

Tidsperspektivet för riksintressepreciseringen är omkring trettio år. Ett riksintresse är dock inte statiskt och det kan finnas nya omständigheter som kräver en uppdatering av preciseringen. Trafikverket region Stockholm förvaltar Riksintressepreciseringen för Östlig förbindelse.

Vart fjärde år är ambition att Trafikverket region Stockholm göra en bedömning om det finns behov av att uppdatera preciseringen. Detta sker lämpligtvis i samband med att Trafikverket gör en översyn av utpekade riksintressen. Preciseringen kan även uppdateras vid andra tidpunkter om behov finns.

Helena Sundberg

Regionchef, Region Stockholm

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

Innehåll

SAMMANFATTNING 6

1. INLEDNING 8

1.1. Bakgrund och syfte 8

1.2. Kort om Östlig förbindelse 8

1.3. Riksintressepreciseringens användning 10

1.4. Preciseringens omfattning 10

2. RIKSINTRESSET I PLANERINGEN 12

2.1. Grundläggande lagstiftning 12

2.2. Uppgiftsfördelning och ansvar 13

2.3. Riksintressen i plan- och byggprocessen 13

2.4. Påtagligt försvårande av tillkomsten eller utnyttjande av Östlig förbindelse 14

2.5. Riksintresset Nationalstadsparken 14

2.6. Andra riksintressen i närheten av Östlig förbindelse 15

2.7. Östlig förbindelse i planeringen enligt plan- och bygglagen 17

2.8. Beaktande av riksintresset i den kommunala planeringen 18

2.9. Uppdatering av riksintresset 19

3. FUNKTIONSBESKRIVNING 20

3.1. Omvärldsfaktorer 20

3.2. Historisk trafikutveckling i området 20

3.3. Trafiksituationen i det nuvarande vägsystemet 21

3.4. Kapacitetssituationen i vägsystemet 21

3.5. Trafikutvecklingen år 2040 utan Östlig förbindelse 22

3.6. Trafikutvecklingen år 2040 med Östlig förbindelse 22

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

3.7. Påverkan på kapacitet och framkomlighet 22

3.8. Utformning 23

3.9. Antagen busstrafikering 25

4. RIKSINTRESSETS MARK OCH UTRYMMESANSPRÅK 27

4.1. Tunnlar 28

4.2. Trafikplatser 30

4.3. Anslutning till Norra länken 34

4.4. Ventilation 34

4.5. Mottagningsstation och driftdepå 35

4.6. Risk för att tillkomsten av riksintresset Östlig förbindelse påtagligt försvåras. 36

5. PÅVERKANSOMRÅDEN 36

5.1. Buller 37

5.2. Luftföroreningar 39

5.3. Risk 39

6. REDOVISNING AV RIKSINTRESSET 40

6.1. Riksintressets anläggningstyper 41

BILAGA 1 Kartor över riksintresse

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

Sammanfattning

Östlig förbindelse är idag utpekat som framtida riksintresse. Trafikverket har beslutat att precisera riksintresset för att underlätta kommunernas planering.

Östlig förbindelse är en framtida väg- och kollektivtrafikförbindelse som binder samman regionens norra och södra delar, öster om Slussen. Vägförbindelsen knyter ihop Södra och Norra länken med varandra. Tillsammans med Norra länken, Södra länken och Essingeleden bildar Östlig förbindelse en ringled runt Stockholms innerstad. Tre trafikplatser knyter ihop Östlig förbindelse med omgivande vägnät. Kollektivtrafik-förbindelsen kan utformas som en buss eller spårvägslösning.

Trafikverket har under perioden 2017 - 2018 studerat olika lokaliseringar för en framtida Östlig förbindelse. Under våren 2018 presenterade regeringen nationell plan för transportsystemet 2018 - 2029, Östlig förbindelse fanns inte med bland de infrastrukturprojekt som erhållit finansiering under planperioden. Med anledning av regeringens beslut avslutade Trafikverket utredningsarbetet med Östlig förbindelse. Något val av lokalisering har därmed inte gjorts. För att underlätta kommunernas planering med hänsyn till riksintressen beslöt Trafikverket sommaren 2018 att det framtida riksintresset Östlig förbindelse skulle preciseras.

Under hösten och vintern 2018/2019 tog Trafikverket fram underlag för en riksintresseprecisering av Östlig förbindelse. Inom ramen för detta arbete har olika systemval gjorts när det gäller trafikplatser, kollektivtrafik, ovanmarksanläggningar och tunnellösning för passage av Saltsjön. När det gäller val av kollektivtrafik gör Trafikverket bedömningen att det saknas grund för att peka ut en spårvägsförbindelse som riksintresse. Riksintresset för Östlig förbindelse omfattar därför enbart vägförbindelsen.

Under sommaren och hösten 2018 pågick en dialog med berörda kommuner och med trafikförvaltningen och ett förslag redovisades i oktober 2019 som bearbetats efter synpunkter från kommunerna.

Riksintresset för Östlig förbindelse omfattar en vägförbindelse mellan väg 222, Värmdöleden/Södra länken i söder och E20/E18 i norr. Riksintresset omfattar även de trafikplatser och ramper som förbinder Östlig förbindelse med andra anslutande vägar och gator. I avgränsningen av riksintresset har också vägts in att det måste finnas tillräckligt med utrymme för att bygga anläggningen. Riksintresset är geografiskt avgränsat i plan, se figur 1. Östlig förbindelse kommer till stora delar att gå under mark vilket innebär att riksintresset också har en höjddimension. I höjdled är riksintressets precisering avgränsat uppåt men inte neråt.

För den del av Östlig förbindelse som går under mark finns förhållandevis få andra anspråk på utrymme. Ovan mark finns däremot betydligt fler anspråk och intressen. Att hålla öppet för alternativa lösningar är därmed problematiskt även om det behövs för att den framtida utbyggnaden inte bara ska vara möjlig utan också tillgodose målen på bästa sätt. Utgångspunkten vid arbetet med preciseringen av riksintresset har varit att inte ta mer utrymme i anspråk än nödvändigt.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

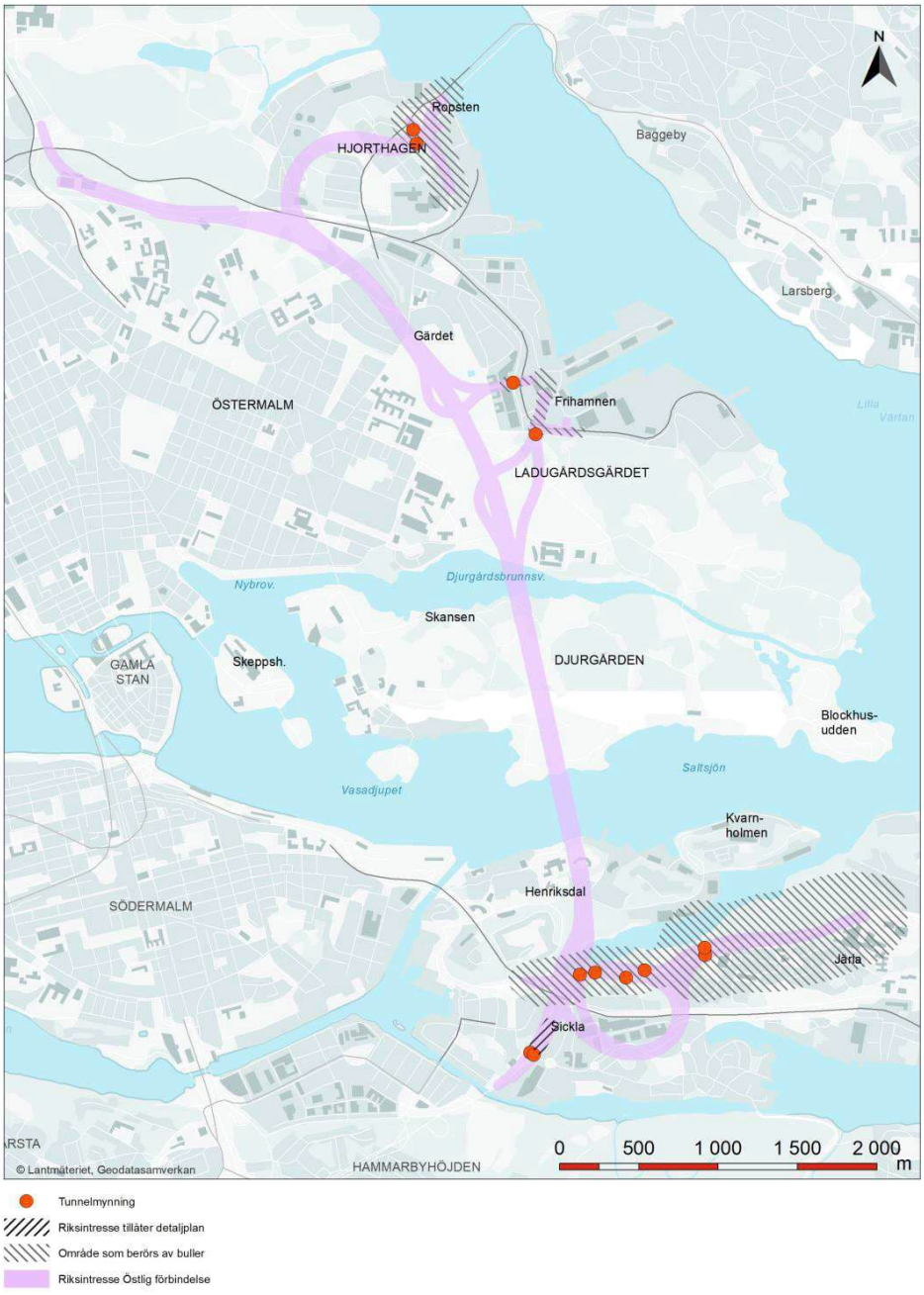

Figur 1. Precisering av riksintresse Östlig förbindelse

Riksintressets geografiska utbredning redovisas på kartor som en bilaga till denna rapport och även som digitala kartor vilka nås via Trafikverkets hemsida.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

1. Inledning

1.1. Bakgrund och syfte

Trafikverket har under perioden 2017-2018 studerat olika lokaliseringar för en framtida Östlig förbindelse. Under våren 2018 presenterade regeringen nationell plan för transportsystemet 2018-2029. Östlig förbindelse fanns inte upptaget bland de infrastrukturobjekt som erhållit finansiering under planperioden. Med anledning av regeringens beslut avslutade Trafikverket utredningsarbetet med Östlig förbindelse. Redovisat innehåll och resultat från lokaliseringsutredningen saknar idag formell status eftersom den formella planläggningsprocessen inte fullbordades av Trafikverket. Något val av lokalisering för Östlig förbindelse har inte gjorts.

För att ändå möjliggöra en framtida utbyggnadsmöjlighet av en Östlig förbindelse är det viktigt att säkerställa att mark och utrymmen finns tillgängligt för förbindelsen. Genom att identifiera förbindelsens mark- och utrymmesanspråk tydliggörs också förutsättningarna för kommunernas fysiska planering.

Riksintressepreciseringen innebär att utredningsområdet för Östlig förbindelse avgränsas och att ett framtida riksintresse för förbindelsen preciseras.

Trafikverket har redan i promemorian Riksintressen för trafikslagens anläggningar (TRV2010/13990) redovisat Östlig förbindelse (delen (E20 Värtan-(222/260) Tpl Lugnet) som en väg som man bedömer vara av riksintresse för kommunikationsändamål enligt 3 kap 8 § MB. Någon tidigare precisering av riksintresset har dock inte gjorts.

Syftet med denna rapport är att precisera riksintresset för Östlig förbindelse utifrån det utredningsmaterial som tagits fram under 2017/2018. I preciseringen ingår en beskrivning av riksintressets funktion och en geografisk precisering som visar framtida utrymmesbehov ovan mark samt övre gräns under mark.

1.2. Kort om Östlig förbindelse

Östlig förbindelse är en väg- och kollektivtrafikförbindelse som binder ihop regionens norra och södra delar, öster om Slussen. Vägförbindelsen knyter ihop Södra och Norra länken med varandra. Tillsammans med Norra länken, Södra länken och Essingeleden bildar Östlig förbindelse en ringled runt Stockholms innerstad, se Figur 2. Tre trafikplatser knyter ihop Östlig förbindelse med omgivande vägnät.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

Bilaga 32B

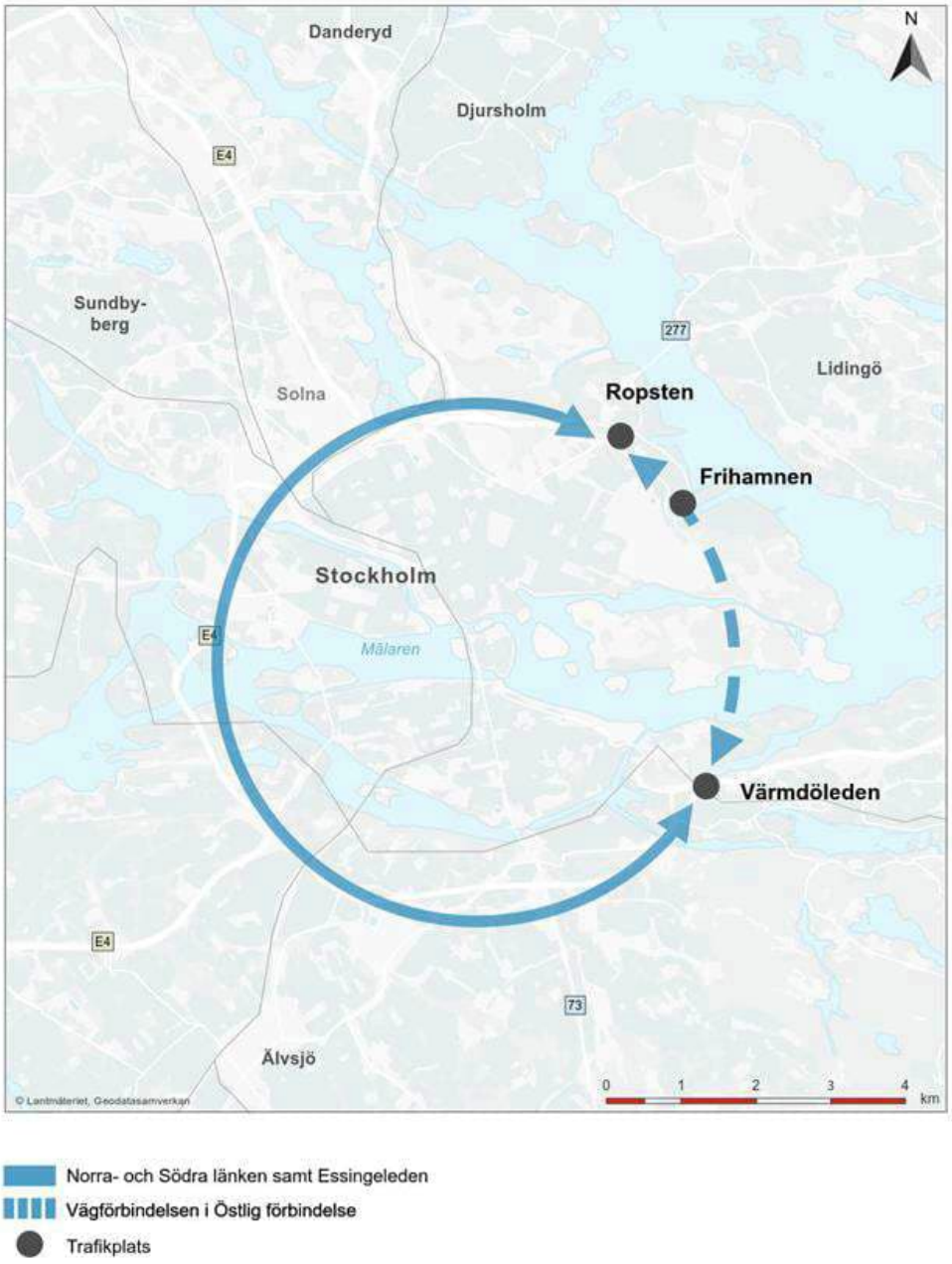

Figur 2. Principiell struktur för Östlig förbindelse.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

1.3. Riksintressepreciseringens användning

Denna precisering, inklusive bilagor med kartor över riksintresset utgör ett underlag för kommunernas fysiska planering och tillståndsprövning. Den utgör även ett underlag för Länsstyrelsen i Stockholms län när riksintresset ska bevakas.

1.4. Preciseringens omfattning

En precisering av ett riksintresse för kommunikation kan gälla en befintlig, planerad eller framtida kommunikationsanläggning. Befintliga anläggningar omfattar noder, stråk och länkar av nationellt intresse som vissa stationer, flygplatser, hamnar, farleder, banor, järnvägar och vägar samt stödjande funktioner till dessa. I övrigt enligt följande:

- *Planerade kommunikationsanläggningar*: Med planerade anläggningar avses anläggningar för vilka det finns en vald korridor eller lokalisering (eller eventuellt regeringsbeslut om tillåtlighet).

- *Framtida kommunikationsanläggningar*: Framtida anläggning används här som begrepp för en anläggning som ligger tidigt i planeringsprocessen och där beslut om slutlig lokalisering saknas. Geografiskt avgränsade områden för framtida kommunikationsanläggning kan i vissa fall också pekas ut som riksintresseanspråk om någon typ av utredning (exempelvis riksintressepreciseringeller inledande skeden av väg- respektive järnvägsplan) har visat på ett sådant behov. Det gäller i de fall de geografiska förutsättningarna (på systemmässig eller terrängmässig nivå enligt generella kriterierna) är av särskild betydelse för möjligheten att få anläggningen till stånd.

Östlig förbindelse omfattas av den andra punkten. Ett utpekande av riksintresse för transportförsörjningen innebär att staten ges möjlighet att skydda tillkomsten av den angivna funktionen. Utpekandet av planerade och framtida åtgärder ska i första hand ses som en signal om att det finns behov av förändringar eller utbyggnader i transportsystemet.

Det finns övergripande transportslagsspecifika kriterier som ger närmare vägledning vid utpekandet av riksintressen för det aktuella trafikslaget. Dessa har nyligen omarbetats[1]. Vägförbindelsen i Östlig förbindelse omfattas av följande kriterier, förtydliganden inom parentes:

- *Väg och järnväg som binder samman anläggningar av riksintresse*
  Anläggningen binder samman (Värmdöleden, Södra länken) med hamn av riksintresse (Frihamnen, Värtahamnen) och Norra länken.

- *Länkar som behövs för att leda om trafik i riksintressestråk i vissa situationer (vägar, banor och farleder)*
  Anläggningen behövs för att leda om trafik (Södra länken, Essingeleden, Norra länken) i vissa situationer (incidenter, underhåll, brand, brohaveri).

[1] Riksintressen för trafikslagens anläggningar – sektorsbeskrivning inklusive kriterier för utpekande, Trafikverket TRV/2019/45782

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

- *Väglänkar och banor som bidrar till att upprätthålla nationellt viktiga strukturer*
  (Stockholms infrastruktur) anläggningen är särskilt viktig för att uppnå tillräckligt god tillgänglighet för långväga transporter till och från Stockholmregionens centrala delar.

Några befintliga spåranläggningar i regionen omfattas av ett tidigare kriterium som gällde järnvägar av särskild regional betydelse. Detta kriterium har utgått. Trafikverket har bedömt att det inte finns grund för att peka ut en spårvägsförbindelse genom Östlig förbindelse som riksintresse.

Östlig förbindelse preciseras därför som en vägförbindelse. Vägförbindelsen preciseras så att en kapacitetsstark kollektivtrafik med buss ryms inom riksintresset.

Riksintresset för vägförbindelsen omöjliggör dock inte en framtida spårvägslösning. Trafikförvaltningen och berörda kommuner har möjlighet att driva frågan om spårväg vidare. En spårväg inom det preciserade området för riksintresset behöver inte nödvändigtvis påtagligt försvåra tillkomsten av en Östlig förbindelse, speciellt inte om planering och byggande samordnas.

Östlig förbindelse är ett framtida riksintresse till skillnad från ett planerat intresse. Det innebär att det finns flera möjliga korridorer och att ingen korridor är vald. I den lokaliseringsstudie som avbröts studerades även andra lösningar än sänktunnel och alternativa sätt att utforma och lokalisera trafikplatserna.

Att låta flera korridorer och trafikplatslösningar ingå i en precisering av ett framtida riksintresse har Trafikverket inte bedömt vara lämpligt. Preciseringen innebär dock inte något ställningstagande för en korridor eller trafikplatslösning utan det måste göras i den formella planläggningsprocessen med eventuell begäran om tillåtelse till regeringen. Preciseringen inkluderar mark och utrymmen där det finns många andra intressen och där det är särskilt viktigt att Östlig förbindelse skyddas av riksintresset. Det innebär att dörren på bästa möjliga sätt hålls öppen för alternativ den dag arbetet med lokaliseringen återupptas.

I avsnitt 3 och 4 redogörs mer i detalj för Östlig förbindelses funktion och de mark och utrymmen som behövs för att säkerställa funktionen. Där redovisas också överväganden om vad som ska ingå i preciseringen.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

2. Riksintresset i planeringen

Preciseringen ger inte Trafikverket juridisk rätt att använda marken för Östlig förbindelse utan den rätten kan endast uppkomma i en formell planprocess med stöd av väglagen och plan- och bygglagen. Inte heller innebär preciseringen ett åtagande att genomföra projektet utan det inträder först när det finns en fastställd vägplan.

Riksintresset kan innebära längre planprocesser och att planen måste anpassas genom till exempel bebyggelsens lokalisering och tidplan för genomförande. En plan som visar att den föreslagna bebyggelsen inte innebär att tillkomsten eller nyttjandet av Östlig förbindelse påtagligt försvåras ska dock kunna vinna laga kraft även om planen ligger inom riksintressets gräns. Av byggnadstekniska skäl kan viss bebyggelse inte uppföras innan Östlig förbindelse finns på plats, det gäller där anläggningen kräver schaktarbeten från ytan. I Stockholm finns goda exempel på samplanering. Ett sådant exempel är utbyggnaden av Hagastaden där utbyggnaden av Norra länken och omläggning av Värtabanan planerades parallellt med landstingets utbyggnad av Nya Karolinska sjukhuset och Stockholms stads och Solna stads projekt Hagastaden.

Att en plan försenas innebär inte att marken står oanvänd. Det finns många användningsområden som kan medges med tillfälliga bygg- och marklov och som tillgodoser riksintresset. Pågående markanvändning kan förlängas, områden kan användas som etableringsområden och underlätta etapputbyggnad i angränsande områden. Tillfälliga boenden, förskolor, idrottsanläggningar eller studentbostäder kan uppföras.

För redan befintlig bebyggelse har riksintresset ingen betydelse. Det är först vid en förändring av pågående markanvändning genom planprocess eller tillståndsansökan som statens intressen måste bevakas.

2.1. Grundläggande lagstiftning

Områden som har sådana speciella värden eller förutsättningar att de bedömts vara betydelsefulla för landet i stort kan klassas som område av riksintresse. För riksintresseområdena gäller, med vissa undantag, att de ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada områdenas angivna värden, påtagligt försvåra viss verksamhet eller utgöra hinder för vissa anläggningar.

Bestämmelser om riksintresse finns främst i miljöbalken, plan- och bygglagen och hushållningsförordningen (SFS 1998:805). I miljöbalken anges dels typer av områden som kan utpekas som riksintressen och dels fysiska områden som riksdagen beslutat ska utgöra riksintressen. Bestämmelser om riksintressen för anläggningar för kommunikationer finns beskrivet i3 kap. 8 § miljöbalken. Miljöbalken innehåller också bestämmelser om hur avvägningen mellan olika önskemål om att använda mark och vatten ska ske. Plan- och bygglagen kopplar till miljöbalkens bestämmelser och reglerar hanteringen av riksintressen i planprocessen. Även i väglagen (SFS 1971:948) och lag om byggande av järnväg (SFS 1995:1649) finns koppling till miljöbalkens bestämmelser. I hushållningsförordningen anges vilka myndigheter som ansvarar för utpekande av olika riksintressen och vilka områden de ansvarar för.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

Utpekande av ett riksintresse för kommunikationer innebär enligt miljöbalken 3 kap. 8 § att riksintresset ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningen.

Det är först vid ändrad mark- eller vattenanvändning som bestämmelserna om riksintresse tillämpas (se 2 kap. 6 § andra stycket miljöbalken). Ett riksintresse bekräftas juridiskt genom ett rättsverkande beslut enligt någon av de anknutna lagarna. Ett sådant beslut går att överklaga i enlighet med bestämmelserna i den tillämpade lagen. Preciseringen av riksintresset går dock inte att överklaga. Pågående markanvändning berörs inte i andra fall än då det av olika skäl krävs förnyade tillstånd för en viss verksamhet.

2.2. Uppgiftsfördelning och ansvar

Uppgifts- och ansvarsfördelningen mellan olika myndigheterna framgår bland annat av hushållsförordningen. Boverket har den allmänna uppsikten och ansvarar för att samordna de statliga myndigheternas arbete med riksintresseunderlag. Trafikverket, jämte ett antal andra angivna riksintressemyndigheter, lämnar uppgifter till länsstyrelserna om områden som myndigheten bedömer vara av riksintresse enligt 3 kap. 8 § miljöbalken.

Länsstyrelsen vidarebefordrar riksintressemyndigheternas planeringsunderlag till kommunerna och bevakar statens samlade intressen i den fysiska planeringen. Länsstyrelsen ska hålla riksintressemyndigheterna underrättade om vad som händer under samrådet och vid utställningen. För att länsstyrelserna ska kunna fullfölja sin uppgift krävs aktuellt riksintresseunderlag av god kvalitet.

Kommunerna ska tillgodose riksintressena i översiktsplanen, i detaljplanering och i mark- och bygglov (2 kap. 2 § PBL).

2.3. Riksintressen i plan- och byggprocessen

I översiktsplanen ska kommunen behandla och redovisa riksintressen så att det blir tydligt hur dessa förhåller sig till andra intressen men också för att avvägningar mellan olika riksintressen ska kunna göras. Länsstyrelsen ska i yttrandet över förslaget till översiktsplan redovisa om man anser att planen inte tillgodoser riksintressena. Varje mandatperiod ska översiktsplanens aktualitet prövas och minst en gång per mandatperiod ska länsstyrelsen redovisa om det har kommit upp något som berör riksintressena som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. Länsstyrelsen ska även lämna en sådan redovisning till kommunerna när de begär det.

Detaljplanen är ett juridiskt bindande dokument som reglerar vad man får och inte får göra på markområdet. Av detaljplanen ska det framgå hur det planerade byggprojektet tillgodoser berörda riksintressen. Länsstyrelsen kan överpröva en detaljplan och upphäva den om man bedömer att riksintressena inte är tillräckligt tillgodosedda. För att länsstyrelsen skall kunna bedöma vad som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningen som utgör riksintresse är det av stor betydelse att riksintresset är tydligt, relevant och väl beskrivet. När detaljplanen är antagen ska alla frågor om riksintressena vara utredda och inte prövas igen i bygg- och marklovet. Vid bygglovsprövning utanför detaljplanelagt område ska riksintresset hanteras och bedömas precis som i detaljplaneprocessen.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

Lagstiftningen innebär sammantaget att staten får ett inflytande i den kommunala planeringsprocessen. En plan som föreslår bebyggelse, som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av riksintressen i eller intill området kan upphävas av länsstyrelsen. Riksintresseutredningen SOU 2014:59 konstaterar att det är få planer som upphävs med hänvisning till riksintresse varje år. I stället är det vanligare att planen fullföljs efter att den anpassats så att den tillgodoser riksintresset. Anpassningen kan bland annat. påverka bebyggelsens storlek, utformning och läge. Ett väl preciserat riksintresse bidrar därför till att olämpliga planer i förhållande till riksintresset förhindras i ett tidigt skede av planeringsprocessen.

2.4. Påtagligt försvårande av tillkomsten eller utnyttjande av Östlig förbindelse

Trafikverket har i en PM till länsstyrelserna gett Trafikverkets syn på hur begreppet ”påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet” bör tolkas i arbetet med riksintressen inom ramen för plan- och bygglagen. Generellt gäller att bedömning av påverkan på riksintresse behöver göras i varje enskilt ärende utifrån den tillkommande anläggningens specifika förutsättningar.

Tillkomsten av riksintresset Östlig förbindelse riskerar att påtagligt försvåras av till exempel ny bebyggelse i dess närhet. En mindre kostnadsfördyring som orsakas av bebyggelsen behöver inte innebära att den påtagligt försvårar tillkomsten enligt Trafikverkets tolkning. Däremot innebär till exempel att bebyggelse som kräver en annan linjedragning kan göra att den samhällsekonomiska nyttan minskar och att kostnaden för att genomföra projektet ökar. Trafikverket redovisar i sin PM betydelsen av att framtida projekt uppvisar samhällsekonomisk lönsamhet. Ifall bebyggelsen ändrar lönsamheten kan det innebära ett påtagligt försvårande av tillkomsten av anläggningen även om den är möjlig att bygga i ett annat läge. Trafikverkets resonemang visar att för Östlig förbindelse är det särskilt viktigt att kunna genomföra projektet med optimala linjedragningar.

2.5. Riksintresset Nationalstadsparken

Nationalstadsparken är ett riksintresse enligt 4 kap. 7 § miljöbalken, vilket innebär att den har ett långsiktigt grundskydd mot fortlöpande exploatering och skador på parkens natur- och kulturvärden

Inom en nationalstadspark får ny bebyggelse och nya anläggningar komma till stånd och andra åtgärder vidtas endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas.

Trots bestämmelsen i andra stycket får en åtgärd som innebär ett tillfälligt intrång eller en tillfällig skada i en nationalstadspark vidtas, om

1. åtgärden höjer parkens natur- och kulturvärden eller tillgodoser ett annat angeläget allmänt intresse, och

2. parken återställs så att det inte kvarstår mer än ett obetydligt intrång eller en obetydlig skada.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

Gränserna för Nationalstadsparken framgår av Stockholms stads fördjupade översiktsplan. Påtaglig skada på riksintresset kan uppkomma även av anläggningar utanför gränsen om det bedöms ha betydelse för de värden som riksintresset ska skydda.

2.6. Andra riksintressen i närheten av Östlig förbindelse

Östlig förbindelse passerar genom eller intill olika områden som är utpekade som riksintressen. Följande riksintressen för kulturmiljö berörs: Stockholms innerstad med Djurgården, Norra Boo-Vaxholm-Oxdjupet-Lindalssundet och Storängen. Även riksintresset för friluftsliv Ulriksdal-Haga-Djurgården berörs.

I nära anslutning till förbindelsen finns följande riksintressen för kommunikationer, se Tabell 1 och Figur 3.

Tabell 1. Riksintressen för kommunikationer i anslutning till Östlig förbindelse.

Väg	Järnväg	Sjöfart	Hamn
Väg 222 Sickla-Trafikplats Nacka		Stockholm	Stockholms hamnar
Väg 222 Stadsgårdshamnen-Trafikplats Sickla	Värtabanan	Stockholm, Stockholm ström	
Väg 75 Nyboda-Sickla (Södra länken)	Roslagsbanan	Stockholm, Danvikstullskanalen	
E20 Malmö-Göteborg-Stockholm			
Väg 277			
E20 Norra länken			

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

Bilaga 32B

Figur 3. Riksintressen för kommunikation i anslutning till Östlig förbindelse.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

2.7. Östlig förbindelse i planeringen enligt plan- och bygglagen

2.7.1. Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen

Landstinget i Stockholms län är regionplaneorgan och har tagit fram en regional utvecklingsplan, RUFS för planperioden 2018–2026. I juni 2018 antog landstingsfullmäktige den nya regionplanen.

Den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFS 2050, pekar ut riktningen för regionen med syfte att säkerställa att rätt saker initieras i närtid för att långsiktiga mål och största regionala nytta ska uppnås till 2050. RUFS 2050 redovisar Östlig förbindelse på ett schematiskt sätt i plankartan.

2.7.2. Översiktsplaner I Stockholm och Nacka

Östlig förbindelse inklusive ramper som förbinder Östlig förbindelse med andra anslutande leder och gator är enligt beslut 2010-02-20 (uppdaterad 2018-10-22) utpekad av Trafikverket som område av riksintresse för väg, se Figur 3. Den redovisas följaktligen i Stockholms stad och Nacka kommuns översiktsplaner. Östlig förbindelses trafikplats Värmdöleden finns inte med i kommunernas översiktsplaner.

Översiktsplanen för Stockholm antogs av kommunfullmäktige i februari 2018 och vann laga kraft den 23 mars 2018. Stockholms stads översiktsplan tar sin utgångspunkt i den växande staden och pekar ut huvudinriktningen för stadsutvecklingen de kommande 25 åren. Översiktsplanen redovisar Östlig förbindelse i plankartan som en ”väg under utredning”. Översiktsplanen redovisar trafikplatserna i Frihamnen och i Ropsten som en del av riksintresset och ger vägledning kring hur dessa bör utformas.

Den gällande översiktsplanen för Nacka är antagen i juni 2012. Vid kommunfullmäktiges aktualitetsprövning i juni 2016 beslutades att den gällande översiktsplanen till största delen var aktuell, men att vissa mindre förändringar borde göras för bibehållen aktualitet.

Kommunfullmäktige antog en revidering av översiktsplanen - "Hållbar framtid i Nacka" - den 21 maj 2018. Översiktsplanen syftar till att Nacka ska utvecklas till en attraktiv och långsiktigt hållbar kommun som bidrar till en positiv utveckling i Stockholmsregionen.

Översiktsplanen förutsätter att Östlig förbindelse planeras och byggs till år 2030. Plankartan redovisar Östlig förbindelse på ett schematiskt sätt. I Nacka finns sedan tidigare markreservat i gällande detaljplaner för den tidigare Österleden.

2.7.3. Detaljplaner i anslutning till Östlig förbindelse

Som underlag till denna riksintressepreciseringhar samtliga pågående detaljplanearbeten som kan tänkas beröras av Östlig förbindelses gåtts igenom.

Äldre detaljplaner kan behöva prövas gentemot riksintresset Östlig förbindelse. Nacka kommun har med stöd av en framtagen arbetsplan för den tidigare Österleden infört restriktioner i berörda detaljplaner. Preciseringen av riksintresset för Östlig förbindelse innebär en möjlighet men inget krav för kommunen att ta bort dessa restriktioner.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

En antagen plan[2] för Nobelberget i Nacka har anpassats till Östlig förbindelse i samband med byggandet av Södra länken. I denna del följer Östlig förbindelse den tidigare Österleden.

Pågående planprocesser kan komma att påverkas av Östlig förbindelse. Särskilt berörda är detaljplaner i centrala Sickla och programområdet Henriksdal, området som ingår i stadutvecklingsområdet Norra Djurgårdsstaden, programutredning Hjorthagen, särskilt detaljplaneområden nära Tegeluddsvägen och Lindarängsvägen, nära Ropsten samt inom Nationalstadsparken vid Västra Bangården. Stockholms stad påbörjar också ett planarbete för Nordöstra sjöstaden. En indirekt påverkan uppstår också genom att pågående planer kan inrymma verksamheter som flyttas från andra planområden.

Sammantaget finns inga gällande detaljplaner där genomförandetiden ännu ej gått ut som behöver upphävas eller ändras för att outnyttjade byggrätter inte längre är förenliga med riksintressets anspråk.

2.8. Beaktande av riksintresset i den kommunala planeringen

Nedan redovisas en lista på frågor som skall tas i beaktande vid planering av markutnyttjande som kan påtagligt försvåra tillkomst eller utnyttjande av riksintresset Östlig förbindelse:

- Riksintresset för Östlig förbindelses omfattar ett avgränsat område ovan och under mark. Riksintresset utgörs av tunnlar, trafikplatser och tekniska anläggningar ovan mark. Samtliga anläggningsdelars funktionalitet ovan och under mark behöver beaktas i riksintresset. Områden utanför detta avgränsade område kan beröras av luftföroreningar och buller från trafiken.

- Riksintresset ska alltid bedömas utifrån ett långsiktigt perspektiv. Har man i planeringen bedömt påverkan på en framtida Östlig förbindelse?

- Grundläggning. Innebär byggnadens eller anläggningens grundläggning svårigheter att bygga en framtida Östlig förbindelse?

- Farligt gods. Östlig förbindelse ska kunna trafikeras med farligt gods. Kommande bebyggelse ska ta hänsyn till detta och i förekommande fall vidta nödvändiga åtgärder för att medge bebyggelse. Har hänsyn tagits till detta i planen?

- Buller. Riksintresset för Östlig förbindelse berör ett område som kan bli bullerexponerat under bygg- och driftstid. Har hänsyn tagits till eventuellt buller? Planeras bostäder som hamnar i ett bullerutsatt läge? Är tillräckliga bullerkrav säkerställda i planen? Behövs bullerskyddsåtgärder för att klara gällande riktvärden?

[2] Detaljplan för Sicklaön 83:33, 83:29, del av 40:12 och 83:3, Nobelberget, på Sicklaön, Nacka Kommun

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

- Luftföroreningar. Vid tunnelmynningar och ventilationstorn är det förhöjda halter av luftföroreningar. Kommer människor att bo eller vistas inom dessa områden? Är luftintag till byggnaders ventilationssystem väl placerade?

- Vibrationer. Riksintresset för Östlig förbindelse omfattar inte områden som kan bli påverkade av vibrationer under bygg- och driftstid. Har påverkan av vibrationer tagits upp i planeringen?

- Barriäreffekter. Riksintresset för Östlig förbindelse omfattar inte områden som kan bli påverkade av barriäreffekter under bygg- och driftstid. Har påverkan av barriäreffekter tagits upp i planeringen?

- Trafiksäkerhet. Riksintresset för Östlig förbindelse har inte tagit hänsyn till hur trafiksäkerheten kommer att påverkas i området. Har påverkan på trafiksäkerheten tagits upp i planeringen?

- Vid planläggning inbegriper tunneln också ett skyddsområde som måste beaktas i den kommunala planläggningen. Skyddsområdet behövs för att säkerställa konstruktionens hållfasthet och för att begränsa dränering av omgivande mark.

2.9. Uppdatering av riksintresset

Trafikverket har som ambition att uppdatera utpekade riksintresseområden en gång varje år. Där ingår uppdateringar som omfattar att planerade projekt blir färdigbyggda, det vill säga befintliga, samt andra mindre förändringar i det utpekade vägnätet. Till exempel har Norra länken och Citybanan tidigare pekats ut som planerat riksintresse men redovisas nu som befintligt riksintresse. Ansvarig för uppdateringen av riksintresset Östlig förbindelse är Trafikverket Region Stockholm.

En fördjupad översyn av materialet avser Trafikverket göra vart fjärde år. Arbetet samordnas med kommunernas aktualisering av sina översiktsplaner. En förutsättning för en uppdatering är att det skett förändringar eller tillkommit nytt kunskapsmaterial. Det kan till exempel vara att projekteringen kommit längre i ett planerat riksintresse. Uppdateringen kan också föranledas av omvärldsförändringar och förändrade funktioner i befintliga anläggningar. Trafikverket har påbörjat en uppdatering av riksintresset Stockholms hamnar som preciserades 2005 i ett gemensamt projekt med länsstyrelsen, Sjöfartsverket och Trafikverkets dåvarande regionala myndigheter för väg och järnväg.

Gemensamma och övergripande kriterier för utpekande av anspråk på riksintresse för trafikslagen togs fram av trafikverksmyndigheter tillsammans med Boverket. Dessa finns redovisade i Boverkets beslut 1999-07-05.

Trafikverket har på nationell nivå inlett ett arbete med att stämma av befintliga riksintressen mot nyligen framtagna anvisningar ” *Riksintressen för trafikslagens anläggningar – sektorsbeskrivning inklusive kriterier för utpekande*”, TRV 2019/45782. De nya kriterierna överensstämmer till stora delar med de tidigare men en funktion av särskild regional karaktär är inte längre tillräckligt för att utgöra kriterium för utpekande.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

3. Funktionsbeskrivning

3.1. Omvärldsfaktorer

Kapaciteten för resor över Saltsjö-Mälarsnittet är begränsad och efterfrågan på alternativa färdvägar har varit känd sedan länge och utretts flera gånger. I Dennisöverenskommelsen, från september 1992, ingick vägförbindelsen Österleden, som skulle knyta samman Södra och Norra länken. I februari 1997 beslutade regeringen att upplösa överenskommelsen. Därefter har förbindelsen utretts i Vägverkets förstudie samt i Trafikverkets åtgärdsvalsstudie ”Åtgärdsvalsstudie – Tillgänglighet för Stockholm, Nacka, Värmdö och Lidingö”. I åtgärdsvalsstudien identifierades Östlig förbindelse som den åtgärd av många som förbättrar tillgängligheten i den östra regiondelen allra mest och rekommendationen var att fortsatt planering enligt planläggningsprocessen för fysisk planering av vägar bör inledas. Under 2017-2018 genomförde Trafikverket ett utredningsarbete för Östlig förbindelse där olika lokaliseringar studerades. Lokaliseringsutredningen avbröts dock när förbindelsen inte fanns upptagen bland de infrastrukturobjekt som erhållit finansiering under planperioden 2018-2029.

3.2. Historisk trafikutveckling i området

Den historiska uppmätta trafikutvecklingen för Värmdöleden och Södra länken ses i Figur 5. Den genomsnittliga, årliga tillväxttakten är 2,2-2,4 procent. På Värmdöleden har årsdygnstrafiken ökat från ca 45 000 till 70 000 fordon från 1997 till 2017. På Södra länken har årsdygnstrafiken ökat från ca 50 000 till 65 000 fordon från 2004 till 2016.

Figur 4. Historisk trafikutveckling för Värmdöleden (vänster) och Södra länken (höger).

Den historiska trafikutvecklingen för Norra länken är svår att beskriva då den första etappen öppnades 2014 och den var fullt öppnad för trafik först under 2016. Även systemet för trängselskatt har påverkat trafiken, 2015 förändrades innerstadszonen för trängselskatt och 2016 infördes trängselskatt på Essingeleden. Effekterna av öppnandet blev stora, detta bedöms delvis bero både på ökad trafikalstring och trafikanternas förändrade vägval. Störst effekt har kommit av ändrade vägval. Trafikräkningar på Lidingövägen är inte representativa då renoveringar skett under ett antal år.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

3.3. Trafiksituationen i det nuvarande vägsystemet

De största trafikflödena finns idag i centrala Stockholm på Essingeleden samt Södra och Norra länken. Ett stort flöde passerar också rakt genom Stockholms innerstad via Centralbron. Se Figur 5.

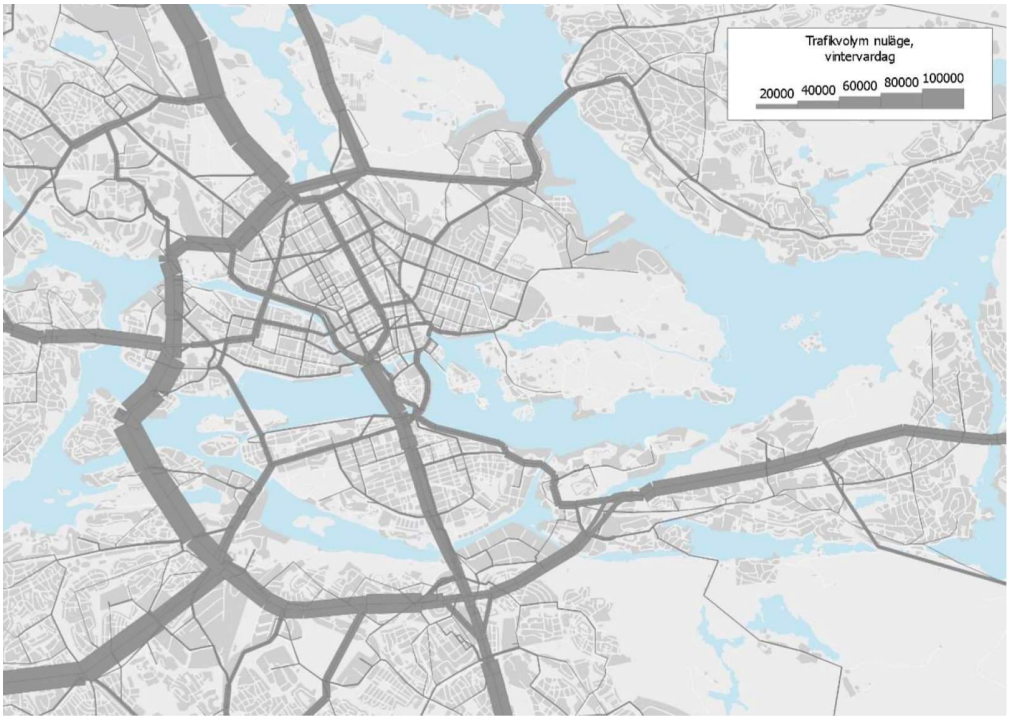

Figur 5. Trafikflöden Vardagsmedeldygn Nuläge. Källa: SamPers trafikprognos.

Trafikverket har pekat ut vilka vägar som är viktigast för nationell och regional tillgänglighet, det så kallade funktionellt prioriterade vägnätet (FPV), t.ex. Värmdöleden, Södra länken, Norra länken och Lidingövägen.

3.4. Kapacitetssituationen i vägsystemet

På de vägar som Östlig förbindelse kan ansluta till finns 1 - 3 körfält. Antalet körfält påverkar kapaciteten i systemet väsentligt och måste balanseras mot anslutande vägnät. Trafikmängden under ett årsmedeldygn är cirka 72 000 på Värmdöleden, 40 000 på Norra länken och 35 000 på Lidingövägen. I Frihamnen har Södra Hamnvägen, Lindarängsvägen, Tegeluddsvägen cirka 10 000 – 13 000 fordon per dygn.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

3.5. Trafikutvecklingen år 2040 utan Östlig förbindelse

Kollektivtrafikresandet beräknas öka med 45 procent till år 2040 både i Stockholms län och i Saltsjö-Mälarsnittet. Trots ett ökat kollektivtrafikresande kommer trängseln (resenärer per tåg) att minska fram till år 2040 jämfört med idag, huvudsakligen till följd av att två nya tunnelbanelinjer tillkommer i Saltsjö-Mälarsnittet. Kapaciteten för kollektivtrafik i Saltsjö-Mälarsnittet ökar därför jämfört med idag.

Vägtrafikarbetet (mängden trafik mätt i fordonskilometer) i Stockholms län beräknas öka med cirka 45 procent och antal fordon som passerar Saltsjö-Mälarsnittet förväntas öka mer, nästan 60 procent.

Öppnandet av Förbifart Stockholm bedöms få stor påverkan på trafiksystemet genom att främst Essingeleden, de inre infartslederna och delvis även innerstaden bedöms avlastas. Samtidigt kommer trafiken på de yttre infartslederna och i anslutning till Förbifart Stockholm att öka med köbildning som följd. Infartslederna i den östra delen av regionen avlastas inte av Förbifart Stockholm, varför köerna på Norrtäljevägen (E18), Värmdöleden (Väg 222) och Nynäsvägen (Väg 73) förväntas bli längre.

3.6. Trafikutvecklingen år 2040 med Östlig förbindelse

Östlig förbindelse binder samman regionen över Saltsjö-Mälarsnittet för bil- och kollektivtrafik. Med Östlig förbindelse skapas en gen förbindelse mellan regionens olika delar, ökar kapaciteten i trafiksystemet i de centrala delarna av Stockholms län och minskar sårbarheten i befintligt system. Med en alternativ väg över Saltsjö-Mälarsnittet kommer en omfördelning av trafiken att ske. I vägnätet kommer de centrala delarna av Stockholm att avlastas, framför allt Essingeleden och innerstadsbroarna[3] över Saltsjö-Mälarsnittet.

En Östlig förbindelse ger en ökad kapacitet i vägsystemet. Det gör att biltrafiken kommer att öka med drygt en procent mer i Stockholms län. Östlig förbindelse beräknas få ett trafikflöde på cirka 70000 - 100 000 fordon per vintervardagsmedeldygn.

Med Östlig förbindelse beräknas kollektivtrafikresandet i stort vara oförändrat i Stockholms län jämfört med scenariot utan en Östlig förbindelse. Även i kollektivtrafiksystemet sker en omfördelning av resandet där innerstaden avlastas. Orsaken är att kollektivtrafikresenärerna får en ny rutt som i vissa fall kan vara snabbare och enklare att använda jämfört med att resa genom innerstaden.

3.7. Påverkan på kapacitet och framkomlighet

Östlig förbindelse har en i huvudsak positiv påverkan på kapacitet och framkomlighet i trafiksystemet. För att denna funktion ska säkerställas behöver det vägnät som ansluter till ramperna ha tillräcklig kapacitet. En utformning med för låg kapacitet innebär ett försvårande av nyttjandet. Trafikverkets uppfattning är att en viss påverkan på framkomlighet kan accepteras, till exempel viss köbildning under maxtimmen. Denna får dock inte vara av sådan omfattning att Transportstyrelsens krav på tunneln inte kan uppfyllas.

[3] *Västerbron, Centralbron och broarna vid Slussen*

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

3.8. Utformning

Östlig förbindelse är en väg och kollektivtrafikförbindelse som ansluter till Södra länken i söder och till Norra länken i norr. Längs sträckan finns tre trafikplatser, vid Värmdöleden, Frihamnen och Ropsten. Olika sätt att utforma trafikplatserna har prövats. Den utformning som preciseras innebär inget ställningstagande utan lösningen måste prövas i en vägplan.

3.8.1. Trafikplatser

Vid Trafikplats Värmdöleden kopplas Värmdöleden till Östlig förbindelse. Det möjliggör för boende i Nacka/Värmdö att resa norrut på ett effektivt sätt. Idag reser boende i Nacka/Värmdö via Södra länken eller via Stockholms stads gatunät för att nå regionens norra delar. I närheten av trafikplatsen planeras flera större stadsutvecklingsprojekt som är beroende av god tillgänglighet. Figur 6 visar en schematisk bild av trafikplatsens ramper och prognostiserad trafikefterfrågan för respektive relation under maxtimmen år 2040.

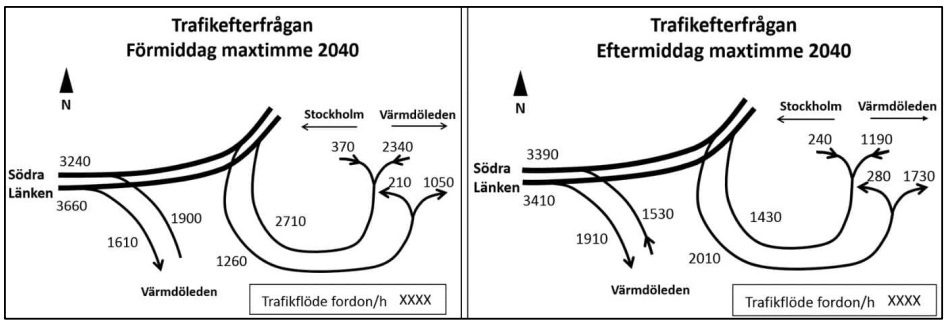

Figur 6. Prognostiserad trafikefterfrågan för trafikplats Värmdöleden under för- och eftermiddagens maxtimme år 2040.

Trafikplats Frihamnen motiveras av den pågående utbyggnaden av Norra Djurgårdsstaden och fortsatt verksamhet i Stockholms hamnar vid Värtan som då ansluts till Östlig förbindelse. Totalt ska 12 000 bostäder och 35 000 arbetsplatser byggas till omkring 2030. Figur 7 visar en schematisk bild av trafikplatsens ramper och prognostiserad trafikefterfrågan i respektive relation under maxtimmen år 2040.

Stockholms hamnar, Frihamnen, Containerhamnen och Loudden är befintliga riksintressen. Med trafikplatsen skapas en god koppling till det regionala vägnätet. Enligt gällande och tidigare riktlinjer är länkar som sammanbinder kommunikations-anläggningar av riksintresse av särskilt intresse att pekas ut.

Säkerhetskonceptet för tunnlarna bygger på att det ska vara möjligt att utrymma tunneln inom rimlig tid. Utan trafikplats Frihamnen blir utrymningstiden väsentligt längre.

Trafikplats Frihamnen har en viktig lokal betydelse men också en påverkan på stadsutvecklingen. Den har inte samma regionala betydelse som trafikplats Värmdöleden och Ropsten. Det finns därför skäl att överväga att undanta trafikplats Frihamnen i riksintressepreciseringen i samband med en uppdatering av samtliga riksintressen i hamnområdet.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

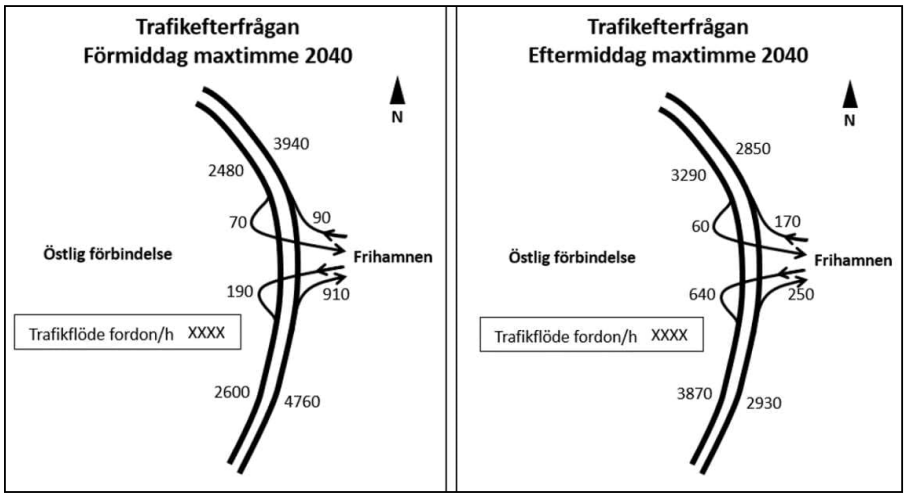

Figur 7. Prognostiserad trafikefterfrågan för trafikplats Frihamnen under för- och eftermiddagens maxtimme år 2040.

Trafikplats Ropsten med koppling till Lidingö möjliggör ett effektivt resande söderut och österut för boende på Lidingö. Idag reser Lidingöborna via Stockholms stads gatunät eller via Lidingövägen och Norra länken för att nå regionens södra och östra delar. Figur 8 visar en schematisk bild av trafikplatsens ramper och prognostiserad trafikefterfrågan i respektive relation under maxtimmen år 2040.

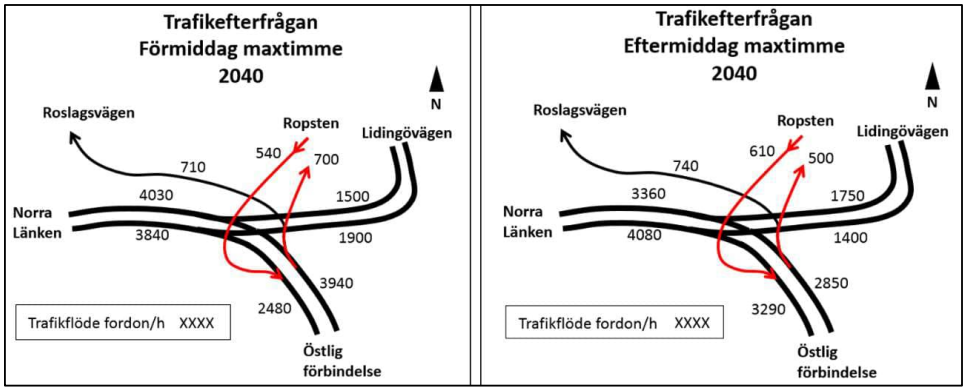

Figur 8. Prognostiserad trafikefterfrågan för trafikplats Ropsten under för- och eftermiddagens maxtimme år 2040.

Trafikplats Ropsten är en del av väg E20 och det Transeuropeiska Transportnätverket. Stockholms stad är väghållare. Det innebär att åtgärder i vägnätet inklusive Norra Hamnvägen är underställd ett regelverk på EU nivå. Det innebär till exempel att investeringar och ändringar i vägens utformning ska undergå en trafiksäkerhetsgranskning.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

3.9. Antagen busstrafikering

I lokaliseringsutredningen studerades utredningsalternativ som innehöll buss som kollektivtrafik.

Busslinjerna i Lokaliseringsutredningen togs fram i samarbete med Trafikförvaltningen. Centralt i framtagandet var att fånga upp viktiga målpunkter norr och söder om förbindelsen. Norr om förbindelsen har Ropsten, Frihamnen och Loudden identifierats som speciellt viktiga målpunkter, i söder har Gullmarsplan och Nacka Forum identifierats. Utredningen utvärderar inte hur eventuella busslinjer utanför huvudförbindelsen ska utformas. Busstrafiken antas bestå av två nya linjer:

- Nacka Forum – Loudden
- Gullmarsplan – Ropsten

Busstrafiken antas ha en hög turtäthet. Se Figur 9. Busslinjerna är i sig inte riksintresse även om väganläggningen som medger busslinjerna utgör är riksintresse.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

Bilaga 32B

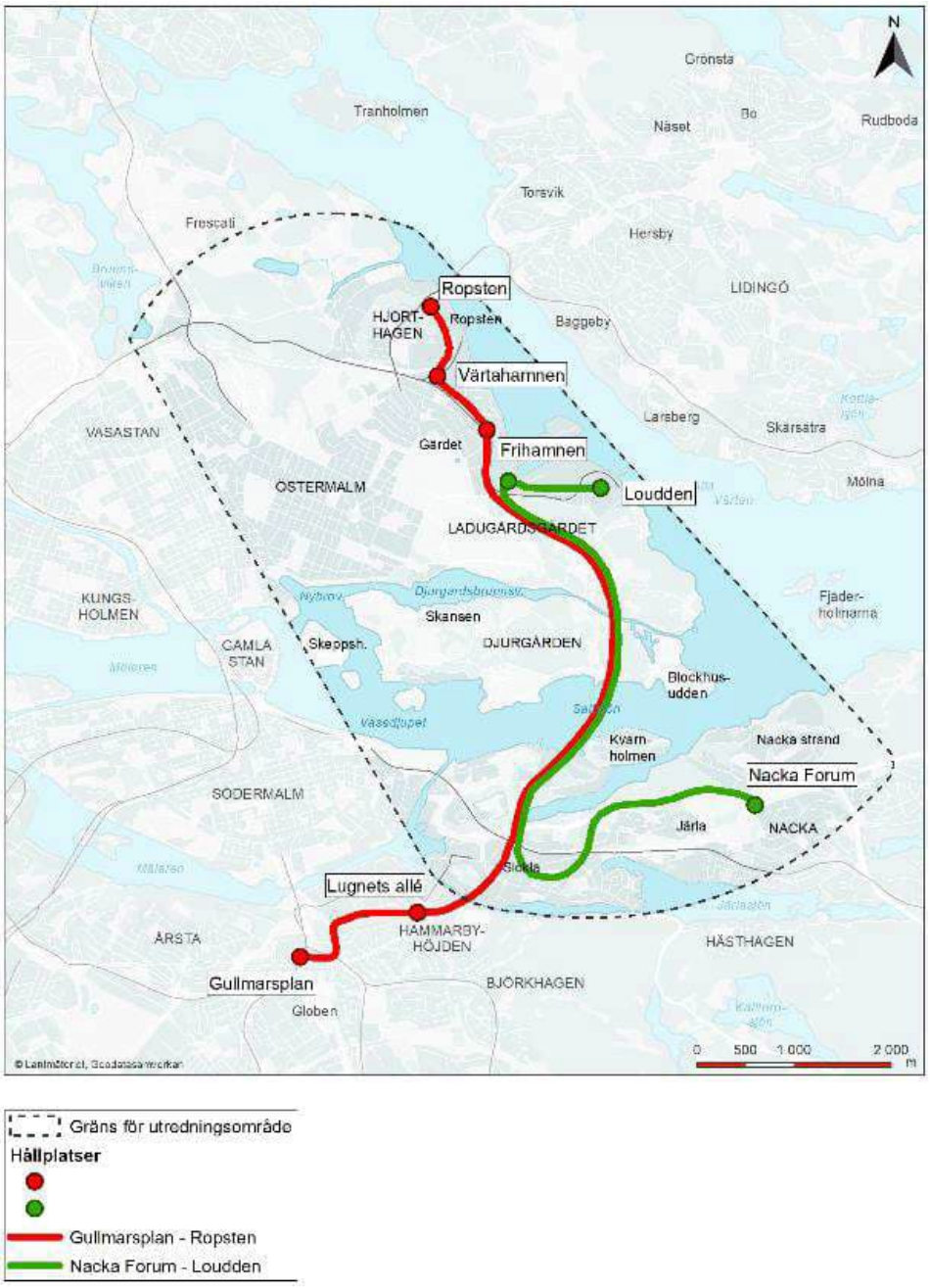

Figur 9. Studerade busslinjer.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

4. Riksintressets mark och utrymmesanspråk

I det här kapitlet presenteras den anläggning som ingår i riksintressepreciseringen för Östlig förbindelse samt ett inledande resonemang kring de risker och osäkerheter som preciseringen är förenad med.

Utredningsarbetet för Östlig förbindelse avbröts i ett läge där alternativa geografiska och tekniska lösningar fortfarande diskuterades. En konsekvens av detta är att det för varje teknisk lösning finns osäkerheter om den kommer att kunna genomföras exakt så som det var tänkt. Det råder också osäkerheter kring vad som är den bästa lösningen då Trafikverket inte gjort något ställningstagande om lokaliseringsalternativ.

Riksintressepreciseringen har liten betydelse för pågående markanvändning. Det kan dock få stora konsekvenser för områden där det pågår planering av ny bebyggelse. Riksintressepreciseringen ger här Trafikverket en utökad möjlighet till inflytande över kommunernas planering. För att säkerställa byggbarheten av Östlig förbindelse inkluderar riksintresset förutom den framtida anläggningen också ett skyddsområde.

Östlig förbindelse går till stora delar under mark och där finns förhållandevis få andra anspråk på utrymme. Konflikter med befintlig och planerad bebyggelse finns därför i allt väsentligt där anläggningen ligger ovan mark eller strax under markytan. Riksintresset ges en begränsning i höjdled ovanför tunnlarna där bergtunnlarna ligger djupt. Begränsningen avser att underlätta planeringen. Under tunnlarna finns få andra anspråk på utrymme och en begränsning neråt får ingen praktisk nytta. Därför finns ingen begränsning av riksintresset neråt, under tunneln.

Lösningen som ingår i preciseringen har få konflikter med befintlig bebyggelse. Preciseringen kan däremot påverka planeringen av framtida bebyggelse och infrastruktur.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

4.1. Tunnlar

Det preciserade riksintresset möjliggör olika tunneltyper på olika sträckor. Största delen av förbindelsen består av bergtunnlar medan passagen av Saltsjön sker i sänktunnel.

För delar där bergtäckning saknas måste tunneln byggas som betongtunnel i öppet schakt.

För passagen av Saltsjön har olika tekniska lösningar studerats, sänktunnel, bergtunnel och tunnelborrmaskin (TBM). Trafikverket har valt att riksintresseprecisera ett alternativ med sänktunnel.

För att säkerställa hög trafiksäkerhet, framkomlighet och komfort måste vägen uppfylla ett antal olika krav. De viktigaste kraven omfattar minimiradier för kurvor i plan och profil, maxlutningar samt körfälts- och vägrensbredder.

Huvudtunneln dimensioneras med fyra körfält (varav ett busskörfält) mellan trafikplats Värmdöleden och trafikplats Frihamnen, resterande del av sträckan dimensioneras med tre körfält. Därmed tillgodoses intresset av en stark kollektivtrafik i Östlig förbindelse.

Bergtunnel, skyddszon och skyddsområde
Att bygga en bergtunnel innebär traditionellt att borra och spränga sig fram i berget.

För att bygga en bergtunnel behöver det vara tillräckligt mycket berg kvar ovanför tunneln (bergtäckning) och mot kringliggande bergrum och tunnlar, normalt 5 - 10 meter. I partier med nedsatt bergkvalitet samt där osäkerhet råder avseende var bergytan är lokaliserad är det önskvärt med större bergtäckning.

I den färdiga anläggningen är en del av det omgivande berget en del av tunnelkonstruktionen. Vidare tätas sprickor i berget för att undvika att vatten läcker in i tunnlarna. Berget runt tunneln utgör därför en del av väganläggningen. I samband med att vägplanen fastställs bestäms utbredningen av vägområdet. Den vägrätt som uppkommer i samband med att tunneln tas i drift omfattar därför också en del av berget utanför tunneln som har kommit att kallas skyddszon.

Riksintresset redovisar ett skyddsområde. Innan anläggningen lokaliserats och utformats och planen har prövats finns ingen skyddszon. Skyddsområdet är därför ett område inom vilket det ska vara möjligt att bygga anläggningen. Det ska inrymma anläggning och skyddszon och utrymmen som behövs för byggandet. Skyddsområdet redovisas på kartorna.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

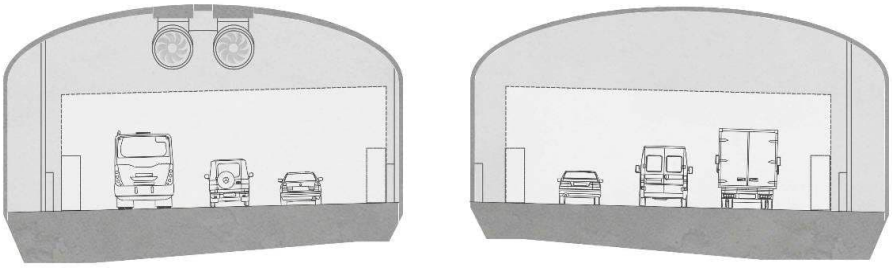

Figur 10. Vägtunnel i berg med tre körfält i vardera riktningen (fyra körfält har inte projekterats).

Sänktunnel

En sänktunnel är en betongtunnel bestående av prefabricerade sektioner som byggs på annan plats och sedan sänks ned till sitt slutgiltiga läge på sjöbotten.

En viktig förutsättning för en sänktunnellösning är att vattenströmningen i Saltsjön inte får försämras. Det innebär att tunneln måste sänkas ned under sjöbotten. Det görs genom att en ränna muddras upp där sänktunneln sedan sänks ned.

Sänktunneln innebär stora tekniska- och miljömässiga utmaningar.

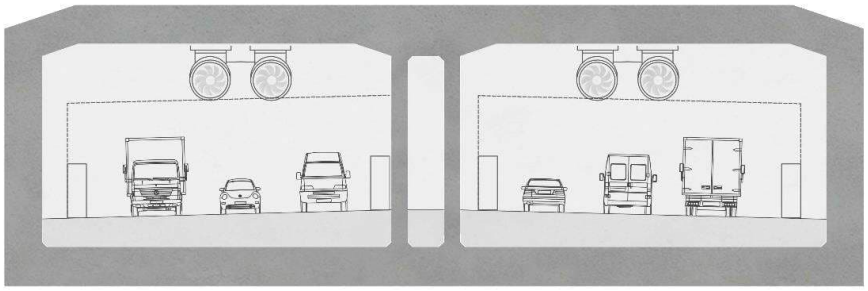

Figur 11. Väg i sänktunnel med tre körfält i vardera riktningen (fyra körfält har inte projekterats).

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

4.2. Trafikplatser

4.2.1. Trafikplats Värmdöleden

Trafikplats Värmdöledens ramper ansluter Östlig förbindelse med Värmdöleden. Ramperna passerar under Värmdöleden i väster och fortsätter under den planerade tunnelbanan och sträcker sig runt i en halvcirkel för att sedan passera över tunnelbanan i öster. Ramperna passerar sedan i en slinga under Värmdöleden innan de går upp och ansluter västerut och österut till Värmdöleden. I sydväst ansluter Östlig förbindelse till Södra länken.

Ramperna i östergående riktning har två körfält i både avfarts- och påfartsramp för att rymma ett busskörfält. I västergående riktning har avfarts- och påfartsramperna ett körfält vardera.

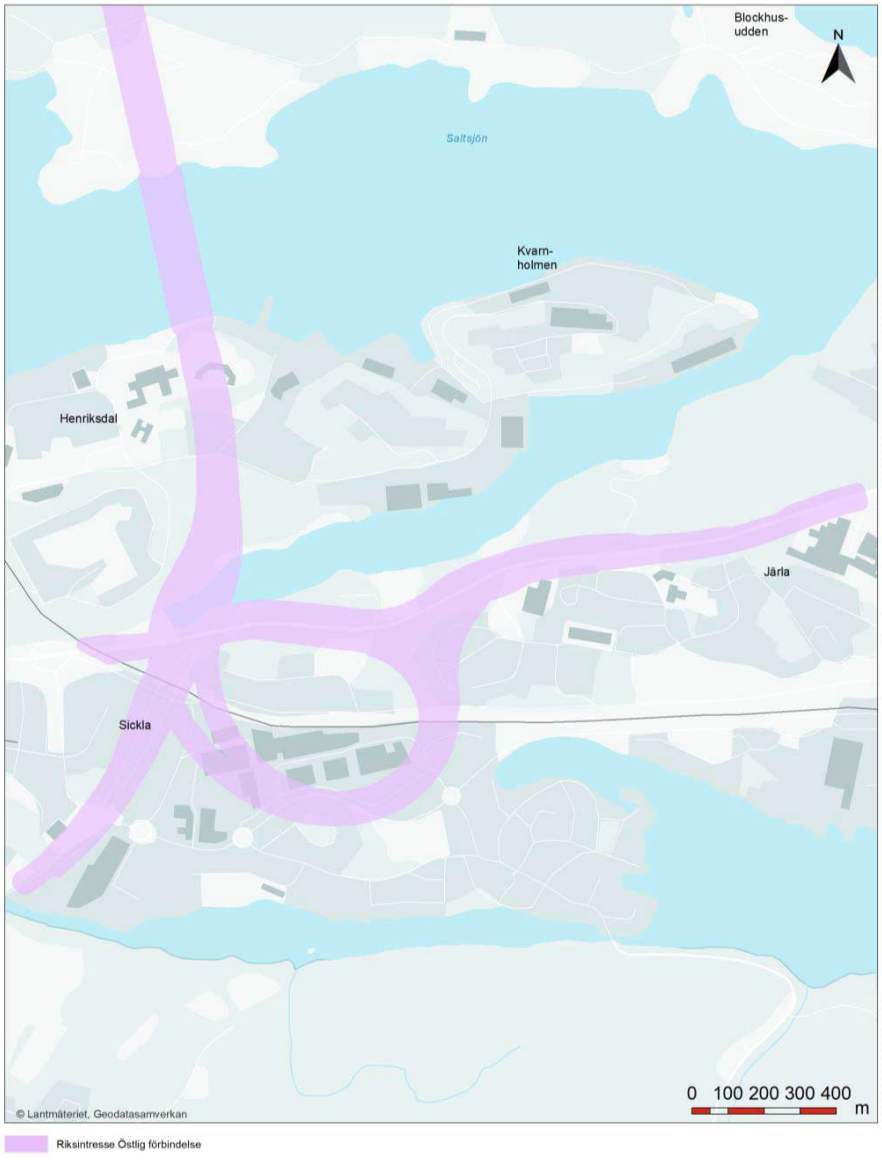

Figur 12. Riksintresset Östlig förbindelses utbredning vid trafikplats Värmdöleden.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

4.2.2. Trafikplats Frihamnen

Trafikplats Frihamnen utformas med en ofullständig cirkulationsplats, så kallad droppe som förläggs under korsningen Lindarängsvägen-Södra Hamnvägen. Droppen kopplar samman Östlig förbindelse med Lindarängsvägen öster- och västerut samt med Södra Hamnvägen norrut genom trågkonstruktioner[4]. Ramperna från Östlig förbindelse består av två körfält i vardera riktningen varav ett är avsett för buss.

Trafiken till och från de nordliga delarna av Östlig förbindelse kopplas till lokalvägnätet genom ett tråg med friliggande anslutning väster om korsningen Södra Hamnvägen – förlängning av befintlig Sehlstedtsgatan. Ramperna består av ett körfält i vardera riktningen.

Den redovisade lösningen minimerar risken för intrång i Nationalstadsparken. Det finns dock tveksamheter om det av Stockholms stad planerade vägnätet har kapacitet att ta emot trafiken till och från Östlig förbindelse. Lösningen för de södergående ramperna har tagits fram gemensamt med Stockholms stad. Trafik från hamnen till Norra länken och norrut kan antingen ledas via Södra Hamnvägen norrut eller via norrgående ramper på Östlig förbindelse.

[4] En trågkonstruktion är ett byggnadsverk med botten och två väggar, till exempel avsett för en väg under omgivande marknivå.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

Bilaga 32B

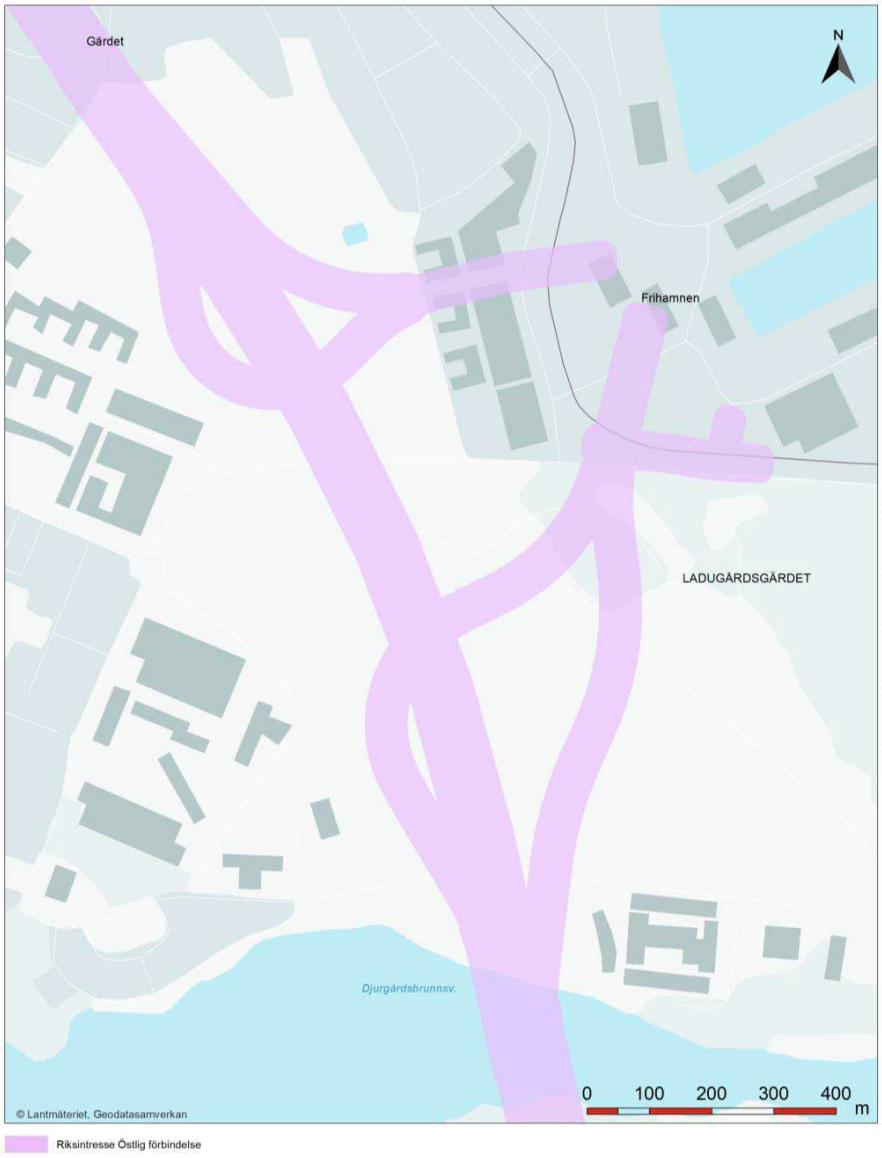

Figur 13. Riksintresset Östlig förbindelses utbredning vid trafikplats Frihamnen.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

4.2.3. Trafikplats Ropsten

Utgångspunkt för preciseringen är att Trafikplats Ropsten utformas som en ofullständig cirkulationsplats, droppe som förläggs ovanför Lidingövägen. Droppen kopplar samman Östlig förbindelse med Lidingövägen i nord och sydlig riktning samt med lokalvägnätet via Gasverksvägen i väster. Alla ramper består av ett körfält. Lösningen går att modifiera så att den stämmer bättre överens med Stockholms stads planer utan att därmed påtagligt försvåra genomförandet av Östlig förbindelse.

Val av lösning har liten påverkan för Stockholm Exergis specialtransporter som i stället berörs av stadens pågående planarbete för Energihamnen. Med en Östlig förbindelse kan det vara intressant att använda allmänna gator, däribland Tredje tvärvägen för specialtransporter.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

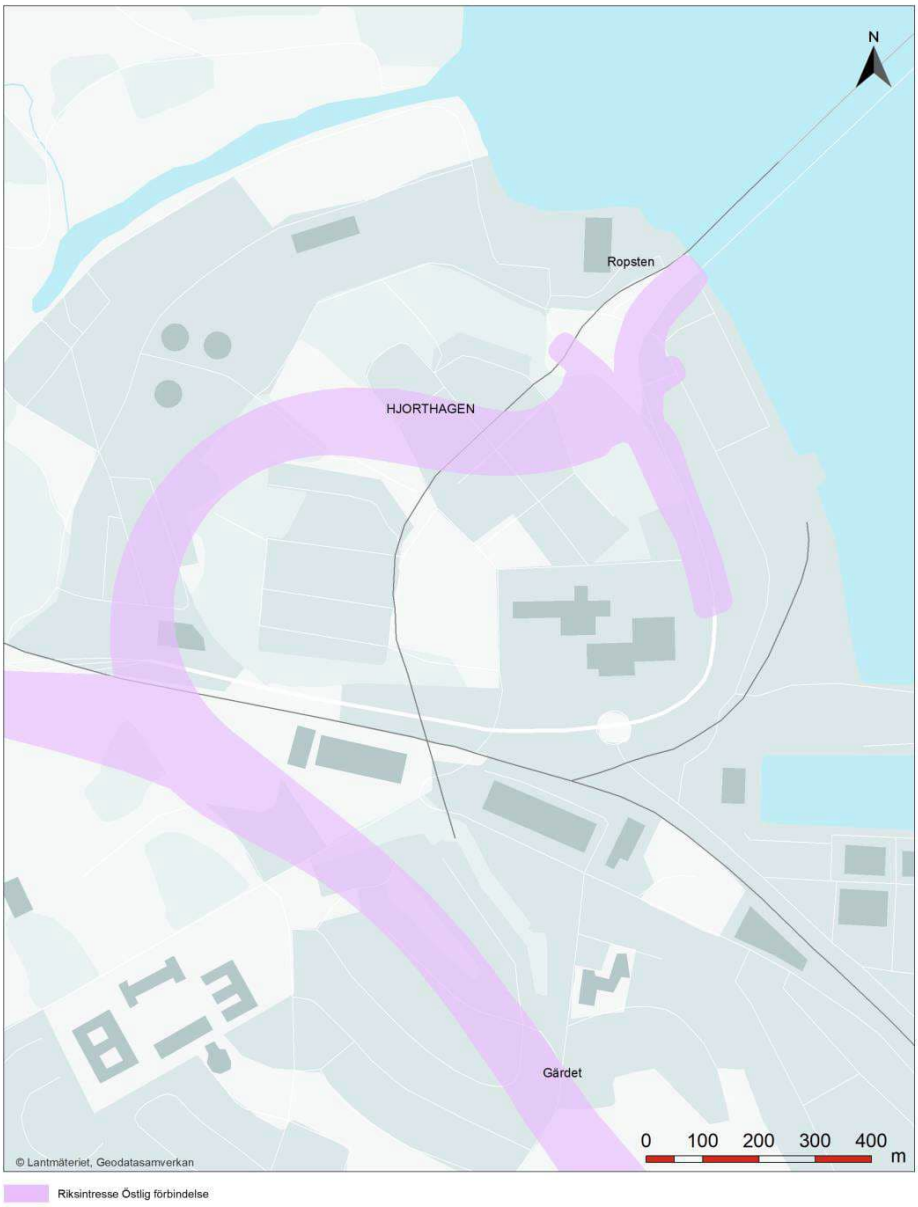

Figur 14. Riksintresset Östlig förbindelses utbredning vid trafikplats Ropsten.

4.3. Anslutning till Norra länken

För att undvika körfältsbyten som sänker kapaciteten i Norra länken fordras en ramptunnel för trafikanter i riktning mot Roslagsvägen norrut. Ramptunneln går under Nationalstadsparken och följer parallellt befintliga trafiktunnlar vilket gör att det inte finns några konkurrerande markanspråk.

4.4. Ventilation

Det finns stora osäkerheter kring dimensioneringen av ventilationssystemet. Det finns olika tekniska lösningar som påverkar tunnelns tvärsnitt och styrande är också vilka värden som sätts på tunnelns tvärsnitt samt vilka krav som sätts på tunnelluftens renhet

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

från partiklar och kväveoxidhalt. Med stor sannolikhet kommer luften att behöva bytas ut från huvudtunnlarna, det vill säga att förorenad luft sugs ut och ren luft blåses in i tunneln.

Av särskild vikt är att en luftutbytesstation anläggs där Östlig förbindelse kopplas till Norra länken. Det är nödvändigt för att Östlig förbindelse ska kunna definieras som en egen tunnel och säkerheten certifieras separerat från Norra länken.

Förorenad luft från luftutbytesstationerna leds via tunnlar till ventilationstorn där luften förs upp till den höjd som behövs för att få tillräcklig utspädningseffekt. För att undvika intrång i Nationalstadsparkens riksintresse placeras ventilationstornen utanför riksintressets gräns vilket gör att ventilationstunnlarna blir långa. Ventilationstorn kommer att behövas vid Loudden, Frihamnen och Storängsbotten. Dessa markområden tas inte med i preciseringen eftersom det i Frihamnen finns ett befintligt riksintresse för kommunikation. I Storängsbotten innebär Nationalstadsparken att staten redan har ett inflytande över planeringen.

Förorenad luft ventileras också ut via tunnelmynningar. I de fall då bostäder finns nära tunnelmynningarna kan ventilationsluften behöva avledas via avluftstorn nära mynningarna. Sådana torn behövs i Sickla, Frihamnen och Ropsten och ryms inom preciseringen av vägutrymmet.

4.5. Mottagningsstation och driftdepå

4.5.1. Mottagningsstation

För att försörja Östlig förbindelses tekniska system med elkraft behövs en mottagningsstation. På liknande sätt som för Norra länken anordnas en mottagningsstation ovan mark för inkommande 33 kV högspänningskablar från elleverantören. För högsta möjliga driftsäkerhet skapas redundans genom att mottagningsstationen delas i två från varandra brandavskilda delar.

Mottagningsstationen ska bestå av en envåningsbyggnad med källare. Preliminärt utrymmesbehov för byggnaden har bedömts till cirka 350 m² plus källare för kabelanslutningar och VVS-utrustning.

Mottagningsstationen ska ha tillfartsväg för tyngre transporter med plats för inlastning och vändning samt uppställningsplats för servicefordon.

Mottagningsstationen ska placeras i närheten av ramptunnlarna vid trafikplats Frihamnen för att möjliggöra matning både åt norr och söder. Lämplig placering är ovanför norrgående eller södergående ramptunnlar. Det senare alternativet är dock komplicerat med hänsyn till Nationalstadsparken och den spårväg som planeras i Norra Djurgårdsstaden. Alternativ placering är i anslutning till tunnelmynningarna vilket innebär komplicerade kabelvägar.

Eftersom Frihamnen redan är riksintresse för kommunikation pekas ingen särskild plats ut i preciseringen.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

4.5.2. Driftdepå och driftcentral

För Trafikverkets drift och underhåll av Östlig förbindelse behövs en kombinerad driftdepå och driftcentral. Driftdepån/driftcentralen ska bestå av en fastighet med depåbyggnad, asfaltsplan och uppställningsplatser med och utan skärmtak.

Driftdepån ska kunna användas för såväl Södra länken som för Östlig förbindelse.

Driftdepån/driftcentralen ska bestå av en fastighet på cirka 3000 m². Fastigheten ska vara omgärdad av stängsel och grind. Möjlighet för in och uttransport och vändning av tunga fordon ska finnas.

Fastigheten bör placeras i Sickla i nära anslutning till Östlig förbindelses huvudtunnlar. Ett rimligt alternativ är att använda befintlig fastighet för Södra länkens driftdepå och utöka den befintliga depåbyggnaden.

Södra länken är ett befintligt riksintresse och Trafikverket kan med stöd av detta säkerställa tillgången till mark för ändamålet.

4.6. Risk för att tillkomsten av riksintresset Östlig förbindelse påtagligt försvåras.

Ett framtida riksintresse saknar stöd i en lokalisering. Det innebär att det är svårare att hantera i planeringen än befintliga eller planerade riksintressen. Även om det inte tillkommer några anläggningar eller bebyggelse inom det preciserade området kan det ändå uppstå svårigheter. Planerad utformning har byggt på antaganden om markens beskaffenhet, trafikprognoser, gällande lagstiftning, dagens kostnadsnivåer med flera antaganden. En parameter är till exempel möjligheten att passera den planerade utbyggnaden av tunnelbanans blå linje till Nacka. Ändras antaganden om erforderligt skyddsavstånd så ändras också läget för de planerade tunnlarna.

I riksintresset ingår inte heller den mark som tillfälligt måste tas i anspråk för att kunna bygga tunneln. Ifall tänkta platser bebyggs ökar kostnaderna för genomförandet.

Det är inte säkerställt att en sänktunnel går att bygga med hänsyn till att så många synnerligen höga värden berörs. Ett förbud omöjliggör inte Östlig förbindelse. Tunnlarna kan läggas djupare och utföras som bergtunnlar men kostnaden och nyttan av projektet påverkas.

5. Påverkansområden

Förutom den direkta påverkan som anläggningen genom sitt intrång får på befintlig och planerad bebyggelse kan även dess omgivningspåverkan ha betydelse för omgivande bebyggelse. I de urbana områden som berörs görs regelbundet miljökonsekvensanalyser så riksintresset innebär ingen förändrad planeringsprocess. Det kan däremot behövas extra åtgärder för att säkerställa att den planerade miljön är godtagbar ur hälsosynpunkt även med en utbyggd Östlig förbindelse.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

Där Östlig förbindelse ansluter till Södra länken har den antagna planen för Nobelberget, se avsnitt 2.7.3, anpassats till Östlig förbindelse. Detta område har därför en särskild markering i kartan. Se Figur 15.

5.1. Buller

En utbyggd Östlig förbindelse ger i förhållande till trafikflödena små bullerstörningar i omgivningarna. Anledningen är att trafikleden till största delen är tunnelförlagd. När tunneln ansluts till det omgivande ytvägnätet genom ramper och väganslutningar påverkas bullersituationen dock negativt. Det gäller anslutningar mot Södra länken och mot Värmdöleden samt kring trafikplatserna i Frihamnen och i Ropsten.

Ny bebyggelse i dessa områden behöver ta hänsyn till bullerutbredningen från en framtida Östlig förbindelse. På kartorna över riksintresset visas områden inom vilket det finns risk att riktvärdet 55 dBA överskrids. Linjerna är schablonmässigt framtagna eftersom anläggningen inte finns projekterad. Planeras bebyggelse inom eller nära området förutsätts att en bullerutredning behöver göras. Den tar då hänsyn till riksintresset och den dämpning som beror av topografi, bullerskydd och annan bebyggelse.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

Bilaga 32B

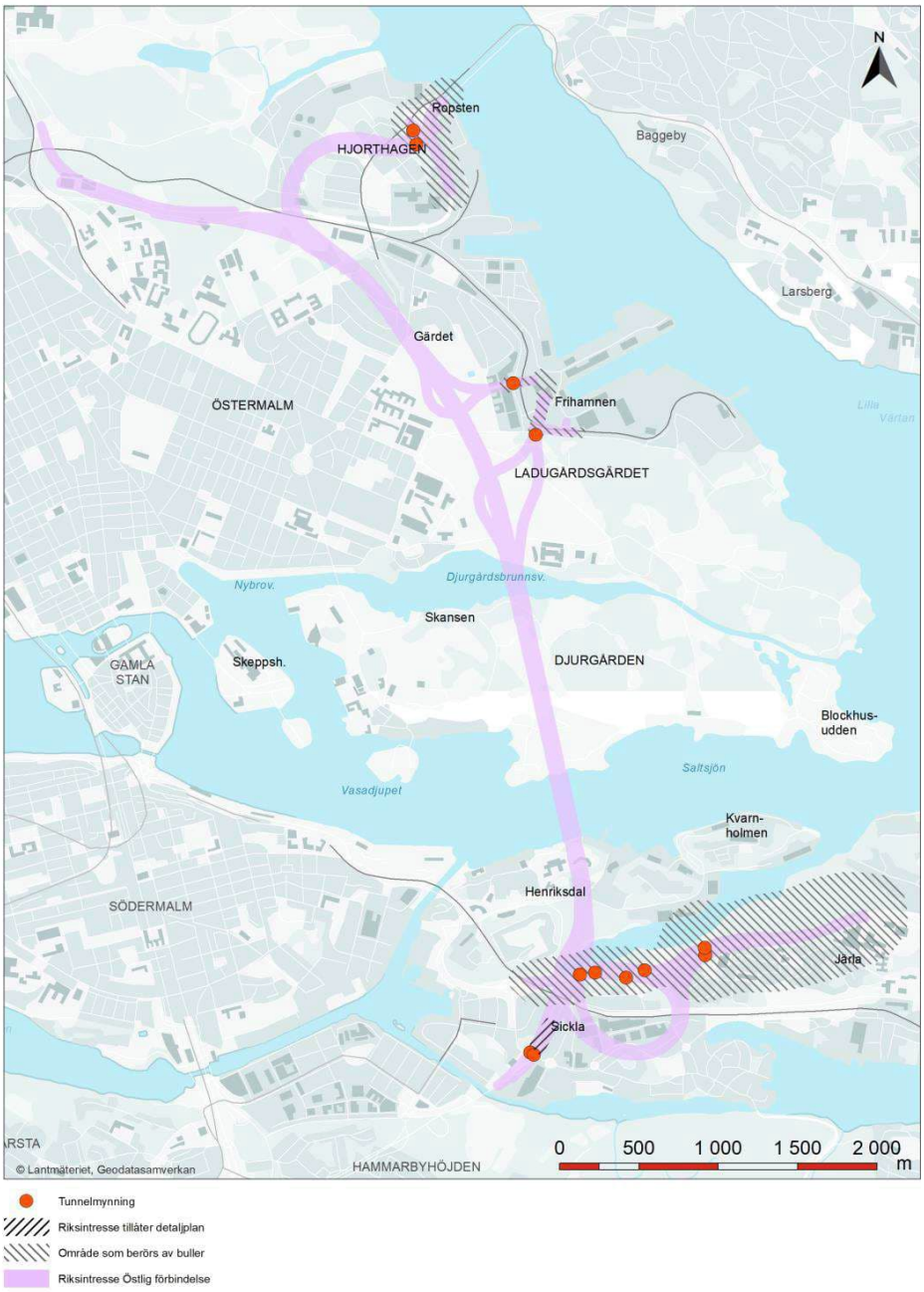

Figur 15. Riksintresset Östlig förbindelse.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

5.2. Luftföroreningar

I tunnlarna koncentreras luftföroreningar. Med jämna avstånd anläggs därför luftutbytesstationer där förorenad luft ventileras ut och ersätts med frisk luft. I tunnlarna tillåts dock upp till tjugo gånger högre halter av föroreningar i luften än de gränser som gäller för trafikmiljön utomhus där människor vistas, till exempel i bostadsområden. Det innebär att bostäder inte kan ligga alltför nära tunnelmynningar där halterna är förhöjda. I projektet finns utrymme för avluftstorn nära tunnelmynningarna för att reducera föroreningshalterna.

Även med dessa åtgärder överskrids riktvärden för luftkvalitet nära tunnelmynningen. Emellertid är utspädningseffekten stark vilket gör att halterna klingar av på avstånd från tunneln. Vad halterna slutligen blir beror på en rad faktorer som tunnelns kolvverkan, vindriktning och topografi inklusive skärmande bebyggelse. För de planer som tas fram inom en radie på 200 meter från tunnelmynningarna och 200 meter från ramperna behöver detaljerade spridningsberäkningar genomföras för att säkerställa att miljökvalitetsnormer följs, som en del av planarbetet. Planen måste kunna visa att Östlig förbindelse med rimliga skyddsåtgärder inte innebär en hälsofara för människor som vistas i anläggningens närhet.

5.3. Risk

Östlig förbindelse kommer att upplåtas för trafik med farligt gods och ansluta till vägar där farligt gods är tillåtet. Med Östlig förbindelse kan farligt gods ledas bort från gator med känslig bebyggelse. Riskfrågor behandlas i planeringen genom att riskanalyser genomförs för att bedöma sannolikhet och konsekvens för olika typer av olyckor som kan drabba tredje man. En explosion som inträffar på någon av de framtida ramperna måste ha acceptabla konsekvenser. Något riskområde redovisas därför inte på kartorna över riksintresset utan det förutsätts att planförfattarna gör erforderliga riskanalyser med förslag på rimliga skyddsåtgärder.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

6. Redovisning av riksintresset

Riksintresset utbredning redovisas i Figur 16 nedan och mer detaljerat på kartor i bilaga1. I figur 16 nedan avser röd markering områden där skyddsområdet bryter markytan, vilket innebär att tunnelns tak ligger närmare markytan än 25 meter. Svart markering indikerar områden där anläggningen går i ytläge.

Figur 16.Riksintresset Östlig förbindelse.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

6.1. Riksintressets anläggningstyper

Riksintresset består av anläggningen Östlig förbindelses huvudtunnlar och trafikplatser som i sin tur består av väglinjer med ett, två, tre eller fyra körfält i bergtunnlar, betongtunnlar, sänktunnel, tråg, på bro och i ytlägen. Utöver vägen och tunnelkonstruktionerna består riksintresset av ett skyddsområde i syfte att säkerställa anläggningens funktion och genomförande.

Figur 17. Riksintresse Östlig förbindelse med anläggningstyper.

Skyddsområdets storlek varierar beroende på anläggningstyp. Anläggningstypen bestäms först i samband med detaljprojekteringen inom ramen för vägplanen då också

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

skyddszonen bestäms. Anläggningstyperna i Figur 17 ska därför ses som en grov indikation och motiv för skyddsområdets omfattning.

6.1.1. Bergtunnlar

För de delar av Östlig förbindelse som går i bergtunnel tillämpas ett skyddsområde på 25 meter. Antalet körfält varierar mellan 1-4.

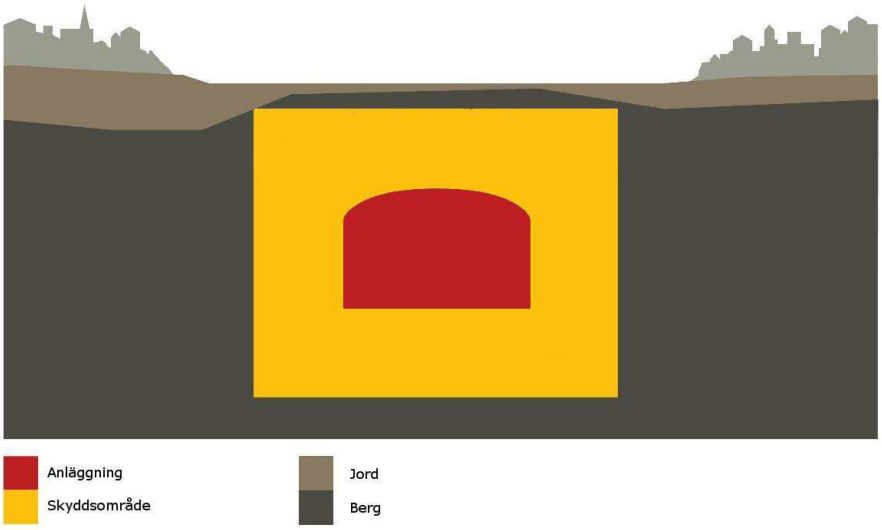

Figur 18. Bergtunnel med skyddsområde under marknivå.

På de platser där riksintressets skyddsområde når upp till markytan ingår all mark ovanför tunneln i riksintresset.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

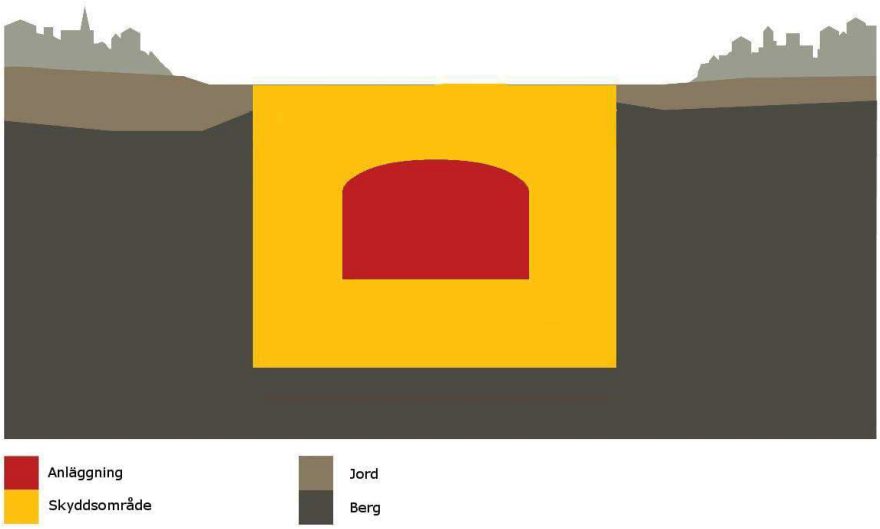

Figur 19. Bergtunnel med skyddsområde som går upp till markytan.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

6.1.2. Betongtunnlar

De delar av Östlig förbindelse som anläggs där bergtäckning saknas måste byggas med betongtunnlar. Arbetena sker i en grop som hindras från att rasa in genom tillfälliga stödkonstruktioner. Djupet i gropen kan vara upp till 20 meter. Vid betongtunnlar tillämpas ett skyddsområde om 20 meter i sidled för att säkerställa stödkonstruktionen. Ovanför tunneln ingår området upp till markytan i riksintresset för att möjliggöra schaktarbeten och konstruktion av tunneln.

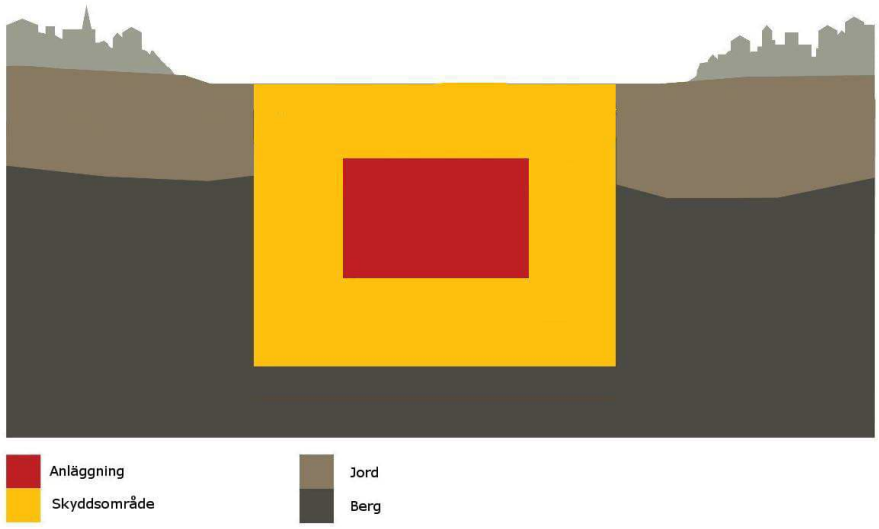

Figur 20. Betongtunnel med skyddsområde.

6.1.3. Tråg

På de platser där tunnlarna kommer upp ovanför markytan anläggs trågkonstruktioner av betong. För dessa sträckor tillämpas ett skyddsområde om 20 meter.

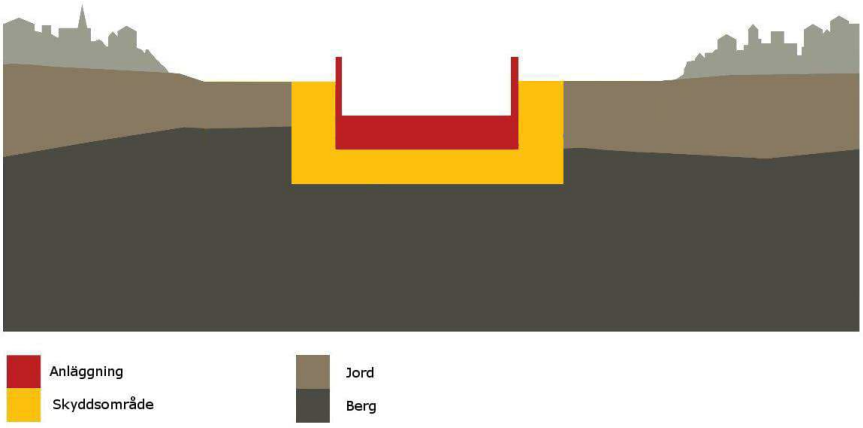

Figur 21. Tråg med skyddsområde.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

6.1.4. Ytlägen

Där vägen går i ytläge tillämpas ett skyddsområde om 20 meter. Det ska kunna utnyttjas för omledning av trafik i samband med byggandet.

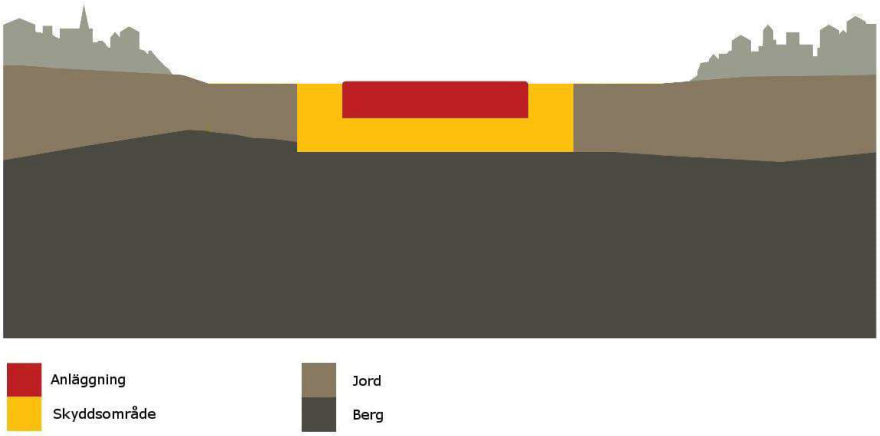

Figur 22. Väg i ytläge med skyddsområde.

6.1.5. Bro

Där vägen går på bro tillämpas ett skyddsområde om 20 meter.

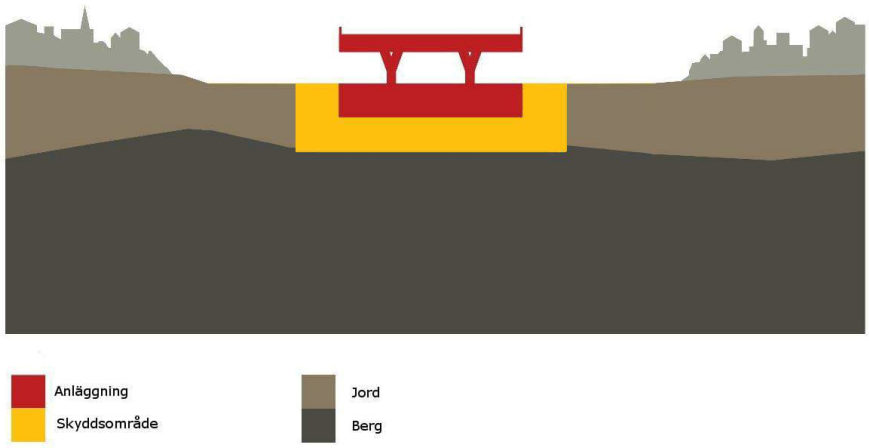

Figur 23. Väg på bro med skyddsområde.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

Bilaga 32B

6.1.6. Sänktunnel

För att möjliggöra passage av Saltsjön i sänktunnel tillämpas ett skyddsområde om 30 meter i sidled för att inrymma den muddring som krävs för att sänka ned tunneln i sjöbotten se Figur 24.

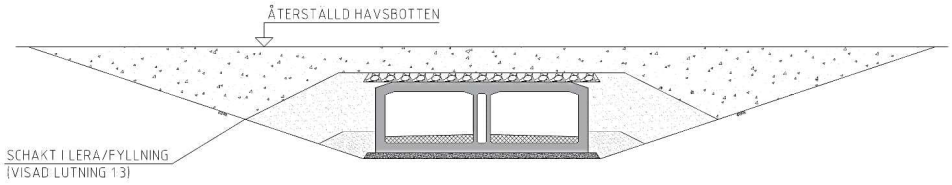

Figur 24. Muddringsområde som krävs för sänktunnel.

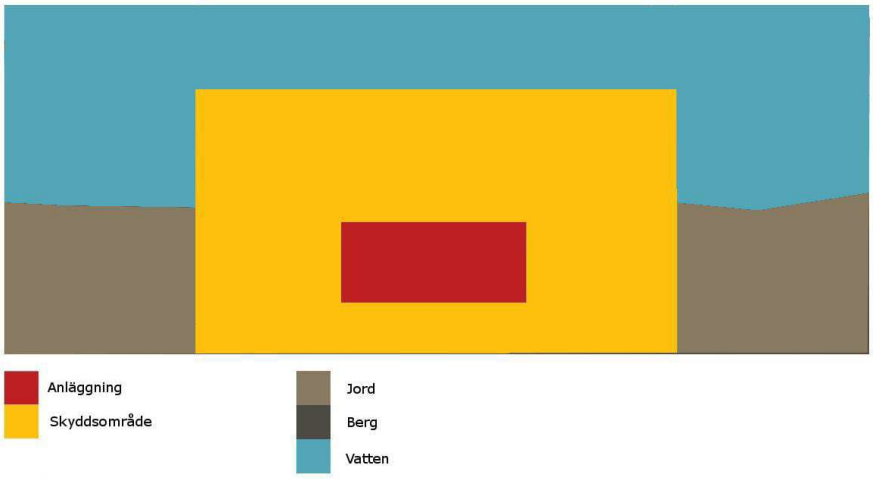

Figur 25. Sänktunnel med skyddsområde.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

Bilaga 1. Kartor över riksintresse

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

Bilaga 32B

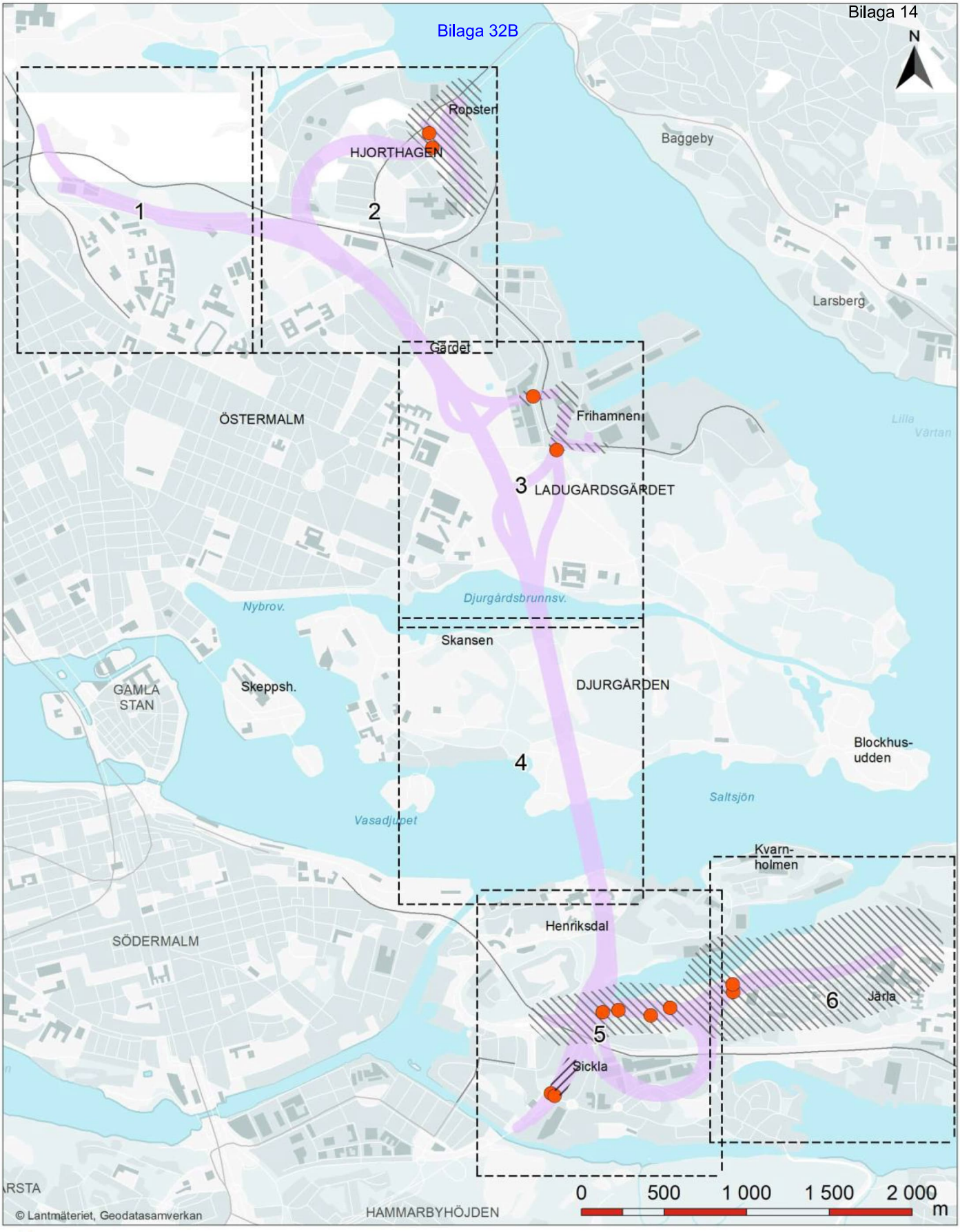

Tunnelmynning

Riksintresse tillåter detaljplan

Område som berörs av buller

Riksintresse Östlig förbindelse

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

Bilaga 14

Bilaga 32B

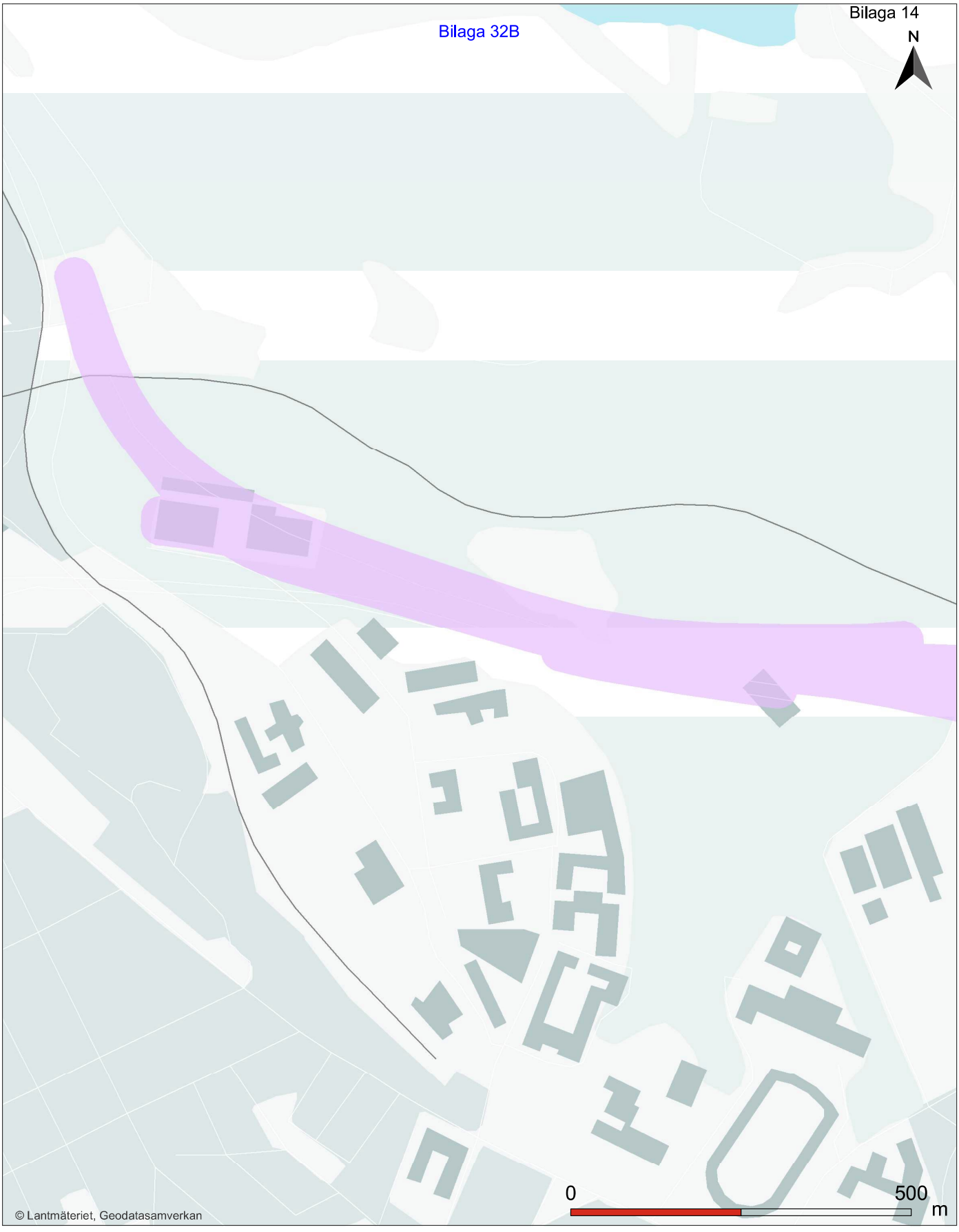

Riksintresse Östlig förbindelse

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

Tunnelmynning

Område som berörs av buller

Riksintresse Östlig förbindelse

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

Tunnelmynning

Område som berörs av buller

Riksintresse Östlig förbindelse

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

Riksintresse Östlig förbindelse

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

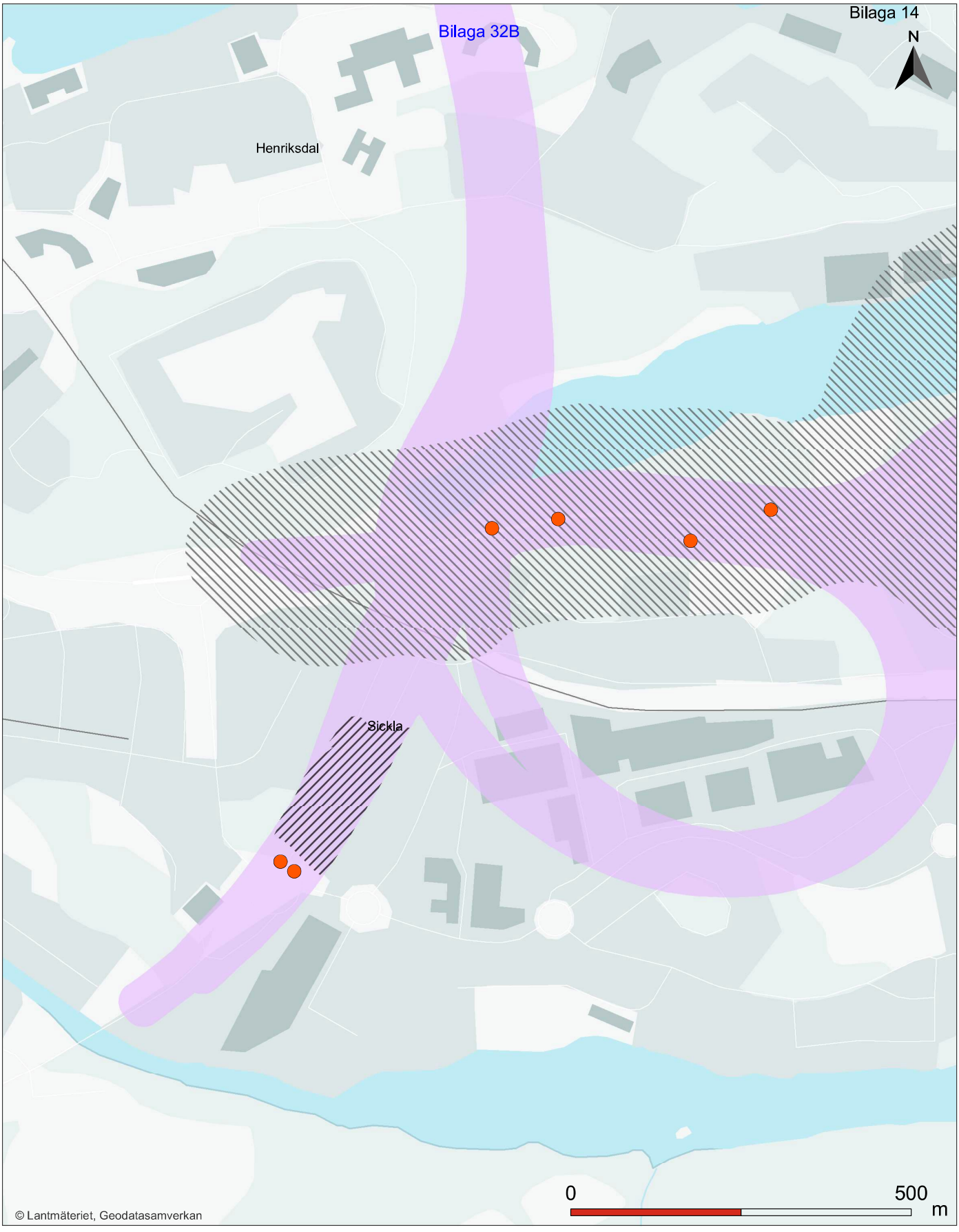

Tunnelmynning

Antagen plan har prövats mot riksintresset

Område som berörs av buller

Riksintresse Östlig förbindelse

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

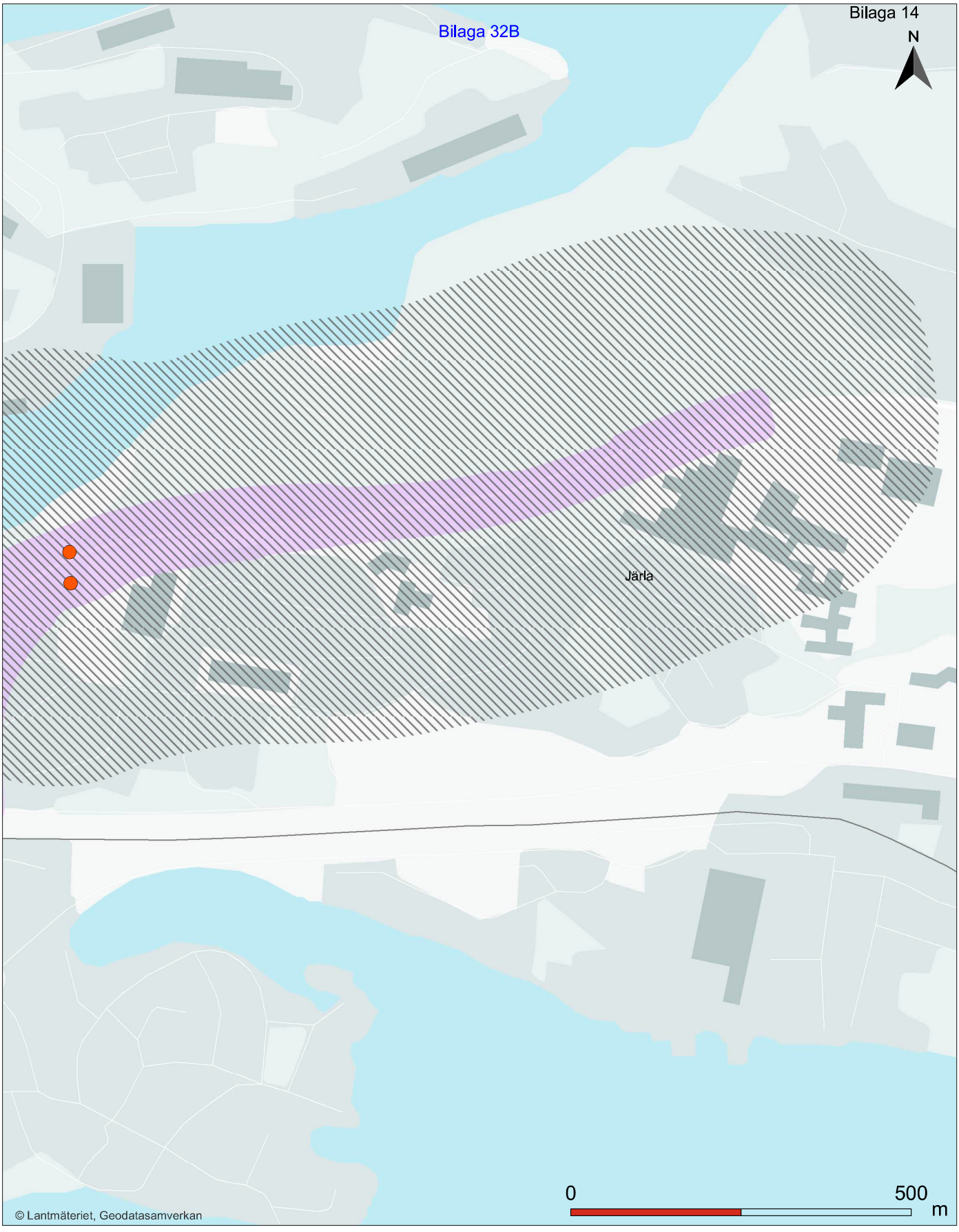

Tunnelmynning

Område som berörs av buller

Riksintresse Östlig förbindelse

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

Bilaga 32B

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

Bilaga 32B

TRAFIKVERKET

Trafikverket, 172 90 Sundbyberg. Besöksadress: Solna Strandväg 98, Solna
Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 010-123 50 00

www.trafikverket.se

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

Lindeborg, Petra

Från: U-RB-Vattenmyndigheten i Norra Östersjön <vattenmyndigheten.i.norra.ostersjon.vastmanland@lansstyrelsen.se>
Skickat: den 31 maj 2024 15:19
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Avgränsningssamråd Kolkajen-Ropsten - Vattenmyndigheten avstår från yttrande

Hej!

Länsstyrelsen i Västmanlands län, som är Vattenmyndighet för Norra Östersjöns vattendistrikt, har fått möjlighet att yttra sig i rubricerat samråd. Vattenmyndigheten avstår från yttrande i detta skede.

Mvh, Jenny Caruso

Lindeborg, Petra

Från: [redacted]
Skickat: den 1 juli 2024 12:29
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Re: Autosvar: Dumpning av muddermassor Askrikefjärden

Hej igen

Vad händer med ovannämnda ärende?
Vi som inte är mantalsskrivna på våra fritidshus får ingen information.
Eftersom mitt boende ligger ca 200 m från ev dumpningsplats vill jag att du sätter in mig som adress för information.

Med vänlig hälsning
[redacted]
Edlunda

> 29 dec. 2023 kl. 12:13 skrev Lindeborg, Petra <petra.lindeborg@sweco.se>:
>
> Hej,
>
> Tack för ditt mejl!
>
> Jag har semester och svarar när jag åter är i tjänst.
>
> Med vänlig hälsning,
> Petra Lindeborg

Lindeborg, Petra

Från: [redacted]
Skickat: den 18 oktober 2024 21:54
Till: Lindeborg, Petra
Kopia: [redacted]
Ämne: Re: Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden samt dumpning av muddermassor i havet

Hej igen Petra,
Två frågor som uppföljning av mitt mejl från juni i år.
1. Kan du dela underlag från samråd med kommunerna igen. De tycks ha gått förlorade.
2. Det verkar inte som vi fått svar på de frågor vi ställt i den bilaga jag skickade till dig i juni.
Vänliga hälsningar,
[redacted]

28 juni 2024 kl. 16:50 skrev petra.lindeborg@sweco.se <filetransfer@filetransfer.swecogroup.com>:

> Hej,
>
> Vi skickar här de efterfrågade samrådsredogörelserna enligt tidigare mejl.
>
> Med vänlig hälsning,
>
> Petra Lindeborg
>
> Miljökonsult
>
> Sweco Sverige AB

Secure Message Info

Message ID	MvnoxJ1IfKsfOu9L6UiXno
Message Expires	måndag, 8 juli
Message URL	https://filetransfer.swecogroup.com/message/MvnoxJ1IfKsfOu9L6UiXno
Permission	If you forward this email with the secure random download link, whomever you forward this to can download the files attached to this message after they authenticate.

Files attached to this message

Filename	Size
Bilaga 2 Samrådsredogörelse för samråd med fastighetsägaren Lidingö Lidingö 6_76).pdf	4 MB
Bilaga 3 (Samrådsredogörelse för samråd med Vaxholms Fiskevårdsområdesförening).pdf	5 MB
Bilaga 11 (Kompletterande samråd gällande verksamhetskoder för Kolkajen-Ropsten).pdf	30 MB
MKB Bilaga 1 - Samrådsredogörelse.pdf	20 MB

Download Files

Reply to this Secure Message

You will need to authenticate to view this Secure Message. If you don't have an account on filetransfer.swecogroup.com, you can still click on the download link and you will be prompted to validate your email.

If you need assistance accessing or using this system, please contact support at https://sweco.service-now.com/sweco_sp.

Secure File Transfer — Secure File Transfer System: https://filetransfer.swecogroup.c

Lindeborg, Petra

Från: [redacted]
Skickat: den 12 juni 2024 20:45
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Re: Dumpning av muddermassorna från fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3

Hej Petra,
Tack för ett mycket snabbt svar. Hur många meter med muddmassor kommer det bli på höjden som mest i "rektangeln" norr om ön Stora Höggarn?
Mvh,
[redacted]

Den ons 29 maj 2024 kl 18:53 skrev [redacted]

> Hej Petra,
> Tack för ett mycket snabbt svar. Hur många meter med muddmassor kommer det bli på höjden som mest i "rektangeln" norr om ön Stora Höggarn?
> Mvh,
> [redacted]
>
> Den ons 29 maj 2024 kl 13:38 skrev Lindeborg, Petra <petra.lindeborg@sweco.se>:
>
> > Hej,
> >
> > Tack för ditt mejl.
> >
> > Information om den planerade verksamheten har sammanställts i ett samrådsunderlag, som vi hänvisar till för karta över förslag till dumpningsplatser i vattenområde. Vänligen se kapitel 8, figur 32, i samrådsunderlaget som bifogas i detta mejl. Samrådsunderlaget finns även att finna på Stockholms stads webbplats:
> > https://vaxer.stockholm/projekt/kolkajen/
> >
> > Välkommen med era skriftliga synpunkter senast den 22 juni 2024.
> >
> > Med vänlig hälsning,
> >
> > Petra Lindeborg
> >
> > Miljökonsult
> >
> > Sweco Sverige AB | Stockholm
> >
> > Mobil 073-302 24 94
> >
> > SWECO
> >
> > För mer information om hur Sweco behandlar dina personuppgifter, vänligen läs här.

Från: [redacted]
Skickat: den 28 maj 2024 19:16
Till: Lindeborg, Petra <petra.lindeborg@sweco.se>
Ämne: Dumpning av muddermassorna från fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3

Hej Petra,

Tack för informationen. Vänligen sänd mig en karta över var mudderrmassorna ska dumpas. Tack på förhand!

Med vänlig hälsning,

[redacted]

--

Bästa hälsningar / Kind regards,

[redacted]

[redacted]

Västra Granholmen 9

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

--
Bästa hälsningar / Kind regards,

[redacted]

[redacted]
Västra Granholmen 9
[redacted]

[redacted]

--
Bästa hälsningar / Kind regards,

[redacted]

[redacted]
Västra Granholmen 9
[redacted]

[redacted]

Lindeborg, Petra

Från: Stadsbyggnad@vaxholm.se
Skickat: den 13 juni 2024 09:47
Till: Lindeborg, Petra
Kopia: Lotta Nordgren; Kristina Eriksson; Jeanette Kävrestad Jonsson
Ämne: Vaxholms stad/ Avgränsningssamråd, Norra Djurgårdsstaden samt dumpning av muddermassor i havet. [2024SB1029]

Hej,
Vaxholms stad har fått möjlighet till att lämna synpunkter på planerad verksamhet och avgränsningssamråd för ”Ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde mm för bebyggelseutveckling i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden samt dumpning av muddermassor i havet”.

Vaxholms stad lämnade 2022-06-20 yttrande i ärendet, det första avgränsningssamrådet och (vårt dnr 2021/126) sammanfattningsvis framfördes följande:
”Vaxholms stad behöver mer fakta och underlag kring valet av dumpningsplats och möjliga miljökonsekvenser utifrån slutgiltig dumpningsplats för att kunna avgöra effekten av möjlig dumpning i Askrikefjärden. Underlaget om konsekvenser är inte tillräckligt för kommunen att ta ställning. I förhållande till risken att muddermassorna kan ha en mindre påverkan av föroreningar ställer sig kommunen negativ till dumpning på grund av möjlig försämring på vattenkvaliteten innan motsatsen klargjorts. ”

Vår bedömning är att ärendet inte har tillförts ytterligare underlag i den delen och därför kvarstår vår bedömning att vi inte har ett tillräckligt underlag och att vi också därför är fortsatt negativa till att använda Askrikefjärden som dumpningsplats.

Mvh Marie Norstedt (Vattenstrateg) och Kristina Eriksson (Hållbarhetsstrateg)
Staben, Stadsbyggnadsförvaltningen
Vaxholms stad
växel: 08-541 708 00
www.vaxholm.se
Besöks- och postadress: Eriksövägen 27, 185 83 Vaxholm

VAXHOLMS STAD

Vaxholms stad hanterar dina personuppgifter i enlighet med dataskyddslagstiftningen. För mer information besök vår hemsida, www.vaxholm.se/gdpr

Från: Lindeborg, Petra <petra.lindeborg@sweco.se>
Skickat: den 24 maj 2024 13:46
Ämne: Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i

vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden samt dumpning av muddermassor i havet

Till Kommunstyrelsen

Inbjudan till ett avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet.

Stockholms stad avser att utveckla område Kolkajen-Ropsten som är beläget inom Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen innebär att kajlinjen flyttas ut och stadsdelen växer ut i Lilla Värtan genom utfyllnad och konstruktioner i vattenområde. Innan uppförande av konstruktioner genomförs i vattenområde behöver även muddring och övertäckning genomföras. I samband med muddringen kommer vissa muddermassor att behandlas för att kunna återvinnas/återanvändas, liksom kommer vissa muddermassor att dumpas inom vattenområde.

Stockholms stad har tidigare genomfört avgränsningssamråd och kompletterande avgränsningssamråd. Förslag på dumpningsplatser har därefter justerats och ett ytterligare avgränsningssamråd genomförs därför nu med länsstyrelsen, liksom med de enskilda som kan antas bli särskilt berörda samt med övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten.

Samrådsunderlaget redogör för projektets förutsättningar, lokalisering och utformning samt övergripande konsekvenser och genomförandebeskrivning. Samrådshandlingen har jämfört med beskrivning i tidigare samråd uppdaterats framför allt med avseende på förslag till dumpningsplatser i vattenområde. I övrigt har omfattningen av den planerade verksamheten inte förändrats.

Den som vill lämna synpunkter på projektet har möjlighet att göra det. Tidigare lämnade synpunkter kommer att beaktas och behöver därför inte inges igen.

Läsanvisning för samrådsunderlaget

Kapitel 1 & 2

Handlingen inleds med administrativa uppgifter, en redogörelse av bakgrund och syftet med den planerade vattenverksamheten samt en övergripande beskrivning av de planerade arbetena.

Kapitel 3

I kapitlet redogörs för av de formella krav som styr samråds- och tillståndsprocessen. Avsnitt *3.2 Bedömd samrådskrets avseende enskilda som berörs särskilt* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling. Information om bedömning av särskilt berörda i anslutning till de tillkommande dumpningsplatserna har tillagts.

Kapitel 4

I kapitlet ges en övergripande beskrivning av den planerade hanteringen av de muddermassor som avses överlåtas till Stockholm Parkering AB.

Kapitel 5

I kapitlet redogörs för fastighetsförhållanden inom de fastigheter som bedöms beröras av den planerade verksamheten. Avsnittet **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling och information gällande fastighetsförhållanden för de tillkommande dumpningsplatserna har tillagts.

Kapitel 6

I kapitlet beskrivs den planerade vattenverksamheten, inklusive de åtgärder och tekniker som planeras att användas. Konstruktioner som planeras att uppföras och hanteringen av de massor/sediment som uppkommer i och med de planerade åtgärderna beskrivs. Avsnitt *6.6 Hantering av muddermassor* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling med avseende på de alternativa utredningsplatserna för dumpning som Staden vill samråda om.

Kapitel 7 & 8

I kapitlet beskrivs de områdesförutsättningar som råder inom planerat verksamhetsområde samt de vattenområden som är under utredning som dumpningsplatser. Kapitel *8 Områdesförutsättningar vid utredningsområden för dumpning* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling och information för tillkommande dumpningsområden har tillagts.

Kapitel 9

I kapitlet redogörs för den preliminära huvudsakliga bedömda miljöpåverkan till följd av den planerade verksamheten. Kapitlet delas upp mellan påverkan i byggskede och driftskede. Avsnitt *9.2 Byggskede – dumpning* och *9.4 Driftskede – dumpning* **har reviderats** i förhållande till föregående samrådshandling genom de dumpningsområden som tillagts.

Kapitel 10

I kapitlet redogörs översiktligt för de kontroller som kan komma att bli tillämpliga.

Kapitel 11

I kapitlet beskrivs de verksamhetskoder som Stockholms stad bedömer är tillämpliga på den planerade verksamheten. Kapitlet är nytt i förhållande till föregående samrådshandling, men verksamhetskoderna ingick i det tidigare kompletterande samrådet. Ingen ny information har tillkommit.

Kapitel 12

Det sista kapitlet redogör för de referenser som nyttjats i arbetet med framtagandet av samrådsunderlaget.

Var finns informationen?

Mer information om samrådet, den planerade verksamheten och förväntad miljöpåverkan har sammanställts i ett samrådsunderlag som bifogas i detta mejl.

Samrådsunderlag finns även att finna på Stockholms stads webbplats: https://vaxer.stockholm/projekt/kolkajen/

För frågor eller synpunkter gällande planerade åtgärder, vänligen kontakta:

Petra Lindeborg

E-post: petra.lindeborg@sweco.se

Telefon: 073 302 24 94

Sweco Sverige

Box 340 44

100 26 Stockholm

Välkommen med era skriftliga synpunkter senast den 22 juni 2024.

Med vänlig hälsning,

Petra Lindeborg

Miljökonsult

Sweco Sverige AB | Stockholm

Mobil 073-302 24 94

petra.lindeborg@sweco.se

www.sweco.se

Facebook | LinkedIn | Instagram

RegNo: 556767-9849 | Styrelsens säte: Stockholm

För mer information om hur Sweco behandlar dina personuppgifter, vänligen läs här.

Lindeborg, Petra

Från: [redacted]
Skickat: den 5 juni 2024 12:20
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Re:

Hej Petra,

Ska en domstol ta ställning till om vi ska bli sjuka eller inte?
Eller är det en chansning som ni gör?
Men hur ska vi kunna ta ställning om vi inte vet om hur farligt detta är för våra barnbarn.
Ni måste väl veta graden av giftighet och om detta påverkar att få veta om vattnet är drickbart.
Detta måste sweco veta !
För våra barn och barn barn är detta högst avgörande närmast livsavgörande om de ska få tex cancer lite senare? Då måste vi ju kunna flytta?
[redacted]

Skickat från min iPhone please forgive my brevity.
[redacted]

5 juni 2024 kl. 11:30 skrev Lindeborg, Petra <petra.lindeborg@sweco.se>:

Hej,

Tack för era synpunkter.
Ska
Vi tar med dem i det kommande arbetet. Bemötande på era synpunkter kommer att sammanställas i en samrådsredogörels som biläggs miljökonsekvensbeskrivningen till kommande ansökan som planeras att lämnas in till Mark- och miljödomstolen under hösten.

Med vänlig hälsning,

Petra Lindeborg
Miljökonsult

Sweco Sverige AB | Stockholm
Mobil 073-302 24 94
<image001.png>

För mer information om hur Sweco behandlar dina personuppgifter, vänligen läs här.

Från: [redacted]
Skickat: den 2 juni 2024 21:01
Till: Lindeborg, Petra <petra.lindeborg@sweco.se>
Ämne:

hej jag skriver till Dig för att jag vill att ni ser till att ingen dumpning av giftig avfall ska ske i Kanholmsfjärden. Vi tar vårt dricksvatten från Kanholmsfjärden genom en avsaltningsanläggning och

jag vill inte att mina barnbarn ska få cancer bara för att byggentreprenörer ska tjäna pengar på bostadsfastigheter. Själv är jag så gammal att det inte spelar någon roll.
Jag vill att ni stoppar dessa planer genast och vill ha ett jakande svar att så sker.
Jag önskar att ni ser till att det verkligen blir ett stopp på detta eftersom ni inte kan garantera att vattnet inte förorenas.
Om det inte stoppas vill jag ha skriftlig på att vattnet inte är farligt at tdricka eller laga mat med. Dvs att ni garanterar mina barnbarnshälsa.-

Med vänliga hälsningar
[redacted] boende Djurö 6:7.

--
[redacted]

Lindeborg, Petra

Från: [redacted]
Skickat: den 10 juni 2024 15:30
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Sv: Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden samt dumpning av muddermassor i havet

Hej!
Tack för informationen. Jag undrar också om vi har möjlighet att innan ni skickar ansökan till Mark- och Miljödomstolen få reda på vilken av de fyra alternativa dumpningsplatserna ni har valt att gå vidare med. Samt på vilket sätt allmänheten informeras om ärendet innan dom i Mark - och Miljödomstolen. Hälsningar [redacted]

Från: Lindeborg, Petra <petra.lindeborg@sweco.se>
Skickat: den 5 juni 2024 13:44
Till: [redacted]
Ämne: Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden samt dumpning av muddermassor i havet

Hej,

Tack för ditt samtal.

Nu befinner vi oss i samrådsprocessen som ska föregå arbetet med en miljökonsekvensbeskrivning, och handlingen som skickats er är en samrådshandling. När samrådet är avslutat kommer Stockholm stad (Staden) att påbörja arbetet med miljökonsekvensbeskrivningen där man så långt som möjligt kommer att ta i beaktande de inkomna synpunkterna från samrådet. Därefter skickas miljökonsekvensbeskrivningen som en del av ansökan om tillstånd till Mark- och miljödomstolen. Staden kan dock i dagsläget inte ge exakt tid när under hösten ansökan skickas in. När domstolen anser att ansökan är komplett kommer domstolen att kungöra ansökan så att den allmänhet som är intresserad kan lämna in synpunkter på ansökan. Det står alla fritt att höra av sig till domstolen och begära ut handlingarna.

Värmdö kommun är i egenskap av kommun adresserad i samrådet.

Med vänlig hälsning,

Petra Lindeborg
Miljökonsult

Sweco Sverige AB | Stockholm
Mobil 073-302 24 94
petra.lindeborg@sweco.se
www.sweco.se

SWECO

Facebook | LinkedIn | Instagram
RegNo: 556767-9849 | Styrelsens säte: Stockholm

För mer information om hur Sweco behandlar dina personuppgifter, vänligen läs här.

Hej Petra!

Jag önskar få en bekräftelse på att ni har fått in mina synpunkter. På mail eller sms.

Hälsningar

[redacted]

Bilaga 39

2024-06-13

Petra Lindeborg

Sweco Sverige

Box 340 44

100 26 Stockholm

SYNPUNKTER RÖRANDE ANSÖKAN OM DISPENS FÖR DUMPNING AV MUDDERMASSOR

Jag heter [redacted] och delägare till fastigheten Skarpö 1:7 i Värmdö kommun. Då en av de föreslagna platserna för dumpning av muddermassor ligger i Kanholmsfjärden, helt nära vattenområde som tillhör Skarpö 1:7 och Skarpö 1:8 vill jag lämna följande synpunkter.

Skarpö är en smal halvö som till stor del består av orörd skärgårdsnatur. Den östra sidan av Skarpö är i det närmaste obebodd. Skarpö är ett omtyckt område för utflykter och friluftsliv.Från klipporna på Skarpös östra kust har man en mycket fin utsikt över en stor del av Kanholmsfjärden. På västra sidan av Skarpö ligger Skarpö by, som fortfarande har karaktären av en gammal fiske-bondeby. Jag anser att Skarpö borde klassas som riksintresse för naturvård, friluftsliv och kulturmiljö.

Totalförsvaret har en anläggning på norra Skarpö. Övningar till havs behöver genomföras utan hinder.

Östersjöns miljö har succesivt försämrats under de senaste 100 åren och är idag ett av de mest förorenade och känsligaste innanhaven i världen (från Expedition Rädda Östersjön). Även Världsnaturfonden bedömer att Östersjön är ett av världens mest förorenade hav. Det är därför mycket viktigt att inte ytterligare belasta vattenmiljön i Östersjön.

Havs – och Vattenmyndigheten bedömer att muddermassor i tillståndsklass 3 - 5 ej ska dumpas i havet då de är förorenade. Ni vill dock dumpa muddermassor i tillståndsklass 1 – 4 . Vilka skäl finns för detta ? (förutom rent ekonomiska)

Vid dumpning med muddermassor grumlas vattnet, vilket kan påverka djur och växter, åtminstone under en kortare period. Sediment kan också spridas med strömmar till större områden. Det jag är mest orolig över är risken att föroreningar ska spridas genom muddermassorna till Kanholmsfjärden. Detta särskilt som sedimenten i de områden som ska muddras innehåller flera typer av miljögifter, vilket framkommer i ert eget dokument " Underlag för samråd". I Kanholmsfjärden bedöms den ekologiska statusen som måttlig, med målet att nå god ekologiskstatus 2039.

Jag vet ej hur eller vilka som arbetar för att det målet ska kunna uppnås. Men det borde vara viktigt att inte göra någonting som riskerar att försämra vattenkvaliteten. Vidare beskrivs att den kemiska statusen uppnår god kemisk ytvattenstatus om man UNDANTAR bromerade difenyleter, kvicksilver och kvicksilverföroreningar. Jag anser att det är oroande att dessa miljögifter finns i betydande mängd i vattnet. Vattenmiljön behöver förbättras, inte försämras.

Sammanfattningsvis anser jag att Kanholmsfjärden är en mycket olämplig plats att dumpa muddermassor på, främst p g a påtaglig risk att vattenkvaliteten försämras.

Lindeborg, Petra

Från: [redacted]
Skickat: den 1 juni 2024 09:07
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Avgränsningsamråd dumpning muddermassor

Hej!
Jag heter [redacted] och är hälftenägare till fastigheten Skarpö 1:7 i Värmdö kommun. Jag har fått en inbjudan till avgränsningssamråd för ansökan om tillstånd för dumpning av muddermassor i havet eftersom en av de föreslagna platserna är en plats på Kanholmsfjärden strax intill det vattenområde som samägs av Skarpö 1:7 och Skarpö 1:8.
Vi kommer lämna våra synpunkter om detta innan 22/6 men innan dess vill jag ställa några frågor.
I dokumentet hänvisas flera gånger till en miljökonsekvensbeskrivning. Den finns inte med som en bilaga, därför undrar jag när den kommer, vilka som utformar denna och hur vi får del av den? Eftersom det är konsekvenserna för miljön den här frågan handlar om för oss uppfattar jag den som helt nödvändig för att kunna göra en bedömning.
Jag utgår från att Värmdö kommun blivit informerade men undrar också hur det är med den allmänhet som arrenderar mark, är bosatta eller äger fritidshus på Djurö, Runmarö, Harö mm men inte äger ett angränsande vattenområde som vi? De är likafullt berörda av vattenmiljön i Kanholmsfjärden.
Jag undrar också om ni informerat Försvarsmakten som arrenderar mark av oss som vetter mot Kanholmsfjärden? De behöver bl.a. göra anonyma övningar till havs och kan störas av anläggningsarbetet.
Slutligen skulle jag vilja beställa en skriftlig version av dokumentet.

[redacted]

Lindeborg, Petra

Från: [redacted]
Skickat: den 14 juni 2024 09:36
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Dumpning Kanholmsfjärden
Bifogade filer: Synpunkter till avgränsningssamråd gällande dumpning av mudd.docx

Hej!

Här kommer mina synpunkter inför samrådet.

[redacted]

Synpunkter inför samrådshandling för ansökan av dispens för dumpning av muddermassor

Jag heter [redacted] och är tillsammans med min syster ägare till fastigheten Skarpö 1:7 i Värmdö kommun. Jag har blivit inbjuden att lämna mina synpunkter på projektet bebyggelseutveckling kring Kolkajen, med anledning av att en av de föreslagna platserna för dumpning av muddermassor är en plats på Kanholmsfjärden, vid det vattenområde som samägs av Skarpö 1:7 och Skarpö 1:8.

Dumpning av avfall inom Sveriges sjöterritorium är förbjudet enligt svensk lag och beviljandet av en dispens förutsätter ett mycket grundligt underlag. I de flesta fall placeras de muddrade massorna i en deponi på land. Havs-och vatten myndigheten har gjort en annan bedömning än ni gällande tillståndklasser och klassat muddringsmassor i tillståndsklass 3-4 som så pass förorenade att dessa är olämpliga för dumpning. Forskning från Stockholms universitets Östersjöcentrum beskriver dumpning av muddrat material som ett stort ingrepp på dumpningsplatsen. Muddermassorna övertäcker den existerande botten, slår ut förutsättningarna för bottenlevande organismer och påverkar andra som söker sin föda där. När muddermassorna släpps ner i vattnet grumlas det, sediment från massorna kan spridas med strömmar till ett större område. Då måste det vara helt avgörande att muddringsmassorna är fria från farliga ämnen. Kanholmsfjärden bedöms idag ha en måttlig ekologisk status, målet är att nå god ekologisk status 2039. För att kunna nå det målet behöver åtgärder göras för att förbättra vattenmiljön, inte försämra.

Skarpö är en ö som till största delen består av orörd natur och är ett omtyckt strövområde. Ön är enligt Värmdö kommun klassad som kulturmiljö. Jag tycker därför att det är felaktigt att bedöma att dumpning i Kanholmsfjärden inte berör riksintresset för naturvård, kulturmiljö och friluftsliv. Inte bara vi som äger fastigheter här utan många friluftsmänniskor kommer beröras och uppröras av en eventuell dumpning. Vi är alla måna om naturen och havet omkring oss.

Konsekvenserna för miljön är den absoluta huvudfrågan för mig, men ytterligare invändningar mot Kanholmsfjärden som dumpningsplats är att Totalförsvaret har en anläggning på Skarpö. Övningar till havs behöver kunna göras utan hinder. På Skarpö finns också en Väderstation som kanske påverkas av arbetet.

Sammanfattningsvis anser jag att Kanholmsfjärden är synnerligen olämpligt för den föreslagna dumpningen och är djupt oroad över vilka konsekvenser för vattenmiljön denna skulle innebära.

Med Vänlig hälsning

[redacted]

Kompletterande underlag för samråd

Samrådshandling för tillståndsansökan enligt miljöbalken och ansökan om dispens från dumpningsförbudet för

- Utbyggnad, muddring och övertäckning i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten inom fastigheterna Hjorthagen 1:1, Hjorthagen 1:3, Norra Djurgården 1:1 och Ladugårdsgärdet 1:40 i Stockholms kommun

- Dumpning av muddermassor i Askrikefjärden inom fastigheten Lidingö Lidingö 6:76 alternativt allmänt vatten vid Ekoknölen, Kanholmsfjärden eller Almagrundet

Uppdrag:	Samråd Kolkajen
Kund:	Stockholms stad/Exploateringskontoret
Datum:	2024-12-17
Upprättad av:	Per Berglund (Sweco), Åsa Ottosson Citron (Sweco), Marie Arnér (Arnér consulting), John Sternbeck (Niras), Pär Elander (Elander miljöteknik)

Innehållsförteckning

1 ADMINISTRATIVA UPPGIFTER 4

2 INLEDNING OCH BAKGRUND 5

3 KOMPLETTERINGAR OCH FÖRTYDLIGANDEN 5

3.1 FÖRTYDLIGANDE GÄLLANDE TILLSTÅNDSKLASSINDELNINGEN 1–5 AV SEDIMENT 5
3.2 FÖRTYDLIGANDE AV ÄMNESHALTER I DE SEDIMENT SOM MUDDRAS VID KOLKAJEN OCH SOM AVSES DUMPAS 6
3.3 REDOVISNING AV FÖRORENINGSSITUATIONEN VID UNDERSÖKTA DUMPNINGSOMRÅDEN 7
3.4 FÖRTYDLIGANDE KRING EFFEKTER PÅ DEN MARINA MILJÖN 8
3.5 FÖRTYDLIGANDE HUR STOCKHOLMS STAD AVSER ATT SÄKERSTÄLLA ATT NÅGRA KLASS 5-MASSOR INTE INGÅR I TÄNKT MUDDRING AV SEDIMENT I TILLSTÅNDSKLASS 1–4 9
3.6 FÖRTYDLIGANDE AV AVFALLSKLASSIFICERING SAMT NYTT ALTERNATIV TILL HANTERING AV SEDIMENT I TILLSTÅNDSKLASS 5 OCH FÖRSLAG TILL VERKSAMHETSKODER 10
3.7 FÖRTYDLIGANDE AV GENOMFÖRANDE MED ETAPPINDELNING 11
3.8 YTTERLIGARE ETT RIKSINTRESSE SOM KAN BERÖRAS AV VERKSAMHETEN 12

4 REFERENSER 14

1 Administrativa uppgifter

Ort:	Stockholm/Norra Djurgårdsstaden
Kommun:	Stockholm
Sökande:	Exploateringskontoret, Stockholms stad
Adress:	Fleminggatan 4; 112 26 Stockholm
Fastighetsägare:	Stockholms stad
Adress:	Box 8189; 104 20 Stockholm
Kontaktperson:	Helén Österberg, Exploateringskontoret 076-767 88 77 helen.osterberg@extern.stockholm.se
Kontaktperson samråd:	Petra Lindeborg, Sweco 073-302 24 94 petra.lindeborg@sweco.se
Juridiskt ombud:	Karin Hernvall, Advokatfirman Åberg & Co 070-814 11 83 karin.hernvall@adv-aberg.se
Prövningsgrund:	Tillstånd enligt miljöbalken
Prövningsmyndighet:	Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt
Kartor:	Om inget anges kommer grundkartor från © Lantmäteriverket, ärende nr MS2011/02599

2 Inledning och Bakgrund

Stockholms stad har tidigare genomfört avgränsningssamråd för den planerade verksamheten i perioden 2024-05-24 – 2024-06-22.

Under genomförda samråd har det framkommit ett behov av att belysa vissa frågor mer detaljerat och förtydliga vad tillståndsklasserna enligt Sveriges geologiska undersökning (SGU:s) bedömningsgrunder innebär, förtydliga ämneshalter i de sediment som muddras vid Kolkajen och som avses dumpas, redovisa föroreningssituationen vid undersökta dumpningsområden, förtydliga kring effekter på den marina miljön, förtydliga hur Stockholms stad avser att säkerställa att några klass 5-massor inte ingår i tänkt muddring av sediment i tillståndsklass 1–4, förtydliga av avfallsklassificering samt samråd om nytt alternativ till hantering av sediment i tillståndsklass 5 och samråd om förslag till verksamhetskoder, samt förtydliga genomförande med etappindelning. Ett riksintresse som kan komma att beröras har tillkommit som underlag efter framtagandet av det senaste samrådsunderlaget.

Staden avser med detta kompletterande samråd redovisa ovanstående behov av förtydliganden och tillägg.

3 Kompletteringar och förtydliganden

3.1 Förtydligande gällande tillståndsklassindelningen 1–5 av sediment

Det har i svenska mark- och miljödomstolar utvecklats en typ av praxis vid dumpningsärenden att haltvillkor för sediment utgår från de tillståndsklasser för sediment som tagits fram av Sveriges Geologiska Undersökning (SGU, 2017) och Naturvårdsverket (Naturvårdsverket, 1999). Tillståndsklasserna bygger på en statistisk indelning av normalt förekommande halter i ytsediment från svenska havsområden och utgörs av fem klasser; från mycket låga halter (klass 1) till mycket höga halter (klass 5) enligt nedan.

Klass 1 - Mycket låg halt

Klass 2 - Låg halt

Klass 3 - Medelhög halt

Klass 4 - Hög halt

Klass 5 - Mycket hög halt

Klassningen relaterar inte direkt till risk för ekotoxikologiska effekter utan beskriver hur halten i provet ligger i förhållande till andra prover tagna i svenska kust- och utsjöområden. Genom en jämförelse mot de halter som dokumenterats förekomma i bottnarna i ett tilltänkt dumpningsområde kan det således bedömas om dumpning av en viss mängd muddermassor, med känd tillståndsklassning, påverkar föroreningsgraden i dumpningsområdets botten.

Metaller förekommer naturligt i alla sediment. De aktuella organiska föroreningarna PAH, PCB och TBT förekommer däremot inte naturligt i sediment. Dessa organiska föroreningar sprids dock sedan lång tid storskaligt via atmosfäriskt nedfall och havsströmmar. Därutöver kan lokal påverkan av

halten organiska föroreningar förekomma, i synnerhet kustnära samt längs vissa farleder.

3.2 Förtydligande av ämneshalter i de sediment som muddras vid Kolkajen och som avses dumpas

De sediment som ska muddras vid Kolkajen är väl undersökta. Inom projektet uppstår omkring 160 000 m^3 sediment som staden vill utreda för dumpning. Föroreningsgraden i sedimenten motsvarar huvudsakligen tillståndsklass 1-3 men mindre delar, ca 5 %, motsvarar tillståndsklass 4 med hänvisning till gällande bedömningsgrunder (SGU, 2017) (Naturvårdsverket, 1999). I Tabell 1 redovisas halter i de sediment som ska muddras och jämförs med bedömningsgrunderna. Halterna av särskilt uppmärksammade ämnen som kvicksilver, PCB och TBT är mycket låga. Massorna är huvudsakligen finkorniga och har inte fysiska egenskaper som lämpar sig för återanvändning. Massornas föroreningsgrad är genomgående lägre än det generella riktvärdet för känslig markanvändning (KM) varför deponering på land inte är ett lämpligt alternativ. Massorna i tillståndsklass 1-4 avses därför att dumpas i lämpligt djupområde. Staden avser att i kommande miljökonsekvensbeskrivning (MKB) även lämna redovisning utifrån avfallshierarkin till stöd för bedömningen att dumpning som bortskaffande är det lämpligaste alternativet för massor i tillståndsklass 1-4.

Tabell 1. Medelhalter av analyserade ämnen i sådana sediment från Kolkajen som avses dumpas. Beräkningen av medelhalter baseras på resultat från ett stort antal analyser av sediment från Kolkajen. Klassningen av medelvärdet för respektive ämne utgår från sammanställningar gjorda av Sveriges Geologiska Undersökning (SGU, 2017) och Naturvårdsverket (Naturvårdsverket, 1999).

Ämne	Sediment Kolkajen	
	Medelhalt	Tillståndsklass
Arsenik mg/kg TS	5,6	1
Kadmium mg/kg TS	0,1	1
Kobolt mg/kg TS	14	1
Krom mg/kg TS	42	2
Koppar mg/kg TS	37	3
Kvicksilver mg/kg TS	<0,1	2
Nickel mg/kg TS	33	2
Bly mg/kg TS	18	1
Zink mg/kg TS	92	2
S-PAH 16 mg/kg TS	0,86	3
S-PAH 11 mg/kg TS	0,29	2
S-PCB 7 µg/kg TS	<0,4	1
TBT, tributyltenn, µg/kg TS	<1	1

3.3 Redovisning av föroreningssituationen vid undersökta dumpningsområden

Staden har i samrådet valt att redovisa förslag på fyra möjliga områden som är lämpliga för dumpning: Askrikefjärden, Ekoknölen, Kanholmsfjärden och Almagrundet. Dessa platser har preliminärt bedömts hysa lämpliga djup och är belägna på betryggande avstånd till kända naturintressen. Det kan konstateras att samtliga potentiella dumpningsplatser har ett vattendjup mellan 50–100 meter. På dessa djup förväntas förekomsten av bottenfauna och bottenvegetation i allmänhet vara mycket sparsam på grund av rådande ljus- och syrgasförhållanden. Bottenundersökningar har genomförts vid Askrikefjärden, Kanholmsfjärden och Almagrundet.

Botten vid Ekoknölen har inte undersökts inom ramen för detta projekt men Ekoknölen är ett område där dispens för dumpning av muddermassor tidigare meddelats inom arbetet med att bygga Norviks hamn. Erhållen dispens nyttjades dock inte fullt ut. I samband med det projektet genomfördes omfattande undersökningar på platsen. Eftersom dumpning har genomförts i området blir tidigare resultat gällande föroreningshalter från platsen inte representativa. Vattendjupet är ca 100 meter och enligt tidigare undersökningar kännetecknas djuphålan av dåliga syreförhållanden. Om Staden avser att gå vidare med området vid Ekoknölen som dumpningsplats kommer mer utförliga undersökningar att genomföras av nuvarande status efter den tidigare utförda dumpningen.

Genomförda undersökningar visar att bottenmiljön i de aktuella områdena i Askrikefjärden, Kanholmsfjärden och Almagrundet har reducerade syrenivåer. Bottenfaunan i Askrikefjärden och Almagrundet konstaterades vara art- och individfattig och i Kanholmsfjärden påträffades inga individer alls. Undersökningar visar att bottnarna i de föreslagna dumpningsområdena i Askrikefjärden, Kanholmsfjärden och Almagrundet främst utgörs av finkorniga och gyttjiga sediment vilket är typiskt för ackumulationsområden. I Kanholmsfjärden motsvarar många föroreningar tillståndsklass 3-4 och övriga föroreningar tillståndsklass 1-2, se Tabell 2. Askrikefjärden uppvisar liknande nivåer men något högre vad gäller PCB och TBT. I Almagrundet är föroreningsgraden något lägre än i Kanholmsfjärden.

Tabell 2 Medelhalter av analyserade ämnen i sediment från Kolkajen som avses dumpas samt i ytsediment från de djuphålor vilka utreds som dumpningsområden.

Ämne	Enhet	Muddermassor från Kolkajen	Almagrundet	Kanholms-fjärden	Askrike-fjärden
As, arsenik	mg/kg TS	5,6	8,5	11,3	9,5
Cd, kadmium	mg/kg TS	0,11	0,5	1,1	0,59
Co, kobolt	mg/kg TS	14	18	17	29
Cr, krom	mg/kg TS	42	56	57	59
Cu, koppar	mg/kg TS	37	37	50	61
Hg, kvicksilver	mg/kg TS	<0,1	0,06	0,15	0,5
Ni, nickel	mg/kg TS	33	39	43	36
Pb, bly	mg/kg TS	18	25	52	72
Zn, zink	mg/kg TS	92	144	205	188
Summa PAH-16	mg/kg TS	0,86	0,44	1,1	1,2
Summa PAH-11	mg/kg TS	0,29	0,41	1,1	1,2
Summa PCB-7	µg/kg TS	<0,4	0,57	4,2	23
TBT, tributyltenn	µg/kg TS	<1	3,3	29	36

3.4 Förtydligande kring effekter på den marina miljön

I samband med dumpning uppstår spridning av sediment, vilket endast sker under den tid som dumpningen pågår, d.v.s. det är under en begränsad tidsperiod som viss grumling uppkommer. Såväl erfarenhet från tidigare genomförda dumpningar som modellberäkningar (för t.ex. Askrikefjärden) visar att påverkansområdet av grumlingen blir begränsat och att de grumlande partiklarna sedimenterar. En spridningsmodellering av förväntad grumling kommer genomföras för den dumpningsplats som slutligen väljs. Resultaten redovisas och bedöms i kommande MKB.

Bottnarna i de undersökta områdena har genomgående högre föroreningshalter än de massor som avses att dumpas, se Tabell 2. Det innebär att bottnarna i det område där en dumpning utförs snarare blir mindre förorenade efter det att dumpning skett. Några ämnen av särskild relevans för vattenmiljön är kvicksilver, PCB och TBT. Både kvicksilver och PCB kan anrikas i fisk och spridas vidare uppåt i näringskedjan. TBT sprids inte på samma sätt i näringskedjan men kan ändå vara giftigt för vissa bottenlevande djur. För de massor som avses att dumpas förekommer dessa ämnen i halter understigande laboratoriets rapporteringsgränser. Ämnena har däremot påvisats i högre halter i botten vid de utredda dumpningsområdena.

För att bedöma risk för att negativa effekter uppstår till följd av sedimentföroreningar kan även s.k. effektbaserade kriterier användas. Havs- och vattenmyndigheten har presenterat förslag på sådana kriterier vad avser risk för bottenlevande djur (HaV, 2018:31). Det är haltnivåer som avser att visa en gräns under vilken negativa effekter inte uppkommer, medan en risk för negativa effekter inte kan uteslutas vid högre nivåer. Osäkerheten i sådana värden är väl känd varför ett visst överskridande inte kan ses som en definitiv bedömning på att en sådan risk föreligger (Naturvårdsverket, 2008).

Befintliga ytsediment i de utredda dumpningsområdena överskrider effektbaserade kriterier för bl.a. TBT och vissa PAH-föreningar. Dumpningen medför att föroreningsgraden i de ytliga sedimenten i djuphålan minskar, se Tabell 2, samt att antalet ämnen som överskrider bedömningsgrunderna minskar. Med avseende på innehållet i muddermassorna har det också visats att TBT förekommer ytterst sparsamt i muddermassorna samt att risken för att vissa enskilda PAH-föroreningar ska överskrida effektbaserade kriterier efter dumpning är lägre än i befintliga bottnar i de utredda dumpningsområdena.

Sammantaget visar detta att en dumpning leder till lägre föroreningsnivåer där dumpning sker och en lägre risk för att negativa effekter uppstår i framtiden.

Det faktum att djurliv saknas eller är mycket sparsamt förekommande i Askrikefjärden, Kanholmsfjärden och Almagrundet beror på de konstaterat låga syrehalterna. Även framgent bedöms syreförhållandena vara begränsande för etablering av ett mer utvecklat djurliv. Dumpning påverkar inte syreförhållandena negativt. Liknande förhållanden kan förväntas vid Ekoknölen.

Då vattendjupet på de dumpningsplatserna som utreds uppgår till mellan 50-100 meter förväntas förekomst av bottenfauna vara mycket sparsam på grund av begränsade syrgasförhållanden. Bottenvegetation påträffas inte på dessa djup på grund av rådande ljusförhållanden. Stadens preliminära bedömning i samrådsskedet är att dumpningen inte kommer påverka syreförhållandena på någon av de fyra aktuella dumpningsplatserna och att eventuell förekomst av bottenlevande organismer kommer kunna återetablera sig i varje sådant område efter genomförd dumpning i den mån det är möjligt med hänsyn till rådande syrgasförhållanden.

Staden avser även att utreda möjligheten att muddra skiktvis på så sätt att de sediment som ligger djupast och består av lera, huvudsakligen utan antropogen påverkan, dumpas sist och hamnar därmed överst i lagerföljden vid den valda dumpningsplatsen. Massor med förekomst av PAH i tillståndsklass 4 muddras och dumpas först och täcks därmed över av mindre förorenade massor.

Efter genomfört samråd avser Staden att överväga och bestämma vilken dumpningsplats som kommer att ingå i den kommande ansökan. I kommande MKB kommer förhållandena på den valda platsen och förväntade miljökonsekvenser att redovisas mer utförligt. Även risker och osäkerheter kring bedömning av miljöpåverkan kommer beskrivas närmare i miljökonsekvensbeskrivningen.

3.5 Förtydligande hur Stockholms stad avser att säkerställa att några klass 5-massor inte ingår i tänkt muddring av sediment i tillståndsklass 1–4

Av samrådsunderlaget (2024-05-23) framgår att övermuddring kommer utföras för att säkerställa att alla sediment i tillståndsklass 5 avlägsnats innan den återstående muddringen av lersediment påbörjas. Det är sannolikt att en mindre volym av sediment i tillståndsklass 1–4 kommer avlägsnas tillsammans med sediment i tillståndsklass 5 som en följd av övermuddringen. För att förtydliga hur staden avser att säkerställa att klass 5-massor inte ingår i muddringen av sediment i tillståndsklass 1–4, som avses dumpas, illustreras en modell över muddringsförfarandet i Figur 1 tillsammans med en beskrivning av respektive delmoment. Om det skulle uppstå ett behov av att separera sediment i

tillståndsklass 1–3 från sediment i tillståndsklass 4 kan samma muddringsförfarande användas.

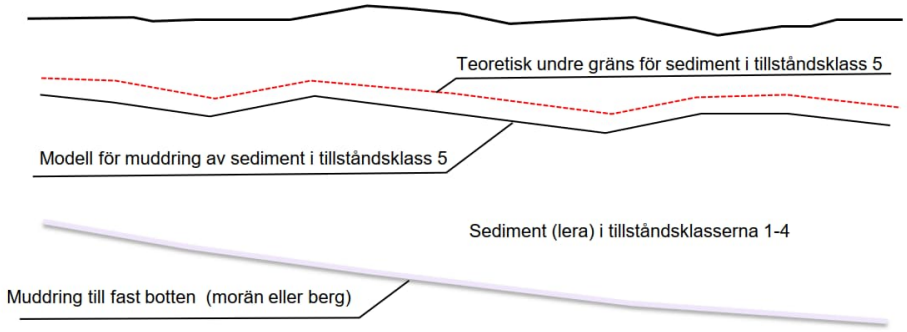

Figur 1 Beskrivning av modell över muddringsförfarande

1. Sediment i tillståndsklass 5 muddras först. Övermuddring med ca 20 cm tillämpas när muddringsmodellen för maskinstyrning tas fram.
2. Efter muddring av sediment i tillståndsklass 5 inklusive övermuddring utförs provtagning och analys av ytliga sediment (ny tillfällig botten).
3. Beroende av analysresultaten genomförs eventuellt en kompletterande muddring av kvarvarande sediment i tillståndsklass 5.
4. En förnyad provtagning och analys av kompletteringsmuddrade ytor utförs vid behov.
5. När endast sediment i tillståndsklasserna 1-4 återstår utförs resterande muddring ned till fast botten.

3.6 Förtydligande av avfallsklassificering samt nytt alternativ till hantering av sediment i tillståndsklass 5 och förslag till verksamhetskoder

Staden har sedan framtagande av samrådsunderlaget (2024-05-23) och efter den förra samrådsperioden 2024-05-24 – 2024-06-22 arbetat fram ett nytt alternativ för hantering av sådana massor i tillståndsklass 5 som inte utgör farligt avfall. Det nya alternativet består av att sådana muddermassor, liksom den mindre mängd massor i tillståndsklass 5 som utgör farligt avfall, avvattnas och transporteras till en godkänd extern mottagningsanläggning. Därmed kommer muddermassor i tillståndsklass 5 som utgör icke-farligt avfall att hanteras på samma sätt som de muddermassor som utgör farligt avfall. Detta alternativ ersätter tidigare presenterad lösning som bestod i att massor i tillståndsklass 5 som inte utgör farligt avfall behandlas och därefter överlåts till Stockholm Parkering som återvinner och använder massornas som anläggningsmaterial för sitt planerade bergrumsgarage i Södra Värtan. Sådan behandling och överlåtelse är således inte längre aktuell. Stockholm Parkering kommer att använda annat material och har vidtagit justeringar i sin pågående tillståndsprövning (mål nr M 2921-23 vid Nacka tingsrätt).

Avvattning av massorna kan ske med en avancerad metod, exempelvis frysavvattning, men även med enkla metoder som t.ex. förtjockning/sedimentering. Massor avvattnas och mellanlagras vid Kolkajen och transporteras efter utförd avfallsklassning till en godkänd extern

mottagningsanläggning. Avfallsklassning utförs på mellanlagrade och avvattnade sediment innan dessa transporteras bort.

Om det skulle uppstå ett behov av att hantera sediment i tillståndsklass 4 på ett annat sätt än genom dumpning kan det bli aktuellt att även avvattna massor i tillståndsklass 4, mellanlagra dessa vid Kolkajen samt efter utförd avfallsklassning transportera dem till en godkänd extern mottagningsanläggning.

Den mindre del av muddermassorna i tillståndsklass 5 som bedöms utgöra farligt avfall kommer fortsatt avvattnas och transporteras till godkänd mottagningsanläggning i enlighet med tidigare samrådsunderlag.

De verksamhetskoder som bedöms kunna bli aktuella enligt 29 kap. miljöprövningsförordningen är följande:

Icke- Farligt Avfall (IFA)

B 90.70 (42 §) Sortering av IFA, mer än 10 000 ton per kalenderår.

B 90.100 (40 §) Mekanisk bearbetning av IFA, mer än 10 000 ton per kalenderår.

B 90.420 (69 §) Övrig behandling av IFA, mer än 500 ton men högst 100 000 ton per kalenderår.

Farligt Avfall (FA)

A 90.440 (71 §) Övrig behandling av FA, mer än 2 500 ton per kalenderår.

3.7 Förtydligande av genomförande med etappindelning

I projektet har det sedan samrådsunderlaget upprättades (2024-05-23) beslutats att genomförandet kommer ske med etappindelning. I etapp 1 kommer i huvudsak konstruktioner samt utfyllnad genomföras väster om Stockholm Exergi fram till ”nr 4 - Påldäck framför Exergi utlopp”, se Figur 2. Påldäcket samt konstruktioner och utfyllnad öster om Stockholm Exergi kommer i huvudsak byggas i etapp 2, efter det att etapp 1 är färdigbyggd.

Staden avser att i den tekniska beskrivningen samt i miljökonsekvensbeskrivningen beskriva genomförandet med etappindelning mer i detalj för samtliga åtgärder inklusive muddring och övertäckning.

Tillståndsansökan omfattar samtliga åtgärder som ska utföras i etapp 1 och 2 och den totala genomförandetiden beräknas till 10 år.

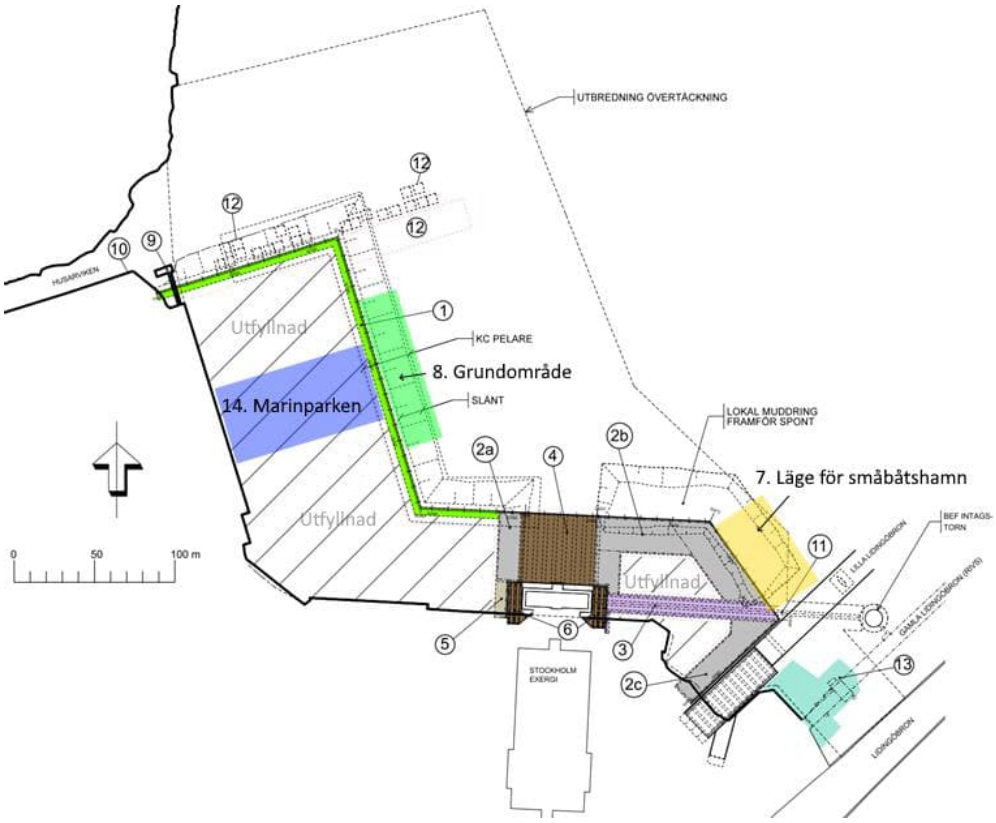

1. Vinkelstödmurskaj på förstärkt botten av inblandningspelare	**2a.** Dubbelspontkaj med påldäck mellan sponter, Kolkajen	**2b.** Dubbelspontkaj med påldäck mellan sponter, Ropsten - norr om intagsledning
2c. Dubbelspontkaj med påldäck mellan sponter, Ropsten - söder om intagsledning	**3.** Dubbelspont med betongvalv	**4.** Påldäck framför Exergi utlopp.
5. Påldäckskaj med spont i framkant	**6.** Uppförande av två påldäck bredvid värmeverket	**7.** Läge för småbåtshamn
8. Skapande av grundområde i anslutning till kaj	**9.** Reparation av dykdalb och utbyte av landgång	**10.** Översyn av strandskoning i Husarviken
11. Utbyte av intagsledning grundlagd på pålade stålok	**12.** Flytande konstruktioner.	**13.** Grundläggning av hus (Brokvarteren)
14. Marinparken		

Figur 2 Konstruktionen och de olika anläggningsdelarna med tillhörande tabell över anläggningsdelarna.

3.8 Ytterligare ett riksintresse som kan beröras av verksamheten

I närheten av den potentiella dumpningsplatsen Almagrundet har sedan samrådsunderlaget upprättades (2024-05-23) riksintresse farled tillkommit som underlag i samrådet, se Figur 3. Staden avser att beskriva påverkan på riksintresset i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

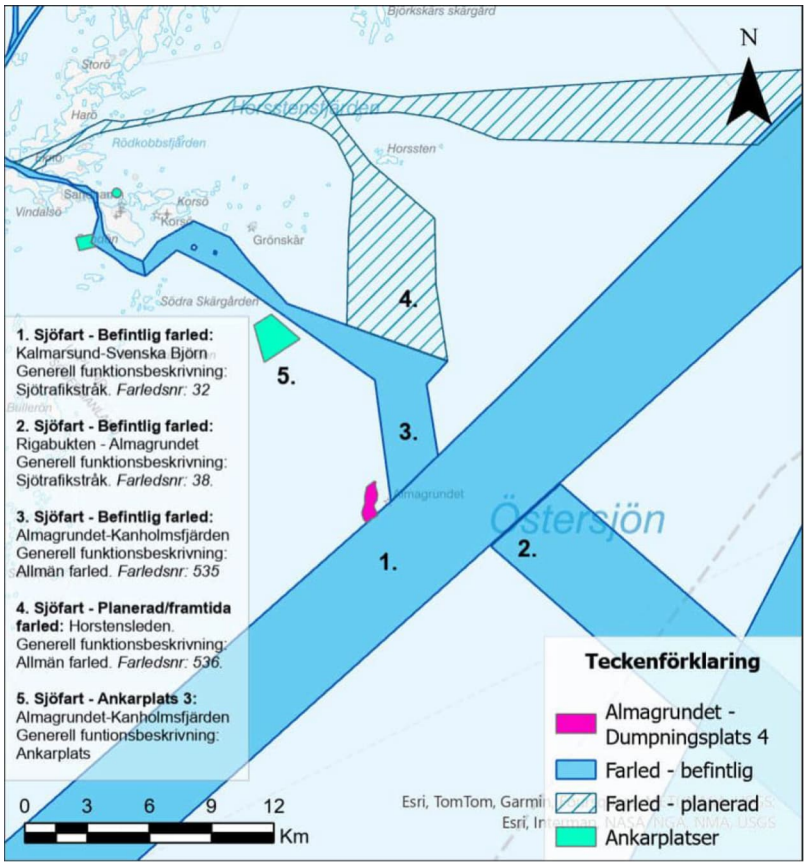

Figur 3 Dumpningsplats Almagrundet och riksintresse farled.

4 Referenser

HaV. (2018:31). *Metaller och miljögifter - Effektbaserade bedömningsgrunder och indikativa värden för sediment.* Havs- och vattenmyndigheten.

Naturvårdsverket. (1999). *Bedömningsgrunder för miljökvalitet - kust och hav. Rapport 4914.*

Naturvårdsverket. (2008). *Strategi för miljöriskbedömning av förorenade sediment. Rapport 5886.*

SGU. (2017). *Klassning av halter av organiska föroreningar i sediment.*

.

FONDER

Bäst i går
Handelsbanken MultAsset120
1,37%

Sämst i går
Swedbank Robur SmallCapGbl A
-1,69%

FONDER

Fondnamn	NAV-kurs	Förändring i % igår	en vecka	31/12 2023
AMF				
•Asien SH	340,23	0,2		0,2
•Balansfond	425,01	-0,1		0,9
•Europa	344,93	-0,5		0,3
Företagsobl.	112,39			0,1
•Global	405,46	-0,2		0,9
•Nordamerika	746,51	-0,2		1,2
•Rtf kort	120,09			0,1
•Rtf lång	153,84	-0,1		0,3
•Räntef. Mix	114,25	-0,1		0,1
•Småbolag	1272,35	-0,6		1,1
•Sverige	966,58	-0,1		1,4
Tillväxtmark	128,37	0,4		0,2
•Världen	744	-0,1		1,2
CLIENS KAPITALFÖRVALTNING				
Företagsobli	1040,97	-0,2		
Global Smabo*	1071,03	0,6		0,3
•Micro Cap A*	1405,85	1		1,5
Mixfond B	3757,49			0,7
Räntef. Kort	120,56			0,1
Small & Micr*	1234,29	1,1		0,7
Småbolag A	3486,01	-0,5		0,3
Sverige B	6723,18	-0,3		0,7
Sverige Foku	401,6			0,8
DNB				
AsianMidCap*	95,67	1		0,8
Bioteknologi*	113,65	2,7		1,2
Brighter Fut, U*	3,2	-0,1		-0,7
Disrup Oppor*	204,01	0,6		-1,5
•Europa Indek*	128,1	0,9		0,4
Finans*	151,9	0,5		0,3
Future Waves*	77,06	1,4		0,7
Glob EmM.Idx*	123,04	0,2		0,1
•Glob. Indeks*	154,54	0,4		-0,3
Glob. Lavkar*	132,68	0,5		-0,1
•Grönt Sk.Nor*	148,62	1,4		0,8
•Health Care *	167,72	1,2		0,2
High Yield*	113,98			0,1
India*	3827,16	3		2,8
Klimat Indek*	172,64	0,3		-0,4
Norden Indek*	119,69	1,5		1
Nordic Equit*	77,38	1,4		0,8
Nordic Small*	201,76	2,6		2,3
Private Eq*	4356,79	1,2		0,8
Renewable E*	2302,36	1,7		0,8
•SMB Norge*	125,16	2,7		2,6
•Teknologi*	185,37	0,9		0,1
Telecom*	136,34	1,3		1
TMT Long/Sho*	1483,39	1,1		1,2
USA Indeks*	166,11	0,2		-0,5
Handelsbanken www.handelsbanken.se/fonder				
Am. Småb. Te	1619,28	-1,2		0,7
•Amerika Tema	2617,5	-0,3		1,2
Asien Småbol	291,89	0,1		
•Asien Tema	974,45	0,1		-0,1
Auto 100 Cri	197,52	1,3		0,3
Auto 25 Crit	121,25	0,5		0,3
Auto 50 Crit	143,96	0,8		0,3
Auto 75 Crit	169,4	1,1		0,3
Brasilien	71,76	0,9		0,2
Dev. Markets	131,68	-0,3		0,9
•Em. Markets	218,96	0,3		-0,1
EMEA Tema	537,26	0,5		1,1
Euro Ränta	2384,15			-0,4
Europa Småbo	519,06	-0,5		0,8
•Europaindx	205,84	-0,2		0,3
EuropaSel	402,61	-0,3		0,3
Finland Småb	127,33	-0,2		0,8
FlexRänta	123,33	0,1		
Företagsob.	140,11	-0,1		0,1
Företagsobl	108,6			0,1
•Glb.Småb.Ind	199,06	-0,7		1,2
Global Digit	186,57	-0,1		1,7
Global Dynam	203,07	-0,2		0,7
Global Impac	121,3	-0,5		0,7
•Global Index	592,74	-0,2		0,7
Global Infra	113,05	-0,1		1,3
Global Selek	412,13	-0,6		0,6
•Global Tema	1104,14	-0,1		1,3
•Hållbar Ener	297,44	1,1		3,4
•Hälsovård Te	459,17	-0,2		1,3
Japan Tema*	130,18			
•Kortränta	157,85			0,1
•Latinameri	291,4	0,3		0,4
•LångräntaCrA	111,87	-0,2		0,3
MultAsset 15	119,26	0,3		0,1
MultAsset 25	187,56	0,4		0,2
MultAsset 40	137,74	0,6		0,2
MultAsset 50	272,24	0,7		0,2
MultAsset 60	155,92	0,8		0,2
MultAsset 75	333,49	1		0,2
MultAsset100	541,09	1,3		0,2
MultAsset120	237,6	1,4		0,3
Norden Index	199,17	-0,1		1,5
Norden Selek	732,34	-0,1		1,1
•Nordenfond	1913,55			1,3
•NordiskaSmåb	1726,71	-0,4		1,1
Norge	1765,87	-0,4		1,5
Pen. Aktiv 5	263,37	0,4		0,1
Pen. Aktiv 6	407,64	0,9		0,2
Pen. Aktiv 7	463,06	1,3		0,3
Pen. Aktiv 8	466,36	1,3		0,3
Pen. Aktiv 9	246,49	1,3		0,3
Pension 90 A	234,38	1,3		0,3
Pension40A1	130,82	0,5		0,3
•Pension40A12	170,43	0,5		0,3
Pension50A1	151,23	0,6		0,3
•Pension50A12	238,08	0,6		0,3
Pension60A1	206,79	0,9		0,3
•Pension60A12	380,19	0,9		0,3
Pension70A1	245,72	1,3		0,3
•Pension70A12	454,9	1,3		0,3
Pension80A1	245,81	1,3		0,3
•Pension80A12	455,12	1,3		0,3
Realräntef.	124,11	-0,2		0,4
Ränteavkastn	1919,17	-0,1		0,2
Räntestrateg	113,19			0,2
RäStrCriA2	113,77			0,1
SHB AstraZen	3913,55	0,1		1,4
SHB Euro Obl	4205,84	-0,4		-0,8
Stiftelse	153,2	0,8		0,2
•Sv 100 Idx C	434,34	0,1		1,5
Sv Idx Cri	488,24	0,1		1,5
•Sverige Tema	3493,95	-0,1		1,3
SveSel	863,85			1,2
•SveSmå	2459,04	-0,5		1,3
Tillväxtm.Ob	127,19	0,2		0,3
•Tillväxtm.Te	455,16	0,1		
•USA Index	1025,19	-0,3		1,2
ICA Banken				
Modig	393,42	0,8		0,3
Måttlig	256,64	0,5		0,2
Varlig	185,86	0,3		0,3
Lannebo Ett Öhmanföretag				
Europa Småbo, E*	138	0,6		0,3
High Yield A*	146,95			0,1
•Mix Offensiv*	300,38	1,3		1
•Mixfond*	34,85	0,9		0,8
Norden Hållb*	178,77	1,3		1,2
•Räntefond Ko*	130,02			0,1
•Småbolag*	187,19	1,5		0,6
Sustainable *	118,25			0,1
•Sve. Hållbar*	2241,77	1,2		1,1
•Sverige*	69,39	1,3		1,1
•Sverige Plus*	92,91	1,3		0,8
•Teknik*	22,95	0,1		-0,7
Teknik Småb.*	160,38	1,5		1,3
skandia				
Asien	638,59	0,3		0,3
•Balanserad	582,43	-0,1		0,8
Cancerfonden	249,18	0,1		-0,6
•Europa Expo	913,06	-0,3		0,2
•Försiktig	236,81	-0,1		0,6
•Global Expon	503,6	-0,3		0,8
Idéer För Li	1364,15	0,1		-0,5
•Japan Expo*	336,35			
•Kortränte	141,46			0,1
•Nordam Expo	695,42	-0,3		1
Norden	376,59	-0,1		1,3
•Obligationsf	181,85	-0,1		0,3
•Realränte	159,07	-0,2		0,3
•Småbolag Sve	1441,8	-0,6		0,9
•Sverige Expo	332,28	0,1		1,5
•TIME Global	981,39	0,2		1,7
•USA	2372,72	-0,8		0,8
•Världen	961,69	-0,7		0,6
Världsnatur	252,21	0,1		-0,5
SkandiaLink/1dag fördröjn				
•B.R. India, U*	56,98	1,7		1,7
•CarnegieStra	2287,72	0,1		0,9
FidelityEMEA, U*	12,77	0,7		0,8
FidelityIndo, U*	23,74	1,1		0,2
•Lannebo Sver*	300,38	1,3		1
•LanneboSmåbo*	187,19	1,5		0,6
Lynx Dynamic	153,26	0,2		2,1
NordeaEuHiYi	377,19			0,1
•Ska GLEX	503,6	-0,3		0,8
SkanCancerf	249,18	0,1		-0,6
•Skandia Nord	695,42	-0,3		1
SkandiaAsien	638,59	0,3		0,3
•SkanEuroExp	913,06	-0,3		0,2
SkanIdéFLiv	1364,15	0,1		-0,5
•SkanJapExp*	336,35			
•SkanKapital	181,85	-0,1		0,3
•SkanKortränt	141,46			0,1
SkanNorden	376,59	-0,1		1,3
•SkanRealränt	159,07	-0,2		0,3
•SkanSmartBal	582,43	-0,1		0,8
•SkanSmartFör	236,81	-0,1		0,6
•SkanSmåSve	1441,8	-0,6		0,9
•SkanUSA	2372,72	-0,8		0,8
•SkanVärlden	961,69	-0,7		0,6
SkanVärldsna	252,21	0,1		-0,5
•Öhman FRN Hå*	124,31			0,1
SPILTAN FONDER www.spiltanfonder.se 08 - 545 813 40				
AF Invest*	795,99	1,4		1,4
•AF Småland*	931,25	1,3		1,3
•AF Stabil*	1308,3	1,2		1,2
Enkel*	178,14	0,8		0,6
•Globalfond I*	312,96	0,7		0,4
•Högräntefond*	132,75	0,1		0,1
Realinvest G*	105,46	1,1		0,9
•RF Sverige*	145,32	0,1		0,1
•Småbolag*	1581,65	1,6		1,6
Storebrand				
•Em. Mkts. Pl*	224,59	0,1		0,1
•Emerging Mar*	203,73	0,3		0,3
•Europa*	242,47	0,8		0,8
EuropaPlusA*	183,58	0,8		0,8
•FRNFörOblFo*	128,08			
•Generat. 40-*	303,05	0,4		0,4
•Generat. 50-*	483,97	0,4		0,4
•Generat. 60-*	890,33	0,5		0,5
•Generat. 70-*	452,15	0,5		0,5
•Generat. 80-*	239,1	0,5		0,5
•Glb Solution*	494,63	1,1		1,1
•Glb.För.Obl*	104,08			
•Global All C*	287,33	0,3		0,3
•Global Plus*	338,91	0,3		0,3
•Grön Obligat*	110,04	0,3		0,3
HiYiFtgObl*	126,31	0,1		0,1
•Japan*	143,08	-0,2		
•Korträntefon*	128,5			
Mix 100*	270,03	0,6		0,6
Mix 20*	135,51	0,3		0,3
Mix 50*	178,46	0,4		0,4
Mix 80*	239,67	0,5		0,5
•Obligation A*	150,48	0,6		0,6
•Sverige*	529,08	1,2		1,2
•Sverige Plus*	228,23	1,2		1,2
SveSmåbPlus*	118,86	1,5		1,5
Tillväxtm. P*	157,11	0,1		0,1
•USA*	649,85	0,1		0,1
STRAND KAPITALFÖRVALTNING				
Företagsobl.*	125,28			0,1
Förmögenhets*	1852,85	-1,9		-1,9
Småbolagsfon*	4259,55	0,2		0,2
Swedbank Robur				
•Access Asien	366,23	0,3		
•Access Europ	239,26	-0,2		0,5
•Access Globa	347,8	-0,1		1,2
Access Japan*	218,92			
•Access Sveri	306,57	0,1		1,5
•Access USA	790,09	-0,2		1,3
•AktiefPens	62,18			1,3
AllemaKomp	175,59			1,5
Asienfond	79,96	0,2		0,3
Bas 100	278,74	-0,2		1,2
Bas 25	145,85	-0,2		0,4
Bas 50	40,03	-0,2		0,7
Bas 75	240,48	-0,2		1
Bas Ränta	107,06	-0,2		0,1
Climate Impa	127,07	-0,1		1,5
Dynamic*	121,89			
Emerging Eur	30,34	0,9		1,4
Etik Balans.	2053,31	-0,1		0,9
Exportfond	233,5	-0,1		1,4
•Fastighet	74,72	-0,4		1
Fokus*	280,33	3,1		3,1
Företagsobl.	141,77	-0,2		-0,1
Glo Em Mar	207,19	0,9		0,6
Global HiDiv	1079,34	-0,2		0,7
Global Impac	180,96	-0,1		1,4
Globalfond	214,1			1,3
•Healthcare A	39,53	-0,3		1,4
Humanfond	1684,1	-0,1		1,6
Japanfond*	13,98	-0,1		
Kapitalinv	315,59	0,1		1,2
Microcap*	154,06	0,3		0,3
MixIndexSv	372,28			0,9
•MixPension	30,16			0,6
•Nordenfond	191,94			1,3
Ny Teknik	1250,37	-0,8		1,6
•Obligation	138,88	-0,2		0,3
Realränta	148,01	-0,3		0,3
Rtf Kort Plu	133,89			
•Räntefond Ko	108,48			0,1
•RäntePens	13,55	-0,2		0,2
Selection 25*	119,96	0,3		
Selection 50*	139,03	0,5		
Selection 75*	163,88	0,7		-0,1
Small Cap US	238,72	-1,7		1,2
SmallCapGbl	147,17	-1,7		0,7
SmCap Em Mkt	165,84	0,1		0,8
•SmåbolagEu	43,63	-0,4		
SmåbolagNo	249,45	-0,3		1,3
•SmåbolagsSv	247,14	-0,6		1,1
Sverige A	749,19	0,1		1,4
TalAktMEGA	104,46	-0,1		1,3
TalRäSvME	106,31	-0,2		0,2
•Technology	1419,27			1,6
Trans.Energy	20,27	0,2		2
Trans.Global	749,8	-0,4		1,2
•Transf 50	186,49	-0,2		0,5
•Transf 60	300,95	-0,2		0,8
•Transf 70	470,72	-0,1		1,1
•Transf 80	537,36			1,3
•Transf 90	423,44	-0,1		1,3
USA	156,33	-0,2		1,6

SÅ LÄSER DU FONDTABELLEN

NAV-kurs = Net Asset Value enkelt uttryckt fondens kurs.
• Fonden ingår i PP-urvalet.

Ändring % en vecka. Förändring i procent sedan föregående börsdag eller senaste förändring.

* anger att förändring ej avser senaste kurs. **Ändring 31/12** Förändring sedan årsskiftet.

MATERIALET LEVERERAS AV allfunds tech solutions

FÖRETAGENS MARKNAD

Företagsannonser: 08-409 345 28

Trettonhelgens traditionella
AUKTION
Söndag 5/1 och Måndag 6/1 kl 14.00
Edsvik/Stallbacken/ Logen
Landsnoravägen 42 192 51 Sollentuna
Visning och anbud kl 13.30 bägge dagarna

Vi bjuder in er till årets största traditinella auktion, med uppdrag från företag, konkurser och privat-personer. Ett stort uppdrag på möbelsidan kommer denna helg att auktioneras ut, tillsammans med en mycket stor exklusiv konstsamling, brett mattsortiment och en samling av brons, trä och metallskulpturer.

Konst: Flera akvareller av *Lars Lerin* Originalmålningar av: Lennart Jirlow, stora oljor av Pernilla Stappe, Ian Rutsh och Marika Lang. Olja av Bengt Lindström, Inge Schiöler, Madeleine Pyk (flera), Anders Palmér, samlingar av B G Karlsson, Magnus Björklundh, Anders Hultman, Samira Ghorbani och akvareller av Peter Eugen.***Grafik:*** L Lerin, P Stappe, A Wijk, L Jirlow, E Billgren, C J De Geer, Y Edelman, L Tunebo, M Persbrandt, D Glemme, M Hådell, M Lehvonen, K Mårtens, R Hofström, V. Hallenius, M Wikström, C Sikström, K Höglund, R Hilmersson mfl.

Tillfälle: ***Nya moderna designmöbler.*** Exklusiv soffgrupp i svart skinn och teak samt matgrupper med stolar i teak och naturflätad sits. Ett antal små möbler i teak och rotting, olika sidemöbler, nattduksbord, pallar och skåp mm. Modeller av populära loungefåtöljer design i teak och naturfärgad snöre. En Wingsoffa och coffee table, konsolbord. ***1950-60 tals möbler av kända designer:*** Sidebord, Alf Svensson. Toilette bord, Halvdan Pettersson. Soffbord, Peter Hvidt & Orla Mölgaard. Karmstolar i bambu 1970 - talet, IKEA. Ett par fåtöljer, Rybo, Rykken. Karmstolar med textilklädsel NK, Bengt Ruda. Skinngrupp, Bröderna Andersson mm.

Blandat med skulpturer i brons, metall och glasfiber . Kända och okända skulpturella verk för alla åldrar. A Wargenbrants stor engelsk Bulldog, One Dollar och tärningar m.fl. Unicorn, Ängeln, Hermes väskorna Kelly och Birkin, stora Humrar, simhoppare, små och stora grodor, ljusstakar art deco, Silence, hommage till S Dali, Dalahästar och One world for Non Violence av Carl Fredrik Reuterswärd handmålad i glasfiber och i en plexiglas låda.

Fantastiskt mattsortiment: Från hela Orienten i alla storlekar 1,5-20², exklusiva från Ghom, Isfahan och Kashmir, Nain, Bidjar, Keshan och en semiantik silkes Ghom samt många enkla nomadmattor i alla storlekar. ***Exklusiva Ziegler-mattor och färggranna Kelimer*** (ta mått hemma)

Övrigt: Urnor i keramik, exklusiva vinkylare, ishinkar, blåvit porslin, dekorativa upplägningfat i trä, mm.

Nordiska Auktionsbyrån i samarbete med WAAS AUKTIONSBYRÅ
etabl. 1951 Mobil. 0760 298424
www.nordiska-auktionsbyran.se

KUNGÖRELSER

Företagsannonser: Tel 08-409 345 28 eller kungorelse@dn.se

MILJÖRÄTT

Stockholms stad

Inbjudan till kompletterande avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och överläckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet.

Stockholms stad avser att utveckla område Kolkajen-Ropsten som är beläget inom Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen innebär att kajlinjen flyttas ut och stadsdelen växer ut i Lilla Värtan genom utfyllnad och konstruktioner i vattenområdet. Innan uppförande av konstruktioner genomförs i vattenområdet behöver även muddring och övertäckning genomföras. I samband med muddringen kommer vissa muddermassor att avvattnas före borttransport till godkänd extern mottagningsanläggning. Vissa muddermassor kommer att dumpas inom ett annat vattenområde.

Stockholms stad har under perioden den 24 maj – 22 juni 2024 genomfört avgränsningssamråd. Staden har därefter gjort ett antal förtydliganden och tillägg i projektet. Dessa förtydliganden och tillägg redovisas i ett kompletterande samrådsunderlag. Nu ges därför möjlighet att lämna synpunkter på det kompletterande samrådsunderlaget.

Den som vill lämna synpunkter på förtydligandena och tilläggen har möjlighet att göra det. Tidigare lämnade synpunkter inom ramen för avgränsningssamrådet kommer att beaktas och behöver därför inte inges igen.

Var finns informationen?

Information om förtydligandena och tilläggen har sammanställts i en kompletterande samrådshandling som, liksom samrådshandlingen från maj-juni 2024 finns att hämta på Stockholms stads webbplats: https://vaxer.stockholm/projekt/kolkajen/

Om ni vill ha en utskriven kopia av den kompletterande samrådshandlingen och samrådshandlingen hemskickade, vänligen kontakta: Petra Lindeborg (Sweco Sverige AB, Box 340 44, 100 26 Stockholm, petra.lindeborg@sweco.se, 073 302 24 94)

Välkommen med era skriftliga synpunkter senast den 1 februari 2025.

Missa inte dina erbjudanden
Håll koll på **dn.se/erbjudanden.**
DN.

Eftertext

Trettonhelgens traditionella

AUKTION

Söndag 5/1 och Måndag 6/1 kl 14.00

Edsvik/Stallbacken/ Logen

Landsnoravägen 42 192 51 Sollentuna

Visning och anbud kl 13.30 bägge dagarna

Vi bjuder in er till årets sista och största auktion, med uppdrag från företag, konkurser och privat-personer. Ett stort uppdrag på möbelsidan kommer denna helg att auktioneras ut, tillsammans med en mycket stor exklusiv konstsamling, brett mattsortiment och en samling av brons, trä och metallskulpturer.

Konst: Flera akvareller av *Lars Lerin* Originalmålningar av: Lennart Jirlow, stora oljor av Pernilla Stappe, Ian Rutsh och Marika Lang. Olja av Bengt Lindström, Inge Schiöler, Madeleine Pyk (flera), Anders Palmér, samlingar av B G Karlsson, Magnus Björklundh, Anders Hultman, Samira Ghorbani och akvareller av Peter Eugen. ***Grafik:*** L.Lerin, P Stappe, A Wijk, L Jirlow, E Billgren, C J De Geer, Y Edelman, L Tunebo, M Persbrandt, D Glemme, M Hådell, M Lehvonen, K Mårtens, R Hofström, V. Hallenius, M Wikström, C Sikström, K Höglund, R Hilmersson mfl.

Tillfälle: ***Nya moderna designmöbler.*** Exklusiv soffgrupp i svart skinn och teak samt matgrupper med stolar i teak och naturflätad sits. Ett antal småmöbler i teak och rotting, olika sidemöbler, nattduksbord, pallar och skåp mm. Modeller av populära loungefåtöljer design i teak och naturfärgad snöre. En Wingsoffa och coffee table, konsolbord. ***1950-60 tals möbler av kända designer:*** Sidebord, Alf Svensson. Toilette bord, Halvdan Pettersson. Soffbord, Peter Hvidt & Orla Mölgaard. Karmstolar i bambu 1970 - talet, IKEA. Ett par fåtöljer, Rybo, Rykken. Karmstolar med textilklädsel NK, Bengt Ruda. Skinngrupp, Bröderna Andersson mm.

Blandat med skulpturer i brons, metall och glasfiber . Kända och okända skulpturella verk för alla åldrar. A Wargenbrants stor engelsk Bulldog, One Dollar och tärningar m.fl. Unicorn, Ängeln, Hermes väskorna Kelly och Birkin, stora Humrar, simhoppare, små 0ch stora grodor, ljusstakar art deco, Silence, hommage till S Dali, Dalahästar och One world for Non Violence av Carl Fredrik Reuterswärd handmålad i glasfiber och i en plexiglas låda.

Fantastiskt mattsortiment: Från hela Orienten i alla storlekar 1,5-20², exklusiva från Ghom, Isfahan och Kashmir, Nain, Bidjar, Keshan och en semiantik silkes Ghom samt många enkla nomadmattor i alla storlekar. ***Exklusiva Ziegler-mattor och färggranna Kelimer*** (ta mått hemma)

Övrigt: Urnor i keramik, exklusiva vinkylare, ishinkar, blåvit porslin, dekorativa uppläggningfat i trä, mm.

Nordiska Auktionsbyrån
etabl. 1951 Mobil. 0760 298424
www.nordiska-auktionsbyran.se

i samarbete med WASS AUKTIONSBYRÅ

Vi köper Silver
Byrålådsguld • Smycken • Tandguld
Silverföremål • Silvermynt
Nybrogatan 34, ⓣ -Östermalmstorg
Tel. 08-662 00 63
Öppet: Vard 11-18, Lördag: 12-16
www.guldochsmycken.se

MYNT ORDNAR MEDALJER
Ulf Nordlind Mynthandel AB
KARLAVÄGEN 46
08-662 62 61

Kungörelser & Dagens affärer

Stockholms stad

Inbjudan till kompletterande avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet.

Stockholms stad avser att utveckla område Kolkajen-Ropsten som är beläget inom Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen innebär att kajlinjen flyttas ut och stadsdelen växer ut i Lilla Värtan genom utfyllnad och konstruktioner i vattenområdet. Innan uppförande av konstruktioner genomförs i vattenområdet behöver även muddring och övertäckning genomföras. I samband med muddringen kommer vissa muddermassor att avvattnas före borttransport till godkänd extern mottagningsanläggning. Vissa muddermassor kommer att dumpas inom ett annat vattenområde.

Stockholms stad har under perioden den 24 maj – 22 juni 2024 genomfört avgränsningssamråd. Staden har därefter gjort ett antal förtydliganden och tillägg i projektet. Dessa förtydliganden och tillägg redovisas i ett kompletterande samrådsunderlag. Nu ges därför möjlighet att lämna synpunkter på det kompletterande samrådsunderlaget.

Den som vill lämna synpunkter på förtydligandena och tilläggen har möjlighet att göra det. Tidigare lämnade synpunkter inom ramen för avgränsningssamrådet kommer att beaktas och behöver därför inte inges igen.

Var finns informationen?

Information om förtydligandena och tilläggen har sammanställts i en kompletterande samrådshandling som, liksom samrådshandlingen från maj-juni 2024 finns att hämta på Stockholms stads webbplats: https://vaxer.stockholm/projekt/kolkajen/

Om ni vill ha en utskriven kopia av den kompletterande samrådshandlingen och samrådshandlingen hemskickade, vänligen kontakta: Petra Lindeborg (Sweco Sverige AB, Box 340 44, 100 26 Stockholm, petra.lindeborg@sweco.se, 073 302 24 94)

Välkommen med era skriftliga synpunkter senast den 1 februari 2025.

Besök vårt konstgalleri

På SvD accent kan du köpa konst av intressanta, samtida konstnärer.

svd.se/accent

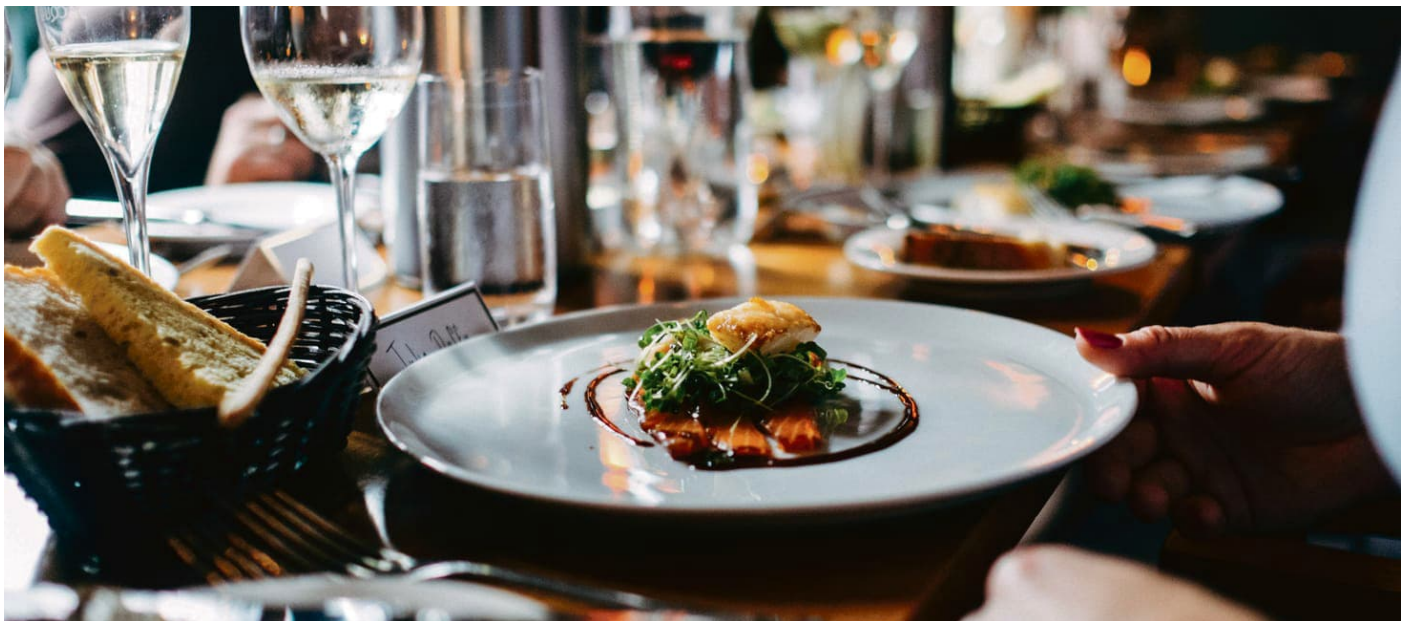

Bästa krogarna

svd.se/om/krogguiden

RODRET
FÖRSKOLA & SKOLA
ÖPPET HUS 22/1 kl 18-20
Skolvägen 8, Tungelsta

Vi erbjuder ett föräldrakooperativ med:
• Små barngrupper 1-5 år & små klasser F-3
• Hög personaltäthet
• Utbildad personal
• Hög pedagogisk nivå
• Eget kök med egen kock
• Stressfri & trygg miljö
MER INFO OCH KÖANMÄLAN:
WWW.RODRET.NU

Kumla Herrgård
Dagens lunch
måndag–fredag
kl 11.00–14:00
Bröllop, Fest, Minnesstund,
Konferns, Catering

Mer info se hemsidan.
Boka på 08-742 19 07
kumlaherrgard.se/fest-och-arrangemang

KÖP & SÄLJ

● **Så här gör** du: Gå in på Mitti.se där du klickar dig in på "Privatannonser". Där bokar du sedan din annons med enkla steg; välj tidning, kategori och införingsdag. Du kan betala direkt med bankkort eller med Swish. Sidan är för privatpersoner.
● **Tjänsten är ett** samarbete med Tidningsannonsen.se och all support hanteras av support@tidningsannonsen.se.
● **Handla tryggt! Vid** alla köp, kräv alltid legitimation och betala aldrig i förskott. Vid bilköp, följ med på en provkörning.

KÖPES

Sälj Din Bil Idag Egen bärgare
vi köper din bil oavsett skick ålder elr miltal ring för värdering och affär redan idag jonny 0707267401

KÖPER DIN BIL IDAG ÄV DEF
KÖPES ALLA BILAR ALLA SKICK MÄRKEN ÅRS.RING 0707586976 benny_sck@hotmail.com Benny

Vi Köper Din Bil Oavsett Skick
Köper din Bil Alla Märke Årsmodell Av Intresse Defekter Obesiktigad Avställd M.M Tel 072 879 27 90 Fredrik Dalström

LP-SKIVOR & EP 50-90 TAL, ALLT AV INTRESSE!
Rock Pop Jazz Metal m.m Hämtar, bra betalt,Tel Johan:0735- 414508 Mail:grammofonskiva@gmail.com

Alla bilar köpes nu !
hejsan alla märken o mod korrekt värdering äv obes defekta husbil skåpbil .mm. Lars Håkansson 073- 6775878

Fina bilar köpes idag
Alla märken & modeller,äv def,ej körbara,avställda,obes mm Christian Friberg:070- 4792372 mail:bandhagensbil@gmail.com

SÄLJES

Transport, flyttning, städa?
Vi hjälper dig biligt med städning, målning & transport personal & lastbil 495kr exempelvis 076- 850 55 55

DIVERSE

Problem med dator/tv/skrivare/nätverk?
Behöver du hjälp med det tekniska hemma? fr. 550kr/tim efter RUT Kontakta mig! Micke, 0737031607

Hjälp med Dator/skrivare/mobil/Wifi/TV
Erfaren datatekniker hjälper till med all teknik i hemmet. 400/tim 070- 7889340

HÅLL SVERIGE RENT
Vi vill bli fler som inte skräpar ner.
Vill du hjälpa till? Gå med i Sveriges största rörelse mot skräp eller swisha 90 02 817.

Skapa en gratis grattisannons
tidningsannonsen.se/mitti

Kungörelse

BEHÖVER DU NÅ UT MED INFORMATION? Vi hjälper dig!
annons@mitti.se · 08–550 550 00

Stockholms stad

Inbjudan till kompletterande avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet.

Stockholms stad avser att utveckla område Kolkajen-Ropsten som är beläget inom Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen innebär att kajlinjen flyttas ut och stadsdelen växer ut i Lilla Värtan genom utfyllnad och konstruktioner i vattenområdet. Innan uppförande av konstruktioner genomförs i vattenområdet behöver även muddring och övertäckning genomföras. I samband med muddringen kommer vissa muddermassor att avvattnas före borttransport till godkänd extern mottagningsanläggning. Vissa muddermassor kommer att dumpas inom ett annat vattenområde.

Stockholms stad har under perioden den 24 maj – 22 juni 2024 genomfört avgränsningssamråd. Staden har därefter gjort ett antal förtydliganden och tillägg i projektet. Dessa förtydliganden och tillägg redovisas i ett kompletterande samrådsunderlag. Nu ges därför möjlighet att lämna synpunkter på det kompletterande samrådsunderlaget.

Den som vill lämna synpunkter på förtydligandena och tilläggen har möjlighet att göra det. Tidigare lämnade synpunkter inom ramen för avgränsningssamrådet kommer att beaktas och behöver därför inte inges igen.

Var finns informationen?
Information om förtydligandena och tilläggen har sammanställts i en kompletterande samrådshandling som, liksom samrådshandlingen från maj-juni 2024 finns att hämta på Stockholms stads webbplats: https://vaxer.stockholm/projekt/kolkajen/

Om ni vill ha en utskriven kopia av den kompletterande samrådshandlingen och samrådshandlingen hemskickade, vänligen kontakta:
Petra Lindeborg (Sweco Sverige AB,
Box 340 44, 100 26 Stockholm,
petra.lindeborg@sweco.se
073 302 24 94)

Välkommen med era skriftliga synpunkter senast den 1 februari 2025.

Hedra någons minne

En minnesgåva möjliggör vårt viktiga arbete långt efter att blommorna vissnat.

Hedra minnet av någon som stått dig nära.

Läs mer på:
srf.nu/minnesgava
Eller skanna QR-koden

Synskadades Riksförbund
tryggt givande
SVENSK INSAMLINGS KONTROLL

Gör ditt hem grönare och skönare

Vi har ett stort utbud av vackra terrakottakrukor och över 200 olika trendiga gröna krukväxter att välja bland.

Välkommen in och låt dig inspireras i våra butiker!

PLANTAGEN®

Odla livet!

Erbjudandena är giltiga till och med 9/3 2025 (gröna krukväxter) och 16/3 (terrakottakrukor), på ordinarie priser och kan inte kombineras med andra erbjudanden. Medlemserbjudandet gäller för dig som redan är, eller blir, medlem. Besök **plantagen.se** för att hitta din närmsta butik och se våra öppettider.

TRÄFFEN

HITTA FLER KONTAKTER! Lyssna av! Mitt i publicerar ett urval och förbehåller rätten att ta bort osedliga annonser, fler finns tillgängliga via 0939–105 31 86. Samtalet kostar 9,60 kr/min.

- **Du som vill annonsera, svara eller lyssna av svar** på din annons, ring 0939–105 31 86. Samtalet kostar 9,60 kr/min. Du måste använda en mobil som har ett abonnemang eller en hemtelefon.
- **Obeservera att detta är en telefontjänst** och ett urval av annonserna i röstbrevlådan publiceras i tidningen. Du blir instruerad av en röst och kan välja att trycka:
  1) Skapa en annons.
  2) Lyssna eller svara på annonser.
  3) Lyssna av svar på din egen annons.
  4) Mer information.
- **När du har** spelat in en ny annons tilldelas du ett annonsnummer och en pinkod. Se till att notera dessa.
- **Om du vill** svara på en annons har du 1 minut på dig att tala in ett meddelande till den som har annonserat. Du kan endast svara på annonser via telefon.

MÄN SÖKER KVINNOR

Jag är en man som söker någon från Östeuropa som jag kan dela livet med. Jag bor i en villa en mil norr om Stockholm. Svara tydligt med telefonnummer. Hoppas vi hörs, hej så länge. **47449**

Jag är en blond, ungdomlig, 58-årig singelkille. Jag är ärlig, omtänksam. Söker en helt vanlig, enkel, naturlig tjej eller kvinna för träffar eller mer. Din nationalitet saknar betydelse. **47447**

En helt vanlig 59-årig man med bra utseende och ordnad ekonomi söker en snäll, kurvig kvinna, 70–80 år ungefär, för en relation. Vinterchansen. **47438**

70-årig man söker kontakt med äldre bildad kvinna för samtal och promenader. Bor på Mälaröarna. Dvärgpudel finns. **47435**

Ensam kvinna sökes. Kille 60+ söker dig 55–70 år, gärna från Asien. Är rök- och spritfri. **47428**

Pigg och fräsch singelkille på 20 år, 195 cm, 80 kg, två guldmedaljer i SM. Gillar att läsa, laga mat och öla. Tillbringar mina arbetsdagar i uniform. Söker en tjej i liknande ålder för att ses på en fika eller secondhand runda. **47432**

KVINNOR SÖKER MÄN

Jag är en attraktiv kvinna som är född på 50-talet och jag söker en seriös man för trevlig gemenskap. Jag är väldigt omtänksam, social, pålitlig med många intressen som t.ex. musik, kultur, film, odling, Jesus, dans. Du får veta mer om du hör av dig. Ha det bra. **47440**

VÄNNER

Matvänner 2026. Vi äter middag på restaurang i city, trevligt sällskap en gång i månaden. Mindre blandad grupp 65+. Välkommen att höra av dig. **47450**

Jag är en trevlig man på 54 år från Bromma som söker efter nya vänner i alla åldrar, både manliga och kvinnliga. Jag tycker om att promenera, gå på kafé, lyssna på musik, gå på bio m.m. Hör gärna av er och observera att jag endast vill ha seriösa svar. **47434**

ÖVRIGT

Vi sågs på buss 807 i fredags kväll den 13 december. Ditt härliga leende när du klev av fick mig att tro på att mötas igen. **47436**

Du med annonsnummer **47374** har sökt mig. Vi satt mittemot varandra på tunnelbanan mot Skarpnäck fredagen den 5 november, jag bytte till röda linjen. Jag skulle gärna vilja träffa dig. **47427**

Kungörelse

BEHÖVER DU NÅ UT MED INFORMATION? Vi hjälper dig!
annons@mitti.se · 08–550 550 00

Stockholms stad

Inbjudan till kompletterande avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet.

Stockholms stad avser att utveckla område Kolkajen-Ropsten som är beläget inom Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen innebär att kajlinjen flyttas ut och stadsdelen växer ut i Lilla Värtan genom utfyllnad och konstruktioner i vattenområdet. Innan uppförande av konstruktioner genomförs i vattenområdet behöver även muddring och övertäckning genomföras. I samband med muddringen kommer vissa muddermassor att avvattnas före borttransport till godkänd extern mottagningsanläggning. Vissa muddermassor kommer att dumpas inom ett annat vattenområde.

Stockholms stad har under perioden den 24 maj – 22 juni 2024 genomfört avgränsningssamråd. Staden har därefter gjort ett antal förtydliganden och tillägg i projektet. Dessa förtydliganden och tillägg redovisas i ett kompletterande samrådsunderlag. Nu ges därför möjlighet att lämna synpunkter på det kompletterande samrådsunderlaget.

Den som vill lämna synpunkter på förtydligandena och tilläggen har möjlighet att göra det. Tidigare lämnade synpunkter inom ramen för avgränsningssamrådet kommer att beaktas och behöver därför inte inges igen.

Var finns informationen?
Information om förtydligandena och tilläggen har sammanställts i en kompletterande samrådshandling som, liksom samrådshandlingen från maj-juni 2024 finns att hämta på Stockholms stads webbplats: https://vaxer.stockholm/projekt/kolkajen/

Om ni vill ha en utskriven kopia av den kompletterande samrådshandlingen och samrådshandlingen hemskickade, vänligen kontakta:
Petra Lindeborg (Sweco Sverige AB,
Box 340 44, 100 26 Stockholm,
petra.lindeborg@sweco.se
073 302 24 94)

Välkommen med era skriftliga synpunkter senast den 1 februari 2025.

HusmanHagberg®

Besök oss på **husmanhagberg.se**

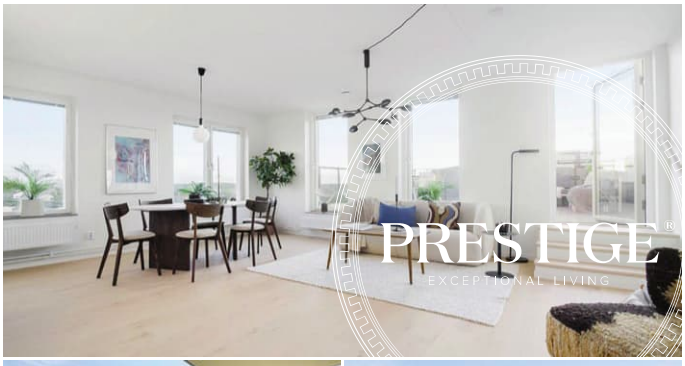

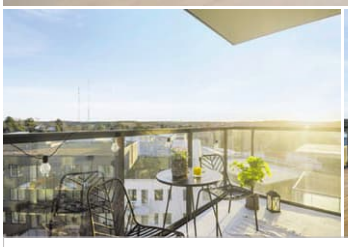

Unik, nyproducerad hörnlägenhet med generös terrass!

Centrala Nacka V:a Granittrappan 10

RUM **5 (4 sovr)** KVM **123** AVGIFT **8 967** kr/mån
UTGÅNGSPRIS **12 295 000** kr
VISAS **Mån 6/1 12:00-13:00 & Sön 12/1 11:00-12:00**
Tomas Eriksson **070-884 09 92**

Nacka **Tel:** 08-716 25 00 **Mail:** nacka@husmanhagberg.se

TRÄFFEN

HITTA FLER KONTAKTER! Lyssna av! Mitt i publicerar ett urval och förbehåller rätten att ta bort osedliga annonser, fler finns tillgängliga via 0939–105 31 86. Samtalet kostar 9,60 kr/min.

● **Du som vill annonsera, svara eller lyssna av svar** på din annons, ring 0939–105 31 86. Samtalet kostar 9,60 kr/min. Du måste använda en mobil som har ett abonnemang eller en hemtelefon.
● **Obeservera att detta är en telefontjänst** och ett urval av annonserna i röstbrevlådan publiceras i tidningen. Du blir instruerad av en röst och kan välja att trycka:
1) Skapa en annons.
2) Lyssna eller svara på annonser.
3) Lyssna av svar på din egen annons.
4) Mer information.
● **När du har** spelat in en ny annons tilldelas du ett annonsnummer och en pinkod. Se till att notera dessa.
● **Om du vill** svara på en annons har du 1 minut på dig att tala in ett meddelande till den som har annonserat. Du kan endast svara på annonser via telefon.

MÄN SÖKER KVINNOR

Jag är en man som söker någon från Österuopa som jag kan dela livet med. Jag bor i en villa en mil norr om Stockholm. Svara tydligt med telefonnummer. Hoppas vi hörs, hej så länge. **47449**

Jag är en blond, ungdomlig, 58-årig singelkille. Jag är ärlig, omtänksam. Söker en helt vanlig, enkel, naturlig tjej eller kvinna för träffar eller mer. Din nationalitet saknar betydelse. **47447**

En helt vanlig 59-årig man med bra utseende och ordnad ekonomi söker en snäll, kurvig kvinna, 70–80 år ungefär, för en relation. Vinterchansen. **47438**

70-årig man söker kontakt med äldre bildad kvinna för samtal och promenader. Bor på Mälaröarna. Dvärgpudel finns. **47435**

Ensam kvinna sökes. Kille 60+ söker dig 55–70 år, gärna från Asien. Är rök- och spritfri. **47428**

Pigg och fräsch singelkille på 20 år, 195 cm, 80 kg, två guldmedaljer i SM. Gillar att läsa, laga mat och öla. Tillbringar mina arbetsdagar i uniform. Söker en tjej i liknande ålder för att ses på en fika eller secondhand runda. **47432**

KVINNOR SÖKER MÄN

Jag är en attraktiv kvinna som är född på 50-talet och jag söker en seriös man för trevlig gemenskap. Jag är väldigt omtänksam, social, pålitlig med många intressen som t.ex. musik, kultur, film, odling, Jesus, dans. Du får veta mer om du hör av dig. Ha det bra. **47440**

VÄNNER

Matvänner 2026. Vi äter middag på restaurang i city, trevligt sällskap en gång i månaden. Mindre blandad grupp 65+. Välkommen att höra av dig. **47450**

Jag är en trevlig man på 54 år från Bromma som söker efter nya vänner i alla åldrar, både manliga och kvinnliga. Jag tycker om att promenera, gå på kafé, lyssna på musik, gå på bio m.m. Hör gärna av er och observera att jag endast vill ha seriösa svar. **47434**

ÖVRIGT

Vi sågs på buss 807 i fredags kväll den 13 december. Ditt härliga leende när du klev av fick mig att tro på att mötas igen. **47436**

Du med annonsnummer **47374** har sökt mig. Vi satt mittemot varandra på tunnelbanan mot Skarpnäck fredagen den 5 november, jag bytte till röda linjen. Jag skulle gärna vilja träffa dig. **47427**

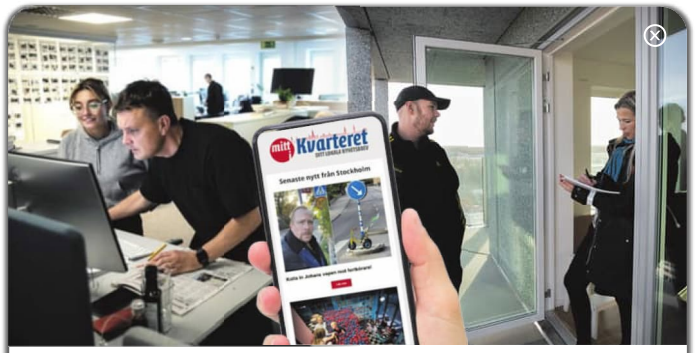

Nu kan du få Mitt i:s hyperlokala nyheter direkt i din inbox!

Skräddarsydda nyhetsbrev – helt gratis.

Vi ger dig koll på det som händer i ditt område: byggen, trafik, viktiga beslut, skola och allt annat som dina grannar snackar om.

Anmäl dig här...
mitti.se/nyhetsbrev

...eller här!
Scanna QR-koden till höger och klicka i vilka områden du är intresserad av. Sen är det klart!

Välkommen till mitt Kvarteret DITT LOKALA NYHETSBREV

Kungörelse

BEHÖVER DU NÅ UT MED INFORMATION? Vi hjälper dig!
annons@mitti.se · 08–550 550 00

Stockholms stad

Inbjudan till kompletterande avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet.

Stockholms stad avser att utveckla område Kolkajen-Ropsten som är beläget inom Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen innebär att kajlinjen flyttas ut och stadsdelen växer ut i Lilla Värtan genom utfyllnad och konstruktioner i vattenområdet. Innan uppförande av konstruktioner genomförs i vattenområdet behöver även muddring och övertäckning genomföras. I samband med muddringen kommer vissa muddermassor att avvattnas före borttransport till godkänd extern mottagningsanläggning. Vissa muddermassor kommer att dumpas inom ett annat vattenområde.

Stockholms stad har under perioden den 24 maj – 22 juni 2024 genomfört avgränsningssamråd. Staden har därefter gjort ett antal förtydliganden och tillägg i projektet. Dessa förtydliganden och tillägg redovisas i ett kompletterande samrådsunderlag. Nu ges därför möjlighet att lämna synpunkter på det kompletterande samrådsunderlaget.

Den som vill lämna synpunkter på förtydligandena och tilläggen har möjlighet att göra det. Tidigare lämnade synpunkter inom ramen för avgränsningssamrådet kommer att beaktas och behöver därför inte inges igen.

Var finns informationen?
Information om förtydligandena och tilläggen har sammanställts i en kompletterande samrådshandling som, liksom samrådshandlingen från maj-juni 2024 finns att hämta på Stockholms stads webbplats: https://vaxer.stockholm/projekt/kolkajen/

Om ni vill ha en utskriven kopia av den kompletterande samrådshandlingen och samrådshandlingen hemskickade, vänligen kontakta:
Petra Lindeborg (Sweco Sverige AB,
Box 340 44, 100 26 Stockholm,
petra.lindeborg@sweco.se
073 302 24 94)

Välkommen med era skriftliga synpunkter senast den 1 februari 2025.

TRÄFFEN

HITTA FLER KONTAKTER! Lyssna av! Mitt i publicerar ett urval och förbehåller rätten att ta bort osedliga annonser, fler finns tillgängliga via 0939–105 31 86. Samtalet kostar 9,60 kr/min.

MÄN SÖKER KVINNOR

Jag är en man som söker någon från Österuropa som jag kan dela livet med. Jag bor i en villa en mil norr om Stockholm. Svara tydligt med telefonnummer. Hoppas vi hörs, hej så länge. **47449**

Jag är en blond, ungdomlig, 58-årig singelkille. Jag är ärlig, omtänksam. Söker en helt vanlig, enkel, naturlig tjej eller kvinna för träffar eller mer. Din nationalitet saknar betydelse. **47447**

En helt vanlig 59-årig man med bra utseende och ordnad ekonomi söker en snäll, kurvig kvinna, 70–80 år ungefär, för en relation. Vinterchansen. **47438**

70-årig man söker kontakt med äldre bildad kvinna för samtal och promenader. Bor på Mälaröarna. Dvärgpudel finns. **47435**

Ensam kvinna sökes. Kille 60+ söker dig 55–70 år, gärna från Asien. Är rök- och spritfri. **47428**

Pigg och fräsch singelkille på 20 år, 195 cm, 80 kg, två guldmedaljer i SM. Gillar att läsa, laga mat och öla. Tillbringar mina arbetsdagar i uniform. Söker en tjej i liknande ålder för att ses på en fika eller secondhand runda. **47432**

- **Du som vill annonsera, svara eller lyssna av svar** på din annons, ring 0939–105 31 86. Samtalet kostar 9,60 kr/min. Du måste använda en mobil som har ett abonnemang eller en hemtelefon.
- **Observera att detta är en telefontjänst** och ett urval av annonserna i röstbrevlådan publiceras i tidningen. Du blir instruerad av en röst och kan välja att trycka:
  1) Skapa en annons.
  2) Lyssna eller svara på annonser.
  3) Lyssna av svar på din egen annons.
  4) Mer information.
- **När du har** spelat in en ny annons tilldelas du ett annonsnummer och en pinkod. Se till att notera dessa.
- **Om du vill** svara på en annons har du 1 minut på dig att tala in ett meddelande till den som har annonserat. Du kan endast svara på annonser via telefon.

KVINNOR SÖKER MÄN

Jag är en attraktiv kvinna som är född på 50-talet och jag söker en seriös man för trevlig gemenskap. Jag är väldigt omtänksam, social, pålitlig med många intressen som t.ex. musik, kultur, film, odling, Jesus, dans. Du får veta mer om du hör av dig. Ha det bra. **47440**

VÄNNER

Matvänner 2026. Vi äter middag på restaurang i city, trevligt sällskap en gång i månaden. Mindre blandad grupp 65+. Välkommen att höra av dig. **47450**

Jag är en trevlig man på 54 år från Bromma som söker efter nya vänner i alla åldrar, både manliga och kvinnliga. Jag tycker om att promenera, gå på kafé, lyssna på musik, gå på bio m.m. Hör gärna av er och observera att jag endast vill ha seriösa svar. **47434**

ÖVRIGT

Vi sågs på buss 807 i fredags kväll den 13 december. Ditt härliga leende när du klev av fick mig att tro på att mötas igen. **47436**

Du med annonsnummer **47374** har sökt mig. Vi satt mittemot varandra på tunnelbanan mot Skarpnäck fredagen den 5 november, jag bytte till röda linjen. Jag skulle gärna vilja träffa dig. **47427**

Kungörelse

BEHÖVER DU NÅ UT MED INFORMATION? Vi hjälper dig!
annons@mitti.se · 08–550 550 00

Stockholms stad

Inbjudan till kompletterande avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet.

Stockholms stad avser att utveckla område Kolkajen-Ropsten som är beläget inom Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen innebär att kajlinjen flyttas ut och stadsdelen växer ut i Lilla Värtan genom utfyllnad och konstruktioner i vattenområdet. Innan uppförande av konstruktioner genomförs i vattenområdet behöver även muddring och övertäckning genomföras. I samband med muddringen kommer vissa muddermassor att avvattnas före borttransport till godkänd extern mottagningsanläggning. Vissa muddermassor kommer att dumpas inom ett annat vattenområde.

Stockholms stad har under perioden den 24 maj – 22 juni 2024 genomfört avgränsningssamråd. Staden har därefter gjort ett antal förtydliganden och tillägg i projektet. Dessa förtydliganden och tillägg redovisas i ett kompletterande samrådsunderlag. Nu ges därför möjlighet att lämna synpunkter på det kompletterande samrådsunderlaget.

Den som vill lämna synpunkter på förtydligandena och tilläggen har möjlighet att göra det. Tidigare lämnade synpunkter inom ramen för avgränsningssamrådet kommer att beaktas och behöver därför inte inges igen.

Var finns informationen?
Information om förtydligandena och tilläggen har sammanställts i en kompletterande samrådshandling som, liksom samrådshandlingen från maj-juni 2024 finns att hämta på Stockholms stads webbplats: https://vaxer.stockholm/projekt/kolkajen/

Om ni vill ha en utskriven kopia av den kompletterande samrådshandlingen och samrådshandlingen hemskickade, vänligen kontakta:
Petra Lindeborg (Sweco Sverige AB,
Box 340 44, 100 26 Stockholm,
petra.lindeborg@sweco.se
073 302 24 94)

Välkommen med era skriftliga synpunkter senast den 1 februari 2025.

Stockholms stad

3 januari 2025

Ni inbjuds till ett avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet.

Stockholms stad avser att utveckla område Kolkajen-Ropsten som är beläget inom Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen innebär att kajlinjen flyttas ut och stadsdelen växer ut i Lilla Värtan genom utfyllnad och konstruktioner i vattenområdet. Innan uppförande av konstruktioner genomförs i vattenområdet behöver även muddring och övertäckning genomföras. I samband med muddringen kommer vissa muddermassor att avvattnas före borttransport till godkänd extern mottagningsanläggning. Vissa muddermassor kommer att dumpas inom ett annat vattenområde.

Stockholms stad har under perioden den 24 maj – 22 juni 2024 genomfört avgränsningssamråd. Staden har därefter gjort ett antal förtydliganden och tillägg i projektet så som: förtydliga vad tillståndsklasserna enligt Sveriges geologiska undersökning (SGU:s) bedömningsgrunder innebär, förtydliga ämneshalter i de sediment som muddras vid Kolkajen och som avses dumpas, redovisa föroreningssituation vid undersökta dumpningsområden, förtydliga kring effekter på den marina miljön, förtydliga hur Stockholms stad avser att säkerställa att några klass 5-massor inte ingår i tänkt muddring av sediment i tillståndsklass 1–4, förtydliga avfallsklassificering samt samråda om nytt alternativ till hantering av sediment i tillståndsklass 5 och samråda om förslag till verksamhetskoder samt förtydliga genomförande med etappindelning. Ett riksintresse som kan komma att beröras har tillkommit som underlag efter framtagandet av det senaste samrådsunderlaget.

Dessa förtydliganden och tillägg redovisas i ett kompletterande samrådsunderlag. Ni ges därför möjlighet att lämna synpunkter på det kompletterande samrådsunderlaget. Tidigare lämnade synpunkter inom ramen för avgränsningssamrådet kommer att beaktas och behöver därför inte inges igen.

Varför får ni denna information?
Ni erhåller denna information för att ni äger en fastighet där vattenverksamheten ska ske eller som bedöms påverkas av byggbuller under den tid som vattenverksamheten pågår eller som har vattenområde i nära anslutning till redovisade dumpningsplatser.

Var finns informationen?
Information om förtydligandena och tilläggen har sammanställts i en kompletterande samrådshandling som, liksom samrådshandlingen, finns att hämta på Stockholms stads webbplats: https://vaxer.stockholm/kolkajen/

Om ni vill ha en utskriven kopia av den kompletterande samrådshandlingen och samrådshandlingen hemskickade, vänligen kontakta: (Sweco Sverige AB, Box 340 44, 100 26 Stockholm, petra.lindeborg@sweco.se, 073 302 24 94

Välkommen med era skriftliga synpunkter senast den 1 februari 2025

Stockholms stad

3 januari 2025

Information om hantering av personuppgifter

Vi behöver spara och behandla personuppgifter om er, så som namn, adress, e-postadress, telefonnummer, fastighetsbeteckning, samt era eventuella synpunkter. Syftet med en sådan behandling är att kunna uppfylla vår skyldighet enligt 6 kap. 30 § miljöbalken att samråda med de enskilda som kan antas blir berörda av sökt verksamhet. Vi måste dessutom i samband med en tillståndsprövning enligt miljöbalken redovisa vilka vi samrått med samt vilka eventuella synpunkter som inkommit. Vissa av era personuppgifter och synpunkter kan komma att bli offentliga med anledning av offentlighetsprincipen.

Vi har fått era uppgifter från Metrias adressregister. Vi tillämpar vid var tid gällande integritetslagstiftning vid all behandling av personuppgifter. Den rättsliga grunden för att behandla era personuppgifter är således att den är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige.

Era uppgifter kommer att sparas till dess tillståndsprövningen avslutats. De personuppgifter vi behandlar om er delas med de personuppgiftsbiträden vi använder för att kunna utgöra våra tjänster och fullgöra våra skyldigheter gentemot er. Vi kan även komma att dela era personuppgifter med en tredje part, förutsatt att vi är skyldiga att göra så enligt lag. Däremot kommer vi aldrig att överföra era uppgifter till ett land utanför EU.

Personuppgiftsansvarig är Stockholm Stad. Ni har rätt att kontakta oss om ni vill få information om de uppgifter vi har om er, för att begära rättelse, överföring eller för att begära att vi begränsar behandlingen, för att göra invändningar eller begära radering av era uppgifter. Detta gör ni enklast genom att kontakta:

Petra Lindeborg
petra.lindeborg@sweco.se

Om ni har klagomål på vår behandling av era personuppgifter har ni rätt att inge klagomål till tillsynsmyndigheten Datainspektionen.

Myndigheter, bolag och intresseorganisationer

AB Storstockholms lokaltrafik
Boverket
Djurgården Lilla Värtans miljöskyddsförening
Ellevio
Fortifikationsverket
Förbundet Ekoparken
Försvarsmakten
Gasnät Stockholm AB
Haninge kommun/ kommunstyrelse
Haninge kommun/miljö/strategisk planering
Haninge kommun/ Park och Teknik
Harö fiskevårdsområdesförening
Havs- och vattenmyndigheten
IP-Only Network AB/Global Connect
Kammarkollegiet
Kungliga djurgårdens förvaltning
Kustbevakningen
Käppalaförbundet
Lidingö Stad/Miljö- och stadsbyggnadsnämnden
Lidingö Stad/Teknik- och fastighetsförvaltningen
Lidingö/Kommunstyrelsen
Länsstyrelsen i Stockholms län
Myndigheten för samhällsskydds och beredskap
Naturskyddsföreningen Haninge
Naturskyddsföreningen Lidingö
Naturskyddsföreningen Stockholm
Naturskyddsföreningen Vaxholm
Naturskyddsföreningen Värmdö
Naturvårdsverket
Norra Östersjöns vattendistrik
Obenenetwork AB
PreZero
Riksantikvarieämbetet
SGI
SGU
Sjöfartsverket
Skanova
SMHI
Sportfiskarna
Statens maritima och transporthistoriska museer
Stockholm Exergi

Sändlista Kompletterande samråd

Stockholm Exergi Tunnlar AB
Stockholm Hamnar AB
Stockholm Parkering
Stockholm Stad/Idrottsförvaltningen
Stockholm Stad/kommunstyrelsen
Stockholm Stad/Kulturförvaltningen
Stockholm Stad/Miljöförvaltningen
Stockholm Stad/Stadsdelsförvaltningen Östermalm
Stockholm Stad/Trafikkontoret
Stockholm Vatten och avfall AB
Stokab AB
Svenska kraftnät
Sveriges Fiskares Producentorganisation
Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund
Södra Roslagens miljö- och hälsoskyddsnämnd
Trafikförvaltningen Stockholm
Trafikverket
Vaxholm/kommunstyrelsen
Vaxholm
Vaxholms fiskevårdsområdesförening
Värmdö
Värmdö/kommunstyrelse

Enskilda fastigheter vid Kolkajen-Ropsten utifrån berört vattenområde och byggbuller 55–60 dBA

Fastighet

Stockholm Alexandria 3
Stockholm Alexandria 4
Stockholm Drevkarlen 8
Stockholm Dubbelbössan 5
Stockholm Dubbelbössan 6
Stockholm Gasklockorna 4
Stockholm Gillert 12
Stockholm Gillert 13
Stockholm Gillret 14
Stockholm Gillret 15
Stockholm Gillret 16
Stockholm Gillret 17
Stockholm Hjorthagen 1:1
Stockholm Hjorthagen 1:10
Stockholm Hjorthagen 1:12
Stockholm Hjorthagen 1:19
Stockholm Hjorthagen 1:21
Stockholm Hjorthagen 1:3
Stockholm Hjorthagen 1:5
Stockholm Hjorthagen 1:6
Stockholm Kokssorteringen 1
Stockholm Kopplet 2
Stockholm Koppången 3
Stockholm Koppången 4
Stockholm Ladugårdsgärdet 1:40
Stockholm Ladugårdsgärdet 1:45
Stockholm Ladugårdsgärdet 1:9
Stockholm Maskinhuset 1
Stockholm Norra Djurgården 1:1
Stockholm Rävsaxen 6
Stockholm Shanghai 1
Stockholm Singapore 3

Närmaste fastigheter vid dumpningsområde Askrikefjärden

Lidingö Lidingö 6:76

Samfälligheten Vaxholm Granholmen FS:3

Andelsfastigheter

Vaxholm Granholmen 2:11
Vaxholm Granholmen 2:12
Vaxholm Granholmen 2:13
Vaxholm Granholmen 2:14
Vaxholm Granholmen 2:15
Vaxholm Granholmen 2:17
Vaxholm Granholmen 2:21
Vaxholm Granholmen 2:22
Vaxholm Granholmen 2:25
Vaxholm Granholmen 2:3

Samfälligheten Vaxholm Granholmen FS:1

Andelsfastigheter

Vaxholm Granholmen 1:2
Vaxholm Granholmen 1:3

Närmaste fastigheter vid dumpningsområde Kanholmsfjärden

Fastigheter

Värmdö Harö 2:123
Värmdö Harö 2:124

Samfälligheten Värmdö Skarpö S:1

Andelsfastigheter

Värmdö Skarpö 1:7
Värmdö Skarpö 1:8

Samfälligheten Värmdö Runmarö-Långvik FS:1

Andelsfastigheter

Värmdö Runmarö-Långvik 1:131
Värmdö Runmarö-Långvik 1:138
Värmdö Runmarö-Långvik 1:98

Boverket

Yttrande

Datum	Processnummer	Diarienummer
2025-01-24	3.1.2	38/2025

Ert diarienummer
Ange dnr

Sweco Sverige AB
petra.lindeborg@sweco.se

Yttrande över ”Underlag för samråd Samrådshandling för tillståndsansökan enligt miljöbalken och dispens från dumpningsförbudet för - Utbyggnad, muddring och övertäckning i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten inom fastigheterna Hjorthagen 1:1, Hjorthagen 1:3, Norra Djurgården 1:1 och Ladugårdsgärdet 1:40 i Stockholms kommun - Dumpning av muddermassor i Askrikefjärden inom fastigheten Lidingö Lidingö 6:76 alternativt allmänt vatten vid Ekoknölen, Kanholmsfjärden eller Almagrundet”

Boverkets ställningstagande

Boverket har inga synpunkter på Stockholm stad och Sweco Sverige AB:s remiss ”Underlag för samråd Samrådshandling för tillståndsansökan enligt miljöbalken och dispens från dumpningsförbudet för - Utbyggnad, muddring och övertäckning i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten inom fastigheterna Hjorthagen 1:1, Hjorthagen 1:3, Norra Djurgården 1:1 och Ladugårdsgärdet 1:40 i Stockholms kommun - Dumpning av muddermassor i Askrikefjärden inom fastigheten Lidingö Lidingö 6:76 alternativt allmänt vatten vid Ekoknölen, Kanholmsfjärden eller Almagrundet”.

I detta ärende har enhetschef Sonia Andersson beslutat och signerat beslutet elektroniskt. Föredragande har varit jurist Lars Lennwall.

Sonia Andersson
enhetschef

Lars Lennwall
jurist

Fastställd: dnr 5913/2024.A

DJURGÅRDEN-LILLA VÄRTANS MILJÖSKYDDSFÖRENING

DLV, c/o Millinger, Ahlsellvägen 20, 115 43 Stockholm, tel 070 7886991 www.dlv.se e-mail c.millinger@telia.com

Petra Lindeborg
Sweco Sverige
Box 340 44
100 26 Stockholm
petra.lindeborg@sweco.se

Stockholm 2025-02-01

Kompletterande underlag för samråd till 2025-02-01

Samrådshandling för *tillståndsansökan enligt Miljöbalken (MB)* och *ansökan om dispens från dumpningsförbudet* för

- *Utbyggnad, muddring och övertäckning i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten inom fastigheterna Hjorthagen 1:1, Hjorthagen 1:3, Norra Djurgården 1:1 och Ladugårdsgärdet 1:40* i Stockholms kommun

- *Dumpning av muddermassor i Askrikefjärden inom fastigheten Lidingö Lidingö 6:76 alternativt allmänt vatten vid Ekoknölen, Kanholmsfjärden eller Almagrundet.*

DLVs samrådssvar om tillstånds- och dispensansökan för utbyggnad, muddring och övertäckning i vattenområde vid Kolkajen-Ropsten samt dumpning av muddermassor

Allmänna förutsättningar
DLV har i flera omgångar lämnat synpunkter på exploateringen av f d Gasverksområdet och hanteringen av den förorenade marken och sedimenten i Husarviken och Lilla Värtan. Redan 1*999 tog DLV fram ett förslag* till hur bebyggelse skulle kunna tänkas se ut med hänsyn till att Länsstyrelsen (LS) beslutat att strandskydd ska gälla hela Husarviken och att viken ligger inom Nationalstadsparken (NSP), där både fauna och flora och dess spridningszoner har lagskydd. Naturvårdsverket har därtill beslutat att en stor del av NSP ska vara friluftsområde. På sikt ska NSP få 3 naturreservat där den norra delen bl a täcker Norra Djurgården med omgivande vatten. Även det historiska parklandskapet skyddas med dess byggnadsverk medan i princip bara nya byggnader för högre utbildning får byggas i anslutning till deras befintliga verksamheter. Den 20 januari meddelade regeringen ändringar av strandskyddet, *DLV har då fått gehör* för att LS även fortsättningsvis kan utsträcka strandskydd till högst 300 meter från strandlinjen om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften, som det är vid Fisksjöäng-Oxberget.

DLV har under lång tid påkallat att vyer mot Hjorthagskyrkan måste skyddas i enlighet med riksintresset för Stockholms innerstad med Djurgården i samband med den våldsamma exploatering av norra Gärdet-Norra Djurgårdsstaden-Hjorthagsberget-Energihamnen, som nu pågår. Främst är det från Värtavägens krön i NSP, Millesgården på Lidingöklippan ovanför Lilla Värtan och på Oxberget från bronsåldersröset på ca +25 meter i NSP över Husarviken och Lilla Värtan.

Vyn från röse L2015:7303 och hög L2015:7386 mot Hjorthagskyrkan i Stockholm kan komma att byggas för enligt den redovisning *DLV beskrivit* i överklagan till MMD av Dp 2021-12441 med två höghus på nordsidan av Hjorthagsberget. Östra delen av Dp 2021-12441 bröts ut med tre höghus är ännu ej antagen av kommunfullmäktige men godkänd av SBN (Dp 2024-07433). Båda bröts ur Kolkajen som Terrasskvarteren på bergets nordsluttning. De kan bygga för vyn från bronsåldersröset på Oxberget norr om Husarviken mot Hjorthagskyrkan vilket framgår på *RAÄs karta nedan*. Hög planerad bebyggelse i Kolkajen och Ropsten skulle bygga för vy helt!

Vanligen förknippas vyn från röset som en plats att speja på båtleden i Lilla Värtan. *DLV har nu funnit belägg för* att vyn också har en religiös betydelse genom att studera vintersolståndet, som inträffade 20241221 kl 10:20 men som bara kunde studeras 20241217 p g a vädret. Solen stod som lägst strax över Hjorthagsberget väster om kyrkan. *DLV anser att detta visar* att soldyrkan hade betydelse för rösets placering. Den vyn får ej byggas för. Kungliga Djurgårdsförvaltningen (KDF) avser att öppna upp vyn, som blivit förvuxen och att ta bort grillplats i rösets skydd. LS ska kontakta KDF om röset. En stor del av vattenytan och utsikten försvinner om vattenspegeln utfylls 100-115 meter öster om Kollossningskajen i kv Kolkajen. Höga hus skulle skymma vyn mot sydost och Hjorthagskyrkan. Betongpråmar i NSP gräns skadar NSP påtagligt. Figur 3 “12”.

Idag finns ej bebyggelse som stör den fria vyn från röset på Oxberget mot Hjorthagskyrkan eller mot båtleden i sydost. Om vattnet utfylls bör strandskydd gälla 100 meter mot norr och hushöjd +25 meter. Om i st 35 meter bred parkstrand i norr bör närmaste hushöjd vara högst +15 meter.

DLVs princip med akvatisk Ekopark planterad med ålgräs i strandskydd förverkligas i Malmö:

"Så ska grundare vatten rädda djur- och människoliv i Malmö

Nu ska vattnet i södra hamnbassängen i Malmö bli grundare genom att fyllas ut med 160 000 kubikmeter stenkross, lera och sand. Målet är att öka den biologiska mångfalden men också att rädda fler som trillar i vattnet.

Havsbotten i södra hamnbassängen i Malmö ska nu höjas och samtidigt ska platsen bli säkrare för människor. Området heter Varvsstaden och inom några år kommer här finnas bostäder, kontor, butiker och mycket mer människor. Södra hamnbassängen är i dag som mest elva meter djup med ett medeldjup på sju meter.

– Botten här är en gammal hamnbotten med de rester som finns från hamnen med en massa bråte och järnrör. Det är inget djurliv. Det är inget att vara stolt över, säger Mikael Palmgren på Marint kunskapscenter i Malmö.

Vattendjupet ska bli fyra meter

Nu påbörjas arbetet med att göra hamnbassängen grundare genom att först lägga ett lager bergkross, sen några meter lera och överst sand och stora stenar för växt och djurliv.

– Det vi ska göra är att återskapa den gamla botten med ålgräsängar, blåstång, musslor, fisk och på sikt ska man kunna bada och fiska här, säger Mikael Palmgren.

Kan rädda människoliv

Målet är också att området ska bli säkrare när vattnet blir grundare.

– Med ett vattendjup på fyra meter så är det möjligt för fler att fridyka och rädda någon men med 6-8 meters djup så är det bara räddningstjänsten som klarar av det, säger Jens Larsen på Fastighets- och gatukontoret i Malmö.

Arbetet väntas pågå i ett år. - *Bernard Mikulic SvT 5 december 2024*"

"Bottenlivet återhämtar sig snabbt i Malmös hamnbassäng

Arbetet med att återställa växt- och djurliv i Malmös södra hamnbassäng går över förväntan. Redan efter ett år breder ålgräset ut sig över de förr livlösa bottnarna.

– Det händer saker när vi ger naturen utrymme att växa, säger Michael Palmgren, verksamhetschef på Marint Kunskapscenter i Malmö.

Michael Palmgren på Marint kunskapscenter är glad över hur snabbt bottenlivet i hamnbassängen har återhämtat sig.

För två år sen rensades bottnarna i södra hamnbassängen på industriavfall och bråte, och fylldes på med stenkross, sand och lera.På så vis minskades vattendjupet från mellan sju och åtta meter till den mer ursprungliga nivån på fyra meter.

– Det har haft enormt gynnsam inverkan på ålgräs och andra växter som trivs när ljuset under ytan tilltar, förklarar Michael Palmgren.

Enligt honom är antalet arter redan nu, ett år efter att grundarbetena avslutades, tre eller fyra gånger fler än på de omgivande havsbottnarna i Malmö hamn.

– Vi har ett gäng forskare från Göteborgs universitetet som hjälper oss att följa utvecklingen i södra hamnbassängen, säger Michael Palmgren. - *SvT 31 december 2024*"

Man måste ej göra havsbotten till en öde betongöken såsom övertäckningen i Lilla Värtan planeras för. *DLV har hela tiden* framfört att ren lera, krossade grusmassor och sand är bäst, som kan planteras med ålgräs. Idén kom från Göteborg. Nu har den förverkligats även i Malmö hamn.

SWECO har nog följt MÖD dom i mål M92-05 2007 om underhållsmuddring av Norrtelje hamn och dumpning i Norrteljeviken, där MMD lämnade yrkandet om dispens från förbudet i 15 kap. 31 § MB att få dumpa muddermassorna i havet utan bifall m h t att sedimenten från den inre hamnen hade en hög föroreningshalt och att uppgifter om halten av organiska tennföreningar (TBT) saknades. MÖD gav dumpningstillstånd av massor med lägre halt av TBT än gränsvärdet 200 µg/kg TS (*nu lägre*). Dispensen förenades med ett antal villkor. Halten av polyaromatiska kolväten, TBT, har däremot visat sig vara väsentligt högre i de ytliga sedimenten, 1 300 µg/kg TS, vilket bedöms sammanhänga med att TBT har använts i bottenfärger fram till 1993. Av den kompletterande utredningen har vidare framkommit att omständigheter talar för att det finns sulfider i sedimenten, som innebär att risker och problem kan följa vid en landdeponering, då metaller och klorider kan frigöras i deponin. Detta talar mot en landdeponering, Eftersom massorna kommer att blandas i pråmar inför tippningen och på tippningsplatsen när de tippas, är enstaka höga eller låga halter av föroreningar mindre relevanta. Det som har betydelse är istället föroreningshalten totalt sett i de massor som tippas. Kommunens klassificering har därför, till skillnad från MMDs, skett utifrån medelvärden. - Kommunen avsåg frysmuddra sediment. Då sprids minst förorening. Fiskeriverket ansåg det viktigt att åtgärder inte utförs som motverkar miljökvalitetsmålen Giftfri miljö och Hav i balans. Organiska tennföreningar har karakteriserats som några av de mest giftiga substanser som släppts ut i miljön, fullt jämförbara med dioxiner. Redan i mycket små doser ger de upphov till allvarliga skador på det marina livet.

- ***Förtydligande gällande tillståndsklassindelningen 1–5 av sediment***
- ***Förtydligande av ämneshalter i sediment som muddras vid Kolkajen och som avses dumpas***

Tidigare fanns tre tillståndsklasser 1 för låga halter, 2 som kunde vara både låga och höga halter samt 3 för höga halter. Medelvärden gällande tillståndsklassindelningen 1–5 av sediment som tillämpas av domstolarna verkar vara en blandning av tidigare tillståndsklass 2 och tillåter lite cyniskt att man, med undantag för tillståndsklassindelning 5, inte bryr sig om att man för TBT vid dumpning slipper tänka på att dumpningen ökar mängden av den synnerligen farliga TBT i egentliga Östersjön även om halt av TBT är lägre än den som redovisas för dumpningsplatserna. Man brukar skilja på kustsjö och utsjö och fråga är om alla platserna räknas som kustsjö, Landsortsdjupet är tveksamt. Ju mer som flyttas till utsjö desto längre tid tar det att de syre- och artfria bottnarna blir rena. *DLV finner* att tillståndsklassindelning 4 av dessa skäl bör sorteras ut, lämpligen genom frysmuddring. Det passar bra att använda för Hot Spots med återläggning av ren lera. *DLV har länge förordat* att vissa grässorter och buskträd kan dra ut föroreningar ur jord, som på så sätt bryts ned. Det kan ta ca 10 år att komma till ett tillfredsställande resultat.

Tabell 1. Medelhalt av analyserade ämnen i några sediment från Kolkajen som avses dumpas:

S-PCB 7 µg/kg	TS <0,4	ger Tillståndsklass 1. - *DLV undrar* om värdet är för µg/kg?
TBT, tributyltenn, µg/kg	TS <1	ger Tillståndsklass 1. - *DLV undrar* om värdet är för µg/kg?

Multiplikationsmetod Formel: mg=ug × 0.001. Till exempel, för att omvandla 10 ug till mg, multiplicera 10 ug med 0.001. 10 ug x 0.001 = =0.01 mg.
- Då är *medelhalten TBT* i dumpad analyserad massa *mindre än* 0,001 mg/kg TS. Är det rimligt?
I "Datablad för Organiska Tennföreningar Kemakta Konsult AB Institutet för Miljömedicin", https://test.naturvardsverket.se/4ac41c/globalassets/vagledning/fororenade-omraden/riktvarden/datablad/organiskatennforeningar.pdf är parametervärdet i riktvärdesmodellen, miljöriskbaserade riktvärdet för organiska tennföreningar vid känslig markanvändning: TBT EKM 0,15 mg/kg TS.

I mitten av 1960-talet lanserades en båtbottenfärg, som var mycket effektiv mot påväxt. Färgen såldes och användes på båtar över hela världen. På 1970-talet observerade franska ostronodlare att ostronskalen var deformerade. Samtidigt observerade forskare i Storbritannien en markant minskning av antalet purpursnäckor i engelska kanalen. I Sverige hittades strömming med blåsor och sneda ryggar. Händelserna kopplades samman med användning av den nya båtbottenfärgen. I färgen fanns olika tennorganiska föreningar. Dessa, speciellt tributyltenn (TBT) visade sig påverka hormonsystemen hos bl a snäckor och musslor. Detta var början till insikten att våra hav ej höll i oändlig tid. Ett flertal länder reagerade snabbt och kom med förbud mot TBT under 1980-talet. I Sverige och EU förbjöds användning av TBT för alla båtar under 25 meter 1989. TBT förbjöds på handelsfartyg registrerade i EU 2003 och på samtliga fartyg oavsett vatten av IMO 2008. Sedan 2008 får inte fartyg bottenmålade med läckande TBT-färg anlöpa europeiska hamnar. 2011 tilläts koppar som verksam biocid på ostkusten. 2012 stoppades försäljningen av bottenfärg med hög zinkhalt, s k mjuk eller självpolerande färg. *DLV förordar* TBT-fri silikon.

När Lidingöbron invigts 1925 förenklades kolbåtarnas färd till Gasverkets hamn vid Husarviken där kolupplaget byggdes ut. 1 januari 1972 tog nya gasverket över som eldades med lättbensin. Ca 15 år kan kolbåtar målade med TBT-bottenfärg lagt till vid Kollossningskajen för lossning.

DLV förordar en stenklädd kantskoning till den park som även Länsstyrelsen angivit behövs i utfyllnadens förlängning i Husarviken ut i Lilla Värtan och längs parkens östra sida vare sig den senare blir 100 eller 35 meter. Strandskydd bör gälla båda sidorna, Den innersta biten runt dykdalben och 60 meter österut + från landfästet 25 meter söderut (och då en del av utfyllnaden +3 meter med fast mark) samt 25 meter norrut (och därmed in i NSPs vattenområde) anges texten: "Område med ingen eller lite lera i kajlinjen där utskiftning av lera utförs istället för inblandningspelare". Motsvarande kajlinje i norr i övrigt samt mot öster ner mot Stockholm Exergis vattenpumpverk anges: "Förstärkning av lera med inblandningspelare, slänt från ca -3 i kajlinje till befintlig sjöbotten" respektive "Förstärkning av lera med inblandningspelare och återfyllning till ca +3". Innanför detta till nuvarande kajer står: "Muddring till fast botten och återfyllning till ca +3". - *DLV tolkar detta* som att *enbart* området runt dykdalben och området innanför nya kajlinjen muddras. Muddermassan förs tillsammans med muddermassan öster om Stockholm Exergis vattenpumpverk med pråm för att dumpas i havet. *Är det rätt tänkt?*

Strax utanför kollossningskajen är vattendjupet -9 meter och utanför arbetsområdet är det -10. - *DLV anser* att vattendjupet är alldeles för stort för att folk ska våga vistas riskfritt längs kajerna i området. Dessutom för djupt för att plantera ålgräs så att fiskar och snäckor kan återetableras. *DLV förordar* att utfyllnad i norr höjs med lera + krossgrus + sand till ett djup om ca -4 meter.

DLV antar att en betydande del av leran utanför Kollossningskajen är ren lera som lagrats sen förhistorisk tid och ej behöver dumpas. Leran kan tas tillvara och bli del av den höjda botten. Ett alternativ är att klä byggnader ut- eller invändigt med lera. Detta är populärt och ger bra klimat inomhus och ger en stor energibesparing men ska ej placeras vid vatten, Det bör kunna torka ur. Leran kan ha rester av gamla båtar såsom upptäcktes vid utgrävning för Liljevalchs Konsthall. Hur staden tänker behandla sediment norr om utfyllnaden inom NSPs vattenområde är ej riktigt klart. Viktigt är att bevara naturstrand och fylla upp med lera+grus+sand till bergssidan i norr. Viktigt också att TBT ej läcker ut från båtuppläggningen norr om Husarviken. Länsstyrelsen har understrukit att sambandet mot Lidingö måste finnas kvar både för naturen och människors vyer. *DLV bifogar foto* från den orörda stranden och stigen ner mot bron över Husarviken tagna 17/12.

- **Redovisning av föroreningssituationen vid undersökta dumpningsområden**
- **Förtydligande kring effekter på den marina miljön**
- **Tillägg av riksintresse som kan beröras av verksamheten**

Dumpningsplatserna är relativt likvärdiga men man bör undvika platser där farleder gör kraftiga svängar. Med erfarenhet från den omfattande fördjupning och breddning Sjöfartsverket gjorde av farleden Fredriksskans - Ytterriskan 2014 så dumpades muddermassor på ca 30 meters djup nära där farled mot Stockholm svänger kraftigt. Fartygen girar styrbord så kraftigt att de ännu 10 år senare river upp bottensediment som grumlar ytan länge efter att fartygspropellrarna rört upp vattnet, Giren motsvarar i *Tabell 3* fartyg som kommer från nordost i farled 1 och girar styrbord upp mot norr i farled 3 nära föreslagen dumpningsplats. - Dumpning bör ej ske maj-oktober.

- **Förtydligande hur Stockholms stad avser att säkerställa att några klass-5 massor inte ingår i tänkt muddring av sediment i tillståndsklass 1–4**
- **Förtydligande av avfallsklassificering samt samråd om nytt alternativ till hantering av sediment i tillståndsklass 5 och samråd om förslag till verksamhetskoder**
- **Förtydligande av genomförande med etappindelning**

DLV har ej ytterligare synpunkter under dessa rubriker, men de kan ha omnämnts i text ovan.

Telnr 070 7511903 Per Schönning, ordf DLV, för egen del och enligt uppdrag

Lindeborg, Petra

Från: [redacted]
Skickat: den 1 februari 2025 23:03
Till: Lindeborg, Petra; Berglund, Per
Ämne: Kompletterande underlag för samråd angående Kolkajen

Svar på Kompletterande underlag för samråd angående Kolkajen

2021 planerades vattenarena och bad vid Kolkajen, är dessa planer fortfarande aktuella?
Det är en mycket dålig idé, liksom byggandet av bostäder ut i Värtan. Detta på grund av giftiga bottenföroreningar samt påverkan på växt och djurliv i strandkanterna.
I Stockholm och Lidingö blir det fler och fler hårdgjorda strandkanter. På bekostnad av vass, sten- och klippstränder. Ett stort problem för växter och djuren längst ner i näringskedjan samt fiskyngel. Naturen är fantastisk på att ta hand om gifter, men det tar lång tid, ibland många tusen år. När människor släpper ut otyg som naturen arbetar med, så förlängs rehabiliteringsprocessen. Växt- och djurlivet är just dessa trägna miljörehabiliterare.

Klimatförändringarna berördes inte alls i tidigare underlag, och inte heller i denna omgång.
Helt obegripligt för mig!
Vad händer vid skyfall, extrema stormar, långvarig torka, höjning av vattennivån...
Hur är det att bo i denna mycket fuktiga miljö?

Bottnen vid Kolkajen har fått vara ifred under en tid. Helt galet att börja rådda runt bland sedimenten.
Naturen jobbar ju där allt vad den kan för att ta hand om gifterna.
Att flytta gifterna är verkligen att stoppa huvudet i sanden, "det vi inte ser finns inte". Äntligen börjar det uppdagas hur mycket hav och sjöar betyder för att miljön ska må bra.
Det våta elementet är mycket bristfälligt utforskat.

Jag litar inte på att konsekvenserna av muddring, krossning och tvättning av sprängsten, markrening på land,
transporter till och från kommer att vara tillfredsställande.
Vi har sett alltför många exempel på att oväntade problem, tidsbrist, pengabrist, mänskliga faktorer och dylikt
har fått mer eller mindre katastrofala följder.
Närheten till Nationalstadsparken och riskerna för påverkan på denna, berörs inte.
Inte heller påverkan på, vilket istället borde vara säkerställande och förstärkning, av spridningsvägar mellan
Norra Djurgården via Hjorthagen till och från Södra Djurgården.
Det finns bara två så kallade grönstråk mellan Hjorthagen på berget och
Hjorthagen vid Husarviken/Norra Djurgårdsstaden.
Ett mellan Oxberget och Hjorthagsparken, hörnet Rådjursstigen!Gasverksvägen. Det är ett mycket svagt grönstråk.
Det andra går mellan Lill Jansskogen / Fiskartorpsområdet och högsta punkten i Hjorthagen på berget, Kvarteret Ljusbågen/Garagetomten. Även detta är ett svagt grönstråk.

[redacted]

Lindeborg, Petra

Från: [redacted]
Skickat: den 19 februari 2025 11:22
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Dumpa muddermassor i skärgården

Hej
Hur rimmar era målsättningar ned att dumpa förgiftade muddermassor i skärgården?
Gör om gör rätt !!!
Rena massorna och återanvänd på land.
Eller skippa och bygga vid kolkajen om det inte blir ekonomiskt lönsamt utan att ni förgiftar vattenmiljön.
Häller du gift i vatten så sprider sig giftet.
Med upprörd hälsning
[redacted]

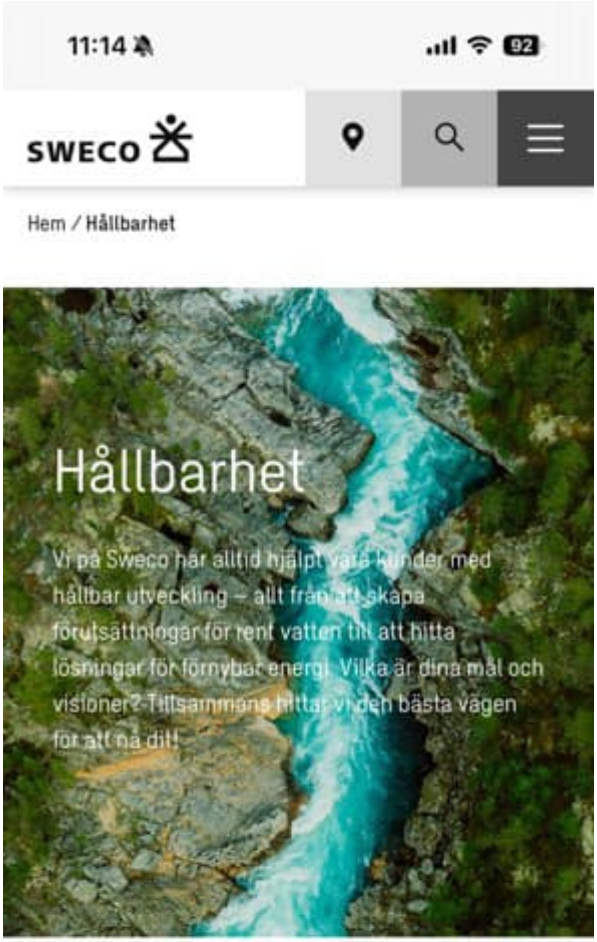

Lindeborg, Petra

Från: [redacted]
Skickat: den 12 februari 2025 18:54
Till: [redacted]
Ämne: Dumpning i skärgården

Hej
Hur kan ni bara tänka tanken?
Hur kan ni dessutom skriva ner tanken på papper?
Hur kan ni ta in en konsult som går vidare?

Jag skulle fortsätta men ställer en fråga som jag vill ha svar på.
Vilka är ansvariga för att Stockholms stad tänker gå vidare med iden att dumpa massor i skärgården?

Tacksam för svar
--
[redacted]

Lindeborg, Petra

Från: Elvy Löfvenberg [redacted]
Skickat: den 1 februari 2025 21:58
Till: Lindeborg, Petra
Kopia: Eivor Fröberg
Ämne: Svar samråd Kolkajen HIND

Till Petra Lindeborg

2025-02-01

Sweco Sverige

Box 340 44

100 26 Stockholm

petra.lindeborg@sweco.se

Svar på samråd gällande:

Samrådshandling för tillståndsansökan enligt Miljöbalken (MB)
och ansökan om dispens från dumpningsförbud för
- Utbyggnad, muddring och övertäckning i vattenområde m.m.
vid Kolkajen-Ropsten inom fastigheterna Hjorthagen 1:1,
Hjorthagen 1:3, Norra Djurgården 1:1 och Ladugårdsgärdet
1:40 i Stockholms kommun
- Dumpning av muddermassor i Askrikefjärden inom fastigheten
Lidingö Lidingö 6:76 alternativt allmänt vatten vid Ekoknölen,
Kanholmsfjärden eller Almagrundet.

Föreningen Hjorthagens Intresseförening Norra Djurgårdsstaden.

Vi i Hjorthagens Intresseförening Norra Djurgårdsstaden (HIND) har sedan 2016 tagit del av planerna för byggnation i området Kolkajen.Vi håller fast vid vår tidiga uppfattning från 2016 dvs att byggnationen gör halt vid den nuvarande kajen (Dnr 2013-01629 SBK, Stockholm).Bygg inte i vattnet utmed Kolkajen utan rusta upp kajen. Bygg upp en levande botten för flora och fauna och gör kajen tillgänglig för promenader och solbad.

HIND stödjer helt föreningen Djurgården Lilla Värtans (DLV) uppfattning enligt det svar som skickats i aktuellt samråd. Svaren baseras på deras samlade och gedigna kunnande och kännedom om området. DLV ser det som en helhet hur vattnet påverkas, mångfalden, tillgängligheten, intrånget i nationalstadsparken, påverkan på Husarviken och vyerna över Oxberget. mm.

Sedan start 2013 har dessutom verkligheten för andra förhållanden förändrats, bl.a.
ökande kostnader, tillgången till byggföretag, minskat behov av bostäder, ökat behov av kajer för sjöfart och djuphamnar mm.
Även detta talar för att göra halt i Kolkajen.

Hälsningar
Hjorthagens Intresseförening Norra Djurgårdsstaden
genom
Elvy Löfvenberg
hind.sthlm@gmail.com

Lindeborg, Petra

Från: Nyström, Måns <mans.nystrom@mil.se>
Skickat: den 22 januari 2025 10:53
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: [ES] SV: Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, samt dumpning av muddermassor i

Hej,

Försvarsmakten hänvisar till sitt tidigare yttrande i ärendet FM2024-14218:4.

Hälsningar,
Måns Nyström

FÖRSVARSMAKTEN
MELLERSTA MILITÄRREGIONEN

Måns Nyström
Planerare för riksintressebevakning
J5 FYSPLAN

FÖRSVARSMAKTEN
Mellersta Militärregionen
196 85 KUNGSÄNGEN

Mobil: 070-418 60 59
Telefon: 08-584 522 90
Epost: mans.nystrom@mil.se

Informationsklassificering av Försvarsmaktens utgående e-post.
När du får ett e-postmeddelande från Försvarsmakten står det ES framför rubriken på e-postmeddelandet. Detta står för att avsändaren bedömer att meddelandet inte innehåller någon sekretessbelagd information enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Varje medarbetare inom Försvarsmakten klassificerar den information som man skickar via e-post och det sker för att säkerställa att rätt information når behörig person.

Classification of information in e-mails from the Swedish Armed Forces.
When you receive an e-mail from the Swedish Armed Forces you will notice the letters ES in front of the headline of the message. These letters indicate that the sender of the message has assessed that the message does not contain classified information.

Från: Lindeborg, Petra <petra.lindeborg@sweco.se>
Skickat: den 3 januari 2025 10:49
Ämne: Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i

vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, samt dumpning av muddermassor i havet

Inbjudan avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet.

Stockholms stad avser att utveckla område Kolkajen-Ropsten som är beläget inom Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen innebär att kajlinjen flyttas ut och stadsdelen växer ut i Lilla Värtan genom utfyllnad och konstruktioner i vattenområdet. Innan uppförande av konstruktioner genomförs i vattenområdet behöver även muddring och övertäckning genomföras. I samband med muddringen kommer vissa muddermassor att avvattnas före borttransport till godkänd extern mottagningsanläggning. Vissa muddermassor kommer att dumpas inom ett annat vattenområde.

Stockholms stad har under perioden den 24 maj – 22 juni 2024 genomfört avgränsningssamråd. Staden har därefter gjort ett antal förtydliganden och tillägg i projektet så som: förtydliga vad tillståndsklasserna enligt Sveriges geologiska undersökning (SGU:s) bedömningsgrunder innebär, förtydliga ämneshalter i de sediment som muddras vid Kolkajen och som avses dumpas, redovisa föroreningssituation vid undersökta dumpningsområden, förtydliga kring effekter på den marina miljön, förtydliga hur Stockholms stad avser att säkerställa att några klass 5-massor inte ingår i tänkt muddring av sediment i tillståndsklass 1–4, förtydliga avfallsklassificering samt samråda om nytt alternativ till hantering av sediment i tillståndsklass 5 och samråda om förslag till verksamhetskoder samt förtydliga genomförande med etappindelning. Ett riksintresse som kan komma att beröras har tillkommit som underlag efter framtagandet av det senaste samrådsunderlaget.

Dessa förtydliganden och tillägg redovisas i ett kompletterande samrådsunderlag. Ni ges därför möjlighet att lämna synpunkter på det kompletterande samrådsunderlaget. Tidigare lämnade synpunkter inom ramen för avgränsningssamrådet kommer att beaktas och behöver därför inte inges igen.

Var finns informationen?
Information om förtydligandena och tilläggen har sammanställts i en kompletterande samrådshandling som, liksom samrådshandlingen, finns bifogad i detta mejl samt att hämta på Stockholms stads webbplats:
https://vaxer.stockholm/kolkajen/

Välkommen med era skriftliga synpunkter senast den 1 februari 2025.

Med vänlig hälsning,

Petra Lindeborg
Miljökonsult

Sweco Sverige AB | Stockholm
Mobil 073-302 24 94
petra.lindeborg@sweco.se
www.sweco.se

LinkedIn | Instagram | Facebook
RegNo: 556767-9849 | Styrelsens säte: Stockholm

För mer information om hur Sweco behandlar dina personuppgifter, vänligen läs här.

Havs och Vatten myndigheten

Yttrande inom miljöprövning

Datum 2025-01-31 **Dnr** HaV 2024-002066

Handläggare
Niklas Edvinsson
Miljöprövningsenheten
niklas.edvinsson@havochvatten.se

Petra Lindeborg
petra.lindeborg@sweco.se

Yttrande över uppdaterat samråd avseende muddring och dumpning av muddermassor Kolkajen-Ropsten, Stockholms stad

Havs- och vattenmyndigheten har beretts tillfälle att yttra sig över ovan rubricerat ärende. Myndigheten lämnar här följande yttrande.

Havs- och vattenmyndighetens inställning

Havs- och vattenmyndigheten synpunkter som meddelades 20 juni 2024 kvarstår.

Beskrivning av ärendet

Stockholm stad avser utveckla området Norra Djurgårdsstaden genom att omvandla tidigare industrimark till bostäder och nya arbetsplatser. Staden planerar även att anlägga en småbåtshamn samt en strandpromenad. Kajlinjen kommer att flyttas ut vilket innebär att arbete i vatten kommer ske. Området har tidigare varit ett industriområde där det funnits ammoniakfabrik, bensolframställning, råolje- och bensolcisterner, tjärfabriker, tjärfack och tjärseparering. Det har resulterat i att marken och närliggande sedimentområde förorenats av bland annat tjäroljor, bensen och tungmetaller.

Stockholm stad har sedan föregående samråd i maj-juni 2024 arbetat fram ett nytt alternativ för hantering av sådana massor i tillståndsklass 5 som inte utgör farligt avfall. Tidigare alternativ som redovisades i samråd 2024 innebar att massor i tillståndsklass 5 som inte utgör farligt avfall skulle behandlas och överlåtas till Stockholm Parkering som planerade att återvinna och använda massornas som anläggningsmaterial för sitt planerade bergrumsgarage i Södra Värtan. Sådan behandling och överlåtelse är således inte längre aktuell. Det nya alternativet består av att sådana muddermassor, liksom den mindre mängd massor i tillståndsklass 5 som utgör farligt avfall, avvattnas och transporteras till en godkänd extern mottagningsanläggning. Därmed kommer muddermassor i tillståndsklass 5 som utgör icke-farligt avfall att hanteras på samma sätt som de muddermassor som utgör farligt avfall. Detta alternativ ersätter tidigare presenterad lösning som bestod i att massor i tillståndsklass 5 som inte utgör farligt avfall behandlas och därefter överlåts till Stockholm Parkering som återvinner och använder massornas som

anläggningsmaterial för sitt planerade bergrumsgarage i Södra Värtan. Sådan behandling och överlåtelse är således inte längre aktuell.

Motivering

Utöver vad som tidigare meddelats 2024-06-20 vill Havs- och vattenmyndigheten ytterligare precisera och förtydliga tidigare meddelade synpunkter. I samrådsunderlaget anges medelhalter i olika sammanhang. Havs- och vattenmyndigheten anser att de då bör framgå i ansökan hur dessa medelhalter har beräknats och på vilka grunder.

Beslut om detta yttrande har fattats av enhetschef Johan Stål efter föredragning av utredaren Niklas Edvinsson. I den slutliga handläggningen av ärendet har även Martin Jansson medverkat.

Johan Stål

Kopia till:

Länsstyrelsen i Stockholms län

Haninge kommun

Förvaltning	Dokumenttyp		Sida
Kommunstyrelseförvaltningen	Tjänsteskrivelse		1 (2)
Avdelning/Enhet	Datum	Diarienummer	
Administrativ avdelning/Juridik och utredning	2025-01-29	KS-2025-00032	

Yttrande över kompletterande samråd om bland annat dumpning av muddermassor i havet

Ärendet

För Stockholms stads räkning bjuder Sweco Sverige AB in till kompletterande avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och bebyggelseutvecklingsutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet. Dumpning av muddermassor kräver dispens mot förbudet att dumpa enligt 15 kap. miljöbalken.

Stockholms stad har genomfört ett avgränsningssamråd under perioden den 24 maj – 22 juni 2024 som Haninge kommun lämnade ett yttrande på. Därefter har Stockholms stad gjort ett antal förtydliganden och tillägg i projektet som ingår i det här kompletterande samrådet.

Skriftliga synpunkter ska lämnas senast 2025-02-01.

Kommunstyrelseförvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen har tagit del av det kompletterande underlaget och konstaterar att det fortsatt är förslaget till dumpning av muddermassor inom allmänt vattenområde vid Ekoknölen som berör Haninge kommun. Vattenområdet ligger 4–5 km rakt öster om fastigheten Gunnarsstenarna i Nynäshamn kommun och cirka 8 km söder om Nåttarö i Haninge kommun.

Av det kompletterande underlaget framgår att det finns äldre bottenundersökningar från Ekoknölen, från arbetet med att bygga Norviks hamn, som inte längre är representativa eftersom det har genomförts dumpning där efter att undersökningarna gjordes. Förvaltningen delar bedömning att om Stockholms stad avser att gå vidare med området vid Ekoknölen är det viktigt att nya bottenundersökningar görs och att det säkerställs att vattenkvaliteten och ekosystemet i Haninge och Nynäshamns kommuns kustvatten inte påverkas negativt.

Kommunen tackar för möjligheten att lämna yttranden på det kompletterande underlaget inför avgränsningssamråd.

Haninge kommun

Förvaltning	Dokumenttyp		Sida
Kommunstyrelseförvaltningen	Tjänsteskrivelse		2 (2)
Avdelning/Enhet	Datum	Diarienummer	
Administrativ avdelning/Juridik och utredning	2025-01-29	KS-2025-00032	

Remissvar skickas till:

petra.lindeborg@sweco.se

Signerat dokument

Yttrande med anledning av kompletterande avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd och dispens

Signerad text:

Jag har läst och förstår innehållet i PDF-filen (1) och samtycker och godkänner allt som avtalas däri, som om jag skrivit under en fysisk utskrift av PDF-filen (1):

(1) Avser PDF-fil enligt följande
Namn: Yttrande kompletterande avgränsningssamråd.pdf
Storlek: 76395 byte
Hashvärde SHA256:
adb34550dfced015b1be25d7c7c3219606f97af7cfa0178851f2bf2f013b989d

Originalfilen och signaturerna är bifogade som bilagor till denna PDF.
För att öppna bilagorna kan en dedikerad PDF-läsare krävas.

Signerat av 2:

CARL FILIP DILLSTRÖM
Signerat med BankID 2025-01-23 13:44 Ref: 01949330-d10f-7126-9d51-d8ecd6c477ef

Linda Ingrid Victoria Taberman
Signerat med BankID 2025-01-23 15:49 Ref: 019493a3-4fd2-75da-b69e-c92ba215e5b1

CFD, LIVT — Powered by TellusTalk: ID 2161436195

KÄPPALA

Sweco Sverige AB
Att: Petra Lindeborg
petra.lindeborg@sweco.se

Datum	Handläggare
2025-01-23	Filip Dillström
Ärendenummer	Projektnummer
KF2025-054	-

Yttrande med anledning av kompletterande avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd och dispens

Käppalaförbundet har den 3 januari 2025 mottagit ett kompletterande samrådsunderlag för ansökan om tillstånd och dispens enligt miljöbalken. Ansökan avser bland annat tillstånd för åtgärder i vattenområde och dispens från dumpningsförbudet.

Käppalaförbundet lämnar följande synpunkter.

Käppalaförbundet har i ett samråd den 9 september 2022 informerat om de anläggningar som ägs av förbundet och som inte får ta skada eller på annat sätt påverkas vid eventuell dumpning av muddermassor, då i ett område kallat för ”dumpningsplats 2” i vattenförekomsten Lilla Värtan. Förbundet har inget mer att tillägga och så som det får förstås av det kompletterande samrådsmaterialet utreds nu inte området som en möjlig dumpningsplats för muddermassor.

För övrigt har förbundet utloppsledningar i vattenförekomsten Askrikefjärden, dock på ett betryggande avstånd från ”dumpningsplats 1”. Om bedömning görs att närmare uppgifter om utloppen kan ha betydelse vid framtagande av ansökan kan förbundet lämna dessa vid förfrågan.

Med vänlig hälsning
Käppalaförbundet

Linda Taberman
Enhetschef Miljö- och kretslopp

Filip Dillström
Miljöingenjör

Käppalaförbundet
Post Box 3095, 181 03 Lidingö **Telefon** 08-766 67 00 **Telefax** 08-766 67 01 **E-post** kappala@kappala.se **Webbplats** www.kappala.se
Besök Södra Kungsvägen 315, Lidingö

CFD, LIVT — Powered by TellusTalk: ID 2161436195

Från: Christina Vendel <Christina.Vendel@kappala.se>
Skickat: den 13 september 2022 12:55
Till: Pirak Kuoljok, Simon
Kopia: Linda Taberman
Ämne: Sv: Inbjudan till avgränsningssamråd inför ansökan om tillstånd enligt miljöbalken för utbyggnad och sanering i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten och dumpning av muddermassor inom Stockholms län
Bifogade filer: [redacted]

Bilaga 54A

Hej igen Patrik,
Jag vill komplettera med information om ett sjövattenintag [redacted]. Vi tar in sjövatten för att rengöra/spola [redacted] men också inför inspektion och filmning så att vattnet är så klart som möjligt. Vattenkvaliteten får inte försämras så att spolning eller inspektion omöjliggörs.
Bifogar en ritning.

Med vänliga hälsningar
Christina Vendel
VA-strateg
KÄPPALAFÖRBUNDET

Från: Christina Vendel
Skickat: den 13 september 2022 10:49
Till: Pirak Kuoljok, Simon <simon.pirak.kuoljok@sweco.se>
Kopia: Linda Taberman <Linda.Taberman@kappala.se>
Ämne: Sv: Inbjudan till avgränsningssamråd inför ansökan om tillstånd enligt miljöbalken för utbyggnad och sanering i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten och dumpning av muddermassor inom Stockholms län

Hej Simon,
Vi har en [redacted], se kartbild. Den är förlagd [redacted]. Vi har också en bräddledning [redacted] som inte får skadas.
Duger det som svar?
Återkom gärna med ytterligare frågor!

Med vänliga hälsningar
Christina Vendel
VA-strateg
KÄPPALAFÖRBUNDET

Från: Pirak Kuoljok, Simon <simon.pirak.kuoljok@sweco.se>
Skickat: den 12 september 2022 13:15
Till: Christina Vendel <Christina.Vendel@kappala.se>
Kopia: Linda Taberman <Linda.Taberman@kappala.se>
Ämne: Sv: Inbjudan till avgränsningssamråd inför ansökan om tillstånd enligt miljöbalken för utbyggnad och sanering i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten och dumpning av muddermassor inom Stockholms län

Hej Christina,

Käppalaförbundet stod som berörda aktörer i ledningskollen som vi genomförde för dumpningsplats 2 i Lilla Värtan (Väster om Tranholmen) mellan Stockholms stad och Danderyds kommun.

Jag bifogar bild från samrådsunderlaget (s. 42) vilket område som vi menar.

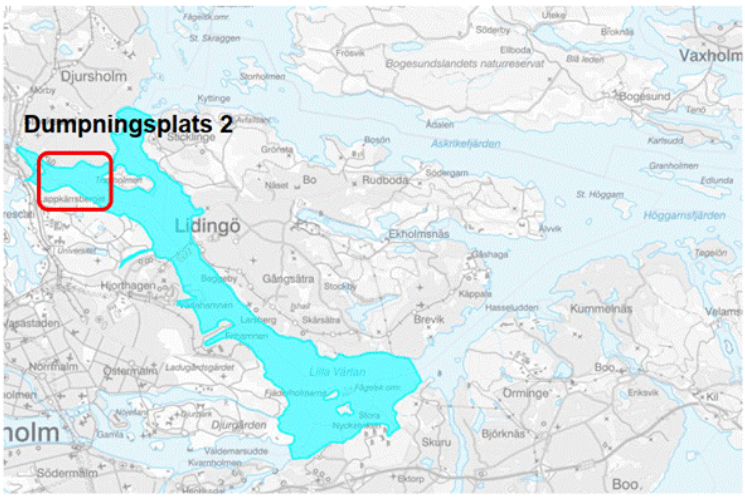

Figur 33. Vattenförekomsten Lilla Värtan (SE658352-163189).

Hoppas det blev mer tydligt, annars är det bara att höra av er om ni har fler frågor.

Vänliga hälsningar,
Simon Pirak Kuoljok
Miljökonsult

Sweco Sverige AB | Stockholm
Mobil +46 70 145 13 69

SWECO

Från: Christina Vendel <Christina.Vendel@kappala.se>
Skickat: den 12 september 2022 12:27
Till: Pirak Kuoljok, Simon <simon.pirak.kuoljok@sweco.se>
Kopia: Linda Taberman <Linda.Taberman@kappala.se>
Ämne: VB: Inbjudan till avgränsningssamråd inför ansökan om tillstånd enligt miljöbalken för utbyggnad och sanering i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten och dumpning av muddermassor inom Stockholms län

Hej Simon,
Jag kan inte se att Käppalaförbundets anläggningar ligger inom de områdena som utreds för dumpning av muddringsmassorna. Är du snäll och förtydligar?
Tack på förhand!

Med vänliga hälsningar
Christina Vendel
VA-strateg

KÄPPALAFÖRBUNDET

Bilaga 54A

Från: Linda Taberman <Linda.Taberman@kappala.se>
Skickat: den 12 september 2022 09:03
Till: Christina Vendel <Christina.Vendel@kappala.se>
Ämne: VB: Inbjudan till avgränsningssamråd inför ansökan om tillstånd enligt miljöbalken för utbyggnad och sanering i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten och dumpning av muddermassor inom Stockholms län

Hej Christina,

Till dig för vidare hantering. Ligger också i remissloggen.

/Linda

Från: Käppala <Kappala@kappala.se>
Skickat: den 12 september 2022 07:38
Till: Miljö och kretslopp <miljoochkretslopp@kappala.se>
Ämne: VB: Inbjudan till avgränsningssamråd inför ansökan om tillstånd enligt miljöbalken för utbyggnad och sanering i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten och dumpning av muddermassor inom Stockholms län

Hej

Ska det här mejlet till er?

Mvh
Stina

Från: Pirak Kuoljok, Simon <simon.pirak.kuoljok@sweco.se>
Skickat: den 9 september 2022 16:42
Ämne: Inbjudan till avgränsningssamråd inför ansökan om tillstånd enligt miljöbalken för utbyggnad och sanering i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten och dumpning av muddermassor inom Stockholms län

Inbjudan till avgränsningssamråd inför ansökan om tillstånd enligt miljöbalken för utbyggnad och sanering i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i Askrikefjärden eller Lilla Värtan, Stockholms län.

Vi inbjuder er till att lämna synpunkter eftersom ni är ledningsägare inom de djuphålor/vattenområden som utreds för att dumpa muddermassor, se områden i bifogad samrådshandling.
Stockholms stad har under sommaren 2022 genomfört avgränsningssamråd med allmänheten.

Stockholms stad avser att utveckla området Kolkajen-Ropsten som är beläget inom Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen innebär att kajlinjen flyttas ut och stadsdelen växer ut i Lilla Värtan på utfyllnader och påldäck. Därutöver planeras i huvudsak följande. Delar av befintliga kajer kommer i samband med arbetet renoveras och byggas om. En mindre småbåtshamn planeras för att utöka möjligheten till rekreation. Förutom konstruktioner i vatten kommer även muddring i vattenområden bli aktuellt. Den del av muddermassorna som är starkt förorenad kommer att behandlas. Stockholm Parkering kommer därefter att återanvända dessa massor som grundläggningsmaterial vid bolagets anläggande av bergrumsgarage i Antwerpen, Södra Värtan. Vad gäller den del av muddermassorna som är mindre förorenade avser staden att dumpa dem i djuphålor i havet, antingen i Askrikefjärden eller Lilla Värtan.

Var finns informationen?
Samrådsunderlag bifogas detta mail.

För synpunkter gällande planerade åtgärder, vänligen kontakta:

Simon Pirak Kuoljok
simon.pirak.kuoljok@sweco.se
Telefon: 070 145 13 69

Sweco Sverige
Box 340 44
100 26 Stockholm

Välkommen med era skriftliga synpunkter senast den 30 september 2022.

Lidingö stad

Yttrande

2025-01-21
LS 2024/1119

Exploateringskontoret, Stockholm stad

Avgränsningssamråd från Stockholm stad - Ansökan om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. Kolkajen/Ropsten, samt dumpning av muddermassor i t.ex. Askrikefjärden

Bakgrund

Lidingö stad har givits möjlighet att yttra sig över kompletterande underlag för avgränsningssamråd för ansökan om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde vid Kolkajen/Ropsten samt dumpning av förorenade muddermassor.

Lidingö stad menar att underlaget för avgränsningssamråd innehåller orimliga och mycket förenklade antaganden som behöver redas ut samt motsätter sig hanteringen av förorenade muddermassor genom dumpning i djuphåla och hanteringen av kvarvarande sediment i vattnet vid Kolkajen genom övertäckning.

Lidingö stad vill se miljömässigt bättre lösningar för att värna vattenkvalitén samt växt- och djurliv i Lilla Värtan och Askrikefjärden.

Yttrande

Lidingö stad har givits möjlighet att yttra sig över kompletterande underlag för avgränsningssamråd för ansökan om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde vid Kolkajen/Ropsten samt dumpning av förorenade muddermassor.

Lidingö stad menar att underlaget för avgränsningssamråd innehåller orimliga och mycket förenklade antaganden som behöver redas ut samt motsätter sig hanteringen av förorenade muddermassor genom dumpning i djuphåla och hanteringen av kvarvarande sediment i vattnet vid Kolkajen genom övertäckning.

Lidingö stad anser att underlaget till avgränsningssamrådet väcker fler frågor än det besvarar och vill särskilt lyfta fram nedanstående invändningar.

Lidingö stad

Tillståndsklassning generellt

I det kompletterande underlaget för samråd anför Exploateringskontoret att man genom tillståndsklassindelning av muddermassor kan göra direkta ”*jämförelser mot de halter som dokumenterats förekomma i bottnarna i ett tilltänkt dumpningsområde*” och att ”*det kan bedömas om dumpning av en viss mängd muddermassor, med känd tillståndsklassning, påverkar föroreningsgraden i dumpningsområdets botten*”.

Detta resonemang är direkt felaktigt. Det finns och kommer alltid förekomma fall där de dimensionerande föroreningarna i muddermassor inte ens har etablerade halter eller klassgränser till stöd för klassindelning från SGU, NV eller Hav. Om t ex ämne *X* föreligger i sediment ifrån Lilla Värtan i anslutning till Kolkajen i halter som inger stora betänkligheter så skall alltså man enligt Exploateringskontoret nyttja representativa halter för PAH_{16} som underlag för tillståndsklassindelning av muddermassorna? Dvs om det finns ett stort antal andra ämnen i kraftigt förhöjda halter i massorna, för vilka SGU ej tagit fram klasindelningsgränser för, skall man bortse från dessa ämnen då? Till dags dato uppgår underlag för klassindelning av sediment för nio (9) metaller, 29 ’organiska miljögifter’ (i huvudsak PAH:er) och två (2) närsalter. Enligt Chemical Abstracts Service fanns det 2025-01-15 > 204 miljoner kemiska ämnen med CAS-nr (avser organiska och oorganiska föreningar, polymerer, legeringar, biologiska molekyler, och biologiska sekvenser).

Förtydliganden gällande Tillståndsklassindelning 1-5 av sediment

Det anförs av Exploateringskontoret att ”*aktuella organiska föroreningarna PAH, PCB och **TBT**…. sprids sedan lång tid storskaligt via atmosfäriskt nedfall och havsströmmar*”. Detta är direkt felaktigt. TBT och relaterade föroreningar såsom DBT, MBT och TPhT har nedanstående huvudsakliga spridningsvägar till kustnära sediment:

- **Avrinning och utsläpp från båtar och fartyg**
  Tidigare användning av TBT-baserade antifoulingfärger på fartygsskrov ledde till att ämnet långsamt lakades ut i vattnet. Särskilt i hamnar, varv och marinor och båtklubbars båtuppställningsplatser där båtar ofta skrapades och målades om spreds stora mängder TBT direkt till sediment.
- **Partikelbindning och sedimentation**
  TBT har en hög affinitet för organiskt material och partiklar i vattnet. När färgflagor eller suspenderade partiklar innehållande TBT hamnar i vattnet, sjunker de och ackumuleras i bottnen.
- **Industriella och kommunala utsläpp**
  Historiska utsläpp från färgtillverkning och kemisk industri kan ha bidragit till TBT i vattendrag. Dessutom kan avloppsreningsverk ha haft otillräcklig kapacitet att rena TBT från avloppsvatten.
- **Spridning via bioturbation och resuspension**
  Organismer som gräver i sedimenten, t.ex. musslor och maskar, kan frigöra TBT från djupare sedimentlager. Intensiv båttrafik och muddring kommer virvla upp sediment och sprida TBT till andra områden.

Lidingö stad

Påståendet att tennorganiska föreningar såsom TBT skulle spridas via ”*atmosfäriskt nedfall och havsströmmar*” som anförs av exploateringskontoret är således inte korrekt och förefaller skrivet i det uttalade syftet att man ska uppfatta eventuell förekomst av dessa ämnen i muddermassor från Kolkajen som helt oavhängigt vattenlokalens läge och dess omfattande hamnindustriella historik.

Vidare anges det i avsnitt 3.2 i det kompletterande underlaget för samråd att ”*sedimenten som skall muddras…är väl undersökta*”. I tabell 1 redovisas att TBT i dessa sedimentprover inte förekommer i halter över analysmetodens rapporteringsgräns (1 µg/kg TS). Detta förefaller smått sensationellt; man har insamlat ett stort antal sedimentprover och den representativa halten TBT i alla dessa prover är under analysmetodens rapporteringsgräns.

Nedan redovisas data från den mycket omfattande sedimentundersökning som Miljöförvaltningen i Stockholms Stad uppdrog till JP Sedimentkonsult[1].

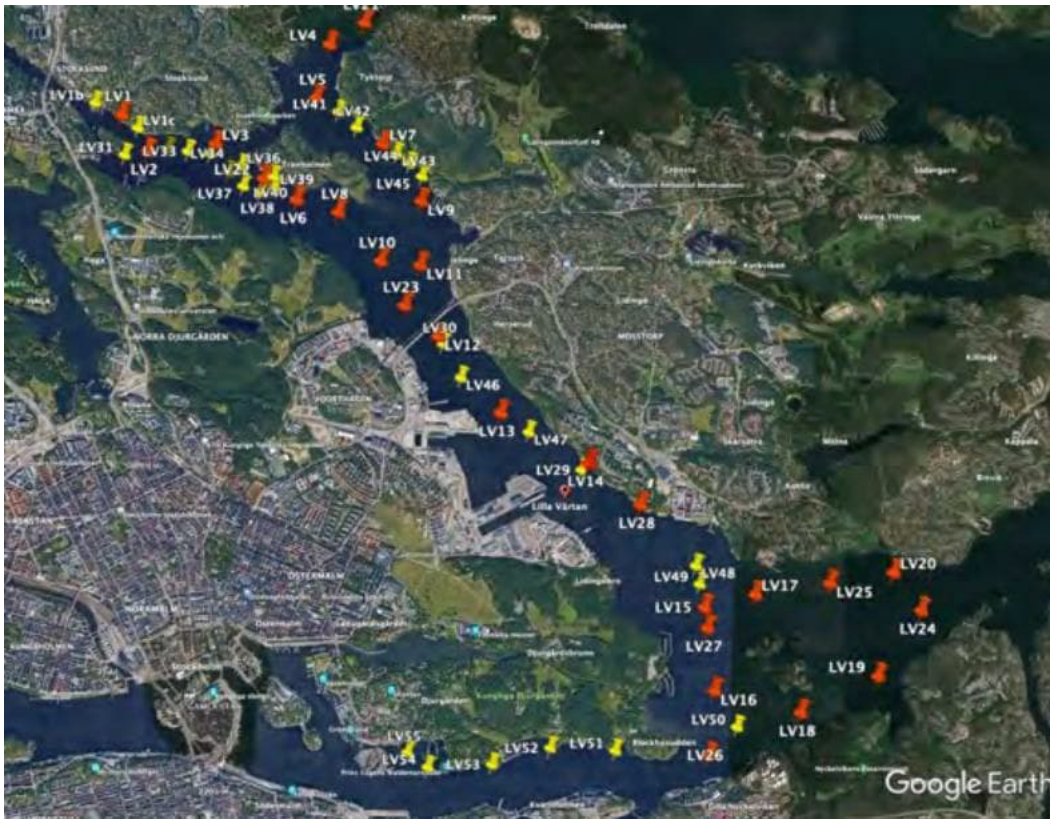

Figur 1. Sedimentprover insamlade 2020 (röda, 27 st sedimentkärnor), och 2021 (gula, 31 st sedimentkärnor.

[1] “*Metaller och organiska miljöföroreningar i Lilla Värtan 2020*”, Jonsson P (JP Sedimentkonsult HB), på uppdrag av Miljöförvaltningen, Stockholms Stad. Rapport 2022:1.

Från undersökningen kan konstateras att; ”*I ytsedimenten har PAH-er, MBT, DBT, TBT, PCB-er och PFOS registrerats i stort sett i alla ytsediment från Lilla Värtan*”. Således förfaller antalet sedimentprover där halten TBT var> analysmetodens rapporteringsgräns i undersökningen av Lilla Värtans sediment ha varit mycket lågt.

Vidare står det; ”*Halten av TBT i öppna Lilla Värtan varierar mellan 23 och 161 ng/g TS med ett medelvärde på 63 ng/g TS, vilket är att karaktärisera som mycket högt. Kvoten TBT / (MBT+DBT) varierar i Lilla Värtans ytsediment mellan 0,23 och 1,4. På fyra stationer överstiger kvoten 1,0 vilket skulle indikera att nytillförseln idag är påtaglig trots att användningen av ämnet sedan länge är förbjuden.*”

Att det stora antalet sedimentprover som Exploateringskontoret låtit analysera ifrån området vid Kolkajen skulle ha en representativ halt under analysmetodens rapporteringsgräns ter sig osannolikt.

Stockholms Stad har i närtid även uppdragit till Tyrens AB att inom ramen för ett vattenvårdsprojekt undersöka och beräkna tillförseln av närsalter och miljögifter (däribland TBT) till ytvattenförekomsterna Strömmen och Lilla Värtan (se figur 2 nedan). Inom ramen för undersökningen har även tillförseln av närsalter och miljögifter till ytvattenförekomsterna via dagvatten (däribland TBT) i modellerats i beräkningsverktyget StormTac och baserat på beräkningarna kan man dra slutsatsen att det sker en icke-försumbar nytillsförsel av bl a TBT till ytvattenförekomsten Lilla Värtan via dagvatten. Alltså samma slutsats som drogs i JP Sedimentkonsults undersökning. Givet detta bör man förvänta sig förhöjda halter av TBT och andra blyorganiska ämnen i ytliga sediment i Lilla Värtan.

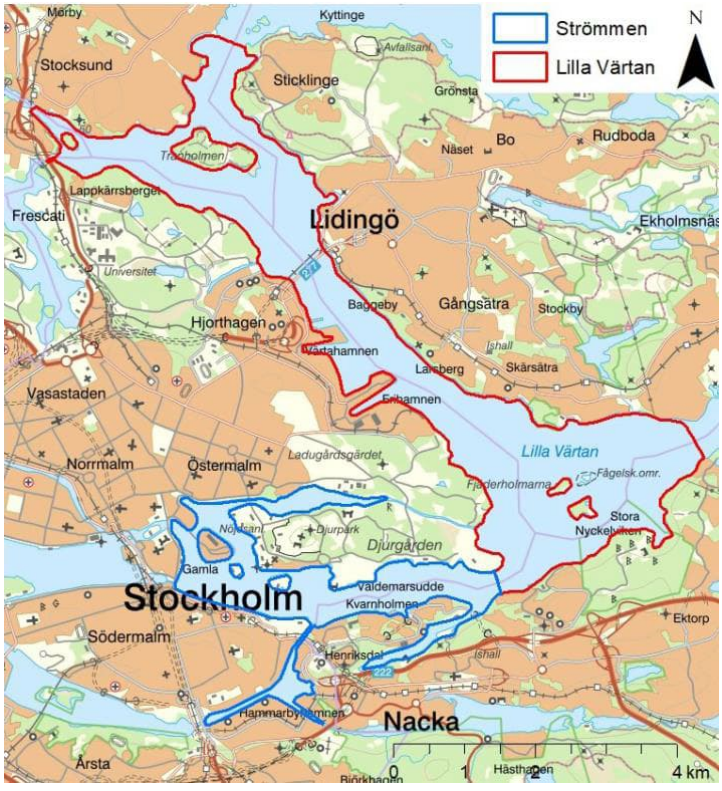

Figur 2. Det undersökta området i Tyrens rapport.

I rapporten anges att ”*Den sammanvägda bedömningen för Lilla Värtan avseende ekologisk status baseras på övergödning (utslagsgivande styrande kvalitetsfaktorn växtplankton (klorofyll a) som stöds av kväve och fosfor) samt miljögifter (utslagsgivande har varit icke-dioxinlika PCB:er, koppar och zink). De prioriterade ämnen som styr att den kemiska statusen inte når god status i Lilla Värtan är antracen (del av PAH_{16}, sic!), PBDE, bly och blyföreningar, kadmium och kadmiumföreningar, kvicksilver och kvicksilverföreningar, dioxiner och dioxinlika föreningar, PFOS och dess derivater samt TBT.*”

Tyréns har beräknat förbättringsbehovet i vattenförekomsten Lilla Värtan utifrån skillnaden mellan uppmätta halter och gränsvärdet för respektive förorenande parameter (se figur 3 nedan).

Ämne	Medium	Uppmätt halt	Gränsvärde, halt	Förbättrings-behov, halt	Enheter för halter	Förbättrings-behov (%)
Lilla Värtan						
Fosfor	ytvatten	37	20	17	µg/l	46%
Kväve	ytvatten	605	375	230	µg/l	38%
Koppar	sediment	202	52	150	mg/kg TS	74%
Zink	ytvatten	3,49	1,1	2,4	µg/l	68%
PCB6	fisk	101	75	26	µg/kg vv	26%
Antracen	sediment	471	24	447	µg/kg TS	95%
Bly	sediment	156	120	36	mg/kg TS	23%
Dioxiner	fisk	0,016	0,0065	0,01	µg TEQ/kg vv	59%
PFAS11	ytvatten	8,6	0,13	8,5	ng/l	98%
TBT	sediment	179	1,6	177	µg/kg TS	99%

Figur 3. Uppmätt halt TBT samt beräknat förbättringsbehov avseende TBT i sediment i Lilla Värtan. Värt att notera är att även för ämnesgruppen PFAS, vars halter ej redovisats för sediment i anslutning kring Kolkajen i samrådsunderlaget, har enligt Tyréns undersökning ett 98 %-igt förbättringsbehov.

Lidingö stad finner starka skäl att ifrågasätta de representativa halter av TBT som redovisas av Exploateringskontoret.

Om det är så att TBT analyserats i alla de 830 sedimentprover som Exploateringskontoret tidigare angett att man låtit analysera m a p PAH_{16}, kan inte den representativa halten TBT vara < analysmetodens rapporteringsgräns, givet vad som redovisats från andra genomförda undersökningar i området, genomförda under samma tidsperiod.

Vidare har Exploateringskontoret tabell 1-2 (i den kompletterande samrådshandlingen) redovisat representativa halter som ”medelhalter”. Detta är inte korrekt eller i enlighet med Naturvårdsverkets vägledning som slår fast att ”*den representativa halten är den halt som bäst representerar föroreningssituationen på området utan att risken underskattas*”.

Lidingö stad

Övriga synpunkter

Lidingö stad motsätter sig hanteringen av förorenade muddermassor genom dumpning i djuphåla samt hanteringen av kvarvarande sediment i vattnet vid Kolkajen genom övertäckning. Lidingö stad vill se miljömässigt bättre lösningar, för att värna vattenkvalitén, och växt- och djurliv i Lilla Värtan och Askrikefjärden.

Lidingö stad anser fortfarande att underlaget till samrådshandlingarna innehåller en lång rad oklarheter och bör återtas av exploateringskontoret för revidering.

Lidingö Stad förordar fortfarande att man med tanke på de typer av föroreningar som finns i området låter effekttesta ett antal sedimentprover. Sediment som samtidigt uppvisar förhöjda halter av ett stort antal tungmetaller, kraftigt förhöjda halter av PAH:er och ett flertal tennorganiska föreningar samt förhöjda halter av dioxiner, PFAS, bromerade flamskyddsmedel, måste utvärderas ordentligt. Det kan till exempel göras med ekotoxikologiska effekttester, för att se vilka kombinationseffekter som uppstår och vilken påverkan det ger på växt- och djurlivet i vattenmiljön.

Vidare anser Lidingö Stad att den föreslagna dumpningsplatsen i Askrikefjärden är helt utesluten. Den bristfälliga föroreningsklassningen av muddermassor gör att man inte på ett säkert sätt kan veta innehållet i klass 1–4- massorna och risk för spridning av föroreningar bedöms därför som stor. Askrikefjärden runt Stora Höggarn är utifrån fångststatistik inrapporterad av fritidsfiskare en viktig reproduktionslokal för en rad arter (abborre, gädda med flera). Dumpningsplatsen angränsar/inkräktar dessutom även på strandskyddat område.

I ljuset av vad Exploateringskontoret redovisar kring representativa halter av TBT i sediment från området vid Kolkajen och korresponderande redovisade representativa halter av TBT i den föreslagna dumpningsplatsen i Askrikefjärden, skulle dumpningsföretaget av muddermassor rent av vara en miljöförbättrande åtgärd. Lidingö stad anser denna slutsats vara absurd.

På Kommunstyrelsens vägnar,

Daniel Källenfors
Kommunstyrelsens ordförande

Anders Paulsen
Kommunstyrelsens vice ordförande

Sammanträdesprotokoll

2025-02-03

Diarienummer: LS 2024/1119 Kommunstyrelsen

§ 2 Avgränsningssamråd från Stockholm stad - Ansökan om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. Kolkajen/Ropsten, samt dumpning av muddermassor i t.ex. Askrikefjärden

Kommunstyrelsens beslut

1. Yttrande daterat 2025-01-21, överlämnas till Exploateringskontoret, Stockholms stad.

2. Protokollet justeras omedelbart.

Deltar ej i beslutet

Patrik Sandström (MP), Suzanne Liljegren (L), Daniel Larson (S), Jonas Lundgren (V) och Gabor Sebastiani (C) deltar ej i beslutet.

Reservationer och särskilda yttranden

Suzanne Liljegren (L) anmäler särskilt yttrande enligt bilaga 1.

Jonas Lundgren anmäler särskilt yttrande enligt bilaga 2.

Patrik Sandström (MP) anmäler särskilt yttrande enligt följande:

”För ökad tydlighet i vad som är tjänstemännens bedömning och politikens åsikter skulle jag vilja ha ett tjänsteutlåtande underskriven av tjänstemän och en förslagsskrivelse underskriven av politiker att ta ställning till. Nu blandas dessa på ett sätt som inte är transparent och begripligt. Transparens är ett viktigt demokratiskt verktyg.”

Gabor Sebastiani (C) anmäler särskilt yttrande enligt följande:

”Centerpartiet anser att vattenkvalitén är en viktig del av livskvalitén på Lidingö generellt, men är extra viktig nu när två nya badplatser ska etableras på södra ön.

Åter igen ser vi exempel på att miljö och hälsa fångas upp i 11:e timmen i stället för att vara en integrerad del i det politiska arbetet.”

Sammanfattning av ärendet

Lidingö stad har givits möjlighet att yttra sig över kompletterande underlag för avgränsningssamråd för ansökan om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde vid Kolkajen/Ropsten samt dumpning av förorenade muddermassor.

Lidingö stad menar att underlaget för avgränsningssamråd innehåller orimliga och mycket förenklade antaganden som behöver redas ut samt motsätter sig hanteringen av förorenade muddermassor genom dumpning i djuphåla och hanteringen av kvarvarande sediment i vattnet vid Kolkajen genom övertäckning.

Lidingö stad vill se miljömässigt bättre lösningar för att värna vattenkvalitén samt växt- och djurliv i Lilla Värtan och Askrikefjärden.

Yrkanden och beslutsgång

Efter att överläggningen förklarats avslutad finner ordföranden Daniel Källenfors (M) att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med arbetsutskottets förslag.

Beslutsunderlag

- Protokollsutdrag KSAU, 2025-01-22
- Kommunstyrelsens förslagsskrivelse, 2025-01-21
- Kommunstyrelsens yttrande, 2025-01-21
- Kompletterande samråd, 2024-12-17

Beslut skickas till

Exploateringskontoret, Stockholms stad.

Bilaga 1. Särskilt yttrande anmält av Suzanne Liljegren (L)

Liberalerna instämmer i kritiken mot att hantera förorenade muddermassor genom dumpning i djuphåla i t ex Askrikefjärden. Hanteringen av kvarvarande sediment i vattnet vid Kolkajen/Ropsten måste göras på ett sätt som säkrar att vattenkvaliteten inte försämras eller att möjligheten att bada – utan risk för hälsan – försvinner, t ex vid Lidingö brostrand.

Underlaget till yttrande är en politisk förslagsskrivelse undertecknad av KSO och vice KSO. Jag saknar en opolitisk tjänsteskrivelse, undertecknad av ansvarig tjänsteman, som underlag för att kunna ta ställning till förslaget till yttrandet. Därför deltar jag inte i beslutet.

Suzanne Liljegren (L)

Bilaga 2. Särskilt yttrande anmält av Jonas Lundgren (V)

Det råder delade meningar om de miljökonsekvenser dumpning av muddringsmassor i Askrikefjärden skulle få. Enligt utredarna från Stockholm stad finns ingen oro för negativ miljöpåverkan. Lidingö stad gör en annan bedömning.

Vattenkvaliteten är en viktig fråga för Vänsterpartiet och vi menar att det inte är rimligt att ta ställning till ett beslutsunderlag där två utredningar ger helt olika svar på vad konsekvenserna för vattenkvaliteten skulle vara. Det blir som ett 50/50-förfarande där risken är lika stor för att vattenkvaliteten skulle påverkas som att den inte skulle göra det.

Mot bakgrund av detta väljer Vänsterpartiet att avstå från att delta i beslutet.

Jonas Lundgren (V)

Länsstyrelsen Stockholm

Datum
2025-02-21

Diarienummer
689-2025

Sweco Sverige AB
petra.lindeborg@sweco.se

Meddelande efter kompletterad samrådshandling inför tillståndsansökan, vattenverksamhet Kolkajen

Länsstyrelsens synpunkter på kompletteringen

Gällande förtydligande av tillståndsklassindelning och ämneshalter i de sediment som avses dumpas

Länsstyrelsens synpunkter utgår ifrån vad som tidigare är känt om sedimenten som föreslås muddras. Länsstyrelsen instämmer i att massorna är väl undersökta. WSP:s rapport från 2013 (stadens dnr 2013-01629) beskriver föroreningsinnehållet väl. Länsstyrelsen bedömer att det finns stora osäkerheter i stadens interpolerade bedömning av det djup till vilket föroreningar i olika tillståndsklasser påträffas. Länsstyrelsen bedömer att höga halter av såväl PAH:er som tungmetaller och PCB:er kommer att påträffas även på större djup i sedimenten än de djup som interpolerats i Figur 7 i ovanstående rapport.

Gällande effekter på den marina miljön vid föreslagna dumpningsplatser

Staden jämför i Tabell 2 medelhalter av föroreningar i sedimentklass 1-4 som föreslås ska dumpas och medelhalter vid tre av de planerade dumpningsplatserna. Det framgår inte hur de sistnämnda medelhalterna tagits fram och om dessa är representativa för sedimenten på de föreslagna dumpningsplatserna. Länsstyrelsen anser att den jämförelse av medelvärden som görs i kompletteringen av samrådet är mycket översiktlig och att det är högst osäkert om de olika medelvärdena är jämförbara eller har någon reell betydelse för risken att föroreningar sprids om dumpning kommer att ske på de föreslagna platserna. Länsstyrelsen anser att det måste framgå i ansökan på vilka platser prover tagits, hur medelhalterna för sediment på de planerade dumpningsplatserna har beräknats och på

vilket sätt jämförelser mellan beräknade värden belyser risken för spridning och ackumulering av miljögifter på havsbottnarna.

Länsstyrelsen vill också fortsatt betona att dumpning av massor bara kan göras i undantagsfall och att alla andra möjliga alternativ först måste undersökas noggrant och att det ska motiveras varför dessa avfärdas.

För redovisning av miljökvalitetsnormer (MKN) för vatten vill Länsstyrelsen understryka att det är viktigt att i ansökan relatera relevanta ämnens koncentrationer till gränsvärden för Särskilt Förenande Ämnen (SFÄ) (bilaga 5, HVMFS 2019:25) respektive kemisk status (bilaga 6, HVMFS 2019:25).

För ämnen som har gränsvärden för sediment (Cu, Pb, Cd, TBT, siloxanerna D4 och D5 samt PAH:erna antracen och fluoranten) kan man relatera ämnenas koncentration i muddermassorna (Tabell 2) direkt till föreskrivna gränsvärden i HVMFS 2019:25.
För ämnen som saknar gränsvärde för sediment bör Staden göra en indirekt koppling genom att uppskatta koncentrationer av ämnen i vattenfas i en blandningszon i vattenkolumnen vid dumpningtillfället. Länsstyrelsen föreslår att staden beaktar muddermassornas sjunkperiod i relation till maximal tillåten koncentration (MAC) i ytvatten och på så sätt bedömer om det finns risk för överskridande av MAC-värde vid dumpningen. Även risk för överskridande på lång sikt behöver beaktas.

Staden behöver ytterligare resonera och reflektera kring det faktum att halten PAH från Kolkajen är lägre än vid dumpningsområdena i Kanholmsfjärden respektive Askrikefjärden (Tabell 2).

Staden behöver redovisa halter lokalvis, i synnerhet för dumpningsplatserna, men även för muddermassorna.

Avseende spridningsmodellerna för grumlig ska staden relatera till reproduktion av relevanta fiskarter i alla stadier (lek - ägg - larver).

Gällande förtydligande av avfallsklassificering samt nytt alternativ till hantering av sediment i tillståndsklass 5 och förslag till verksamhetskoder

Länsstyrelsen ställer sig positiv till förslaget att alla muddermassor i tillståndsklass 5 ska avvattnas och transporteras till en godkänd extern mottagningsanläggning. Avvattningen kommer att kräva rening av det utgående vattnet.

Gällande indelning i verksamhetskoder så önskar Länsstyrelsen att staden i ansökan tydligt beskriver vilka koder som syftar till vilken behandling samt att maximala mängder framgår för varje verksamhetskod.

Staden ska i ansökan redovisa de platser där miljöfarliga verksamheter ska ske inom området dvs sortering, krossning, avvattning och eventuell användning av avfall i anläggningsändamål. Länsstyrelsen vill understryka att prövningen endast gäller miljöfarlig verksamhet på den plats som ansökan gäller.

I ansökan ska bland annat finnas med avfallstyper och mängder av avfall som ska behandlas såsom icke-farligt avfall eller farligt avfall, uppgifter om behandlingsmetod (bästa möjliga teknik, teknisk beskrivning och hur det praktiskt ska utföras på platsen, skyddsåtgärder rening av avvattningsvatten från platsen etc), förslag till villkor som behövs i fråga om åtgärder för att övervaka och kontrollera att de skyldigheter som gäller för verksamheten uppfylls, förslag till villkor som behövs i fråga om åtgärder för att avsluta verksamheten och efterbehandling av de miljöfarliga verksamheterna.

Länsstyrelsen anser att även verksamhetskod för *återanvändning av avfall för byggnads- eller anläggningsändamål* ska användas om de massor som ska användas i utfyllnaden har förhöjda halter av sulfid och därför utgör en belastning på människors hälsa och miljön. I sådana krävs en bedömning om huruvida massorna ska klassificeras som produkt eller avfall.

Gällande förtydligande av etappindelning samt nytt riksintresse vid Almagrundet:

Länsstyrelsen ser inte att dessa gällande dessa kompletteringar föranleder ytterligare synpunkter utöver vad som sagts vid tidigare samrådsmöte.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Svante Ernberg med miljöhandläggare Nils Ohlanders som föredragande. I den slutliga handläggningen har också miljöhandläggarna Linda Boxell, Ylva Bjurström och Sara Frödin deltagit.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Lindeborg, Petra

Från: Anna Viklund <anna.l.viklund@stockholm.se>
Skickat: den 9 januari 2025 17:08
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Avgränsningssamråd Kolkajen-Ropsten (2024-13076)

Hej Petra,

Miljöförvaltningen har tagit del av det kompletterande samrådsunderlaget (daterat 2024-12-17) gällande Kolkajen-Ropsten etc. och har inga ytterligare synpunkter.

Miljöförvaltningens ärendenummer: 2024-13076

Med vänlig hälsning

Anna Viklund
Miljö- och hälsoskyddsinspektör

Miljöförvaltningen
Avdelningen för stadsmiljö, enheten plan och trafik
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon: 08-508 28 723
E-post: anna.l.viklund@stockholm.se
start.stockholm

Stockholms stad

Information om behandling av personuppgifter
Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms stad är personuppgiftsansvarig för behandlingen av dina personuppgifter. All skriftlig kommunikation med oss blir allmän handling och kan komma att diarieföras, lämnas ut till andra och arkiveras. Vi behandlar dina personuppgifter för att kommunicera med dig inom vår verksamhet. Läs gärna hela vår information om behandling av personuppgifter på https://start.stockholm/dataskydd-miljoforvaltningen. Där beskriver vi dina rättigheter och hur vi samlar in och behandlar dina personuppgifter.

Lindeborg, Petra

Från: Ryen Pär <Par.Ryen@msb.se>
Skickat: den 8 januari 2025 10:14
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Angående kompletterande samråd, Stockholms stad, Kolkajen-Ropsten, Norra Djurgårdsstaden

Hej Petra,

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har mottagit kompletterande samrådsunderlag från Stockholms stad inför planerad ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet, Stockholms kommun.

MSB avstår från att yttra sig angående det kompletterande samrådet.

MSB:s dnr 2024-07643

Med vänlig hälsning
Pär Ryen

Pär Ryen
Handläggare

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Avdelningen för räddningstjänst och skydd av befolkningen
Enheten för hantering av industriella risker
651 81 KARLSTAD

Växel: 0771-240 240
010-240 54 01

E-post: par.ryen@msb.se
www.msb.se

Naturskyddsföreningen
Vaxholm

Dumpning av muddermassor från projekt Kolkajen-Ropsten

Naturskyddsföreningen i Vaxholm har tagit del av den kompletterande samrådshandlingen gällande Kolkajen, och lämnar härmed sina synpunkter på den planerade dumpningen av muddermassor samt på miljökonsekvensbeskrivningen.

Enligt Miljöbalken (MB) 15 kap. 27 § får avfall inte dumpas inom Sveriges sjöterritorium och ekonomiska zon. Dispens från förbudet kan ges om avfallet kan dumpas utan olägenhet för människors hälsa eller miljön (MB 15 kap. 29 §).

Enligt Länsstyrelsen i Stockholms riktlinjer (https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/miljo-och-vatten/miljofarlig-verksamhet/avfall/dumpning-av-avfall.html) har varje dumpning en negativ påverkan på naturmiljön genom grumling och överlagring av befintlig botten. De ska därför i första hand återvinnas eller deponeras på land.

Enligt Havs- och Vattenmyndighetens rapport 2015:8 ska en dispensansökan innehålla en redovisning av alternativ till dumpning i vattenområde. Alternativ hantering bör lämpligen redovisas enligt avfallshierarkin.

I samrådshandlingen konstateras att de mindre påverkade muddermassorna är olämpliga för anläggningsarbeten då de huvudsakligen utgörs av måttligt lös lera och därmed har dåliga geotekniska egenskaper. Dessutom avfärdas deponering som alternativ till dumpning med följande motivering: ”Massornas föroreningsgrad är genomgående lägre än det generella riktvärdet för känslig markanvändning (KM) varför deponering på land inte är ett lämpligt alternativ.”

Enligt MB kap 6, § 11 punkt 2. Ska miljökonsekvensbeskrivningen innehålla en identifiering, beskrivning och bedömning av rimliga alternativ med hänsyn till planens eller programmets syfte och geografiska räckvidd, inklusive ett så kallat nollalternativ (punkt 3).

Naturskyddsföreningen i Vaxholm kan dock konstatera att en fullständig redovisning av alternativ hantering enligt avfallshierarkin saknas (framför allt steg 1, Minskad uppkomst). På samma sätt saknas en redogörelse enligt miljöbalkens regler om utvärdering av alternativ. Det senare gäller även projektet i sin helhet vilket vi anser kan ifrågasättas ur hållbarhetssynpunkt

Naturskyddsföreningen i Vaxholm efterlyser därför

1. En kompletterad redovisning enligt avfallshierarkin där alternativet minskad uppkomst av avfall bedöms.
2. En komplettering av miljökonsekvensbeskrivningen där alternativa utformningar (inklusive ett nollalternativ) av projektet i sin helhet redovisas.

Vaxholm 31/1 2025

Naturskyddsföreningen i Vaxholm

Jan Holmbäck (ordf.)

Lindeborg, Petra

Från: naturvardsverket@naturvardsverket.se
Skickat: den 30 januari 2025 17:21
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: NV-00077-25: Samråd om muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden

Hej!

Naturvårdsverket avstår från att lämna synpunkter i ärendet.

Detta e-postmeddelande är skickat via Naturvårdsverkets dokument- och ärendehanteringssystem.
Om du svarar på meddelandet bör du inte ändra avsändaradress eller ämne.

Hälsningar Johanna

JOHANNA TORGILSMAN

NATURVÅRDSVERKET

BESÖK: Virkesvägen 2, Stockholm
POST: 106 48 Stockholm
TELEFON: 010-698 10 00
INTERNET: https://urldefense.com/v3/__http://www.naturvardsverket.se__;!!HBVxBjZwpQ!yY-4ZcYgdqOGMCREcN-Mu2_PL-_LoMpvHIxXpgjgP-f2KftPV6Ylaz6HPaNS09ArLGbRaoeyp2USKaDjy_BhtbSdCPsrVboZpjEQ6zBW9J4$
Tänk på miljön innan du skriver ut det här mejlet

Läs om hur Naturvårdsverket behandlar dina personuppgifter på
https://urldefense.com/v3/__http://www.naturvardsverket.se/hantering-av-personuppgifter__;!!HBVxBjZwpQ!yY-4ZcYgdqOGMCREcN-Mu2_PL-_LoMpvHIxXpgjgP-f2KftPV6Ylaz6HPaNS09ArLGbRaoeyp2USKaDjy_BhtbSdCPsrVboZpjEQIbta5Xg$

Lindeborg, Petra

Från: Maria Adolfsson <maria.adolfsson@raa.se>
Skickat: den 9 januari 2025 08:53
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Ang. avgränsningssamråd tillståndsansökan till muddring och övertäckning i vattenområde Kolkajen-Ropsten

Riksantikvarieämbetet har mottagit inbjudan att lämna synpunkter i samrådet avseende ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet.. Riksantikvarieämbetet avstår från att yttra sig och hänvisar i stället till Länsstyrelsen Stockholms län som företrädare för de statliga kulturmiljöintressena.

Med vänlig hälsning
Maria Adolfsson

SWEDISH NATIONAL HERITAGE BOARD
RIKSANTIKVARIEÄMBETET

Maria Adolfsson
Utredare / Senior Adviser

+46 (0)8-5191 81 79
Riksantikvarieämbetet / Swedish National Heritage Board
Kulturmiljöavdelningen

Riksantikvarieämbetet är den nationella kulturarvsmyndigheten. Vi gör kulturarvet till en del av samhällsutvecklingen genom att ge förutsättningar till att kulturarvet bevaras, används och utvecklas. Följ oss gärna på: raa.se I sociala medier I nyhetsbrev

Så behandlar vi personuppgifter / How we process personal data

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT

Yttrande

Datum	Diarienummer
2025-01-14	4.3.2-2501-0003

Er beteckning

Kompletterande samråd Kolkajen Ropsten

Lindeborg, Petra

petra.lindeborg@sweco.se

Avgränsningssamråd muddring och övertäckning i vattenområde samt dumpning av muddermassor Kolkajen-Ropsten Stockholm

Stockholms stad planerar att utveckla området Kolkajen-Ropsten inom Norra Djurgårdsstaden med att kajen flyttas ut och stadsdelen växer genom utfyllnad och konstruktioner i vattenområdet. I vattenområdet behöver även muddring och övertäckning genomföras.

Stockholms stad har tidigare genomfört avgränsningssamråd och har därefter gjort ett antal förtydliganden och tillägg i projektet. Statens geotekniska institut (SGI) har givits möjlighet att inkomma med synpunkter till den kompletterande samrådshandlingen.

SGI har tidigare lämnat synpunkter i det här ärendet (SGI:s diarienummer 4.3.2-2405-0827, datum 2024.06.20; SGI:s diarienummer 5.3.2-2205-0521, datum 2022.06.27 samt SGI:s diarienummer 5.3.2-2302-0172, datum 2023.02.15). Vi vill även nämna att vi har lämnat yttrande till mål M 2921–23 (SGI:s diarienummer 5.3.2-2308-0941, datum 2024.04.24) angående bland annat klassning och provtagning av muddermassor.

Våra tidigare inskickade synpunkter kvarstår.

Beslut i detta ärende har fattats av geotekniker Stefan Turesson efter föredragning av miljöingenjör Jenny Vestin.

Beslutet har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT

Stefan Turesson Jenny Vestin

Lindeborg, Petra

Från: Mats Falkenäng <mats.falkenang@sfv.se>
Skickat: den 17 januari 2025 12:19
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Yttrande Avgränsningssamråd avseende muddring och övertäckning för bebyggelseutveckling på fastigheten Hjorthagen 1:3 med flera - SFV Dnr: 2531/24

Hej

Statens fastighetsverk (SFV) har mottagit inbjudan till granskning av avgränsningssamråd. SFV yttrar sig som sakägare med fastighet inom planområdet.
SFV har i tidigare yttrande inom detaljplansprocessen för Norra Djurgårdsstaden – Kolkajen tagit upp att staten äger genom SFV fastigheten Norra Djurgården 1:1, vilken ingår i Konungens enskilda dispositionsrätt och förvaltas av Kungliga Djurgårdsförvaltningen. Detta gäller även idag.
SFV ser att samrådshandlingen beskriver att en utredning av risken för påverkan av Husarvikens vattenkvalitet ska genomföras. SFV förutsätter att utredningen omfattar både kemisk och ekologisk påverkan på vattenmiljön från planerade åtgärder under bygg- och den senare drifttiden och att utredningen även inkluderar förändrade strömningsförhållanden och vattenomsättning i Husarviken.

Med vänlig hälsning

Mats Falkenäng

Statens fastighetsverk
Mats Falkenäng
Fastighetschef
mats.falkenang@sfv.se
+46 10 478 73 11
Postadress: Box 2263 103 16 Stockholm
Besöksadress: Ulriksdals slottsstall 170 79 Solna
www.sfv.se

Följ oss på Facebook, Instagram och Linkedin

SFV värnar om din personliga integritet och följer tillämpliga dataskyddsregler. Läs mer på sfv.se, hantering av personuppgifter

Vårt Dnr: 25SVOA24
Er ref: -

Sweco Sverige AB
Att. Petra Lindeborg
Box 340 44
100 26 STOCKHOLM

Stockholm 2025-01-28

Remissvar (VA) gällande kompletterande avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd för muddring och övertäckning i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten inom Norra Djurgårdsstaden.

Med anledning av Er skrivelse till Stockholm Vatten och Avfall AB (nedan kallat SVOA) den 3 januari 2025, med begäran om yttrande i rubricerat ärende, kan från VA-teknisk synpunkt följande meddelas.

Recipientpåverkan

Det är positivt att föroreningsinnehållet vid de potentiella dumpningsplatserna har undersökts. Det är också bra att bottnarna generellt sett har högre föroreningshalter än de massor som planeras dumpas. Däremot är det oklart varför djuphålan ”Ekoknölen” inte har undersökts i detta skede. Om tidigare undersökningar från byggandet av Norviks hamn inte ger en representativ bild av föroreningshalterna, borde ”Ekoknölen” ha inkluderats i de aktuella undersökningarna.

Våra synpunkter på dumpningsplats 1 (Askrikefjärden) kvarstår. Flera faktorer talar emot att dumpning sker här: dess närhet till riksintressen för både sjöfart och kulturmiljövård, samt de komplexa vattenströmmarna och skiktningarna i Stockholms innerskärgård. Dessa förhållanden gör att dumpning på platsen bör undvikas, även om muddermassorna innehåller lägre föroreningshalter än bottensedimentet i djuphålan.

Generellt sett bör djuphålor skyddas av ekologiska skäl. De utgör viktiga habitat för vissa arter av bottenfauna och fisk som trivs i näringsrika, stabila miljöer och klarar lägre syrenivåer. Dessa unika miljöer bidrar till biologisk mångfald. Dessutom är det också viktigt att bibehålla ackumulationsområden, såsom djuphålor, då de fungerar som naturliga filter som fångar upp och lagrar föroreningar och näringsämnen. Detta hjälper till att minska övergödning och förbättra vattenkvaliteten.

Det är positivt att det finns en tydlig plan för hantering av sediment i tillståndsklass 5 (mycket hög halt) och eventuellt tillståndsklass 4 (hög halt). Denna plan säkerställer att spridningen av föroreningar vid muddring minimeras och att de renaste muddermassorna placeras överst på dumpningsplatsen.

Det är också viktigt att den kommande miljökonsekvensbeskrivningen innehåller detaljerade redogörelser för de miljöeffekter som dumpningen kan medföra.

Länshållningsvatten

Inga ytterligare synpunkter finns rörande länshållningsvatten då de kompletterande uppgifterna inte tar upp något om vattenhantering.

Joakim Lücke (Limnolog, Ledningsnät Utredning)
Simon Östlund (Miljöingenjör, Miljö och uppströmsarbete)

Med vänlig hälsning

Mats Ohlsson

Elektroniskt undertecknad av Mats Ohlsson
Datum: 2025.01.28 16:03:15 +01'00'

Mats Ohlsson
Projektledare, samordnare
Projektberedning Exploatering
Investering
08-522 122 19
Mats.ohlsson@svoa.se

Kopia: Investering Projektberedning Exploatering, Registraturet

SJÖFARTSVERKET

Maritim Samverkan och Utveckling

Handläggare, direkttelefon
Jennifer Ferccaine, 010-478 52 39

Datum
2025-01-15

Vår beteckning
25-00087

Ert datum
2025-01-03

Er beteckning

Sweco Sverige AB

Sjöfartsverkets yttrande – Avgränsningssamråd inför ansökan om muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling Kolkajen-Ropsten i Norra Djurgårdsstaden, samt dumpning av muddermassor i havet, Stockholms kommun m.fl.

Sjöfartsverket har ansvar för tillgänglighet, framkomlighet och säkerhet i svenska farleder och farvatten.
Verksamheten bedrivs med inriktning huvudsakligen på handelssjöfarten.
Fritidsbåtstrafikens, fiskets och marinens intressen ska beaktas.
Sjöfartsverket arbetar dessutom för hög transportkvalitet, god miljö, regional utveckling och ett jämställt transportsystem.
I Sjöfartsverkets uppdrag ingår att bevaka sjöfartens transportleder och hamnterminaler inklusive dess anslutningar till landbaserad infrastruktur.

Sjöfartsverket har tagit del av rubricerat avgränsningssamråd.

Utbyggnad av kajlinje, muddring och övertäckning i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten inom fastigheterna Hjorthagen 1:1, Hjorthagen 1:3, Norra Djurgården 1:1 och Ladugårdsgärdet 1:40 i Stockholm.

Dumpning av muddermassor i en av nedanstående dumpningsplatser.

- *Askrikefjärden, fastigheten Lidingö 6:76 (Lidingö kommun)*
- *Ekoknölen (Haninge och Nynäshamns kommuner)*
- *Kanholmsfjärden (Värmdö kommun)*
- *Almagrundet (Värmdö kommun)*

Nedan följer Sjöfartsverkets yttrande över det kompletterande samrådsunderlaget, som inkluderar förtydliganden och tillägg.

Bifogat finns också tidigare yttrande, vilket enligt uppgift kommer att beaktas.

Yttrande

Konstruktioner, övertäckning och utfyllnad vid kolkajen

Av underlaget framgår det att vattenverksamheter är dubbelspontkajer samt dubbelspont med betongvalv, påldäckskaj, skapande av grundområde, reparation av dykdalb och utbyte av landgång, översyn av strandskoning i Husarviken, utbyte av intagsledning grundlagd på pålade stålok och marinparken samt nedanstående vattenverksamheter.

- Småbåtshamn

  Sjöfartsverket kommentar:
  Ett möjligt område för en småbåtshamn har identifierats på östra sidan av Stockholm Exergi, norr om Lilla Lidingöbron. Vid planeringen av småbåtshamnen är det avgörande att Sjöfartsverket får detta på remiss för att säkerställa att planerna inte inskränker på sjötrafikens framkomlighet eller påverkar Stockholm Exergis verksamhet negativt.

- Flytande konstruktioner

  Sjöfartsverket kommentar:
  Det är särskilt viktigt att riskerna kopplade till nya anläggningar och placering och konstruktioner i relation till sjötrafiken kartläggs och utreds genom en maritim riskanalys, med riskreducerande och säkerhetshöjande åtgärder för att framförallt undvika olyckor med påkörning. Detta krävs för att säkerställa att åtgärderna är genomförbara ur ett risksäkerhetsperspektiv.

- Grundläggning av hus, Brokvarteren

  Sjöfartsverket kommentar:
  Vid Trafikplats Ropsten planeras ny markyta med en byggnad som kommer att sträcka sig cirka 50 meter utanför nuvarande kaj-/strandlinje. Det är avgörande att sjötrafikens (såsom yrkes-, kollektiv- och pendelbåtstrafikens samt fritidsbåtstrafikens) framkomlighet under broarna bibehålls och att risker utreds genom en maritim riskanalys för att säkerställa både genomförbarhet och säkerhet.

Noteringar

Vattenverksamheterna bör presenteras på ett sjökortsunderlag, då det rör sig om åtgärder i vattenområde.

Det är också en fördel om det kommande underlaget tydligt redovisar kollektiv- och pendelbåtstrafikens planerade tilläggsplats, s.k. båthållplats.

Dessutom bör lämpliga säkerhetsåtgärder inkluderas för att minimera risken för bad i eller i närheten av vattenområden där sjötrafik förekommer.

Dumpning av muddermassor med alternativa dumpningsplatser

Av underlaget framgår nedan tillägg angående dumpning.

I närheten av den potentiella dumpningsplatsen Almagrundet har ett riksintresse för farled, som tillkommit efter att samrådsunderlaget upprättades (2024-05-23), nu inkluderats i samrådet. Staden avser att beskriva påverkan på riksintresset i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

Sjöfartsverkets kommentar:
Riksintresse för farled (inklusive sjötrafikstråk) omfattar alla de alternativa dumpningsplatserna, se nedan förteckning.

Dumpningsplats 1: Askrikefjärden (Lidingö kommun)	Farled 541 Kanholmsfjärden - Stockholms hamn
Dumpningsplats 2: Ekoknölen (Haninge och Nynäshamns kommun)	Farled 521 Gunnarstenarna - Nynäshamn Sjötrafikstråk 32 Kalmarsund - Svenska Björn Sjötrafikstråk 82 Nynäshamn – Klaipeda
Dumpningsplats 3: Kanholmsfjärden (Värmdö kommun)	Farled 541 Kanholmsfjärden - Stockholms hamn
Dumpningsplats 4: Almagrundet (Värmdö kommun)	Sjötrafikstråk 32 Kalmarsund - Svenska Björn

Noteringar

Stockholms stad har enligt uppgift valt dumpningsplatser med tillräckligt djup för att inte utgöra någon risk för sjöfarten. Sjöfartsverket noterar dock att dumpning kan påverka vattendjupet samt sjöfartens tillgänglighet, framkomlighet och säkerhet, särskilt då områdena ligger i och vid farleder och sjötrafikstråk av riksintresse, se nedan sjökortsunderlag från Sjöfartsverket respektive Sweco.

Dumpning i trafikerade vattenområden, särskilt i farleder och sjötrafikstråk, är mindre lämpligt. Förutom att påverka vattendjupet och därmed eventuellt sjöfartens framkomlighet, kan det också orsaka störningar i sjötrafiken, särskilt vid kritiska passager. Det vore därför fördelaktigt om riksintresseklassade farleder och sjötrafikstråk tas i beaktande och att alternativa dumpningsplatser utanför dessa områden övervägs.

För att Sjöfartsverket ska kunna göra en fullständig bedömning av dumpningens påverkan på vattendjupet och avgöra dess genomförbarhet på de föreslagna platserna krävs detaljerade uppgifter om dess effekter, inklusive materialets spridning och det beräknade bottendjupet efter dumpning.

Dumpningsplats 1: Askrikefjärden
(Lidingö kommun)

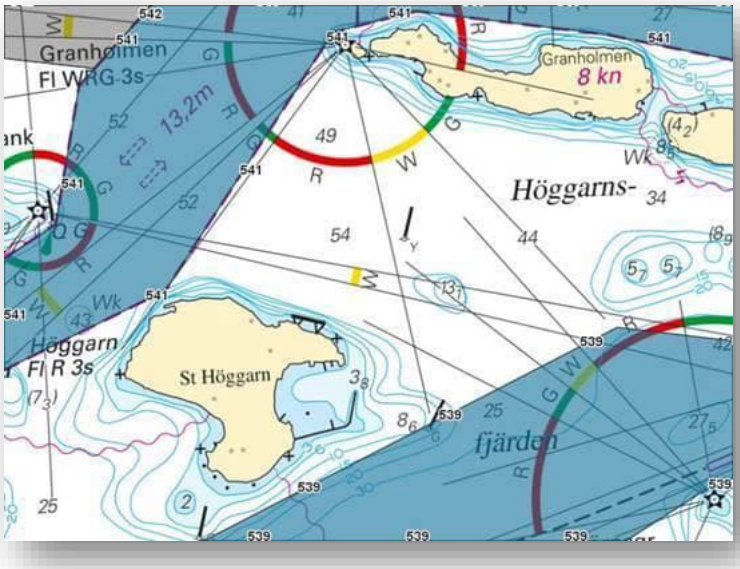

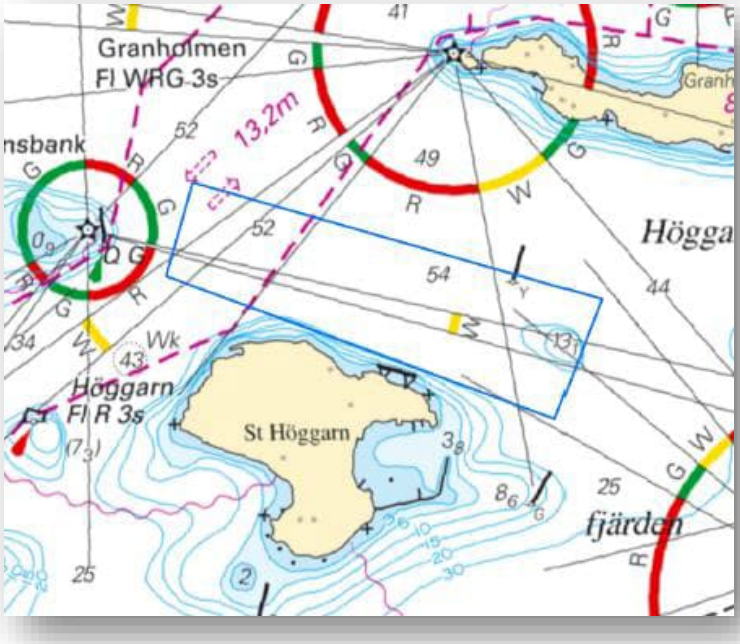

Dumpningsplats 2: Ekoknölen
(Haninge och Nynäshamns kommuner)

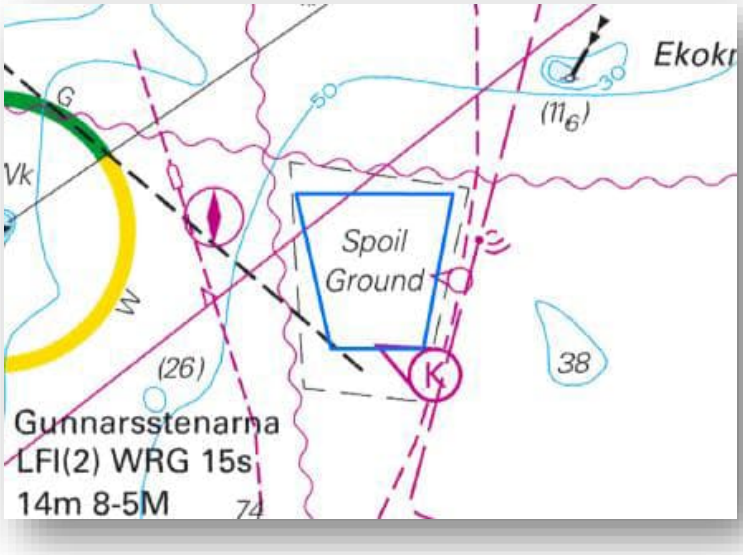

SJÖFARTSVERKET

Datum
2025-01-15

Vår beteckning
25-00087

Dumpningsplats 3: Kanholmsfjärden
(Värmdö kommun)

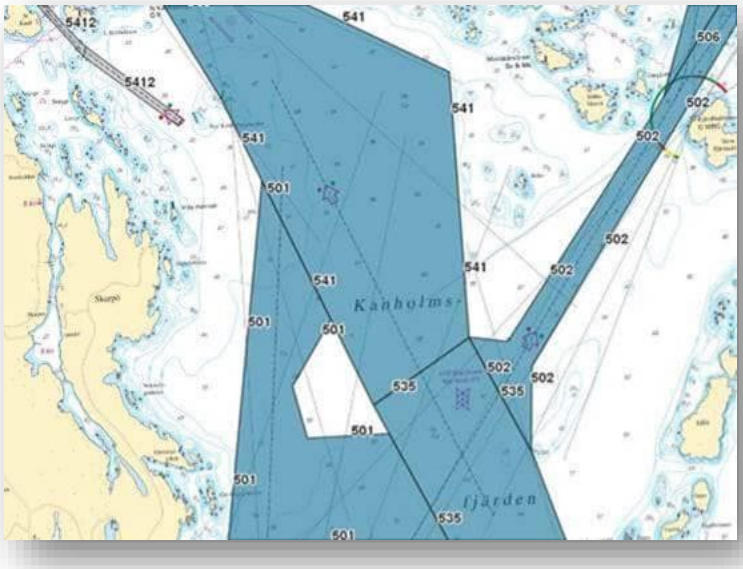

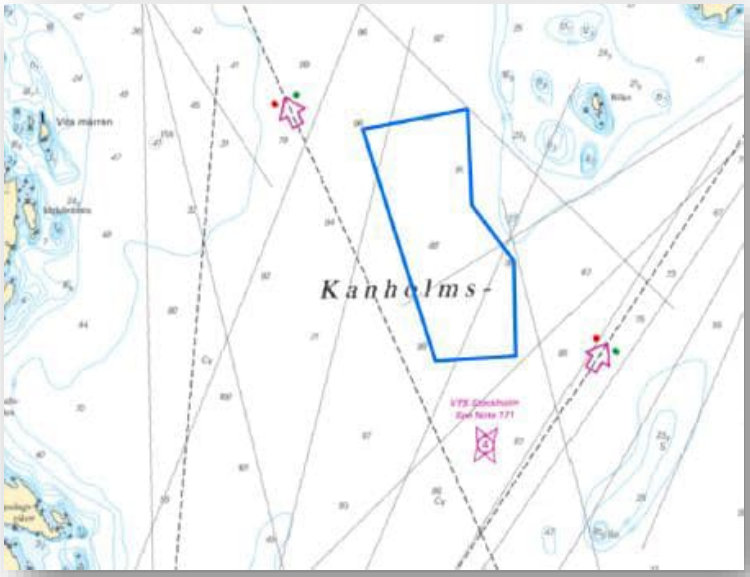

Dumpningsplats 4: Almagrundet
(Värmdö kommun)

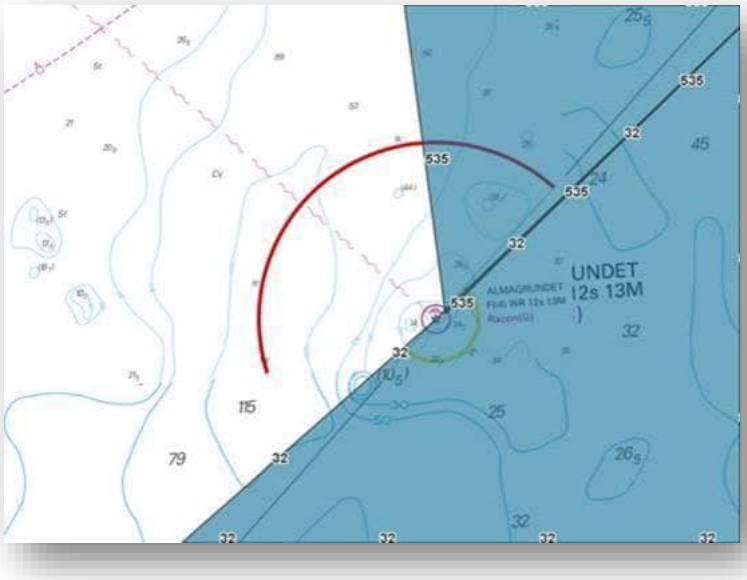

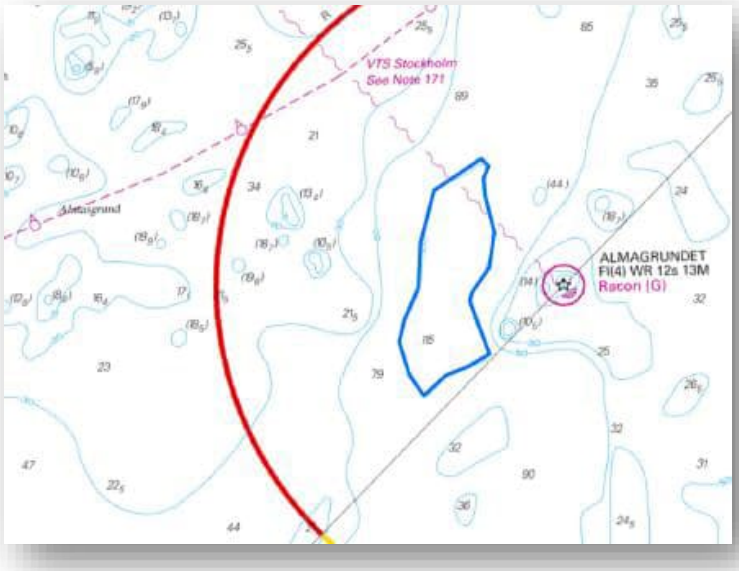

Ärendet har handlagts av Infrastruktursamordnare Maritim Samverkan och Utveckling, Jennifer Ferccaine i samråd med Lotsområdeschef Stockholm, Tor Wildenstam och Enhetschef Maritim Samverkan och Utveckling, Johan Wahlström.

SMHI

Sweco Sverige AB
Box 340 44
100 26 Stockholm

Datum: 2025-01-23
SMHI Dnr: 2024/1310/5.4.1
Er referens:

petra.lindeborg@sweco.se

Yttrande över – Kompletterande samråd för tillståndsansökan enligt miljöbalken och ansökan om dispens från dumpningsförbudet för - Utbyggnad, muddring och övertäckning i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten inom fastigheterna Hjorthagen 1:1, Hjorthagen 1:3, Norra Djurgården 1:1 och Ladugårdsgärdet 1:40 i Stockholms kommun - Dumpning av muddermassor i Askrikefjärden inom fastigheten Lidingö Lidingö 6:76 alternativt allmänt vatten vid Ekoknölen, Kanholmsfjärden eller Almagrundet

SMHI har tagit del av de kompletterande handlingarna. Myndigheten har inget att invända mot att muddermassorna dumpas på någon av de föreslagna platserna, men förordar att metoden med skiktvis muddring används på det sätt som beskrivs i avsnitt 3.4, näst sista stycket. I övrigt har SMHI inga synpunkter.

Avdelningschef Magnus Rödin har beslutat i detta ärende som beretts av Jörgen Öberg.

För SMHI

Magnus Rödin
Chef avdelning Samhällsplanering

SMHI – Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut
Postadress SMHI 601 76 • Norrköping • **Växel** 011-495 80 00 • **Fax** 011-495 80 01 • **E-post** registrator@smhi.se

SMHI huvudkontor
Besöksadress Folkborgsvägen 17
601 76 Norrköping

SMHI
Besöksadress Stationsgatan 23, 6 tr.
753 40 Uppsala

SMHI
Besöksadress Göteborgseskaderns plats 3
426 71 Västra Frölunda

Lindeborg, Petra

Från: Alexander.Sahlstrom@svk.se
Skickat: den 30 januari 2025 12:30
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Yttrande avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring mm. och för bebyggelseutveckling på och...

Hej,

Svenska kraftnät har tagit del av handlingarna för rubricerat ärende.

Vi har i dagsläget inga anläggningar eller intressen som berörs i det aktuella området och har därför inga synpunkter på rubricerad remiss. Däremot kan det finnas regionnätsledningar i närheten och regionnätsägaren bör i så fall höras i samrådet.

Vid eventuella frågor är ni välkomna att höra av er till oss via registrator@svk.se. Ange ärendenummer Svk 2025/22.

För övergripande information om Svenska kraftnäts framtida planer för transmissionsnätet för el hänvisar vi till Nätutvecklingsplan 2024-2033 på vår webbplats, www.svk.se

Mvh Alexander

Alexander Sahlström

Ärendehandläggare

Tel: 010 475 9702

Svenska kraftnät

Box 1200

172 24 Sundbyberg

Sturegatan 1

svk.se

Läs mer om hur Svenska kraftnät behandlar dina personuppgifter i samband med e-post:

www.svk.se/epostkommunikation

www.sfpo.se

Göteborg 2025-01-23

SWECO
petra.lindeborg@sweco.se

Synpunkter från SFPO i anledning av avgränsningssamråd för ansökan enligt MB om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, inom fastigheten Stockholm Hjorthagen 1:3 m.fl. samt dumpning av muddermassor i havet

---

Sveriges Fiskares Producentorganisation (SFPO) är Sveriges största organisation för yrkesfiskare och vi företräder cirka 220 fiskefartyg verksamma företrädesvis inom det demersala fisket. Våra medlemmar bedriver fiske på naturens och förvaltarens villkor. Vi har medlemmar längs hela den svenska kusten, från Koster till Kalix. Vi står för ett långsiktigt hållbart fiske och våra medlemmar är bland de bästa när det handlar om skonsamhet, selektivitet och kvalité.

Stockholms stad avser att utveckla område Kolkajen-Ropsten som är beläget inom Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen innebär att kajlinjen flyttas ut och stadsdelen växer ut i Lilla Värtan genom utfyllnad och konstruktioner i vattenområdet. Innan uppförande av konstruktioner genomförs i vattenområdet behöver även muddring och övertäckning genomföras. I samband med muddringen kommer vissa muddermassor att avvattnas före borttransport till godkänd extern mottagningsanläggning. Vissa muddermassor kommer att dumpas inom ett annat vattenområde.

SFPO har erhållit inbjudan till rubricerat samråd och vill i anledning därav framföra det följande med avseende på dumpning ”inom ett annat vattenområde”.

I det kompletterande underlaget för samråd framgår sökandens intention att ansöka om dispens från dumpningsförbudet, sökanden vill dumpa muddermassor i Askrikefjärden inom fastigheten Lidingö Lidingö 6:76 alternativt allmänt vatten vid Ekoknölen, Kanholmsfjärden eller Almagrundet. Inom projektet uppstår omkring 160 000 m^3 förorenat sediment som staden vill utreda för dumpning.

SFPO anser att det sediment som uppstår i anledning av projektet ska tas omhand och renas i land; det bör således inte enligt SFPO:s mening medges något undantag från dumpningsförbudet. Dumpning av kontaminerade muddermassor står i ett direkt motsatsförhållande till ett tillvaratagande av en god miljö och bör ej medges.

SVERIGES FISKARES PO

Peter Ronelöv Olsson
Ordförande

Fredrik Lindberg
Ombudsman

Lindeborg, Petra

Från: Maria Khalili <Maria.Khalili@sgu.se>
Skickat: den 23 januari 2025 13:55
Till: Lindeborg, Petra
Kopia: SGU Diariet
Ämne: Avgränsningssamråd Kolkajen-Ropsten (SGU Dnr: 3/2025)

Hej!

Tack för inbjudan till avgränsningssamråd inför anslutning till arbeten med Kolkajen-Ropsten. SGU avstår från att lämna yttrande och hänvisar till SGU:s information om vad som bör beaktas vid arbeten på havsbotten:

https://www.sgu.se/samhallsplanering/hav-och-kust/anlaggning-till-havs/ror-och-kablar-pa-havsbottnen/

Vänliga hälsningar,
Maria

Maria Khalili
Enhetschef Samhällsplanering Marin miljö

E-post: maria.khalili@sgu.se
Telefon: 018-17 93 60

Sveriges geologiska undersökning
Box 670, 751 28 Uppsala
Besök: Villavägen 18

www.sgu.se

Sveriges geologiska undersökning

Lindeborg, Petra

Från: Bitte Liberg [redacted]
Skickat: den 18 februari 2025 09:23
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Kompletterande underlag för samråd 205.02-01
Bifogade filer: Kolkajen förkortat om vattnet Stockholm 2019-05-08.pdf; Weserdomen sammanfattning.docx

Till Petra Lindeborg!

Södermalmsparkernas Vänner hade inte fått något meddelande om att det varit samråd igen för Kolkajen fast vi skickat yttranden över kompletterande samråd om Kolkajen senast 2019-05-08.(Bil.1) Jag skickar detta och hoppas att Du kan ta emot våra synpunkter fast de kommer för sent.

Jag fick ett brev från Djurgården Lilla Värtans miljöskyddsförening och förstod att kommunens tidigare förslag (Bil.1) om hur Kolkajens muddermassor skulle tas om hand ändrats och att ett nytt förslag presenterats.
Istället för att tas om hand och renas skulle muddermassorna dumpas i Askrikefjärden inom fastigheten Lidingö Lidingö 6:76 alternativt i allmänt vatten vid Ekoknölen,Kanholmsfjärden eller Almagrundet. Skälet tycks vara att bottnarna på dessa ställen redan är syrefattiga och saknar liv.

Vad vi förstår bryter detta mot Weserdomen,(bil.2)

.Om en kvalitetsfaktor däremot redan är klassad som dålig, d.v.s. den sämsta statusklassen, då är ingen ytterligare försämring tillåten ens på parameternivå.

I Bil.2 finns en förklaring hur Weseromen ska tolkas. Vad vi förstår så innebär kommunens förslag att dumpa massor på föreslagna ställen en otillåten försämring av nuvarande dåliga status. Så har också Värmdö kommun reagerat starkt mot Stockholms kommuns förslag.

Djurgården-Lilla Värtans senaste förslag 2025-02-01 om hur man ska skapa liv i vattnen vid Kolkajen låter intressanta och bör prövas.

För övrigt står vi fast vid tidigare ställningstagande 2019 -05-08 beträffande utbyggnad av strandlinjen och kajerna.

SAMMANFATTNING

1) Bygg endast inom befintlig strandlinje
2) Bygg inte ut i vattnet, varken konstgjord ö eller andra utbyggnader
3) Rena bottnarna på det mest skonsamma sättet
4) Rena alla utsläpp från området till Husarviken och Lilla Värtan.
5) Respektera strandskyddet på Husarvikens södra sida
6) Respektera K. Nationalstadsparken och dess buffertzoner

Stockholm 2025-02-18

Med vänlig hälsning

Bitte Liberg ordf. Södermalmsparkernas Vänner
Torkel Knutssonsg.31
118 49 Stockholm

Bil.1 Yttrande kompletterande samråd 2019-05-08
Bil.2 Sammanfattning av Weserdomen

Föreningen SÖDERMALMSPARKERNAS VÄNNER Stockholm 2019-05-08 **Bil.1**

Förkortning mest om vattnet

Yttrande över kompletterande samråd Kolkajen-Ropsten

SAMMANFATTNING

1) Bygg endast inom befintlig strandlinje
2) Bygg inte ut i vattnet, varken konstgjord ö eller andra utbyggnader
3) Rena bottnarna på det mest skonsamma sättet
4) Rena alla utsläpp från området till Husarviken och Lilla Värtan.
5) Respektera strandskyddet på Husarvikens södra sida
6) Respektera K. Nationalstadsparken och dess buffertzoner

ALTERNATIV

Det saknas ett alternativ till samrådsförslaget där man håller sig inom **befintlig strandlinje** utan utbyggnader i vattnet.
Det gäller även reningen av bottnarna där man enbart utgår från **utbyggnadsförslagen.**

SAMRÅDSUNDERLAGET OCH VATTENMILJÖN

Enligt **Weserdomen** får man inte vidta åtgärder som försämrar vattenmiljön. Tidigare utredningar visar att vattenmiljön försämrats under den tid byggandet av Norra Djurgårdsstaden pågått. Fortfarande läcker föroreningar ut i Lilla Värtan. Det är ett dåligt betyg på Stadens ambitioner att skapa ett *föredöme för hållbar stadsutveckling.* (Underlag för samråd januari 2017)

.

Vilka åtgärder är bäst för att förbättra vattenmiljön både ekologiskt och ekonomiskt?

Att stoppa all avrinning av orenat avfall till Husarviken och Lilla Värtan förstås! Men vad är bäst sedan?

1) att inte röra alls i de förorenade sedimenten utan låta tiden gå och låta nytt material sjunka ner och bädda in de förorenade sedimenten.
2) Att aktivt täcka dem med nya rena massor. (Billigast enl. Underlag för samråd jan.2017.*
3) Att ta bort sedimenten och täcka med rena massor.

*Att inte röra de förorenade bottnarna alls utan täcka med rena massor tillämpades vid Tollare Pappersbruk vid Länna för 25 år sedan. Man ansåg att muddring ock uppgrumling av vattnet skulle skada vattenkvaliteten mer för lång tid framåt än att bara täcka bottnarna.

De värst förorenade sedimenten ligger utanför Tjärkajen och vissa hotspots, se samrådshandlingarna

Att ta bort sedimenten kan göras på flera sätt.

A) genom att frysa sedimenten, lyfta upp dem och frakta bort dem för rening. Det är ngt dyrare men är det skonsammaste för miljön genom att det ger minst grumling och är enklare att transportera bort. Det alternativet behandlas inte i samrådsunderlaget.

B) genom att muddra på de olika sätt som föreslås i samrådshandlingen. Dessa sätt ger mer grumling och är svårare att styra så att föroreningar inte sprids.

Inbakat i förslagets metoder är att uppmuddrade massor ska återanvändas för att bygga ut kajerna vare sig utbyggnaden är bäst för vattenmiljön eller ej.
Eventuell grundvattensänkning i berget och schaktning ingår också i projektet utan att man vet vad det kan få för konsekvenser. Försiktighetsprincipen måste vara överordnad alla åtgärder inklusive utbyggnad.

HANTERING OCH BORTFORSLING AV MUDDERMASSOR OCH KROSS

Uppenbart är att hantering och rening av muddermassor och krossverksamhet inte får ske på plats som föreslås eller inom andra områden nära befintliga bostäder! De bör lastas på pråm och forslas till lämplig kajplats långt från bostadsbebyggelse ex. Loudden. För vidare behandling i förbränningsanläggning, som kan nås med båt ligger Finland närmast. Att frakta dem med lastbil 22 mil till Fortum Kumla är direkt klimat-och miljövidrigt.

Fortsatta utredningar, provtagningar och analyser om miljöpåverkan ska göras och ytterligare Miljökonsekvensutredningar. Detta borde ha gjorts innan man lade fram det kompletterande samrådsförslaget för yttrande.

EKONOMI

Ekonomiska beräkningar av de omfattande föreslagna arbetena med pålning, muddring, rening av muddermassorna, utfyllning av djuphålor medelst dumpning, schaktning och bortledning och rening av grundvatten mm saknas.

345 mnkr är avsatta för marksaneringar men endast på fast land i Kolkajen-Ropsten i Delgenomförandebeslutet För Kolkajen-Ropsten. (KF 2017-11-7)

Från 5000 lgn i hela N. Djurgårsstaden har siffran nu höjts till 7000 lgn. Den högre siffran ska åstadkommas genom att bygga tätare och högre och ut i vattnet. Delgenomförandebeslutet för projekt Kolkajen -Ropsten omfattar 2350 lgn, varav 500 på Ön, och 61 000 kvm kommersiella ytor. Nära hälften av bebyggelseytan ligger på Ön och på kajututbyggnaden Triangeln. Utbyggnaden i vattenspegeln upptar 5,5 ha. Höga anläggningskostnader skall kompenseras med högre exploatering. Högre och tätare bebyggelse innebär **sämre** boendemiljö. Detaljplaneområdet är dessutom kraftigt bullerstört av trafiken på Lidingöbron. Med utbyggnaden kommer trafiken och bullret öka. Bullret drabbar särskilt barnens utelek i den förskola, som fortfarande planeras nära bron. Konjunkturen för bostäder är osäker. Det blir kanske inte så lätt att sälja dessa dyra bostads- och hyresrätter med dålig utomhusmiljö.

Bitte Liberg ordf. Södermalmsparkernas Vänner

Torkel Knutssonsg.31

118 49 Stockholm

Bil 5) Ur remissvar 2016-06-15 *Parker och torg* i Norra Djurgårsstaden

Bil.5 Parker och torg sammanlagt uppgår endast till 10,1 ha. Av dessa ingår 3,2 ha i delar av Hjorthagsparken och 1,2 ha till den befintliga Kontorsparken. Resten är uppdelade på stråk under 1 ha dvs. **små** kvartersparker. De flesta gårdar är små och skuggiga och dåligt lämpade för lek och samvaro.

Ambitionen att skapa goda habitatnätverk och ekologiska samband för hela N. Djurgårdsstaden är lovvärd men stupar på otillräckliga ytor när man betänker allt annat som ska rymmas i parkerna av människor och verksamheter.

Det som benämns *Stadsdelspark* (lägst 5 ha i Stockholms Parkprogram) i Kolkajen upptas av två stråk på 0,6 ha vardera varav det södra kantas av Bobergsgatan. Att dessa parkstråk, vars norra del kallas *finpark,* dessutom ska kunna *säkerställa och skapa goda spridningssamband* med Hjorthagberget verkar omöjligt. (Som jämförelse kan nämnas att Nytorgsparken på Södermalm (0,5 ha) blivit så nersliten av alla besökare att den stora gräsmattan ersatts av plastgräs.) K.Nationalstadsparken kan och ska inte ersätta närparker och förskole-och skolgårdar.

.

Bil 2 Weserdomen sammanfattning

Inledning
Bakgrund Bakgrunden till avgörandet är en prövning i Tyskland av sammanlagt tre projekt som rör utbyggnad av vattentrafiken på floden Weser.
Följderna av projektet – förutom de omedelbara och tillfälliga som exempelvis ökad grumling till följd av muddring – är bl.a. ökade strömningshastigheter, högre tidvattennivåer vid högvatten och lägre vid lågvatten, ökad salthalt i nedre Weser och ökad igenslamning utanför segelrännan.
Dessa effekter kommer att påverka den ekologiska statusen i floden.

Den tyska förvaltningsdomstolen som prövade ärendet begärde förhandsbesked från EU-domstolen kring tolkningen av vattendirektivets (2000/60/EU) krav, framförallt artikel 4.1 gällande miljömål.
Frågorna som ställdes av den tyska domstolen
• Är miljömålen i artikel 4.1 vattendirektivet tvingande?
• Är en medlemsstat skyldig att inte ge tillstånd till ett projekt som kan orsaka försämring av en vattenförekomsts status eller äventyrar uppnåendet av god status/god potential vid angiven tidpunkt? Eller är miljömålen bara mål som ska beaktas vid upprättandet av förvaltningsplaner.
• Vad innebär ”försämring av status”?
• Avses med ”försämring av en vattenförekomsts status” enbart sådan försämring som leder till att den samlade statusen förändras från en högre till en lägre klass? Om inte, när föreligger försämring av status?
EU-domstolens slutsatser.
På frågan om miljömålen är tvingande gjorde domstolen följande bedömning.
Medlemsstaterna är, med förbehåll för att undantag kan beviljas, skyldiga att inte meddela tillstånd till verksamheter som riskerar att orsaka en försämring av status eller när uppnåendet av god ekologisk status eller god ekologisk potential och god kemisk status äventyras.
Miljömålens uppfyllande (som i Sverige genomförts som miljökvalitetsnormer) är alltså bindande för medlemsstaterna.
Den enda möjligheten att vid prövning tillåta en verksamhet som riskerar att orsaka en försämring eller äventyra uppnåendet av god status eller potential, är om undantag kan beviljas (läs mer om undantag nedan).
På frågan om vad som avses med försämring av status svarade domstolen följande.
Begreppet ska tolkas på så sätt att det sker en försämring så snart statusen hos minst en kvalitetsfaktor försämras en klass, exempelvis från god till måttlig eller från måttlig till otillfredsställande. Detta gäller även om den sammanvägda statusen inte försämras.
Försämringsförbudet gäller alltså på kvalitetsfaktornivå. Om en kvalitetsfaktor däremot redan är klassad som dålig, d.v.s. den sämsta statusklassen, då är ingen ytterligare försämring tillåten ens på parameternivå.

Ur **Havs och vattenmyndighetens rapport**

Förord
Ett förhandsavgörande från EU-domstolen som rör muddringsarbeten i floden Weser, den s.k. Weserdomen, har påverkat myndigheters tillämpning av miljökvalitetsnormerna för vatten.

Havs- och vattenmyndigheten har därför gjort en analys av rättsläget med sammanställning av domar. Analysen är avsedd att användas av tillsyns- och prövningsmyndigheter och andra som har att bedöma påverkan från olika verksamheter och möjligheterna att uppnå normerna.

I målet lämnade EU-domstolen ett förhandsavgörande om tolkningen av vattenförvaltningens miljömål i artikel 4.1 i vattendirektivet.

EU-domstolen ansåg att en verksamhet som medför en försämring av ekologisk eller kemisk status eller äventyrar uppnåendet av dessa mål inte får tillåtas. En prövning behövde därför göras av om undantag kunde meddelas för den aktuella verksamheten enligt artikel 4.7 i direktivet.

I denna analys gör Havs- och vattenmyndigheten följande bedömningar utifrån vad som framgår av EU-domstolens dom och efterföljande svenska domar.

• Det räcker med en försämring av en kvalitetsfaktor för att en försämring av status ska ha skett.

• Miljökonsekvensbeskrivningar och annat underlag i prövningar måste innehålla en beskrivning av hur verksamheten påverkar relevanta kvalitetsfaktorer.

• Miljökvalitetsnormerna för ekologisk och kemisk status har samma rättsverkan.

• Vid osäkerhet om en vattenförekomsts statusklassning, bör prövningsmyndigeten kunna begära in yttranden eller förtydliganden från vattenmyndigheterna.

• Det är viktigt att det finns ett system för att kunna pröva undantag. I bilagan anges kvalitetsfaktorer och parametrar som ska beaktas vid bedömningen.

Göteborg 2016-11-17

Sara Grahn Enhetschef juridiska enheten

Trafikförvaltningen
Strategisk utveckling
Planering
Samhällsplanering

Handläggare
Nabil Boudjeddaine

nabil.boudjeddaine@regionstockholm.se

YTTRANDE
2025-01-29

petra.lindeborg@sweco.se

Ärende/Dok. id.
TN 2024-0646-4

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Er referens: MS2011/02599

Kompletterande avgränsningssamrådsyttrande över tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. på Kolkajen-Ropsten och Norra Djurgårdsstaden, Stockholms stad

Stockholms stad har översänt rubricerad ärende till Region Stockholms trafikförvaltning för kompletterande avgränsningssamråd.

Om ärendet

Stockholms stad har under perioden den 24 maj – 22 juni 2024 genomfört avgränsningssamråd. Staden har därefter gjort ett antal förtydliganden och tillägg i projektet. Det kompletterande samrådsunderlaget innehåller ett antal förtydliganden och tillägg som gjorts för projektet.

Ärendet syftar till byggandet av konstruktioner i vatten för en ny stadsdel i Kolkajen-Ropsten inklusive muddring och övertäckning, renoveringen och ombyggnationen av kajer liksom det tilltänkta anläggandet av grundområde. Arbetena i vatten utgör vattenverksamhet som regleras i 11 kap. miljöbalken. Huvudregeln är att arbeten i vatten kräver tillstånd hos mark- och miljödomstolen. Dumpning av muddermassor kräver dispens från förbudet att dumpa enligt 15 kap. miljöbalken. Innan konstruktioner kan göras i vattenområde behöver muddring och övertäckning genomföras. Muddermassor kommer att behandlas för återanvändning eller dumpning i vattnet.

Trafikförvaltningen
Strategisk utveckling
Planering
Samhällsplanering

YTTRANDE
2025-01-29

Ärende/Dok. id.
TN 2024-0646-4

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

I samrådsunderlaget framgår att del av övertäckningsområdet kommer att omfatta Lilla Lidingöbron som är en kombinerade gång-, cykel- och spårvägsbro som förbinder Lidingö med fastlandet. Region Stockholm är anläggningsägare då Region Stockholm innehar BEST-anläggning på bron (Lidingöbanan). Vidare är ärendeområdet cirka 200 meter från Ropstens bussterminal och röda linjens tunnelbanestation. Ärendeområdet är inom RUFS 2050 centrala regionkärnan.

Region Stockholms synpunkter på förslaget

Region Stockholm har inga ytterligare synpunkter utöver de som framfördes under det tidigare samrådet.

Region Stockholm
Trafikförvaltningen

Johanna Skur
Gruppchef samhällsplanering

Underskriven av: Johanna Skur, 2025-01-30 15:24:01

Trafikförvaltningen
Strategisk utveckling
Planering

Handläggare
Helena Sandberg
helena.hjertstrand-sandberg@regionstockholm.se

YTTRANDE
2022-10-04

Ärende/Dok. id.
TN 2022-0519

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Stockholms stad
c/o

Simon Pirak Kuoljok
simon.pirak.kuoljok@sweco.se
Sweco Sverige
Box 340 44
100 26 Stockholm

Er referens: Samråd Kolkajen

Samrådsyttrande över tillståndsansökan enligt miljöbalken i samband med utvecklingen av Kolkajen-Ropsten

Stockholms stad har genom Sweco översänt rubricerat ärende till trafikförvaltningen, Region Stockholm för yttrande.

Om ärendet

Samrådshandling avser tillståndsansökan enligt miljöbalken för

- Utbyggnad och sanering i vattenområde m.m. vid Kolkajen-Ropsten inom fastigheterna Hjorthagen 1:1, Hjorthagen 1:3, Norra Djurgården 1:1 och Ladugårdsgärdet 1:40 i Stockholms kommun.
- Dumpning av muddermassor i Askrikefjärden eller Lilla Värtan.

I direkt anslutning till utbyggnaden i Lilla Värtan undersöker Staden möjligheten att anlägga ett grundområde som skulle kunna gynna etableringen av undervattensvegetation och skapa gynnsamma miljöer för fiskar och andra vattenlevande organismer.

Under våren 2020 fick Staden möjlighet att nyttja stora mängder sprängmassor från bergprojekt i Stockholmsregionen. Med anledning av detta har Staden utrett en teknisk lösning där utbyggnationen till stor del genomförs som en utfyllnad med bergkrossmassor istället för uppförande av påldäck. Aktuell teknisk lösning är anpassad utifrån de lokala geotekniska förutsättningarna.

I samband med utbyggnationen av Kolkajen finns ett behov av att omhänderta mindre påverkade muddermassor. Detta samråd omfattar förutom åtgärderna vid Kolkajen även möjligheten till dumpning av muddermassor där Staden för närvarande utreder två möjliga lokaliseringar, den ena i Askrikefjärden och den

Trafikförvaltningen
Strategisk utveckling
Planering

YTTRANDE
2022-10-04

Ärende/Dok. id.
TN 2022-0519

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

andra i Lilla Värtan.

Region Stockholms synpunkter

Region Stockholm, trafikförvaltningen har deltagit i stadens arbete för Kolkajen-Ropsten med syfte att säkerställa kollektivtrafikens funktioner på platsen. Trafikförvaltningen stödjer den utveckling av området som ligger till grund för planerad vattenverksamhet.

Den föreslagna vattenverksamheten bedöms påverka vissa av kollektivtrafikens funktioner på platsen. Detta gäller främst Lidingöbanans bro och hållplats i Ropsten. Trafikförvaltningen konstaterar att området strax söder om broarna, där brygga för båttrafik idag finns, kan komma att påverkas.

Gällande dumpning av muddermassor i Askrikefjärden eller Lilla Värtan är det viktigt att det inte påverkar pendelbåtstrafiken negativt. De nautiska förutsättningarna är välkända i området. Det är relativt grunda förutsättningar (se sjökort), vilket innebär att den vattenburna kollektivtrafiken har förhållandevis små marginaler. Vidare finns, enligt trafikförvaltningens riktlinjer, krav på minimidjup för att sjötrafiken ska kunna bedrivas på ett säkert sätt. Med dessa parametrar som grund vill Region Stockholm, trafikförvaltningen uppmärksamma vikten av att säkerställa trafikeringen för pendelbåtslinje 80 framkomlighet. Om påverkan på vattennivån eller farleder sker bör detta påtalas direkt till Regionen Stockholm samt ansvarig trafikoperatör.

Med anledning av närheten till trafikförvaltningens anläggningar ska i god tid innan arbetena påbörjas, ”Blankett för anmälan av aktiviteter som påverkar kollektivtrafiken” skickas in till trafikförvaltningen. Denna går att finna på www.sll.se/bygga. Innan arbeten påbörjas skall samordning ha skett med trafikförvaltningens utsedda produktionssamordnare och överenskommelser träffats gällande omhändertagande av risker, fastställande av kontroller och kravställning samt begränsningar. SL:s föreskrifter ska följas.

Region Stockholm
Trafikförvaltningen

Johanna Skur
Gruppchef samhällsplanering

TRAFIKVERKET

YTTRANDE

Ärendenummer
TRV 2025/2420
Motpartens ref
SWECO Petra Lindeborg

Dokumentdatum
2025-01-17

Konfidentialitetsnivå
1 Ej känslig

Mottagare
Petra.lindeborg@sweco.se

Kopia till
Länsstyrelsen Stockholm
Diariet

Yttrande gällande kompletterande avgränsningssamråd inför tillståndsansökan för utbyggnad, muddring och övertäckning av vattenområde vid Kol-Kajen-Ropsten inom fastigheterna Hjorhagen 1:1 mfl, Stockholms kommun

Trafikverket har erhållit rubricerat ärende på remiss. Trafikverket yttrar sig i egenskap av ansvarig myndighet för den långsiktiga infrastrukturplaneringen för vägtrafik, järnvägstrafik, sjöfart och luftfart samt för byggande och drift av statliga vägar och järnvägar med utgångspunkt i ett trafikslagsövergripande perspektiv. Trafikverkets verkar även för att de transportpolitiska målen samt de övergripande miljö- och klimatmålen ska nås.

Ärendet

Syftet med det kompletterande samrådet är att belysa bland annat tillståndsklasser, ett tillkomande område av riksintresse farled ska utredas samt en förtydligad etappindelning.

Trafikverket har tidigare yttrat oss i ärendet 2017, 2019, 2022, 2023 samt 2024 och i dessa framfört synpunkter som inte på ett tydligt sätt framgår av nu återremitterat material.

Tillståndsansökan är en del av Stockholms stads planer på exploatering och omdaning av tidigare industriområden till bostäder och komersiella lokaler samt parker, torg och nya kajer inom området Kolkajen. Totalt ska 40 000 kvadratmeter byggbar mark skapas som idag utgör vattenområde.

Trafikverkets synpunkter

Riksintresse sjöfart

Det kompletterande samrådet gällande eventuell påverkan på riksintresse farled kommer att besvaras av Sjöfartsverket och Trafikverket förutsätter att Sjöfartsverkets synpunkter beaktas.

Pågående detaljplanearbeten

Trafikverket har framfört synpunkter i de tidigare samråden. Trafikverket anser att de inte i tillräcklig utsträckning omhändertagits i det kompletterande samrådet. Dessutom har

TMALL 0422 Brev 4.0

Trafikverket
171 54 Solna
Besöksadress: Solna Strandväg 98

Texttelefon: 010-123 50 50
Telefon: 0771 - 921 921
trafikverket@trafikverket.se
www.trafikverket.se

Helen Åsman
Samhällsplanerare

Ärendenummer
TRV 2025/2420
Motpartens ärendenummer
SWECO Petra Lindeborg

Dokumentdatum
2025-01-17

samrådet pågått under en längre tid vilket medfört att förutsättningarna förändrats. I den kommande MKB är det därför väldigt väsentligt att de risker och hänsyn som utreds är korrekta utifrån dagens förutsättningar.

Trafikverket noterar bland annat att delar i samrådsmaterialet där pågående detaljplanearbetet redovisas enligt nedan urklipp, s 38, inte är helt korrekt/uppdaterat vid en jämförelse med upgifter från Stadens hemsida Pågående detaljplaner.

7.4 Pågående detaljplanearbete

Kolkajen har varit på granskning under 2023. På grund av Länsstyrelsens yttrande kommer en ny granskning bli nödvändig. En ny granskning planeras till Q1 2025. Detaljplanen planeras för antagande i Q4 2025, förutsatt att en överklagandeprövning i snitt tar ett år skulle detta innebära en lagakraftvunnen detaljplan Q4 2026. Vad gäller detaljplan för Ropsten råder stora osäkerheter gällande bland annat besked om markreservat för östlig förbindelse. I väntan på detta sker inget aktivt planarbete för Ropsten. De olika planarbetena redovisas i Figur 27.

Figur 27. Färdigbyggda och pågående projekt i Hjorthagen. I figuren visas detaljplanerna utifrån den tidigare kvartersstrukturen.

Samrådsunderlaget bör även reovisa pågående detaljplan för Energihamnen, vilken innebär bland annat utbyggnad av Heidelbergs (Cementas) kaj samt Exergis utbyggnad av ny Bio-CCS anläggning ingår som även innefattar utbyggnad av kaj och pir. Både Exergis och Heidelbergs utbyggnader kommer troligen sammanfalla i tid med planerad muddring och därför bör dessa arbeten beaktas i planering av de nu tillståndsansökta muddringsarbetena Samtliga projekt kommer påverka både sjörtafiken och framkomligheten på vägarna i området då Exergis arbeten till exempel kommer innebära en totalavstängning av Norra

TMALL 0422 Brev 4.0

Trafikverket
171 54 Solna
Besöksadress: Solna Strandväg 98

Texttelefon: 010-123 50 50
Telefon: 0771 - 921 921
trafikverket@trafikverket.se
www.trafikverket.se

Helen Åsman
Samhällsplanerare

Ärendenummer
TRV 2025/2420
Motpartens ärendenummer
SWECO Petra Lindeborg

Dokumentdatum
2025-01-17

Hamnvägen under minst 2 år. Detta bör beskrivas både utifrån tidplaner och möjligheten till samordning.

Figur 17. Beskrivning av transportflöden av massor till Kolkajen.

Ovan figur 17, s.27 i samrådsmaterialet, visar hur olika typer av massor föreslås forslas inom och till området på både på land- och sjövägen. Detta innebär att större fartyg än fritidsbåtar regelbundet kommer gå under Lidingöbron tillsammans med den tillkommande fartygstrafik som både Exergi och Heidelbergs verksamheter planerar för tillsammans med redan befintlig sjötrafik till Värtahamnen samt SLs pendelbåtar.

Trafikverket ser därför behov av en riskutredning för eventuell påsegling för Lidingöbron med all den tillkommande sjötrafiken av större lastfartyg och pråmar inom Lilla Värtan och under Lidingöbron.

Tidig dialog har skett med Stockholm stad gällande rivning av ett befintligt ledverk under Lidingöbron som idag inte längre har någon funktion, då den nya Lilla Lidingöbron inte är öppningsbar. Stockholms stad vill riva ledverket för att på så sätt möjliggöra utbyggnad av kajen vid Heidelbergs område.

Trafikverket anser att Stockholms stad, Exploateringskontoret och Planavdelningen, som är beställare/uppdragsgivare för tillståndsansökan enligt miljöbalken samt planupprättare för de pågående detaljplanerna, i olika skeden inom området, behöver ansvara för att

Trafikverket
171 54 Solna
Besöksadress: Solna Strandväg 98

Texttelefon: 010-123 50 50
Telefon: 0771 - 921 921
trafikverket@trafikverket.se
www.trafikverket.se

Helen Åsman
Samhällsplanerare

Ärendenummer
TRV 2025/2420
Motpartens ärendenummer
SWECO Petra Lindeborg

Dokumentdatum
2025-01-17

sammanställa den övergripande helhetsbilden av alla de olika projekt som pågår inom området och de risker och eventella riskåtgärder som kan bli nödvändiga för att skydda befintliga anläggningar, dvs Lidingöbron från exempelvis påsegling.

I samrådsmaterialet finns även motstridiga uppgifter då det är otydligt om tillståndsansökan även ska gälla sanering och sedan utfyllnad av vattenenområdet inom den pausade detaljplanen Ropsten, de sk Brokvarteren markerat som område 13 i kartan nedan.

Urklipp från samrådsmaterialet s.15 nedan:

1. Vinkelstödmurskaj på förstärkt botten av inblandningspelare	**2a.** Dubbelspontkaj med påldäck mellan sponter, Kolkajen	**2b.** Dubbelspontkaj med påldäck mellan sponter, Ropsten - norr om intagsledning
2c. Dubbelspontkaj med påldäck mellan sponter, Ropsten - söder om intagsledning	**3.** Dubbelspont med betongvalv	**4.** Påldäck framför Exergi utlopp.
5. Påldäckskaj med spont i framkant	**6.** Uppförande av två påldäck bredvid värmeverket	**7.** Läge för småbåtshamn
8. Skapande av grundområde i anslutning till kaj	**9.** Reparation av dykdalb och utbyte av landgång	**10.** Översyn av strandskoning i Husarviken
11. Utbyte av intagsledning grundlagd på pålade stålok	**12.** Flytande konstruktioner.	**13.** Grundläggning av hus (Brokvarteren)
14. Marinparken		

Figur 2 Konstruktionen och de olika anläggningsdelarna med tillhörande tabell över anläggningsdelarna.

Trafikverket
171 54 Solna
Besöksadress: Solna Strandväg 98

Texttelefon: 010-123 50 50
Telefon: 0771 - 921 921
trafikverket@trafikverket.se
www.trafikverket.se

Helen Åsman
Samhällsplanerare

Ärendenummer
TRV 2025/2420
Motpartens ärendenummer
SWECO Petra Lindeborg

Dokumentdatum
2025-01-17

Enligt materialet tycks tillståndsansökan omfatta även området inom det pausade detaljplaneområdet för Ropsten, inkluderat området mellan broarna, de sk Brokvarteren, nr 13.

Trafikverket anser att någon grundläggning av byggnader i direkt anslutning av Lidingöbron inte kan bli aktuellt innan detaljplanen för området landat i vad som är lämplig markanvändning och hur den kan utformas. Området för detaljplan Ropsten bör därför utgå ur tillståndsansökan.

Kommande MKB

Lidingöbron

I Samrådsmaterialet daterat, 2024-05-23 och så även det kompletterande samrådshandlingarna daterade 2024-12-17, saknas beskrivning av eventuell påverkan på Lidingöbron trots de synpunkter som Trafikverket framfört i de senaste yttrandena. Då kommande sanering, muddring och utfyllning av vattenområden med stenkross kommer alstra en betydande andel tillkommande sjötransporter i direkt anslutning till Lidingöbron, måste kommande MKB även innefatta en beskrivning av eventella risker för Lidingöbron, både vad det gäller dess grundläggning och konstruktioner, likväl som påverkan under byggtid, risker för påsegling i samband med mass- och stenkrosshantering mm. Det måste även framgå hur dessa risker avses hanteras. Riskanalysen måste ge en adekvat bild av den sammantagna sjötrafiken, dvs även tillkommande sjötrafik från angränsande projekt och inte bara det specefika projektet för tillståndsansökan.

Riksintresse Östlig förbindelse

Av samrådsunderlaget framgår inte att eventuell påverkan på det precisserade riksintresset Östlig förbindelse kommer beskrivas närmare i kommande MKB. Trafikverket anser att även detta behöver beskrivas i MKB. Trafikverket vill även informera om att riksintressepreciseringen för Östlig förbindelse uppdaterats i januari 2025, genom att trafikplats Hjorthagen tagits bort ur precisseringen. Kartmaterialet har uppdaterats och resonemanget i kommande MKB bör utgå från den reviderade versionen av riksintressepreciseringen.

Trafikutredning

Kommande MKB behöver även beskriva den byggtrafik projektet kommer alstra inom vägnätet.

Avtal

Trafikverket anser att då projektet kommer medföra risker för Lidingöbron som behöver utredas och granskas av specialist måste ett bevakningsavtal upprättas och tecknas innan

TMALL 0422 Brev 4.0

Trafikverket
171 54 Solna
Besöksadress: Solna Strandväg 98

Texttelefon: 010-123 50 50
Telefon: 0771 - 921 921
trafikverket@trafikverket.se
www.trafikverket.se

Helen Åsman
Samhällsplanerare

Ärendenummer
TRV 2025/2420
Motpartens ärendenummer
SWECO Petra Lindeborg

Dokumentdatum
2025-01-17

tillstånd ges. Trafikverket anser att det är kommunens ansvar att initiera ett sådant avtal med Trafikverket.

Avslutningsvis

Trafikverket vill framhäva vikten av samordning och beaktande av övriga projekt som pågår eller planeras genomföras i området under samma tidsperiod. Framför allt saknar Trafikverket en beskrivning av eventuella risker för befintliga anläggningar eller funktioner, som framkomligheten både på vägnätet som i farleden som en väsentlig del av förutsättningarna för tillståndet. Det är därför av största vikt att samtliga pågående projekt, detaljplaner, miljötillstånd och utbyggnader i området beskrivs korrekt i kommande MKB. Samordning och samverkan mellan de olika exploatörerna och deras tidplaner där Stockholms stad, med ett övergripande ansvar som planerande myndighet för stadsutvecklingen inom kommunen och därigenom också måste ses som ytterst ansvarig för helheten, måste vara den part som ansvarar för den fortsatta dialogen kring hur befintliga statliga anläggningar och intressen ska bevakas i kommande processer och under genomförandet.

För Trafikverket Östra regionen

Helen Åsman
Samhällsplanerare

Dokumentegenskaper, Ärendenummer *TRV 2025/2420*, Motpartens ärendenummer *SWECO Petra Lindeborg*, Dokumentdatum *2025-01-17*, Dokumenttyp UPPLADDAT DOKUMENT.
Konfidentialitetsnivå.1 Ej känslig

Ovanstående textfält är endast avsett att läsas digitalt och får ej tas bort. Det innehåller uppgifter från sidhuvudet och gör att dokumentets egenskaper blir tillgängliga enligt Lag (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.

TMALL 0422 Brev 4.0

Trafikverket
171 54 Solna
Besöksadress: Solna Strandväg 98

Texttelefon: 010-123 50 50
Telefon: 0771 - 921 921
trafikverket@trafikverket.se
www.trafikverket.se

Helen Åsman
Samhällsplanerare

Kompletterande underlag för avgränsningssamråd:

Kolkajen, dumpning av muddringsmassor Stora Höggarn (Askrikefjärden)

[redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted] och [redacted], delägare Granholmen 1:2

Vi är berörda av den föreslagna dumpningen av muddermassor, i underlaget benämnt Askrikefjärden (vattnet intill Stora Höggarn, sydväst om Granholmen) och är inbjudna till avgränsningssamråd. Vi har några kompletterande frågor och kommentarer utifrån underlaget:

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

Det hänvisas och refereras till kommande MKB men det är inte tydligt när denna ska göras och hur dess status förhåller den sig till de utredningar som redan gjort. Kan en MKB stoppa hela projektet? Kan MKB avgöra om muddringsmassor kan dumpas i Östersjön? Kan en MKB avgöra var det isåfall kan ske?

Vi har generellt svårt att förstå om beslutet att dumpa muddringsmassorna redan är fattat och om detta kvarvarande beslut endast handlar om var de isåfall ska dumpas?

SAMMANTAGEN MILJÖEFFEKT

Hur kan det anses bli renare på botten? Även om de massor som avses läggas på havsbotten har en lägre andel föroreningshalter så kommer de facto ämnena att tillföras havsbotten. Hur kan det då i absoluta tal bli en renare miljö? Det redovisade måttet avser mg/kg men det adderas ju massa till havsmiljön och alltså föroreningar.

LIDINGÖ STAD

Vad vi förstår ligger Askrikefjärden i Lidingö stad. Hur förhåller sig Lidingö stad till dessa planer?

ÖSTERSJÖN – ETT SÄRSKILT UTSATT HAV

Östersjön är ett utsatt och unikt hav med stora utmaningar kring syrebrist och döda bottnar. Vi kan med stor sorg och frustration vittna om det begränsade djurlivet även i vattnen hos oss. Projektet Kolkajen kan inte förväntas lösa alla dessa utmaningar såklart men vi ifrågasätter starkt att Östersjön alls ska tillföras ytterligare föroreningar. Hur kan det alls komma på tal att dumpa ytterligare muddringsmassor i ett mycket känsligt hav?

KOLKAJEN – MASSA-PROJEKTET

Vi undrar hur projektet Kolkajen bidrar till att stärka den biologiska mångfalden och det hållbara vattenlivet på samma sätt som Stockholms stad gör i det mycket spännande projektet MASSA där massor från bygget av nya tunnelbanan används för att bygga upp och stärka den biologiska mångfalden och djurlivet genom att bygga artificiella rev och vågbrytare. Självklart kan inte mjuka muddringsmassor användas på samma sätt som stora stenblock och stenkross, det förstår vi, men lite mer av hållbarhetstänk hade vi förväntat oss av ett projekt i Stockholm 2025!

Vi är gärna med i arbetet med att åter få Östersjön till ett levande hav och ser fram emot en sådan dialog! Det är verkligen inte oproblematiskt för djurlivet och att hålla undan erosion för de öar som ligger kring farlederna.

Stockholm den 30 januari 2024

[redacted] och [redacted]

[redacted]

[redacted]

Lindeborg, Petra

Från: Marie Norstedt <Marie.Norstedt@vaxholm.se>
Skickat: den 5 februari 2025 15:20
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring

Avgränsningssamråd för ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. och för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms stad, Norra Djurgårdsstaden, samt dumpning av muddermassor i havet

Hej,
Vill bara förtydliga att Vaxholms stad inte inkommer med annat än tidigare inlämnade synpunkter.

Med vänlig hälsning
Marie Norstedt
Vattenstrateg

Staben, Stadsbyggnadsförvaltningen
mail: marie.norstedt@vaxholm.se
Besöks- och postadress: Eriksövägen 27, 185 83 Vaxholm
Vaxholms stad
växel: 08-541 708 00
www.vaxholm.se

VAXHOLMS STAD

Vaxholms stad hanterar dina personuppgifter i enlighet med dataskyddslagstiftningen. För mer information besök vår hemsida, www.vaxholm.se/gdpr

Bilaga 75

Yttrande i ärendet Samråd för tillståndsansökan enligt miljöbalken och ansökan om dispens från dumpningsförbudet för dumpning av muddermassor i Askrikefjärden inom fastigheten Lidingö 6:76, alternativt allmänt vatten vid Ekoknölen, Kanholmsfjärden eller Almagrundet

Värmdö kommun
134 81 Gustavsberg
08-570 470 00
varmdo.kommun@varmdo.se
www.varmdo.se

Handläggare: Jenni Bylund

Direkttelefon: 08-570 48 104

E-post: jenni.bylund@varmdo.se

Datum: 2025-02-05

Mottagande: Sweco Sverige AB
|Stockholm

Att: Petra Lindeborg

petra.lindeborg@sweco.se

Värmdö kommun

Yttrande

Värmdö kommun yttrar sig i ärendet som berörd kommun med vattenförekomster inom de föreslagna dumpningsplatserna Kanholmsfjärden Askrikefjärden och Almagrundet. Kommunen motsätter sig starkt stadens förslag till hantering av muddermassor genom slutdeponering och dumpning till havs vilket bedöms försvåra för kommunen att uppfylla miljökvalitetsnormer för vatten och hota det nationella miljömålet *Hav i balans samt levande kust och skärgård*. Kommunen menar att miljöbalkens försiktighetsprincip inte har beaktats och anser att hantering på land måste utredas och prioriteras i tillståndsansökan. Möjligheter till återanvänding på land av muddermassor i tillståndsklasser 1-4 bör också utredas och ingå i samrådsunderlaget.Kommunen anser det vara rimligt och nödvändigt att massor i tillståndsklass 5 transporteras till en extern godkänd mottagningsanläggning för omhändertagande.

Olämplig hantering av förorenade massor genom dumpning i Stockholms inner- och mellanskärgården

Kommunen anser att förslaget om dumpning av förorenade massor till havs är en omodern teknik ochhögst olämpligt då det riskerar att försvåra möjligheten för kommunen att uppfylla miljökvalitetsnormer för vatten och hotar det nationella miljömålet *Hav i balans samt levande kust och skärgård*.

Värmdö kommun ser stora risker med att dumpa förorenade massor i kommunens skärgård. Stockholms inner- och mellanskärgård är mycket uppskattad av kommunens invånare, friluftslivet och turismen i hela Stockholms län. Mycket av kommunen och hela länets attraktivitet ligger i närheten till kust och skärgård, där ett rent hav är en förutsättning. Föreslagen hantering skulle

kunna skada riksintresset för friluftslivet och turism, vilket är en viktig inkomstkälla för näringslivet i Värmdö och Stockholms län.

Hantering av förorenade muddermassor och möjlighet till återanvändning ska ingå i tillståndsansökan

Enligt miljöbalkens försiktighetsprincip ska verksamhetsutövaren kunna visa på att olika alternativ för hantering av de förorenade muddermassorna noga utretts och ställts mot varandra, så att tillräckliga åtgärder kan vidtas för att förebygga skador på miljön. Kommunen bedömer att detta krav inte uppfylls då alternativ hantering av muddermassor i tillståndsklass 1-4 på land inte har beaktats. När väl massorna dumpats i havet är det svårt och mycket kostsamt att rätta till negativa miljöeffekter orsakade av föroreningsspridning genom grumling, sjötrafik, vågor och strömmar. Att hantera massorna på land innebär möjlighet till kontroll och uppföljning av de förorenade massorna.

Värmdö kommun anser även att det i samrådsunderlaget till tillståndsansökan ska ingå att utreda möjligheten till återanvändning av muddermassor i olika tillståndsklasser på land.

Gustavsberg 2025-02-07

.....

Carl Kangas

Kommunstyrelsens ordförande

Lindeborg, Petra

Från: [redacted]
Skickat: den 16 februari 2025 11:19
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Kanholmsfjärden

Hej Petra,
Ställde några frågor till Dig angående att dumpningen av gift i Kanholmsfärden.
Jag gick aldrig något svar från Dig om hur det blir att bada där och att använda avsaltat vatten från Kanholmsfjärden och hur kommer detta att påverka fisk i Östersjön.
Då Du står som kontaktperson vill jag gärna ha svar på frågorna för att kunna ta ställning till om det går att bo kvar där - så Ditt svar är viktigt!
Tack på förhand för ett sanningsenligt och snart svar.
Vänligen [redacted]
Skickat från min iPhone please forgive my brevity.
[redacted]

2025-01-23

Petra Linderborg

Sweco Sverige AB

Box 340 44

100 26 Stockholm

SYNPUNKTER RÖRANDE ANSÖKAN OM DISPENS FÖR DUMPNING AV MUDDERMASSOR

Jag är delägare till fastigheten Skarpö 1:7 vid Kanholmsfjärden och har inkommit med synpunkter vid tidigare samråd.

Efter att ha läst igenom Stockholms Stads förtydliganden har jag ej blivit mindre orolig. Detta då ni fortfarande planerar att dumpa muddermassor i tillståndsklass 1 – 4 i Stockholms skärgård. Jag ifrågasätter varför dumpning på land ej kan vara ett lämpligt alternativ. Det är anmärkningsvärt att ni redan nu skriver att miljökonsekvensbeskrivningen kommer att visa att dumpning i havet är det lämpligaste sättet att ta hand om muddermassorna. Detta trots att miljökonsekvensbeskrivningen ännu inte är gjord.

Ni skriver att bottnarna i de undersökta områdena blir mindre förorenade efter att dumpning har skett. Detta skulle bero på att de aktuella föroreningarna från muddermassorna redan finns i de aktuella bottnarna, och ofta i högre halter.Det verkar mycket märkligt. All tillförsel av föroreningar / giftiga ämnen till havet måste väl vara negativt.

Ni redovisar medelvärden på föroreningar från muddermassorna, vilket ej säger något om de högsta värdena.

Dumpning innebär att såväl sediment från muddermassorna som från havsbotten sprids, vilket gör att föroreningar sprids ut i vattnet.

I Stockholms Stads information om Kolkajen står att staden vill vara ett föredöme för hållbar stadsutveckling. Vill ni också vara ett föredöme när det gäller att främja god havsvattenkvalitet i Stockholms skärgård?

Målet är att Kanholmsfjärden ska nå god ekologisk status 2039. Hur det målet ska kunna nås vet jag ej, men det underlättar inte om förorende muddermassor dumpas i fjärden.

Jag anser att dumpning av muddermassor i Kanholmsfjärden skulle vara mycket olämpligt och känner stor oro för de skador som den kan innebära.

Skarpö 1:7

Lindeborg, Petra

Från: [redacted]
Skickat: den 14 januari 2025 07:56
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Avgränsningssamråd, dumpning muddermassor

Hej!

Jag heter [redacted] och är hälftenägare till fastigheten Skarpö 1:7 i Värmdö kommun. Jag har fått en inbjudan till avgränsningssamråd för ansökan om tillstånd för dumpning av muddermassor i havet eftersom en av de föreslagna platserna är en plats på Kanholmsfjärden strax intill det vattenområde som samägs av Skarpö 1:7 och Skarpö 1:8.
Jag har några frågor innan jag kan inkomma mina synpunkter.
Jag skulle vilja veta var nånstans i processen vi befinner oss. Detaljplanen väntar på godkänt miljötillstånd men vilka myndigheter ska ta ställning till detta? Är det Länsstyrelsen, Mark-och miljödomstolen och i vilken turordning? När väljs själva dumpningsplatsen ifall ni får dispens från dumpningsförbudet?

Tar tacksamt emot svar på detta så snart som möjligt.

Mvh [redacted]
Skarpö 1:7

Synpunkter inför samrådshandling för ansökan av dispens för dumpning av muddermassor

Jag heter [redacted] och är delägare av fastigheten Skarpö 1:7 invid Kanholmsfjärden. Jag har blivit tillfrågad om att lämna synpunkter till samrådet om tillståndsansökan av dumpning av muddermassor i havet. Jag har även tidigare lämnat in mina synpunkter till det ursprungliga samrådet och inkommer här med ytterligare.

I er rapport redovisar ni undersökningar av bottenmiljön i de aktuella områdena i Askrikefjärden, Kanholmsfjärden, Ekoknölen och Almagrundet som visar reducerade syrenivåer. Bottenfaunan i Askrikefjärden och Almagrundet konstaterades vara art- och individfattig och i Kanholmsfjärden påträffades inga individer alls. Det är ett allvarligt tecken på syrebrist. Målet för Kanholmsfjärden är att nå god ekologisk status 2039. För att kunna nå det målet behöver åtgärder göras för att förbättra vattenmiljön, inte försämra.

SMHI publicerar årliga rapporter om syresituationen i Östersjöns djupvatten till International Council for the Exploration of the Sea (ICES) datacenter. Hela 21 procent av Östersjöns botten har nu total frånvaro av syre – så kallad bottendöd, där enbart bakterier och svampar kan överleva. Anledningen till att bottendöden ökat, trots att utsläppen minskat kraftigt och idag är nere på samma nivå som 1950-talet, är att det tar väldigt lång tid för syrefria bottnar att återhämta sig, menar forskare vid Baltic nest institute. De uppskattar att vi borde se en förbättring av detta inom några årtionden. *Källa* *Östersjön kan återhämta sig från bottendöden – men det kommer ta tid | SVT Nyheter*

Syrefattiga bottnar kan alltså återhämta sig. I er redovisning konstaterar ni att botten redan är död eller näst intill, som ett oåterkalleligt faktum. Staden gör en bedömning att dumpningen inte kommer påverka syreförhållandena, detta verkar grunda sig på uppfattningen av rådande syrgasförhållanden som irreversibla och att det därför inte spelar någon roll om man dumpar ytterligare förorenade massor där. Att bedöma att syreförhållandena även i framtiden kommer vara begränsande för återställandet av ett djurliv är att bortse från nutida forskning och det arbete som görs av bl.a Helsingforskommissionen (HELCOM), Havs- och vattenmyndigheten med flera.

Källor:: *Handlingsplan för Östersjön – Helcom*, *Så mår Östersjön - Planering, förvaltning och samverkan - Havs- och vattenmyndigheten*

I ert förtydligande kring effekterna på den marina miljön anger ni att bottnarna i de undersökta områdena har högre föroreningshalter än de massor som avses att dumpas. Detta skulle leda till att områdena efter dumpning blir mindre förorenade. Det låter i mina öron som ett märkligt och konstruerat resonemang. I samband med att muddermassor dumpas kan de gamla sedimenten sättas i rörelse och grumlas. Ur ett miljöperspektiv borde upptäckten av syrefattiga bottnar istället leda till man fokuserar på åtgärder som möjliggör återhämtning av bottnarna. Dessutom är det alltid en risk att flytta förorenade muddermassor. Det finns exempel på prämar som vält och farligt avfall som hamnat i havet.

Konsekvenserna för miljön är den absoluta huvudfrågan för mig. Jag är säker på att den uppfattningen skulle delas av de flesta ö-bor, sommargäster m.fl som idag inte känner till dessa planer. Vår familj är djupt oroad över vilka konsekvenser denna åtgärd skulle innebära för framtiden och vi motsätter oss att dispens mot dumpningsförbudet bifalles i denna fråga.

[redacted]

Lindeborg, Petra

Från: [redacted]
Skickat: den 21 januari 2025 13:25
Till: Lindeborg, Petra
Ämne: Ang. Synpunkter dumpning kanholmsfjärden

Hej!
Jag har via min mamma som äger berörd mark fått information om planerad dumpning av byggnadsrester/ gifter i Kanholmsfjärden.

Jag inkommer därav med följande åsikter avseende Stockholm Stads ansökan om dispens för dumpning i kanholmsfjärden.

Först och främst känns detta som ett baksteg i klimatomställningen. Jag tror knappast jag ens behöver motivera varför.

Jag har växt upp med att spendera mina sommrar i Stockholms skärgård och har sett hur klimatet i Östersjön förändrats drastiskt på mina 36 år. Under min barndom fanns det fisk som vi ofta fångade med nät på sommarn. Idag är det i princip omöjligt att fånga någon fisk som är ätbar. Den vanligaste fisken att se är en liten spigg med röda ögon som tydligen äter upp allt annat. Det här är en effekt av att Östersjön är förorenad.

Skärgården är ett populärt utflyktsområde och många barn, liksom mina egna, badar gärna i de stränder som upplevs renare än de i centrala Stockholm. Vi vill gärna kunna fortsätta bada utan en oro för att barnen ska få i sig gifter via vattnet.

Tidigare har det placerats ut anläggningar för att rengöra Östersjön, återställa all skada. Nu ansöker Stockholm stad om att återigen gifta ner Östersjön. Kontraproduktivt så det skriker om det.

Snälla, frångå inte de miljöpolitikska värderingar som ni vet behövs för våra barns framtid. Sälj inte ut dem för att det ska finnas fina, dyra bostäder i en annan del av Stockholm. Följ den planen och de regler ni satt upp för en hållbar framtid.

Mvh [redacted], sommarboende Skarpö, Vindö

Skickat från Outlook för Android